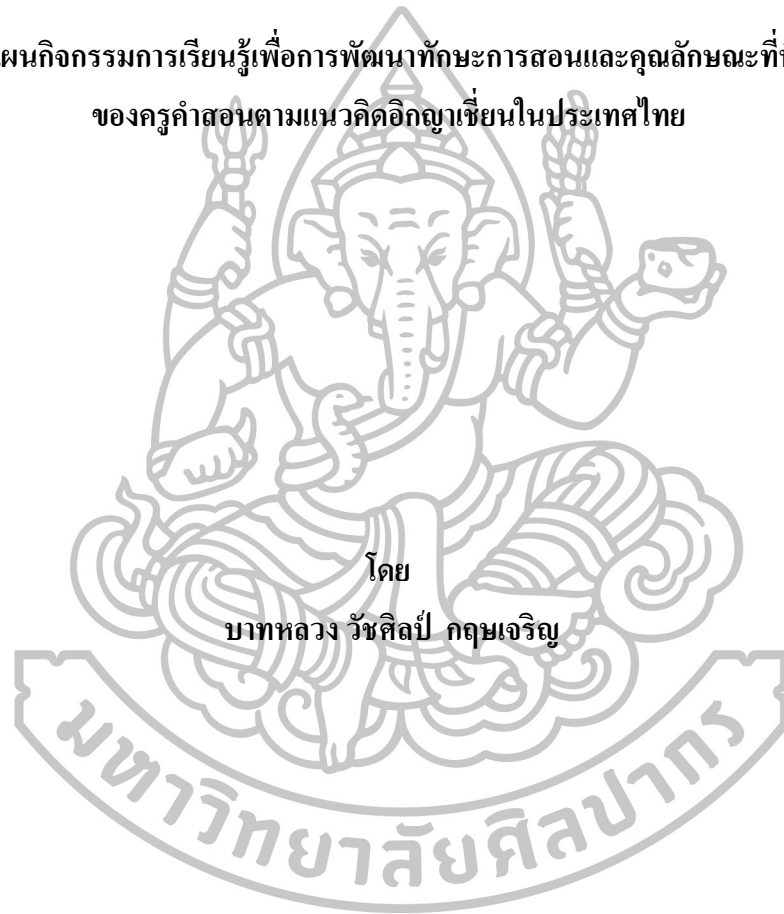

การพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย

โดย
บาทหลวง วิชาศิลป์ กฤษเจริญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการศึกษาดลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์

ภาควิชาการศึกษาดลอดชีวิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย

โดย
บาทหลวง วิชาศิลป์ กฤษเจริญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการศึกษาดลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์

ภาควิชาการศึกษาดลอดชีวิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**DEVELOPMENT OF LEARNING ACTIVITY PLANS FOR ACQUIRING
TEACHING SKILLS AND DESIRED CHARACTERISTICS OF CATECHISTS
ACCORDANCE WITH IGNATIAN PEDAGOGICAL PARADIGM IN THAILAND**

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement for the Degree

Doctoral of Education Program in Lifelong Education

Department of Lifelong Education and Human Development

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2015

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย” เสนอโดย บาทหลวง วัชศิลป์ กฤษเจริญ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ชารัทสนวงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภัทรพล มหาจันทร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริณา จิตต์จรัส)

...../...../.....

กรรมการ

(บาทหลวง ดร. ออกัสติน สุกโย ปีโตโย)

...../...../.....

กรรมการ

(บาทหลวง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย พงษ์ศิริ)

...../...../.....

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภัทรพล มหาจันทร์)

...../...../.....

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์)

...../...../.....

55251809: สาขาวิชาการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์

คำสำคัญ: ทักษะการสอน / คุณลักษณะที่พึงประสงค์ / ครูคำสอน / แนวคิดอิกญาเขียน

วัชศิลป์ กฤษเจริญ : การพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ผศ. ดร. ภัทพลมหาพันธ์ และผศ. ดร. กิริบูรณ์ จงวุฒิเวศย์. 348 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพความต้องการทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย 2) พัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย และ 3) ศึกษาผลสัมฤทธิ์การทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาสภาพความต้องการทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย คือ ครูคำสอน จำนวน 343 คน และ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 13 คน กลุ่มทดลองใช้แผนกิจกรรมการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย คือ ครูคำสอนจำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแผนกิจกรรมการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

ครูคำสอนมีความต้องการพัฒนาทักษะการสอน ในด้านการไต่ตรองมากที่สุด ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = .598 อยู่ในระดับมาก) รองลงมาคือ การปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = .579 อยู่ในระดับมาก) ด้านประสบการณ์ ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = .548 อยู่ในระดับมาก) ด้านบริบท ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = .535 อยู่ในระดับมาก) และการประเมินผล ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = .646 อยู่ในระดับมาก) ตามลำดับ ส่วนความต้องการการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยพบว่า ในด้านรัก-ศรัทธาในพระเจ้า มากที่สุด ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = .613 อยู่ในระดับมาก) รองลงมาคือ ด้านดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของ พระเยซูเจ้า ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = .640 อยู่ในระดับมาก) อุทิศตนเพื่อสังคม ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = .666 อยู่ในระดับมาก) กระทำสิ่งต่างๆให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = .697 อยู่ในระดับมาก) และด้านรักผู้เรียน น้อยที่สุด ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = .632 อยู่ในระดับมาก) ตามลำดับ

แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 26 กิจกรรม เป็นด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนของครูคำสอนจำนวน 14 กิจกรรม และ กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ครูคำสอนจำนวน 12 กิจกรรม

ผลสัมฤทธิ์การทดลองใช้แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย มีผลสัมฤทธิ์โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.49$ S.D. = .271) เช่นเดียวกับ ผลสัมฤทธิ์การทดลองใช้แผนกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย มีผลสัมฤทธิ์โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.58$ S.D. = .258)

ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา 2558

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. 2.

55251809: MAJOR: LIFELONG EDUCATION AND HUMAN DEVELOPMENT

KEY WORD: TEACHING SKILLS / DESIRABLE CHARACTERISTICS / CATECHIST / IGNATIAN PEDAGOGY PARADIGM

WATCHSIN KRITJAROEN: DEVELOPMENT OF LEARNING ACTIVITY PLANS FOR ACQUIRING TEACHING SKILLS AND DESIRED CHARACTERISTICS OF CATECHISTS IN ACORDANCE WITH IGNATIAN PEDAGOGICAL PARADIGM IN THAILAND: THESIS ADVISORS: ASSISTANT PROFESSOR PATTARAPON MAHAKHAN, Ph.D, AND ASSISTENCE PROFESSOR KIRIBOON JONGWUTIWES, Ph.D. 348 pp.

The objectives of this study were: 1) to examine the needs for acquiring teaching skills and the desired characteristics of catechists in accordance with the Ignatian Pedagogical Paradigm in Thailand. 2) to develop learning activity plans for acquiring teaching skills and desired characteristics of catechists in accordance with Ignatian pedagogy paradigm in Thailand and 3) to find out the result of learning activity plans for acquiring teaching skills and desired characteristics of catechists in accordance with Ignatian pedagogy paradigm in Thailand

The sample group consisted of: 13 catechetical experts selected by purposive sampling; 343 catechists by sample size table of Krejcie & Morgan; 15 catechists an as experimental group by purposive sampling. The research instruments were: semi-structured interview, questionnaire, learning activity plans, focus group discussion. The data was analyzed by frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and content analysis.

Research findings were as follows:

The need for acquiring teaching skills. Catechists needed five teaching skills. The first was Reflection ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = .598 high level) the next wa Practice ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = .579 high level) Third: Experience ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = .548 high level). Fourth: Context ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = .535 high level) and the last was Evaluation ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = .646 high level). The need for acquiring desired characteristics. Catechists needed nine characteristics. The first desired characteristic needed was Faithfulness to God ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = .613 high level). The next was Living one's life by following Jesus as the model ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = .640 high level), An active life of commitment for society ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = .666 high level). And the last was to Know and Love each individual learner ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = .632 high level).

The learning activity plans for acquiring teaching skills and desired characteristics of catechists in accordance with Ignatian Pedagogical Paradigm in Thailand were composed of 26 learning activities. There were 14 activities for developing teaching skills and 12 activities for developing desired characteristics.

The result of all learning activity plans for acquiring teaching skill were in the high level ($\bar{x} = 4.49$ S.D. = .271). And the result of all learning activities plans for acquiring desired characteristics of catechists in accordance with Ignatian pedagogy paradigm in Thailand were in higher level ($\bar{x} = 4.58$ S.D. = .258).

Department of Lifelong Education and Human Development

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature.....

Academic Year 2015

Thesis Advisors' signature 1. 2.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก ดร. ภัทรพล มหาพันธ์ ประธานผู้ควบคุมคุษฎีนิพนธ์ ผศ. ดร. ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์ กรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ รศ.ดร. ศิริณา จิตต์จรัส ประธานคณะกรรมการตรวจสอบคุษฎีนิพนธ์ บาทหลวง ดร. ออแกสติน สุกิโอ ปีโตโย และ บาทหลวง ผศ. ดร.ชาติชาย พงษ์ศิริ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่คอยดูแล ช่วยเหลือ แนะนำอย่างดียิ่ง ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณในความกรุณาไว้เป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ พร้อมทั้งขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาการศึกษา

ขอขอบพระคุณ พระสังฆราชสังวาล สุระสรรงค์ บาทหลวงจำเนียร กิจเจริญ และ ผู้อำนวยการ/ผู้จัดการศูนย์คริสตศาสนธรรมทุกท่าน ที่อนุเคราะห์ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดของอิกญาเซียนในประเทศไทย

ขอขอบคุณ บาทหลวง ผศ.ดร.อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ ผศ.ดร.วิลาศลักษณ์ ชวัลลดี ดร.บุญเลิศ วิจารณ์ ดร. จิตตรา มาคะผล และ ผศ. ดร. ลัดดาวรรณ ประสูตร์แสงจันทร์ ผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบแบบสอบถามเครื่องมือในการวิจัย

ขอขอบคุณ ซิสเตอร์สังวาล วาปี คุณครูกมลลา สุริยพงศ์ประไพ คุณครูพา ชูดีระรักษ์ คุณครูสมบัติ งามวงศ์ และคุณครูกฤติยา อุตสาหะ คุณครูคำสอนผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เครื่องมือในการวิจัย

ขอขอบคุณ ซิสเตอร์ คณะผู้บริหาร ครู โรงเรียนนาวิวุฒิ และครูคำสอนทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์สถานที่ เวลา และสิ่งต่างๆ ในการทดลองเครื่องมือวิจัย และการเก็บข้อมูลในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ พระสังฆราชปัญญา กฤษเจริญ บาทหลวง ผศ.ดร. อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ และพี่น้องกฤษเจริญ ที่ให้การส่งเสริม สนับสนุน ให้คำแนะนำและกำลังใจในการศึกษาและการดำเนินการวิจัยมาโดยตลอด

ขอบคุณเพื่อนนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาดลอดชีวิตและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการดำเนินการวิจัยมาโดยตลอด

คุณค่าอันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องสักการบูชาแด่พระเป็นเจ้า และบิดามารดา คณาจารย์ ตลอดจนผู้มีคุณูปการต่อผู้วิจัยทุกท่าน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ข้อคำถามของการวิจัย.....	7
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	10
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	12
พระราชดำรัสเกี่ยวกับการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช..	13
ความสำคัญของการศึกษา.....	13
การศึกษาต้องพัฒนาคนให้ครบในทุกมิติ	13
ทักษะและคุณลักษณะของครู	17
แนวคิด ทฤษฎี การศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	19
ความหมายของการศึกษานอกระบบ โรงเรียน	19
วัตถุประสงค์ของการศึกษานอกระบบ โรงเรียน	22
หลักการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน	24
ประเภทต่าง ๆ ของการศึกษานอกระบบโรงเรียน	26
กลุ่มเป้าหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน	27
เนื้อหาหลักสูตร	27
ประเภทกิจกรรม.....	28
วิธีการจัดการเรียนการสอนหรือกระบวนการถ่ายทอดความรู้.....	28

การใช้สื่อและเทคโนโลยี.....	28
การวัดผลประเมินผล.....	29
หน่วยงานผู้จัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียน.....	29
การมีส่วนร่วมของชุมชน.....	30
ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่และการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง.....	31
ความหมายการเรียนรู้ของผู้ใหญ่.....	31
กระบวนการเรียนรู้ผู้ใหญ่.....	32
ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่และการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง.....	32
ปรัชญาการศึกษาแบบนิรันดรนิยม.....	39
ความหมายของคำว่า นิรันดรนิยม.....	39
ความเป็นมาปรัชญาศึกษานิรันดรนิยม.....	39
ทฤษฎีการศึกษาแบบนิรันดรนิยม (Perennialism).....	40
ความเชื่อพื้นฐานของทฤษฎีการศึกษาแบบนิรันดรนิยม.....	40
แนวคิดสำคัญทางการศึกษา.....	41
หลักการสำคัญ.....	41
จุดมุ่งหมายของการศึกษา.....	42
องค์ประกอบของการศึกษา.....	42
หลักสูตร.....	43
ครู.....	43
ผู้เรียน.....	44
โรงเรียน.....	44
กระบวนการเรียนการสอน.....	44
ความหมาย การพัฒนาครูคำสอน และบริบทงานคำสอนในประเทศไทย.....	46
ความหมายของการสอนคำสอน.....	46
จุดมุ่งหมายของการสอนคำสอน.....	51
เป้าหมายของการสอนคำสอน.....	51
พันธกิจของการสอนคำสอน.....	52

แหล่งที่มาของเนื้อหาของการสอนคำสอน	53
วิธีการสอนคริสตศาสนธรรม	53
แนวทางพัฒนาครูคำสอนศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก.....	56
คุณลักษณะครูคำสอน	58
การอบรมครูคำสอน	59
บริบทงานคำสอนในประเทศไทย	59
จำนวนครูคำสอนในประเทศไทย	70
กระบวนการเรียนการสอนตามแนวคิดของอิกญาเซียน.....	71
ความเป็นมาของแนวคิด	71
เป้าหมายทางการศึกษาของโรงเรียนเยซูอิต	73
ความสัมพันธ์ระหว่างครู-ผู้เรียน	74
ขั้นตอนการสอนตามแบบอิกญาเซียน	75
ประโยชน์ของการเรียนการสอนที่เน้นการไตร่ตรองแบบอิกญาซีโอ.....	77
กระบวนการเรียนการสอน	78
คุณลักษณะเฉพาะของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน	79
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับ โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	83
ความหมายโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน	83
การพัฒนาโปรแกรม.....	84
บทบาทของนักพัฒนาโปรแกรม	85
วัตถุประสงค์ในการพัฒนาโปรแกรม.....	85
ผลที่คาดหวังจากการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	86
จริยธรรมในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน	86
แนวความคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบในการพัฒนา โปรแกรมการศึกษา นอกระบบโรงเรียน.....	87
กระบวนการพัฒนา โปรแกรม	88
แนวคิดในการจัดโปรแกรมการเรียนรู้ผู้ใหญ่จำแนกแต่ละบุคคล	91

บทที่	หน้า
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ	98
งานวิจัยภายในประเทศ	98
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน	98
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมครู	105
งานวิจัยเกี่ยวกับประวัติและการศึกษาคาทอลิก.....	111
งานวิจัยต่างประเทศ	115
สรุปทักษะการสอนและคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของครูคำสอนจากการศึกษาแนวคิด วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	121
3 วิธีดำเนินการวิจัย	135
ศึกษาสภาพความต้องการด้านทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของครูคำสอนเพื่อส่งเสริมการเผยแผ่หลักธรรมตามแนวคิดอิกญาเซียน ในประเทศไทย.....	135
พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของครูคำสอนเพื่อส่งเสริมการเผยแผ่หลักธรรมตามแนวคิดอิกญาเซียน ในประเทศไทย.....	140
การทดลองกิจกรรมเพื่อการพัฒนาด้านทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของครูคำสอนเพื่อส่งเสริมการเผยแผ่หลักธรรมตามแนวคิดอิกญาเซียน ในประเทศไทย.....	142
ประเมินกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาด้านทักษะการสอนและ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย	144
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	146
วิเคราะห์ผลการศึกษาสภาพความต้องการในการปฏิบัติงานด้านทักษะการสอนและ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน ในประเทศไทย.....	146
วิเคราะห์ผลการพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาด้านทักษะการสอนและ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน ในประเทศไทย.....	194

บทที่

วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์การทดลองใช้แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาด้านทักษะ การสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียน ในประเทศไทย.....	210
5 สรุปล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	254
สรุปลผลการวิจัย.....	256
อภิปรายผลการวิจัย.....	263
บทสรุปล.....	301
ตัวแบบการพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนใน ประเทศไทย.....	303
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	303
รายการอ้างอิง.....	306
ภาคผนวก.....	318
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ.....	320
ภาคผนวก ข ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย 1 รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย 1 และ ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น ของเครื่องมือวิจัย 1.....	322
ภาคผนวก ค ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์ประเมินเครื่องมือวิจัย 2 รายชื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินเครื่องมือวิจัย 2 และ แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิด อิกญาเขียนในประเทศไทย	335
ภาคผนวก ง รายชื่อหน่วยงานที่ขอทดลองเครื่องมือ และรายชื่อกลุ่มทดลอง.....	345
ประวัติผู้วิจัย.....	348

สารบัญญัตราง

ตารางที่	หน้า
1 สถิติครุคำสอนในประเทศไทย	71
2 ขั้นตอนและองค์ประกอบการสอนตามแบบอิกญาเขียน	76
3 ผลการวิเคราะห์เอกสารด้านทักษะการสอนของครุคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียน ในประเทศไทย.....	123
4 ผลการวิเคราะห์เอกสารด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุคำสอนตามแนวคิด อิกญาเขียนในประเทศไทย.....	127
5 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครุคำสอน.....	137
6 สถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	147
7 ระดับสภาพความต้องการในการปฏิบัติด้านทักษะการสอนของครุคำสอนตามแนวคิด อิกญาเขียนในประเทศไทย เฉลี่ยรวมทุกด้าน	150
8 ระดับสภาพความต้องการทักษะการสอนของครุคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียน ในประเทศไทยด้านบริบท.....	151
9 ระดับสภาพความต้องการทักษะการสอนของครุคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียน ในประเทศไทยด้านประสบการณ์.....	152
10 ระดับสภาพความต้องการทักษะการสอนของครุคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียน ในประเทศไทยด้านการไ้ตรง.....	153
11 ระดับสภาพความต้องการทักษะการสอนของครุคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียน ในประเทศไทยด้านการปฏิบัติ.....	154
12 ระดับสภาพความต้องการทักษะการสอนของครุคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียน ในประเทศไทยด้านการประเมินผล.....	155
13 ระดับสภาพความต้องการทักษะการสอนของครุคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียน ในประเทศไทยเฉลี่ยทุกด้าน.....	156
14 ระดับสภาพความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียน ในประเทศไทยด้านรัก-ศรัทธาในพระเจ้า	157

ตารางที่

15	ระดับสภาพความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน ในประเทศไทยด้านรักผู้เรียน	158
16	ระดับสภาพความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน ในประเทศไทยด้านส่งเสริมคุณธรรมและเป็นผู้ในการเปลี่ยนแปลง	159
17	ระดับสภาพความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน ในประเทศไทยด้านดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า	160
18	ระดับสภาพความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน ในประเทศไทยด้านอุทิศตนเพื่อสังคม	161
19	ระดับสภาพความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน ในประเทศไทยด้านจงรักภักดีและรับใช้พระศาสนจักรคาทอลิก	162
20	ระดับสภาพความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน ในประเทศไทยด้านกระทำการต่างๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ	163
21	ระดับสภาพความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน ในประเทศไทยด้านการทำงานเป็นหมู่คณะ	164
22	ระดับสภาพความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน ในประเทศไทยด้านประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ	165
23	ผลการวิเคราะห์ทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ด้านบริบท	167
24	ผลการวิเคราะห์ทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ด้านประสบการณ์	169
25	ผลการวิเคราะห์ทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ด้านการไต่ตรง	173
26	ผลการวิเคราะห์ทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ด้านการปฏิบัติ	175
27	ผลการวิเคราะห์ทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ด้านประเมินผล	177

ตารางที่

28	ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ด้านรัก-ศรัทธาในพระเจ้า.....	178
29	ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ด้านรักผู้เรียน.....	181
30	ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ด้านส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง.....	183
31	ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ด้านดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า.....	184
32	ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ด้านอุทิศตนเพื่อสังคม.....	187
33	ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ด้านจงรักภักดีและรับใช้พระศาสนจักรคาทอลิก.....	188
34	ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ด้านกระทำสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้นเสมอ.....	189
35	ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ด้านการทำงานเป็นหมู่คณะ.....	190
36	ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ด้านประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ.....	191
37	แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์.....	206
38	แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย.....	211
39	แผนการศึกษาด้วยตนเองและการปฏิบัติจริงเพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย.....	215
40	สรุปผลการวิเคราะห์การประเมินทักษะการสอนของครูคำสอนก่อนและหลังเข้าร่วม กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณสมบัตินี้ที่พึงประสงค์ของครูคำสอน ตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย.....	234

ตารางที่

41	คำร้อยละของผลการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิด อิกญาเขียนในประเทศไทย.....	236
42	ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มทดลอง	240
43	สรุปผลการวิเคราะห์การประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนก่อนและหลัง เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของ ครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย	241
44	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย	245
45	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย.....	246

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความสำคัญและความจำเป็นของการพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย มีเหตุผลที่สำคัญ 3 ประการคือ 1) ประเทศไทยให้สิทธิและเสรีภาพในการนับถือศาสนาแก่ประชาชน 2) พระศาสนจักรคาทอลิกกำหนดเป็นกฎหมายและนโยบายให้การสอนคำสอนและการพัฒนาครูกำสอนเป็นงานสำคัญของพระศาสนจักรคาทอลิก และ 3) ผลจากสภาพการสอนคำสอนในปัจจุบันและความต้องการของครูกำสอนที่ต้องการการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

รัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2550 (2550: 10) มาตรา 37 ได้ระบุถึงสิทธิและเสรีภาพในการนับถือศาสนาโดยกำหนดไว้ว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา นิกายของศาสนา หรือลัทธินิยมในทางศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนธรรม ศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน” และ “ในการใช้เสรีภาพตามวรรคหนึ่ง บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองมิให้รัฐกระทำการใดๆ อันเป็นการรอนสิทธิหรือเสียประโยชน์อันควรมิควรได้ เพราะเหตุที่ถือศาสนา นิกายของศาสนา ลัทธินิยมในทางศาสนาหรือปฏิบัติตามศาสนธรรม ศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือ แตกต่างจากบุคคลอื่น”

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554) สามารถสรุปถึงสาเหตุที่ทำให้ประเทศไทยต้องหันมาเน้นเรื่องของการอบรมคุณธรรมและจริยธรรมให้กับคนในชาติก็เพราะว่า สังคมไทยปัจจุบันกำลังตกอยู่ในวิกฤตความเสื่อมถอยทางด้านศีลธรรมและจริยธรรม อันเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ ที่ทำให้สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรง ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในหัวข้อ การประเมินสถานการณ์ ความเสี่ยง และการสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศ ได้สรุปถึงการเปลี่ยนแปลงสถานะด้านสังคมทั้งการเปลี่ยนแปลงระดับโลก 7 ประการ และการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศ 4 ประการ ซึ่งหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงภายใน คือ ปัญหาด้านสังคม ดังนี้ “สังคมไทยเผชิญวิกฤตความเสื่อมถอยด้านคุณธรรม และ

จริยธรรม และมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย รวมถึงเผชิญปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดและการเพิ่มขึ้นของการพนัน โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน” “ค่านิยมที่ดั่งามเลื่อมถอยและประเพณีดั้งเดิมถูกบิดเบือน เนื่องด้วยการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้สังคมไทยมีความเป็นวัตถุนิยม ให้ความสำคัญกับศีลธรรมและวัฒนธรรมที่ดั่งามลดลง ทั้งการดำรงชีวิตประจำวัน การใช้ชีวิตและความสัมพันธ์กับผู้อื่น มุ่งหารายได้เพื่อสนองความต้องการบริโภค การช่วยเหลือเกื้อกูลกันลดลง ความมีน้ำใจไมตรีน้อยลง แข่งแย่ง เอาร์คเอาเปรียบกัน ขาดความสามัคคี ไม่เคารพสิทธิผู้อื่น และขาดการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม”

ดังนั้น ยุทธศาสตร์พัฒนาของชาติจึงมุ่งเน้นการพัฒนาที่สมดุลโดยให้มีการเสริมสร้างคุณธรรมให้กับคนในชาติ แนวทางการแก้ไขปัญหาก็ได้ถูกกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาของชาตินั้น ได้เน้นการใช้ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงและการสร้างภูมิคุ้มกันกับคนในชาติ เพื่อเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม ดังนั้นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับประชาชนนั้น จะต้องเป็น “พัฒนาจากภายในจิตใจของคน” การพัฒนาคุณภาพคนด้านจิตใจอันเนื่องมาจากการปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางศาสนา จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็น เร่งด่วน และกระทำอย่างต่อเนื่อง มีความสมดุลกับการพัฒนาในด้านอื่นๆ

การพัฒนาครูผู้สอนจึงเป็นงานสำคัญเพื่อทำให้ยุทธศาสตร์ของชาติสำเร็จไปสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542: 16-19) และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 (2545: 16-21) และ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 (2553: 1-2) ซึ่งได้วางนโยบายที่เป็นการขยายผลจากยุทธศาสตร์พัฒนาชาติ โดยเน้นให้สถาบันการศึกษาในทุกระดับจัดการเรียนการสอนที่ทำให้เยาวชนไทยทั้งมีความรู้และคุณธรรม และให้มีการพัฒนาครูให้มีศักยภาพ ดังนี้ ความสำคัญของคุณธรรมในการให้การศึกษา มาตรา 23 “การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสม ของแต่ละระดับการศึกษา” ส่วนเรื่องกระบวนการสอนที่ปลูกฝังคุณธรรมนั้น มาตรา 24 ได้ให้แนวทางในการปฏิบัติว่า “การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ... (4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดั่งามและคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา” และในเรื่องการผลิตครูที่มีคุณภาพและมาตรฐาน มาตรา 52 ได้กำหนดว่า “ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและ พัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง”

จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้สรุปได้ว่า ประเทศไทย ให้ความสำคัญและส่งเสริมให้ประชาชนได้นับถือศาสนาอย่างเสรี เป็นการให้เคารพต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ และยังเล็งเห็นความสำคัญของการปลูกฝังคุณธรรมให้กับคนในชาติ โดยเน้นการฝึกอบรมครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่ทำให้พลเมืองมีคุณธรรมและจริยธรรม การพัฒนาครูคำสอนจึงเป็นงานส่วนหนึ่งที่สำคัญในการตอบสนองต่อนโยบายของประเทศไทย และเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างประเทศชาติให้มีความสันติสุขอย่างชัดเจน

นอกจากนั้น พระศาสนจักรคาทอลิก ได้กำหนดกฎหมายและนโยบายให้การสอนคำสอนและการพัฒนาครูคำสอนเป็นงานสำคัญของพระศาสนจักรคาทอลิก กล่าวคือ

กฎหมายพระศาสนจักร (Cannon Law) เป็นกฎหมายสูงสุดที่สมาชิกทุกฐานันดรของพระศาสนจักรคาทอลิกต้องยึดถือและปฏิบัติตาม ได้ระบุถึงความสำคัญของงานคำสอนซึ่งปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายพระศาสนจักร (Code of Canon Law) บรรพ 3 เรื่องหน้าที่การสอนของพระศาสนจักร (มาตรา 741-755) ลักษณะ 1 ศาสนบริการพระวาจาของพระเจ้า (มาตรา 756-761) หมวด 2 ว่าด้วย “การสอนคำสอน” ซึ่งประกอบด้วย 8 มาตรา และยังปรากฏอยู่ในลักษณะ 2 กิจการธรรมทูตของพระศาสนจักร (มาตรา 781-792) ลักษณะ 3 การศึกษาคาทอลิก (มาตรา 793-792) และการใช้เครื่องมือสื่อสารมวลชน (มาตรา 822-832) ซึ่งกฎหมายพระศาสนจักร ได้กำหนดให้ผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการมีหน้าที่เฉพาะตนอย่างชัดเจน โดยประกาศว่า งานคำสอนเป็นหน้าที่เฉพาะและสำคัญของผู้อภิบาลวิญญูณ และเป็นหน้าที่ที่ทุกคนจะต้องปฏิบัติตาม เริ่มตั้งแต่สภาพระสังฆราชและพระสังฆราชประมุขของเขตการปกครองที่จะต้องอำนวยความสะดวก ส่งเสริม และประสานงานให้กับงานสอนคำสอนดำเนินไปตามจุดมุ่งหมาย เป็นหน้าที่ของสงฆ์ปกครองวัดต้องเอาใจใส่จัดให้มีการสอนคำสอนกับคนทุกวัย โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่อยู่ในสังกัด (มาตรา 773, 774, 775, 776) เป็นหน้าที่ของครอบครัว บิดามารดาและผู้แทนซึ่งมีหน้าที่สำคัญเป็นลำดับแรกในการสอนคำสอนให้กับลูก (มาตรา 774) โรงเรียนคาทอลิกต้องจัดให้มีการสอนคำสอนกับนักเรียนคาทอลิก (มาตรา 802) เป็นหน้าที่ของผู้รับผิดชอบในสถาบันการศึกษาคาทอลิกที่จะต้องเอาใจใส่การสอนคำสอนในสถาบันของตน (มาตรา 803, 804) (คณะกรรมการที่ปรึกษาด้านกฎหมายพระศาสนจักร: มปป.)

แผนอภิบาลคริสตศักราช ค.ศ. 2010- ค.ศ. 2015 ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย (สภาพระสังฆราชคาทอลิกประเทศไทย 2010 : 19) ได้ให้ความสำคัญกับงานคำสอนทั้งในด้านของการอภิบาลและการประกาศข่าวดีโดยระบุให้ทุกโบสถ์และสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญแก่งานสอนคำสอน โดยจัดให้มีการสอนคำสอน จัดให้มีบุคลากร และจัดการอบรมเรื่องคุณธรรมให้กับทุกคนในโรงเรียน และฟื้นฟูกระบวนการอบรมความเชื่อ การสอน

คำสอนและการอบรมต่อเนื่องของชีวิตคริสตชนทั้งระบบอย่างจริงจัง โดยมีแผนและคู่มือปฏิบัติชีวิตคริสตชนอย่างเป็นรูปธรรม

งานสอนคำสอน จึงเป็นงานที่มีความสำคัญของพระศาสนจักรคาทอลิก เป็นงานหลักสำหรับการเสริมสร้างความเชื่อศรัทธาให้กับสมาชิกของศาสนา และยังเป็นงานด้านธรรมทูตเพื่อการเผยแผ่ของพระศาสนจักรคาทอลิกอีกด้วย คู่มือแนะแนวทั่วไปสำหรับการสอนคำสอน 1997 ([สมณกระทรวงว่าด้วยเรื่องของพระสงฆ์](#) 1997: ข้อ 64) ได้ระบุถึงความสำคัญของการสอนคำสอนไว้ว่า “ดังนั้น การสอนคำสอนจึงไม่ใช่กิจการตัวเลือก แต่เป็นรากและพื้นฐานสำหรับการสร้างบุคลิกลักษณะของศิษย์แต่ละคนให้แก่กลุ่มคริสตชนทั่วไป หากไม่มีการสอนคำสอน กิจกรรมธรรมทูตก็จะขาดความต่อเนื่อง และไม่บังเกิดผล ขณะเดียวกันกิจกรรมอภิบาลก็ขาดรากและกลายเป็นเรื่องผิวเผินและสับสน เมื่อเกิดเหตุร้ายใดๆ สิ่งสร้างทั้งหมดก็อาจจะพังทลายได้” (มัทธิว 7: 24-27) นอกจากนี้การสอนคำสอนยังเกี่ยวข้องกับการเติบโตภายในของพระศาสนจักร ตามที่คู่มือฉบับเดียวกันได้สรุปอย่างชัดเจนว่า “การสอนคำสอนจึงต้องได้รับการพิจารณาให้เป็นงานอันดับแรกของการประกาศข่าวดีเสมอ” เมื่อเทียบกับงานด้านอื่นๆ ของพระศาสนจักรคาทอลิก เช่น งานด้านการพัฒนาสังคม งานด้านสุขภาพอนามัย งานด้านการศึกษา งานด้านสื่อสารมวลชนแล้ว “การสอนคำสอนมีบทบาทอันสำคัญยิ่ง” ([สมณกระทรวงว่าด้วยเรื่องของพระสงฆ์](#), 1997: ข้อ 219)

ความสำคัญของครูคำสอนและการพัฒนาครูคำสอน ในทางปฏิบัติเป็นหน้าที่ของพระสังฆราชประมุขในเขตสังฆมณฑลที่จะต้องดำเนินงานให้การสอนคำสอนในเขตปกครองของท่านเป็นงานที่มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ โดยพันธกิจแรกของพวกท่าน คือ การเทศน์สอนให้แก่บรรดาสัตบุรุษของท่าน ([ยอห์น ปอลที่ 2](#), 1979: ข้อ 12) และยืนยันว่า “ผู้ที่มีความรับผิดชอบอันดับแรกในเรื่องการสอนคำสอนและเป็นครูคำสอนชั้นเยี่ยมยอดที่สุดเหนือบรรดาคริสตชนทั้งหลาย” คู่มือฉบับเดียวกันนี้ยังได้ให้แนวทางปฏิบัติสำหรับบรรดาประมุขเขตปกครองที่จะต้องหาวิธีที่ดีที่สุด เพื่อพัฒนางานคำสอน ทั้งจัดหาบุคลากร ตรวจสอบความ ถูกต้องฝึกอบรมครูคำสอน และจัดให้งานการสอนคำสอนอยู่ในแผนอภิบาลของสังฆมณฑล ([สมณกระทรวงว่าด้วยเรื่องของพระสงฆ์](#), 1997: ข้อ 223)

สำหรับบทบาทของพระสงฆ์คริสตศาสนานิกายโรมันคาทอลิกในงานคำสอน พระสงฆ์ในพระศาสนจักรคาทอลิก นอกจากจะต้องเป็น “ผู้สอนคำสอน” อันสืบเนื่องมาจากพิธีบวชที่พวกท่านได้รับแล้ว ท่านจะต้อง “สนับสนุนกระแสรักและงานของบรรดาครูคำสอน และช่วยพวกเขาให้ทำหน้าที่อย่างดีได้... ให้ยอมรับและส่งเสริมศักดิ์ศรีของพระวาจาและบทบาทของพวกเขาในพันธกิจของพระศาสนจักร” ([สมณกระทรวงว่าด้วยเรื่องของพระสงฆ์](#), 1997: ข้อ 224)

เมื่องานคำสอนเป็นงานที่สำคัญเช่นนี้ ภารกิจของครูคำสอนในฐานะเป็นครูผู้เผยแผ่หลักธรรมคำสอนและความเชื่อศรัทธาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง การพัฒนาครูคำสอนเป็นงานสำคัญลำดับแรกอย่างแท้จริง เพื่อให้การเผยแผ่หลักธรรมและถ่ายทอดความเชื่อบังเกิดผล จึงเป็นงานที่จะหาสิ่งใดมาทดแทนไม่ได้ (สมณกระทรวงว่าด้วยเรื่องของพระสงฆ์, 1997: ข้อ 156)

สำหรับผลจากสภาพการสอนคำสอนในปัจจุบัน และความต้องการของครูคำสอนที่ต้องการการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

ประการแรก เมื่อมองคุณภาพของสังคมปัจจุบัน สังคมของเรากำลังอยู่ในช่วงยุคสมัยของ “โลกหลังนวยิม” (Post-Modern World) ซึ่งมีแรงต่อต้านมากมายที่จะทำให้การหล่อหลอมให้บรรดาชายหญิงเป็นบุคคลเพื่อผู้อื่น หรือเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมจริยธรรมทั้งดงาม ตัวอย่างเช่น แนวคิดที่ไม่เชื่อในความจริงเรื่องศาสนา วัตถุนิยม ปฏิบัตินิยม อรรถประโยชน์นิยม แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อมูลฐานทางศาสนา เชื้อชาตินิยม ชาตินิยม ลัทธิกีดกันทางเพศ เป็นต้น ดังนั้นเราจึงจำเป็นต้องมีวิธีการสอนคำสอนที่มุ่งมั่นในการหล่อหลอมประชากรของเราให้กลับมาอยู่ในแนวทางที่ดีตามหลักศาสนา เราจำเป็นต้องให้การหล่อหลอมอบรมอย่างต่อเนื่องสำหรับครูคำสอนเพื่อให้สามารถที่จะนำเสนอวิธีการสอนที่เหมาะสมและมี **ประสิทธิภาพ (กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการไตร่ตรอง, 2556: ข้อ 20)**

ประการที่สอง เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสอนคำสอนเองที่ส่วนใหญ่จะเป็นการสอนในลักษณะที่เรียกว่า รูปแบบการสอนแบบสองขั้น “Two-Step” หมายถึง วิธีการสอนที่ครูเป็นผู้ที่มีอำนาจที่สุดในการแจกจ่ายความรู้ ครูเป็น “ผู้รู้” ส่วนผู้เรียนเป็นรับ หรือ “ผู้ไม่รู้” ที่ต้องคอยรอ จดจำ และเก็บรักษาความรู้ที่นั่นไว้ การสอนเช่นนี้เป็นการสอนในรูปแบบของ “chalk-and-talk” ซึ่งหมายถึงจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่มีการเน้นครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher Center) วิธีการสอนในรูปแบบนี้ได้ปฏิบัติกันมาในการสอนคำสอนที่ปรากฏอยู่ในหนังสือคำสอนคาทอลิก จำนวนมากในประเทศไทย (**กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการไตร่ตรอง, 2556: ข้อ 21**) การสอนคำสอนส่วนใหญ่ยังคงถูกจำกัดด้วยรูปแบบสองขั้น จาก ประสบการณ์ไปสู่การปฏิบัติซึ่งครูคำสอนมีบทบาทสำคัญมากกว่าผู้เรียน ดังนั้น ผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอนในลักษณะนี้จะเกิดผลดีกับเด็กที่มีความจำดี ตอบคำถามในเชิงความรู้ได้ แต่จะขาดในด้านการวิเคราะห์ ไตร่ตรอง ที่ทำให้เกิดเจตคติได้จะให้ผู้เรียนได้มากกว่าแค่ความรู้

ด้วยเหตุนี้ การเรียนการสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน จึงได้นำเสนอประสบการณ์การเรียนการสอนเพื่อเติมเต็มในส่วนที่ขาดไปของการเรียนการสอนที่กระทำกันมาในอดีต ทั้งนี้ เพราะ “กระบวนการนี้ตระหนักว่า ประสบการณ์ในการเรียนรู้ควรจะเคลื่อนไปไกลกว่าความรู้ที่ได้จากการท่องจำเพียงอย่างเดียว ไปสู่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่ซับซ้อนมากขึ้น ในด้านความ

เข้าใจ การประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล” นอกจากนั้นแนวคิดแบบอิกญาเซียนยังเล็งเห็นว่า “หากการเรียนรู้หยุดอยู่เพียงความจำเท่านั้น นั้นไม่ใช่วิธีการสอนเพื่อให้เกิดการไตร่ตรอง เนื่องจากขาดองค์ประกอบของ การไตร่ตรองซึ่งผู้เรียนจะได้รับการจูงใจ ให้พิจารณาถึงความหมายของสาระนั้นต่อความเป็นมนุษย์และความสำคัญของสิ่งที่พวกเขา กำลังศึกษา และสามารถบูรณาการความหมายนั้นอย่างผู้เรียนที่รับผิดชอบ ซึ่งจะเติบโตขึ้นเป็นบุคคลผู้มีความสามารถ มีมโนธรรม และมีความรัก-เมตตา” (กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการไตร่ตรอง, 2556: ข้อ 31)

รูปแบบการเรียนการสอนแบบอิกญาเซียน จึงได้นำเสนอกระบวนการที่สนับสนุนเพื่อการไตร่ตรอง ดังนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบการเรียนการสอนแบบอิกญาเซียน

นอกจากนั้น สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทยได้กำหนดให้โรงเรียนคาทอลิกทุกแห่ง ได้ใช้วิธีการเรียนการสอนที่เน้นการไตร่ตรองตามแนวคิดของอิกญาเซียน (Ignatian Pedagogy) ให้เป็นอัตลักษณ์ในการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ ปีการศึกษา 2556 เป็นต้นไป โดยมีแผนงานที่จะต้องให้การฝึกอบรมครูในโรงเรียนให้ได้เข้าใจและสามารถนำไปใช้ได้จริงตามถ้อยแถลงการณ์ประชุมสัมมนาประจำปี พ.ศ. 2556 ของสภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 43 หัวข้อ “โรงเรียนคาทอลิกในมาตรฐานสากล” เมื่อวันอาทิตย์ที่ 18 ถึงวันพุธที่ 21 สิงหาคม พ.ศ. 2556 ณ โรงแรมเอเชีย พัทยา จังหวัดชลบุรี ซึ่งมีสาระสำคัญกล่าวคือ “สภาการศึกษาคาทอลิกเล็งเห็นถึงความสำคัญกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการไตร่ตรอง เพื่อนักเรียนไม่เพียงแต่รู้ว่า ‘ฉันได้เรียนรู้อะไร’ แต่ยังรู้ด้วยว่า ‘ฉันเข้าใจได้อย่างไร’ และ ‘ทำไมฉันจึงต้องเรียนเรื่องนี้’ จนกระทั่งในบางโอกาสสามารถสัมผัสความนำพิศวงของกลไกธรรมชาติ ที่พระเจ้าผู้สร้างประทานให้ด้วย ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเปลี่ยนชีวิตจากภายในของตน และสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นเรื่องที่สำคัญที่จะต้องจัดให้เกิดขึ้นกับระบบ

การศึกษาคาทอลิก... เนื่องด้วยภารกิจในถ้อยแถลงดังกล่าวนี้ เป็นกระบวนการที่เรียกร้องให้นักการศึกษาคาทอลิกทุกคนทุ่มเทและอุทิศตนอย่างจริงจัง ผู้เข้าร่วมสัมมนาจึงตั้งปณิธานอันแน่วแน่ ที่จะทำให้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการไตร่ตรองและเพื่อการเปลี่ยนชีวิต ดำเนินไปอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง”

และผลการสำรวจนักบวชหญิงคณะเซนต์ปอลเดอรัชาร์ด (2556: บทคัดย่อ) จำนวน 38 คน ด้วยคำถามที่ว่า “ปัญหาที่ท่านพบเกี่ยวกับครูคำสอนคือ...” ผลการสำรวจพบปัญหาการขาดด้านความรู้ร้อยละ 1.59 การขาดด้านการอุทิศตนและเจตคติที่ดีต่องานการสอนคำสอนร้อยละ 55.56 การขาดด้านทักษะและประสบการณ์ในการสอนคำสอนร้อยละ 42.86 ซึ่งทำให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องให้การอบรมครูคำสอน ไม่ใช่แค่ความรู้เท่านั้น แต่ที่สำคัญมากที่สุดคือ การขาดด้านทักษะและประสบการณ์ในการสอนคำสอน

ส่วนการสอนคำสอนตามแนวคิดของอิกญาเซียนนั้น จากผลสำรวจนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชา คริสตศาสนศึกษา วิทยาลัยแสงธรรม จำนวน 38 คน เมื่อถามว่า “ท่านรู้จักการเรียนการสอนแบบอิกญาเซียนหรือไม่ พบว่า มีผู้รู้จัก จำนวน 2 คน (ร้อยละ 5.26) ไม่รู้จัก จำนวน 25 คน (ร้อยละ 65.80) และรู้จักบ้าง จำนวน 11 คน (ร้อยละ 28.95) และเมื่อถามว่ารู้จักทักษะการสอน 5 ขั้นตอนของอิกญาเซียนหรือไม่ พบว่า มีผู้ไม่รู้จักจำนวน 37 คน (ร้อยละ 97.37) มีเพียง 1 คน (ร้อยละ 2.63) ที่ตอบถูกเพียง 1 ขั้นตอน คือ การไตร่ตรอง (วิทยาลัยแสงธรรม, 2557) ซึ่งทำให้เห็นว่าความรู้เรื่องการเรียนการสอนคำสอนตามแนวคิดของอิกญาเซียนสำหรับครูคำสอนไทยนั้นยังไม่เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง

ดังนั้น เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาถึงความสำคัญของครูคำสอนที่มีหน้าที่เผยแผ่หลักธรรมจากแนวคิดต่างๆ ตามที่ได้นำเสนอมาแล้วซึ่งประกอบด้วยรัฐธรรมนูญประเทศไทยที่ให้บุคคลมีเสรีภาพในการนับถือศาสนา กฎหมายของพระศาสนจักรคาทอลิกได้กำหนดและระบุถึงบทบาทหน้าที่ในการรับผิดชอบงานคำสอน เป็นต้น บทบาทหน้าที่ของครูคำสอนที่จะต้องเผยแผ่หลักธรรมต่างๆ ในศาสนา ประกอบกับในปัจจุบันยังไม่มีการพัฒนาครูคำสอนให้มียุทธศาสตร์ความรู้ในวิธีการเรียนการสอนรวมทั้งการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินการวิจัยในเรื่องนี้เพื่อจรดลงหลักธรรมของพระศาสนจักรคาทอลิกต่อไปในอนาคต

ข้อคำถามของการวิจัย

1. ผลศึกษา สภาพความต้องการในการปฏิบัติด้านทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย มีความต้องการการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ประการ และอยู่ในระดับใด

2. แผนกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย มีกี่แผนกิจกรรม และมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างไร

3. ผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย แตกต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษา ความต้องการด้านทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย

2. เพื่อพัฒนา แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย

3. เพื่อศึกษา ผลสัมฤทธิ์การทดลองใช้แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

ขอบเขตเชิงเนื้อหา

ประกอบด้วยแนวคิด ทฤษฎี ดังต่อไปนี้ 1) พระราชดำรัสเกี่ยวกับการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ 2) แนวคิด ทฤษฎี การศึกษานอกระบบโรงเรียน 3) ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่และการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง 4) ปรัชญาการศึกษาแบบนิรันดรนิยม (Perennialism) 5) การพัฒนาครูคำสอนและบริบทงานคำสอนในประเทศไทย 6) การจัดการศึกษาตามแนวคิดของอิกญาเขียน 7) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน และ 8) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

ขอบเขตเชิงตัวแปรในงานวิจัย

ตัวแปรต้น ได้แก่ แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ของระดับทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย

ขอบเขตด้านประชากรในการวิจัย

ขอบเขตเชิงประชากรในการวิจัย ประกอบด้วยกลุ่มประชากรดังต่อไปนี้

1. ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาสภาพความต้องการด้านทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 47 คน และครูกำสอนปฏิบัติการ จำนวน 2,431 คน
2. ประชากร ที่ใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ได้แก่ ผู้ทรงวุฒิจำนวน 5 คน
3. ประชากร ที่ใช้ในการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ได้แก่ ครูกำสอนกลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน
4. ประชากร ที่ใช้ในการประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เข้าใจความหมายเฉพาะของคำที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จึงนิยามความหมายของคำต่างๆ ได้ดังนี้

การพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การนำความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอน มาจัดทำเป็นชุดการฝึกอบรมครูกำสอน โดยกำหนดเป็นแผนกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยเนื้อหาสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้ย่อยๆ จำนวน 26 กิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

ทักษะการสอน หมายถึง ความสามารถในการสอนครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนด้วยความชำนาญ ซึ่งประกอบด้วยทักษะ 5 ประการ ได้แก่ บริบท (Context) ประสบการณ์ (Experience) ไตร่ตรอง (Reflection) ปฏิบัติ (Action) และประเมินผล (Evaluation)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง วิถีทางในการดำเนินชีวิตที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับครูกำสอนตามแนวคิดของอิกญาเซียน ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะ 9 ประการ ได้แก่ รัก-ศรัทธา ในพระเจ้า รักผู้เรียน ดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า ส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำ การเปลี่ยนแปลง อุทิศตนเพื่อสังคม จงรักภักดีและรับใช้พระศาสนจักรคาทอลิก กระทำสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ทำงานเป็นหมู่คณะ ประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ

ครุคำสอน หมายถึง ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่อบรมหลักธรรมของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกให้กับประชาชนที่เป็นสมาชิกของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกเอง และให้กับบุคคลที่สนใจศึกษาทั่วไป ครุคำสอนในประเทศไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 2,431 คน

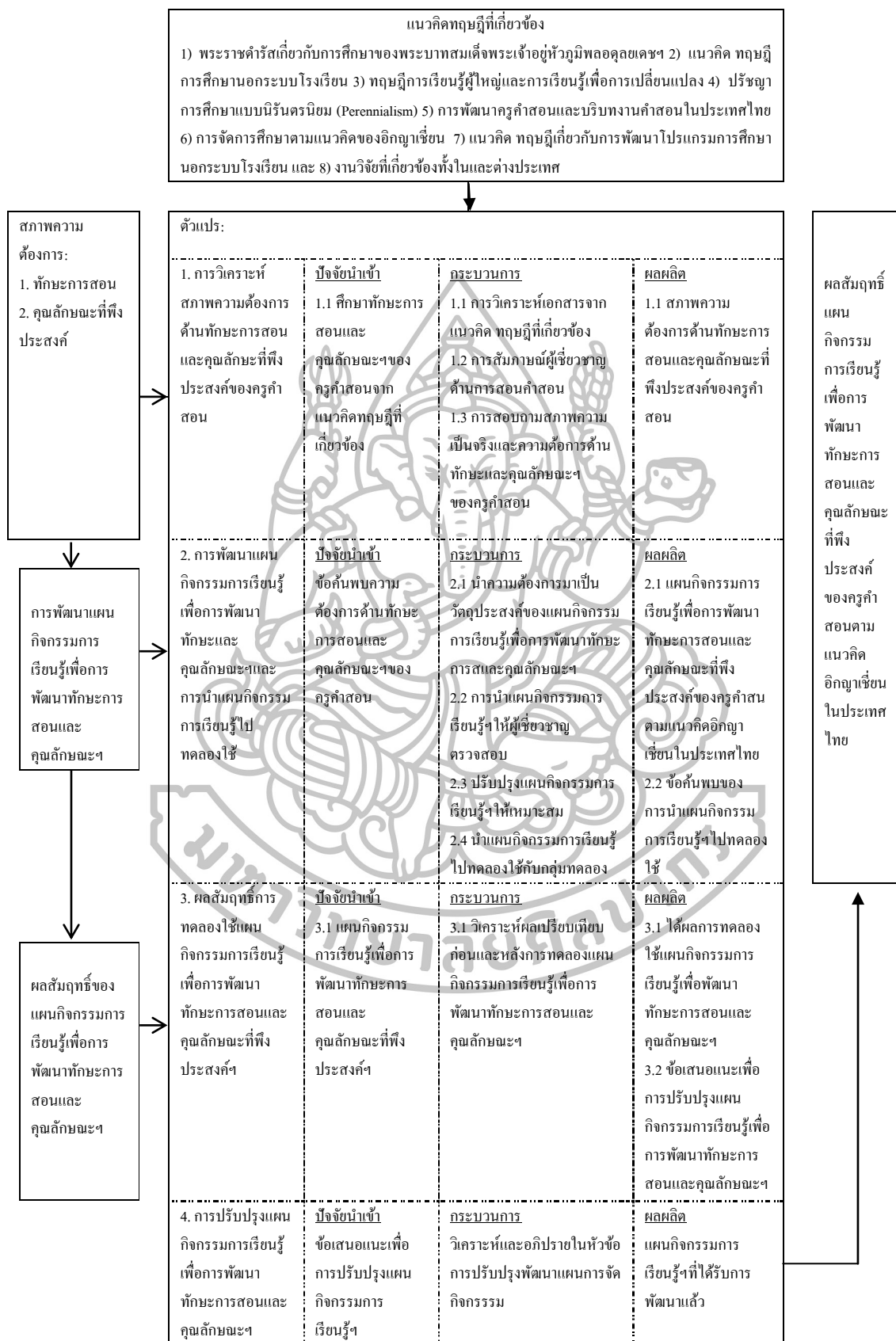
แนวคิดอิกญาเซียน หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะในการจัดการเรียนการสอนตามแบบฉบับของนักบุญอิกญาซีโอ นักบวชในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ที่ได้เริ่มใช้ในการให้คำปรึกษาชีวิตฝ่ายจิตแก่บุคคลทั่วไป และต่อมาได้รับการพัฒนามาใช้ในการจัดการศึกษา โดยจากบรรดาศิษย์ของท่าน ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อหล่อหลอมผู้เรียนให้มีความสามารถ มีวินัย และความรักเมตตาเป็นบุคคลเพื่อผู้อื่น โดยการฝึกฝนครูผู้นำให้มีทักษะการสอน 5 ประการ และให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 9 ประการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทยนี้สามารถนำไปเป็นข้อมูลในการวางแผนและพัฒนาครุคำสอนในอนาคต และเป็นแบบอย่างเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยจากการศึกษา 1) พระราชดำรัสเกี่ยวกับการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ 2) แนวคิด ทฤษฎี การศึกษานอกระบบ โรงเรียน 3) ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่และการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง 4) ปรัชญาการศึกษาแบบนิรันดรนิยม (Perennialism) 5) การพัฒนาครุคำสอนและบริบทงานคำสอนในประเทศไทย 6) การจัดการศึกษาตามแนวคิดของอิกญาเซียน 7) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียน และ 8) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งนำมาเขียนเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุคําสอนแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอหัวข้อออกเป็น 9 ตอนด้วยกัน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 พระราชดำรัสเกี่ยวกับการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

1. ความสำคัญของการศึกษา
2. การศึกษาต้องพัฒนาคนให้ครบในทุกมิติ เป็นต้นการพัฒนาในด้านศีลธรรม
3. ทักษะและคุณลักษณะของครู

ตอนที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี การศึกษานอกระบบโรงเรียน

1. ความหมายของการศึกษานอกระบบ
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษานอกระบบโรงเรียน
3. หลักการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ตอนที่ 3 ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่และการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง

1. ความหมายของการเรียนรู้ผู้ใหญ่
2. กระบวนการเรียนรู้ผู้ใหญ่
3. ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่และการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง

ตอนที่ 4 ปรัชญาการศึกษาแบบนิรันดรนิยม (Perennialism)

1. ความหมายของคำว่า นิรันดรนิยม (Perennialism)
2. ความเป็นมาปรัชญาการศึกษานิรันดรนิยม (Perennialism)

ตอนที่ 5 ความหมาย การพัฒนาครุคําสอน และบริบทงานคําสอนในประเทศไทย

1. ความหมายของการสอนคําสอน
2. จุดมุ่งหมายของการสอนคําสอน

ตอนที่ 6 การศึกษาตามแนวคิดของอิกญาเซียน

1. ความเป็นมาของแนวคิด
2. เป้าหมายทางการศึกษาของโรงเรียนเชชูอิต

ตอนที่ 7 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

1. ความหมายโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน
2. การพัฒนาโปรแกรม (Program Development)

ตอนที่ 8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนทั้งภายในและต่างประเทศ

1. งานวิจัยในประเทศ
2. งานวิจัยต่างประเทศ

ตอนที่ 9 สรุปทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนจากแนวคิด วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 พระราชดำรัสเกี่ยวกับการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ

1. ความสำคัญของการศึกษา

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระมหากษัตริย์ไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาเป็นอย่างมากเพราะทรงถือว่า “การศึกษาเป็นกระบวนการ พัฒนาชีวิตมนุษย์” ดังจะเห็นได้จากพระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่คณะครูและนักเรียน ณ ศาลาศิลิดาลัย เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2514 และเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2518 รวมทั้งที่พระราชทานในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัย ขอนแก่น เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2519 (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ, 2556) มีความตามลำดับดังนี้ “การศึกษาบ้จจยในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล” “บ้จจยที่ล้คคญประการหนึ่งของทั้งชีวิตและส่วนรวม คือ การศึกษาซึ่งเป็นรากฐานส่งเสริมความเจริญมั่นคงเกือบทุกอย่างในบุคคลและประเทศชาติ” “การศึกษาเป็นเครื่องมือที่ล้คคญในการพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพ ให้เป็นทรัพยากรทางปัญญาที่มีค่าของชาติ” “งานด้านการศึกษาเป็นงาน ล้คคญที่สุดอย่างหนึ่งของชาติ เพราะความเจริญและความเลื่อมของชาตินั้น ขึ้นอยู่กับการศึกษาของชาติเป็นข้อใหญ่ ตามข้อเท็จจริงที่ทราบกันดีแล้ว ระเบียบนี้บ้านเมืองของเรามีพลเมืองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งมีสัญญาณบางอย่าง เกิดขึ้นด้วยว่าพลเมืองของเราบางส่วนเลื่อมทรามลงไปในความประพฤติและจิตใจซึ่งเป็นอาการที่น่าวิตกกถ้หากยังคงเป็นอยู่ต่อไป เราอาจจะเอาตัวไม่รอด ปรากฏการณ์เช่นนี้ นอกจากเหตุอื่นแล้ว ต้องมีเหตุมาจากการจัดการศึกษาด้วยอย่างแน่นอน เราต้องจัดงานด้านการศึกษาให้เข้มแข็งยิ่ง”

พระบรมราโชวาทที่อัญเชิญมานี้แสดงให้เห็นถึงพระราชดำริที่เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษา ทั้งยังพระราชทานพระราชดำริให้เห็นว่าประเทศชาติจะพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าได้ก็ด้วยการพัฒนาบุคคลของชาติให้มีคุณภาพ โดยการให้การศึกษา

2. การศึกษาต้องพัฒนาคนให้ครบในทุกมิติ เป็นต้นการพัฒนาในด้านศีลธรรม จรรยา

พระราชดำรัสเกี่ยวกับการศึกษาในวโรกาสต่าง ๆ นั้นทำให้ผู้ที่ได้ศึกษารับรู้ถึงพระวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและรัศมย์ของพระองค์ ที่ทรงปรารถนาให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาบุคคล ไม่ใช่แค่เพียงด้านความรู้ความสามารถเท่านั้น แต่ทรงเน้นย้ำให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาบุคคลให้ครบในทุกด้าน เป็นต้นในการด้านของศีลธรรมจรยา คังตัวอย่างของพระราชดำรัสในวโรกาสต่าง ๆ เหล่านี้

“วิธีที่จะทำให้คนเป็นคนดีนั้น ก็มีเช่น การศึกษา เมื่อก่อนนี้ ด้านการศึกษาค้นในเมืองไทยนี้ มีความรู้ การอ่านหนังสือ เขียนหนังสือเป็นมีมาก เปรียบเทียบกับประเทศอื่นค่อนข้างจะสูง คือมีการอ่านเขียนได้เปอร์เซ็นต์สูง แต่มาปัจจุบันนี้น้อยลง เพราะว่าคนเพิ่มโรงเรียนหรือผู้ที่มีหน้าที่สอนน้อยลง เปรียบเทียบกัน อาจจะแย้งว่าสมัยนี้มีเทคโนโลยีสูง ทำให้สามารถที่จะทำกิจการ โรงเรียน กิจการสั่งสอนแพร่ออกไปได้มากกว่า แต่ไม่มีอะไรแทนการอบรม ไม่มีอะไรแทนการบ่มนิสัย คือการสอนนี้มีแบ่งเป็นอบรม แล้วก็บ่มนิสัย แต่ถ้าไม่มีผู้ที่อบรม ไม่มีผู้ที่บ่มนิสัย หรือผู้ที่อบรม หรือผู้ที่บ่มนิสัย เป็นคนที่คุณภาพต่ำ ผู้ที่ได้รับอบรมบ่มนิสัยย่อมคุณภาพต่ำเหมือนกัน อาจจะยิ่งร้ายกว่า แม้จะมีเทคโนโลยีขั้นสูง” และ “เทคโนโลยีขั้นสูงนี้ คนส่วนมาก เดียวนี้ก็เข้าใจ ว่ามีโทรทัศน์ มีดาวเทียม มีเครื่องคอมพิวเตอร์ แต่ว่าเครื่องเหล่านี้ หรือสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิต ดูรูปร่างท่าทางเหมือนมีชีวิต แต่อาจจะไม่มีชีวิต มีสิก็มีสิได้ แต่ว่าไม่มีสัน คือสัสนั้นรวมแล้วมันครบถ้วน และยังไม่ครบ ยังไม่มีจิตใจ อาจจะทำให้คนที่จิตใจอ่อนเปลี่ยนเป็นคนละคนก็ได้ แต่ว่าที่จะอบรม โดยใช้สื่อที่ก้าวหน้าที่มีเทคโนโลยีสูงนี้ยากที่สุด ที่จะอบรมบ่มนิสัยด้วยเครื่องเหล่านี้..ฉะนั้นไม่มีอะไรแทนคนสอนคน” (พระราชดำรัสพระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 4 ธันวาคม 2539) (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ, 2556)

“การสอนให้คนเก่งนี้ ถ้าดูเฉพาะบางแง่บางมุม อาจเห็นว่าดี ว่าสอดคล้องต้องกับสมัยเร่งรัดพัฒนา แต่ถ้ามองให้ถี่ถ้วนรอบด้านแล้ว จะเห็นว่าการมุ่งสอนคนให้เก่งเป็นเกณฑ์ อาจทำให้เกิดจุดบกพร่องต่างๆ ขึ้นในตัวบุคคลได้ไม่น้อย. ที่สำคัญก็มี ข้อหนึ่ง บกพร่องในความคิดพิจารณาที่รอบคอบและกว้างไกล เพราะใจร้อนเร่งจะทำให้เสร็จโดยเร็ว เป็นเหตุให้การงานผิดพลาด ขัดข้อง และล้มเหลว ข้อสอง บกพร่องในความนับถือและเกรงใจผู้อื่น เพราะถือว่าตนเป็นเลิศ เป็นเหตุให้เย่อหยิ่ง มองข้ามความสำคัญของบุคคลอื่น และมักก่อความขัดแย้งทำลายไมตรีจิตมิตรภาพตลอดจนความสามัคคีระหว่างกัน ข้อสาม บกพร่องในความมัธยัสถ์พอเหมาะพอดีในการกระทำทั้งปวง เพราะมุ่งหน้าแต่จะทำตัวให้เด่น ให้ก้าวหน้า เป็นเหตุให้เห็นแก่ตัว เอารอดเอาเปรียบ ข้อสี่ บกพร่องในจริยธรรมและความรู้จักผิดชอบชั่วดี เพราะมุ่งแต่จะแสวงหาประโยชน์เฉพาะตัวให้เพิ่มพูนขึ้น เป็นเหตุให้ทำความผิดและความชั่วทุจริตได้

โดยไม่รู้สึกสะอึ้งสะเทือน ผู้ที่มีจุดบกพร่องดังกล่าวนี้ เห็นกันอยู่ว่ามักจับเหตุจับผล จับหลักการ ไม่ถูก ส่วนใหญ่จึงประสบปัญหาและความผิดพลาด ไม่อาจสร้างความเจริญก้าวหน้าที่มีมั่นคง แท้จริงให้แก่ตนเองแก่บ้านเมืองได้ตามเป้าหมาย. ดังนั้น นอกจากจะสอนคนให้เก่งแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอบรมให้ดีพร้อมกันไปด้วย. ประเทศของเราจึงจะได้คนที่มีคุณภาพพร้อม คือ ทั้งเก่งทั้งดี มาเป็นกำลังของบ้านเมือง กล่าวคือ ให้ความเก่งเป็นปัจจัยและพลังสำหรับการสร้างสรรค์ให้ความดีเป็นปัจจัยและพลังประคับประคองหนุนนำความเก่ง ให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ควร ที่อำนวยผลเป็นประโยชน์อันพึงประสงค์แต่ฝ่ายเดียว (พระราชดำรัส ในพิธีทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาคุณวุฒิปรัชชาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ของ 5 สถาบัน วันที่ 3 ตุลาคม 2532) ([พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ, 2556](#))

“วิชาการต่าง ๆ และความเป็นพลเมืองดี ที่สั่งสอนอบรมในโรงเรียนนั้น เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับนักเรียน ถ้าโรงเรียนฝึกหัดสั่งสอนวิชาการได้ดี ฝึกหัดให้รู้จักหน้าที่และความเป็นพลเมืองดีให้ได้ผลจริง ๆ พร้อมทั้งอบรมให้เลื่อมใสเข้าใจในศาสนาด้วย ถิ่นับว่าให้การศึกษแก่เยาวชนอย่างครบถ้วน ซึ่งจะได้ผลดีแก่เยาวชนของเราอย่างมาก ความรู้วิชาการนั้น จะทำให้ศึกษาศาสนาได้เข้าใจชัดเจนและกว้างขวาง และสนับสนุนการประพฤติปฏิบัติตามศาสนาให้แน่นแฟ้นมั่นคง สามารถทำให้อนุชนเป็นพลเมืองที่ดีและศาสนิกที่ดีได้โดยสมบูรณ์” (พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่ครูโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามภาคใต้ ในโอกาสที่ได้เข้าเฝ้าฯ รับพระราชทานเงินรางวัล ประจำปีการศึกษา 2517 วันที่ 6 กันยายน 2518) ([พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ, 2556](#))

“การจะเล่าเรียนหรือทำการใด ๆ ให้สำเร็จได้ด้วยดีโดยตลอดนั้น ขึ้นอยู่กับความตั้งใจจริงเป็นใหญ่ เพราะความตั้งใจจริงนี้ เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยกำจัดความเกียจคร้าน ความอ่อนแอ และความท้อถอย ได้อย่างดียิ่ง จะปลุกฝังความเอาใจใส่ ความขยันหมั่นเพียร และความเข้มแข็ง ให้เกิดเป็นนิสัย และนิสัยที่ดีที่ปลูกไว้แต่เยาว์วัย จะเป็นคุณสมบัติติดตัวไปในวันข้างหน้า จะช่วยพาตัวให้อาจสามารถเอาชนะอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ได้โดยตลอด และประสบความสำเร็จความเจริญรุ่งเรืองต่อไปในชีวิต” (พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่คณะอาจารย์ ครู และนักเรียน โรงเรียนวังไกลกังวล วันที่ 31 พฤษภาคม 2517) ([พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ, 2556](#))

“ธรรมดาคูก็ปรารถนาความก้าวหน้าและความดีของลูกศิษย์ ก็ต้องมีความเข้าใจในลูกศิษย์ที่ดี ในเวลาเดียวกันลูกศิษย์ก็ต้องพยายามที่จะเข้าใจว่าครูมีความปรารถนาอย่างไร ครูก็เป็นคนเหมือนกัน ถ้าสามารถที่จะทำให้ครูมีความรู้สึกลูกศิษย์มีความนับถือและปรารถนาดีต่ออาจารย์และครูด้วย ก็ทำให้สามารถที่จะให้ความรู้ทุกสิ่งทุกอย่าง ยอมสละเวลา กำลังทุกประการ ที่จะให้ลูกศิษย์ก้าวหน้า และเมื่อลูกศิษย์ก้าวหน้า ก็ได้รับความรู้ดี ทั้งในวิชาการ

ทั้งในความรู้รอบตัวในชีวิต ก็ปลื้มใจ” (พระราชดำรัส พระราชทานแก่คณะครูที่ปรึกษาและ คณะกรรมการจัดงาน “ธารน้ำใจ” เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2515) ([พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ, 2556](#)) “ความรู้ที่นั่นสำคัญยิ่งใหญ่มาก เพราะเป็นปัจจัยให้เกิดความฉลาดสามารถ และความเจริญก้าวหน้า มนุษย์จึงใฝ่ศึกษากันอย่างไม่รู้จบสิ้น แต่เมื่อพิเคราะห์หัดแล้ว การเรียน ความรู้แม้มากมายเพียงใด บางทีก็ไม่ช่วยให้ฉลาดหรือเจริญได้เท่าไรนัก ถ้าหากเรียนไม่ถูกถ้วน ไม่รู้จริงแท้ การศึกษาหาความรู้จึงสำคัญตรงที่ว่า ต้องศึกษาเพื่อให้เกิด “ความฉลาดรู้” คือ รู้แล้ว สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง ๆ โดยไม่เป็นพิษเป็นโทษ การศึกษาเพื่อความฉลาดรู้ มีข้อปฏิบัติที่น่าจะยึดเป็นหลักอย่างน้อยสองประการ ประการแรก เมื่อจะศึกษาลึกลงเรื่องใดให้รู้จริง ควรจะได้ศึกษาให้ตลอดครบถ้วนทุกแง่ทุกมุม ไม่ใช่เรียนรู้อย่างบางส่วนบางตอน หรือเพ่งเล็ง เฉพาะแต่เพียงบางแง่บางมุม อีกประการหนึ่ง ซึ่งจะต้องปฏิบัติประกอบพร้อมกันไปด้วยเสมอ คือต้องพิจารณาศึกษาเรื่องนั้น ๆ ด้วยความกตัญญูที่ตั้งมั่นเป็นปรกติ และเที่ยงตรงเป็นกลาง ไม่ยอมให้รู้เห็นและเข้าใจตามอำนาจความเหนียวแน่นของอคติ ไม่ว่าจะป็นอคติฝ่ายชอบหรือฝ่าย ชัง มิฉะนั้นความรู้ที่เกิดขึ้นจะไม่เป็นความรู้แท้ หากแต่เป็นความรู้ที่ถูกอำพรางไว้ หรือที่ คลาดเคลื่อนวิปริตไปต่าง ๆ จะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์จริง ๆ โดยปราศจากโทษไม่ได้” (พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วันที่ 22 มิถุนายน 2524, ([พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ, 2556](#)))

การที่บุคคลจะพัฒนาได้ก็ด้วยปัจจัยประการเดียวคือการศึกษา การศึกษานั้นแบ่งเป็น สองส่วน คือการศึกษาด้านวิชาการส่วนหนึ่ง กับการอบรมบ่มนิสัย ให้เป็นผู้มีจิตใจใฝ่ดีใฝ่เจริญ มีปรกติละอายชั่วกลัวบาป ส่วนหนึ่ง การพัฒนาบุคคลจะต้องพัฒนาให้ครบถ้วนทั้งสองส่วน เพื่อให้บุคคลได้มีความรู้ไว้ใช้ประกอบการ และมีความดีไว้เกื้อหนุนการประพฤติปฏิบัติ ทุกอย่าง ให้เป็นไปในทางที่ถูกต้อง ที่ควร และอำนวยผลเป็นประโยชน์ที่พึงประสงค์” (พระบรม- ราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วันที่ 24 มกราคม 2540) ([พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ, 2556](#))

“การที่จะหาความสุขหรือหาความเรียบร้อยประจำวันนี้สำคัญอยู่หลายทางและก็มี อยู่หลายอย่าง เช่นเรื่องการศึกษาของเยาวชน เรื่องการศึกษาวิชาการทางโลก เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ มีความก้าวหน้าและสามารถที่จะมีชีวิตอยู่ ความรู้ที่หมายถึงทางวัตถุ เพราะว่า คนเราก็ต้องการที่จะมีวิชาความรู้เพื่อที่จะทำมาหากินเลี้ยงชีพตัวเองเป็นสำคัญ ในเวลาเดียวกัน ความรู้ทางวัตถุนั้นก็ต้องประสานด้วยความรู้ทางจิตใจ หมายถึงวิธีที่จะคุ้มกันป้องกันร่างกาย ของตัวคือวัตถุต่อสิ่งที่ไม่เป็นวัตถุ ต่อนามธรรมที่เป็นจิตใจ คือความ โลก ความ โกรธ ความหลง ความกระหายอำนาจอันเป็นสิ่งที่ยากที่จะควบคุม เราต้องสอนทั้งสองอย่าง สอนวิชาการเพื่อให้ ทำมาหากินเลี้ยงชีพ นี่หมายความว่ามีความรู้ทางวัตถุ และต้องรู้จักควบคุมจิตใจ ควบคุมสติ

ของตัวให้สามารถใช้ความรู้ทางวัตถุนี้เพื่อประโยชน์ของตัวเอง ประโยชน์ของตัวเองนี่ก็อยู่ที่ประโยชน์ของสังคมด้วย” (พระบรมราโชวาท ในโอกาสที่สถาบันและองค์การที่เกี่ยวกับศาสนา เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล และทูลเกล้าฯ ถวายสิ่งของ เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 4 ธันวาคม 2511) (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ, 2556)

“การที่จะอบรมสนับสนุนอนุชน ให้ได้ผลตามความมุ่งหมายของการศึกษานั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าการศึกษาและการฝึกฝน และปลูกฝังความรู้จักเหตุผล ความรู้จักผิดชอบชั่วดีเป็นสิ่งจำเป็นไม่น้อยกว่าการศึกษาวิชาการ เพราะการรู้จักพิจารณาให้เห็นเหตุเห็นผล ให้รู้จักจำแนกสิ่งผิดชอบชั่วดีได้โดยกระจ่างแจ้ง ย่อมทำให้มองบุคคล มองสิ่งต่าง ๆ ได้ลึกลงไป จนเห็นความจริงในบุคคล และในสิ่งนั้น ๆ เมื่อได้มองเห็นความจริงแล้วก็จะสามารถใช้ความรู้และวิชาการ ปฏิบัติงานทุกอย่างได้ดีและถูกต้องยิ่งขึ้น เป็นประโยชน์แก่ตนแก่ผู้อื่นได้มากขึ้น” (พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของวิทยาลัยวิชาการศึกษา วันที่ 26 พฤศจิกายน 2516) (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ, 2556)

“การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วน ล้วนพอดีเหมาะสมทุก ๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด” (พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่คณะครูและนักเรียนที่ได้รับพระราชทานรางวัลฯ วันที่ 27 กรกฎาคม 2524) (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ, 2556)

จะเห็นได้ว่าพระราชดำริข้างต้น สะท้อนให้เห็นแนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาคน มิใช่เพียงเพื่อให้เป็นคนเก่งในด้านวิชาความรู้เท่านั้น แต่พระองค์ทรงเน้น การเป็นพลเมืองที่ดี และความเลื่อมใสในศาสนา เป็นต้นพระองค์ทรงเห็นว่าวิชาความรู้จะช่วยทำให้การศึกษาศาสนาได้เข้าใจชัดเจนและกว้างขวาง และสนับสนุนการประพฤติปฏิบัติตามศาสนาให้แน่นแฟ้นมั่นคง สามารถทำให้เยาวชนของเราเป็นทั้งพลเมืองที่ดีและศาสนิกที่ดีได้โดยสมบูรณ์

3. ทักษะและคุณลักษณะของครู

นอกจากนั้น พระราชดำริ พระบรมราโชวาท ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่คณะครู ยังทำให้ผู้ศึกษาเห็นชัดถึงพระปฏิญาณของพระองค์ที่ทรงมีต่อการศึกษาของประเทศไทยภายใต้การทรงนำของพระองค์ ดังตัวอย่างเช่น

“ถ้าครูไม่หวังประโยชน์ที่ควรจะหวัง หันไปหวังอำนาจ หวังตำแหน่ง หวังสิทธิ และ หวังรายได้กันมากเข้า ๆ แล้ว จะเอาจิตเอาใจที่ไหน มาหวังความรู้ ความดี ความเจริญของเด็ก ความหวังในสิ่งเหล่านั้น ก็จะค่อย ๆ บั่นทอนทำลายความเป็นครูไปจนหมดสิ้น จะไม่มีอะไรเหลือไว้ พอที่ตัวเองจะภาคภูมิใจ หรือผูกใจใครไว้ได้ ความเป็นครูก็จะไม่มีค่าเหลืออยู่ให้เป็นที่

เคารพบูชาอีกต่อไป” (พระราชดำรัสแก่ครูอาวุโส ในโอกาสเข้าเฝ้าฯ วันเสาร์ ที่ 21 ตุลาคม 2521) (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ, 2556)

“ครูที่แท้จริงนั้นต้องเป็นผู้ทำแต่ความดี คือ ต้องหมั่นขยันและอดสาหะพากเพียร ต้องเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ ต้องหนักแน่นอดทน และอดกลั้น สำรวม ระวังความประพฤติ ปฏิบัติของตน ให้อยู่ในระเบียบ แบบแผนที่ตั้งงาม รวมทั้งต้องซื่อสัตย์ รักษาความจริงใจ วางใจ เป็นกลาง ไม่ปล่อยไปตามอำนาจอคติ” (พระราชดำรัส พระราชทานแก่ครูอาวุโส 28 ตุลาคม 2523) (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ, 2556)

“ครูจะต้องตั้งใจในความคิดอยู่ตลอดเวลา แม้จะเหน็ดเหนื่อย เท่าไรก็ต้องอดทน เพื่อพิสูจน์ว่าครูนี้เป็นที่เคารพสักการะได้ แต่ถ้าครูไม่ตั้งใจในศีลธรรม ถ้าครูไม่ทำตัวเป็นผู้ใหญ่ เด็กจะเคารพได้อย่างไร” (พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่คณะครู โรงเรียนราษฎร์ทั่วราชอาณาจักร ณ ศาลาพกาภิรมย์ 8 พฤษภาคม 2513) (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ, 2556)

“ครูนั้นจะต้องให้ความรู้แก่เด็ก ๆ ด้วยความเมตตา ด้วยความหวังดี คือ ด้วยความเมตตาต่อผู้ที่เป็นลูกศิษย์ และด้วยความหวังดีต่อส่วนรวม เพราะถ้าส่วนรวมประกอบด้วยบุคคลที่มีความรู้ดี ส่วนรวมก็ไปรอด” (พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่คณะ อาจารย์และนักเรียน โรงเรียนวังไกลกังวล ณ พระราชวังไกลกังวล หัวหิน 27 พฤษภาคม 2513) (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ, 2556)

“ผู้ที่ เป็น ครู จะต้องนึกถึงความรับผิดชอบ เพราะว่าถ้าเป็นครูแล้ว ลูกศิษย์จะต้องนับถือได้ ต้องวางตัวให้เหมาะสมกับที่เป็นครู ไม่ใช่วางตัวอย่างหนึ่งแล้วมาสอนอีกอย่างหนึ่ง” (พระราชดำรัส พระราชทานเนื่องในวันการศึกษาสัมพันธ์ ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร 15 มีนาคม 2512) (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ, 2556)

“ผู้ที่ เป็น ครูอาจารย์นั้น ไซ้ว่าจะมีแต่ความรู้ในทางวิชาการและในทางการสอน เท่านั้นก็หาไม่ จะต้องรู้จักอบรมเด็กทั้งในด้านศีลธรรม จรรยาและวัฒนธรรม รวมทั้งให้มีความสำนึกรับผิดชอบในหน้าที่ด้วย” (พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร วิทยาลัยวิชาการศึกษา 15 ธันวาคม 2503) (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ, 2556)

“มหาวิทยาลัย มุ่งสั่งสอนนักศึกษาให้เป็นคนเก่ง ซึ่งเป็นการดี แต่นอกจากจะสอนให้เก่งแล้ว จำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะอบรมให้ดีพร้อมกันไปด้วย ประเทศเราจึงจะได้คนที่มีคุณภาพพร้อมคือ ทั้งเก่งและทั้งดีมาเป็นกำลัง ของบ้านเมือง” (พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่คณะผู้บริหาร และสภาคณาจารย์มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ณ ศาลาดุสิตาลัย 3 ตุลาคม 2533) (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ, 2556)

“การศึกษาเป็นเครื่องอันสำคัญในการพัฒนา ความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยมและคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพและประสิทธิภาพ เมื่อบ้านเมืองประกอบไปด้วยพลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศชาติก็ย่อม ทำให้ได้โดยสะดวกราบรื่น ได้ผลที่แน่นอนและรวดเร็ว” (พระราชดำรัส พระราชทานแก่ครูใหญ่ และนักเรียน ณ ศาลาศุติดาลัย พระราชวังดุสิต 22 กรกฎาคม 2520) ([พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ, 2556](#))

จากพระราชดำรัสข้างต้น ทำให้เราทราบว่า การเป็นครูที่ดีนั้นจะต้องประกอบไปด้วยทักษะการสอนที่ดี และมีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับการเป็นครู เป็นต้น มีความรู้ ความสามารถในการถ่ายทอด และความประพฤติตนที่ดี เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับศิษย์ มีความรัก ความเมตตา ความปรารถนาดีต่อศิษย์และส่วนรวม

พระราชดำรัสดังกล่าวที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาต่อการพัฒนาชาติ การศึกษาต้องพัฒนาคนให้ครบในทุกมิติ เป็นต้น การพัฒนาในด้านศีลธรรมจรรยา และทักษะ และคุณลักษณะของครู เป็นพระดำรัสที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนในประเทศไทย และยังเป็นแนวทางเพื่อการพัฒนาครูคำสอนในประเทศไทยอีกด้วย

ตอนที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี การศึกษานอกระบบโรงเรียน

1. ความหมายของการศึกษานอกระบบ

พระราชบัญญัติการศึกษาชาติ พ.ศ.2542 หมวด 3 ระบบการศึกษา มาตรา 15 ได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยนิยามการศึกษานอกระบบโรงเรียนว่าเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดความมุ่งหมาย รูปแบบและวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาการศึกษา และการประเมินผลที่สอดคล้องตามสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และมีหลักการใกล้เคียงกับการศึกษาตามอัธยาศัยที่ให้นิยามไว้ว่าเป็นการศึกษาที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งความรู้อื่นๆ ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาในระบบที่มีการกำหนดจุดมุ่งหมายวิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาการศึกษา และการประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขในการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอนกว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ว่า “การศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน

มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียน หรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตาม สภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น และมีวิธีการวัดผลและ ประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับรองคุณวุฒิทางการศึกษาหรือเพื่อจัดระดับผลการ เรียนรู้”

อนุตนา พุกคุณ (2546: 10) ได้ให้ความหมายการศึกษานอกระบบโรงเรียนว่า หมายถึง “กิจกรรมหรือโปรแกรมที่สถาบันต่างๆในสังคมจัดขึ้น โดยมีเจตนาและมีความมุ่งหมายที่จะจัด กิจกรรมทางการศึกษาให้แก่ประชาชนที่สามารถกำหนดได้ว่าเป็นใคร ผู้เรียนหรือผู้รับบริการเอง มีเจตนาหรือวัตถุประสงค์ที่จะเรียนรู้และรับประสบการณ์ต่างๆ เพื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงใน ตัวเอง หรือการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มและในชุมชน กิจกรรมดังกล่าวจัดให้แก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกชุมชน และทุกระดับการศึกษา เพื่อให้บุคคล กลุ่มบุคคล หรือชุมชน มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดี โดยใช้ระยะเวลาสั้น หลักสูตรยืดหยุ่น ตอบสนองความต้องการ ความสนใจของ ผู้เรียน สามารถแก้ปัญหาของกลุ่มและชุมชนได้”

อาชัญญา รัตนอุบล (2542 : 3) การศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นการศึกษาที่มุ่งจัด ให้กลุ่มเป้าหมายได้พัฒนาชีวิตและสังคม โดยมีหลักการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่าง ต่อเนื่องตลอดชีวิต จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่ยังขาดโอกาสทางการศึกษา ในระบบโรงเรียน ได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ ฝึกทักษะ ปลูกฝังเจตคติที่จำเป็นในการดำรงชีวิต และการประกอบสัมมาชีพ อีกทั้งสามารถปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของวิทยาการต่าง ๆ ที่เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วได้อย่างมีความสุขตามควร แก่อัตภาพ

งานด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนหมายถึง การจัดกิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้น นอกระบบโรงเรียน โดยมีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ชัดเจน กิจกรรมการศึกษาดังกล่าว มีทั้งที่จัดกิจกรรมโดยเอกเทศ และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมอื่น หน่วยงานที่จัดการศึกษานอกโรงเรียนนั้น เป็นทั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่ทางการศึกษานอกระบบ โรงเรียนโดยตรง และหน่วยงานอื่น ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนชุมชนที่อาศัย การศึกษา เป็นเครื่องมือนำไปสู่วัตถุประสงค์ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคม ในทางทฤษฎีจึงได้ นับเนื่องเอาการศึกษานอกโรงเรียนเป็นระบบหนึ่งของการศึกษาตลอดชีวิต ที่มีส่วนเชื่อมโยง อย่างแนบแน่นและต่อเนื่องกับการศึกษาในระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ทำให้ การศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นความหวังของวงการการศึกษา และเป็นกลไกที่สำคัญของรัฐในการ พัฒนาคุณภาพของคนส่วนใหญ่ในประเทศได้ (รณรงค์ เมฆมานุวัฒน์, 2543 : 6-7)

การศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงถือเป็นกระบวนการของการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งมี ภารกิจสำคัญที่จะต้องให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค โดยเฉพาะการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ซึ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตตามมาตรฐานของสังคมที่เป็นสิทธิที่คนทุกคนพึงได้รับ

การศึกษา นอกจากนั้นยังจะต้องได้รับการศึกษาที่ต่อเนื่องจากการศึกษาขั้นพื้นฐานของชีวิต เพื่อนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพของตน (กองส่งเสริมปฏิบัติการ, 2541: 1)

สุมาลี ตั้งษ์ศรี (2546: 3-10) กล่าวถึงการศึกษาในระบบโรงเรียน ว่าเป็นกิจกรรมทางการศึกษาทุกรูปแบบที่จัดให้บริการแก่เยาวชนทุกเพศทุกวัย ซึ่งอาจจะเป็นเด็กก่อนวัยเรียน เด็กในวัยเรียนซึ่งได้ศึกษาในโรงเรียนระดับหนึ่งแต่ไม่มีโอกาสได้ศึกษาต่อ หรืออาจจะเป็นผู้ใหญ่วัยทำงานหรือผู้สูงอายุซึ่งพลาดโอกาสศึกษาเล่าเรียนเมื่ออยู่ในวัยเรียนด้วยสาเหตุต่าง ๆ การศึกษาดังกล่าวนี้จัดให้เยาวชนทุกเพศ ทุกวัย ไม่มีการจัดพื้นฐานการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์ หรือความสนใจ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ทั้งในด้านที่จะเป็นพื้นฐานแก่การดำรงชีวิต การอ่านการเขียน การคิดคำนวณเบื้องต้น ความรู้ทางด้านทักษะการประกอบอาชีพ ตลอดจนความรู้และข่าวสารข้อมูลที่เป็นปัจจุบันในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และปรับตัวเข้ากับสภาพสังคมสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้อย่างเหมาะสม

ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีความหมายครอบคลุมถึง กิจกรรมการศึกษาและประมวลประสบการณ์ความรู้ใด ๆ ก็ตามที่จัดขึ้นโดยบุคคล หน่วยงาน และสถาบันต่างๆ ในสังคม โดยมุ่งจัดขึ้นนอกเหนือจากการศึกษาในระบบโรงเรียนภาคปกติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติที่พึงประสงค์ของบุคคลต่าง ๆ ในสังคม โดยยึดหลักที่ว่า กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้น ๆ จะสนองตอบความต้องการ ความสนใจและประยุกต์ใช้แก้ปัญหาให้แก่บุคคลนั้นด้วย

สรุปความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน คือ มวลความรู้ ประสบการณ์ และกิจกรรมทางการศึกษาทุกรูปแบบที่จัดให้บริการแก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ซึ่งอาจจะเป็นเด็กก่อนวัยเรียน เด็กในวัยเรียนซึ่งได้ศึกษาในโรงเรียนระดับหนึ่งแต่ไม่มีโอกาสได้ศึกษาต่อ หรืออาจจะเป็นผู้ใหญ่วัยทำงาน หรือผู้สูงอายุซึ่งพลาดโอกาสศึกษาเล่าเรียน เมื่ออยู่ในวัยเรียนด้วยสาเหตุต่าง ๆ การศึกษาดังกล่าวนี้จัดให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ไม่มีการจำกัดพื้นฐานการศึกษา ประสบการณ์ หรือความสนใจ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ทั้งในด้านที่จะเป็นพื้นฐานแก่การดำรงชีวิต การอ่านการเขียน การคิดคำนวณเบื้องต้น ความรู้ทางด้านทักษะการประกอบอาชีพ ตลอดจนความรู้ และข่าวสารข้อมูลที่เป็นปัจจุบันเพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และการปรับตัวเข้ากับสภาพสังคมสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้อย่างเหมาะสม

การให้การฝึกอบรมครูผู้ให้การศึกษานอกระบบเรื่องศาสนาหรือการสอนคำสอนของศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิกจัดเป็นการให้การศึกษานอกระบบอีกรูปแบบหนึ่ง ที่มีวัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติที่พึงประสงค์ของบุคคลกรของศาสนา เป็น การตอบสนองความต้องการ ความสนใจให้กับบุคคล และองค์กรที่เกี่ยวข้อง

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

อาชัญญา รัตนอุบล (2550) ได้กล่าวว่า ความมุ่งหมายโดยทั่วไปของการศึกษานอก ระบบโรงเรียนก็คือ เพื่อการบริการและช่วยเหลือให้ประชาชนสามารถปรับชีวิตให้เข้ากันได้ หรือผสมผสานกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม โดยบริการในรูปแบบต่าง ๆ กันตามลักษณะของ กลุ่มเป้าหมายตามสภาพท้องถิ่น หรือตามสถานการณ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การศึกษานอกระบบโรงเรียน มีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาคุณภาพของประชากร ให้เป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศชาติ เพื่อเป็นพื้นฐานของการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและ การเมืองต่อไป เนื่องจากในการพัฒนาประเทศนั้น ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศให้บรรลุ เป้าหมาย คือคุณภาพของประชาชนอันเป็นปัญหาขั้นมูลฐานของประเทศ หากประชากร มีคุณภาพแล้ว การแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือการเมือง ก็จะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งการศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงต้องการให้ประชาชนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ในเรื่อง ต่อไปนี้

เพิ่มพูนความรู้ การศึกษานอกระบบโรงเรียนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนมี ความรู้ ซึ่งมีใช้เพื่อการอ่านออกเขียนได้เท่านั้น หากครอบคลุมไปถึงความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง อื่น ๆ ด้วย เช่นด้านเศรษฐกิจ การปกครองและสุขภาพอนามัย เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ยกระดับและปรับปรุงมาตรฐานความเป็นอยู่ของตนเองหรือชุมชนของตนให้ดีขึ้น เกิดทัศนคติที่ ดี ในสังคมที่มีคุณภาพประชาชนจำเป็นต้องมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน การประกอบอาชีพ ความสัมพันธ์ คบค้าสมาคมกับผู้อื่น ด้วยเหตุนี้การศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงจำเป็นต้อง สร้างและปลูกฝังทัศนคติที่ดี และเหมาะสมถูกต้องให้แก่ประชาชนตั้งแต่เกิดจนถึงวัยชรา ไม่ว่าจะ เป็นด้านการปกครองแบบประชาธิปไตย การซื้อสัตย์ การตรงต่อเวลา และการเคารพสิทธิผู้อื่น เป็นต้น

เกิดทักษะหรือความชัดเจนในชีวิต สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาอย่าง รวดเร็ว เนื่องจากความเจริญทางเทคโนโลยีและคมนาคมสื่อสารที่รวดเร็วกว่าเดิม สังคมจึงไม่ อาจอยู่นิ่ง เศรษฐกิจมีการบีบรัดตัวบังคับให้สังคมมีการเปลี่ยนแปลง การศึกษานอกระบบ วิทยาลัยจึงต้องช่วยให้ความรู้แก่บุคคลเพื่อการปรับตัวกับสภาพและสถานการณ์ใหม่ของสังคม ให้ได้ นอกจากนี้แล้วการที่ประชากรของโลกเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงทำให้ความ เป็นอยู่และชีวิตประจำวันของประชาชนได้รับผลกระทบ ด้วยเหตุนี้บุคคลจึงต้องได้รับความรู้

เพื่อเป็นผู้ที่มีคุณภาพ มีทักษะในอาชีพของตน เพื่อการเข้าแข่งขันในตลาดแรงงาน หรือเพื่อจะได้มีทักษะรู้จักประหยัดทรัพยากรให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและชุมชนมากที่สุด

2.2 เพื่อพัฒนาด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อมในชุมชน

การศึกษานอกระบบโรงเรียน มุ่งหวังให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อม หรือพัฒนาด้านวัตถุที่ดีขึ้น เช่น การส่งเสริมด้านการผลิต การส่งเสริมการคมนาคม และการส่งเสริมสาธารณสุขสมบัติเป็นต้น นอกจากนี้แล้วการศึกษา นอกระบบ โรงเรียนยังมุ่งหมายที่จะทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้และสามารถเข้าใจปัญหาของตนเองและสภาพแวดล้อมที่ตนอาศัยอยู่ เพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหาคือ เป็นอยู่และสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น

2.3 เพื่อส่งเสริมความเป็นธรรมในการศึกษา

ความเสมอภาคในการศึกษามีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากเป็นสิทธิของมนุษย์และเป็นหัวใจของประชาธิปไตย การศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงมีส่วนช่วยสนับสนุนความเป็นธรรมในการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์แก่บุคคลทุกเพศ ทุกวัยและทุกชุมชน เพื่อให้ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาอันจะนำไปสู่ความสามารถที่จะช่วยเหลือตนเองและสังคมของตนได้ต่อไป

2.4 เพื่อส่งเสริมศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงามของประเทศชาติ

ปัจจุบัน ขณะที่วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้เจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว มนุษย์จะเริ่มเห็นห่างจากวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมของชาติ การศึกษานอกระบบโรงเรียนมีส่วนช่วยสนับสนุนให้บุคคลเกิดการรับรู้เกี่ยวกับวรรณคดี ประวัติศาสตร์และศิลปปะท้อ่งถิ่น อันเป็นการส่งเสริมให้เกิดการรักษาและถ่ายทอดวัฒนธรรมของประเทศชาติขึ้น

2.5 เพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในหมู่ประชาชน

การศึกษานอกระบบ โรงเรียน มีส่วนช่วยสนับสนุนพัฒนาความสามารถทางด้านประชาธิปไตยของประชาชนไทย และยังส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ รู้จักรับผิดชอบงานร่วมกัน รู้จักการแบ่งงานกันทำ รู้จักการปรับตัว รู้จักเคารพในความคิดเห็นและสิทธิหน้าที่ของผู้อื่น นอกจากนี้แล้ว การศึกษานอกระบบ โรงเรียนยังมีส่วนช่วยสนับสนุนให้ประชาชนได้รู้จักคิดวิพากษ์ วิจาร์ณ วิเคราะห์ปัญหา และสามารถตัดสินใจภายใต้ระบบประชาธิปไตยได้อย่างเหมาะสมและถูกต้องอีกด้วย

2.6 เพื่อพัฒนาจิตใจ

การศึกษานอกระบบ โรงเรียนจะช่วยให้บุคคลได้ใช้ชีวิตอย่างสมบูรณ์ รู้จักใช้เวลาว่างเพื่อการพักผ่อน รู้จักอ่านหนังสือที่ตนเองสนใจ รู้จักฟังเพลงเพื่อความเพลิดเพลิน และได้รู้จักการพักผ่อนจากความตึงเครียดของชีวิต นอกจากนี้ การศึกษานอกระบบ โรงเรียนยัง

สนับสนุนให้บุคคลรู้จักพัฒนาจิตใจของตนเองให้เป็นผู้ที่มีทัศนคติ มีค่านิยมที่เหมาะสม มีความเชื่อและเข้าใจในเรื่องของความดีและความเลว ตลอดจนสามารถวินิจฉัย ตัดสินใจและเข้าใจสภาพการณ์ในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ได้ถูกต้อง

การพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอน เป็น การบริการและช่วยเหลือบุคคลากรของศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิกเพื่อนำไปช่วยเหลือประชาชน สามารถให้มีความรู้และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข เป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นส่งเสริมศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงามของประเทศชาติ เป็นการพัฒนาจิตใจคนของชาติ ตอบสนองกับลักษณะของกลุ่มเป้าหมายตามสภาพท้องถิ่น หรือตามสถานการณ์ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษานอกระบบ

3. หลักการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (2551) ได้ให้หลักการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในปัจจุบันดังนี้

1 ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา เป็นการจัดบริการทางการศึกษาเพื่อให้โอกาสแก่ผู้ที่พลาดโอกาสทางการศึกษา และผู้ด้อยโอกาสโดยไม่มีข้อจำกัดในด้านเพศ วัย พื้นฐานการศึกษา อาชีพ ความสนใจ ฐานะทางเศรษฐกิจ ความห่างไกล ฯลฯ ให้มีโอกาสรับการศึกษาอย่างเท่าเทียม

2 การกระจายโอกาสทางการศึกษา เป็นการใช้วิธีการต่างๆ เพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาไปสู่กลุ่มเป้าหมายให้ครอบคลุมทั่วถึง ไม่ว่าจะอยู่ในเมืองหรือในชนบทห่างไกล

3 ส่งเสริมการศึกษาที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต หน่วยงานผู้จัดควร ส่งเสริมให้มีกิจกรรมที่ต่อเนื่อง เมื่อผู้เรียนมีความพร้อมเมื่อใดสามารถศึกษาหาความรู้ได้ตลอดเวลา สามารถหาความรู้ได้ทุกช่วงชีวิต

4 ความยืดหยุ่นในกฎเกณฑ์ และระเบียบต่าง ๆ ในการจัดต้องไม่เคร่งครัดในกฎระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ไม่มีกฎเกณฑ์ในเรื่องของอายุของผู้เรียน พื้นฐานความรู้ ผู้เรียนสามารถเข้าเรียนได้เมื่อมีความพร้อม และสามารถออกได้เมื่อมีความจำเป็นและสามารถกลับมาเรียนใหม่ได้เมื่อมีความพร้อม

5 สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย จัดเพื่อสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย กิจกรรมแต่ละกิจกรรมจะจัดขึ้นหลังจากสำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมายแล้ว ซึ่งความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในแต่ละท้องถิ่นอาจมีความต้องการไม่เหมือนกัน กิจกรรมที่จัดให้ควร จะแตกต่างกันไป

6 สัมพันธ์กับสภาพการดำเนินชีวิต เนื้อหาหลักสูตรมีความยืดหยุ่นและหลากหลาย คือ นอกจากว่าจะมีกิจกรรมหลายประเภทหลายสาขาแล้ว เนื้อหาหลักสูตรในแต่ละวิชายังควรต้องยืดหยุ่นให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น

7 มีความหลากหลายในรูปแบบ โดยมีหลายรูปแบบเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกได้ตามความสะดวก บางแบบอาจมีครูผู้สอน และจัดสอนเต็มเวลา บางแบบอาจสอนบางเวลาเพื่อให้ผู้เรียนเรียนสลับกับการทำงาน บางแบบอาจเรียนด้วยตัวเองโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป บางแบบอาจเรียนโดยอาศัยสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ บางแบบอาจเรียนโดยทางไปรษณีย์

8 การจัดการเรียนการสอนที่คำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล คำนึงถึงหลากหลาย และความแตกต่างของผู้เรียนเป็นอย่างมาก กลุ่มเป้าหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ประกอบ ด้วยบุคคลหลายวัย หลายพื้นฐานการศึกษา หลายอาชีพ หลายความสนใจ ควรต้องให้อิสระผู้เรียนได้เรียนเร็วหรือเรียนช้า ตามความสามารถ ตามเวลาที่สะดวก จะต้องฝึกฝนให้เรียนด้วยตนเอง

9 ผู้สอนหรือผู้ให้ความรู้มีความหลากหลาย ผู้ที่จะมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่กลุ่ม เป้าหมายในกิจกรรมนอกระบบจะไม่จำกัดเฉพาะครู อาจารย์จากโรงเรียน หรือสถาบันการศึกษา อาจเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ หรือผู้รู้จากหน่วยงานต่าง ๆ จากสถานประกอบการ บุคคลในองค์กรท้องถิ่น ชาวบ้านผู้ที่มีความชำนาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง พระ ผู้เฒ่า หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

10 ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ในการวิเคราะห์ และแก้ปัญหา กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะพัฒนาให้กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ที่คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น

นอกจากนั้น สุวพิชชา ประสิทธิ์วิทยกิจ (2548) ได้กล่าวถึง การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นการจัดบริการการศึกษา ในลักษณะที่เป็นการให้ความช่วยเหลือทางการศึกษาแก่ เด็กด้อยโอกาส มีความยืดหยุ่น ทั้งในเรื่องคุณสมบัติของผู้เรียน สถานที่เรียน วิธีการเรียน รวมทั้งการประเมินผลและประเมินผลการเรียน ส่งเสริมการรู้หนังสือการพัฒนาตนเอง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต การศึกษาต่อเนื่องทั้งสายสามัญและสายอาชีพ โดยมีลักษณะสำคัญของกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ดังนี้

1 การศึกษานอกระบบโรงเรียน จะมีส่วนเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับความต้องการ โดยเฉพาะบุคคลที่จะนำไปสู่การพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งจะมีคุณลักษณะที่แตกต่างไปจากการวิจัยทางการศึกษาที่จัดขึ้นในระบบโรงเรียน

2 การศึกษานอกระบบโรงเรียน จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมในด้านหนึ่งด้านใดโดยเฉพาะ อันเป็นผลมาจากการได้รับความรู้จากกิจกรรมในการวิจัยนั้นๆ

3 การจัดกิจกรรมในการวิจัยการศึกษานอกระบบโรงเรียน มักจะก่อให้เกิดการเรียนรู้และผู้เริ่มได้รับประสบการณ์ ซึ่งจะก่อให้เกิดความชำนาญและทักษะ รวมทั้งกระบวนการเกี่ยวกับความรู้ มีความสามารถในการเป็นผู้นำชุมชน

4 การศึกษานอกระบบโรงเรียนมีลักษณะที่สามารถยืดหยุ่น รวมทั้งก่อให้เกิดนวัตกรรมต่างๆ ทางการศึกษาได้โดยง่าย การจัดการวางแผนการศึกษานอกระบบโรงเรียน จึงไม่ควรจะเข้มงวดและมีการควบคุมดูแลเหมือนกับการศึกษาในระบบโรงเรียน

5 การวิจัยที่จัดขึ้นด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน ส่วนมากแล้วจะเสียค่าใช้จ่ายไม่มากนัก และผู้เรียนอาจจะต้องช่วยเหลือตนเองบ้างในด้านค่าใช้จ่าย

6 การศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นการวิจัยที่อยู่ใกล้ชิดกับจุดประสงค์ในการนำไปใช้เพราะว่าเป็นการวิจัยที่ริเริ่ม เพื่อให้ตรงกับความต้องการ โดยเฉพาะของผู้เรียน

7 การศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นวิธีการที่พยายามใช้ประโยชน์จากการศึกษาให้มากที่สุด โดยการฝึกความชำนาญความรู้ที่เรียนมาแล้วจากในระบบโรงเรียน จะพยายามนำมาสร้างเสริมและฝึกปฏิบัติให้มากขึ้นอีกในกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

4. ประเภทต่างๆของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2537) ได้แบ่งการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็น 3 ประเภท ดังนี้

4.1 การศึกษาพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น รู้จักหาข้อมูลต่าง ๆ มาประกอบการคิด การตัดสินใจในการดำรงชีวิตประจำวัน ตลอดจนเสริมสร้างความรู้และทักษะ สำหรับการศึกษาต่อเนื่อง ส่วนกิจกรรมประเภทนี้เป็นกิจกรรมที่ให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความสามารถในการอ่านเขียน การคิดคำนวณ รู้เรื่องราวที่จำเป็นเกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน สภาพแวดล้อม สังคม ประเพณี วัฒนธรรม อันจะเป็นความรู้พื้นฐานที่จะนำไปใช้ในชีวิต ตัวอย่างกิจกรรมกลุ่มนี้ได้แก่ การวิจัยรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ การศึกษาของผู้ใหญ่สายสามัญระดับต่างๆ (ซึ่งมีทั้งวิธีการเรียนด้วยตนเอง เรียนระบบทางไกล และเรียนแบบชั้นเรียน)

4.2 การพัฒนาทักษะอาชีพ จัดขึ้นเพื่อให้ความรู้ ให้การอบรมอาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน อาชีพที่เพิ่มพูนรายได้ ทั้งนี้จุดมุ่งหมายที่จะให้กลุ่มเป้าหมายได้มีความรู้ มีทักษะในวิชาชีพเฉพาะอย่าง เพื่อจะนำมาปรับปรุงอาชีพของตน หรือสร้างอาชีพใหม่

เพื่อเพิ่มพูนรายได้ กิจกรรมในกลุ่มนี้จัดขึ้นเพื่อให้ความรู้ ให้การอบรมอาชีพต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน อาชีพที่เพิ่มพูนรายได้ ทั้งนี้ จุดมุ่งหมายที่จะให้กลุ่มเป้าหมายได้มีความรู้ ที่ทักษะในวิชาชีพเฉพาะอย่าง เพื่อนำมาปรับปรุงอาชีพของตน หรือสร้างอาชีพใหม่เพื่อเพิ่มพูนรายได้ ตัวอย่าง กิจกรรมนี้ ได้แก่ การจัดการศึกษาอาชีพตามหลักสูตรกลุ่มสนใจ การจัดการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรอาชีพ (ปอ.) การจัดการศึกษาตามหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น เป็นต้น

4.3 การให้บริการข่าวสาร ข้อมูล เป็นการศึกษาเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายต่างๆ ได้รับความรู้ ข่าวสาร ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ทันต่อเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน หรืออาจจะ จัดกลุ่มให้ความรู้วิชาการในบางเรื่อง ตัวอย่างของการให้ข่าวสารข้อมูล ได้แก่ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน หอกระจายข่าว พิพิธภัณฑสถานเคลื่อนที่ เป็นต้น หรือการบริการข่าวสารความรู้ เช่น หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ โบปปลิว โปสเตอร์ การจัดรายการวิทยุโทรทัศน์ การจัดฉายภาพยนตร์ การให้ความรู้โดยการใช้สื่อพื้นบ้านต่างๆ การจัดศูนย์การเรียนรู้ เป็นต้น

5. กลุ่มเป้าหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

กลุ่มเป้าหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนครอบคลุมบุคคลทุกช่วงอายุ ตั้งแต่เกิดจนตาย นั่นคือ ถ้ามองตามช่วงอายุกลุ่มเป้าหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน จะประกอบด้วย เด็กก่อนวัยเรียน ผู้ที่อยู่ในวัยเรียน โดยเฉพาะผู้ที่พลาดโอกาสเข้ารับการศึกษาในระบบโรงเรียน ผู้ที่พ้นวัยเรียนแล้ว หรืออยู่ในวัยทำงาน และบุคคลในวัยสูงอายุ หรือแบ่งประเภทกลุ่มเป้าหมายโดยใช้เกณฑ์อื่นๆ ที่นอกเหนือจากเกณฑ์อายุ เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มแรงงานการศึกษาต่ำ กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น ฉะนั้น การศึกษานอกระบบโรงเรียนก็เป็นการศึกษาสำหรับประชาชน ทุกเพศทุกวัย ทุกสาขาอาชีพ เช่นเดียวกันการให้บริการต้องให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มอายุ นอกจากนั้น มีการจัดลำดับความสำคัญ ความจำเป็นของกลุ่มเป้าหมาย ว่ากลุ่มใดต้องการให้บริการเร่งด่วน ก่อนหลังในกรณีที่ต้องการให้ทันเหตุการณ์

6. เนื้อหาหลักสูตร

หลักของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ต้องให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายศึกษาเรียนรู้ เรื่องของชีวิต เรื่องที่สัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตสภาพปัญหาที่บุคคลต้องเผชิญในชีวิตจริง เพื่อที่จะสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตและพึ่งพาตนเองได้ หลักการดังกล่าวสามารถนำมาเป็นแนวทางในเรื่องของหลักสูตรของการศึกษานอกระบบโรงเรียนได้เช่นกัน เนื้อหาที่จะจัดให้ผู้เรียนควรเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ไม่ควรแยกออกจากชีวิตและสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตได้ เช่น เนื้อหาที่เป็นพื้นฐานจำเป็นในการดำเนินชีวิต ได้แก่ การอ่านการเขียน การคิดคำนวณเบื้องต้น ความรู้เกี่ยวกับตนเองและสิ่งแวดล้อม ความรู้และทักษะเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ เพื่อให้มีความรู้และทักษะที่เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ การปรับปรุงอาชีพและเพิ่ม

รายได้ ความรู้ ข่าวสารทั่ว ๆ ไปเพื่อพัฒนาตนเอง เนื้อหาเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่พบในการดำเนินชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้ผู้เรียนได้แก้ปัญหาที่ต้องเผชิญในการดำรงชีวิต ความรู้และทักษะที่จะเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เช่น ความรู้ ทักษะด้านภาษา คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

กลุ่มความรู้ดังกล่าวข้างต้นนี้ เป็นการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสามารถพิจารณาเป็นแนวในการจัดเนื้อหาหลักสูตรสำหรับจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนได้ โดยพิจารณาจัดให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม แต่ละช่วงอายุ

7. ประเภทของกิจกรรม

หลักการของการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ควรให้ประชาชนได้เรียนรู้นั้นต้องเกี่ยวข้องกับชีวิต ปัญหาที่บุคคลต้องเผชิญในชีวิตให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต พึ่งพาตนเองได้ เพื่อให้ประชาชนดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม มีอาชีพที่เหมาะสมและปรับตัวเข้ากับสภาพสังคม สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ทุกสถานการณ์ เมื่อวิเคราะห์หลักการดังกล่าวและเนื้อหาที่ควรจัดให้ผู้เรียนเรียนรู้ อาจสรุปแนวทางเกี่ยวกับกิจกรรมของการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็น 3 ประเภท คือ กิจกรรมการให้ความรู้พื้นฐาน ได้แก่ การให้ความรู้และทักษะในการอ่าน การเขียน การติดต่อสื่อสารและการฝึกทักษะในการแสวงหาความรู้ กิจกรรมประเภทนี้อาจเทียบเท่ากับการศึกษาพื้นฐานในระบบโรงเรียน กิจกรรมการให้ความรู้และทักษะและฝึกทักษะอาชีพทั้งการฝึกอาชีพระยะสั้น ระยะยาว ทั้งประเภทที่มีประกาศนียบัตร (เทียบเท่าระดับต่างๆ) เช่น ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปริญญาบัตร และไม่มีปริญญาบัตร และกิจกรรมการให้ความรู้ทั่วไป ครอบคลุมความรู้ทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพกฎหมาย การทำงานกับผู้อื่น อาหาร สภาพแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ การเมือง ศาสนา วัฒนธรรม ฯลฯ

8. วิธีจัดการเรียนการสอนหรือกระบวนการถ่ายทอดความรู้

หลักการของการศึกษาตลอดชีวิต เน้นการให้เครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ฝึกทักษะในการแสวงหาความรู้แก่กลุ่มเป้าหมาย ให้เรียนรู้วิธีเรียน ปลูกฝังนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน การศึกษาตลอดชีวิตควรมีความยืดหยุ่นหลากหลาย และควรมีความเป็นประชาธิปไตย ให้อิสระแก่ผู้เรียน นอกจากนั้น แนวปฏิบัติของการศึกษาตลอดชีวิตในเรื่องวิธีการให้ความรู้นี้ยังให้รายละเอียดที่ช่วยส่งเสริมหลักการดังกล่าว นั่นคือ ควรใช้วิธีการหลากหลาย ทั้งการเรียนจากผู้ทรงคุณวุฒิ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การฝึกปฏิบัติ การเรียนจากสื่อประเภทต่างๆ อย่างกว้างขวาง สื่อที่เลือกใช้ต้องคำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียน และของท้องถิ่น

9. การใช้สื่อและเทคโนโลยี

การจัดการศึกษานอกระบบให้ส่งเสริมการศึกษานอกระบบได้ นั่นจะต้องจัดให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ทุกกลุ่มอายุ และต้องจัดให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง วิธีการหนึ่ง

ที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวนี้ได้ก็คือ การใช้สื่อและเทคโนโลยีต่างๆ กลุ่มเป้าหมายของการศึกษานอกระบบส่วนใหญ่ เป็นผู้ประกอบอาชีพการงาน มีภารกิจมากมายทั้งด้านอาชีพ ครอบครัว และสังคม ดังนั้น การถ่ายทอดความรู้ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโดยการใช้สื่อประเภทต่างๆ ควรมีความหลากหลายให้กลุ่มเป้าหมายได้เลือกเรียนรู้ สื่อสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายจำนวนมากและช่วยให้การเรียนรู้เกิดได้อย่างต่อเนื่อง ถึงแม้หน่วยงานผู้จัดไม่พร้อม ที่จะเคลื่อนไปยังกลุ่มเป้าหมายได้ก็สามารถส่งผ่านความรู้ไปทางสื่อ

10. การวัดผลประเมินผล

หลักการการศึกษานอกระบบโรงเรียน เน้นการเรียนรู้เพื่อรู้ เพื่อให้พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองได้ พึ่งพาตนเองได้ ไม่ได้เน้นการเรียนรู้เพื่อท่องจำเนื้อหาหรือการเรียนรู้เพื่อสอบ ดังนั้น การวัดประเมินผลควรเป็นการประเมินผลตามสภาพจริง เป็นการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนมากกว่าจะประเมินความสามารถในการจดจำเนื้อหา ไม่มีการแข่งขัน กลุ่มเป้าหมายสามารถประเมินตนเองหรือมีส่วนร่วมในการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ หรือในการนำความรู้ ไปใช้เป็นการประเมินเพื่อพัฒนา เพื่อรู้ว่าตนเองยังขาดความรู้ในเรื่องใด ต้องเพิ่มเติมในเรื่องใด หลักการและแนวปฏิบัติดังกล่าว สามารถนำมาประยุกต์ได้กับการศึกษานอกระบบเป็นอย่างดี กลุ่มเป้าหมายของการศึกษานอกระบบส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการศึกษาเล่าเรียนมากนัก การเรียนรู้จึงเป็นความต้องการจะนำความรู้ไปใช้มากกว่า การวัดผลควรเป็นการประเมินเพื่อรู้ความก้าวหน้าของตนเองเท่านั้น

11. หน่วยงานผู้จัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

หลักการของการศึกษาตลอดชีวิตจะพบว่าผู้มีส่วนในการศึกษาส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้นมีหลากหลาย เริ่มตั้งแต่บ้านคือบุคคลในครอบครัว ถัดมาเป็นชุมชนที่ประชาชนอาศัยอยู่ ภายในชุมชนมีหน่วยงาน องค์กรที่จะเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตมากมาย มิได้จำกัดอยู่เพียงเฉพาะสถาบันการศึกษาเท่านั้น แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ได้แก่ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสาธารณะ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศาสนสถาน ศูนย์กีฬา นันทนาการ สื่อประเภทต่างๆ ฯลฯ จากหลักการศึกษาตลอดชีวิตและแนวปฏิบัติของการศึกษาตลอดชีวิต พบว่า ผู้จัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบมีอยู่มากมายมีทั้งสถาบันการศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่จะจัดการศึกษาประเภทการศึกษาในระบบ หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ซึ่งจะให้การศึกษารูปของการศึกษานอกระบบ หน่วยงานและแหล่งการเรียนรู้ประเภทต่างๆในชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่จะให้ความรู้ในลักษณะการศึกษาตามอัธยาศัย เมื่อนำหลักการและแนวปฏิบัติของการศึกษาตลอดชีวิตมาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษานอกระบบ จะพบว่าการศึกษานอกระบบเป็นกิจกรรมการศึกษาที่จัดบริการแก่กลุ่มเป้าหมายที่อยู่นอกระบบทั้งหมด กลุ่มเป้าหมายแตกต่างกันย่อมมีความต้องการที่หลากหลาย ฉะนั้นหน่วยงานผู้จัดการศึกษานอกระบบจึงมีอย่างกว้างขวาง หลากหลายครอบคลุมทั้ง

สถาบันการศึกษาที่เปิดบริการแก่กลุ่มเป้าหมายในระบบ ในเวลาเย็นหรือค่ำ หรือวันหยุดสุดสัปดาห์หน่วยงานที่ให้ความรู้ ด้านวิชาชีพต่างๆ หน่วยงานที่ให้ความรู้ทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต สถาบันหน่วยงาน องค์กรเหล่านี้จะมีทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรท้องถิ่น และสถานประกอบการด้านการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนช่วยในการจัดการศึกษานอกระบบ ควรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการของการศึกษานอกระบบและแนวทางในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบที่มีประสิทธิภาพที่จะช่วยให้เกิดการศึกษาคือต่อเนื่องตลอดชีวิต

12. การมีส่วนร่วมของชุมชน

การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพได้ ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชนและท้องถิ่น หรือชุมชน โดยเฉพาะชุมชนจะมีส่วนร่วมที่สำคัญมากเพราะเป็นแหล่งของกลุ่มเป้าหมายและมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชีวิตของบุคคล การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน จำเป็นอย่างยิ่งต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน คนในชุมชนมีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผน การสนับสนุนทรัพยากร การช่วยดำเนินการจัดกิจกรรม และการประเมินผลกิจกรรมนอกจากนั้น ควรมีการจัดและพัฒนาภายในชุมชน

จากความหมาย คุณลักษณะและประเภทของการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ได้นำเสนอจะเห็นได้ว่า ลักษณะของการศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นการศึกษาที่เปิดโอกาสให้กับบุคคล ทุกเพศ ทุกวัย ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมด้วยมุ่งหวังให้เกิดการพัฒนาทั้งในด้านความรู้พื้นฐาน ทักษะอาชีพและการรับข้อมูล ข่าวสารความรู้ต่างๆ ที่จะประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม ซึ่งทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและหลากหลาย

การศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นรูปแบบของการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลาย ในการจัดหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล โดยมีวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายซึ่งเป็นเป้าหมายรวมคือ การพัฒนาให้ประชาชนซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายตั้งแต่แรกเกิดจนตาย (ผู้ที่ไม่มีโอกาสเข้ารับการศึกษาในระบบโรงเรียน) ให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และทักษะในการประกอบวิชาชีพ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตให้เข้ากันได้หรือผสมผสานกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างเพศ อายุ ระดับการศึกษา พื้นฐานของสังคม แต่มีการจัดการศึกษาที่ให้อย่างสอดคล้องและสนองกับความต้องการของสังคม ชุมชน และบุคคล อย่างเท่าเทียม และทั่วถึง

จากการศึกษาเรื่องการศึกษาในระบบโรงเรียนทำให้เห็นถึงสอดคล้องและประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมเพื่อการสอนคำสอนและการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอน เป็นต้น หลักการจัดการศึกษานอกระบบ การกำหนดกลุ่มเป้าหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน เนื้อหาหลักสูตร วิธีจัดการเรียนการสอนหรือกระบวนการถ่ายทอดความรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยี การวัดผลประเมินผล หน่วยงานผู้จัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน การมีส่วนร่วมของชุมชน นอกจากนี้ยังทำให้เห็นถึงทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูที่สอดคล้องกับการเป็นครูคำสอนอีกด้วย

ตอนที่ 3 ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่และการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง

1. ความหมายของการเรียนรู้ผู้ใหญ่

การเรียนรู้ผู้ใหญ่ หรือ แอนดราโกยี (Andragogy) เริ่มปรากฏครั้งแรกในปี 1967 โดยนักการศึกษาผู้ใหญ่ชาวยูโกสลาเวีย ชื่อ ดุสน์ ซาวัชวิช (Dusan Savicevic) เป็นคนแรกที่เสนอแนวคิด และใช้คำว่า “แอนดราโกยี” (Andragogy) ให้แก่วงการศึกษาอเมริกัน และต่อมา มัลคัม โนลส์ ได้ใช้คำนี้ในการเขียนบทความลงในวารสาร Adult Leadership ปี ค.ศ. 1986 โดยให้ความหมายว่า แอนดราโกยี (Andragogy) หมายถึง “ศิลป์และศาสตร์ของ การเรียนการสอนผู้ใหญ่” (Knowles, 1980) คำว่า แอนดราโกยี (Andragogy) ถูกใช้บ่อยและแพร่หลายต่อเนื่องมามากกว่าสามทศวรรษ โดยนักวิจัย นักเขียน นักการศึกษา และนักปฏิบัติการจำนวนมาก และมักใช้แทนกันได้กับคำว่า “การศึกษาผู้ใหญ่” (Adult Education)

มัลคัม โนลส์ (อ้างถึงใน อาชญญา รัตนอุบล, 2550) ได้ระบุความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่ หรือ Adult education ว่าประกอบด้วยความหมาย 3 ด้านคือ 1) กระบวนการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ 2) กิจกรรมที่ถูกจัดขึ้นโดยสถาบันต่างๆ เพื่อให้วัตถุประสงค์ทางการศึกษาได้บรรลุความสำเร็จ และ 3) การผสมผสานระหว่างกระบวนการและกิจกรรมสู่การปฏิบัติของบุคคล สถาบัน และหน่วยงาน สมาคมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาแก่ผู้ใหญ่ เพื่อการพัฒนา วิธีการ และวัสดุเพื่อช่วยให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้ การขยายโอกาสสำหรับผู้ใหญ่ให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาไปสู่วัฒนธรรม ของสังคม

และมัลคัม โนลส์ ได้ให้คำนิยามของ แอนดราโกยี (Andragogy) ว่า “ศิลป์และศาสตร์ในการช่วยให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้” และได้ให้คุณลักษณะที่สำคัญของผู้ใหญ่ ดังนี้ 1) มโนทัศน์ของผู้เรียน (Self-concept) เมื่อบุคคลเจริญเติบโตและมีวุฒิภาวะยิ่งขึ้น มโนภาพต่อตนเองจะเปลี่ยนไปจากการพึ่งพาผู้อื่น ไปสู่การนำตนเอง ตามความเชื่อของโนลส์ (Knowles) ก็คือ เมื่อบุคคลได้บรรลุถึงการควบคุมและนำตนเองได้ บุคคลนั้นได้เป็นผู้ใหญ่และสิ่งที่เกิดขึ้นตามมาคือบุคคลจะเกิดความต้องการทางจิตใจอย่างลึกซึ้งที่จะมองตนเองว่า ตนสามารถควบคุม และ

นำตนเองได้ ดังนั้นหากสถานการณ์ใดที่ไม่ได้รับโอกาสที่จะควบคุมและนำตัวเอง ก็จะเกิดความตึงเครียดขึ้นและแสดงปฏิกิริยาในลักษณะที่โกรธเคืองและต่อต้าน 2) ประสบการณ์ (Experience) เมื่อบุคคลมีวุฒิภาวะขึ้น บุคคลนั้นก็ยังมีประสบการณ์อย่างกว้างขวางที่จะทำให้เป็นแหล่งทรัพยากรอันทรงคุณค่าของการเรียนรู้และในขณะเดียวกัน ก็จะมีพื้นฐานเปิดกว้างที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ 3) ความพร้อม (Readiness) ผู้ใหญ่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ เมื่อรู้สึกว่าการนั้น “จำเป็น” ต่อบทบาทและสถานภาพทางสังคมของตนในฐานะที่เป็นคนงาน คู่สมรส ผู้ปกครอง สมาชิก ขององค์กร ผู้นำ ฯลฯ และ 4) แนวโน้มต่อการเรียนรู้ (Orientation to learning) เด็กมีแนวโน้มยึดเนื้อหาวิชาเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ หากผู้ใหญ่มีแนวโน้มที่จะยึดปัญหาเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องมาจากเวลา กล่าวคือ เด็กจะมองเวลาเป็นเรื่องของอนาคตที่ยังไม่เกิดขึ้น หากผู้ใหญ่จะมองเวลาเป็นเรื่องของระยะเวลาใกล้ตัว ความรู้นั้นจะต้องนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันทีในปัจจุบัน ไม่ใช่ออกไปใช้ในอนาคต

2. กระบวนการเรียนรู้ผู้ใหญ่ (Andragogical processes)

มัลคัม โนลส์ (1980) ได้กำหนดกระบวนการในการเรียนรู้ผู้ใหญ่เมื่อมีการพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ เพื่อจัดกิจกรรมในการเรียนรู้ 7 ขั้นตอนคือ

- 2.1 การสร้างบรรยากาศที่นำไปสู่การเรียนรู้ของผู้ใหญ่
- 2.2 การสร้างโครงสร้างขององค์กรให้มีส่วนร่วมในการวางแผน
- 2.3 การวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้
- 2.4 สร้างทิศทางสำหรับการเรียนรู้(การกำหนดวัตถุประสงค์)
- 2.5 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้
- 2.6 ดำเนินตามกิจกรรมการเรียนรู้
- 2.7 ทบทวนความต้องการการเรียนรู้ซ้ำ(การประเมินผล)

3. ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่และการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง

ทฤษฎีการเรียนการสอนผู้ใหญ่ที่เน้นการไตร่ตรองที่ครูสอนคริสต์ศาสนา ควรทำความเข้าใจเพื่อจะได้จัดการเรียนการสอนและนำไปฝึกฝนใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นนั้นมีหลายทฤษฎีด้วยกัน ในที่นี้ขอนำเสนอทฤษฎีที่มีความสำคัญ เป็นที่ยอมรับอย่างสูงในหมู่นักการศึกษาและผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ รวมทั้งผู้รับชอบในการพัฒนามนุษย์และสังคม ได้แก่ การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ของ คาร์ล แรนซัม โรเจอร์ (Carl Ransom Rogers) Self-actualization ของ อับราฮัม มาสโล(Abraham H. Maslow) การเรียนรู้เพื่อความเป็นไทของเจอร์เก็น ฮาเบอร์มาส(Jurgen Habermas) การเรียนรู้จากการปรับเปลี่ยนมโนทัศน์ ของ แจ็ค ดี. เมซิโรว์ (Jack D. Mezirow) การปลุกมโนธรรมสำนึกของเปาโล แฟร์เร่ (Paulo Freire) ทฤษฎีแอนดราโกจี ของ มัลคัม โนลส์ (Malcolm Shepherd Knowles)

3.1 การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ของคาร์ล โรเจอร์ (Carl Ransom Rogers)

คาร์ล โรเจอร์ (Carl Ransom Rogers) เป็นนักจิตบำบัดที่เป็นผู้ริเริ่มแนวคิดด้านจิตวิทยาแนวมนุษยนิยม และนักพัฒนาทฤษฎีบุคคลิกภาพตามแนวมนุษยนิยม โรเจอร์จึงจัดได้ว่าเป็นนักจิตบำบัดคนแรกที่ทำให้ความสำคัญต่อศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ของบุคคล และให้ความสำคัญต่อบุคคลในฐานะ “ผู้กระทำ” (subject) มากกว่าที่จะเป็น “ผู้ถูกกระทำ” (object) โรเจอร์เชื่อว่าโดยธรรมชาติแล้ว “มนุษย์ทุกคนเป็นคนดีและมีคุณค่า” แนวคิดและการปฏิบัติตนในวิชาชีพของโรเจอร์มีแนวคิดพื้นฐานของนักมนุษยนิยมโดยเขามีความเชื่อว่า “มนุษย์ทุกคนมีความสามารถอยู่ในตนเอง สามารถนำตนเองและดำเนินชีวิตของตนเองไปในลักษณะที่ตนเองมีความพึงพอใจและสร้างสรรค์สังคม ในกระบวนการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์นั้น เราควรช่วยให้บุคคลมีอิสระและสามารถค้นพบความสามารถ สติปัญญาและความมั่นใจ เมื่อบุคคลสามารถค้นพบความสามารถของตนเองแล้ว จะช่วยเพิ่มความสามารถในการตัดสินใจหรือเลือกทางเดินที่ดีและสร้างสรรค์ได้” นอกจากนี้ โรเจอร์ยังเน้นว่ามนุษย์มีศักยภาพในตนเองที่จะพัฒนาไปสู่จุดสูงสุดของศักยภาพ (Actualizing Tendency) ของตนเองได้ และโรเจอร์ยังเชื่อว่า “ตัวตน” (self) ของบุคคลเป็นผลจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ดังนั้น การพัฒนาบุคคลให้เติบโตในความเป็นมนุษย์นั้น จึงควรเป็นการพัฒนาไปสู่การชี้นำตนเอง (Self-direction) และไปสู่การเห็นคุณค่าของตนเอง และรับรู้ความรู้สึกของตนเอง โรเจอร์ได้ให้ทฤษฎีการเรียนรู้ที่สำคัญ 2 แนวทาง คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) และการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-Centered Learning)

“การเรียนรู้จากประสบการณ์” โรเจอร์ เชื่อว่าการเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นการให้ความสำคัญต่อความต้องการและตอบสนองต่อความสนใจของผู้เรียน ซึ่งประสบการณ์อาจมาได้ 2 ทางด้วยกัน คือ การศึกษาจากประสบการณ์โดยตรงของตนเอง กับ การศึกษาจากประสบการณ์ของผู้อื่น รูปแบบของการเรียนรู้จากประสบการณ์อาจสรุปได้ 3 ขั้นตอน คือ 1) เริ่มจากประสบการณ์เดิม/ปัญหา 2) ขั้นการวิเคราะห์ประสบการณ์ อภิปราย และประเมินประสบการณ์และสรุปการเรียนรู้จากประสบการณ์เดิม และ 3) การทดสอบ บูรณาการความรู้ในสถานการณ์ใหม่

“การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” โรเจอร์ให้ความสำคัญต่อการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งหมายถึงการที่ผู้เรียนเป็นผู้นำหรือเป็นบุคคลสำคัญในสถานการณ์ของการเรียนรู้นั้น ผู้เรียนเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากคนอื่นว่า เขาเป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะคิดหรือเรียนรู้เพื่อตัวเองได้ การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีลักษณะสำคัญ คือ 1) เป็นความเชื่อที่จะใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันมากกว่าเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้รับ

ความรู้เกี่ยวกับ ให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้และความเข้าใจที่ถ่องแท้ 3) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความรับผิดชอบและมีความเชื่อถือในตัวเอง 4) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น 5) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้สอนและผู้เรียนต่างพึ่งพาซึ่งกันและกัน และ 6) ใช้วิธีการหรือกระบวนการเรียนการสอนที่มีการวิพากษ์จากทั้งมุมมองของผู้สอนและผู้เรียน

3.2 ต้องการเป็นบุคคลตามศักยภาพสูงสุดของตนเอง (Self-actualization) ของ อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham H. Maslow)

อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham H. Maslow) เป็นนักจิตวิทยาในกลุ่มของผู้ริเริ่มแนวคิดของกลุ่มมนุษยนิยม ทฤษฎีของมาสโลว์เน้นเรื่องแรงจูงใจของมนุษย์ ซึ่งนำไปสู่แนวคิดเรื่องของบุคลิกภาพและเชื่อมโยงสู่คุณลักษณะที่สำคัญของพัฒนาการบุคคลอย่างมีคุณภาพ นั่นคือบุคคลที่สามารถแสดงออกถึงความสามารถ ความเชี่ยวชาญหรือศักยภาพที่ตนเองมีอยู่ได้มากที่สุดได้อย่างเต็มศักยภาพที่ตนเองมีหรือสามารถทำได้

ต้องการเป็นบุคคลตามศักยภาพสูงสุดของตนเอง (Self-Actualization) เป็นขั้นสูงสุดของความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ที่มีชื่อเสียงของมาสโลว์ เขาเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนต่างมีความต้องการที่เป็นลำดับขั้นจากความต้องการพื้นฐานที่ทุกคนมีความต้องการแล้วค่อยๆ พัฒนาไปสู่ขั้นที่สูงกว่าจนถึงขั้นที่สูงสุด โดยเริ่ม

3.2.1 ความต้องการทางกายภาพ ได้แก่ปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการมีชีวิตอยู่

3.2.2 ความต้องการความปลอดภัย

3.2.3 ความต้องการความรัก ความพึงพอใจและการเป็นเจ้าของ

3.2.4 ความต้องการให้คนรู้คุณค่าของตน

3.2.5 ความต้องการเป็นบุคคลตามศักยภาพสูงสุดของตนเอง หรือ Self-Actualization นั้นเอง

ลักษณะของคนที่อยู่ในขั้นต้องการเป็นบุคคลตามศักยภาพสูงสุดของตนเอง (Self-Actualization) นั้นมาสโลว์ได้ให้คำอธิบายว่า หมายถึงคนที่สามารถใช้ศักยภาพความสามารถของตนได้เต็มที่ เป็นบุคคลพร้อมที่จะทำและพร้อมที่จะให้แก่สังคม ในสิ่งที่ตนมีศักยภาพได้อย่างดีที่สุด นั่นคือการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

มาสโลว์ เชื่อว่าถ้าคนเราได้รับการตอบสนองความต้องการเหล่านี้ เขาจะเป็นบุคคลที่พัฒนาตนเองไปสู่บุคคลที่มีคุณค่าในสังคม ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการศึกษา และเพื่อให้นักการศึกษาจะสามารถนำผู้เรียนไปสู่ความต้องการขั้น Self-Actualization ได้นั้น “แรงจูงใจ” เป็นเรื่องที่สำคัญที่ผู้สอนจะต้องเรียนรู้และสร้างให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนของตน

มาสเตอร์ ได้เสนอแนะหลักการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ก้าวหน้าไปสู่การมี Self-Actualization โดยได้เสนอแนะว่านักการศึกษาควรจัดการเรียนการสอนโดยยึดแนวปฏิบัติที่สำคัญคือ สอนผู้เรียนให้ยอมรับความจริง ตระหนักถึงตัวตนที่แท้จริงของตน สอนให้รู้ว่าชีวิตมีค่าและให้นำเอาประสบการณ์มาไตร่ตรองเพื่อหาข้อดีสำหรับชีวิต สอนให้ผู้เรียนมีสติอยู่เสมอ และช่วยเขาให้มองเห็นคุณค่าของความคิดความงามจากสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติ หรือจากสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตของตน ฯลฯ สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ก็โดยการสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนได้มีเวลาเพื่อการไตร่ตรองนั่นเอง

3.3 การเรียนรู้เพื่อความเป็นไท ของเจอร์เก็น ฮาเบอร์มาส (Jurgen Habermas)

ฮาเบอร์มาส (Jurgen Habermas) เป็นนักสังคมวิทยาและนักปรัชญาชาวเยอรมัน เป็นนักคิดที่มีอิทธิพลต่อแนวคิดของ ดร.เมชิโรว์ ในการพัฒนาทฤษฎีทางการศึกษาผู้ใหญ่ ที่เรียกว่า Perspective Transformative Theory โดยเฉพาะความคิดเรื่อง การมีเสรีภาพและความเท่าเทียมกัน (Emancipation)

ฮาเบอร์มาสได้นำเสนอเขียนบทความเกี่ยวกับความสนใจของมนุษย์ โดยเขาได้เสนอความสนใจของมนุษย์ออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) สนใจเชิงเทคนิค 2) ความสนใจเพื่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่น 3) ความสนใจเพื่อความเป็นไท ซึ่งความสนใจทั้งสามประการนี้ได้ถูกนำไปประยุกต์เพื่อจัดการศึกษาให้กับบุคคลต่างๆ ได้

การเรียนรู้เพื่อความเป็นไท หรือการศึกษาเพื่อความเป็นไท เป็นการศึกษาหรือการเรียนรู้ที่มีจุดเน้นหรือแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้ ความรู้ หรือการศึกษาของบุคคลนั้นสามารถช่วยให้บุคคลเอาชนะความเลียดเปรียบด้านการศึกษาที่ตนเองได้รับอยู่อย่างไร หรือจะช่วยให้แก้ปัญหาความไม่เท่าเทียมด้านเศรษฐกิจและการเมืองที่บุคคลนั้นได้รับอยู่อย่างไร เป็นการที่บุคคลความพยายามตั้งคำถามต่อทำทนายพลังอำนาจในสังคม หรือความคาดหวังในสังคมซึ่งมักจะไม่ค่อยมีใครตั้งคำถามในประเด็นเหล่านี้ การศึกษาเช่นนี้มุ่งที่จะช่วยให้คนเป็นคนที่มีอิสระ เป็นไท และสามารถพัฒนาการเปลี่ยนแปลงในสังคมได้อย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้เพื่อความเป็นไทจะให้ความสำคัญต่อคนที่มีความอำนาจน้อยในสังคมหรือคนกลุ่มที่ยากจนมากๆ และกระตุ้นส่งเสริมให้คนเหล่านี้เพิ่มพูนความเป็นตัวของตัวเอง มีความเป็นอิสระ และมีความสามารถในการควบคุมชีวิตของตนเองมากขึ้น รวมทั้งสามารถเปลี่ยนแปลงสังคมเพื่อสร้างความเท่าเทียมในสังคมให้มากขึ้น

สำหรับวิธีการให้การศึกษาเพื่อความเป็นไทนั้น ฮาเบอร์มาสสอนว่า ให้ผู้เรียนได้คิดอย่างวิพากษ์วิจารณ์ (Critical Thinking) ซึ่งเป็นวิธีคิดที่ตรงกันข้ามกับการเรียนรู้แบบท่องจำ เป็นวิธีการคิดเชิงท้าทายต่อความเชื่อต่าง ๆ ต่อด้านอคติและความลำเอียง การโฆษณาชวนเชื่อต่างๆ และความเชื่องช้าของคน การคิดเชิงวิพากษ์วิจารณ์มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้คนมีส่วนร่วมใน

การดำเนินชีวิตของตนทั้งด้านสังคมและการเมือง เพื่อสร้างความเท่าเทียมและความยุติธรรม
สังคม

ฮาเบอร์มาสเสนอเงื่อนไข 4 ประการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมใน
การอภิปรายอย่างคนที่มีวุฒิภาวะ มีเหตุผล และทันต่อสถานการณ์ ได้แก่ 1) ความสามารถที่จะทำ
ความเข้าใจ 2) ความจริงใจ 3) ความเป็นจริง 4) ความชอบธรรมหรือการได้รับการรับรอง

การอภิปรายควรอยู่ในเงื่อนไข 4 ประการดังกล่าว และเป็นการสื่อสารใน
ลักษณะ ที่เรียกว่า การเสวนา กล่าวคือ ต้องพยายามลดอคติ ความลำเอียงและความคิดเห็นส่วนตัว
และพยายามเป็นคนที่มีความคิดเปิดกว้าง ใจกว้าง นำเสนอเหตุผลหรือประเมินเหตุผลต่าง ๆ
อย่างมีเหตุผล ทบทวนหลักฐานต่างๆ สามารถโต้แย้งประเด็นต่างๆ เพื่อให้ได้ผลสรุปที่เป็นการ
ตกลงร่วมกัน

3.4 การเรียนรู้จากการปรับเปลี่ยนมโนทัศน์ ของ แจ็ค ดี. เมซิโรว์ (Jack D. Mezirow)

ดร. แจ็ค ดี. เมซิโรว์ (Jack D. Mezirow) ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาผู้ใหญ่ เป็นผู้
ริเริ่มและนำเสนอทฤษฎี การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่เรียกว่า ทฤษฎีการปรับเปลี่ยนมโนทัศน์
(Perspective Transformative Theory: ค.ศ. 1978)

เมซิโรว์ เน้นว่า การเรียนรู้เป็น “กิจกรรมการดึงความหมายจากประสบการณ์
ของคน การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่บุคคลใช้การแปลความหมายที่เคยใช้ในอดีตมาพัฒนาให้
เกิดความคิดใหม่ หรือเป็นการทบทวนการแปลความหมายประสบการณ์ของบุคคล เพื่อเป็น
แนวทางนำไปสู่ การปฏิบัติในอนาคต” (Mezirow, 1996: 162) เมซิโรว์ ให้ความสำคัญกับมโน
ทัศน์ ทั้งนี้เพราะว่ามโนทัศน์มีความหมายต่อบุคคล มโนทัศน์เป็นผลจากการที่บุคคลหล่อหลอม
ระบบความคิดที่บุคคลใช้สร้างตามความหมายหลายชุดเข้าด้วยกัน และผสมผสานกับทฤษฎี
สมมติฐานความเชื่อต่างๆ มโนทัศน์จึงประกอบไปด้วย นิสัยในการคิด และทัศนคติของบุคคล
ซึ่งได้พัฒนาติดตัวมาตั้งแต่วัยเด็ก มโนทัศน์เป็นผลจากการซึมซับหล่อหลอมทางวัฒนธรรมและ
สังคมของบุคคล บุคคลจึงมักจะแสดงพฤติกรรมของตนออกมาตามมโนทัศน์ของตนเอง
ซึ่งมโนทัศน์ของแต่ละคนอาจจะแตกต่างกันไป หรือบางคนอาจจะมิมโนทัศน์ที่ผิดเพี้ยนไปได้

เมซิโรว์ จึงคิดว่า การที่บุคคลเกิดการเรียนรู้จะเป็นการเปลี่ยนแปลงเฉพาะ
ค่านิยมและความเชื่อ หรือเป็นการเปลี่ยนมโนทัศน์ทั้งหมดของบุคคลก็ได้ ซึ่งการเปลี่ยน
มโนทัศน์เป็นเรื่องของการที่บุคคลหลุดพ้นเป็นอิสระจากความเชื่อและค่านิยมเก่าๆที่เคยมี
ผลกระทบต่อชีวิตของเขา ดังนั้นการเปลี่ยนมโนทัศน์ (Perspective Transformation) จัดได้ว่าเป็น
หัวใจสำคัญของการเรียนรู้ที่สำคัญนี้

เมซีโรว์คิดว่าองค์ประกอบที่สำคัญของทฤษฎีการเรียนรู้จากการปรับเปลี่ยน มโนทัศน์ประกอบด้วย 1) ประสบการณ์ของบุคคล 2) การมองย้อนอดีตอย่างวิพากษ์วิจารณ์ และ 3) การเสวนาและอภิปรายด้วยเหตุผล

การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อคนเปลี่ยนกรอบความคิดของตนเอง โดยการ วิพากษ์วิจารณ์ประสบการณ์ในอดีต วิพากษ์วิจารณ์ความเชื่อหรือสมมติฐาน และกรอบแนวคิด และมุมมองต่อสิ่งต่างๆรอบตัวเราในแง่มุมใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม

เทคนิควิธีการ คือ การวิพากษ์อดีต ซึ่งมีกระบวนการต่อไปนี้ การให้ผู้เรียนทำการวิพากษ์กระบวนการซึ่งเป็นการสืบสวนว่าเราปฏิบัติบทบาทอย่างไรในการรับรู้ การคิด การมีความรู้สึก ฯลฯ การทำงานร่วมกับผู้อื่น ในการสร้างระบบการบันทึกเหตุการณ์ การเล่าเรื่องต่างๆ การใช้วิธีการเรียนรู้ร่วมกัน

ในการสอนเพื่อการปรับเปลี่ยนมโนทัศน์นี้ ผู้สอนควรมีบทบาทดังนี้ คือ ช่วยผู้เรียนให้ใส่ใจและวิเคราะห์สมมติฐานที่อยู่เบื้องหลังความเชื่อ ความรู้สึก และการกระทำของตนเอง ช่วยประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากสมมติฐานเหล่านั้น ช่วยกำหนดและแสวงหาสมมติฐานอื่นๆเพื่อเป็นทางเลือกใหม่ และช่วยทดสอบความเที่ยงตรงของสมมติฐานใหม่นี้โดยการเสวนาและวิพากษ์

3.5 การปลุกมโนธรรมสำนึก ของเปาโล แฟร์เร่ (Paulo Freire)

พื้นฐานความคิดของเปาโล แฟร์เร่ เริ่มต้นจากความรักที่ต้องการช่วยให้โลกนี้เป็นโลกที่คนมีความรักต่อกัน เพราะในความเป็นจริงแล้วในโลกนี้คนทุกคนมีความสัมพันธ์กัน และแต่ละคนมีความสัมพันธ์กับโลกที่ตนอาศัยอยู่เช่นกัน

แฟร์เร่ เชื่อว่ามนุษย์โดยแท้จริงแล้วต้องการที่จะเป็นผู้กระทำเพื่อเปลี่ยนแปลงโลกที่เขาอาศัยอยู่ให้ดีขึ้น แต่พวกเขาขังอยู่ในวัฒนธรรมแห่งความเงียบ (Culture of Silence) หากได้รับการสนับสนุนให้เหมาะสมแล้ว บุคคลต่าง ๆ จะสามารถ “เสวนา” ได้และค่อย ๆ มองเห็นความเป็นจริงของตนเองและสังคมรอบตัวเขา และขณะเดียวกันก็สามารถมองเห็นข้อขัดแย้งต่างๆ ที่ปรากฏ จากนั้นบุคคลจะมีความรู้สึกตระหนักถึงมโนทัศน์ที่ตนเองมีต่อความเป็นจริงเหล่านั้นและสามารถแก้ไขสถานการณ์นั้นได้

จากฐานความคิดนี้แฟร์เร่ ได้นำเสนอแนวทางในการช่วยส่งเสริมให้คนเกิดการ พัฒนาโดยใช้กระบวนการที่เรียกว่า “การปลุกมโนธรรมสำนึก” (Conscientization) เพื่อที่จะได้ หลุดพ้นจากวัฒนธรรมเงียบหรือสถานการณ์ที่ถูกกดขี่ ความอยุติธรรม หรือการถูกเอาเปรียบจากผู้อื่นและกลายเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยทั้งนี้บุคคลเองจำเป็นต้องสละความคิด หรือความเชื่อเดิมๆ ที่เคยชินออกไปโดยพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองและมีความรับผิดชอบ

กระบวนการศึกษาที่แพร่เร่เสนอแนะคือ กระบวนการศึกษาที่เน้น “การเสวนา” เป็นสำคัญรวมทั้งการมีความรับผิดชอบต่อสังคม การเมือง

3.6 ทฤษฎีแอนดราโกจี ของ มัลคัม โนลส์ (Malcolm Shepherd Knowles)

มัลคัม โนลส์ (Malcolm Shepherd Knowles, 2005) เป็นนักการศึกษาผู้ใหญ่ของอเมริกา มีชื่อเสียงในศาสตร์การสอนผู้ใหญ่ มีผลงานทางวิชาการที่ได้รับการยอมรับอย่างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดเรื่อง “แอนดราโกจี” (Andragogy) หรือ ศาสตร์และศิลป์ในการสอนผู้ใหญ่ และแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง (Self-directed Learning)

แอนดราโกจี เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่โนลส์ได้มาจากสมมติฐานที่ยึดคุณลักษณะที่สำคัญของผู้ใหญ่ 5 ประการ คือ 1) เมื่อบุคคลพัฒนาและมีวุฒิภาวะเต็มที่ ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเองจะพัฒนาเปลี่ยนแปลงจากผู้ที่มีลักษณะพึ่งพิงคนอื่น ไปเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะที่สามารถชี้นำตนเองได้ (Self-directed Human being) 2) ผู้ใหญ่เป็นบุคคลที่ได้สั่งสมประสบการณ์ไว้มากมาย และถือเป็นแหล่งวิทยาการที่สำคัญในการเรียนรู้ 3) ความพร้อมในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่สัมพันธ์กับช่วงของพัฒนาการทางสังคมของผู้ใหญ่ 4) เมื่อบุคคลมีวุฒิภาวะมากขึ้น การให้คุณค่าต่อเวลาของบุคคลเปลี่ยนไปบุคคลจะให้ความสำคัญต่อความรู้ที่เป็นประโยชน์ในปัจจุบัน มากกว่าความรู้ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในอนาคต ดังนั้น การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จึงมีลักษณะที่เน้นการยึดปัญหาเป็นศูนย์กลางมากกว่าการยึดเนื้อหาวิชาเป็นหลัก และ 5) ผู้ใหญ่เรียนรู้เพราะแรงจูงใจภายในมากกว่าแรงจูงใจภายนอก

สมมติฐานดังกล่าวนี้ ถือว่าเป็นแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนผู้ใหญ่ซึ่ง โนลส์เชื่อว่ากระบวนการเรียนรู้การสอนนี้ ควรแตกต่างไปจากกระบวนการเรียนการสอนเด็กโดยทั่วไป

กระบวนการเรียนการสอนผู้ใหญ่ โนลส์ได้นำเสนอเป็นขั้นตอนดังนี้ 1) การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ โดยการสร้างบรรยากาศแบบผู้ใหญ่ที่สอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้ใหญ่ 2) สร้างกลไกต่างๆ เพื่อให้เกิดการวางแผนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ซึ่งอาจจะกระทำได้โดยการตั้งกลุ่มทำงานหรือการตกลงร่วมกัน 3) การวิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งค่านิยม และความสนใจของผู้เรียน 4) การกำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกัน 5) การออกแบบหรือกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ 6) ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ และ 7) การประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งอาจรวมถึงการประเมินความต้องการซ้ำ การประเมินผลนี้ควรเป็นลักษณะของการประเมินผลร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

ในการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอน มีความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่และการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น ความหมายของการเรียนรู้ผู้ใหญ่ การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการเรียนรู้จาก

ประสบการณ์ โดย คาร์ล โรเจอร์ การเป็นบุคคลตามศักยภาพสูงสุดของตนเอง (Self-actualization) ของ อับราฮัม มาสโล การเรียนรู้เพื่อความเป็นไทของเจอร์เก็น ฮาเบอร์มาส การเรียนรู้จากการปรับเปลี่ยนมโนทัศน์ ของ แจ็ค ดี. เมซีโรว์ การปลุกมโนธรรมสำนึกของเปาโล แพร์เร่ และทฤษฎีแอนดราโกจี ของ มัลคัม โนลส์ ทั้งนี้เพราะผู้ใหญ่เป็นบุคคลเป้าหมายของการพัฒนา ทฤษฎีต่างๆดังกล่าวได้ให้แนวทางในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยผู้ใหญ่ โดยเน้นการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใหญ่ ส่งเสริมการไตร่ตรองเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากภายในจิตใจของผู้เรียน อีกทั้งยังให้ขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบ สอดคล้องกับการสอนคำสอนของคริสต์ศาสนานิกายคาทอลิก

ตอนที่ 4 ปรัชญาการศึกษาแบบนิรันตรนิยม (Perennialism)

ปรัชญาการศึกษาแบบนิรันตรนิยม มีความหมาย ความเป็นมา ทฤษฎีการศึกษา ความเชื่อพื้นฐาน แนวคิดสำคัญทางการศึกษา หลักการสำคัญ จุดมุ่งหมายของการศึกษา องค์ประกอบของการศึกษา หลักสูตร ครู ผู้เรียน โรงเรียน และ กระบวนการเรียนการสอน (www.gotoknow.org/blog/jananey, www.kroobannok.com/blog, 2554) สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ความหมายของคำว่า นิรันตรนิยม (Perennialism)

นิรันตรนิยม หมายความว่า เชื่อในแบบอย่างที่ดีงามอันเป็นนิรันดร์ คำว่า Perennial แปลตามศัพท์ว่า “คงอยู่ชั่วนิรันดร์” ปรัชญาที่เชื่อว่าการศึกษาคงจะได้สอนสิ่งที่เป็นนิรันดร์ ไม่เปลี่ยนแปลง มีคุณค่าไม่ว่าจะเป็นยุคสมัยใด สิ่งที่มีคุณค่าไม่เปลี่ยนแปลงตามแนวคิดของ ปรัชญาที่เชื่อสิ่งที่มีคุณค่าในสมัยกลางของยุโรป อันได้แก่คุณค่าของเหตุผลและคุณค่าของ ศาสนา นักปรัชญากลุ่มนี้จึงเห็นว่า ควรจะได้มีการฟื้นฟูสิ่งที่ดีงามอันเป็นอมตะทั้งหลายของ สมัยกลางมาใช้ในยุคนี้

2. ความเป็นมาปรัชญาการศึกษาแบบนิรันตรนิยม (Perennialism) เป็นปรัชญาการศึกษาที่ได้รับอิทธิพลจากปรัชญาพื้นฐานกลุ่มวัตถุนิยมเชิงเหตุผล(Rational realism) หรือบางทีเรียกว่าเป็นพวกโทมนัสนิยมใหม่ (Neo – Thomism) เกิดขึ้นในขณะที่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก กำลังมีการพัฒนาทางอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เกิดขึ้น โดยเฉพาะประเทศทาง ตะวันตกซึ่งมีระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ก่อให้เกิดการแข่งขันทางการค้าอย่างไม่เป็นธรรม มีการเอาเปรียบสินค้า ราคาสูง เกิดปัญหาครอบครัว ขาดระเบียบวินัย มนุษย์ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ได้ ทำให้วัฒนธรรมเสื่อมสลายลงไป จึงมีการเสนอ ปรัชญาการศึกษาลัทธินี้ขึ้นมาเพื่อให้การศึกษาเป็นสิ่งที่นำพามนุษย์ไปสู่ความมีระเบียบเรียบร้อย มี เหตุและผล มีคุณธรรมและจริยธรรม จึงเป็นที่มาของปรัชญาการศึกษาแบบนิรันตรนิยม ปรัชญา การศึกษานิรันตรนิยม มีมาแล้วตั้งแต่สมัยกรีกโบราณ ผู้เป็นต้นคิดของปรัชญาลัทธินี้ คือ

อริสโตเติล (Aristotle) และเซนต์ โทมัส อะไควนัส (St. Thomas Aquinas) อริสโตเติลได้พัฒนาปรัชญาลัทธินี้โดยเน้น การใช้ความคิดและเหตุผล จนเชื่อได้ว่า Rational humanism ส่วนอะไควนัส ได้นำมาปรับให้เข้ากับสถานการณ์ โดยคำนึงถึงความเชื่อเกี่ยวกับพระเจ้า เรื่องศาสนา ซึ่งเป็นเรื่องของเหตุและผล แนวคิดนี้มีส่วนสำคัญโดยตรงต่อแนวคิดทางการศึกษาในศตวรรษที่ 20 นักปรัชญาที่เป็นผู้นำของปรัชญานี้ในขณะนี้คือ โรเบิร์ต เอ็ม ฮัทชินส์ (Robert M. Hutchins) และคณะได้รวบรวมหลักการและให้กำเนิดปรัชญานิรันตรนิยมขึ้นมาใหม่ในปี ค.ศ. 1929

3. ทฤษฎีการศึกษาแบบนิรันตรนิยม (Perennialism) หรือนิรันตรवाद หรือ ลัจจวิทนิยม มีพื้นฐานความเชื่อมาจากปรัชญากรีกวัตถุนิยมเชิงเหตุผล(Rational Realism) หรือ พากโทมัสนิยมใหม่ (Neo - Thomism) ซึ่งมีต้นคิดมาจากอริสโตเติล(Aristotle) และ St. Thomas Aquinas ซึ่งเป็นปรัชญาสาขาที่สนใจเรื่องเหตุผลจนได้ชื่อว่า A World of Reason กลุ่มนักปรัชญาการศึกษาที่สนับสนุนทฤษฎีการศึกษาแบบนิรันตรนิยม ได้แก่ Sir Richard Living Stone และ Robert Maynard Hutchins เป็นต้น

4. ความเชื่อพื้นฐานของทฤษฎีการศึกษาแบบนิรันตรนิยมที่สำคัญมีดังนี้
มนุษย์เป็นผู้มีเหตุผลและจิตใจบริสุทธิ์ มนุษย์มีความคิดอยู่ในตน และเป็นผู้ที่สนใจต่อศาสนาแต่กำเนิดแล้ว และพื้นฐานธรรมชาติของมนุษย์จะยังคงเหมือนกันอยู่ทุกกาลเทศะ แม้สภาพแวดล้อมจะแตกต่างกันหรือเปลี่ยนแปลงไป ความจริงย่อมเหมือนกันทุกหนแห่งสิ่งที่ถือว่าสำคัญที่สุดของมนุษย์คือสติปัญญาและความมีอิสระมนุษย์มีความจำเป็นในการสืบทอดวัฒนธรรม

แนวคิดพื้นฐาน ปรัชญาการศึกษาแบบนิรันตรนิยมนี้ได้รับอิทธิพลแนวคิดจากปรัชญาบริสุทธิ์สองกลุ่มด้วยกัน (พิมพ์พรรณ เทพสุมธานนท์, 2549: 118) คือ ปรัชญากรีกวัตถุนิยมเชิงเหตุผล โดยเฉพาะแนวคิดของอริสโตเติลที่เรียกว่า Rational Humanism ซึ่งเน้นในเรื่องการใช้ความคิดและเหตุผล และ ปรัชญากรีกวัตถุนิยมเชิงเหตุผล ซึ่งมีบาทหลวงโทมัส อะไควนัส เป็นผู้นำ

ปรัชญานิรันตรนิยมมีรากฐานมาจากปรัชญา จิตนิยมและปรัชญาวัตถุนิยม ปรัชญาการศึกษาลัทธินี้แบ่งออกเป็น 2 ทศนะ คือ ทศนะแรกเน้นในเรื่องเหตุผลและสติปัญญา อีกทศนะหนึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับศาสนา โดยเฉพาะกลุ่ม ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ตั้งแต่ 2 ทศนะ เกี่ยวข้องกับเหตุและผล จนเชื่อได้ว่าเป็น โลกแห่งเหตุผล (A world of reason) ส่วนคำว่านิรันตร เชื่อว่าความคงทนถาวรย่อมเป็นจริงมากกว่าสิ่งที่เปลี่ยนแปลง การศึกษาควรสอนสิ่งที่ เป็นนิรันตร ไม่เปลี่ยนแปลง และจะเป็นสิ่งที่มีคุณค่าทุกยุคทุกสมัย ได้แก่คุณค่าของเหตุผล

คุณค่าของศาสนา เป็นการนำเอาแบบอย่างที่ดีของอดีตมาใช้ในปัจจุบันหรือย้อนกลับไปสู่สิ่งดีงามในอดีต

5. แนวคิดสำคัญทางการศึกษา

ปรัชญาการศึกษาลัทธินี้เชื่อว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดของชนชาติมนุษย์คือ ความสามารถในการใช้เหตุผล ซึ่งความสามารถในการใช้เหตุผลนี้จะควบคุมอำนาจฝ่ายต่ำของมนุษย์ได้ เพื่อให้มนุษย์บรรลุจุดมุ่งหมายในชีวิตที่ปรารถนา ดังที่ โรเบิร์ต เอ็มฮัทชินส์ (Hutchins 1953 : 68) กล่าวว่า การปรับปรุงมนุษย์ หมายถึงการพัฒนาพลังงาน เหตุผล ศิลธรรมและจิตใจอย่างเต็มที่ มนุษย์ทุกคนล้วนมีพลังเหล่านี้ และมนุษย์ควรพัฒนาพลังที่มีอยู่ให้ดีที่สุด การศึกษาในแนวปรัชญาการศึกษานิรันดรนิยม คือ การจัดประสบการณ์ให้ได้มาซึ่งความรู้ ความคิดที่เป็นสัจธรรม มีคุณธรรม และมีเหตุผล

โดยทั่วไปปรัชญาลัทธินี้จะแบ่งแนวการศึกษาออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นลักษณะของปรัชญาทั่วไปที่เน้นหนักในเรื่องของเหตุผล สติปัญญา ไม่เกี่ยวกับศาสนาโดยตรง แต่อีกลักษณะหนึ่งจะเกี่ยวข้องกับศาสนาโดยตรง เป็นแนวคิดของกลุ่มศาสนาคริสต์ นิกายคาทอลิกที่สัมพันธ์เรื่องศาสนาเข้ากับเหตุผล เป้าหมายของการศึกษากลุ่มนี้เน้นที่จะให้เด็กสัมผัสกับศาสนา มีเป้าหมายในชีวิตเพื่อพระเจ้าเป็นสุภาพบุรุษในแนวทางของศาสนา

6. หลักการสำคัญ

ทฤษฎีนี้มีหลักสำคัญ 6 ประการ (สุลักษณ์ ศิวลักษณ์, 2515: 106) คือ 1) แม้ว่าสภาพแวดล้อมจะเปลี่ยนแปลงไป ชนชาติพื้นฐานของมนุษย์ย่อมเหมือนกัน ในทุกกาลเทศะ มีตัวกิเลสอาสวะเป็นอวิชชา การศึกษาควรเป็นไปเพื่อกำจัดสิ่งนี้ โดยให้เข้าถึงวิชา ซึ่งยอมเป็นสากล หากไม่นั้นยอมไม่ใช่ความรู้ หากเป็นความเห็นหรือความเชื่อ 2) สิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับมนุษย์คือสติปัญญา จึงควรให้การศึกษาเพื่อให้รู้จักใช้สิ่งนี้ มนุษย์จะได้นำมาใช้เพื่อควบคุมสัญชาตญาณของความเป็นสัตว์ หรือธรรมชาติฝ่ายต่ำเพราะมนุษย์เป็นสัตว์ที่มีความเป็นไท ที่จะเลือกทำดีก็ได้ ทำชั่วก็ได้ อย่าได้ไปโทษการทำชั่วว่าขึ้นกับสิ่งแวดล้อม หรือปล่อยให้ศิษย์เลือกเรียนอะไร หรือทำอะไรตามใจปรารถนา เพราะความปรารถนานั้นอาจมาจากกิเลสหรือธรรมชาติฝ่ายต่ำ ไม่ได้มาจากสติปัญญา ฉะนั้นครูควรมีสติปัญญาเพื่อสั่งสอนชักนำศิษย์ให้รู้จักใช้ธรรมชาติอันมีในตน ไปในทางที่ถูกที่ควร 3) หน้าที่ประการสำคัญของนักการศึกษานั้นเป็นไปเพื่อแสวงหาวิชาความรู้ในเรื่องสัจจะอันนิรันดร การศึกษามีได้เป็นไปเพื่อสอนคนให้ปรับตัวเข้ากับสังคม หากให้ปรับตัวเข้ากับสัจจะ 4) การศึกษาไม่ใช่เป็นการเอาอย่างชีวิต หากเป็นการเตรียมตัวเพื่อชีวิต จะว่าโรงเรียนเป็นดังชีวิตนั้นไม่ได้ และไม่ควรเป็น หากเป็นโลกที่สมมติขึ้นเพื่อเยาวชนได้ฝึกปรือให้เข้าถึงสิ่งที่ประเสริฐสุดต่างหาก 5) เยาวชนควรเรียนรู้วิชาพื้นฐานบางประการ ได้แก่ Reading Writing Arithmetic เพื่อจะได้รู้ถึงสิ่งซึ่งจริงแท้และถาวร

ที่สุดในโลก ไม่ควรห่อเรียนตามสมัยนิยมหรือเรียนในสิ่งซึ่งคนวัยนั้นสนใจกันเท่านั้น และ
6) วิชาหลักที่ควรศึกษาได้แก่ งานนิพนธ์ที่สำคัญทางวรรณคดี ปรัชญา ประวัติศาสตร์ เพราะ
นี่เป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่ามนุษย์ที่มีสติปัญญาเป็นเลิศที่แล่วๆมาได้คิดค้นอะไรไว้ และเขียน
อะไรไว้ให้เป็นมรดกตกทอดมาถึงเราบ้าง การที่เราเรียนจากอดีต เพราะบทเรียนจากอดีตแล้ว
เราจะเรียนได้ที่ไหนเล่า แม้การส่งมนุษย์ไปดวงจันทร์ ก็กระทำได้โดยเก็บความรู้มาแต่อดีต
นั่นเอง

7. จุดมุ่งหมายของการศึกษา

ปรัชญาการศึกษาลัทธินี้มีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์เพราะมนุษย์
มีพลังธรรมชาติอยู่ในตัว พลังในที่นี้คือสติปัญญา จะต้องพัฒนาสติปัญญาของมนุษย์ให้เต็มที่ เมื่อ
มนุษย์ได้พัฒนาสติปัญญาอย่างดีแล้วก็จะทำอะไรอย่างมีเหตุผล การจัดการศึกษาก็ควรจะพัฒนา
คุณสมบัติเชิงสติปัญญาและเหตุผลในตัวมนุษย์ เพื่อให้มนุษย์ดำรงความเป็นคนดีตลอดไป ไม่
เปลี่ยนแปลง แต่ไม่เน้นการเปลี่ยนแปลงของสังคม

ปรัชญานิรันดรนิยมมีจุดมุ่งหมายที่การสร้างคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ เป็นคนที่
แท้จริง การที่จะสร้างคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ได้นั้น ผู้เรียนจะต้องรู้จักและเข้าใจตนเอง เห็นว่า
ตนเองมีพลังธรรมชาติอันได้แก่สติปัญญาอยู่ภายในแล้ว การศึกษาก็คือการส่งเสริมให้พลัง
ธรรมชาติได้พัฒนาอย่างเต็มที่ เป้าหมายของการศึกษาจึงควรเป็นไปเพื่อการพัฒนาคุณสมบัติใน
เชิงของสติปัญญาและเหตุผลในตัวมนุษย์เองเป็นหลักสำคัญ ได้แก่ 1) มุ่งให้ผู้เรียนได้รู้จักและทำ
ความเข้าใจกับตนเองให้มากที่สุด โดยเฉพาะในเรื่องของเหตุผลและสติปัญญา 2) มุ่งพัฒนา
สติปัญญาและเหตุผลในตัวมนุษย์ให้ดีขึ้น สูงขึ้น สมบูรณ์ขึ้น เพื่อความเป็นคนที่สมบูรณ์ 3) เมื่อ
มนุษย์มีเหตุผลกันทุกคน การศึกษาในทุกแห่งทุกสถานที่จึงเหมือนกันเป็นสากล

กล่าวโดยสรุป การจัดการศึกษาตามทฤษฎีนี้มุ่งจัดเพื่อให้นักเรียนได้รักษาความดีที่มี
อยู่ มุ่งพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล มุ่งไปที่คุณงามความดีอันสูงสุดที่ไม่เปลี่ยนแปลงมากกว่าที่
จะเปลี่ยนแปลงสังคม การจัดการศึกษาจะต้องจัดให้เป็นไปเพื่อพัฒนาปัญญาอันเป็นสิ่งสำคัญ
ที่สุดของมนุษย์ และการเรียนจากโรงเรียนเป็นการทำให้เด็กรู้คุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม
เท่าที่จะเป็นไปได้

8. องค์ประกอบของการศึกษา

หลักสูตรกำหนดโดยผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญ เป็นหลักสูตรที่เน้นวิชาทางศิลปะศาสตร์
(Liberal arts) ซึ่งมีอยู่ 2 กลุ่มคือ กลุ่มศิลปะทางภาษา (Liberacy arts) ประกอบด้วยไวยากรณ์
วาทศิลป์และตรรกศาสตร์ ซึ่งเป็นเรื่องของการอ่าน การฟัง การพูด การเขียน และการใช้เหตุผล
อีกกลุ่มหนึ่งคือ ศิลปะการคำนวณ (Mathematical arts) ประกอบด้วยเลขคณิต วิทยาศาสตร์
ปรัชญา ดาราศาสตร์ และดนตรี นอกจากนี้ยังให้ผู้เรียนรู้ผลงาน อันมีค่าของผู้มีอัจฉริยะในอดีต

เพื่อคงความรู้เอาไว้ เช่น ผลงานอมตะทางด้านศิลปะ วรรณกรรม ดนตรี รวมทั้งผลงานทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ในปัจจุบันได้แก่หลักสูตรของวิชา พื้นฐานทั่วไป (General education) ในระดับอุดมศึกษา หลักสูตร เนื้อหาวิชาที่จัดให้โรงเรียนตามแนวนิรันดรนิยมทำการสอนมีดังนี้

วิชาพื้นฐาน คือ 3 R'S ได้แก่ อ่าน (Reading) เขียน (Writing) เลข (Arithmetic) และ วิชาศิลปศาสตร์ ได้แก่ ศิลปะในการอ่าน การฟัง การเขียน การพูด การคิด โดยถือเป็นวิชาจำเป็นและบังคับให้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ต่อไปในทุกสิ่งทุกอย่างในโลก

เรียนผลงานอมตะของโลก ซึ่งประมวลมาจากวรรณคดี ปรัชญา ประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ จากหนังสือชุดอมตะวิทยา (Great Books) ซึ่งจะคัดเลือกผลงานจากอดีตและปัจจุบันประมวลขึ้นเป็นชุด เพื่อใช้เป็นแหล่งค้นคว้าความรู้อันเป็นอมตะของโลก

9. หลักสูตร

หลักสูตรและเนื้อหาวิชา หลักสูตรควรกำหนดขึ้นโดยผู้รู้ การจัดลำดับเนื้อหาวิชา เน้นวิธีจัดลำดับก่อนหลังของความถูกต้องทางวิชาการของความรู้ในสาขานั้นๆ หลักสูตรจะมีเนื้อหาวิชาที่ส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาความรู้ความสามารถทางสังคมและคุณงามความดีด้านจิตใจเป็นหลัก หลักสูตรตามแนวคิดของลัทธินี้ คือ หลักสูตรศิลปศาสตร์ (Liberal Arts Curriculum) เป้าหมายของหลักสูตรแนวนี้อีกคือการฝึกฝนให้ผู้เรียนเป็นผู้รู้จักใช้สติปัญญา เหตุผล และความรู้ อย่างเป็นอิสระ มีความคิดอ่านกว้างขวาง ไม่ถูกรอบงำด้วยอำนาจใฝ่ต่ำหรือวิชา หรือความไม่มีเหตุผลใดๆ ศิลปศาสตร์โดยทั่วไปจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มศิลปทางภาษา อันได้แก่ การเขียน การพูด การใช้เหตุผล และกลุ่มศิลปคำนวณ (Mathematical Arts) ซึ่งประกอบด้วยเลข คณิต เรขาคณิต ดาราศาสตร์ และดนตรี ทางด้านเนื้อหาและตำราเรียน เน้นเนื้อหาที่เรียกว่า The Great Books หรือ Class Books อันเป็นงานอมตะที่มีค่าทุกยุคทุกสมัย จากนี้วิชาหลักอื่นๆ ที่ควรจะได้ศึกษาอีกด้วย ได้แก่ วรรณกรรมดีๆ ปรัชญาประวัติศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

10. ครู

ปรัชญาการศึกษาที่มีความเชื่อว่าเด็กเป็นผู้มีเหตุผลและมีชีวิตมีวิญญาณ ครูจะต้องรักษาวินัยทางจิตใจ และเป็นผู้นำทางวิญญาณของนักเรียนทุกคน ครูต้องเป็นผู้ใฝ่รู้อยู่เสมอ เข้าใจเนื้อหาวิชาที่สอนอย่างถูกต้องชัดเจน มีความคิดยาวไกล เป็นผู้ดูแลรักษาระเบียบวินัย ควบคุมความประพฤติของผู้เรียน เป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติที่ดี บทบาทของผู้สอน

ผู้สอนคือผู้นำทางปัญญาให้แก่ผู้เรียน เป็นผู้รอบรู้ในเนื้อหาวิชานั้นอย่างกว้างขวาง เป็นผู้ช่วยเหลือให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาสติปัญญาได้มากที่สุด เป็นผู้ตัดสินใจกำหนดวัตถุประสงค์ของการสอน เนื้อหาวิชา วิธีสอน และการประเมินผล และเป็นแบบอย่างของ

ความดีงามที่ผู้เรียนพึงลอกเลียนแบบ ครูเป็นผู้มีหน้าที่ดูแลและรักษาความเป็นระเบียบวินัย ควบคุมความประพฤติของนักเรียนไม่ให้ออกนอกกลุ่มนอกทาง และเป็นผู้สอนนักเรียนให้ใช้ ธรรมชาติของตนคือสติปัญญาไปในทางที่ถูก แม้ครูตามลัทธิปรัชญาจะเป็นผู้รู้แต่ไม่ได้เป็นผู้รู้ ชนิดที่จะป้อนความรู้ให้กับผู้เรียนฝ่ายเดียวตามแบบของลัทธิสารัตถะนิยม ครูเป็นผู้มีบทบาทในการจัดกิจกรรม เป็นผู้สร้างบรรยากาศ และเป็นผู้เสนอความรู้ ข้อคิด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้และพัฒนาความคิดและสติปัญญาของตน แต่จะอย่างไรก็ตาม ในการจัดการเรียนการสอน ครูยังคงมีบทบาทสำคัญและมีอำนาจอยู่

11. ผู้เรียน

โดยธรรมชาติเป็นผู้มีเหตุผลมี สติ มีศักยภาพในตัวเองที่สามารถพัฒนาไปสู่ความมี เหตุผล ถือว่าผู้เรียนมีความสนใจใคร่เรียนรู้ อยู่แล้ว ดังที่อริสโตเติล กล่าวไว้ว่า All man by nature desire to know การให้การศึกษาจึงต้องพัฒนาสิ่งที่ผู้เรียนมีอยู่อย่างเต็มที่ โดยมุ่งพัฒนา เป็นรายบุคคลฝึกฝนคุณสมบัติที่มีอยู่โดยการสอนและการแนะนำของครู ผู้เรียนทุกคนมีโอกาส เรียนเท่าเทียมกันหมด ใช้หลักสูตรเดียวกันทั้งเด็กเก่งและเด็กอ่อน ถ้าเด็กอ่อนเข้าใจช้าก็ต้อง ฝึกฝนบ่อยๆ หรือทำซ้ำๆกันเพื่อ ไปให้ถึงมาตรฐานเดียวกันกับเด็กเก่ง

บทบาทผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้รับความรู้ คิดใคร่ครวญตามที่ผู้สอนถ่ายทอดวิธีการศึกษา นิรันดรว่าทบทวนเรื่องความสำคัญของครูและเนื้อหาวิชา เช่นเดียวกับสารัตถะว่า การจัดการเรียน การสอนตามทฤษฎีนี้จึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนจดจำ ใช้เหตุผล และตั้งใจกระทำสิ่งต่างๆ โดยผู้สอน ใช้การบรรยาย ซักถามเป็นหลัก รวมทั้งเป็นผู้ควบคุมดูแลให้นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัย การ จัดการเรียนการสอนที่ปล่อยให้ผู้เรียนมีอิสระมากเกินไปในการที่จะเลือก เรียนตามใจชอบเป็น การขัดขวางโอกาสที่ผู้เรียนจะได้พัฒนาความสามารถที่แท้จริง

12. โรงเรียน

ไม่มีบทบาทต่อสังคมโดยตรง เพราะเน้นที่ตัวบุคคลเป็นหลักใหญ่ เพราะถือว่า ถ้าเกิดการพัฒนาในตัวบุคคลแล้วก็สามารถทำให้สังคมนั้นดีขึ้นด้วยโรงเรียนจึงเป็นเสมือน ตัวกลางในการเตรียมผู้เรียนให้เกิดความก้าวหน้าที่ดีงามที่สุดของวัฒนธรรมที่มีมาแต่อดีต โรงเรียนจะสร้างบรรยากาศและจัดสภาพแวดล้อมให้มีลักษณะสร้างความนิยมในวัฒนธรรมที่มี อยู่และเคร่งครัดในระเบียบวินัยโดยเน้นการประพฤติปฏิบัติ บทบาทของสถานศึกษา โรงเรียน จะเสริมสร้างสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดพัฒนาการทางปัญญา เป็นสถานที่ฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ วัฒนธรรมที่ดีงาม

13. กระบวนการเรียนการสอน

กระบวนการเรียนการสอนใช้วิธีท่องจำเนื้อหาวิชาต่าง ๆ และฝึกให้ใช้ความคิดหา เหตุผลโดยอาศัยหลักวิชาที่เรียนรู้ไว้แล้วเป็นแนวทางพื้นฐานแห่งความคิด เพื่อพัฒนาสติปัญญา

หรือเน้นด้านพุทธิศึกษา ที่เรียกว่า Intellectual Education (Wingo 1974 : 148 อ้างถึงใน อรสา สุขเปรม 2541) นอกจากนี้ผู้เรียนจะต้องมีความพร้อมทางจิตใจจึงจะสามารถจดจำสิ่งต่าง ๆ ได้ การเรียนการสอนที่กระตุ้นและหนุนให้เกิดศักยภาพดังกล่าว จึงต้องมีการอภิปราย ถกเถียง ใช้เหตุผล และสติปัญญาโต้แย้งกัน ครูเป็นผู้นำในการอภิปราย ตั้งประเด็นและช่วยผู้ที่มีการอภิปราย ถกเถียงกัน ผู้เรียนจะได้พัฒนาสติปัญญาของตนได้อย่างเต็มที่

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดให้นั้นมุ่งพัฒนาสติปัญญาของผู้เรียน และการเน้นให้ตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งที่ดั่งงามที่ได้บรรลุไว้ในหลักสูตร วิธีสอนที่นิยมใช้ คือ การบรรยาย การอภิปราย การทดลองทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนี้จะเน้นในเรื่อง ระเบียบวินัย ความประพฤติของนักเรียนให้อยู่ในกรอบ บรรยากาศในการเรียนการสอนจะเข้มงวดกระบวนการเรียนการสอน ลัทธินี้ถือว่าการศึกษาไม่ใช่การเรียนแบบอย่างของชีวิต แต่เป็นการเตรียมตัวเพื่อชีวิต การศึกษาจึงควรหาทางให้เด็กแต่ละคนปรับตัวให้เข้ากับความจริง วิธีการในการจัดการเรียนการสอนจึงเน้นหนักที่การกระตุ้นและหนุนให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวผู้เรียนได้พัฒนาเติบโต มีความสมบูรณ์เต็มที่ โดยใช้วิธีการถกเถียง อภิปราย การใช้เหตุผลและสติปัญญาโต้แย้งกัน ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการนำอภิปราย ตั้งประเด็นสำหรับถกเถียง และตั้งปัญหาให้ผู้เรียนตอบหรืออภิปราย คอยยุ แหย่ หรือสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ ความคิด และสติปัญญาของตนให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ จะอย่างไรก็ตาม ตามแนวคิดนี้ครูยังคงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนการสอน ถือว่าครูเป็นศูนย์กลาง การจัดห้องเรียนเน้นความเป็นระเบียบเรียบร้อย

กระบวนการการบริหาร บริหารโดยยึดหลักของเหตุผล กฎระเบียบมีอยู่แต่ควรจะใช้อย่างมีเหตุผล ไม่ใช่ตามตัวอักษรแต่เพียงอย่างเดียว ระเบียบบางอย่างที่ไม่เหมาะสม ไม่มีเหตุผล ไม่ถูกต้อง ควรจะได้รับการแก้ไขให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น หลักสำคัญในการบริหารโรงเรียนคือการสร้างบรรยากาศอิสระขึ้นในสถาบันการศึกษา คือ การมีเสรีภาพทางวิชาการ บรรยากาศของการบริหารจะต้องเอื้อต่อการถกเถียง อภิปราย การตัดสินใจในทางการบริหารควรถือหลักของเหตุผลเป็นสำคัญ ผู้บริหารควรอธิบายเหตุผลในการตัดสินใจให้กับผู้ร่วมงานได้เสมอ ในขณะที่เดียวกันผู้ร่วมงานก็ควรจะต้องมีโอกาสที่จะเสนอความคิดเห็นร่วมตัดสินใจในการดำเนินงานของสถาบันด้วย

บทบาทต่อสังคม บทบาทต่อสังคมของสถาบันการศึกษาตามแนวคิดนี้ คือ เน้นทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้และค่านิยมของสังคมโดยอ้อม เน้นที่การพัฒนาสติปัญญาและเหตุผลของบุคคล (ผู้เรียน) เป็นหลัก มีบทบาทต่อสังคมในทางอ้อม คือ สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมทางสังคมให้นิยมเรื่องของเหตุผลและสติปัญญาเป็นสำคัญ

ข้อจำกัด แม้ว่าปรัชญาลัทธินี้จะมุ่งเน้นส่งเสริมสติปัญญาและเหตุผล แต่มนุษย์ก็ยังอยู่ได้ด้วยอารมณ์ความรู้สึก การไม่ให้ความสำคัญในเรื่องของอารมณ์ความรู้สึกจึงไม่เหมาะสมนัก ในขณะที่เดียวกัน การสอนที่เน้นทฤษฎีมากเกินไปจนนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตไม่ได้มากเท่าที่ควร ก็จะเป็นผู้ให้ผู้ที่ได้รับการศึกษาขั้นสูงจะมุ่งแต่ศึกษาเรื่องเก่าๆ ที่เป็นทฤษฎีและหลักการ โดยไม่ให้ความสำคัญกับสภาพจริงในสังคมปัจจุบัน นอกจากนี้ การศึกษาตามแนวของปรัชญานี้ต้องการเวลามาก ใช้ครูมาก และจะต้องมีตำราเพียงพอ ครูจะต้องทำงานหนัก เป็นนักคิดและนักใช้เหตุผลด้วย ซึ่งทำได้ไม่ถนัดนัก

จากข้อมูลดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า ปรัชญาการศึกษาแบบนิรันดรนิยม (Perennialism) เป็นการจัดการศึกษาที่เน้นการใช้เหตุผลเพื่อทำความเข้าใจความเชื่อศรัทธา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์เพราะเชื่อว่ามนุษย์มีพลังธรรมชาติอยู่ในตัว พลังในที่นี้คือสติปัญญา การจัดการศึกษาก็ควรจะพัฒนาคุณสมบัติเชิงสติปัญญาและเหตุผลในตัวมนุษย์ เพื่อให้มนุษย์ดำรงความเป็นคนตลอดไปไม่เปลี่ยนแปลง มีจุดมุ่งหมายที่การสร้างคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ เป็นคนที่แท้จริง การที่จะสร้างคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ โดยให้ผู้เรียนจะต้องรู้จักและเข้าใจตนเอง การศึกษาก็คือการส่งเสริมให้พลังธรรมชาติได้พัฒนาอย่างเต็มที่ เป้าหมายของการศึกษาจึงควรเป็นไปเพื่อการพัฒนาคุณสมบัติในเชิงของสติปัญญาและเหตุผลในตัวมนุษย์เองเป็นหลักสำคัญ นอกจากนั้นยังเน้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาสติปัญญาของผู้เรียน และการเน้นให้ตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งที่ดีงาม เน้นในเรื่อง ระเบียบวินัย ความประพฤติของนักเรียนให้อยู่ในกรอบ บรรยากาศที่อบอุ่นในการเรียนการสอน บทบาทของผู้สอนสอนคือ ผู้นำทางปัญญาให้แก่ผู้เรียน เป็นผู้รอบรู้ในเนื้อหาวิชานั้นอย่างกว้างขวาง เป็นผู้ช่วยเหลือให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาสติปัญญาได้มากที่สุด และเป็นแบบอย่างของความดีงามที่ผู้เรียนพึงลอกเลียนแบบ ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้สอดคล้องกับแนวทางในการจัดการสอนคำสอนและการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนในประเทศไทย

ตอนที่ 5 ความหมาย การพัฒนาครูคำสอน และบริบทงานคำสอนในประเทศไทย

1. ความหมายของการสอนคำสอน

ความหมายของการสอนคำสอน ความหมายของการสอนคำสอน (Catechesis) คำว่า การสอนคำสอน เป็นคำศัพท์ที่ได้มาจากลักษณะการใช้ที่คริสตชนคาทอลิก ใช้เรียกการให้การอบรมศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและคำสอนของพระเยซูคริสตเจ้า เป็นการสอน หลักธรรม พิธีกรรม และหลักปฏิบัติของชาวคาทอลิก จากเอกสารของพระศาสนจักรคาทอลิกเองที่ได้บรรยายไว้ในลักษณะต่างๆ ซึ่งสามารถประมวลพอสังเขปได้ดังนี้

1.1 การสอนคำสอนในศัพท์ภาษากรีกโบราณ

การสอนคำสอน ในภาษาไทยนั้นไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่า ใครเป็นผู้นำมาใช้เป็นคนแรก แต่ในภาษาอังกฤษ ใช้คำว่า “Catechesis” มาจากภาษากรีก ว่า “katechein” ซึ่งหมายถึง “การสะท้อนเสียง” (to resound) หรือ “การพูดออกไป” (to sound forth) (Choondal, 2004 หน้า 9) เป็นคำที่ใช้กันน้อยมาก ชาวกรีกเองใช้เพื่อหมายถึงการอ่านบทประพันธ์ให้ผู้ฟังจากแท่นสูง ต่อมาได้พัฒนาคำนี้ให้มีความหมายในสองลักษณะคือ 1) การเล่าเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้ใครคนใดคนหนึ่งฟัง หรือการแจ้งเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้ใครคนใดคนหนึ่งรู้ (เน้นการเล่า การบอก การแจ้ง ชี้แจง) 2) การแนะนำบุคคลให้รู้อะไรบางอย่างหรือการสอนให้คนรู้อะไรบางอย่าง (เน้นการสอน การแนะนำ การให้ความรู้) ซึ่งตามปกติมักจะเป็นการสอนที่เกี่ยวกับความชำนาญเบื้องต้นในทักษะประเภทใด ประเภทหนึ่ง

1.2 การสอนคำสอนในพระคัมภีร์ศาสนาคริสต์

คำว่า “คำสอน” ไม่ปรากฏว่ามีการใช้ในพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิม เราพบว่ามีการใช้คำว่า “คำสอน” อยู่บ้างในพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่ แต่ใช้ในความหมายที่เฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น ในพระวรสารทั้งสี่พบเพียงครั้งเดียวในลูกา 1 : 4 ตอนที่นักบุญลูกา พูดกับเทโอฟิลัส “ที่ข้าพเจ้าเขียนไว้นี้ก็เพื่อจะ让您มั่นใจถึงเรื่องที่เขาสอนท่าน” ในที่นี้เป็น การอ้างอิงถึงการสอนของบรรดาอัครสาวกที่เกี่ยวกับความเชื่อของคริสตชนไม่ได้อ้างอิงถึงการสอนของพระเยซูคริสตเจ้าโดยตรง

คำที่พระคัมภีร์มักจะใช้เพื่ออ้างอิงถึงการสอนของพระเยซูคริสตเจ้าก็คือ didaskein หรือ didache ซึ่งหมายถึงการสอน คำนี้มักใช้กับการสอนของบรรดานักปรัชญา หรือ บรรดาประกาศก (prophets) ผู้ซึ่งได้รับการเผยแสดงหรือแรงดลใจเป็นพิเศษ ดังนั้นจึงเป็นการสอนที่มีอำนาจและสอนอย่างเป็นต้นตำรับ ในขณะที่คำว่า “คำสอน” หรือ catechesis นี้ เป็นการสอนประเภทหนึ่งที่ทำให้แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยผู้สอนนั้นสอนเกี่ยวกับคำสอนของผู้มีอำนาจนั้น (ไม่ใช่การสอนคำสอนของตนเอง) ดังนั้นในความหมายของเรา การสอนคำสอนจึงเป็นการสอนบุคคลให้รู้เรื่องเกี่ยวกับคำสอนของพระเยซูคริสตเจ้า

1.3 การสอนคำสอน ในสมัยของบรรดาอัครสาวก (Giglioli, 1980)

จากการศึกษาถึงสิ่งที่บรรดาอัครสาวกได้กระทำในยุคสมัยของท่าน ทำให้สามารถเข้าใจความหมายของการสอนคำสอนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น นั่นคือ การสอนที่เกี่ยวกับคำสอน หรือ กฎของพระเยซูคริสตเจ้า รวมไปถึงคำสอนอื่นๆ ของพระองค์ด้วย แต่ถ้าเป็นการสอนคำสั่งสอนของบรรดาอัครสาวกเองไม่เรียกว่าเป็นการสอนคำสอน การสอนคำสอนที่แท้จริงเป็น หลักธรรมคำสอนที่มาจากองค์พระเยซูคริสตเจ้าเท่านั้น

1.4 การสอนคำสอนในสมัยปีตาจารย์

ภารกิจการสอนซึ่งบรรดาอัครสาวกและผู้ร่วมงานในยุคแรกได้รับการสืบทอดต่อกันมาในพระศาสนจักร ซึ่งได้รับชื่อว่าเป็น “มารดาและอาจารย์” ในยุคแรกๆนี้เรียกว่ายุคของปีตาจารย์ (บุคคลชั้นนำทางศาสนาในระหว่างศตวรรษที่ 1-8) ที่กิจการงานคำสอนเฟื่องฟูมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน ศตวรรษที่ 3 และ 4 บุคคลสำคัญที่ได้รับการอ้างอิงในด้านการสอนและการนิพนธ์ งานคำสอนต่างๆ เช่น นักบุญซีริลแห่งกรุงเยรูซาเล็ม นักบุญยอห์น คริสซอสโตม นักบุญอัมโบรส และนักบุญออกุสติน (ยอห์น ปอลที่ 2, 1990: ข้อ 12) ในสมัยปีตาจารย์นี้ คำว่า “การสอนคำสอน” หมายถึง การสอนสมาชิกใหม่เกี่ยวกับความเชื่อศรัทธาของคริสตชนซึ่งมีอยู่ 2 ระยะด้วยกันคือ ก่อนการรับพิธีล้างบาป และหลังการรับพิธีล้างบาป การสอนคำสอนจึงเป็นการให้ การอบรมเรื่องความเชื่อศรัทธา ส่วนการเทศน์ (kerygma) หรือการประกาศพระวรสาร (evangelization) มุ่งหวังเพื่อให้เกิดความเชื่อในพระเยซูคริสตเจ้าในระยะแรกเริ่ม เมื่อผู้สมัครยอมรับว่าพระเยซูคริสตเจ้าเป็นพระเจ้าผู้ไถ่ของเขาแล้วจึงนำเข้าสู่การสอนเกี่ยวกับคำสั่งสอนของพระเยซูคริสตเจ้า ในช่วงนี้เองที่เรียกว่า “การสอนคำสอน” (สมณกระทรวงว่าด้วยเรื่องของพระสงฆ์, 1997: ข้อ 2)

1.5 การสอนคำสอน ในสมัยปฏิรูปศาสนาและสังคายนากรุงเตรน ศตวรรษที่ 15-16

การสอนคำสอนได้มีการปรับและเปลี่ยนให้เข้ากับกาลสมัยตลอดมา เป็นต้นในสมัยของการปฏิรูปศาสนาโดย ลูเธอร์ (1483-1546) และคาล์วิน (1509-1564) ซึ่งมองเห็นจุดอ่อนของ การสอนคำสอนของพระศาสนจักร จึงได้ทำการปฏิรูปการสอนที่เน้นการใช้พระคัมภีร์ และการใช้ภาษาที่ง่ายต่อความเข้าใจของประชาชน ซึ่งในช่วงเวลานี้เองที่พระศาสนจักรได้หันมาเอาใจริงเอาจังในการสอนคำสอนและได้จัดการประชุมสังคายนากรุงเตรน เพื่อปฏิรูปชีวิตทางศาสนาและ การสอนคำสอนของพระศาสนจักร ผลจากประชุมสังคายนากรุงเตรน ทำให้เกิดหนังสือคำสอนทางการของพระศาสนจักรชื่อ “คำสอนกรุงเตรน” (The Catechism of Trent) และได้ออกระเบียบการสอนคำสอนทั้งคำสอนตามวัดและโรงเรียน มีการจัดตั้งสถาบันการฝึกอบรมครูคำสอน คำสอนในยุคนี้จึงเป็นการสอนที่มุ่งเน้นตอบโต้คำสอนที่ฝ่ายปฏิรูปได้สอน โดยเน้นการสอนคำสอนที่ถูกต้อง และการสอนคำสอนที่ต้องปรับให้เหมาะสมกับผู้เรียน (วัชศิลป์ กฤษเจริญ, 2554)

1.6 การสอนคำสอน จากสภาสังคายนาวาติกันครั้งที่ 2 (กรุงวาติกัน ระหว่างปี ค.ศ. 1962- ค.ศ. 1965)

ผลของการประชุมสังคายนาวาติกันครั้งที่สอง พระศาสนจักรได้ให้ความสำคัญกับงานคำสอนมากยิ่งขึ้น เครื่องหมายที่สำคัญที่บ่งบอกถึงการสนับสนุนและส่งเสริมงานคำสอน

คือ การออกเอกสารต่างๆ ซึ่งทำให้เราเข้าใจถึงความหมายของการสอนคำสอนที่ชัดเจนและเหมาะสมกับกาลสมัยมากยิ่งขึ้น เอกสารที่สำคัญ เช่น การสอนคำสอน คือ การช่วยใ้มนุษย์ให้เกิดความเข้าใจ ถึงความหมายและจุดหมายปลายทางของชีวิตและสรรพสิ่ง เอาชนะความทุกข์กังวล จนได้รับ ความรอดพ้น และร่วมมือกันฟื้นฟูปรับปรุงสังคมมนุษย์ขึ้นใหม่ (เทียบ พระธรรมนูญว่าด้วย พระศาสนจักรใน โลกสมัยนี้, 1965: ข้อ 2- 7)

การสอนคำสอน คือ การฝึกอบรมชีวิตแบบคริสตชนให้ครบถ้วน “การสอนคำสอนไม่ใช่เป็นการบรรยายของสังฆกรรมและคำสั่งสอนเท่านั้น แต่เป็นการฝึกอบรมให้ถือชีวิตแบบ คริสตชนอย่างครบถ้วน และเป็นการฝึกหัดที่มีคนสอนอย่างดี” (พระสมณกฤษฎีกาว่าด้วยงานธรรมทูตแห่งพระศาสนจักร, 1965: ข้อ 14)

การสอนคำสอน คือ การให้คำตอบถึงความหมายของชีวิตที่อยู่ในใจของมนุษย์ทุกคน โดยร่วมมือกับศาสนาอื่นๆ ทั้งนี้เพราะ “มนุษย์ต่างมีอะไรร่วมกันและมีอะไรที่ชักจูงมนุษย์ให้มาร่วมชีวิตที่เป็นมิตรต่อกัน” (เทียบ คำแถลงของสภาสังคายนา เรื่อง ความสัมพันธ์แห่งพระศาสนจักรกับบรรดาศาสนาที่มีใช้คริสต์ศาสนา, 1965: ข้อ 1)

การสอนคำสอน คือ “ช่วยหล่อเลี้ยงความเชื่อของผู้ที่เป็นคริสตชนแล้วให้เติบโตขึ้น และปลุกความเชื่อของผู้ที่มีใช้คริสตชนให้ตื่นขึ้น...คำสอนต้องเร้าใจให้ผู้ฟังเกิดความกลับใจและบรรลุถึงความศักดิ์สิทธิ์ ” (พระสมณกฤษฎีกาแห่งสภาสังคายนาว่าด้วยการปฏิบัติงานและชีวิตของพระสงฆ์, 1965: ข้อ 4)

1.7 การสอนคำสอน ในเอกสารคู่มือแนะแนวการสอนคำสอนทั่วไป (1997)

คำสอนเป็นรูปแบบหนึ่งแห่งงานอภิบาลด้านพระวาจา พระศาสนจักรได้ถ่ายทอดความเชื่อ (คำสอน) คู่ขนานกันมาอย่างต่อเนื่อง โดยผ่านทางศาสนบริการ 3 ด้าน คือ ศาสนบริการด้านการประกาศพระวาจาของพระเจ้า ศาสนบริการด้านพิธีกรรม และศาสนบริการด้านการอภิบาลรับใช้

1.8 การสอนคำสอน ในเอกสารชื่อ “การประกาศพระวรสารในโลกปัจจุบัน” (เปาโล ที่ 6, 1975)

ได้ให้ความหมายของการสอนคำสอนไว้ว่า เป็นงานพื้นฐานของพระศาสนจักร กล่าวคือ การสอนคำสอนเป็นการประกาศพระวรสาร ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของพระศาสนจักร การสอนคำสอนถูกจัดให้อยู่ในรูปแบบหรือเครื่องมือที่สำคัญในขั้นตอนหนึ่งของการประกาศพระวรสาร

1.9 การสอนคำสอน ในเอกสารการสอนคำสอนในยุคปัจจุบัน (ยอห์น ปอล ที่ 2, 1979)

เอกสารการสอนคำสอนในยุคปัจจุบัน ถือได้ว่าเป็นเอกสารที่ทรงอิทธิพลต่อกิจการคำสอนต่างๆ อย่างมากที่สุดในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา และตราจบปัจจุบันนี้ เอกสารฉบับดังกล่าวได้ให้หลักการสอนคำสอนที่ถูกต้องโดยวางพื้นฐานเทววิทยาของพระศาสนจักรบนพระคัมภีร์ คำสอนของพระศาสนจักร และธรรมเนียมประเพณีที่สืบค้นข้อมูลจากเอกสารงานคำสอนฉบับก่อน ๆ เอกสารนี้ถือว่าการสอนคำสอนเป็นส่วนที่สำคัญส่วนหนึ่งในกระบวนการทำให้ผู้นับมาเป็นศิษย์ของพระเยซูคริสตเจ้า ส่วนแรกสุดก็คือ การเทศนาที่นำไปสู่การกลับใจและการรับพิธีล้างบาป ส่วนที่สองก็คือ การสอนคำสอนหรือการสอนซึ่งนำไปสู่ชีวิตตามพระบัญชาของพระเยซูคริสตเจ้า ข้ออ้างอิงนี้ยังพาดพิงไปถึงความหมายของการสอนคำสอนสามประการ คือ 1) เป็นการสอนบทบัญญัติของพระเยซูคริสตเจ้า 2) เป็นการสอนที่ให้กับผู้ที่รับพิธีล้างบาปแล้ว 3) เป็นการสอนที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนปฏิบัติตามบทบัญญัติของพระเจ้า เอกสารการสอนคำสอนในยุคปัจจุบันให้คำอธิบายไว้ว่า “การสอนคำสอนก็คือ การอบรมเด็กๆ เยาวชน และผู้ใหญ่ให้เติบโตในความเชื่อ โดยการถ่ายทอดคำสอนสำหรับคริสตชนตามลำดับ และทำอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนเติบโตในความเชื่อจนถึงขั้นสมบูรณ์” และอธิบายต่อไปว่า “ลักษณะเฉพาะของการสอนคำสอนซึ่งแตกต่างจากการประกาศพระวรสารขั้นแรกสำหรับผู้เริ่มสมัครเข้าเป็นคริสตชน มีจุดมุ่งหมายสองประการ คือ เพื่อทำให้ความเชื่อเติบโตจนถึงขั้นสมบูรณ์ และเพื่ออบรมให้เป็นสาวกที่แท้จริงของพระเยซูคริสตเจ้า โดยอาศัยความรู้ที่ลึกซึ้งและเป็นระบบในเรื่องของพระเยซูคริสตเจ้า และคำสอนของพระองค์” โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะ

1.10 การสอนคำสอน ในหนังสือคำสอนพระศาสนจักรคาทอลิก โดยพระสันตะปาปา ยอห์น ปอล ที่ 2 วันที่ 11 ตุลาคม ค.ศ. 1992

เอกสารคำสอนพระศาสนจักรคาทอลิก ให้ความหมายของการสอนคำสอนไว้ว่า “การสอนคำสอน คือ การให้การศึกษาในเรื่องความเชื่อแก่เด็กๆ เยาวชนและผู้ใหญ่ ซึ่งประกอบด้วยการสอนเรื่องหลักคำสอนของพระเยซูคริสตเจ้าเป็นพิเศษ ซึ่งการสอนนี้โดยทั่วไป จะให้ในลักษณะที่เป็นสมมติฐาน และอย่างเป็นระบบด้วยความมุ่งหมายที่จะสอนให้รู้ลู่ทางไปสู่บูรณภาพแห่งชีวิตคริสตชน” (คำสอนพระศาสนจักรฯ, ข้อ 5) การสอนคำสอนยังถูกจัดให้เป็นปัจจัยหนึ่งในงานอภิบาลของพระศาสนจักร ซึ่งมีเพียงแต่ในเรื่องของการขยายขอบเขตเชิงภูมิศาสตร์และการเพิ่มพูนด้านจำนวน แต่รวมถึงการเจริญเติบโตภายในของพระศาสนจักรด้วย (คำสอนพระศาสนจักรคาทอลิก, ข้อ 7)

สรุปความหมายของการสอนคำสอน จากความหมายของการสอนคำสอนในช่วงเวลาต่าง ๆ เราสามารถสรุปถึงความหมายของการสอนคำสอนได้ดังนี้ การสอนคำสอนเป็นพันธกิจที่เกิดขึ้นจากพระบัญชาของพระเยซูคริสต์ ที่ให้ศิษย์ทุกคนออกไปสั่งสอนประชาชนทั่วโลกให้มารู้จักคำสอนอันเป็นข่าวประเสริฐและเข้ามาเป็นศิษย์ของพระองค์ คำสอนที่นำมา

สอนนั้นจะต้องเป็นคำสอนของพระเยซูคริสต์เอง ไม่ใช่คำสอนของผู้สอนหรือคำสอนของ
 ปราชญ์อื่นใด ต้องจัดให้มีการสอนคำสอนกับผู้ที่เป็นคริสตชนคาทอลิกแล้วเพื่อหล่อเลี้ยงความ
 เชื่อให้เข้มแข็งและสมบูรณ์ ในเวลาเดียวกันต้องจัดให้มีการสอนคำสอนสำหรับคนทั่วไป ทุกเพศ
 ทุกวัย และทุกเชื้อชาติเพื่อให้ได้รู้ถึงความหมายและข่าวดีของชีวิต ทั้งนี้โดยเคารพต่อเสรีภาพและ
 มโนธรรมของแต่ละบุคคล

2. จุดมุ่งหมายของการสอนคำสอน

จุดมุ่งหมายของการสอนคำสอน พระสมณสาสน์เตือนใจเรื่องการสอนคำสอนใน
 ยุคปัจจุบัน ระบุว่า “จุดมุ่งหมายเฉพาะของการสอนคำสอนก็คือ การพัฒนาความเชื่อที่เพิ่งเริ่มต้น
 โดยอาศัยความช่วยเหลือจากพระเจ้า ให้มุ่งไปสู่ความไพบูลย์ และการหล่อเลี้ยงชีวิตคริสตชน
 ของสัตบุรุษทั้งผู้เยาว์และผู้สูงอายุ ให้เจริญงอกงามขึ้นทุกวัน นั่นก็คือ การบันดาลให้เมล็ดพืช
 แห่งความเชื่อที่พระเจ้าได้ทรงหว่านไว้ โดยการประกาศข่าวดีครั้งแรกและศีลล้างบาปนั้นให้
 เจริญงอกงามขึ้นทั้งในทางความรู้และชีวิต (ยอห์น ปอลที่ 2, 1979 ข้อ 20) ซึ่งสามารถสรุปได้เป็น
 2 ขั้นตอนดังนี้

2.1 เพื่อการประกาศข่าวดีแห่งความรอดของพระเยซูคริสต์เจ้าด้วยการสอน
 คริสตศาสนธรรมนี้ มิใช่เน้นแต่ความรู้ แต่เป็นการเน้นความเชื่อที่มีชีวิต กล่าวคือ เน้นความเชื่อที่
 ผู้เรียนรู้ได้ตอบการเรียกของพระเจ้า

2.2 เพื่อนำคริสตชนแต่ละคน และกลุ่มคริสตชนแต่ละกลุ่มให้มามีความ
 เชื่อมั่น สมบูรณ์ จึงจำเป็นต้องใจใส่ที่จะมอบขุมทรัพย์ทั้งหมดที่มีบรรจุอยู่ในข่าวสารของ
 คริสตชนให้สิ่งนี้จะกระทำสำเร็จได้ก็โดยอาศัยแบบการสอนของพระเป็นเจ้าเอง และจะต้อง
 คำนึงถึงเนื้อหาสาระที่พระเป็นเจ้าทรงไขแสงให้เห็นทั้งหมด เพื่อว่าประชากรของพระเป็นเจ้า
 จะได้รับการหล่อเลี้ยงและได้ชีวิตจากเนื้อหานั้น

ดังนั้น จุดมุ่งหมายของการสอนคำสอน คือ การพัฒนาความเชื่อศรัทธาของคริสตชน
 คาทอลิกให้ก้าวหน้าขึ้นไปสู่ขั้นที่สมบูรณ์ การสอนคำสอนไม่ได้สอนแค่ความรู้เท่านั้นแต่จะต้อง
 ให้ผู้เรียนได้นำไปปฏิบัติจริงในชีวิตบุคคลให้รู้จัก

3. เป้าหมายของการสอนคำสอน

เป้าหมายของการสอนคำสอน คือ ความสัมพันธ์กับพระเยซูคริสต์ “เป้าหมาย
 สุดทำอันสมบูรณ์ที่สุดของการสอนคำสอน มิใช่เพียงแนะนำให้มนุษย์ได้สัมผัสกับ องค์พระ-
 เยซูคริสต์เท่านั้น แต่จะต้องให้เขาได้ร่วมสัมพันธ์กับพระองค์อย่างแน่นแฟ้น เราต้องเข้าใจว่า
 งานประกาศข่าวดีทั้งหมดเป็นเหมือนการสนับสนุนการร่วมสัมพันธ์กับพระเยซูคริสต์ เริ่มด้วย
 การกลับใจ ขั้นตอนของมนุษย์ให้เข้าหาพระเจ้า โดยพลังขับเคลื่อนด้วยพระจิตเจ้าศักดิ์สิทธิ์ผ่าน
 ทางการประกาศข่าวดีครั้งแรก และการสอนคำสอนที่ช่วยให้เกิดความเป็นหนึ่งกันฉันพี่น้องและ

จนสืบเนื่องไป จนบรรลุถึงความสมบูรณ์” (สมณกระทรวงว่าด้วยเรื่องของพระสงฆ์, 1997: ข้อ 80)

4. พันธกิจของการสอนคำสอน (สมณกระทรวงว่าด้วยเรื่องของพระสงฆ์, 1997: ข้อ 85-86)

การสอนคำสอนมีเป้าหมายคือการช่วยเหลือพี่น้องคริสตชนให้เป็นหนึ่งเดียว และสนิทสัมพันธ์กับพระเยซูคริสต์อย่างแน่นแฟ้นด้วยการดำเนินชีวิตตามคำสั่งสอนของพระองค์จนบรรลุถึงความสุขนิรันดร์ ดังนี้ พันธกิจของการสอนคำสอน คือ

4.1 ส่งเสริมความรู้เรื่องของความเชื่อ (Promoting Knowledge of the Faith) บรรดาครูคำสอนจะต้องแนะนำผู้เรียนของพวกเขาให้รู้ความจริงเกี่ยวกับความเชื่อทุกประการที่พระเยซูคริสต์เจ้าทรงเปิดเผย โดยเริ่มต้นอย่างเป็นลำดับขั้นตอนจนถึงความจริงทุกประการที่ เผยแสดงโดยผ่านทางพระคัมภีร์และธรรมเนียมประเพณีของพระศาสนจักร

4.2 ศึกษาเรื่องศีลศักดิ์สิทธิ์ (Liturgical Education) ในฐานะครูผู้สอนศาสนา ครูคำสอนจะต้องช่วยเหลือเด็ก ๆ ให้เข้าใจถึงความหมายของพิธีกรรมและศีลศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ และให้พวกเขาได้มีประสบการณ์กับเครื่องหมาย สัญลักษณ์ ท่าทาง การภาวนาและข้อความเชื่อของพระศาสนจักร

4.3 ฝึกอบรมเรื่องหลักศีลธรรม (Moral Formation) ครูสอนศีลธรรมมีหน้าที่ ทั้งการประกาศข่าวดีของพระเจ้า และในเวลาเดียวกันข่าวดีของพระเจ้าเรียกร้องให้ดำเนินชีวิตตามข่าวดีนั้น นั่นคือการมีชีวิตศีลธรรม

4.4 สอนให้มีชีวิตแห่งการภาวนา (Teaching to Pray) การสอนผู้เรียนสวดบทข้าแต่พระบิดาของข้าพเจ้าทั้งหลาย นั่นคือ การสอนบทภาวนาที่พระเยซูคริสต์ทรงสอนสานุศิษย์ของพระองค์ให้ภาวนา บทภาวนานี้เป็นการนำผู้เรียนให้เข้าสู่รูปแบบการภาวนาที่รวมถึง การบูชานมัสการพระเจ้า การสรรเสริญพระเจ้า การขอบพระคุณพระเจ้า และการขอพระพรจากพระเจ้า และแสดงความเป็นทุกข์ใจด้วยการขอโทษต่อพระเจ้า โดยการแสดงออกทั้งหมดนี้สืบต่อเนื่องมาจากความตระหนักว่าตนเองเป็นบุตรของพระเจ้า

4.5 การศึกษาเพื่อชีวิตหมู่คณะ (Education for Community Life) ครูคำสอนจะต้องนำผู้เรียนให้เข้าไปมีประสบการณ์ของการมีชีวิตหมู่คณะ ครูคำสอนต้องนำผู้เรียนให้เข้ากลุ่ม ของ ผู้มีความเชื่อ ให้มีชีวิตที่เรียบง่ายและสุภาพ ห่วงใยคนยากไร้และคนที่ถูกทอดทิ้ง ให้รู้จักขอโทษและให้อภัย และร่วมมือกันในการสร้างสรรค์สังคม

4.6 สอนให้เป็นธรรมทูต (Missionary) ครูคำสอนจะต้องนำผู้เรียนให้ดำเนินชีวิตประจำวันตามหลักคำสอนที่ได้รับ และนำความเชื่อศรัทธาที่ได้รับการปลูกฝังแล้วนั้น ประกาศเป็นข่าวดีให้กับคนอื่นต่อไป

5. แหล่งที่มาของเนื้อหาของการสอนคำสอนคริสต์ศาสนา

คู่มือแนะแนวทั่วไปสำหรับการสอนคำสอน (สมณกระทรวงว่าด้วยเรื่องของพระสงฆ์, 1997: ข้อที่ 95) ให้หลักการถึงที่มาของเนื้อหาคำสอนที่สำคัญคือ พระวาจาของพระเจ้า ซึ่งแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ พระวาจาที่ถูบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งบรรจุอยู่พระคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์และพระวาจาของพระเจ้าที่อยู่ในกระบวนการสืบทอดความเชื่อคาทอลิกอันศักดิ์สิทธิ์ที่เรียกว่าธรรมเนียมประเพณี พระวาจาทั้งสองประเภทนี้ได้ถูกนำมาใช้ในการสอนคำสอนด้วยรูปแบบต่างๆ เช่น

5.1 ได้รับการรำพึงและมีการเข้าใจลึกซึ้งมากขึ้น โดยอาศัยความสามารถที่จะเข้าใจความเชื่อของประชากรทั้งมวลของพระเจ้า มีการชี้แนะโดยผู้มีอำนาจสั่งสอนในพระศาสนจักร

5.2 ได้รับการเฉลิมฉลองในพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ โดยที่พระวาจาของพระเจ้านั้น ถูกประกาศ ถูกรับฟัง ถูกดูดซึมสู่ชีวิตภายในและถูกอธิบายอย่างสม่ำเสมอ

5.3 ส่องสว่างในชีวิตของพระศาสนจักร ในประวัติศาสตร์อันยาวนานกว่า 2000 ปี ในการเป็นสักขีพยานของคริสตชนและโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเป็นพยานของบรรดานักบุญ

5.4 ได้รับการอธิบายอย่างลึกซึ้งโดยงานวิจัยทางเทววิทยา ซึ่งช่วยให้บรรดาผู้ที่มีความเชื่อพัฒนาความเข้าใจในพระธรรมล้ำลึกที่ต้องเชื่ออันมีความสำคัญแก่พวกเขา

5.5 ได้กลายเป็นสิ่งที่สามารถเห็นได้ในคุณค่าอันแท้จริงทางศาสนาและจริยธรรม ที่มีอยู่มากมาย อันเปรียบเสมือน “เมล็ดพันธุ์แห่งพระวาจา” ซึ่งถูกหว่านไว้แล้วในสังคมมนุษย์ และวัฒนธรรมที่หลากหลาย

6. วิธีการสอนคริสตศาสนธรรม

สำหรับวิธีการสอนคริสตศาสนธรรมนั้น พระศาสนจักรคาทอลิกได้ออกหนังสือคู่มือแนะแนวเพื่อการสอนคริสตศาสนธรรมที่มีชื่อว่า คู่มือแนะแนวทั่วไปสำหรับการสอนคริสตศาสนธรรม (สอน (สมณกระทรวงว่าด้วยเรื่องของพระสงฆ์, 1997) คู่มือนี้ได้ให้แนวทางสำคัญ 2 ประการในการสอนคริสตศาสนธรรม คือ ให้ใช้วิธีการที่หลากหลายในการสอน และให้พิจารณาเลือกวิธีการใช้ให้สัมพันธ์กับเนื้อหาที่จะสอน และได้แนะนำวิธีการและองค์ประกอบในการสอนที่สำคัญบางประการ ดังนี้

6.1 วิธีการสอนแบบอุปนัย (Inductive) และนิรนัย (Deductive)

จากประสบการณ์การสอนคริสตธรรมของพระศาสนจักรคาทอลิก พบว่าการสื่อสารเรื่องของชีวิตและความเชื่อศรัทธาและผลของการฝึกอบรมนี้เป็นเรื่องที่ไม่สามารถรู้ได้ อย่างครบถ้วน อย่างไรก็ตามหน้าที่ของผู้สอนก็คือ “ผู้หว่าน” ที่ทำหน้าที่หว่านเมล็ดพันธุ์แห่ง

ความเชื่อจากคำสอนและบำรุงรักษาให้เมล็ดพันธุ์นี้เติบโตโดยความร่วมมือของผู้เรียนเอง วิธีการสอนแบบธรรมดาที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน คือ วิธีการสอนแบบอุปนัย (inductive) และนิรนัย (deductive) แบบอุปนัย (inductive) ประกอบด้วยการนำเสนอความจริงต่างๆ จากเหตุการณ์ประจำวัน จากประสบการณ์ที่ผู้เรียนสัมผัสด้วยเคยหรือจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม เพื่อจะได้เข้าใจในหลักการ หลักคำสอนหรือความจริงที่พระศาสนจักรสั่งสอน การสอนแบบนิรนัย (deductive) เป็นการสอนโดยเริ่มจากหลักการ คำสั่งสอน ทฤษฎี แล้วให้คำอธิบายว่าหลักการหรือข้อคำสอนนั้นตรงกับประสบการณ์ชีวิตของผู้เรียนอย่างไร เป็นการนำเสนอหลักการเพื่อให้ผู้เรียนได้นำไปประยุกต์ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ถึงที่พระศาสนจักรแนะนำก็คือให้ใช้ทั้งสองแบบเพื่อเสริมสร้างให้เกิดความสมบูรณ์ในการสอน

6.2 การใช้ประสบการณ์ในการสอนคริสตศาสนธรรม

ประสบการณ์มีบทบาทอย่างมากในการสอนคริสตศาสนธรรม ทั้งนี้ เพราะประสบการณ์คือชีวิตจริงของผู้เรียนเอง การนำประสบการณ์มาใช้ในการสอนนั้น ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจและเห็นประโยชน์จากการเรียน เพราะนี่คือ ความสุข ความทุกข์ ความกังวลใจ ความหวังของเขาเอง ประสบการณ์ยังช่วยให้เข้าใจหลักคำสอนได้ง่ายขึ้น และประสบการณ์แห่งความเชื่อยังเป็นแรงบันดาลใจให้กับคนอื่น ๆ ได้เรียนรู้ พบแนวทางในการดำเนินชีวิต และมีกำลังใจที่จะดำเนินชีวิตด้วยศรัทธาต่อไป

6.3 การใช้การท่องจำ

การท่องจำเป็นส่วนหนึ่งของการสอนคริสตศาสนธรรม เป็นวิธีการสอนที่คริสตชนดั้งเดิมได้ใช้กันมาจนสืบทอดมายังคนในสมัยปัจจุบัน ตามหลักคำสอนของศาสนานั้น มีหลายสิ่งหลายอย่างที่จำเป็นต้องอาศัยการท่องจำ เช่น บทสวดที่เป็นหลักความเชื่อ ข้อความในพระคัมภีร์ บทภาวนาประจำวัน บทภาวนาในพิธีกรรม ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อจัดอันดับของการท่องจำคู่มือฯได้แนะนำให้ผู้สอนได้ใช้ศาสตร์แห่งการเรียนรู้ช่วยความจำ เช่น การไตร่ตรองข้อความที่ต้องจำเพื่อความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง จนทำให้สิ่งที่จำนั้นกลับมาเป็นมโนสำนึกในการดำเนินชีวิตของตนเองในเรื่องของบทภาวนานั้น ผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงความหมายของถ้อยคำต่างๆ ที่อยู่ในบทภาวนานั้น

6.4 การใช้กิจกรรมและกิจกรรมสร้างสรรค์

กิจกรรมเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างแข็งขัน ซึ่งโดยปกติศาสนาจะมีกิจกรรมต่าง ๆ ให้สมาชิกได้เข้าร่วมอยู่เสมอ เช่น ในพิธีกรรม ในกิจกรรมทางสังคม งานเมตตาจิต งานพัฒนาสังคม การส่งเสริมศักดิ์ศรีของมนุษย์ การสอนคริสตศาสนธรรมจึงไม่ได้หมายถึงการนั่งเรียนรู้กันอยู่ภายในห้อง การศึกษาค้นคว้า การอภิปราย

การท่องจำเท่านั้น แต่การได้ออกไปทำกิจกรรมเป็นการเรียนรู้โดยตรง เป็นการนำเอาความรู้หรือหลักการไปปฏิบัติในชีวิตจริง เป็นการเรียนรู้ขณะลงมือกระทำ (Learning by doing)

6.5 การใช้ชุมชน บุคคล ช่วยในการสอน

ชุมชนมีความสำคัญต่อการสอนคริสตศาสนาธรรม ทั้งนี้ เพราะงานการสอนจำเป็นที่จะต้องกระทำในชุมชน โดยชุมชน และเพื่อชุมชน ชีวิตของบุคคลในชุมชนสามารถเป็นประจักษ์พยานถึงความเชื่อศรัทธาที่บุคคลต่าง ๆ สามารถมองเห็นหรือสัมผัสได้อย่างชัดเจน ชีวิตหรือวัฒนธรรมของบุคคลในชุมชนเป็นที่หล่อหลอมความเชื่อ ค่านิยม ทักษะคติ ให้กับสมาชิกของชุมชน อย่างไรก็ตาม การติดต่อส่วนบุคคลอย่างที่พระเยซูคริสต์ได้ทรงกระทำก็ยังคงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะชีวิตชุมชนก็สืบเนื่องมาจากชีวิตของบุคคลแต่ละคนที่เป็นสมาชิกของชุมชนนั้น ดังนั้น การฝึกอบรมทั้งส่วนรวมให้กับชุมชนและการฝึกอบรมส่วนบุคคลจึงเป็นเรื่องที่ผสมผสานกัน เพราะชีวิตแห่งความเชื่อศรัทธาของคนคนหนึ่งมีอิทธิพลต่อชีวิตของอีกคนหนึ่งได้

6.6 การใช้กระบวนการกลุ่ม

กลุ่มมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนามนุษย์และในการสอนคริสตศาสนาธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกลุ่มเป็นสถานที่สำหรับการเรียนและการปรับตัวเข้าสู่สังคมที่มีคุณภาพ เพราะกลุ่มสนับสนุนให้บุคคลมาอยู่ร่วมกันเป็นสังคม โดยการพบปะแลกเปลี่ยนความรู้และอารมณ์ความรู้สึกต่อกันและกัน สำหรับวัยผู้ใหญ่ กลุ่มช่วยส่งเสริมการเสวนา (Dialogue) และการแบ่งปัน พร้อมทั้งการสร้างสำนึกแห่งการรับผิดชอบร่วมกัน การยอมรับกันและกัน ในการสอนคริสตศาสนาธรรม นั้น ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงมิติการสร้างกลุ่มนี้ไว้ในทุกครั้งที่ทำการสอนหรือพบปะกับสมาชิก เพราะพระเยซูทรงสัญญาว่า “ที่ใดมีสองหรือสามคนชุมนุมกัน ในนามของเรา เราจะอยู่ที่นั่นในหมู่พวกเขา” (มัทธิว 18:20) ผู้สอนคริสตศาสนาธรรมจะต้องเรียนรู้หลักการและวิธีการเสริมสร้างกลุ่ม เพื่อให้การสอนคริสตศาสนาธรรมบังเกิดผลตรงตามหลักการที่ได้เสนอแนะไว้

6.7 การใช้สื่อสารมวลชน

ยุคปัจจุบันเป็นยุคของเทคโนโลยี เครื่องมือเพื่อการสื่อสารสมัยใหม่เกิดขึ้นอย่างมากมายและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การสื่อสารช่วยทำให้ข่าวสารเผยแพร่ไปได้อย่างกว้างขวาง รวดเร็ว และเข้าถึงประชาชนได้เป็นจำนวนมากในเวลาเดียวกัน เป็นเครื่องนำทางและจิตใจต่อพฤติกรรมของปัจเจกชน ครอบครัว และสังคมทั่วไป ด้วยเหตุนี้นอกจากวิธีการและเทคนิคมากมายที่ใช้สืบต่อกันมานั้น สื่อมวลชนกลับกลายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสอนคริสตศาสนาธรรมมากยิ่งขึ้น “พระศาสนจักรจะต้องรู้สึกตัวเองผิดเฉพาะพระพักตร์พระเจ้า ถ้าไม่ใช้อุปกรณ์อันมีอำนาจซึ่งสติปัญญามนุษย์ยังคงพัฒนาและทำให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ๆ ขึ้นทุกวัน” (การประกาศพระวรสารในโลกปัจจุบัน. 1975 ข้อ 45) ในทุก ๆ การสอนคริสตศาสนาธรรมผู้สอน

จะต้องตระหนักถึงความสำคัญและวางแผนอย่างดีเพื่อการใช้สื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ และผู้สอนจะต้องหาความรู้ ความสามารถ มีการฝึกการใช้สื่อให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. แนวทางพัฒนาครูคำสอนศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

มีการแบ่งประเภทของครูคำสอนออกเป็นหลายลักษณะด้วยกัน โดยพิจารณาจากสถานที่ ลักษณะงานที่ต้องทำการสอน วัยและสภาพของผู้เรียน จุดประสงค์ของการสอน ฯลฯ ซึ่งเป็นไปตามสภาพแวดล้อมและความต้องการของแต่ละสถานที่ ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้รับผิดชอบที่จะต้องพิจารณาและจัดการสอนคำสอนให้เหมาะสมกับท้องถิ่นหรืองานของตน

7.1 ประเภทของครูคำสอนตามพระสมณสาสน์เตือนใจเรื่อง “การสอนคำสอนในยุคปัจจุบัน” (1979) แยกประเภทครูคำสอนได้ดังนี้

- 7.1.1 ครูคำสอนธรรมทูต
- 7.1.2 ครูคำสอนประจำวัด (parochial catechists)
- 7.1.3 ครูคำสอนที่อุทิศตนเพื่อการศึกษาเรื่องศาสนา
- 7.1.4 ครูคำสอนเด็กและเยาวชน
- 7.1.5 ครูคำสอนผู้ใหญ่
- 7.1.6 ครูคำสอนเพื่อเตรียมสมาชิกเข้าสู่การเข้ารับพิธีศีลศักดิ์สิทธิ์

ประเภทต่าง ๆ

7.2 ประเภทครูคำสอนตาม คู่มือแนะแนวทั่วไปสำหรับการสอนคำสอน. 1997
ข้อ 22

คู่มือแนะแนวทั่วไปสำหรับการสอนคำสอน ได้ระบุประเภทของครูคำสอนที่จำเป็นสำหรับยุคปัจจุบัน โดยจัดประเภทครูคำสอนไปตามความต้องการอันหลากหลายในการสอนคำสอนที่ผันแปรไปตามสภาพของแต่ละท้องถิ่น ดังนี้

7.2.1 ครูคำสอนในดินแดนมิสซัง ได้แก่บุคคลที่เข้าไปทำงานในดินแดนที่พระศาสนจักรเพิ่งก่อร่างสร้างตัว

7.2.2 ครูคำสอน ในดินแดนที่พระศาสนจักรก่อตั้งขึ้นมานานแล้ว แต่ขาดแคลนพระสงฆ์

7.2.3 ครูคำสอนในดินแดนที่พระศาสนจักรก่อตั้งขึ้นมาแล้ว แต่ความเชื่อศรัทธา ของประชาชนกลับเฉื่อยชาหรือเหินห่างไป จึงมีความต้องการฟื้นฟูเพื่อให้ความศรัทธากลับฟื้นคืนมาใหม่

7.2.4 ครูคำสอนสำหรับเด็กและเยาวชน

7.2.5 ครูคำสอนสำหรับเตรียมเด็กและผู้ใหญ่เข้ารับพิธีศีลศักดิ์สิทธิ์

ประเภทต่างๆ

7.2.6 ครูคำสอนสำหรับบุคคลพิเศษ บุคคลพิการประเภทต่างๆ ผู้อพยพ ผู้ถูกทอดทิ้ง ผู้สูงอายุ ฯลฯ

7.2.7 ครูคำสอนที่ท้องถิ่น มีความต้องการเพื่อสนองตอบสถานการณ์ทางด้านวัฒนธรรมและศาสนาของตน

7.3 ประเภทของบุคลากรในด้านคำสอนตามคู่มือแนะแนวทั่วไปสำหรับการสอนคำสอน (1997) ได้จัดเป็น 3 ประเภท ตามลักษณะของการทำงาน ได้แก่

7.3.1 ครูคำสอนธรรมดา ได้แก่ครูคำสอนปฏิบัติการทั่วไป

7.3.2 ครูคำสอนประจำศูนย์คำสอน ได้แก่ครูคำสอนที่ต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับงานคำสอนตามวัดละเขตต่างๆ

7.3.3 ครูคำสอนที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านคำสอน ได้แก่ นักวิชาการ ผู้ให้การฝึกอบรมการสอนคำสอน ผู้สอนคำสอนในบ้านเนอร์ ผู้ทำงานวิจัยด้านคำสอน

7.4 ประเภทของครูคำสอนตามคู่มือครูคำสอน: Guide for Catechist (1998)

คู่มือครูคำสอนได้แบ่งประเภทครูคำสอนในดินแดนมิสซัง (พื้นที่ที่พระศาสนจักรคาทอลิกเพิ่มเริ่มก่อตั้งขึ้นหรือมีจำนวนจำนวนคาทอลิกไม่มาก) ออกเป็น 2 ประเภท คือ

7.4.1 ครูคำสอนที่ทำงานเต็มเวลา (Full Time) หมายถึง ผู้ที่อุทิศชีวิตในการบริการรับใช้และเป็นที่รู้จักอย่างเป็นทางการว่าเป็นครูคำสอน

7.4.2 ครูคำสอนที่ทำงานบางเวลา (Part Time) หมายถึง ผู้ที่มีข้อจำกัดในการบริการรับใช้มากกว่าครูคำสอนประเภทแรกในเรื่องของเวลา แต่ยังคงมีคุณค่า ให้ความร่วมมือ

7.5 ประเภทของครูคำสอนสำหรับประเทศไทย ตาม “คู่มือแนะแนวการสอนคำสอนในประเทศไทย” (2005) ข้อที่ 143 ได้แบ่งประเภทครูคำสอนออกเป็น 3 ประเภท เพื่อให้การอบรมช่วยเหลือ สนับสนุนให้ครูคำสอนปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังต่อไปนี้

7.5.1 ครูคำสอนอาชีพ (Professional/ fulltime Catechists) คือผู้ได้รับการอบรมและ สำเร็จการศึกษาจากสถาบันที่พระศาสนจักรรับรองและได้รับการแต่งตั้งจากพระสังฆราชหรือพระสงฆ์ เพื่อทำงานด้านคำสอนเต็มเวลา

7.5.2 ครูคำสอนบางเวลา (Part-time Catechists) คือ ครูหรือคริสตชนฆราวาสที่ได้รับการอบรมด้านคำสอน ได้รับการแต่งตั้งและได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่สอนคำสอนในโรงเรียน หรือวัด

7.5.3 ครูคำสอนอาสาสมัคร (Volunteer Catechists) คือ ครูหรือคริสตชนฆราวาสที่อาสาสมัครช่วยงานคำสอนตามวัดหรือโรงเรียน หรือสมาชิกองค์กรคาทอลิกต่าง ๆ เป็นครั้งคราว

8. คุณลักษณะครูคำสอน

ครูคำสอนเป็นศาสนบริกรที่สำคัญของพระศาสนจักร ควรมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

8.1 ในคู่มือครูคำสอน (สมณกระทรวงเพื่อการประกาศพระวรสารสู่ปวงชน, 1994: ข้อ 20) ระบุว่า ครูคำสอนจะต้องเป็นผู้มีอุดมคติ ที่ว่า “การทำให้ชีวิตศักดิ์สิทธิ์ในขณะที่ดำเนินชีวิตเชิงฆราวาสแพร่ธรรม” ตามหลักการและที่มาของเอกลักษณ์ครูคำสอน คือ “พระบุคคลของพระคริสตเจ้าเอง

8.2 ตอรับการเรียกของพระเจ้าด้วยความเสียสละ และใช้ความสามารถต่าง ๆ มิใช่เพื่อสอนคำสอนผู้อื่นเท่านั้น แต่เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในด้านความเชื่อ

8.3 ครูคำสอนต้องอุทิศตนเป็นพยานถึงข่าวดีของพระคริสตเจ้า โดยแบ่งปันความเชื่อ ด้วยความเชื่ออย่างมั่นคง ด้วยความรัก ความยินดี ความกระตือรือร้นและความหวัง “จุดหมายสูงสุด และหัวใจของการฝึกอบรมการสอนคำสอนอยู่ที่ความพร้อมที่จะเรียนรู้ และความสามารถที่จะสื่อสารสารแห่งพระวรสาร” (คู่มือแนะนำทั่วไปสำหรับการสอนคำสอน, 1997 ข้อ 235) สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้เมื่อครูคำสอนเชื่อในพระวรสาร และถ่ายทอดออกมาด้วยชีวิต

8.4 อุทิศตนเพื่อพระศาสนจักร และรับใช้ชุมชน เพียรพยายามกระทำตนให้เป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพของพระเจ้า และเป็นเครื่องหมายถึงการประทับอยู่ของพระจิต

8.5 มีความรู้ ทักษะ และความสามารถ แม้ครูคำสอนจะได้รับการเตรียมอย่างดีใน ศาสนบริกรด้านคำสอน แต่ถ้าปราศจากการกระทำของพระจิตเจ้า สิ่งเหล่านี้ก็ไร้ความหมาย ฉะนั้นครูคำสอนจึงควรแสวงหาความรู้จากพระคัมภีร์ ศึกษาพระคัมภีร์เป็นประจำเพื่อให้เกิดทักษะ เป็นผู้เฝ้าระวังแบ่งปันพระวาจา มีจิตภาวนา และเติบโตในความเชื่อ ตามวัยในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ฉะนั้น จึงควรเลือกผู้สมัครที่มีแรงจูงใจในเชิงบวก แสดงออกถึงความเชื่อและความศรัทธาในการเจริญชีวิตประจำวัน มีน้ำหนึ่งใจเดียวกับผู้อภิบาลและผู้ร่วมงาน มีจิตคารมณ์เชิงฆราวาสที่มีความกระตือรือร้นที่จะแพร่ธรรม รักเพื่อนพี่น้อง สนใจที่จะถ่ายทอดหลักการและชีวิตของพระเยซูคริสตเจ้า โดยการสอนและแบบอย่างที่ดีของชีวิต เอกภาพและความกลมกลืนในบุคลิกภาพของเขา ควรมีสุนัขกลางอยู่ที่พระคริสตเจ้า “ความใกล้ชิดอย่างลึกซึ้งกับพระคริสตเจ้า และพระบิดา ในพระจิต” (ยอห์น ปอลที่ 2, 1979: ข้อ 5-6) และเป็นบุคคลที่มีวุฒิภาวะแบบมนุษย์ มีความสมดุลด้านร่างกายและจิตใจ รับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์ รู้จักให้อภัย มีจิตคารมณ์แห่งการเสียสละ มีมนุษยสัมพันธ์ ความสามารถในการเสวนากับพี่น้องต่างความเชื่อ เข้าใจและ รักวัฒนธรรมของตน เหมาะสมที่จะมีบทบาทรับผิดชอบ ในชุมชน สามารถสื่อสารทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถเป็นผู้นำได้

9. การอบรมครูคำสอน

จุดมุ่งหมายของการอบรมด้านคำสอนจึงสร้างจากคุณลักษณะแบบมนุษย์ เพื่อพัฒนาครูคำสอนและเพิ่มพูนทักษะที่จำเป็นเพื่อให้งานแพร่พระวรสารเกิดผล (สมณกระทรวงเพื่อการประกาศพระวรสารสู่ปวงชน, 1993: ข้อ 17-18, 238) การอบรมจึงควรประกอบด้วยมิติต่างๆ ดังนี้

9.1 ให้เขาบรรลุลักษณะในฐานะมนุษย์ เป็นผู้มีความเชื่อคริสตชน

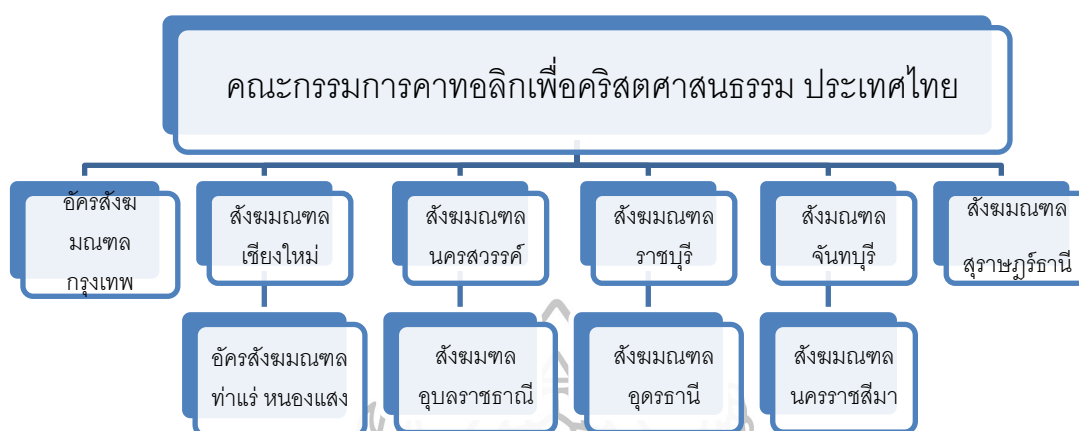
9.2 ต้องให้เขามีความรู้เกี่ยวกับ “ข่าวดี” ของพระคริสตเจ้า รู้จักบุคคลวัฒนธรรม วิถีชีวิต ข่าวสารและบริบทสังคมของผู้รับ “ข่าวดี” นั้น

9.3 รู้วิธีการและสามารถถ่ายทอด “ข่าวดี” อย่างมีประสิทธิภาพ

การอบรมต่อเนื่อง การเติบโตด้านชีวิตฝ่ายจิตอย่างต่อเนื่องเป็นธรรมชาติอันทรงพลังของศีลล้างบาปและศีลกำลังกระบวนการของการกลับใจอย่างต่อเนื่องและเติบโตในความรักเยี่ยงธรรมทูต การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมวิวัฒนาการของสังคม เรียกร้องให้มีการปรับปรุงวิธีการสอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ ครูคำสอนจึงควรใช้ทุกวิถีในการรับการอบรมต่อเนื่อง ทั้งด้านมนุษยวิทยา ด้านชีวิตฝ่ายจิตข้อความเชื่อ งานอภิบาล งานธรรมทูต การเสวนาและการประสานข่าวดีเข้ากับวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อปรับให้เข้ากับการพัฒนาด้านเทววิทยาและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ (เทียบ คู่มือครูคำสอน ข้อ 29) การอบรมอย่างต่อเนื่องไม่ควรมอบหมายให้เป็นหน้าที่ของศูนย์อบรมคริสตศาสนธรรมเท่านั้น แต่พระศาสนจักรท้องถิ่น เช่น เขตวัด โรงเรียน ต้องให้ความสนใจรวมทั้งครูคำสอนเองต้องมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาด้านด้วย (สมณกระทรวงเพื่อการประกาศพระวรสารสู่ปวงชน, 1993: ข้อ 29) ครูคำสอนที่ดีคือพระพรจากพระเจ้า “ข้าพเจ้าเป็นผู้ปลูก อพอลโลเป็นผู้รดน้ำ แต่พระเจ้าทรงเป็นผู้บันดาลให้เติบโตขึ้น” (1 โครินธ์ 3:6) ดังนั้น การสวดภาวนาขอพระพรจากพระบิดาจะทำให้ครูคำสอนก้าวหน้าในองค์พระคริสตเจ้าผู้ทรงกลับคืนพระชนมชีพ และได้รับการเสริมพลังจากความรักของพระเจ้า

10. บริบทงานคำสอนในประเทศไทย

งานคำสอนในประเทศไทยในปัจจุบัน ดำเนินงานภายใต้สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย สังกัดของกรมการฝ่ายอภิบาลคริสตชน โดยมีกรมการบริหารงาน ภายใต้คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนด้านคำสอนจาก 10 สังฆมณฑล

แผนภูมิที่ 2 การบริหารงานของคณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม ประเทศไทย

หน้าที่ของคณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม คือ การพัฒนางานด้านคำสอนในประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพอย่างสูงสุด โดยมีวิสัยทัศน์ คือ “ศิษย์พระเยซูคริสต์ ประจักษ์พยานด้วยชีวิต เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งความเชื่อ” และมีพันธกิจ 5 ประการ ได้แก่

- 1) เป็นศิษย์ของพระเยซูคริสต์ มีชีวิตที่สนิทสัมพันธ์กับพระเยซูด้วยการภาวนา พระวาจา สวดสวดจิตสิทธิ์ และความป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน
- 2) พัฒนาการอบรมความเชื่ออย่างต่อเนื่องในบุคคลทุกระดับและทุกวัย
- 3) ร่วมมือกันประกาศพระเยซูคริสต์ด้วยประจักษ์พยานชีวิต โดยการรักและรับใช้
- 4) สร้างสถาบันครอบครัว และวิถีชุมชนวัด ให้เข้มแข็งในความเชื่อในทุกมิติชีวิต
- 5) เสวนากับพี่น้องต่างความเชื่อเพื่อเสริมสร้างความเป็นหนึ่งเดียวและสันติสุข

สถาบันด้านคำสอนที่ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อให้งานคำสอนได้ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ ซึ่งแบ่งออกเป็น สถาบันในอดีต สถาบันในระดับชาติ และสถาบันระดับสังฆมณฑล

10.1 ในอดีต

โรงเรียนฝึกหัดครูนักบุญทาร์ซีซีโอ ซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบลคลองบางตื้นเปิด อ.เมือง จ.ระยอง (แปดริ้ว) ตั้งเมื่อ พ.ศ. 2455 จนถึง พ.ศ. 2483 แต่ได้ปิดบริการระหว่าง พ.ศ. 2547-2546 เพราะสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง พระสังฆราชเรอเน แปร์รอส ได้เป็นผู้ริเริ่มตั้งโรงเรียนนักบุญทาร์ซีซีโอ เพื่อเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูคาทอลิก (ชาย) ให้ สอนเรียนและสอนคำสอนในโรงเรียนคาทอลิกสมัยนั้น มีหลักสูตร 4 ปี รับนักเรียนปีเว้นปีจากวัดดอนกระเบื้อง สองพี่น้อง บางนกแขวก บ้านปลายนา สามเสน หัวไผ่ เกาะใหญ่ บ้านหน้าโคก ปากน้ำโพ บางเชือกหนัง นครชัยศรี แปดริ้ว อูรุษยา ฯลฯ คุณพ่อเล เยร์ แฟร์เลย์ เป็นครูใหญ่ของโรงเรียนนี้นาน จึงเป็นที่เคารพรัก ท่านสิ้นใจวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2491 อายุ 74 ปี บรรดาลูกศิษย์ จึงถือวันที่ 7 มกราคม เป็นวันนัดพบกัน

การก่อตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูนี้เนื่องมาจากประเทศสยามได้มีการปฏิรูปการศึกษาเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2414 ครั้งที่พระเจ้าอยู่หัวรัชการที่ 5 ทรงพระเยาว์ และต่อมาพระองค์ได้มีการเปิดโรงเรียนในพระราชวังตามแบบโรงเรียนในยุโรป ในปี พ.ศ. 2421 พระองค์ทรงเปิดโรงเรียนสำหรับประชาชนทั่วไปครั้งแรกที่วัดแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ และมีโรงเรียนอีกหลายแห่งเกิดขึ้นตามลำดับ ผู้นำประเทศในสมัยนั้นเข้าใจดีว่าการศึกษาเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นต่อชาตินิยม ได้จัดตั้งโรงเรียนสำหรับเด็กชายขึ้นหลายแห่ง มีงบประมาณจ้างครูมาบริหาร ส่วนโรงเรียนของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก สามารถแข่งขันได้เฉพาะโรงเรียนสำหรับเด็กหญิงเท่านั้น โรงเรียนของศาสนาคริสต์จึงต้องประสบปัญหาสำคัญสองประการคือ ขาดครูและขาดงบประมาณ นอกจากนั้นรัฐบาลได้ออกกฎหมายเรื่องการจัดตั้งโรงเรียนเอกชน กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้ครูที่สอนในโรงเรียนต้องมีวุฒิครู โดยมีเจ้าหน้าที่คอยตรวจตามสถาบันการศึกษาต่างๆ และรัฐยังเป็น ผู้กำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนด้วย

เพื่อให้โรงเรียนของวัดมีครูที่มีคุณภาพและสามารถในการเผยแผ่ศาสนาในฐานะครูคำสอน โรงเรียนทาร์ซีซีโอ จึงได้เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการในขณะนั้น

นักเรียนที่จบจากโรงเรียนแห่งนี้สามารถเป็นครูใหญ่ในโรงเรียนของวัดต่างๆ ได้ ครูจะทำหน้าที่สอนหนังสือ สอนคำสอน เป็นประธานในการประชุมสวดภาวนาในวัด เทศน์วันอาทิตย์ และดูแลสัตบุรุษเมื่อคุณพ่อเจ้าอาวาสไม่อยู่

ครูที่สอนในโรงเรียนของวัดมีเงินเดือนไม่มากนัก พ.ศ. 2478 ครูคำสอนได้เงินเดือนๆ ละ 15 บาท และถูกหัก 8 บาท เพื่อนำไปจ่ายเป็นค่าเล่าเรียนคืนให้โรงเรียนฝึกหัดครูที่แปดริ้ว ต่อมาภายหลังโรงเรียนแห่งนี้ได้เลิกกิจการไป (โรแบต์โกสแตม, 2549: 608-611)

10.2 ระดับชาติในปัจจุบัน

10.2.1 ศูนย์อบรมคริสตศาสนธรรม (National Catechetical Center) ประเทศไทย สถานที่พัฒนาครูคำสอนระดับชาติ ที่อยู่ภายใต้การดำเนินงานของสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย โดยมีพันธกิจ เพื่อ พัฒนาศาสนบริกรผู้เผยแผ่ความเชื่อ มุ่งมั่นที่จะเป็นศิษย์ของพระเยซูคริสต์ มีชีวิตที่สนิทสัมพันธ์กับพระเยซูเจ้าด้วยการภาวนา พระวาจาและศีลศักดิ์สิทธิ์ ร่วมมือกันประกาศพระเยซูคริสต์ด้วยชีวิตและการเสวนา เพื่อยืนยันถึงศักดิ์ศรีมนุษย์ สร้างเสริมสถาบันครอบครัวและชุมชนท้องถิ่น ให้เข้มแข็งในความเชื่อและในทุกมิติชีวิต

ศูนย์อบรมคริสตศาสนธรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) มุ่งผลิตครูคำสอนที่มีคุณภาพ ให้มีความสำนึกในการเป็นสานุศิษย์ของพระคริสตเจ้า 2) ให้นักศึกษาดำเนินชีวิตตามความเชื่อร่วมกันเป็นหมู่คณะ รักและรับใช้เพื่อนพี่น้องด้วยจิตคารมณของพระคริสตเจ้า 3) ให้การอบรมแก่นักศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพในด้านคริสตศาสนศาสตร์และให้ได้รับประสบการณ์ในงานแพร่ธรรมเพื่อ เป็นผู้ประสานงานด้านคำสอนและเป็นผู้นำกลุ่มคริสตชน

ศูนย์อบรมคริสตศาสนธรรม เปิดสอนด้าน คริสตศาสตร์ หลักสูตรในภาค
ฤดูร้อน ในระยะเวลา 3 ปี หรือ 3 ภาคการศึกษา ภาคละ 1 เดือน โดยนักศึกษาจะต้องสอบผ่านให้
ครบ 60 หน่วยกิต ผู้ที่จบหลักสูตรตามที่กำหนดนี้ คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อการอบรม
คริสตศาสนธรรมแห่งประเทศไทย จะถือว่ามีสิทธิ์เทียบเท่าอนุปริญญา

ประวัติโดยย่อของศูนย์ฯ แห่งนี้ เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ.
2508 โดย ชมรมนักบวชหญิงศาสนคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย แต่แรกใช้ชื่อว่า
“ ศูนย์ ศาสนศาสตร์ ” เปิดทำการสอนครั้งแรกที่ โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย กรุงเทพฯ บริหาร
โดยซิสเตอร์จากคณะอูร์สุลิน 2 ท่าน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 – พ.ศ. 2517 นับเป็นเวลา 9 ปี มีนักศึกษา
ที่เป็นนักบวช และฆราวาสที่สำเร็จหลักสูตรในช่วงแรกนี้รวมทั้งหมด 6 รุ่นด้วยกัน
ส่วนหลักสูตรนั้น มี 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรประจำ (1 ปี 2 ปี และ 3 ปี) และ หลักสูตรภาค
ฤดูร้อน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2517-พ.ศ. 2519) ชมรมนักบวชหญิงแห่งประเทศไทย ได้
มอบศูนย์อบรมคริสตศาสนธรรม ให้สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทยเป็นผู้ดำเนินงาน
ต่อไป และได้ย้ายที่ทำการของศูนย์ฯ มาอยู่ ณ โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ กรุงเทพฯ บริหาร
โดยซิสเตอร์จากคณะเซนต์ปอลเคอซาร์ต โดยกำหนดหลักสูตร 2 ปี

ในปี พ.ศ. 2519 สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย ได้เล็งเห็น
ความสำคัญของศูนย์ฯ มีมติให้สร้างศูนย์ฯถาวรขึ้นที่ เลขที่ 82 หมู่ 6 ถนนเพชรเกษม ซอยวัดเทียน
คัด ตำบล ท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยให้ชื่อว่า “ศูนย์อบรมการแพร่ธรรมแห่ง
ประเทศไทย” ซึ่งเป็นสถานที่ในปัจจุบัน

ปี พ.ศ. 2530 ศูนย์อบรมการแพร่ธรรมแห่งประเทศไทย ได้รับการเปลี่ยน
ชื่อเป็น “ศูนย์อบรมคริสตศาสนธรรม” เพื่อความเหมาะสมตามที่ได้รับอนุมัติจาก
ทบวงมหาวิทยาลัย ให้เป็นสาขาหนึ่งของคณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

ปี พ.ศ. 2536 ศูนย์อบรมคริสตศาสนธรรม ได้ปิดการอบรมหลักสูตร 2 ปี
แต่ได้จัดให้มีการอบรมพิเศษแก่นักศึกษาเป็นระยะเวลา 3 เดือนติดต่อกัน ซึ่งเทียบเท่าการอบรม
ภาคฤดูร้อน 3 ปี มีนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากศูนย์ฯ ในครั้งนี้จำนวน 18 คน ตามหลักสูตร 3
เดือน นับเป็นรุ่นพิเศษรุ่นที่ 8 นอกจากนี้ ศูนย์ฯ ยังเปิดบริหารด้านสถานที่แก่กลุ่มคาทอลิกต่าง ๆ
เพื่องานแพร่ธรรมของพระศาสนจักรในประเทศไทย

ปี พ.ศ. 2548 ไม่มีการจัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษาภาคปกติเหมือน
เช่นที่ผ่านมา เนื่องจากทางวิทยาลัยแสงธรรมได้เปิดทำการสอน หลักสูตรคริสตศาสนศึกษา
ระดับปริญญาตรี 4 ปี ศูนย์อบรมคริสตศาสนธรรม จึงปรับเป็นสถานที่พักและบ้านอบรมของ
นักศึกษาคิสตศาสนศาสตร์ และใช้สำหรับจัดการฝึกอบรมแก่กลุ่มคาทอลิกที่สนใจต่าง ๆ

ส่วนการอบรมภาคฤดูร้อนยังคงมีตามปกติ และมีจำนวนผู้สนใจเข้ารับการอบรมเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งจากวัด โรงเรียน คณะนักบวช และฆราวาสที่สนใจจากสังคมชนบทต่าง ๆ รวมทั้งมาจากสังคมชนบทประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงอย่างสังคมชนบทเวียงจันทน์ และสังคมชนบทปากเซ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

10.2.2 สาขาคริสตศาสนศึกษา วิทยาลัยแสงธรรม

เนื่องจากการพัฒนาคุณภาพครูของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน ครูจะต้องจบปริญญาตรี และมีใบประกอบวิชาชีพครู ฉะนั้น การพัฒนาครูกำสอนเพื่อสอนในระบบโรงเรียน ครูกำสอน หรือครูคาทอลิกที่สอนวิชาคริสต์ศาสนา จึงต้องได้รับการอบรมโดยตรง สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย มีแนวความคิดในการพัฒนาบุคลากรครูฆราวาสและนักบวช เพื่อเปิดโอกาสให้ศึกษาในด้านศาสนา และเทววิทยามากยิ่งขึ้น คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรมประเทศไทย โดยมีพระสังฆราช พเยาว์ มณีทรัพย์ เป็นประธาน บาทหลวงวิระ อภรณ์รัตน์ เป็นเลขาธิการคณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม และบาทหลวงวัชศิลป์ กฤษเจริญ รองเลขาธิการ และคณะกรรมการทั้ง 10 สังคมชนบท ร่วมกับวิทยาลัยแสงธรรม โดยคุณพ่อวิทยา คู่วีรัตน์ และอาจารย์ไพรัช สุภายิต จึงร่วมมือกันดำเนินการเปิดหลักสูตร คริสตศาสนศึกษา โดยทบวงมหาวิทยาลัยอนุมัติให้ดำเนินการเปิดหลักสูตรนี้ได้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2543 โดยเป็นหลักสูตร 4 ปี ผู้ที่จบการศึกษาจะได้รับปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต คณะศาสนศาสตร์ สาขาวิชาคริสตศาสนศึกษา (Bachelor of Arts: Christian Studies) และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีมติให้รับรองมาตรฐานการศึกษาสาขาวิชานี้ เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2545 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ผลิตบัณฑิตให้มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างชีวิตคริสตชน และเป็นผู้นำด้านจิตวิญญาณและปัญญา

2. ผลิตบัณฑิตให้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความรอบรู้ คำสอนของคริสตศาสนจักรคาทอลิก มีความสามารถในการสอน และมีประสิทธิภาพในการพัฒนารูปแบบการสอนคริสตศาสนธรรม

3. ผลิตบัณฑิตให้สามารถนำคำสอนของคริสตศาสนจักรคาทอลิกมาปฏิบัติและประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชีวิตและสังคมทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

4. ผลิตบัณฑิตให้มีจิตสำนึกที่จะทำนุบำรุง สืบทอด ศาสนา อนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม อย่างเหมาะสมตามบริบทของสังคมไทย

วิทยาลัยแสงธรรม ตั้งอยู่เลขที่ 20 หมู่ 6 ถนนเพชรเกษม ตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73110

10.3 ระดับสังฆมณฑล

10.3.1 ศูนย์คริสตศาสนธรรมอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ประกอบด้วย 11 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพฯ ฉะเชิงเทรา(บางส่วน) นครนายก(เฉพาะอำเภอบ้านนา) นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สุพรรณบุรี สมุทรปราการ สมุทรสาคร พระนครศรีอยุธยา และอ่างทอง

ศูนย์คริสตศาสนธรรมอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯตั้งขึ้นด้วยความริเริ่มของ สภาสงฆ์ สังฆมณฑลกรุงเทพฯ เพื่อการอบรมคริสตชนขึ้นพื้นฐาน ประกอบด้วยคณะกรรมการ 9 ท่าน มีบาทหลวงสังวาลย์ สุระสรารักษ์ เป็นประธาน คณะกรรมการคำสอนนี้ เริ่มประชุมจัดตั้งเมื่อวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2518 และเริ่มทำงานประจำในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2519

สำนักงานของศูนย์คริสตศาสนธรรมสมัยแรก อยู่ที่บ้านพักพระสงฆ์ อาสนวิหารอัสสัมชัญ ชั้น 2 งานช่วง 10 ปี ที่คุณพ่อสังวาลย์ สุระสรารักษ์ เป็นประธาน และมีซิสเตอร์มาทำงานเต็มเวลา มีการตั้งทีมอบรมเคลื่อนที่ไปเยี่ยมเยียนครอบครัวคริสตชนที่ห่างไกล วัด เพื่อสร้างกลุ่มคริสตชน อบรมครูคำสอน และผลิตหนังสือ แต่งานที่นับว่าสำคัญมากสำหรับศูนย์แห่งนี้ คือ การส่งบุคลากรไปรับการศึกษาต่างประเทศจำนวนมาก เพื่อกลับมาทำงานในด้านคำสอนอย่างมืออาชีพ

ปัจจุบันบาทหลวงเอกรัตน์ หอมประทุม เป็นผู้จัดการแผนกคำสอนศูนย์ คริสตศาสนธรรม พยายามดำเนินแผนงาน โครงการตามนโยบายที่ได้รับอนุมัติ เช่น ส่งเสริมครูคำสอนให้มีจำนวนมากขึ้น ให้ครูมีโอกาสรับการอบรมต่อเนื่อง ปรับปรุงเงินเดือนและสวัสดิการของครูคำสอน จัดพิมพ์หนังสือคำสอนและอุปกรณ์ สื่อการสอนให้ทันสมัย พยายามส่งเสริมคริสตชนให้รักพระคัมภีร์มากขึ้น จัดอบรมผู้อ่านพระคัมภีร์ จัดฟื้นฟูจิตใจครูคำสอน คณะกรรมการคำสอน ประกอบด้วยพระสงฆ์ผู้รับผิดชอบงานคำสอนจากทั้ง 6 เขต ๆ ละ 1 องค์ ตัวแทนนักบวช คณะ พระฤทัย ของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพฯ คณะเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร คณะอูร์สุลิน คณะธิดาพระราชนิมาเรียผู้นิรมล คณะเซนต์คาเบรียล และตัวแทนครูคำสอนจาก 6 เขต ในอัครสังฆมณฑล นักบวช และฆราวาส โรงเรียนละ 1-2 คน จัดสัมมนาปีละ 1 ครั้ง และประชุม ติดตามผล ปีละ 1 ครั้ง (ระยะปีแรกๆ ประชุมกันบ่อยพอสมควร มีประชุมผู้ประสานงาน คำสอนตั้งแต่ปี 1991- 2002 ในช่วงมีนาคมของทุกปี ระยะหลังมีการประชุมติดตามงานวันที่ 1 ตุลาคมเท่านั้น) และกรรมการบริหารของอัครสังฆมณฑล ได้ตั้งแผนกคำสอนและการแพร่ธรรมในฝ่ายการศึกษา ให้รับผิดชอบงานคำสอนในโรงเรียน อนึ่งงานที่เกี่ยวกับครูคำสอน ที่เราพยายามประสานงานคือ ส่งเสริมให้ ครูไปรับการอบรมที่ศูนย์อบรมคริสตศาสนธรรม (ซีซี) ที่วิทยาลัยแสงธรรม สาขาวิชาคริสตศาสนธรรม ระดับปริญญาตรี ปี 1-4 ที่กัสเซล กันดอนโฟ

กรุงโรม และมหาวิทยาลัยอูร์บาเนียนา ให้มหาวิทยาลัยโอกาสศึกษาต่อเนื่องในระดับปริญญาตรี และปริญญาโท

ศูนย์คริสตศาสนธรรม ได้จัดโครงสร้างการทำงานให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยแบ่งออกเป็นงานด้านต่างๆดังนี้ 1) วิชาการ ประกอบด้วย หลักสูตร-โครงการ วิชาศาสนา คริสต์ในโรงเรียน งานแปล-งาน พิมพ์หนังสือ ห้องสมุด 2) คำสอนและพระคัมภีร์ ประกอบด้วย คำสอนผู้ใหญ่ และกระบวนการรับผู้ใหญ่เข้าเป็น คริสตชน (RCIA) คำสอนเด็ก คำสอนเยาวชน คำสอนสัตยูจร พระคัมภีร์-คำสอนไปรษณีย์ 3) โสตทัศนูปกรณ์ประกอบด้วย เทคโนโลยี สารสนเทศ (เวปไซด์คำสอน <http://ccbkk.catholic.or.th>) วิทยุทัศน์ สไลด์-เทปคาสเซตสื่อ- อนุกรณ์-นิทรรศการ 4) ธุรกิจและการเงิน ประกอบด้วย ทะเบียน บัญชี การเงิน การตลาด 5)ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ประกอบด้วยคำสอนระดับชาติ ศาสนสัมพันธ์ คำสอนด้าน สังคม จิตตวิทยา/โรงเรียน ยุวธรรมทูต PMS

ศูนย์คริสตศาสนธรรมอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ตั้งอยู่เลขที่ 57 ซอยโอเรียนเต็ล ถนนเจริญกรุง 40 เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร 10500

10.3.2 ศูนย์คำสอนสังฆมณฑลเชียงใหม่ (ศูนย์แมริม)

สังฆมณฑลเชียงใหม่ ประกอบด้วย 8 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย น่าน พะเยา แพร่แม่ฮ่องสอน ลำปาง และลำพูน

ศูนย์คำสอนสังฆมณฑลเชียงใหม่ มีจุดเริ่มต้นอยู่ 2 ช่วง ช่วงที่ 1 ระหว่างปี พ.ศ. 2498 -2522 ที่ศูนย์ชาวไทยภูเขา บ้านแม่ปอน อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีคุณพ่อ มิชชันนารีคณะพระหฤทัยแห่งเบธาราม ที่ได้ไปเผยแผ่ศาสนาแก่ชาวเขาเผ่าปกากะญอ และได้ตั้งศูนย์ฝึกอบรมที่นั่น โดยให้การศึกษาอบรม เตรียมคนหนุ่มที่มีน้ำใจเป็นผู้แพร่ธรรมตาม หมู่บ้าน ทั้งนี้เพราะเขาใช้ภาษาเดียวกัน และรู้วัฒนธรรมของกันและกันมากกว่าคนจากที่อื่น ผลที่เกิดขึ้น มีฆราวาสทำงานแพร่ธรรมอยู่ในหมู่บ้านชาวเขา เผ่าปกากะญอ ทั้งในจังหวัด เชียงใหม่ จังหวัดแม่ฮ่องสอนและจังหวัดตาก เป็นจำนวนประมาณ 72 คน ปัจจุบันกลุ่มคนเหล่านี้ ยังทำงานอยู่ในชุมชนหมู่บ้าน

ช่วงที่ 2 เริ่มเมื่อปี พ.ศ. 2523 จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2557) โดยสืบสาน แนวคิดการฝึกอบรมจากคุณพ่อมิชชันนารีที่ได้เริ่มไว้แล้ว คือการสร้างคนท้องถิ่นรับผิดชอบ ชุมชนหมู่บ้านของตนเอง และการเสนอของผู้นำชาวบ้าน หัวหน้าคริสตชน และผู้อาวุโสของ ชุมชนหมู่บ้าน ที่เห็นว่ากระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม ตลอดจนการศึกษาจะพัดพาคนหนุ่ม สาวออกจากหมู่บ้าน และจะไม่มีใครสานต่อแนวคิดและวิถีชีวิตของชุมชนหมู่บ้านต่อไป จึงนำมาซึ่งการปรับการศึกษาอบรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์แต่ละยุคสมัย จึงได้ย้ายศูนย์ ฝึกอบรมมาที่ วัดนักบุญยอแซฟกรรมกร อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ (หรือโรงเรียนพระวิสุทธิ-

วงศ์ เดิมทีเป็นโรงเรียนของสังฆมณฑลที่คุณพ่อมิชชันนารีได้สร้างไว้และปิดกิจการไป) เป็นสถานที่ฝึกอบรม โดยมี คุณพ่อนิพจน์ เทียนวิหาร เป็นเจ้าวัดขณะนั้น และเป็นผู้ริเริ่มร่วมกับ คุณพ่อยวง โบนต์ แห่งคณะพระฤทธิย์ เบธาราม โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ เป็นผู้ร่วมจัดการศึกษาอบรม เรียกกลุ่มที่มาศึกษานี้ว่า ผู้สืบทอดเจตนารมณ์ชาวบ้าน (ผสจ.) เรียกสถานที่นี้ว่าศูนย์ฝึกอบรมผู้นำเยาวชนชาวบ้าน โดยมี พระสังฆราชรัตน์ บำรุงตระกูล (พ.ศ. 2523-2529) เป็นผู้รับผิดชอบ ต่อมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530-2552 พระสังฆราชขอแซฟ สังกวาลย์ สุระสรวงศ์ เป็นผู้รับผิดชอบ และตั้งเป็นศูนย์ฝึกอบรมคำสอนสังฆมณฑลเชียงใหม่ มีคณะกรรมการ และศูนย์ประสานงานแพร่ธรรมสังฆมณฑลเชียงใหม่ผู้ร่วมจัดการศึกษาอบรม

ปัจจุบัน พระสังฆราชฟรังซิสเซเวียร์ วีระ อาภรณ์รัตน์ เป็นผู้รับผิดชอบ สืบต่อพระสังฆราชขอแซฟ สังกวาล์ สุระสรวงศ์ โดยมีบาทหลวงเอกสิทธิ์ ทัพพะกุลธร เป็นผู้อำนวยการศูนย์คำสอนเชียงใหม่

ศูนย์คำสอนสังฆมณฑลเชียงใหม่ (ศูนย์แมริม) จึงเป็นศูนย์ผลิตครูคำสอน ที่สำคัญแห่งหนึ่งของภาคเหนือ ตั้งอยู่ เลขที่ 124 หมู่ 3 ตำบลริมใต้ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ 50180

10.3.3 ศูนย์คำสอนสังฆมณฑลจันทบุรี

สังฆมณฑลจันทบุรีประกอบด้วย 8 จังหวัด ได้แก่ ตราด จันทบุรี ชลบุรี ระยอง ปราจีนบุรี สระแก้ว ฉะเชิงเทรา (บางส่วน) นครนายก (บางส่วน)

ศูนย์คำสอนสังฆมณฑลจันทบุรีได้รับการก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2514 ซึ่งเป็นช่วงที่สังฆราชเทียนชัย สมานจิต ได้รับแต่งตั้งเป็นพระสังฆราช แห่งสังฆมณฑลจันทบุรี โดยระยะเริ่มแรกสังฆมณฑลได้แต่งตั้งให้มีคณะกรรมการรับผิดชอบเรื่องการสอนคำสอนในสังฆมณฑลด้วยการจัดหาหนังสือคำสอนให้ตามวัดและโรงเรียนต่าง ๆ ในเวลาเดียวกันก็จัดให้มีการอบรมครูคำสอนระดับสังฆมณฑล โดยครั้งแรกจัดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2514-2515 ที่สำนักพระสังฆราชศรีราชา ซึ่งเป็นหลักสูตรปลายสี่ปดาห์ นักศึกษารุ่นแรกมีประมาณ 40 คน ระหว่างวันที่ 25-30 สิงหาคม พ.ศ. 2516 คณะกรรมการ ได้จัดให้มีการสัมมนาครูคำสอนหลักสูตรระยะสั้น ที่อาสนวิหารพระนางมารีย์ผู้ปฏิสนธินิรมล จันทบุรี โดยมีคุณพ่อเศียร โชติพงษ์ เป็นประธาน คณะกรรมการคำสอนในเวลานั้น

วัตถุประสงค์ของศูนย์คำสอน 1) เพื่อรับผิดชอบวางแผนนโยบายเรื่องการแพร่ธรรมและการสอนคำสอนในสังฆมณฑล 2) เพื่อบริการจัดหาหนังสือและอุปกรณ์การสอนคำสอนแก่วัดและโรงเรียน 3) เพื่อจัดหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาว เป็นการเสริมสร้างลักษณะผู้นำแบบคริสตชน 4) เพื่อเพิ่มความรู้ด้านศาสนาแก่ครูคำสอนในสังฆมณฑล 5) เพื่อนำเสนอ

แนวคิดด้านศาสนาที่ถูกต้องและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันแก่คริสตชนด้วยการจัดอบรมเป็นครั้งคราว

ปัจจุบัน (พ.ศ. 2556) ศูนย์คำสอนสังฆมณฑลจันทบุรี มีบาทหลวงฟ่อกเนก นามวงษ์ เป็นผู้อำนวยการ ตั้งอยู่เลขที่ 21/3 หมู่ 1 ตำบลสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี 20110

10.3.4 ศูนย์คริสตศาสนธรรมสังฆมณฑลราชบุรี

สังฆมณฑลราชบุรีประกอบด้วย 4 จังหวัด ได้แก่ ราชบุรี กาญจนบุรี เพชรบุรี และสมุทรสงคราม

ประวัติการก่อตั้งศูนย์คริสตศาสนธรรม(ศูนย์คำสอน) ราชบุรี ได้ก่อตั้งโดยพระสังฆราชขอแซฟเอก ทับปิง เมื่อปี พ.ศ.2519 โดยให้ชื่อว่า "ศูนย์คำสอนสังฆมณฑลราชบุรี" และได้แต่งตั้งผู้อำนวยการศูนย์คนแรกคือ คุณพ่อสมบุญน์ แสงประสิทธิ์และมีซิสเตอร์บุญญา อุ่ณจตุพร เป็นเลขานุการมีสำนักงานอยู่ที่ชั้น 2 บ้านพักพระสงฆ์ เลขที่ 80 ถนนคณาทร ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี 70000

บาทหลวง สมบุญน์ แสงประสิทธิ์ เป็นผู้มีความสนใจงานด้านคำสอนสมัยใหม่และได้ศึกษาค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง คุณพ่อได้ศึกษาเป็นพิเศษจากสถาบัน E.A.P.I. ประเทศฟิลิปปินส์หลังจากนั้น คุณพ่อได้ริเริ่มแบบเรียนคำสอน CCP (Christian Community Programe) ซึ่งถือว่าเป็นผลงานชิ้นสำคัญที่อยู่ควบคู่กับศูนย์คริสตศาสนธรรมมาตลอดจนถึงทุกวันนี้ ในช่วงที่คุณพ่อสมบุญน์เป็นผู้อำนวยการฯ ได้ส่งภรรยาไปศึกษาในสถาบันคำสอนทั้งในประเทศและต่างประเทศ คือศูนย์อบรมคริสตศาสนธรรม (NCC) มหาวิทยาลัยที่เกี่ยวกับด้านคำสอนที่ "Master ecclesiae" Castel Gandolfo ประเทศอิตาลี จำนวน 6 ท่าน

ปี พ.ศ. 2535 บาทหลวง วัชศิลป์ กฤษเจริญ มารับหน้าที่เป็น ผู้อำนวยการศูนย์ คริสตศาสนธรรม ในช่วงสมัยนี้ได้มีความพยายามให้งานคำสอนครอบคลุมกลุ่มคริสตชนในทุกระดับและรวมไปถึงพี่น้องต่างความเชื่อ ผู้สนใจ ด้วยแนวคิด ที่จะทำให้งานคำสอนเป็นเรื่องง่าย มีการสรุปเนื้อหาจากหนังสือต่าง ๆ ประมวลความคิด และถ่ายทอดผ่านการอบรมในแต่ละครั้ง รวมถึงจัดทำเป็นเอกสาร บทเรียน หนังสือ เพื่อให้ครูคำสอนสามารถนำไปใช้ได้ง่ายขึ้น พร้อมไป กับการประยุกต์คำสอนให้ทันสมัยกับยุคปัจจุบัน ด้วยเครื่องมือ สื่อต่าง ๆ เช่น การจัดทำ นิตยสาร เว็บไซต์ ทีวีดี รายการวิทยุ และโทรทัศน์

ปัจจุบัน ศูนย์คริสตศาสนธรรมสังฆมณฑลราชบุรี มี บาทหลวงปราโมทย์ นิลเพชร เป็นผู้อำนวยการ โดยตั้งอยู่เลขที่ 31/2-4 ถนนสมบุญณ์กุล อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี 70000

10.3.5 ศูนย์คริสตศาสนธรรมนครราชสีมา

สังฆมณฑลนครราชสีมาประกอบด้วย 3 จังหวัด ได้แก่ นครราชสีมา ชัยภูมิ และบุรีรัมย์ ศูนย์คริสตศาสนธรรม สังฆมณฑลนครราชสีมา หรือศูนย์คำสอนโคราช ก่อตั้งอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2533 โดยมีบาทหลวง อาทร พัฒนภิรมย์ เป็นผู้อำนวยการ ศูนย์คนแรก โดยใช้ชื่อว่า ศูนย์คาทอลิกเมรี ตั้งอยู่ในบริเวณอาสนวิหารแม่พระประจักษ์ที่เมืองลือร์ด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ในปี พ.ศ. 2542 บาทหลวง เฉลียว วาปีกัง ได้ย้ายสำนักงานมาที่สำนักมิสซังคาทอลิกนครราชสีมา ตั้งอยู่ที่ 387 ถนนสุรนารี อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ปัจจุบัน บาทหลวง เปรมปรี วาปีโส ดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการ ศูนย์คริสตศาสนธรรมสังฆมณฑลนครราชสีมา เป้าหมายของศูนย์คริสตศาสนธรรม คือ “ร่วมมือ สนับสนุน และส่งเสริมกิจกรรมต่างๆของการประกาศข่าวดี การสอนคำสอน และการอบรมบุคลากรในการสอนคำสอนของวัดและหน่วยงานต่างๆในสังฆมณฑล” ศูนย์คริสตศาสนธรรมมีจุดประสงค์ 4 ประการ ดังนี้ 1) ส่งเสริมและจัดเตรียมบุคลากรด้านการสอนคำสอนในสังฆมณฑล 2) สนับสนุนการสอนคำสอนในทุกระดับวัย โดยคำนึงถึงเนื้อหา และวิธีการที่เหมาะสมกับวัย 3) ส่งเสริมและสนับสนุนการ “เตรียมผู้ใหญ่เป็นคริสตชน” ให้เติบโตและบรรลุนิติภาวะทางความเชื่อ 4) สนับสนุนและช่วยเหลือการสอนคำสอนในโรงเรียนคาทอลิกของสังฆมณฑล โดยเฉพาะการอบรมและเตรียมครูคาทอลิกเพื่อการสอนคำสอน 5) ผลิตและให้บริการสื่อ อุปกรณ์ หนังสือในการสอนคำสอน 6) ส่งเสริม และสนับสนุนการใช้พระคัมภีร์ คริสตศาสนจักรสัมพันธ์ ศาสนจักรสัมพันธ์ งานแพร่ธรรม งานอภิบาลเด็กและเยาวชน และร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆของสังฆมณฑลในการบริการด้านคำสอน 7) ประสานงานกับศูนย์คำสอนทั้งในระดับสังฆมณฑลและระดับชาติ

10.3.6 ศูนย์คริสตศาสนธรรมสังฆมณฑลอุบลราชธานี

สังฆมณฑลอุบลประกอบด้วย 7 จังหวัด ได้แก่ อุบลราชธานี มหาสารคาม ยโสธร ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ สุรินทร์ และอำนาจเจริญ

ศูนย์คริสตศาสนธรรมอุบลราชธานี มีประวัติยาวนาน ตั้งแต่ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ศูนย์ฯ เองได้ย้ายไปอยู่ในหลายที่ด้วยกัน จนในที่สุด ในปี พ.ศ. 2525 ได้ย้ายมาอยู่ในที่เป็นศูนย์ คริสตศาสนธรรมในปัจจุบัน คือ ในบริเวณวัดแม่พระฟาติมา เลขที่ 120/2 หมู่ 15 บ้านนาคำ ตำบลขามใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

วัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อผลิตครูอาสาสมัครสอนคำสอนให้กับเด็กและผู้ใหญ่ 2) เพื่ออาสาสมัครแพร่ธรรมได้ดูแลวัดหรือกลุ่มคริสตชนที่ไม่มีพระสงฆ์ประจำวัด

และเป็นผู้นำด้านพิธีกรรมในวันอาทิตย์ 3) เพื่อให้การอบรมและเรียนรู้ด้านศาสนามากขึ้น
4) เพื่อผลิตผู้นำในกลุ่มคริสตชน

งานที่ดำเนินการในปัจจุบัน ฝ่ายงานอภิบาล โครงการจัดประชุม สภาอภิบาลสังฆมณฑลฯ โครงการประชุมหน่วยงานต่าง ๆ ในสังฆมณฑลฯ โครงการอบรมผู้นำ หมู่บ้าน โครงการฟื้นฟูชีวิตคริสตชนตามหมู่บ้าน (สร้างกลุ่มคริสตชนขั้นพื้นฐาน) โครงการ ส่งเสริมจิตตารมณ์ธรรมทูตในการอภิบาลเด็กและเยาวชน งานอภิบาลสัตบุรุษวัดฟาติมา นาค้า ฝ่ายพิธีกรรม โครงการอบรมกลุ่มพิธีกรรมระดับวัด โครงการอบรมเด็กช่วยมิสซา โครงการ อบรมผู้อ่านพระคัมภีร์ โครงการอบรมดนตรีศักดิ์สิทธิ์ โครงการสัมมนาศาสนสัมพันธ์

ฝ่ายงานคำสอน โครงการอบรมอาสาสมัครแพร่ธรรม รุ่นที่ 13 โครงการ อบรมครูที่สอนคำสอนในโรงเรียน รุ่นที่ 3 ครั้งที่ 2 โครงการอบรมเด็กคำสอนภาคฤดูร้อน โครงการพบปะครูคำสอนประจำปี โครงการฟื้นฟูจิตใจอาสาสมัครแพร่ธรรมประจำปี โครงการ อบรมการสอนคำสอนผู้ใหญ่ โครงการออกเยี่ยมและติดตามการเรียนการสอนคำสอนในแต่ละ วัด/โรงเรียน โครงการสัปดาห์พระคัมภีร์ โครงการบริการศาสนภัณฑ์ สื่อ และอุปกรณ์ในงาน อภิบาล

10.3.7 ศูนย์คริสตศาสนธรรมสังฆมณฑลอุดรธานี

สังฆมณฑลอุดรธานีประกอบด้วย 6 จังหวัด ได้แก่ อุดรธานี ขอนแก่น เลย หนองคาย หนองบัวลำภู และบึงกาฬ

ศูนย์คริสตศาสนธรรมอุดรธานี เดิมเรียกชื่อว่า ศูนย์ประกาศข่าวดี ครอบคลุมพื้นที่ 4 จังหวัด จังหวัดอุดรธานี จังหวัดหนองคาย จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดเลย ก่อตั้งโดยพระสังฆราชคูฮาร์ด เมื่อปี พ.ศ. 2520 ซึ่งได้รับความร่วมมือจากคณะซิสเตอร์เซนต์ปอล เดอร์ชาร์ด ซึ่งเริ่มแรกทำงานกับผู้อพยพชาวลาวที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทย เนื่องจากการ เปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศลาวเอง แต่เมื่อได้เห็นถึงความจำเป็นของการสอนคำสอน จึงได้เชิญซิสเตอร์มาเพิ่มเติม เพื่อทำงานด้านคำสอน โดยการจัดตั้งเป็นทีมแล้วออกไปตาม หมู่บ้านต่างๆในเขตสังฆมณฑล เมื่อเห็นว่างานบังเกิดผลดีจึงได้จัดตั้งศูนย์คำสอนเพื่อฝึกอบรม ผู้นำในด้านการสอนคำสอนเพื่อให้กลับไปสอนคำสอนในหมู่บ้านของตน

ศูนย์คริสตศาสนธรรมสังฆมณฑลอุดรธานีตั้งอยู่ เลขที่ 135 หมู่ 5 ตำบล หนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี มีบาทหลวงเฟอร์มิน รือโน เป็นผู้อำนวยการ

10.3.8 ศูนย์คริสตศาสนธรรมสังฆมณฑลนครสวรรค์

สังฆมณฑลนครสวรรค์ประกอบด้วย 13 จังหวัด ได้แก่ นครสวรรค์ สระบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี ชัยนาท อุทัยธานี เพชรบูรณ์ พิชณุโลก สุโขทัย พิษณุโลก อุดรดิตถ์ กำแพงเพชร และตาก

สังฆมณฑลนครสวรรค์ไม่มีสำนักงาน หรือ ศูนย์คริสตศาสนธรรม บทบาทการสอน คำสอนจึงตกเป็นบาทหลวงผู้รับผิดชอบในจุดต่างๆและครูคำสอน ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทมากโดยเฉพาะครูคำสอนชาวเขา ในปี พ.ศ. 2529 ทางสังฆมณฑลมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อทำงานด้านคำสอน โดยแบ่งการทำงานออกเป็น 2 ชุด ชุดแรกทำงานกับครูคำสอนตามคอย ส่วนที่สองครูคำสอนในโรงเรียน

10.3.9 ศูนย์คริสตศาสนธรรมอัครสังฆมณฑลท่าแร่-หนองแสง

อัครสังฆมณฑลท่าแร่หนองแสงประกอบด้วย 4 จังหวัด ได้แก่ สกลนคร นครพนม มุกดาหาร และกาฬสินธุ์

ศูนย์คำสอนอัครสังฆมณฑลท่าแร่-หนองแสง ตั้งอยู่ เลขที่ 41 หมู่ 8 ถนนนิติโย บ้านท่าแร่ ตำบลท่าแร่ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร 47230 การทำงานของศูนย์แห่งนี้ ดำเนินการโดยคณะซิสเตอร์รักกางเขนแห่งท่าแร่ ที่ออกหน่วยเคลื่อนที่ไปตามหมู่บ้านต่างๆ ในเขตอัครสังฆมณฑล เนื่องมาจากสัตบุรุษตามวัดต่าง ๆ อาศัยอยู่ร่วมกัน ดังนั้น การสอนคำสอน เฉพาะอย่างยิ่งการสอน คำสอนเด็กนักเรียนจะไม่มีการสอนในโรงเรียน แต่จะสอนที่วัดนั้นเลย ทุกวัดจะมีโรงคำสอนซึ่งสร้างขึ้นเพื่อสอนคำสอนโดยตรง ทุกเช้าก่อนจะไปโรงเรียน

10.3.10 ศูนย์คริสตศาสนธรรมสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี

สังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย 15 จังหวัด ได้แก่ ประจวบคีรีขันธ์ นครศรีธรรมราช สงขลา สตูล ปัตตานี นราธิวาส ยะลา ธารนง ภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรัง และพัทลุง สังฆมณฑลสุราษฎร์ธานีมีจำนวนคาทอลิกมีเพียง 7298 คน ดังนั้นการทำงานของสังฆมณฑลจึงเป็นแบบบูรณาการ ที่ช่วยกันทำตามโครงการต่าง ๆ ในแต่ละปีมีผู้รับผิดชอบงานด้านคำสอน แต่ไม่ได้แยกออกโดยเฉพาะ สถานที่เพื่อการติดต่อ คือ ศูนย์อภิบาลสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี 15 หมู่ 6 ถนนชนเกษม 41 ตำบลมะขามเตี้ย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84000

จำนวนครูคำสอนในประเทศไทย มีจำนวน 2,431 คน แยกเป็นแต่ละสังฆมณฑล ดังนี้

ตารางที่ 1 สถิติครูคำสอนในประเทศไทย

สังฆมณฑล	ครูคำสอน เต็มเวลา		ครูคำสอน บางเวลา (วัด/โรงเรียน)		ครูคำสอน อาสาสมัคร		รวม (คน)
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
กรุงเทพฯ	4	15	122	489	3	13	646
จันทบุรี			23	80		9	112
เชียงใหม่	38	13	137	55	481	2	726
ท่าแร่หนองแสง	25	120	15	10			170
นครราชสีมา	1	8	7	29	22	101	168
ราชบุรี	11	22	20	79	12	39	183
สุราษฎร์ธานี	4	64	16	22	2	4	112
อุดรธานี	2	1	23	15	5	11	57
อุบลราชธานี	1	4	30	137			172
นครสวรรค์	30		10	15	10	20	85
รวม	116	247	403	931	535	199	2,431

ตอนที่ 6 กระบวนการเรียนการสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน

1. ความเป็นมาของแนวคิด

การเรียนการสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน (Ignatian pedagogy) เกิดขึ้นจากนักบวชคาทอลิกที่ชื่อเรียกในทางศาสนาว่า นักบุญอิกญาซีโอ แห่งโลโยลา มีชีวิตอยู่ในระหว่าง ปี ค.ศ. 1491-1556 อิกญาซีโอ เกิดในตระกูลขุนนางผู้มั่งคั่งและมีชื่อเสียงของสเปน เป็นอัศวินที่มู่ทะลุคู่คั่นและชอบผจญภัย ท่านได้รับบาดเจ็บจากการสู้รบในการล้อมเมืองปัมโปลนา ในระหว่างที่กำลังพักรักษาตัวอยู่นั้น เนื่องจากว่าท่านอ่านหนังสือเกี่ยวกับเรื่องอัศวินซึ่งท่านชอบนักชอบหนา ๆ ไม่ได้ ท่านจึงได้ค้นพบพระเจ้าในการอ่านหนังสือพระวรสารและในประวัตินักบุญ ดังนั้นท่านจึงต้องการที่จะอุทิศตนเองแด่พระคริสตเจ้าในพระศาสนจักร

ท่านเดินทางไปอาศัยอยู่ในอารามถ้ำที่มืองแซร์รัท ใช้เวลาในการรำพึงภาวนา ทำกิจใช้โทษบาปและได้เริ่มความศรัทธากฎีแบบใหม่ เป็นต้นโดยการอ่านหนังสือ “จำลองแบบพระคริสต์” ในถ้ำแห่งหนึ่งที่เมืองมานเรซา ณ ที่นี้เองที่ท่านได้มีประสบการณ์แห่งชีวิตของการ

เฟื่องฉาน ท่านจึงได้เริ่มวางรากฐานให้กับหนังสือที่มีชื่อเสียงของท่านคือ “การฝึกฝนชีวิตภายใน” หรือ “การเข้าเงียบ”

ท่านได้ไปศึกษาวิชาปรัชญาและเทววิทยาที่กรุงปารีส และที่กรุงปารีสนี่เองที่ท่านได้ตั้งคณะนักบวช “เยซุอิต” ขึ้นเมื่อปี 1534 และชื่อของคณะได้รับการรับรองหลังการบวชเป็นพระสงฆ์ของท่านและเพื่อนๆ อีก 7 คน ซึ่งคนหนึ่งในนี้คือ นักบุญฟรังซิสเซเวียร์

ปี 1537 ท่านได้รับการบวชเป็นพระสงฆ์ที่เมืองเวนิสในประเทศอิตาลี ต่อมาท่านได้ตั้งหลักแหล่งที่กรุงโรม ได้มอบคณะของท่านซึ่งเปรียบเสมือนหน่วยรบ ตามพระประสงค์ของพระสันตะปาปาซึ่งแล้วแต่ว่าพระองค์จะทรงใช้ให้ทำอะไร แต่เป็นต้นสำหรับป้องกันความเชื่อ การปฏิรูปการปรับปรุงพระศาสนจักรและหน่วยงานแพร่ธรรม

งานแพร่ธรรมของนักบุญ อิกญาซีโอ และผู้ร่วมงานของท่านนั้นมีมากมายและขยายขอบเขตกว้างขวางมาก ท่านได้ให้นักบวชของท่านทำการศึกษาทั้งทางด้านเทววิทยาและด้านมนุษยศาสตร์เป็นอย่างดี และให้รอบรู้จริงๆ เพื่อจะได้สามารถเป็นตัวแทนของพระศาสนจักรในวงการทางวิชาความรู้และในวงการความคิดของสมัยใหม่ในทุกๆ แขนง ดังนั้นคณะของท่านจึงได้มีอาจารย์และผู้ให้การอบรมสั่งสอนที่ชำนาญชานาญอยู่มาก

นักบุญ อิกญาซีโอ เป็นผู้ที่ประกอบด้วยจิตตารมณ์อันลึกซึ้งของการเสียดละอุทิศตนเองจริงๆ ในการรับใช้ “เพื่อพระเกียรติมงคลอันยิ่งใหญ่ของพระเจ้า” (Ad Majorem Dei Gloriam) ในพระศาสนจักร หนังสือ “บันทึกประจำวันชีวิตภายใน” ของท่านนั้นได้เปิดเผยให้เห็นว่าท่านได้เป็นผู้ที่มีมนุษยธรรมอันสูงส่ง และประสบการณ์ทางเฟื่องฉานเรื่องพระตรีเอกภาพ นอกนั้นท่านยังเป็นผู้ที่มีความรักเมตตาและความศรัทธาอย่างแรงกล้า

การเรียนการสอนของท่านเกิดขึ้นจากการพัฒนาการฝึกปฏิบัติชีวิตจิต (Spiritual Exercises of St. Ignatius) ที่ท่านได้ปฏิบัติกับผู้มาขอให้ท่านช่วยแนะนำ ซึ่งต่อมาบรรดาสมาชิกของคณะเยซุอิตได้พัฒนาวิธีการนี้มาใช้ในวงการศึกษาที่สมาชิกได้จัดตั้งขึ้นในสถานที่ต่าง ๆ ทั่วโลก เอกสารสำคัญที่มีชื่อว่า The Ratio Studiorum (แผนการศึกษา) ในปี 1599 ได้ถูกนำมาใช้เป็นบรรทัดฐานของการจัดตั้งและดำเนินงานด้านการศึกษาตามแบบฉบับของนักบุญอิกญาซีโอ หรือเรียกกันว่าโรงเรียนเยซุอิต

“วิธีการสอนในแบบของอิกญาซีโอเกิดจากการรวบรวมคัดสรรผลงานจากแหล่งต่างๆ เพื่อให้ได้วิธีการสอนที่ดีที่สุดมาใช้ในการเรียนการสอน โดยอิกญาซีโอได้ดัดแปลงวิธีการแบบปารีส (Modus Parisiensis) ซึ่งเป็นระเบียบวิธีการสอนที่ใช้ในมหาวิทยาลัยแห่งกรุงปารีส ในยุคสมัยของท่าน วิธีการแบบปารีสนี้ได้รวมเข้ากับหลักการเกี่ยวกับวิธีการหลายประการที่ท่านได้พัฒนาขึ้นมาก่อนหน้านี้เพื่อใช้ในการฝึกปฏิบัติชีวิตจิต” (กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการไตร่ตรอง. 2556 ข้อ 7)

ในศตวรรษที่ 16 บรรดาเยซุอิตยังไม่ได้อยู่ในยุคสมัยของการนำเสนอวิธีการที่พิสูจน์ความสำเร็จด้วยหลักการทางวิทยาศาสตร์หรืองานวิจัย ดังเช่น จิตวิทยาพัฒนาการ แต่ด้วยการเอาใจใส่ดูแลผู้เรียนเป็นรายบุคคล ทำให้บรรดาครูเยซุอิตใส่ใจกับสิ่งต่างๆ ที่จะช่วยในการเรียนรู้และการพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่แท้จริง และพวกเขาได้แบ่งปันสิ่งที่พวกเขาได้เรียนรู้จากการปฏิบัติไปยังส่วนต่างๆ ของโลก อันเป็นการรับรองถึงความเป็นสากลของวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งต่อมาได้เป็นบรรทัดฐานสำหรับโรงเรียนเยซุอิตในทุกแห่ง

กล่าวได้ว่า วิธีการสอนแบบเยซุอิตได้รวมเอาลักษณะเฉพาะของวิธีการสอนหลายวิธี ซึ่งได้รับการพัฒนาอย่างมีหลักเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์มากขึ้น โดยนักการศึกษาอื่นๆ เข้ากับวิธีการสอนแบบเยซุอิต “ตราบนานเท่าที่วิธีการเหล่านั้นส่งผลดีต่อเป้าหมายการศึกษาแบบเยซุอิต” (กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการไตร่ตรอง, 2556 ข้อ 8) คุณลักษณะของวิธีการสอนเพื่อให้เกิดการไตร่ตรองที่สืบทอดมาอย่างยาวนานคือ การรวมวิธีการต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องจากหลากหลายแหล่ง ซึ่งนับเป็นแก่นสารที่สำคัญในการสนับสนุนพัฒนาการทางสติปัญญา สังคม ศีลธรรม และศาสนาของบุคคลอย่างครบถ้วน

2. เป้าหมายทางการศึกษาของโรงเรียนเยซุอิต

เป้าหมายทางการศึกษาเยซุอิต คือ การพัฒนาบุคคลให้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติที่เปี่ยมล้นด้วยจิตคารมและการประทับอยู่ของพระเจ้า ผู้เป็นบุคคลเพื่อผู้อื่น โดยมีเป้าหมายของการปฏิบัติที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจที่ถูกต้องและมีชีวิตชีวาด้วยการไตร่ตรองที่เรียกร้องให้นักเรียนมีวินัยในตนเองและมีความคิดริเริ่ม เพื่อความมีศักดิ์ศรีและความถูกต้อง ในโลกที่มีการตัดสินอย่างผิวเผินหรือด้วยวิธีการคิดที่ตื้นเขินไม่ควรค่ากับปัจเจกบุคคลและที่สำคัญกว่านั้น ยังเป็นอันตรายต่อโลกที่เขาได้รับการเรียกร้องให้ก้าวออกไปรับใช้คุณพ่ออาร์ชบิชอป สรุปลงเป้าหมายของการศึกษาเยซุอิตอย่างสั้นและชัดเจนว่า “หล่อหลอมบรรมชายและหญิงให้เป็นบุคคลเพื่อผู้อื่น” (กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการไตร่ตรอง, 2556 ข้อ 13)

ความคาดหวังสำหรับผู้ที่จะจบการศึกษาจากโรงเรียนเยซุอิต คือ “รอบรู้ มีความสามารถทางสติปัญญา พร้อมทั้งจะเติบโตศรัทธาในศาสนา รู้จักรักและอุทิศตนเพื่อผดุงความยุติธรรมในการรับใช้ประชากรของพระเจ้าด้วยใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่” นอกจากนั้นยังได้ระบุถึงความคาดหวังที่เป็นอุดมการณ์ของการจัดการศึกษาแบบเยซุอิตไว้อีกว่า “เรามีความประสงค์ที่จะสร้างผู้นำในการรับใช้ ในการเลียนแบบพระเยซูคริสต์ ชายและหญิงผู้มีความสามารถ มีมโนธรรม และอุทิศตนด้วยความเมตตา” (กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการไตร่ตรอง, 2556 ข้อ 12 และ 13)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างครู – ผู้เรียน

ในการนำกระบวนการทัศน์ วิธีการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการไตร่ตรอง มาใช้กับความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนในการศึกษาเชิงชีวิตนั้น หน้าที่พื้นฐานของครูคือการเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเจริญเติบโตในความสัมพันธ์กับความจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาระของวิชาที่กำลังศึกษากันอยู่โดยการนำทางของครู ครูเป็นผู้สร้างปัจจัยแวดล้อม วางรากฐาน และเปิดโอกาส สำหรับการตอบสนองซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่องของ ประสบการณ์ การไตร่ตรอง และการปฏิบัติของผู้เรียน

3.1 ประสบการณ์

ครูสร้างปัจจัยแวดล้อม โดยให้ผู้เรียนรวบรวมและระลึกถึงข้อเท็จจริงจากประสบการณ์ของตนเอง เพื่อคัดกรองสิ่งที่เข้าใจอยู่แล้วในแง่ของข้อเท็จจริง ความรู้สึก คุณค่า ความเข้าใจ และความหยั่งรู้ที่พวกเขานำมาใช้กับประเด็นปัญหาที่อยู่ตรงหน้า จากนั้นครูจะชี้แนะให้ผู้เรียนค่อย ๆ ซึมซับข้อมูลใหม่เข้ากับประสบการณ์ที่ได้รับเพิ่มเติม เพื่อให้ความรู้ของผู้เรียนเติบโตขึ้นสู่ความสมบูรณ์และความจริง ครูจะวางรากฐานสำหรับการเรียนรู้ถึงวิธีการในการเรียน (Learning how to learn) โดยการฝึกผู้เรียนให้มีทักษะและได้เทคนิคของการไตร่ตรอง

3.2 การไตร่ตรอง

ความจำ ความเข้าใจ จิตนาการและความรู้สึก จะถูกนำมาใช้เพื่อให้เข้าใจถึงความหมายที่สำคัญ และคุณค่าของสิ่งที่กำลังเรียน เพื่อที่จะค้นพบความสัมพันธ์กับแง่มุมอื่นๆ ของความรู้และกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ และเพื่อให้สำนึกถึงคุณค่าของสิ่งที่จะตามมาจากการแสวงหาความจริงอย่างต่อเนื่อง การไตร่ตรองควรจะเป็นกระบวนการของการหล่อหลอมและการปลดปล่อย ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อจิตสำนึกของผู้เรียน (อันได้แก่ ทักษะคิดที่เป็นนิสัย คุณค่าชีวิต และความเชื่อ รวมถึงวิถีคิด) โดยที่พวกเขาได้รับการกระตุ้นให้ก้าวพ้นไปจากการรับรู้ (knowing) ไปสู่การกระทำ

3.3 การปฏิบัติ

บทบาทของครูในขั้นปฏิบัติ คือ การให้สิ่งที่ท้าทายต่อจินตนาการและการฝึกให้ผู้เรียนมุ่งมั่นที่จะเลือกแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เพื่อให้ต่อยอด และติดตามผลของสิ่งที่พวกเขาได้เรียนรู้มา สิ่งที่คุณเรียนกระทำอันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการนำทางของครู ในขณะที่อาจจะไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโลกให้เป็นประชาสังคมแห่งความยุติธรรม สันติภาพ และความรัก ได้ในทันที แต่อย่างน้อยก็ควรจะเป็นอีกขั้นตอนหนึ่งของการศึกษาที่มีแนวทางและก้าวไปสู่เป้าหมายนั้น แม้ว่าสิ่งนี้จะเพียงการนำไปสู่ประสบการณ์ใหม่ต่าง ๆ การไตร่ตรองที่เพิ่มขึ้น และเป็นการกระทำอันเป็นผลสืบเนื่องภายในของขอบเขตของประเด็นปัญหาที่นำมาไตร่ตรอง

ดังจะเห็นได้ว่า ความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของกระบวนการทั้งสาม คือ ประสบการณ์ การไตร่ตรอง และการปฏิบัติ ในพลังของการเรียนการสอนในห้องเรียน นับเป็นหัวใจของวิธีการสอนเพื่อการไตร่ตรอง นี่เป็นวิธีดำเนินการในโรงเรียนเยซุอิต โดยการที่ครูร่วมทางไปกับผู้เรียนในการเดินทางสู่การเป็นมนุษย์ที่ครบสมบูรณ์ นี่คือการบวนทัศน์ วิธีการสอนเพื่อให้เกิดการไตร่ตรอง ซึ่งสามารถนำไปใช้ในสาระวิชาที่ครูสอน และแผนการที่จะดำเนินการ โดยทราบดีว่าวิธีการนี้ จำเป็นต้องได้รับการดัดแปลงและประยุกต์ ให้เข้ากับสถานการณ์เฉพาะของแต่ละสถานที่

ถ้าเปรียบกับการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม ที่ครูเรียกร้องให้ให้มีการปฏิบัติ หลังจากการสอน (Subsequent action) ซึ่งประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ ประสบการณ์ และการปฏิบัติ การให้การศึกษาในรูปแบบนี้ ครูมีบทบาทในเชิงรุกมากกว่าผู้เรียน ผู้เรียนจะต้องทำตามที่ครูกำหนด ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาเยซุอิต ด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ

ในโรงเรียนของเยซุอิต ประสบการณ์ในการเรียนรู้ควรจะเคลื่อนไปไกลเกินกว่าความรู้ที่ได้จากการท่องจำเพียงอย่างเดียว ไปสู่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่ซับซ้อนมากขึ้น ในด้านความเข้าใจ การประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล

การเรียนรู้หยุดอยู่เพียงเท่านั้น นั้นไม่ใช่วิธีการสอนเพื่อให้เกิดการไตร่ตรอง เนื่องจากขาดองค์ประกอบของ การไตร่ตรอง ซึ่งผู้เรียนจะได้รับการจูงใจให้พิจารณาถึงความหมายของสาระนั้นต่อความเป็นมนุษย์และความสำคัญของสิ่งที่พวกเขากำลังศึกษา และสามารถบูรณาการความหมายนั้นอย่างผู้เรียนที่มีความรับผิดชอบ ซึ่งจะเติบโตขึ้นเป็นบุคคลผู้มีความสามารถ มีโนธรรม และมีความรักความเมตตา

4. ขั้นตอนการสอนตามแบบอิกญาเซียน

การเรียนการสอนแบบอิกญาซิโอประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก คือ บริบท (Context) ประสบการณ์ (Experience) การไตร่ตรอง (Reflection) การปฏิบัติ (Action) และการประเมินผล (Evaluation) รายละเอียดตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ขั้นตอนและองค์ประกอบการสอนตามแบบอิกญาเซียน

องค์ประกอบ 5 ประการ	คุณลักษณะ
บริบท (Context)	<ol style="list-style-type: none"> 1. บริบทที่แท้จริงของผู้เรียน 2. บริบททางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม 3. สภาพแวดล้อมแบบสถาบันของโรงเรียนหรือศูนย์การเรียนรู้ 4. แนวคิดที่ผู้เรียนได้เรียนรู้และรับเอาไว้ก่อนเข้ากระบวนการเรียนรู้ <p>เป็นการทำความเข้าใจตัวผู้เรียน ความพร้อม ประสบการณ์ ความรู้เจตคติ เป็นการแสดงความสนใจและความห่วงใยเป็นรายบุคคล ทำความรู้จักและคุ้นเคยเรื่องส่วนตัว ครอบครัว เพื่อน สังคม การเมือง เศรษฐกิจ ศิลปะ ดนตรี ความใฝ่ฝัน ฯลฯ ปฏิบัติด้วยความเคารพ สร้างไว้วางใจ เป็นเพื่อนแท้ในการเรียนรู้</p>
ประสบการณ์ (Experience)	<ol style="list-style-type: none"> 1. การให้ความสำคัญกับประสบการณ์ของผู้เรียน สิ่งที่เราทราบดีแล้ว ข้อเท็จจริง ความคิด มุมมอง ทฤษฎีใหม่ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในแต่ละวัน 2. ประสบการณ์อาจจะมาจาก ประสบการณ์โดยตรง หรือจากการบอกเล่าจากผู้อื่นก็ได้ 3. แนวปฏิบัติ เช่น การนำเข้าสู่บทเรียน ด้วยการถามเชื่อมโยง การให้แสดงความคิดเห็นก่อนการเรียนการสอน การชี้แจงวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน การพูดถึงเรื่องที่เป็นที่สนใจของผู้เรียน บอกเบื้องหลังหรือที่ไปที่มาของเนื้อหาที่จะเรียนรู้ ในวันนี้ ซึ่งให้ผู้เรียนเห็นประเด็นสำคัญของการเรียน ทักษะการตั้งคำถาม กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนลงมือกระทำด้วยตนเอง การเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การเรียนด้วยการค้นคว้า การใช้กระบวนการกลุ่มย่อย การให้เพื่อนช่วยเพื่อน
การไตร่ตรอง (Reflection)	<ol style="list-style-type: none"> 1. การนำเอาประสบการณ์ของผู้เรียนมาพิจารณาแยกแยะ ตั้งคำถาม ทำความเข้าใจ ความหมายและคุณค่าที่สำคัญที่เรา กำลังเรียนรู้ เพื่อค้นหาความสัมพันธ์กับมุมมองอื่นๆของความรู้และกิจกรรมของมนุษย์ เป็นการหล่อหลอมและปลดปล่อยให้เป็นอิสระ

ตารางที่ 2 ขั้นตอนและองค์ประกอบการสอนตามแบบอิกญาเซียน (ต่อ)

องค์ประกอบ 5 ประการ	คุณลักษณะ
	<p>ช่วยสร้างจิตสำนึกของผู้เรียน ในลักษณะที่ผู้เรียนจะได้รับการกระตุ้นให้ก้าวพ้นจากการรับรู้ ไปสู่การลงมือปฏิบัติ</p> <p>2. แนวปฏิบัติ เช่น การให้คำปรึกษา บันทึกประจำวันของผู้เรียน รูปแบบการกระทำซ้ำ กรณีศึกษา การอภิปรายกรณีที่มีความขัดแย้ง การเล่นเกมทบทวน การโต้เถียง การสัมมนาเชิงวิชาการ</p>
การปฏิบัติ (Action)	<p>1. การปฏิบัติเป็นแบบทดสอบของความรัก เป้าหมายของการหล่อหลอมอบรมหนุ่มสาวคือการอุทิศตนอย่างชาญฉลาด และมีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์สุขของสังคม</p> <p>2. การปฏิบัติ หมายถึง การเจริญเติบโตภายในของมนุษย์ อันมีพื้นฐานมาจากประสบการณ์ที่ผ่านการไตร่ตรอง และแสดงให้เห็นภายนอก</p> <p>3. มีสองส่วนคือ การเลือกที่เกิดขึ้นภายใน กับ การเลือกที่แสดงออกภายนอก</p> <p>4. แนวปฏิบัติ เช่น ให้ทำโครงการ/การมอบหมายงาน ให้มีประสบการณ์ในการรับใช้บริการ ให้ทำข้อเขียนและคำถามเพื่อคำตอบในการเรียงความ การวางแผนและการนำไปปฏิบัติทางเลือกด้านงานอาชีพ</p>
ประเมินผล (Evaluation)	<p>ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การทดสอบ การประเมินตนเองของผู้เรียน การประเมินขอบเขตของพฤติกรรมผู้เรียน แฟ้มประวัติผู้เรียน การประชุมเพื่อปรึกษาหารือของครู คำถามสำหรับครู การสำรวจประวัติผลงานของผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อเป็นโอกาสให้ครูได้แสดงความยินดีและให้กำลังใจแก่ผู้เรียน</p>

5. ประโยชน์ของการเรียนการสอนที่เน้นการไตร่ตรองแบบอิกญาเซียน (Ignatian Pedagogy)

การเรียนการสอนแบบอิกญาเซียน มุ่งมั่นที่จะช่วยบรรดาคุณครู ให้เป็นคุณครูที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น วิธีการนี้จะช่วยให้คุณครูได้ทำให้เนื้อหาและโครงสร้างการสอนมี

คุณภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมให้ให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ รับผิดชอบ และเอาใจใส่ในการเรียนของตนมากยิ่งขึ้น การเรียนการสอนแบบนี้ยังจูงใจผู้เรียนให้เรียนรู้โดยการให้โอกาสและให้เหตุผลเพื่อให้พวกเขาได้เชื่อมโยงระหว่างการเรียนกับโลกแห่งประสบการณ์ของตนเอง

การเรียนการสอนแบบอิกญาซิโอ ก่อให้เกิดความรักในการเรียนรู้ เพราะกระบวนการเช่นนี้ เรียกร้องให้ผู้เรียนได้ทำการไตร่ตรองถึงความหมายและความสำคัญของเรื่อง ที่พวกเขาได้เรียนรู้ไป จูงใจผู้เรียนให้เข้าร่วมมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และวิพากษ์วิจารณ์ ในกระบวนการเรียนการสอน จึงเป็นกระบวนการที่มากกว่าการเรียนรู้ธรรมดา เพราะวิธีการนี้ ช่วยนำคุณครูและผู้เรียนให้มีความใกล้ชิดกันด้วยประสบการณ์เดียวกัน เป็นการบูรณาการ ประสบการณ์ที่บ้าน ที่ทำงาน ชุมชน และความต้องการของผู้คนในปัจจุบันเข้าไว้ด้วยกัน ด้วยการศึกษานี้

การเรียนการสอนแบบอิกญาซิโอ ยังเน้นในด้านมิติของสังคมอีกด้วย การเรียนวิธีนี้ ส่งเสริมให้มีความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดและแบ่งปันประสบการณ์ให้แก่กันและกันและ แลกเปลี่ยนการไตร่ตรองในระหว่างผู้เรียน วิธีการนี้ช่วยเชื่อมโยงการเรียนรู้ของผู้เรียนกับความ เดิบโตในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอีกด้วย

ด้วยการนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบอิกญาซิโอมาใช้ใน สถาบันการศึกษา เยชูดิต จึงเป็นสถานที่แห่งการบูรณาการทางด้านสติปัญญา การสืบหาความรู้ด้วยการวิพากษ์ และ ด้วย ความเคารพต่อกัน เป็นสถานที่ที่เปิดสู่การเสวนาในบรรยากาศแห่งการสอน การวิจัยและ การพัฒนาอย่างมืออาชีพ แนวความคิดของเยชูดิตให้ความสำคัญอย่างจริงจังกับคำถามต่างๆ ที่เกี่ยวกับความหมายของชีวิต ส่งเสริมให้เปิดสติปัญญาและหัวใจให้กว้าง และเสริมสร้างชุมชน แห่งการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนให้สมาชิกได้เติบโตทั้งทางด้านจิตใจ และการพัฒนา ตลอดจนการ อุทิศตนเพื่อความยุติธรรมในสังคม

6. กระบวนการเรียนการสอน

ประเพณีการเรียนการสอนของนักบุญอิกญาซิโอนี้ เป็นการกระบวนการเรียน การสอนที่เน้นการฟื้นฟูชีวิต โดยที่ครูเปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองจากภายในจิตใจและ วิญญาณ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่หัวใจ อาศัยเป็นการทำงานที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างครูกับ ผู้เรียนอย่างใกล้ชิด เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งใน ด้าน ความสามารถ มโนสำนึก และความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่น

โครงการสอนเพื่อให้เกิดการไตร่ตรองนี้ มุ่งที่ครูผู้สอนเป็นอันดับแรก ทั้งนี้เนื่อง จาก การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในการบวนการเรียนรู้มีความสำคัญที่สุดที่จะทำให้ การศึกษาเยชูดิต บรรลุถึงเป้าหมาย สัมพันธ์ภาพระหว่างครูกับศิษย์ แสดงให้เห็นว่า ครูเข้าใจถึง

วิธีการเรียนรู้ของศิษย์อย่างไร ครูคาดหวังอะไรจากนักเรียน ศักดิ์ศรีและอุดมการณ์ของครูคืออะไร สิ่งเหล่านี้ มีผลต่อพัฒนาการของผู้เรียน คุณพ่อ โคลเวน บัคบัน ทีกไว้ว่า “ดูเหมือนว่านักบุญ อิกญาซีโอจะมองว่าตัวอย่างของครูมีความสำคัญมากกว่าการเรียนรู้บทเรียนของนักเรียน เมื่อพูดถึงเครื่องมือในงานประกาศข่าวดีเพื่อช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาในด้านคุณธรรม” ดังนั้นในโรงเรียนของเยซูอิต ผู้บริหาร สมาชิกของคณะ กรรมการบริหาร บุคลากร และสมาชิกอื่นๆ ของชุมชนโรงเรียนจึงมีบทบาทที่สำคัญและขาดเสียไม่ได้ในการส่งเสริมบรรยากาศและกระบวนการเรียนรู้ อันจะนำไปสู่จุดหมายปลายทางของวิธีการสอนเพื่อให้เกิดการไตร่ตรอง

เพื่อนำเอาหลักการมาสู่ภาคปฏิบัติ คณะกรรมการระดับนานาชาติของการศึกษาเยซูอิต (International Committee of the Apostolate of Jesuit Education: ICAJE) ได้ร่วมกันเขียนเอกสารแนะนำเกี่ยวกับ กระบวนการทัศนวิธีการสอนเพื่อให้เกิดการไตร่ตรอง (Ignatian Pedagogy Paradigm: IPP) ในปี 1993 เพื่อเป็นแนวทางในการเรียนการสอนและความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในห้องเรียนได้

7. คุณลักษณะเฉพาะของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน

คุณลักษณะเฉพาะของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน (Hans, 1993) ประกอบด้วย 9 ประการดังต่อไปนี้

7.1 คุณลักษณะประการที่ 1: รัก-ศรัทธาในพระเจ้า

อิกญาเซียนเชื่อว่า พระเจ้าทรงเป็นพระเจ้าผู้สร้างและทรงเป็นองค์พระผู้เป็นเจ้า ทรงเป็นองค์แห่งความดีสูงสุด เป็นความจริงแท้ที่สมบูรณ์ ความจริงอื่น ๆ นั้นล้วนมาจากพระเจ้า และจะมีคุณค่าก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นนำมามนุษย์เข้าหาพระเจ้า พระเจ้าทรงประทับอยู่ในชีวิตของเรามนุษย์ ทรงปฏิบัติงานเพื่อเรามนุษย์ในทุกสิ่งทุกอย่าง เรามนุษย์สามารถค้นพบพระเจ้าได้ โดยผ่านทางความเชื่อ ทางธรรมชาติและในเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ และเป็นพิเศษในประสบการณ์ชีวิตของเรามนุษย์แต่ละบุคคล ดังนั้น ครูคำสอนจึงต้อง

7.1.1 มองโลกในแง่ดี มองเห็นพระเจ้าในทุกสิ่งและในทุกคน

7.1.2 พัฒนาความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนให้ครบทุกด้าน ทั้งด้านสติปัญญา จินตนาการ เจตคติ การสร้างสรรค์ ทักษะด้านการสื่อสาร ความสามารถทางร่างกาย – ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุล

7.1.3 พัฒนามิติความเชื่อทางศาสนาเข้าไปในการศึกษาทุกประเภท/กิจกรรม

7.1.4 เป็นผู้ร่วมงานธรรมทูตของพระศาสนจักรคาทอลิก

7.1.5 สนับสนุน การสานเสวนาระหว่างความเชื่อและวัฒนธรรม ให้มีความสำคัญกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

7.2 คุณลักษณะประการที่ 2: รักผู้เรียน

พระเจ้าทรงรู้จักและทรงรักมนุษย์แต่ละคน และทรงเชื่อเชิญให้แต่ละคนได้ตอบสนองด้วยความรักต่อพระองค์ด้วยใจเสรีเช่นกัน คำเชื่อเชิญของพระเจ้าคือให้มีศรัทธาต่อพระเจ้า ขอมรับและรับผิดชอบต่อผลที่จะตามมาของความเชื่อศรัทธานี้ ดังนั้นครูกำสอนจึงต้อง

7.2.1 เอาใจใส่และห่วงใยผู้เรียนเป็นรายบุคคล

7.2.2 เน้นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้

7.2.3 ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เปิดตนเองสู่ความก้าวหน้า ให้รักในการเรียน และขอมรับการเปลี่ยนแปลง

7.3 คุณลักษณะประการที่ 3: ส่งเสริมคุณธรรม และการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

เพราะบาปและผลของบาป จึงทำให้มนุษย์ไม่สามารถตอบสนองความรักต่อพระเจ้าด้วยความรักอย่างที่ควรเป็นได้ แต่อาศัยความช่วยเหลือจากความรักของพระเจ้า ที่ทรงไถ่กู้เราจากความบาป ทำให้เราสามารถต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆที่ขัดขวางต่อเสรีภาพรวมถึงผลของบาปเองด้วย ในขณะที่เดียวกันเราจะต้องพัฒนาความสามารถที่จำเป็นเพื่อที่จะได้มีเสรีภาพที่แท้จริงเพื่อจะได้รักพระเจ้ามากยิ่งขึ้น ครูกำสอนจึงต้อง

7.3.1 เน้นเรื่องของคุณค่า(ศีลธรรม)เป็นหลัก ความรู้ต้องคู่กับคุณธรรม

7.3.2 มีความรัก การขอมรับตนเอง และหลีกเลี่ยงหนีบาป

7.3.3 รับรู้สภาพที่แท้จริงของโลก/สังคมที่อาศัยอยู่ ตระหนักผลกระทบต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคม ร่วมรับผิดชอบต่อสังคม เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

7.4 คุณลักษณะประการที่ 4: ดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า

ในโลกทัศน์ของอิกญาเซียนั้น พระเยซูเจ้าทรงเป็นศูนย์กลางแห่งประวัติศาสตร์ของโลก พระเยซูเจ้าทรงเป็นต้นแบบสำหรับชีวิตมนุษย์ ทั้งนี้เพราะพระเยซูทรงตอบสนองความรักของพระบิดาเจ้าด้วยการรับใช้ผู้อื่น พระเยซูทรงบังเกิดเป็นมนุษย์ ทรงมีส่วนร่วมในชีวิตมนุษย์ และทรงเชิญให้เราได้ติดตามพระองค์ภายใต้มาตรฐานแห่งไม้กางเขน ในการตอบสนองความรัก ต่อพระบิดาเจ้าสวรรค์ พระองค์ทรงดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางเรา และยังคงเป็นบุคคลเพื่อผู้อื่นในการรับใช้องค์พระผู้เป็นเจ้า ดังนั้น ครูกำสอนจึงต้อง

7.4.1 มีพระเยซูคริสต์เป็นรูปแบบของการดำเนินชีวิต และทำให้ชีวิตของผู้เรียนได้รับแรงบันดาลใจจากชีวิตและคำสั่งสอนของพระเยซูเจ้า มีความเป็นมิตรกับพระเยซู

7.4.2 จัดให้มีการอภิบาลอย่างพอเพียงแก่ผู้เรียน เช่น การเข้าเฝ้าบัพติศมา พิธีเจติบัพติศมา การตอบสนองต่อกระแสเรียกของพระเจ้า

7.4.3 ดำเนินชีวิตตามความเชื่อทั้งการภาวนา การนมัสการ และการบริการรับใช้ ทั้งในชีวิตส่วนตัวและชีวิตกลุ่ม การรับศีลมหาสนิท และศีลลภัยบาปนำไปสู่การอุทิศตนในฐานะที่เป็นศิษย์ของพระเยซูเจ้า

7.5 คุณลักษณะประการที่ 5: อุทิศตนเพื่อสังคม

ความรักและการตอบสนองความรักต่อพระเจ้านั้น ไม่ใช่เป็นแค่ความนึกคิดหรือทฤษฎี แต่จะเป็นประโยชน์ก็ต่อเมื่อได้นำไปสู่การปฏิบัติจริง “ความรักต้องแสดงออกด้วยการกระทำ อิกญาเขียนได้ขอให้เราทุกคนทั้งชายและหญิงได้อุทิศตนอย่างแข็งขันที่จะเลียนแบบและเป็นเหมือนพระเยซูคริสต์ ขอให้นำความคิดไปสู่การปฏิบัติจริงในครอบครัว ในวงธุรกิจ กระบวนการทางสังคมต่างๆ โครงสร้างทางการเมืองและกฎหมาย และกิจกรรมทางศาสนาต่าง ครูกำสอนจึงต้อง

7.5.1 เป็นผู้ที่มิกระตือรือร้นและอุทิศตน

7.5.2 คำนึงถึงความยุติธรรม เป็นความยุติธรรมที่เกิดจากความรัก การทำกิจกรรมเพื่อนำสันติสุข และมีความหวังใยสังคม

7.5.3 เป็นบุคคลเพื่อผู้อื่น ใช้พระพรและความสามารถที่ได้รับเพื่อช่วยเหลือสังคม

7.5.4 เอาใจใส่คนยากจนเป็นพิเศษ การเข้าหาและช่วยเหลือคนยากจน

7.6 คุณลักษณะประการที่ 6: จงรักภักดีและรับใช้พระศาสนจักรคาทอลิก

สำหรับอิกญาเขียน การตอบสนองต่อเสียงเรียกของพระเจ้านั้นจะต้องอยู่ในและผ่านทางพระศาสนจักรคาทอลิก ซึ่งเป็นเครื่องมือที่พระเยซูคริสต์ทรงประทับอยู่อย่างศักดิ์สิทธิ์ในโลก พระแม่มาเรีย พระมารดาของพระเยซูเจ้า ทรงเป็นแบบฉบับในการตอบสนองเสียงเรียกนี้ อิกญาเขียนและสมาชิกรุ่นแรกได้รับการบวชเป็นพระสงฆ์และได้นำคณะของท่านรับใช้ผู้แทนของพระคริสต์ คือ “ไปทุกสถานที่ที่พระสันตะปาปาทรงพิจารณาว่าเหมาะสมที่จะส่งพวกเขาไปเพื่อพระสิริรุ่งโรจน์ของพระเจ้า และเพื่อความดีของวิญญูณ” ครูกำสอนจึงต้อง

7.6.1 รับใช้พระศาสนาและสังคม ร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในพระศาสนาอย่างแข็งขัน ร่วมมือในงานศาสนสัมพันธ์และคริสตศาสนจักรสัมพันธ์

7.6.2 มีส่วนร่วมในงานของพระศาสนจักรคาทอลิก และชุมชนท้องถิ่น เพื่อรับใช้ผู้อื่น

7.6.3 สอนความจริงเกี่ยวกับความเชื่อพื้นฐานของคาทอลิก สอนให้มีความรู้และความรัก

7.7 คุณลักษณะประการที่ 7: กระทำสิ่งต่างๆให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

อิกญาเขียนยึดถึงคำว่า “Magis” ซึ่งหมายความว่า “มากขึ้น” (More) ความตั้งใจที่แน่นอนมั่นคงของท่านคือการรับใช้พระเจ้าที่ยิ่งใหญ่โดยผ่านทางความคิดตามพระเยซูเจ้าอย่างใกล้ชิดให้มากยิ่งขึ้นและในการทำงานธรรมชาติตามแบบอย่างของสมาชิกคนแรก การตอบสนองต่อพระเจ้าจะต้องเป็นเรื่องที่มีคุณค่าที่ยิ่งใหญ่ ครูคำสอนจึงต้อง

7.7.1 ทำให้ดีที่สุดในเรื่องการอบรม เป็นคนที่ดีตามความต้องการของศาสนา พัฒนาความเป็นผู้นำในการรับใช้ ให้ร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน

7.7.2 ทำให้ดีที่สุดในเรื่องการมีชีวิตเป็นประจักษ์พยาน มีชีวิตที่เป็นประจักษ์พยานในความร่วมมือกับโรงเรียนและองค์กรทางการศึกษาอื่นๆ

7.8 คุณลักษณะประการที่ 8: ทำงานเป็นหมู่คณะ

ในฐานะที่อิกญาเขียน ได้รู้จักความรักของพระเจ้าที่เผยแสดงโดยผ่านทางชีวิตของพระเยซูเจ้า และได้เริ่มที่จะตอบสนองความรักนั้น โดยการมอบตนเองเพื่อรับใช้พระเจ้า ท่านได้แบ่งปันประสบการณ์ของท่านและสิ่งที่คุณใจเพื่อนร่วมคณะของท่านให้กลับกลายเป็นเพื่อนของพระเยซูเจ้า ด้วยการรับใช้ผู้อื่น พลังของการทำงานเป็นหมู่คณะในการรับใช้พระอาณาจักรของพระเจ้ายิ่งใหญ่มากกว่าการกระทำแต่เพียงลำพังหรือเฉพาะกลุ่มของคนเท่านั้น ครูคำสอนจึงต้อง

7.8.1 เปิดโอกาสให้ผู้อื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน

7.8.2 มีชีวิตเป็นหมู่คณะ ทำงานเป็นทีมทั้งระหว่างทีมงานผู้สอนกับผู้บริหาร ผู้สอนกับชุมชนการศึกษา คณะผู้บริหาร ผู้ปกครอง นักศึกษา และผู้อุปถัมภ์การศึกษา

7.8.3 สนับสนุนชีวิตหมู่คณะ มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ มีโครงสร้างการบริหารที่เหมาะสม

7.9 คุณลักษณะประการที่ 9: ประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ

สำหรับอิกญาเขียนและสมาชิก การตัดสินใจถูกกระทำบนพื้นฐานของกระบวนการที่ต่อเนื่องของการพิจารณาใคร่ครวญทั้งจากแต่ละคนและหมู่ในบริบทของการภาวนา โดยอาศัยการไตร่ตรองภาวนาถึงผลลัพธ์ต่างๆของกิจกรรม สมาชิกได้ทบทวนการตัดสินใจในอดีตที่ผ่านมาและทำการประยุกต์ปรับเปลี่ยนในเรื่องของวิธีการ ในการแสวงหาวิธีที่ยิ่งใหญ่เพื่อการรับใช้พระเจ้า ครูคำสอนจึงต้อง

7.9.1 ประยุกต์การใช้เครื่องมือและวิธีการเพื่อที่จะทำให้งานบรรลุถึงเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความต้องการและสถานที่

7.9.2 รับรู้ระบบการจัดการ โรงเรียน/องค์กรภายใต้ วิสัยทัศน์และเป้าหมายเดียวกัน และมีการแบ่งปันประสบการณ์การทำงานระหว่างกัน

7.9.3 เข้ารับการฝึกฝนแบบมีอาชีพและรับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้เข้าใจในเจตนารมณ์การทำงาน (เป็นครูคำสอน) ในโรงเรียนคาทอลิก เข้าใจบทบาทของฆราวาส การมีส่วนร่วม

ตอนที่ 7 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

1. ความหมายโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ความหมายโดยทั่วไปของคำว่าโปรแกรมการศึกษานั้น นิสา ชูโต (2536: 5) ให้สรุปว่า โปรแกรมหมายถึง “ความคิด” หรือ “แนวทาง “กิจกรรม” หรือผลรวมที่เกิดจากกิจกรรมที่ได้จัดวางไว้ในโปรแกรม โปรแกรมวางแผน ความคิดการจัดกิจกรรมหรือกลุ่มกิจกรรมที่ดำเนินการอย่างมีระบบระเบียบ มีงบประมาณ และระยะเวลาดำเนินการอย่างมีระบบระเบียบ มีงบประมาณ และระยะเวลา ดำเนินการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ อุนดา นพคุณ (2546 : 3-4) อ้างถึง Boyle (1981) ได้ให้ความหมายของโปรแกรมว่า หมายถึง ผลรวมของความร่วมมือนระหว่างนักการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีอาชีพกับผู้เรียนในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ กิจกรรมดังกล่าวได้แก่ การวิเคราะห์ความต้องการ การวางแผนการเรียนการสอน การประชาสัมพันธ์ การประเมินผลและการรายงานผล นอกจากนั้น อุนดา นพคุณ ยังได้อ้างอิงคำนิยามการพัฒนาโปรแกรมของ Boone (1992) ว่า “คือ กระบวนการในการวางแผนที่เป็นระบบเบ็ดเสร็จและครอบคลุมเพื่อคาดการณ์ในอนาคตเกี่ยวกับความร่วมมือนระหว่างองค์กรทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน เจ้าหน้าที่กับผู้เรียนหรือตัวแทนของผู้เรียน ในการจัดทำและส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ผู้เรียนพึงประสงค์ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงในสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของผู้เรียนในชุมชน

เขาวดี วิบูลย์ (2539: 51) ได้แยกแยะความหมายระหว่างคำว่า โครงการ (Project) กับ โปรแกรม (Program) โดยอ้างอิงถึงพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หน้า 202 ซึ่งได้บัญญัติคำว่า โครงการ (Project) หมายถึง “แผนหรือเค้าโครงการตามที่กำหนดไว้” ส่วนคำว่า โปรแกรม (Program) นั้น พจนานุกรมฉบับเดียวกัน หน้า 97 ได้บัญญัติให้แปลว่าเป็นภาษาไทยว่า “การกำหนดการ” ซึ่งหมายถึง “ระเบียบการที่บอกถึงขั้นตอนของงานที่จะต้องทำตามลำดับ” นอกจากนั้น คำว่าโปรแกรม ตามความหมายจาก Webster’s New Twentieth Century Dictionary (1983) ระบุว่า หมายถึง โครงร่างของงานที่จะกระทำหรือการจัดเตรียมแผนการที่จะกระทำหรือหุ้มนของเหตุการณ์ที่รวบรวมไว้ เขาวดี วิบูลย์ศรี ได้ชี้ให้เห็นความแตกต่างว่า โครงการหมายถึงลักษณะของงานที่มีชิ้นงานประจำ แต่จะเป็นงานสำคัญที่เกิดขึ้นตามความจำเป็นของสถานการณ์ในสังคมโดยจะต้องรีบดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ภายในระยะเวลาและวงงบประมาณที่ระบุไว้อย่างแน่นอน เมื่องานนั้น ๆ ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว

ก็ถือว่าโครงการนั้นๆ ได้สิ้นสุดลงโดยปริยาย ยกเว้นแต่จะมีการขยายงานต่อ ส่วนโปรแกรม โดยทั่วไปหมายถึงงานประจำ ซึ่งจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง จนกว่าโปรแกรมนั้นๆ จะถูกล้มเลิก หรือปรับรื้อระบบไปในทิศทางใหม่ เช่น โปรแกรมการสอนของแต่ละสถาบัน เป็นต้น

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ คำว่าโปรแกรม หมายถึง การจัดชุดกิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาครูการสอนอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ความต้องการ การวางแผน กิจกรรม การจัดการเรียนรู้และการประเมินผล

2. การพัฒนาโปรแกรม (Program Development)

การพัฒนาโปรแกรม (Program Development) เป็นคำที่ใช้ทางวิชาการเกี่ยวกับการจัดทำแผนที่กำหนดขอบเขตกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบ โรงเรียน ซึ่ง Boone ได้นิยามว่า “คือ กระบวนการในการวางแผนที่เป็นระบบเบ็ดเสร็จและครอบคลุมเพื่อคาดการณ์ในอนาคตเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างองค์กรทางการศึกษานอกระบบ โรงเรียน เจ้าหน้าที่กับ ผู้เรียนหรือตัวแทนของผู้เรียน ในการจัดทำและส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ผู้เรียนพึง ประสงค์ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงในสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของผู้เรียนในชุมชน”

ข้อตกลงเบื้องต้น เกี่ยวกับนักพัฒนาโปรแกรมทางการศึกษานอกระบบ โรงเรียน บูน (Boone, 2002) ได้เสนอว่า ในการพัฒนาโปรแกรมตัวนักพัฒนาเองจะต้องยอมรับข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับหน้าที่และบทบาทดังต่อไปนี้

2.1 หน้าที่ในฐานะเป็นนักส่งเสริมการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) และเป็น ผู้อำนวยการความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความร่วมมือ

2.2 ในการพัฒนาโปรแกรม นักพัฒนาโปรแกรมจะต้องทำหน้าที่นำเสนอ ความ ต้องการของผู้เรียนหรือผู้เข้าร่วมโปรแกรม หรือปัญหาที่ชุมชนต้องการแก้ไข ให้เจ้าหน้าที่ ฝ่ายต่าง ๆ ขององค์กรทราบ เพราะทุกขั้นตอนของการพัฒนาโปรแกรมจะต้องอาศัยความร่วมมือ จากคณะเจ้าหน้าที่ขององค์กรทุกฝ่าย

2.3 คุณสมบัติและนิสัยของนักพัฒนาโปรแกรมจะทำให้ให้นักพัฒนาโปรแกรม ปฏิบัติงานและวางโปรแกรมแตกต่างกันตามปรัชญา ความเชื่อ เจตคติ ทักษะ และประสบการณ์ ขององค์กรได้

2.4 หน้าที่ของนักพัฒนาโปรแกรม คือ การตัดสินใจในการเลือกวิธีปฏิบัติงาน ที่ดีที่สุดในทุกขั้นตอนของโปรแกรม และการตัดสินใจจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่ ถูกต้องน่าเชื่อถือ

2.5 นักพัฒนาโปรแกรมจะต้องมีหน้าที่ในการวางแผน การสร้างและนำ โปรแกรมไปปฏิบัติ การประเมินผลโปรแกรมและความรับผิดชอบในการรายงาน

3. บทบาทของนักพัฒนาโปรแกรม

บทบาทของนักพัฒนาโปรแกรม Boyle (1981) สรุปบทบาทใน 4 ด้าน คือ

3.1 บทบาทนักวิเคราะห์ (The Analyst) นักพัฒนาโปรแกรมมีบทบาทสำคัญในการวิเคราะห์ความต้องการและปัญหาของผู้ใช้บริการ โดยเฉพาะการวิเคราะห์และตีความสถานการณ์ให้กลุ่มเป้าหมายเข้าใจว่าปัญหาหรือสิ่งที่ควรแก้ไขอยู่ตรงจุดใด

3.2 บทบาทผู้กระตุ้น (The Stimulator) นักพัฒนาโปรแกรมมีบทบาทที่จะต้องกระตุ้นให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องโปรแกรมมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และให้ความร่วมมือในการเรียนการสอน ตลอดจนการสร้างบรรยากาศที่ให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความสนใจอย่างต่อเนื่อง

3.3 บทบาทผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (The Facilitator) บทบาทของนักพัฒนาโปรแกรมในฐานะผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ คือ การเชื่อมโยงความต้องการของผู้เข้าร่วมโปรแกรมให้ตรงกับความรู้และแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

3.4 บทบาทผู้ให้กำลังใจ (The Encourager) ในสถานการณ์การเรียนการสอนที่มีกลุ่มเป้าหมายยังไม่มีประสบการณ์มาก่อน ผู้เข้าร่วมโปรแกรมอาจจะรู้สึกอึดอัด กังวล และไม่มี ความเชื่อมั่นเกี่ยวกับความสามารถของตนเองหรือของกลุ่ม นักพัฒนาโปรแกรมจึงมีบทบาทสำคัญในการให้กำลังใจและสร้างบรรยากาศให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมกล้าแสดงออกและมีกำลังใจที่จะเรียนรู้

4. วัตถุประสงค์ในการพัฒนาโปรแกรม (Program's Objective)

Boone กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการพัฒนาโปรแกรม ซึ่งแตกต่างไปจาก วัตถุประสงค์ทางการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ (Learning Objective) ที่น่าสนใจและอาจนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวางแผนได้ คือ

4.1 วัตถุประสงค์ในการสร้างกรอบความคิดเชิงเหตุและผล เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการศึกษาของผู้เรียน

4.2 วัตถุประสงค์ในการประสานงานกับฝ่ายประชาชนเพื่อร่วมมือกันในการวิเคราะห์และกำหนดความต้องการและปัญหาในการพัฒนาโปรแกรม

4.3 วัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการปฏิบัติงานของนักศึกษานอกระบบโรงเรียน ในการเป็นผู้นำและผู้ที่มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

4.4 วัตถุประสงค์ในการให้โอกาสองค์กรทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนได้แสดงบทบาทในการใช้การศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาปัจจัยภายในแต่ละชุมชนให้มีประสิทธิภาพส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน

5. ผลที่คาดหวังจากการพัฒนาโปรแกรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน

Caffarella (1994) ได้กล่าวว่า ในการพัฒนาโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพ นักพัฒนาโปรแกรมควรคาดหวังได้ว่า จะได้รับประโยชน์หรือคุณค่าอะไรจากโปรแกรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน และ Caffarella ยังได้เสนอว่า ผลที่คาดหวังจากการพัฒนาโปรแกรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน คือ การเปลี่ยนแปลงใน 3 เรื่อง คือ การเปลี่ยนแปลงในปัจเจกบุคคล (Individual Change) การเปลี่ยนแปลงในองค์กร (Organization Change) และการเปลี่ยนแปลงในชุมชนและสังคม (Community and Social Change)

6. จริยธรรมในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

Caffarella ได้ระบุถึงจริยธรรมของนักพัฒนาโปรแกรมไว้ 6 ขั้นตอนดังนี้

6.1 จริยธรรมในขั้นตอนการสร้างพื้นฐานในการวางแผน ในขั้นตอนนี้มีข้อเสนอแนะว่า ควรรับข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการที่ปรึกษาซึ่งองค์กรเชิญมา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นขององค์กรต่อสาธารณชนอย่างไรให้การพัฒนาโปรแกรมต้องเป็นไปตามปรัชญาที่ได้แถลงไว้ ถ้าหากฝ่ายกำหนดนโยบายได้สั่งการมาแล้วว่าควรพัฒนาโปรแกรมในเรื่องความต้องการของผู้เข้าร่วมโปรแกรมในเรื่องใด ไม่ควรวิเคราะห์หรือประเมินความต้องการของผู้เข้าร่วมโปรแกรมอย่างเป็นทางการเพื่อสร้างความขัดแย้งในองค์กร ไม่ควรพัฒนาโปรแกรมที่ผู้เข้าร่วมโปรแกรมไม่ทราบล่วงหน้าว่าโปรแกรมเกี่ยวกับแนวความคิดเรื่องใด หรือตอบสนองความต้องการเรื่องอะไร

6.2 จริยธรรมในการกำหนดแนวความคิดโปรแกรม

6.3 จริยธรรมในการพัฒนาวัตถุประสงค์ของโปรแกรม ไม่ควรอ้างผลคาดหวังจากโปรแกรมเกินความสามารถที่จะทำได้จริง ไม่ควรตกลงเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการในการพัฒนาโปรแกรมที่มีเป้าหมายการประชาสัมพันธ์โปรแกรมมากกว่าเป้าหมายที่เป็นจริง

6.4 การประสานงานในสถานที่ซึ่งปฏิบัติงานตามโปรแกรม ไม่ควรเก็บค่าลงทะเบียนจากผู้เข้าร่วมโปรแกรมในอัตราที่สูงมาก จนทำให้บุคคลกลุ่มพิเศษเท่านั้นที่เข้าร่วมโปรแกรมได้ ไม่ควรจัดโปรแกรมในสถานที่พักอาศัย เช่น โรงแรมชายทะเล หรือในสโมสรที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านกีฬาต่างๆ และใช้การลงทะเบียนเป็นเกณฑ์ว่าโปรแกรมประสบความสำเร็จ

6.5 การสร้างแผนการเรียนการสอน ไม่ควรเชิญวิทยากรที่มีชื่อเสียงสามารถเรียกความนิยมเพื่อลีลาการพูด แต่คณะเจ้าหน้าที่รู้ดีว่ามีเนื้อหาทางวิชาการมีน้อย ไม่ควรเชิญวิทยากร ซึ่งผู้เข้าร่วมการประชุมเคยประเมินผลดีต่อมามากหลายครั้งว่าไม่มีประสิทธิภาพ ไม่ควรนำเอกสารหรือแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่ล้ำสมัยมาใช้ด้วยเหตุผลที่หาได้ง่ายและราคาถูก

6.6 การวางแผนการประเมินผล ไม่ควรนำข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับผู้เข้าร่วมโปรแกรมโดยที่ผู้เข้าร่วมโปรแกรมยังไม่ได้อนุญาต ไปให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ไม่ควรเสนอรายงานการประเมินผลในส่วนที่สอดคล้องกับการจัดโปรแกรม และไม่รายงานเรื่องที่ผิดจริยธรรม หรือเป็นอันตรายต่อการปฏิบัติงาน

7. แนวความคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบในการพัฒนาโปรแกรม

Boyle (1981 อ้างถึงใน อุ่นตา นพคุณ, 2546) มีแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมด้านการพัฒนา 15 ข้อคือ

- 7.1 สร้างพื้นฐานทางปรัชญาในการพัฒนาโปรแกรม (Establishing a philosophical basic for Program) ความเชื่อของนักพัฒนาส่งผลต่อโปรแกรม
- 7.2 วิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาความต้องการหรือสิ่งที่ประชาชนห่วงใย (Situational Analysis of Problems and needs or concerns of people and communities)
- 7.3 การมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ (Involvement of Clientele)
- 7.4 ระดับทางสติปัญญาและสถานภาพทางสังคมของผู้รับบริการ (Level of Intellectual and Social Development of Potential Clientele)
- 7.5 ศึกษาแหล่งข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และกำหนดวัตถุประสงค์โปรแกรม (Source to Investigate and Analyze in Determining Program Objectives)
- 7.6 การยอมรับเรื่องข้อจำกัดเกี่ยวกับสถาบันและบุคคล (Recognition of Institution and Individual Constraints)
- 7.7 เกณฑ์จัดลำดับความสำคัญ (Criteria for Establishing Program Priorities)
- 7.8 ระดับความยืดหยุ่นการวางแผน (Degree of Rigidity of Flexibility of planned Programs)
- 7.9 ความเห็นชอบเชิงกฎหมายและการสนับสนุนจากกลุ่มที่มีอำนาจอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ (Legitimizing and Support with Formal and Informal Power situation)
- 7.10 การเลือกและจัดกิจกรรมเชิงประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ (Selecting and Organizing Learning Experience)
- 7.11 การเลือกวิธีการเทคนิคและอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเหมาะสม (Identifying Instructional Design with Appropriate Methods, Technique and Devices)
- 7.12 การใช้ประโยชน์จากการประชาสัมพันธ์ (Utilizing Effective Promotional Priorities)

7.13 การได้รับการสนับสนุนทางทรัพยากรสำหรับโปรแกรม (Obtaining Resources Necessary to support the program)

7.14 การประเมินประสิทธิภาพและผลกระทบ (Determining the Effectiveness, Results and Impact)

7.15 การสื่อค่าของโปรแกรมให้ผู้ที่มิหน้าที่ต้องตัดสินใจ (Communicating the Value of the program to Appropriate Decision Makers)

8. กระบวนการพัฒนาโปรแกรม

Boyle (1981) เสนอกระบวนการพัฒนาโปรแกรม ที่มีรายละเอียดดังนี้

8.1 กระบวนการพัฒนาโปรแกรมเชิงพัฒนา

กระบวนการพัฒนาโปรแกรมเชิงพัฒนามีลักษณะสำคัญที่การกำหนดวัตถุประสงค์ของโปรแกรม เริ่มจากสภาพความต้องการและปัญหาชุมชน อาจไม่ชัดเจนในเบื้องต้น แต่เมื่อดำเนินการจะมีการเปลี่ยนแปลงชัดเจนขึ้น ตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดพื้นฐานสำหรับพัฒนาโปรแกรม โดย 1) กำหนดพื้นฐานทางปรัชญาที่จะนำมาใช้ในการวางโปรแกรม 2) พิจารณาถึงความเชื่อหรือปรัชญาของนักพัฒนาโปรแกรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ลักษณะของผู้เรียน วิทยากรและผู้ช่วยวิจัยประจำกลุ่ม และ 3) พิจารณาเรื่องนโยบายระเบียบ แนวทางปฏิบัติ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโปรแกรม

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์สถานการณ์สำหรับชุมชนและกลุ่มผู้รับบริการ โดย 1) รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน อดีตเกี่ยวกับสถานการณ์ ด้านประชากร พื้นที่ ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องและลักษณะทางสังคม 2) สนทนา ศึกษาบุคคล กลุ่มองค์กร ที่จะช่วยให้ข้อมูล โดยเฉพาะกลุ่มที่มีผลต่อโปรแกรม และ 3) ศึกษาแหล่งทรัพยากร ที่จะนำมาใช้

ขั้นตอนที่ 3 การพิจารณาผลที่พึงประสงค์ โดย 1) ให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้าร่วมกลั่นกรองความต้องการและปัญหาเพื่อกำหนดผลที่พึงประสงค์จากการพัฒนาโปรแกรม 2) ระบุผลที่พึงประสงค์ และพัฒนาให้เป็นวัตถุประสงค์เฉพาะ (Specific Objective) กำหนดคุณสมบัติของกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน จะสอนอะไร ต้องการการเปลี่ยนแปลงในลักษณะใดเกี่ยวกับการกระทำ หรือ ความเชื่อ ให้ความรู้ในเรื่องอะไร พิจารณาระดับความรู้ของผู้เข้าร่วมโปรแกรม 3) จัดลำดับผลที่พึงประสงค์จากการพัฒนาโปรแกรมว่า (1) วัตถุประสงค์เฉพาะตรงกับวิเคราะห์ความต้องการสถานการณ์และปัญหาหรือไม่ (2) วัตถุประสงค์เฉพาะการดำเนินการได้ในสภาพความเป็นจริง ตามเงื่อนไขของกลุ่มผู้รับบริการกลุ่ม งบประมาณและเวลาที่มืออยู่ (3) ผลที่พึงประสงค์ตอบสนองความต้องการของคนส่วนมาก แต่มีความยืดหยุ่นสำหรับ

บุคคล บางคนเพื่อตอบสนองความต้องการที่แตกต่างไป และ 4) ตัดสินลำดับความสำคัญของโปรแกรมโดยใช้เกณฑ์ว่าเรื่องใดมีความจำเป็นเร่งด่วนและสำคัญ

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดแหล่งทรัพยากร และการสนับสนุน โดย 1) พิจารณาว่าทรัพยากรที่จะต้องนำมาใช้ เช่น คน เวลา เงิน และวัสดุอุปกรณ์ เพียงพอ หรือไม่ และทรัพยากรเหล่านี้ มีอยู่พร้อมเพียง เวลาต้องใช้หรือไม่ 2) กำหนดบุคคลที่มีความชำนาญการจากศาสตร์ต่างๆ ที่สามารถช่วยให้โปรแกรมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และ 3) พิจารณาว่าผู้ที่จะเป็นผู้นำในโปรแกรม มีเวลาที่จะร่วมโปรแกรมได้จริงหรือไม่

ขั้นตอนที่ 5 การสร้างแผนการเรียนรู้ โดย 1) พิจารณาและเลือกประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับตามประสบการณ์เดิม 2) จัดลำดับเนื้อหาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) ตัดสินว่าผู้พัฒนาโปรแกรมจะมีบทบาทร่วมกับผู้เรียนมากน้อยเพียงใดในกระบวนการเรียนการสอน 4) กำหนดวิธีการเรียนการสอนและกิจกรรมเฉพาะ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ของโปรแกรม (เช่น การฝึกอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา การปรึกษาเป็นรายบุคคล หรือการผสมผสานวิธีการต่างๆ ที่ยกมา) 5) กำหนดหน้าที่ของเจ้าหน้าที่และวิทยากรและผู้ช่วยวิจัยประจำกลุ่ม และ 6) กำหนดและพัฒนาเอกสารที่จะต้องเตรียมให้พร้อมและกำหนดเวลาที่จะใช้ในการเสนอ

ขั้นตอนที่ 6 โปรแกรมการปฏิบัติงาน โดย 1) เลือกเนื้อหาวิชา กิจกรรม และสภาพการณ์เพื่อ 1.1) สร้างความสนใจ 1.2) ให้เกิดประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ที่จะทำให้บรรลุผลที่คาด หรือ 1.3) สามารถติดตามผลได้ 2) ดำเนินการเรียนการสอนให้มีความต่อเนื่อง และเพื่อให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วม 3) ทำปฏิทินกิจกรรม (1) การจัดลำดับกิจกรรม ถูกต้องต่อเนื่อง (2) ระบุความรับผิดชอบของฝ่ายต่างๆและเวลาเตรียมการ และ 4) นำโปรแกรมไปปฏิบัติแก้ไขปรับปรุง

ขั้นตอนที่ 7 ความน่าเชื่อถือของการใช้ทรัพยากร โดย 1) วางแผนการประเมินทุกขั้นตอน ประเมินก่อนหลัง วางแผนการประเมิน 2) ระบุเหตุผลการประเมิน 3) ระบุการประเมินโปรแกรมเรื่องอะไร 4) ระบุเกณฑ์และตัวบ่งชี้ที่ชัดเจน และ 5) กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ อภิปรายผลอย่างไร

ขั้นตอนที่ 8 การรายงานค่าของโปรแกรม โดย 1) จัดทำรายงาน ประกอบด้วย 1.1) ความจำเป็นที่ต้องมีโปรแกรมดังกล่าว 1.2) โปรแกรมเป็นเรื่องอะไร 1.3) บทบาทของผู้ให้ความรู้ 1.4) ผลที่คาดหวัง 1.5) ประโยชน์ 1.6) การปฏิบัติงาน 1.7) ปฏิกริยาของผู้เข้าร่วมโปรแกรมและผู้เกี่ยวข้อง และ 2) ตอบคำถามให้ความกระจ่างเกี่ยวกับโปรแกรม

2. กระบวนการพัฒนาโปรแกรมเชิงสถาบัน

กรอบแนวคิดของโปรแกรมเชิงสถาบันมีรูปแบบที่เป็นทางการมากกว่าโปรแกรมเชิงพัฒนา ซึ่งโปรแกรมเกิดจากความต้องการขององค์กรหรือสถาบันเป็นผู้จัดที่ต้องการการพัฒนาความรู้เป็นหลัก มุ่งความเจริญเติบโตและการพัฒนาความสามารถพื้นฐานของปัจเจกบุคคลเป็นหลัก ซึ่งโปรแกรมจะเน้นการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงที่องค์ความรู้ เจตคติ หรือทักษะความชำนาญในปัจเจกบุคคล เน้นการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นหลักมากกว่าการวิเคราะห์สถานการณ์ในชุมชน ดังนั้นในการวางแผนความจำเป็นจึงอยู่ที่การเลือกเนื้อหาทางวิชาการที่เหมาะสมและจัดให้มีความต่อเนื่อง (Continuity) การเรียงลำดับ (Sequence) และการผสมผสาน (Integration) โปรแกรมเชิงสถาบันจะถูกนำมาใช้ในเรื่องเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบ โรงเรียนประเภทที่มีประกาศนียบัตรมีการรับรองผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา การฝึกอบรมระหว่างประจำการ ขั้นตอนการวางแผนโปรแกรมมีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกลุ่มผู้รับบริการ โดย 1) กำหนดว่าใครเป็นกลุ่มผู้รับบริการ ถ้าหากกลุ่มดังกล่าวสังกัดสถาบัน องค์กร สมาคมวิชาชีพหรือกลุ่มในชุมชน การประสานงานกับองค์กรและกลุ่มดังกล่าวจะช่วยให้วัตถุประสงค์ของโปรแกรมกระจ่างขึ้น 2) ศึกษา วิเคราะห์ ภูมิหลังของกลุ่มผู้รับบริการว่ามีความต้องการ คุณลักษณะ ความสามารถ ปัญหา อะไรบ้าง และ 3) ศึกษาว่าหน่วยงานหรือองค์กรอื่นจัดโปรแกรมที่คล้ายคลึงกัน

ขั้นตอนที่ 2 ระบุเนื้อหาวิชา โดย 1) ศึกษาความต้องการ พิจารณาเฉพาะของผู้เรียน เนื้อหาและแผนการสอน และความปรารถนาและแรงจูงใจของผู้เรียน 2) เปรียบเทียบระดับความสามารถของผู้เรียนกับเนื้อหาวิชา สามารถทำได้โดยการทดสอบก่อนการเรียนการสอน และ 3) ศึกษาประสบการณ์และภูมิหลังของกลุ่มผู้รับบริการในด้านการศึกษา สถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ ประสบการณ์ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในโปรแกรมต่างๆ ข้อมูลดังกล่าวอาจหาได้จากผู้เข้าโปรแกรมก่อนการลงทะเบียน

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดการเรียนการสอน โดยคำนึงถึง 1) ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะได้รับ ทั้งจากการเห็น การได้ยิน หรือการปฏิบัติระหว่างที่เข้าชั้นเรียน การทำกิจกรรมหรือเหตุการณ์ต่างๆ 2) ส่งเสริมการนำเสนอหรือประชาสัมพันธ์โปรแกรมด้วยวิถีทางที่เหมาะสม เช่น ทางหนังสือพิมพ์ ประกาศต่างๆ หรือทางสื่อสารมวลชนอื่นๆ 3) ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ รูปแบบและแนวทางปฏิบัติของโปรแกรม 4) กำหนดให้โปรแกรมมีความสัมพันธ์กับของแผนรู้อย่างต่อเนื่องของผู้เรียน เช่น ใบประกาศนียบัตรหรือมาตรฐานอื่นๆ 5) ระบุทรัพยากร/แหล่งเรียนรู้ ในการสอนที่จำเป็น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการสร้างโอกาสในการเรียนรู้ และ 6) ระบุหน้าที่รับผิดชอบของทุกคนที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรม

ขั้นตอนที่ 4 การนำแผนการเรียนรู้ไปปฏิบัติ โดย 1) จัดให้มีการสอนที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียน และ 2) มีความยืดหยุ่น ด้วย วิธีการ เทคนิค และ อุปกรณ์ที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการสร้างแรงจูงใจและความสนใจ

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลโปรแกรม โดย 1) กำหนดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนโดยการมีส่วนร่วมในการประเมินโดยการทดสอบก่อนและหลังการเรียนเพื่อเปรียบเทียบ 2) ในการตัดสินใจเกี่ยวกับผลหรือความสำเร็จของโปรแกรม ควรให้ผู้เรียนเป็นผู้ตัดสินใจว่า หรือ วัตถุประสงค์ของการศึกษามีความเหมาะสมหรือไม่ ควรจะมีการเปลี่ยนแปลงระหว่างการสอนหรือไม่ 3) การตัดสินใจเกี่ยวกับแผนการสอนความเหมาะสม มีประสิทธิภาพหรือไม่ ควรทำอย่างไรให้ดีขึ้น ผู้เรียนมีความพึงพอใจหรือไม่ และ 4) การกำหนดผลของโปรแกรมที่จะนำมาใช้ในอนาคตหรือไม่ ผลลัพธ์ควรจะได้มีการแลกเปลี่ยนกับผู้เรียน และ ผู้เขียน โปรแกรม และผู้เรียนจะสามารถแลกเปลี่ยนกับผู้บริหารหรือผู้ตัดสินใจด้านเงินทุนอย่างไร

8.3 กระบวนการพัฒนาโปรแกรมเชิงสารสนเทศ

การพัฒนาโปรแกรมเชิงสารสนเทศให้ความสำคัญกับการแลกเปลี่ยนเนื้อหาความรู้อย่างทันทีและทันสมัย ดังนั้นหน้าที่หลักของนักพัฒนาโปรแกรมคือ การกำหนดว่าจะจัดเนื้อหาสารสนเทศที่ทันสมัยและทันสมัยการณืเรื่องใดบ้างและควรจะใช้วิธีใดที่ดีที่สุดในการนำเสนอสารสนเทศเหล่านั้น การวางแผนโปรแกรมสารสนเทศคือการสำรวจและพิจารณาว่าเนื้อหาของความรู้ที่องค์กรมีอยู่แล้วคืออะไร มีสารสนเทศเนื้อหาอะไรใหม่ๆที่ควรนำมาเพิ่มเติม ดังนั้นขั้นตอนการวางแผนสารสนเทศคือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดเนื้อหาพิจารณาเนื้อหาที่จะถ่ายทอด

ขั้นตอนที่ 2 วางแผนการให้ประชาชนได้รับสารสนเทศหรือความรู้

ขั้นตอนที่ 3 เผยแพร่ความรู้ข่าวสาร

9. แนวคิดในการจัดโปรแกรมการเรียนรู้ผู้ใหญ่จำแนกแต่ละบุคคล

มัลคัม โนลส์ (1980) เสนอแนวคิดในการจัดโปรแกรมการเรียนรู้ผู้ใหญ่ ดังนี้

9.1 การออกแบบ

เป็นการออกแบบการวิจัยที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดการจัดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง และการมีส่วนร่วมในการวางแผนและออกแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งอยู่ภายใต้หลักการที่ว่าผู้ใหญ่จะเรียนรู้แบบชี้นำตนเอง จะใช้ประสบการณ์เป็นข้อมูลสำคัญ ในการจัดการเรียนรู้ มีความพร้อมที่จะเรียนหากว่าความรู้จะนำมาใช้พัฒนาตนเองได้ และต้องเป็นความรู้ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ทันที

9.2 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนผู้ใหญ่

Model ของประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ที่ โนลล์ (1980) เสนอให้เป็นแม่แบบของการออกแบบในการจัดกิจกรรม ที่เรียกว่า Organic Model มี 7 ขั้นตอน ดังนี้

9.2.1 สร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง เป็นการแสดงการยอมรับในเอกลักษณ์ของผู้เรียนผู้ใหญ่แต่ละบุคคล แสดงความยินดีที่ได้รู้จักและยอมรับในความแตกต่างและความเป็นตัวตนของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของแต่ละบุคคล ความรู้สึกจะพัฒนาต่อไปเป็นความรู้สึกเคารพซึ่งกันและกัน เป็นความรู้สึกไว้วางใจซึ่งกันและกัน ซึ่งจะส่งผลดีต่อไปคือกล้าแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

9.2.2 จัดโครงสร้างทางกายภาพ ห้องเรียนมีบรรยากาศที่ไม่เป็นทางการ ขนาดของโต๊ะและเก้าอี้เหมาะกับผู้ใหญ่ นั่งสบาย การจัดโต๊ะและเก้าอี้หลีกเลี่ยงการจัดแบบห้องบรรยาย ต้องจัดให้อยู่ในลักษณะล้อมวงคุยกัน เพื่อเอื้อต่อการสื่อสารแบบสองทางของสมาชิกทุกคน ขณะพูดทุกคนได้มองเห็นผู้พูด ทั้งเพื่อกระตุ้นให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ ผู้เรียนผู้ใหญ่สะสมติดตัวมา

9.2.3 วิทยากรและผู้ช่วยวิจัยประจำกลุ่มอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง ตามความเชื่อเบื้องต้นของ Andragogy ที่ผู้ใหญ่ มีความต้องการที่จะนำตนเอง คือ ผู้เรียนผู้ใหญ่บอกว่าต้องการสิ่งใดได้และถ้าหากคิดขัดวิทยากรและผู้ช่วยวิจัยประจำกลุ่มต้องช่วยแนะนำ วิธีการหรือเครื่องมือในการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน การที่ ผู้เรียนเป็นผู้ระบุนความต้องการของตนเอง มีข้อดีแรกคือ ศักดิ์ศรีของมนุษย์ที่ได้ระบุนความต้องการของตนเอง ข้อดีต่อมาคือ เกิดความมุ่งมั่นผูกพันต่อเป้าหมายที่ตนเองเป็นผู้กำหนด

9.2.4 วิทยากรและผู้ช่วยวิจัยประจำกลุ่มช่วยให้ผู้เรียนกำหนดวัตถุประสงค์ที่เป็นจริงได้ในทางการศึกษา ในการเขียนความต้องการให้อยู่ในรูปของวัตถุประสงค์ทางการศึกษาที่เหมาะสม ผู้เรียนผู้ใหญ่บางคนสามารถเขียนได้เอง หากคิดขัดวิทยากรและผู้ช่วยวิจัยประจำกลุ่มต้องช่วยแนะนำและให้ความสะดวก ข้อดีของการที่ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาของตนเองก็เช่นเดียวกับข้อดีของการวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง คือ ภูมิใจในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของตนเอง และความผูกพันมุ่งมั่นและการยอมรับในสิ่งที่ตนเองระบุเอง

9.2.5 การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ เลือกกิจกรรมการจัด การเรียนรู้ที่ผู้เรียนชอบและมั่นใจที่จะกระทำ หากคิดขัดวิทยากร และผู้ช่วยวิจัยประจำกลุ่มต้องแนะนำทางเลือกช่วยบอกข้อดีข้อจำกัดของ แต่ละวิธีการจัดการเรียนรู้ มอบการตัดสินใจให้อยู่ในความรับผิดชอบ ของผู้เรียน สอดคล้องกับการรับรู้ของตนเอง ที่จะชี้แนะตนเองของผู้ใหญ่ และเปิดโอกาสให้ได้ใช้ประสบการณ์เดิมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพิ่มเติมที่

9.2.6 ผู้เรียนจะดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยมีวิทยากรและผู้ช่วย วิทยุประจำกลุ่มเป็นที่เลี้ยงเพื่อให้เกิดความมั่นใจ เมื่อติดขัดหรือต้องการ ความช่วยเหลือ ผู้เรียน กับวิทยากรและ ผู้ช่วยวิทยุประจำกลุ่มมีโอกาสเรียนรู้จากกันและกัน

9.2.7 ประเมินความก้าวหน้าของการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นระยะ เพื่อให้ผู้เรียนตัดสินใจในการกระทำของตนเองตามกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ได้ ถ้าจำเป็นต้อง ด้ดแปลงหรือยืดหยุ่น สำหรับการประเมินในขั้นสุดท้าย เป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก ผู้เรียนจะทราบว่าตนเองถึงจุดมุ่งหมายที่ตนกำหนดไว้แล้วหรือยัง ยังขาดอีกเท่าไร การประเมินตนเองนั้น มีข้อดี ที่กลายเป็นการวิเคราะห์ความต้องการ หรือสิ่งที่ขาดของผู้เรียนด้วยตนเองอีกครั้งถ้ายังไม่ถึง จุดหมายที่ต้องการ ผู้เรียนทราบว่าขาดอีกเท่าไร ผู้เรียนเป็นผู้ระบุความขาดหรือความต้องการเอง ทำให้เกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ต่อไป ทำให้วงจรกระบวนการจัดการเรียนรู้จากขั้นตอนที่ 7 ย้อนไปบรรจบเป็นขั้นตอนที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนผู้ใหญ่จึงเกิดอย่างต่อเนื่อง ด้วยการ ชี้นำตนเอง

9.2 แนวคิดของคาฟฟาเรลลา (Caffarella) และไทเลอร์ (Tyler)

คาฟฟาเรลลา (Caffarella, 1994) ได้นำเสนอรูปแบบอินเทอร์แอคทีฟ (Interactive Model) ประกอบด้วย 12 ขั้นตอน คือ 1) การทำความเข้าใจในบริบท 2) การจัด พื้นฐานสำหรับกระบวนการวางแผน 3) การกำหนดแนวคิดการวิจัย 4) การค้นหาจัดลำดับ ความสำคัญของการวิจัย 5) การพัฒนาวัตถุประสงค์ของการวิจัย 6) การเตรียมถ่ายโอนการจัดการ เรียนรู้ 7) การสร้างแผนการประเมินผล 8) การพิจารณารูปแบบตารางเวลาและความต้องการของ เจ้าหน้าที่ 9) การเตรียมแผนด้านงบประมาณและการตลาด 10) การออกแบบแผนการเรียนรู้ 11) การประสานงานด้านสิ่งสนับสนุนและพร้อมรับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น และ 12) การสื่อสารค่า ของการวิจัย

ไทเลอร์ (Tyler, 1986) ได้กำหนดหลักการพัฒนารูปแบบกิจกรรมตาม วัตถุประสงค์ทางการศึกษาที่กำหนด ซึ่งพิจารณาจากความต้องการและความสนใจของผู้เรียน จากแนวคิดทฤษฎี หลักการ หรือข้อเท็จจริงด้านเนื้อหา โดย 1) เลือกประสบการณ์การจัดการ เรียนรู้ เน้นการฝึกฝน และนำไปใช้จริง บรรลุวัตถุประสงค์ ทำให้เกิดผลอย่างต่อเนื่อง 2) การจัด ประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ ต้องมีความต่อเนื่อง เป็นขั้นตอน สามารถบูรณาการได้ โดยการ ให้ความรู้ แนวคิด ค่านิยม และทักษะ และ 3) การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ เน้นการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ระบุสถานการณ์เพื่อแสดงพฤติกรรม ออกแบบวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล สรุป วิเคราะห์ อภิปราย

4. การพัฒนาโปรแกรมของบุญ (Boone)

การพัฒนาโปรแกรมของ Boone (2002) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนใหญ่ คือ 1. ขั้นวางแผน การออกแบบและดำเนินการ และการประเมินและการตรวจสอบรายงานผลโดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 การวางแผน (Planning) ประกอบด้วย

4.1.1 ประเมินความต้องการ: วิเคราะห์องค์ประกอบและกระบวนการที่จะเปลี่ยนแปลงองค์กรขึ้นใหม่

4.1.2 การทำความเข้าใจและปฏิบัติตามพันธกิจ ปรัชญา และจุดประสงค์ขององค์กร คณะทำงานด้านการศึกษาผู้ใหญ่ทั้งหมดขององค์กรต้องเข้าใจและปฏิบัติตามพันธกิจ ปรัชญา และจุดประสงค์ขององค์กร

1. ทำความเข้าใจและปฏิบัติตามโครงสร้างขององค์กร เพื่อบรรลุจุดประสงค์มหภาคขององค์กร คณะทำงานจำเป็นต้องเข้าใจบทบาทของแต่ละคน และความสัมพันธ์กับบทบาทของกลุ่มงานและบทบาทในภาพรวมขององค์กร

2. มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการนิเทศ การพัฒนาคณะทำงาน การประเมินผลและความรับผิดชอบ องค์กรการศึกษาจะต้องไม่หยุดนิ่งเพื่อตอบสนองความจำเป็นและความต้องการที่เปลี่ยนแปลงของกลุ่มเป้าหมาย โดยการให้โอกาสแก่สมาชิกได้ปฏิบัติตนใหม่อย่างต่อเนื่อง

3. ระบุถึงความต้องการของกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน (เชื่อมโยงองค์กรเข้าสู่ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและผู้ที่เกี่ยวข้อง)

4. เชื่อมโยงองค์กรต่อกลุ่มเป้าหมาย แผนงานสำหรับผู้ใหญ่จะต้องมีจุดกำเนิดจากความต้องการของกลุ่มคนที่ทำงานด้วย จึงจำเป็นต้องทำการศึกษา วิเคราะห์ และร่างแผนงานของกลุ่มคนในองค์กร เพื่อที่จะเกิดความสนใจ เอาใจใส่และรับผิดชอบของกลุ่มเป้าหมายที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมคือผลลัพธ์ที่ได้ของแผนงานด้านการศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่แผนงานเหล่านี้ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

4.1.3 ระบุกลุ่มเป้าหมาย - ระบุการประสานงานกับผู้นำของกลุ่มคนที่ เป็นเป้าหมาย ระบุความร่วมมือ การประเมินผล และการวิเคราะห์ความต้องการที่เฉพาะเจาะจงต่อกลุ่มคนที่ เป็นเป้าหมาย ซึ่ง Boone ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า ความต้องการถูกกำหนดจากความหมายหลักของปัจจัยด้านจิตวิทยา ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรม ดังนั้นนักการศึกษาผู้ใหญ่จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ และควรตระหนักถึงการรวมกลุ่มที่หลากหลายทางสังคม ทั้ง การเมืองและเศรษฐกิจด้วย ซึ่ง Boone ได้ให้แนวคิดในการวิเคราะห์และวางแผนที่มีประสิทธิภาพของกลุ่มคนในองค์กร ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ระบบทางสังคม 2) การแบ่งลำดับชั้น

ทางสังคม 3) ความแตกต่างสังคม และการวิเคราะห์ทางวัฒนธรรม นอกจากนี้สิ่งที่ประกอบกันเป็นชุมชนนั้นมี 5 ลักษณะ ดังนี้ 1) กลุ่มคน 2) ความสนใจ ทักษะ และกิจกรรมร่วมกัน 3) ความเหมือนกันทั่วไป 4) ความมีปฏิสัมพันธ์เป็นประจำและต่อเนื่อง และ 5) การอาศัยอยู่ในเขตหรือพื้นที่ที่สามารถระบุได้

4.1.4 การระบุและการประสานงานกับผู้นำของกลุ่มเป้าหมาย Boone ให้ข้อเสนอแนะในการติดต่อกับผู้นำทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการของกลุ่มเป้าหมาย 1) ตำแหน่ง 2) ด้านชื่อเสียง 3) อิทธิพลส่วนบุคคลหรือความเป็นผู้นำทางความคิด 4) การทำการตัดสินใจ และ 5) แนวทางการมีส่วนร่วมในสังคม ซึ่งในแต่ละแนวทางต่างก็มีข้อดีและข้อเสีย Boone จึงได้แนะนำให้คัดเลือกสิ่งที่ดีที่สุด ซึ่งอาจจะเลือกด้านใดด้านหนึ่ง หรือเลือกจากแนวทางทั้งห้าก็ได้ จากนั้นจึงเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้นำ ซึ่งควรจะเริ่มต้นอย่างไม่เป็นทางการก่อน ในลักษณะของการสนทนา นักการศึกษาผู้ใหญ่ควรที่จะรับฟังให้มากกว่าพูด โดยมีจุดประสงค์ในการพบปะคือ การสร้างความรู้สึกร่วมกันไว้นั่นเอง และ การเริ่มต้นแนวทางการทำงานประสานงานกันเพื่อพิจารณาถึงความต้องการของผู้นำ

4.1.5 ระบุความร่วมมือ การประเมินผล และการวิเคราะห์ความต้องการที่เฉพาะเจาะจงต่อกลุ่มเป้าหมาย โดย Boone ได้ให้แนวทางการหาความต้องการซึ่งเกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจ 2 ประการ คือ 1) สิ่งที่ต้องการมีความสำคัญหรือไม่ 2) จะรวบรวมข้อมูลอย่างไร เพื่อแสดงให้เห็นถึงแผนงานที่ตอบสนองต่อความต้องการ ซึ่งสามารถกระทำได้โดย 1) การประสานงานกับผู้นำ 2) การฟัง 3) วิธีการสำรวจ 4) การศึกษาชุมชน/กลุ่มคนเป้าหมาย และ 5) การสำรวจจำนวนประชากรหรือรายงานการสำรวจอื่นๆ

4.2 การพัฒนาและการดำเนินการโปรแกรม (Design and implementation)

Boone กล่าวถึงลักษณะพิเศษของแนวทางปฏิบัติด้วยการใช้เหตุผลของการวางแผนว่าเป็นการหาข้อสรุปจากสิ่งที่สังเกตเห็นได้ แต่ระยะการออกแบบและการนำลงสู่การปฏิบัติต้องการคิดเชิงอนุมาน การเริ่มต้นด้วยความต้องการที่ได้ระบุไว้และได้รับการวิเคราะห์ในขั้นตอนการวางแผนภารกิจสำหรับนักการศึกษาผู้ใหญ่คือ

4.2.1 ออกแบบโปรแกรม (Designing the planned program)

1 ตั้งสมมุติฐานและกรอบความคิด: สมมุติฐานเบื้องต้นคือ “การที่กิจกรรมทางการศึกษาทั้งหมดมีจุดมุ่งหมายในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมของแต่ละบุคคล

2 กำหนดวัตถุประสงค์ของโปรแกรม: แปลความหมายของความต้องการที่แสดงออกมาไปสู่ความต้องการระดับมหภาค – แปลความต้องการระดับมหภาคไปสู่วัตถุประสงค์ระดับมหภาค ซึ่งเป็นพฤติกรรมสุดท้ายที่จะนำไปกำหนดทิศทางของ

แผนงานด้านการศึกษา โดย Boone ได้แนะนำว่าวัตถุประสงค์จะต้อง 1) สอดคล้องกับภารกิจขององค์กร 2) อยู่ในข้อกำหนดของทรัพยากรที่มีอยู่ และ 3) สามารถปฏิบัติได้จริงภายใต้ความสามารถของผู้ที่ต้องการการเรียนรู้

3 กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาทั่วไปและกิจกรรมการเรียนรู้: Boone ให้คำนิยามของยุทธศาสตร์ว่าเป็น “แผนการที่ออกแบบไว้อย่างรอบคอบหรือแผนของกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อที่จะทำให้ประสบผลสำเร็จตามจุดประสงค์ระดับมหภาค และวัตถุประสงค์ระดับจุลภาค

4 กำหนดผลลัพธ์ระดับมหภาคของแผนงานที่วางไว้ ซึ่งถือเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญต่อการประเมินผล และความสำนึกในความรับผิดชอบ

5 กำหนดแผนการปฏิบัติ โดย 1) การแปลความต้องการไปสู่วัตถุประสงค์การสอน 2) การกำหนดประสบการณ์ในการเรียนรู้สำหรับแต่ละวัตถุประสงค์ในการสอน 3) การพัฒนาแผนการสำหรับการประเมินผลลัพธ์ของผู้เรียน และการประเมินประสบการณ์การเรียนรู้ และ 4) การพัฒนาและกลวิธีในการปฏิบัติและเทคนิคสำหรับการทำตลาดของแผนการปฏิบัติ

4.2.2 นำแผนในโปรแกรมไปดำเนินการทดลอง (Implementing the planned program)

1 กำหนดเวลาเพื่อปฏิบัติตามแผนที่วางไว้
 2 การพัฒนาและปฏิบัติตามแผนการสรรหาและการฝึกอบรม
 ผู้นำ-ผู้เรียน
 3 การติดตามและการสนับสนุนการดำเนินการด้านผู้สอน-
 ผู้เรียน

4.3 การประเมินผล การตรวจสอบ และการรายงานผล

การประเมินผลเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ใช้คาดการณ์ทั้งแบบจำลองและปิดวงจรของวัฏจักรการพัฒนาแผนงาน โดยพื้นฐานแล้วการประเมินผลควรจะสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับ “ปัจจัยนำเข้าในแผนงาน บริบท และกระบวนการ ที่มีความสัมพันธ์กับผลผลิตของแผนเป็นอย่างไร ประสิทธิภาพของแผนงานเป็นอย่างไร มีความเหมาะสมอย่างไร และความจำเป็นโดยรวมอย่างไร ขั้นตอนสำคัญของการประเมินมีดังนี้

4.3.1 การประเมินผล

1 การกำหนดและวัดผลสิ่งที่ได้รับจากแผน พิจารณาผลที่เกิดขึ้นทั้งในระยะสั้น กลาง และยาว เพื่อจะได้ทราบว่าพวกเขาได้เรียนรู้อะไรไป (Outcomes) สิ่งที่ได้รับจากแผนงานที่ได้วางแผนไว้เป็นเป้าหมายที่ได้รับการตกลงไว้ก่อนที่กิจกรรมด้านการศึกษา

การสอนจะเกิดขึ้น โดยผ่านการทดลองหรือการสังเกตความเปลี่ยนแปลงอื่นๆ ทางพฤติกรรม รวมไปถึงการสัมภาษณ์และการสำรวจ แต่ Boone ได้เตือนว่าวัตถุประสงค์จะต้องสังเกตและแสดงปริมาณที่วัดได้

2 การประเมินปัจจัยนำเข้าของแผนงาน การประเมินสิ่งที่ได้ดำเนินการกับความสัมพันธ์กับปัจจัยนำเข้า ตัวอย่างเช่น วัตถุประสงค์กับวิธีการที่ใช้ ซึ่งในภาพรวมการตัดสินใจเหล่านี้ได้รับการตรวจสอบมาแล้ว แต่ในการประเมินนี้เป็นการตรวจสอบย้อนกลับยังแนวทางปฏิบัติย่อยที่ได้วางแผนไว้

3 พิจารณามีอะไรที่เปลี่ยนแปลงไปบ้าง ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการนำโปรแกรมไปใช้

4 พิจารณามีการเปลี่ยนแปลงในระดับนโยบายเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากโครงการหรือไม่

4.3.2 การรายงานผล

ภารกิจในกระบวนการย่อยสุดท้ายคือ การรายงานผลลัพธ์ที่ได้จากการประเมินผลแล้ว การวิเคราะห์องค์กรในรูปแบบของผลลัพธ์ที่ได้จากการประเมิน และการแนะนำผลลัพธ์ที่ได้รับจากประเมินแก่องค์กรที่เกี่ยวข้อง

สรุปแผนกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เป็นการพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนการสอนนอกระบบโรงเรียน ประเภทสถาบัน ตามแนวคิดของ Boone (2002) ซึ่งเป็นโปรแกรมเกิดจากความต้องการขององค์กรหรือสถาบันเป็นผู้จัด ที่ต้องการการพัฒนาความรู้เป็นหลั มุ่งความเจริญเติบโตและการพัฒนาความสามารถพื้นฐานของปัจเจกบุคคล โปรแกรมจะเน้นการพัฒนาและเปลี่ยนแปลง ที่องค์ความรู้ เจตคติ หรือทักษะความชำนาญในปัจเจกบุคคล ซึ่งมีขั้นตอนโดยสรุปดังนี้

1. การวางแผน(Planning)
 - 1.1 วิเคราะห์องค์ประกอบและกระบวนการที่จะเปลี่ยนแปลงองค์กรขึ้นใหม่
 - 1.2 เชื่อมโยงองค์กรเข้าสู่ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและผู้ที่เกี่ยวข้อง
2. การพัฒนาและการดำเนินการโปรแกรม (Design and implementation)
 - 2.1 ออกแบบโปรแกรม (Designing the planned program)
 - 2.2 นำแผนในโปรแกรมไปดำเนินการทดลอง (Implementing the planned program)
3. การประเมิน และรายงานผลโปรแกรม
 - 3.1 การประเมินผล (แบบ Formative/process and Summative Evaluation)
 - 3.2 การรายงานผล

ตอนที่ 8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

งานวิจัยภายในประเทศ

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

จุฬารัตน์ เพชรวิเศษ (2554: บทคัดย่อ) ได้พัฒนา “โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักและการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อพัฒนาสมรรถนะความรู้แห่งตนสำหรับพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) ศึกษาปัญหาและความต้องการการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาสมรรถนะความรู้แห่งตนสำหรับพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย
- 2) พัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักและการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อพัฒนาสมรรถนะความรู้แห่งตนสำหรับพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย
- 3) ศึกษาผลของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น
- 4) วิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยที่สนับสนุน ปัญหาและอุปสรรค เมื่อนำโปรแกรมที่ได้พัฒนาขึ้นไปใช้ รูปแบบของการวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย 4 ระยะ คือ 1) ศึกษาปัญหาและความต้องการการเรียนรู้เกี่ยวกับการบริหารการพยาบาลของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างคือ พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลของรัฐที่มีขนาดเตียง 500 เตียง จำนวน 345 คน 2) พัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักและการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อพัฒนาสมรรถนะความรู้แห่งตนสำหรับพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย 3) ศึกษาผลของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น โดยการวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างคือ พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช จำนวน 62 คนแบ่งเป็นกลุ่มละ 31 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการอบรมตามโปรแกรมที่พัฒนาขึ้น ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการอบรมแบบบรรยาย 4) วิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยที่สนับสนุน ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางแก้ไข ในการนำโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้ โดยการสัมภาษณ์จากกลุ่มทดลอง และ ผู้สอนประจำกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาปัญหาและความต้องการการเรียนรู้ของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย พบว่า 1.1) ปัญหาการบริหารการพยาบาล ทั้ง 5 ด้าน คือ การวางแผน การจัดระบบงาน การบริหารบุคลากร การอำนวยความสะดวก และการควบคุมงาน 1.2) พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยต้องการการเรียนรู้เนื้อหาด้านการบริหารการพยาบาลทั้ง 5 ด้าน และ สมรรถนะที่ต้องการได้รับการพัฒนาเมื่อเข้าร่วม โปรแกรมการศึกษานอกโรงเรียนคือ สมรรถนะความรู้แห่งตน 2) การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักและการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อพัฒนาสมรรถนะความรู้แห่งตนสำหรับพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย มีองค์ประกอบโปรแกรม 8 องค์ประกอบ คือ 2.1) วัตถุประสงค์ 2.2) กลุ่มผู้เรียน 2.3) ผู้สอนประจำกลุ่ม 2.4) เนื้อหาสาระ 2.5) กิจกรรมการเรียนรู้

(กระบวนการ “MASTERY”) 2.6) แหล่งความรู้และสื่อการเรียนรู้ 2.7) การวัดและประเมินผล และ 2.8) สภาพแวดล้อม 3) ผลการทดลองของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน มีดังนี้ พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยในกลุ่มทดลองที่ใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีคะแนนสมรรถนะความรู้แห่งตนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 3.1) ความรู้ 3.2) เจตคติ 3.3) ทักษะการแก้ปัญหาการบริหารการพยาบาล และ 3.4) สมรรถนะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 4) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้ได้แก่ 4.1) ปัจจัยที่สนับสนุน คือ การมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้เรียน การให้แรงเสริมและการช่วยเหลือของผู้สอนประจำกลุ่ม ชุดการเรียนรู้และ โจทย์ปัญหาที่ตรงกับปัญหาของผู้เรียนและ วิทยากรที่มีประสบการณ์ เนื้อหาที่ตรงกับปัญหาของผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้ คือ กระบวนการ “MASTERY” และ สิ่งแวดล้อมที่เงียบสงบและผ่อนคลาย 4.2) ปัญหาและอุปสรรค คือ แหล่งเรียนรู้มีข้อจำกัด เช่น ตำราไม่ทันสมัยและระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไม่สะดวกในการใช้งาน และ สภาพแวดล้อมที่มีเสียงรบกวน 4.3) แนวทางแก้ไข คือ การจัดหาแหล่งทรัพยากรในการเรียนรู้ที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ เช่น ตำราที่ทันสมัยและระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เข้าถึงได้สะดวก และ การจัดสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนที่เป็นสัดส่วน เงียบสงบและผ่อนคลาย และ 4.4) ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เรียน โปรแกรมการฝึกอบรม บรรยากาศการทำงาน และการสนับสนุนจากองค์กร

อุไรวรรณ ห่วงสกุล (2554: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดแอนดราโกจีของ มัลคอม เอส. โนลส์ เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน วิธีเรียนทางไกล” โดยมีวัตถุประสงค์ 1) วิเคราะห์กรณีตัวอย่างการจัดโปรแกรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านที่ดีในประเทศไทย 2) พัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดแอนดราโกจีของ มัลคอม เอส. โนลส์ เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน 3) ศึกษาผลของการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นและนำไปใช้ และ 4) ศึกษาปัจจัยและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ได้พัฒนาขึ้น ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ กรณีตัวอย่างแหล่งการเรียนรู้ 5 แห่ง กลุ่มตัวอย่าง 30 คน และการวิจัยแบบกึ่งทดลอง ใช้รูปแบบการทดลองแบบ 1 กลุ่ม มีการทดสอบก่อน-หลังการทดลอง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และการใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยกลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน วิธีเรียนทางไกล จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) การวิเคราะห์กรณีตัวอย่างได้ลักษณะกิจกรรมที่จะนำไปพัฒนาเป็นโปรแกรม 3 ด้านคือ ปลุกฝังนิสัยรักการอ่าน จัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน แก้ไขปัญหาที่มีผลต่อการอ่าน 2) โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิด แอนดรา โกจี ของมัลคอม เอส. โนลส์ เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มีองค์ประกอบสำคัญดังนี้ วัตถุประสงค์ ผู้เรียน ผู้สอน

เนื้อหาสาระ แนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ โดยเฉพาะกิจกรรมสัญญา การอ่านทำให้ผู้เรียนเกิดนิสัยรักการอ่านมากขึ้น ระยะเวลา และการประเมินผล โปรแกรม 3) ผลการใช้โปรแกรมฯ พบว่าทักษะการอ่านสูงกว่าก่อนดำเนินการที่ระดับนัยสำคัญ ทางสถิติ 0.01 พฤติกรรมการอ่านส่วนใหญ่เกิดขึ้นสม่ำเสมอเป็นประจำ ด้านการประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และ 4) ปัจจัยได้แก่ ความพร้อมของแหล่งเรียนรู้โดยการจัดบรรยากาศ การจัดกิจกรรมให้เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ข้อเสนอแนะได้แก่ การส่งเสริมห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม จะเป็นการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

วรรณษา บุญประเสริฐ อาชญญา รัตนอุบล (2554: บทคัดย่อ) ได้ทำ “การพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้นอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทาง จริยธรรมสำหรับพยาบาลวิชาชีพ” โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้ นอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทางจริยธรรมสำหรับ พยาบาลวิชาชีพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการในการเรียนรู้ของ พยาบาลวิชาชีพ พัฒนารูปแบบการเรียนรู้นอกระบบโรงเรียน ทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้ และ วิเคราะห์ปัจจัยและเงื่อนไขของการนำรูปแบบการเรียนรู้ไปใช้ โดยผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการ เรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยนมโนทัศน์ แนวคิดนี้โอฮิวแมนนิสและผลที่ได้จาก การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการในการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างพยาบาลที่ปฏิบัติงาน ในโรงพยาบาลขนาด 300 เตียง สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในเขตกรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล จำนวน 362 คน นำรูปแบบการเรียนรู้ที่ได้ตรวจสอบปรับปรุงแล้วไปทดลองกับกลุ่ม ตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพที่โรงพยาบาลบ้านแพ้ว (องค์การมหาชน) จำนวน 40 คน แบ่งเป็นกลุ่ม ทดลองจำนวน 20 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 20 คน โดยกลุ่มทดลองให้ได้รับการเรียนรู้ตาม รูปแบบการเรียนรู้เป็นเวลา 14 วัน และการเรียนรู้ตามรูปแบบจากการปฏิบัติงานจริงเป็นเวลา 21 วัน ประเมินผลการทดลองรูปแบบการเรียนรู้โดยการเปรียบเทียบคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ และความฉลาดทางจริยธรรมก่อนและหลังการเรียนรู้ของกลุ่มทดลอง และก่อนและหลังการ เรียนรู้ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ด้วยสถิติค่า t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาพรวมผลการประเมินสภาพความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทาง จริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 362 คนอยู่ในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 3.92 และ ค่าเฉลี่ย 3.81 และความต้องการในการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 93.93 2) รูปแบบ การเรียนรู้นอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทางจริยธรรม สำหรับพยาบาลวิชาชีพที่ได้จากการศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบการเรียนรู้ คำว่า DREAM Group ซึ่งมี 6 องค์ประกอบ มาจาก Dialogue การเสวนา Reflection การสะท้อนความคิด

Experience ประสบการณ์ Atmosphere บรรยากาศการเรียนรู้ Motivation แรงจูงใจ และ Group Process กระบวนการกลุ่ม โดยมีขั้นตอนการเรียนรู้เป็นวงจรการเรียนรู้ 8 ขั้นตอน คือ (1) การสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย (2) การรับรู้ประสบการณ์ที่มีคุณค่า (3) การวิเคราะห์ตนเอง (4) การสะท้อนความคิดอย่างมีวิจารณญาณ (5) การเสวนาเพื่อเปลี่ยนมุมมองใหม่ (6) การสร้างภาพพจน์ที่ดีต่อตนเอง (7) การสร้างแรงจูงใจ และ (8) การปฏิบัติและฝึกฝนจนเป็นนิสัย 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองและคะแนนหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และความพึงพอใจโดยภาพรวมของรูปแบบระดับมากที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 4.85 4. ผลการศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขของการนำรูปแบบการเรียนรู้ไปใช้ พบว่า ปัจจัยในการนำรูปแบบไปใช้ ได้แก่ ความต้องการในการพัฒนาตนเอง นโยบายผู้บริหารองค์กร แผนงานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และเงื่อนไขในการนำไปใช้ได้แก่ ระยะเวลาในการเรียนรู้ แรงจูงใจของผู้เรียนและกระบวนการในกลุ่มการเรียนรู้

คมสัน สุขมาก (2553: บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนา “โปรแกรมเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะของอาสาสมัครตำรวจ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะของอาสาสมัครตำรวจ 2) ศึกษาผลการทดลองใช้โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะของอาสาสมัครตำรวจ 3) ศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อสนับสนุนของการนำโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะของอาสาสมัครตำรวจไปใช้ การศึกษาครั้งนี้ใช้แนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ และการเรียนรู้แบบร่วมกันเสริมด้วยการสะท้อนความคิดเชิงวิพากษ์ ประชากรคืออาสาสมัครตำรวจเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี จำนวน 250 คน กลุ่มตัวอย่างคือ อาสาสมัครตำรวจเมืองพัทยา จำนวน 60 คน โดยแบ่งเป็น กลุ่มทดลอง 30 กลุ่มควบคุม 30 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) โปรแกรมเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะของอาสาสมัครตำรวจที่พัฒนาขึ้นมีกระบวนการเสริมสร้างมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะ ได้แก่ 1.1) การสนทนา 1.2) การฝึกสมาธิ 1.3) การทำความเข้าใจค่านิยม 1.4) การเรียนรู้ผ่านละคร 1.5) การอ่านชีวประวัติบุคคลสำคัญ และ 1.6) การทำงานช่วยเหลือสังคม 2) ผลการทดลองใช้โปรแกรม คือ 2.1) ระดับมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองหลังเข้าร่วมโปรแกรมมีความแตกต่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 โดยหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยที่สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง 2.2) ระดับมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 โดยหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีระดับมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะสูงกว่ากลุ่มควบคุม 3) ปัจจัยที่มีผลเชิงสนับสนุนในการนำโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะของอาสาสมัครตำรวจไปใช้ มีดังนี้คือ ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่เหมาะสม ผู้สอนมีประสบการณ์ตรง เนื้อหาสาระมีความหลากหลาย

นำไปใช้ได้จริง กิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน มีระยะเวลาที่เหมาะสมในการฝึกอบรม แหล่งความรู้และสื่อการสอนได้จากประสบการณ์จริง สภาพแวดล้อมที่ผ่อนคลาย และเป็นกันเอง และไม่พบปัญหาอุปสรรคในการวิจัยครั้งนี้

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ ปทีป เมธาคุณวุฒิ และ สุลักษณ์ ศรีบุรี (2550: บทคัดย่อ) ได้ทำการ “วิเคราะห์หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาปัญญาบนพื้นฐานแนวคิดไทย และพัฒนารูปแบบการผลิตครูในระดับปริญญาตรีและพัฒนาครูประจำการเพื่อรองรับกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาปัญญาบนพื้นฐานแนวคิดไทย” ซึ่งหมายถึงกรอบวิธีคิดในการดำรงชีวิตของคนไทยที่อยู่บนฐาน 3 ประการในสภาพสังคมไทยคือ พระพุทธศาสนา มีหลักธรรมที่เน้นกระบวนการพัฒนาปัญญาภายในบุคคล สังคมเกษตรกรรม และเศรษฐกิจพอเพียง โดยการยึดหลักการพึ่งพาตนเอง งานวิจัยนี้เน้นการวิเคราะห์เอกสารแล้วสังเคราะห์กับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการวิจัยเสนอรูปแบบการผลิตและพัฒนาครูบนพื้นฐานของแนวคิดไทยที่บูรณาการ 4 มิติ ได้แก่ มิติที่ 1 พุทธศาสนา สร้างปัญญา และการครองตน ที่ใช้เป็นหลักในการคิด การกระทำ และพัฒนาคุณภาพชีวิต มิติที่ 2 สังคมเกษตรกรรม รวมทั้งธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และศิลปวัฒนธรรมไทย ในการดำรงชีวิตของคนไทย มิติที่ 3 บริบทของชีวิต เศรษฐกิจพอเพียงตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางการดำรงเลี้ยงตนเอง สร้างรายได้และปฏิบัติตน มิติที่ 4 การสื่อสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ เน้นความสมดุลในการใช้เทคโนโลยี ภูมิปัญญาไทย ในการดำรงชีวิตและนำไปสู่การเรียนการสอน ในรูปแบบได้เสนอคุณลักษณะของครูตามมิติการสร้างครูและสภาพการเรียนรู้ที่ครู พ่อ แม่ นักเรียน ร่วมกันสร้างสรรค์การเรียนรู้ โดยมีการถ่ายทอดความรู้ซึ่งกันและกันระหว่างพ่อ แม่ นักเรียนและครู และครูผู้่นักเรียนและพ่อแม่ รวมทั้งความรู้จากโลกแห่งความเป็นจริงจากคน ชุมชน สังคม สิ่งแวดล้อม รูปแบบนี้จะต้องให้เหมาะสมกับบริบททางสังคมซึ่งมี 3 รูปแบบ ได้แก่รูปแบบที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมและชีวิตของกรุงเทพมหานคร ที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมและชีวิตเมืองต่างจังหวัด และที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมและชีวิตของชนบทต่างจังหวัด สุดทำรายงานวิจัยเสนอแนะชุดการสอนและรายวิชาต่างๆ เพื่อการนำไปใช้และยุทธศาสตร์ปัญญาจิดา แนวคิดการผลิตและการพัฒนาครูเพื่อการเรียนรู้ด้วยการพัฒนาปัญญาบนพื้นฐานแนวคิดไทย - การพัฒนาปัญญาเกิดจากการพัฒนา 3 ระดับ – การสร้างครูเพื่อพัฒนาปัญญาบนพื้นฐานแนวคิดไทย – คุณลักษณะของครูตามมิติการสร้างครู - การจำแนกรูปแบบย่อยการผลิตและการพัฒนาครูเพื่อการเรียนรู้ ด้วยการพัฒนาปัญญาบนพื้นฐานแนวคิดไทย - โครงสร้างหลักสูตรการผลิตครูระดับปริญญาตรีเพื่อการเรียนรู้ ด้วยการพัฒนาปัญญาบนพื้นฐานแนวคิดไทย - สัดส่วนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในชั้นปีที่ 5 ของนักศึกษา

ครู - บทบาทหน้าที่ของครูในโรงเรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียน – ยุทธศาสตร์ ปัญญาศึกษา เพื่อการผลิตและพัฒนาครู

ชนาธิป ศิริปัญญาวงศ์ (2550: บทคัดย่อ) ได้ทำ “การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมสุขภาวะทางจิตโดยใช้หลักการนิโอฮิวแมนนิสและสัญญาแห่งการเรียนรู้” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมสุขภาวะทางจิตโดยใช้หลักการนิโอฮิวแมนนิสและสัญญาแห่งการเรียนรู้ เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้พัฒนาขึ้น และเพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการนำรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ได้พัฒนาขึ้นไปใช้ ผู้วิจัยได้สร้างรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ได้พัฒนาขึ้น โดยนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์สมุทรปราการ จำนวน 30 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองเข้าร่วมรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อส่งเสริมสุขภาวะทางจิตโดยใช้หลักการนิโอฮิวแมนนิส และสัญญาแห่งการเรียนรู้ และกลุ่มควบคุมได้ปฏิบัติเพื่อส่งเสริมสุขภาวะทางจิตของตนเองตามวิธีคุ้นเคยที่ทางสถานพยาบาลจัดไว้ให้ ได้แก่ การนั่งสมาธิ การเดิน-แอโรบิก กลุ่มทดลองเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวนี้ใน 2 ระยะ คือ ระยะ 1 การเข้าร่วมรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นเวลา 3 วัน สัปดาห์ละ 1 วัน ตั้งแต่เวลา 8.00-17.00 น. และระยะที่ 2 เป็นการปฏิบัติตามสัญญาแห่งการเรียนรู้ เป็นเวลา 6 เดือน มีการเก็บข้อมูลสุขภาวะทางจิต ความคิดเห็นและความรู้สึกด้านสุขภาวะทางจิต การนำหลักการนิโอฮิวแมนนิสไปใช้ และการฝึกปฏิบัติตามสัญญาแห่งการเรียนรู้ เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมไปแล้วหนึ่งเดือน สามเดือน และหกเดือน ตามลำดับ ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1) การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริม สุขภาวะทางจิตโดยใช้หลักการ นิโอฮิวแมนนิสและสัญญาแห่งการเรียนรู้มีองค์ประกอบ คือ 1.1) หลักการ 1.2) วัตถุประสงค์ 1.3) กระบวนการ และ 1.4) การประเมินผล 2) ผลการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมสุขภาวะทางจิตโดยใช้หลักการนิโอฮิวแมนนิสและสัญญาแห่งการเรียนรู้ พบว่ากลุ่มทดลองมีสุขภาวะทางจิตที่ดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผลการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษา นอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมสุขภาวะทางจิตโดยใช้หลักการนิโอฮิวแมนนิสและสัญญาแห่งการเรียนรู้ไปใช้ พบว่า ปัจจัยได้แก่ ด้านสถานที่ ด้านแหล่งความรู้และสื่อการเรียนรู้ ด้านระยะเวลาในการจัดกิจกรรม

ไพบุลย์ โพธิ์หวังประสิทธิ์ (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนา “โปรแกรมการศึกษา นอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดของเปาโล แฟร์ และแพทริก จี บอยเออส์ เพื่อเสริมสร้างความรู้

ทัศนคติ และมโนธรรมสำนึกเพื่อส่งเสริมการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น ของผู้ออกเสียงเลือกตั้งชาวไทยกะเหรี่ยง” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ การวิจัยนี้เป็นไปตามแนวความคิดของเปาโล แฟร์ และแพทริก จี บอยเออส์ ซึ่งมีจุดเน้นที่การเข้ามามีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะคือ ระยะการเตรียมการก่อนลงภาคสนามและระยะการศึกษาภาคสนาม ขั้นตอนที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาภาคสนามถูกจัดเข้าด้วยกันกับกลุ่มตัวอย่าง เริ่มจากการเข้าสู่ชุมชนและการวางแผน กลุ่มตัวอย่างคือ 1) ผู้ออกเสียงเลือกตั้งชาวไทยกะเหรี่ยง 2) ผู้นำชุมชน และ 3) เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบปฏิบัติงานในพื้นที่ โดยใช้เครื่องมือคือ 1) แบบวิเคราะห์สถานการณ์ของชุมชนและกลุ่มเป้าหมาย 2) แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบปฏิบัติงานในพื้นที่ และ 3) แบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ในขั้นตอนต่อมาคือการออกแบบแผนการสอนและการนำไปปฏิบัติ กลุ่มตัวอย่างคือ 1) อาสาสมัครชาวไทยกะเหรี่ยง 2) ผู้เรียนในโปรแกรม และ 3) ครูผู้สอน โดยใช้เครื่องมือคือ 1) แบบทดสอบความรู้ ทัศนคติ และมโนธรรมสำนึกเรื่องการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น 2) แบบบันทึกการสนทนาของผู้เรียน 3) แผนการสอนและสื่อการสอน เช่น ภาพแสดงความขัดแย้ง และในขั้นตอนสุดท้ายคือ การประเมินผลและการตรวจสอบได้ กลุ่มตัวอย่างคือ ตัวแทนผู้เข้าร่วมใน โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เครื่องมือคือ แบบบันทึกการสนทนาของกลุ่มของผู้เข้าร่วมใน โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้ การวิเคราะห์แบบอุปนัยเพื่อหาความหมายของความสัมพันธ์ ระหว่างปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับสภาวะแวดล้อมของผู้ที่ถูกศึกษา ผลการศึกษาพบว่า 1) โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นมีขั้นตอนที่สังเคราะห์ขึ้นจากแนวความคิดในการพัฒนาโปรแกรมของเปาโล แฟร์ และแพทริก จี บอยเออส์ 15 ขั้นตอน 2) โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น ทำให้ผู้เรียนมีระดับความรู้ ($t = 14.55$) ทัศนคติ ($t = 11.77$) และมโนธรรมสำนึก (จากการสังเกต) ด้านการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นที่เพิ่มขึ้น 3) ความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่ม พบว่าปัจจัยที่สนับสนุนโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน อาทิ โปรแกรมสามารถตอบสนองความต้องการและปัญหาของชุมชนด้านการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น วัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับภูมิหลังของผู้เรียน ในขณะที่ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคและปัญหาของ โปรแกรม อาทิ ครูผู้สอนไม่คุ้นเคยกับเทคนิควิธีการสอนตามแนวคิดของเปาโล แบบเข้ารหัสและถอดรหัสที่โปรแกรมใช้

กฤษณา คิคติ (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำ “การพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ครอบคลุมบริบทด้านสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้ ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิตของการเรียนรู้ 2) เพื่อพัฒนา

รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 3) เพื่อประเมินประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสิ้น 1,271 คน ประกอบด้วย ครู 31 คน นักเรียน 930 คน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิจิตร เขต 1 และผู้ปกครองของนักเรียน 310 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมิน แบบวัดทัศนคติและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติภาคบรรยาย การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย และวิเคราะห์ความเที่ยงโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนด้วยวิธีของฮอยท์ (Hoyt's Analysis of Variance) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1.1) สภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 7 ตัว 1.2) ปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 6 ตัว 1.3) กระบวนการเรียนรู้ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 15 ตัว และ 1.4) ผลผลิตของการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 7 ตัว 2) รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 2.1) เป้าหมายของการประเมิน 2.2) สิ่งที่มีประเมิน 2.3) วิธีการประเมิน และ 2.4) วิธีการตัดสิน การประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู สิ่งที่มีประเมินได้แก่การจัดการเรียนการสอนของครู วิธีการประเมินใช้การเก็บข้อมูลตามตัวบ่งชี้ใน 4 องค์ประกอบ โดยแหล่งผู้ประเมินประกอบด้วย การประเมินตนเอง การประเมินโดยเพื่อนครู นักเรียน หัวหน้าหมวดวิชา ผู้ช่วยผู้อำนวยการและผู้ปกครอง ส่วนวิธีการตัดสินใช้การเปรียบเทียบข้อมูลจากการประเมินกับเกณฑ์สัมบูรณ์ที่พัฒนาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3. จากการประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า 1) ครูมีพัฒนาการของการจัดการเรียนการสอน โดยค่าเฉลี่ยผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนครั้งที่ 2 สูงกว่าค่าเฉลี่ยผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนครั้งที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) โดยภาพรวมครูมีทัศนคติที่ดีต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยอมรับว่าการประเมินนี้มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ทั้งทางด้านการปฏิบัติและด้านงบประมาณและ 4) ผลการประเมินมีความถูกต้อง

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมครู

อุทัย ไสวมันคง (2552: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสนาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสนาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปผลการวิจัยเป็นดังนี้

คุณลักษณะภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสนาของผู้บริหารสถานศึกษาที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนา ได้แก่ คุณลักษณะภาวะผู้นำทางจริยธรรม เรื่องทาน (การให้) อักโกระ (ความไม่โกรธ) อวิโรธนะ (ความยุติธรรม) และอาชชวะ (ความเป็นผู้ตรง) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสนาของผู้บริหารสถานศึกษา แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสนาของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน คือ หลักการของแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำทางจริยธรรมฯ คือ หลักทศพิธราชธรรม หลักการพัฒนาภาวะผู้นำทางจริยธรรมตั้งอยู่บนพื้นฐานของการให้อภัยความรู้ แนวความคิด ด้วยวิธีการเพื่อผลของการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม หลักการพัฒนาภาวะผู้นำทางจริยธรรม อาศัยการแลกเปลี่ยนแบ่งปันความคิดเห็น ประสบการณ์ ระหว่างกัน หลักการพัฒนาภาวะผู้นำทางจริยธรรมหลักการพัฒนาภาวะผู้นำทางจริยธรรมต้องอาศัยการเปิดกว้างทางความคิดของผู้บริหารสถานศึกษา

ขจรศักดิ์ สังข์เจริญ (2553: บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะสำหรับครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะการพัฒนาผู้เรียน และสมรรถนะการบริหารกลุ่มผู้เรียนของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน 2) พัฒนารูปแบบการฝึกอบรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวทางการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการเรียนรู้แบบเร่งรัดเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ 3) ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการฝึกอบรมที่ได้พัฒนาขึ้น 4) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการใช้รูปแบบการฝึกอบรมดังกล่าว ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยแบบกึ่งทดลอง โดยใช้แผนแบบการทดลองสองกลุ่มวัดก่อน-หลังการทดลอง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และการใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยประชากร คือ ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียนและการบริหารกลุ่มผู้เรียน ของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนยังมีไม่เพียงพอ ปัญหาของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนคือ การขาดความรู้ด้านศาสตร์การสอน ผู้ใหญ่และมีความต้องการการอบรมในหัวข้อ การวิจัยในชั้นเรียน การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ การสร้างสื่อนวัตกรรม และการใช้สัญญาณการเรียนรู้ 2) รูปแบบการฝึกอบรมในการพัฒนาสมรรถนะ 3) ด้านให้แก่ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนประกอบด้วยองค์ประกอบด้าน ภารกิจ ความต้องการ ลักษณะทางกายภาพ การออกแบบหลักสูตร การออกแบบการประเมินผล การออกแบบกิจกรรม การออกแบบกายภาพ และการดำเนินการอบรมตามขั้นตอน ACCELERATE 3) ผลการใช้รูปแบบการฝึกอบรมดังกล่าว พบว่าสามารถเสริมสร้างสมรรถนะ 3 ด้าน ของกลุ่มทดลองให้มีระดับที่สูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และ 4) ปัจจัยที่ส่งเสริมการใช้

รูปแบบการฝึกอบรมได้แก่ บรรยายภาค เนื้อหา กิจกรรม การจัดการเรียนรู้ วิทยากร ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคการใช้รูปแบบการฝึกอบรม ได้แก่ ข้อจำกัดด้านสถานที่ เวลา วิทยากรขาดความสามารถ ขาดแหล่งเรียนรู้ ขาดงบประมาณ

ปวีณา หมคราคี และ นันทรัตน์ เจริญกุล (2552: บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนารูปแบบการจัดการการเรียนรู้ในที่ทำงานสำหรับครูโรงเรียนเอกชน โดยพัฒนารูปแบบการจัดการการเรียนรู้ในที่ทำงานสำหรับครูโรงเรียนเอกชน วิจัยดำเนินการวิจัยเป็นแบบวิจัยและพัฒนา มีขั้นตอนการดำเนินงาน 3 ระยะหลัก 5 ขั้นตอนย่อย ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การวิจัยเอกสารคือ การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ระยะที่ 2 พหุกรณีศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี มีขั้นตอนประกอบด้วย (1) การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ในที่ทำงานสำหรับครูโรงเรียนเอกชน และ (2) การสร้างรูปแบบการจัดการการเรียนรู้ในที่ทำงานสำหรับครูโรงเรียนเอกชน เป็นการประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน และระยะที่ 3 การวิจัยเชิงสำรวจ มีขั้นตอนประกอบด้วย 1) การพัฒนารูปแบบการจัดการการเรียนรู้ในที่ทำงานสำหรับครูโรงเรียนเอกชน เป็นการประเมินรูปแบบโดยผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน จำนวน 682 คน และ 2) การปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการจัดการการเรียนรู้ในที่ทำงานฉบับสมบูรณ์ เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและสถิติเชิงบรรยาย ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) สภาพปัจจุบันของการจัดการการเรียนรู้ในที่ทำงานสำหรับครูโรงเรียนเอกชนพบว่าโรงเรียนเอกชนมีการจัดการการเรียนรู้ในที่ทำงานด้วยวิธีการต่างๆ เรียงตามลำดับดังนี้ 1.1) การจัดอบรมครูโดยใช้วิทยากรภายนอก 1.2) การส่งครูเข้าอบรมกับหน่วยงานหรือสถาบันต่างๆ 1.3) การศึกษาดูงาน 1.4) การสนับสนุนให้ครูศึกษาต่อ 1.5) การอบรมครูโดยใช้วิทยากรภายใน และ 1.6) การติดตามนิเทศการสอน 2) รูปแบบการจัดการการเรียนรู้ในที่ทำงานสำหรับครูโรงเรียนเอกชนที่เหมาะสมคือ รูปแบบบูรณาการ การจัดการเชิงระบบ มีส่วนประกอบ 4 ส่วน คือ 2.1) หลักการของรูปแบบการจัดการการเรียนรู้ในที่ทำงานสำหรับครูโรงเรียนเอกชน ประกอบด้วย 11 หลักการ คือ การตั้งเป้าหมาย การบูรณาการ การเน้นสมรรถนะ ความยืดหยุ่น ความเป็นระบบ การเรียนรู้ผู้ใหญ่ การสร้างแรงจูงใจ ความรับผิดชอบ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การกำกับติดตาม และการสนับสนุน 2.2) ลักษณะของรูปแบบการจัดการการเรียนรู้ในที่ทำงาน ได้แก่ ระบบย่อยของโรงเรียน ประกอบด้วย 4 ระบบย่อยคือ ระบบย่อยด้านคน ระบบย่อยด้านโครงสร้าง ระบบย่อยด้านงาน และระบบย่อยด้านเทคโนโลยี และวงจรการเรียนรู้ในที่ทำงาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ การประเมินสภาพการจัดการการเรียนรู้ การออกแบบการจัดการการเรียนรู้ การจัดการการเรียนรู้ และการประเมินผลการจัดการการเรียนรู้ 3) แนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการการเรียนรู้ในที่ทำงานสำหรับครูโรงเรียนเอกชนไปใช้ มีแนวทางในการ

ปฏิบัติสรุปได้ดังนี้ 3.1) กำหนดเป็นเป้าหมายที่ชัดเจน 3.2) วางแผนโดยใช้ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง 3.3) สร้างความตระหนัก 3.4) สร้างแรงจูงใจ 3.5) พัฒนาความสามารถของบุคลากร 3.6) สื่อสาร 3.7) จัดช่วงเวลาให้มีการพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3.8) จัดทำเป็นคู่มือ และ 3.9) ดำเนินการในกลุ่มทดลองก่อนขยายผลทั่วทั้งโรงเรียน (4) เงื่อนไขของการนำรูปแบบการจัดการการเรียนรู้ที่ทำงานสำหรับครูโรงเรียนเอกชนไปใช้มี 2 ปัจจัยคือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและปัจจัยที่เป็นอุปสรรค

เสวก วงษ์เจริญผล (2551: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “การสร้างและพัฒนาชุดฝึกอบรมกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารัง เขต 1” โดยมีจุดประสงค์เพื่อ 1) สร้างและพัฒนาชุดฝึกอบรมกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารัง เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพ 2) เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรมชุดฝึกอบรมกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารัง เขต 1 ผลปรากฏว่า ชุดฝึกอบรมกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับผู้สอนระดับขั้นพื้นฐานฯ ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ สื่อที่นำมาใช้เป็นชุดฝึกอบรมเป็นสื่อที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตาม ลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ สามารถทบทวนบทเรียนได้ตลอดเวลา มีกิจกรรมแบบฝึกได้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ฝึกปฏิบัติ โดยเฉพาะลักษณะของสื่อได้รับการออกแบบรูปเล่มที่น่าสนใจ ขนาดกะทัดรัดและ เนื้อหาสั้นกระชับอ่านแล้วเข้าใจได้ง่าย คุณลักษณะของชุดฝึกอบรม และการดำเนินการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้อง เหมาะสมกับวิทยุติ คุณวุฒิ และประสบการณ์ของกลุ่มเป้าหมายผู้เข้ารับการฝึกอบรม จึงทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอบรมได้เกิดองค์ความรู้ที่มีคุณภาพ ส่งผลให้ผลการเรียนรู้หลังจากศึกษาด้วยชุดฝึกอบรมสูงกว่าก่อนศึกษาด้วยชุดฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บัณฑิต นัตรีโรจน์ (2550: บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาคู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะการสอนของนักศึกษาคู 2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาคู และ 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้ที่เสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาคู ขั้นตอนการดำเนินการมีดังนี้ 1) ศึกษาสมรรถนะการสอนของนักศึกษาคู โดยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบด้วยนักศึกษาคูจำนวน 960 คน และอาจารย์นิเทศก์จำนวน 130 คน จากมหาวิทยาลัยราชภัฏ 7 แห่ง โดยสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่

ประกอบด้วยนักศึกษาครูและอาจารย์นิเทศก์มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ ผลการศึกษา พบว่า สมรรถนะด้านการเตรียมการสอนและการวางแผนการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผล การเปรียบเทียบความคิดเห็นอาจารย์นิเทศก์กับนักศึกษาครูเกี่ยวกับสมรรถนะการสอนของ นักศึกษาครูทั้ง 3 ด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการจัดการความรู้ ซึ่งได้รับการประเมิน ความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญที่ระดับมากที่สุด รูปแบบนี้มีลักษณะเด่น คือ การบูรณาการ การจัดการความรู้ กระบวนการกลุ่มและเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้แนวสร้างสรรค์นิยม การนำ ความรู้ไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลตามสภาพจริง 3. การนำรูปแบบการจัดการเรียน การสอนแบบการจัดการความรู้ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร ในรายวิชาการพัฒนาความเป็นครูวิชาชีพ จำนวน 60 คน : กลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน จากการใช้วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ t-test พบว่า กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนและสมรรถนะการสอนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดาวรุ่ง ชะระอำ (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำ “การพัฒนารูปแบบการผลิตครูวิชาชีพของ ไทย” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทใหม่ของวิชาชีพครูไทยตามแนวปฏิรูปการผลิตครู ของ กระทรวงศึกษาธิการ และนำเสนอรูปแบบการผลิตครูวิชาชีพของประเทศไทย พร้อมทั้งแผนกล ยุทธ์ในการผลิตครูวิชาชีพ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์สาระจากเอกสาร ตัวแปรที่ศึกษาคือ ภาพลักษณ์ใหม่ครูวิชาชีพ มาตรฐานครูวิชาชีพ หลักสูตร และกระบวนการ ผลิตครูวิชาชีพ การดำเนินการวิจัยมี 8 ขั้นตอน คือ 1) วิเคราะห์สาระ 2) ร่างรูปแบบการผลิตครู 3) จำลองภาพลักษณ์ใหม่ และมาตรฐานครู 4) ตรวจสอบภาพลักษณ์ใหม่ และมาตรฐานครู 5) ร่างแผนกลยุทธ์การผลิตครู 6) ประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินรูปแบบ และแผนกล ยุทธ์ 7) ปรับปรุงรูปแบบและแผนกลยุทธ์ 8) เขียนรายงานการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบวิเคราะห์สาระ 2) แบบสัมภาษณ์ 3) แบบบันทึกการประชุมกลุ่มสนทนา 4) แบบ บันทึกการประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการวิจัยพบ รูปแบบการผลิตครูวิชาชีพแบบไตรภาคี ซึ่งประกอบด้วย มหาวิทยาลัย โรงเรียน และนักศึกษาครู ครูวิชาชีพมีภาพลักษณ์ความสว่างาม (SMART) มีความหมายตามรหัสตัวอักษรดังนี้ คือ S-Skills, M-Management, A-Attitude, R-Resource, และ T-Technology สถาบันการศึกษาที่ร่วมผลิตครูวิชาชีพ ได้แก่มหาวิทยาลัย และ โรงเรียนมีหลักการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ แบบ "3ร่วม 4หลัก 3ปรับ 4 แผน" มีความหมาย เชิงกลยุทธ์ดังนี้ "3ร่วม" คือความร่วมมือแบบไตรภาคี "4หลัก" คือหลักการดำเนินงาน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ด้านความเสมอภาคและความหลากหลาย ด้านการ ตรวจสอบ ได้และการประกันคุณภาพ ด้านโครงสร้าง ทรัพยากร และบทบาท "3ปรับ" คือปรับ

การเรียนรู้ของผู้นำ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับปัจเจก ระดับทีมงาน และระดับระบบ และ "4 แผน" คือ แผนพัฒนาองค์กรทั้งระบบ 4 แผน ได้แก่ แผนพัฒนาครู อาจารย์ แผนพัฒนาหลักสูตรและ กิจกรรมการเรียนรู้ แผนพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้ และแผนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและ โครงสร้างพื้นฐาน

ธนธิป ธรรมรักษา (2543: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การประเมินโครงการอบรม ครูผู้สอนวิชาอิสลามศึกษา สำนักงานประถมศึกษาอำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมี จุดประสงค์เพื่อประเมิน โครงการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาอิสลามศึกษาของสำนักงานการ ประถมศึกษาอำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ในด้านจุดมุ่งหมายและหลักการปัจจัย ดำเนินงาน กระบวนการดำเนินงาน และผลผลิตของโครงการ ด้วยวิธีการวิจัยเชิงประเมิน ผลการวิจัยพบว่า ด้านจุดมุ่งหมาย และหลักการ พบว่า จุดมุ่งหมายและหลักการของโครงการ อบรมครูผู้สอนวิชาอิส ลามศึกษา มีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นในระดับมาก ด้านปัจจัยดำเนินงาน พบว่า ปัจจัยดำเนินงานมีความเหมาะสมกับความต้องการในระดับมาก ด้านกระบวนการดำเนินงาน พบว่า กระบวนการดำเนินงานมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับ ความต้องการ ในระดับมาก ด้านผลผลิตของโครงการ พบว่า ผู้ประเมินเห็นด้วยว่า ครูผู้ผ่านการ อบรมจากโครงการมีคุณ ลักษณะเหมาะสมกับการเป็นครูผู้สอนวิชาอิสลามศึกษา

สมใจ ลักษณะ(2541: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การศึกษาความมุ่งมั่นของอาจารย์ในการ ส่งเสริมการพัฒนาทางจริยธรรมของการศึกษาคุณลักษณะความเข้มของการพัฒนาจริยธรรม ที่แทรกในกิจกรรมการเรียนการสอน และคุณลักษณะด้านจริยธรรมของนักศึกษาในสถาบัน ราชภัฏสวนกลาง ปีการศึกษา 2539 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษา คุณลักษณะของอาจารย์ในด้านความเข้าใจจริยธรรม เจตคติที่มีต่อการปลูกฝังจริยธรรม ความมุ่งมั่นในการปลูกฝังจริยธรรม เพื่อประเมินคุณลักษณะทางจริยธรรม 4 ประการ ความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย และความรับผิดชอบ ของนักศึกษา และเพื่อศึกษา ความสอดคล้องระหว่างคุณลักษณะของอาจารย์ในด้านความเข้าใจจริยธรรม เจตคติที่มีต่อการ ปลูกฝังจริยธรรม โดยได้ข้อสรุปดังนี้ ความสอดคล้องภายในของบทบาทของอาจารย์ที่มีระดับ ความเข้าใจ เจตคติ ความมุ่งมั่น และ ความเข้มของการปลูกฝังจริยธรรมสูงทุกด้านสอดคล้องกัน และส่งผลให้บังเกิดคุณลักษณะจริยธรรมของนักศึกษาในระดับที่น่าพอใจพอสมควรซึ่งการ เสริมสร้างคุณลักษณะจริยธรรมของนักศึกษาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น อาจจำเป็นต้องใช้เวลาเพิ่มขึ้น นอกเหนือไปจากการศึกษาหมวดวิชาพื้นฐานทั่วไปในชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 จำเป็นต้องอาศัย ความเข้าใจ เจตคติ ความมุ่งมั่น และความเข้มในการปลูกฝังจริยธรรมของอาจารย์ทุกคณะทุกวิชา และทุกชั้นที่จะผนึกกำลังดูแลเอาใจใส่พัฒนาจริยธรรมไปในแนวทางเดียวกันตลอดเวลา จะมีผล คุณลักษณะ จริยธรรมที่สูงขึ้นและมั่นคงถาวรยิ่งขึ้น

3. งานวิจัยเกี่ยวกับประวัติและการศึกษาคาทอลิก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและการให้การอบรมคุณธรรมและจริยธรรมของสถาบันการศึกษาคาทอลิกมีความสำคัญในฐานะที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่องานคำสอนที่จะต้องเตรียมบุคลากร แผนงาน สำหรับการฝึกอบรมบุคลากรต่อไป

ชาติชาย พงษ์ศิริ และคณะ (2552) ในรายงานวิจัยเรื่อง การสำรวจความต้องการการบริการความรู้ด้านคริสต์ศาสนาสำหรับคริสตชนคาทอลิกในประเทศไทย” จากศูนย์วิจัยค้นคว้าศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาลัยแสงธรรม จุดประสงค์ของการวิจัยเพื่อสำรวจความต้องการการบริการความรู้ด้านคริสต์ศาสนาของคริสตชนคาทอลิกในประเทศไทย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นชุมชนคาทอลิก จำนวน 400 คน เก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาการอบรมคริสต์ศาสนามีความสำคัญกับคริสตชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.23) เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่าเนื้อหาพระคัมภีร์ (ค่าเฉลี่ย = 4.82) มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ เนื้อหาเรื่องข้อบัญญัติ/พระบัญญัติ (ค่าเฉลี่ย = 4.69) และเนื้อหาการอภิบาลคริสตชน (ค่าเฉลี่ย = 3.28) มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด วิธีการอบรมคริสต์ศาสนาควรเป็นการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ร้อยละ 45.32) การบรรยายความรู้ทางวิชาการ (ร้อยละ 22.52) การจัดสัมมนา/เสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (ร้อยละ 11.90) การเทศน์ในพิธีกรรม (ร้อยละ 8.86) การศึกษาความรู้ด้วยตนเอง (ร้อยละ 6.84) การจัดค่ายอบรม (ร้อยละ 4.56) กลุ่มเป้าหมายที่เหมาะสมสำหรับการเผยแพร่ความรู้มากที่สุด คือ กลุ่มเยาวชน อายุ 15-24 ปี (ร้อยละ 45.82) ผู้ใหญ่ อายุ 25-54 ปี (ร้อยละ 31.65) เด็กนักเรียน อายุ 6-14 ปี (ร้อยละ 16.20) และกลุ่มผู้สูงอายุ อายุ 55 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 6.33) สรุปผลการศึกษาเป็นดังนี้ คือ คริสตชนคาทอลิกในประเทศไทยส่วนใหญ่ต้องการทราบเนื้อหาด้านพระคัมภีร์จากการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยการเผยแพร่ความรู้ดังกล่าวให้กับกลุ่มเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี ซึ่งข้อมูลจากการสำรวจนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาครูคำสอนและงานการอบรมคริสตชนคาทอลิกในขั้นตอนต่อไป

บาทหลวง วิวัฒน์ แพร์สิริ(2543) วิจัยเรื่อง “วิวัฒนาการและอนาคตภาพของการศึกษาคาทอลิกกับการพัฒนาสังคมไทย” วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาวิวัฒนาการของการศึกษาคาทอลิกกับการพัฒนาสังคมไทย 2) ศึกษาภารกิจและอนาคตภาพของการศึกษาคาทอลิกกับการพัฒนาสังคมไทย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเอกสารเชิงประวัติศาสตร์ และการวิจัยอนาคต ด้วยเทคนิค EDFR ผลการวิจัยพบว่า วิวัฒนาการของการศึกษาคาทอลิกในประเทศไทยเริ่มในปี พ.ศ. 2056 สมัยอยุธยา มิชชันนารี ได้จัดการศึกษาและเผยแผ่ศาสนาแก่คนไทย หลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนเป็นแบบยุโรป ยึดปรัชญาการศึกษาและคำสอนศาสนาเป็นหลักการจัดการศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกอบรมบาทหลวงพื้นเมือง(คนไทย)เป็นหลัก และเป็นเครื่องมือ

อบรมศาสนาคริสต์แก่ผู้ที่สนใจ จัดแบ่งออกเป็น 4 ยุค คือ ยุคก่อนการก่อตั้ง ยุครุ่งเรืองเฟื่องฟู และยุคเสื่อม สมัยธนบุรีและรัตนโกสินทร์ มีขจันนารีได้จัดการศึกษาต่อเนื่องจากสมัยอยุธยา มีการพัฒนารูปแบบใหม่ เน้นบริบททางสังคมและวัฒนธรรม และการจัดการศึกษาแบบทันสมัย เพื่อสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนาสังคมไทย แบ่งออกเป็น 5 ยุค คือ ยุคก่อนการฟื้นฟู ยุคฟื้นฟู ยุคคืนชีพ ยุคผู้หว่าน และยุคแตกหน่อต่อกิ่ง สิ่งที่น่าสนใจคือ การศึกษาคาทอลิก เป็นการศึกษาที่ยึดปรัชญาการศึกษาคาทอลิกและคำสอนศาสนาเป็นหลักในการจัดการศึกษา เป็นต้นระบบการศึกษาในระบบ และกระบวนการบูรณาการคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นแบบอย่างในการศึกษา ภารกิจและอนาคตภาพของการศึกษาคาทอลิก เป็นการจัดการที่ผสมผสานหลักคำสอนศาสนา เน้นบูรณาการคุณธรรมในกระบวนการจัดการศึกษา บนหลักปรัชญาการศึกษาและคำสอนศาสนา ในการรับใช้สังคม ตามบริบทพระราชบัญญัติแห่งชาติและการพัฒนาสังคมไทย

เอกชัย ชินโคตร (2551) ทำการวิจัยเรื่อง “วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนคาทอลิกในสังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า” พบว่า วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้าควรมีลักษณะดังต่อไปนี้ ปรัชญาการศึกษาคาทอลิก คือ การพัฒนามนุษย์ในทุกมิติ (Holistic) ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข วิสัยทัศน์ คือ เป็นสนามประกาศพระคริสตธรรม เป็นบ้านของทุกคน พันธกิจ คือ ปลุกฝังคุณค่า ตามหลักพระคริสตธรรม เป้าหมายคือ ผู้เรียนเป็นศาสนิกชนที่ดี เป็นเลิศด้านความเป็นมนุษย์ เป็นคนเพื่อคนอื่น ยุทธศาสตร์คือสร้างความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับองค์กรอื่น มีโครงสร้างการบริหารจัดการแบบราบ บริหารแบบมีส่วนร่วม ยึดหลักประชาธิปไตย เน้นการจัดการที่ดี ครุมีจิตวิญญาณ บุคคลที่ควรยึดเป็นแบบอย่างคือคนที่มีคุณธรรมจริยธรรม มีอุดมการณ์ อุทิศตน สัญลักษณ์ของโรงเรียนคือพระเยซูเจ้า กางเขน โบสถ์ พระแม่มาเรีย นักบุญองค์อุปถัมภ์ มีความเชื่อว่ามีมนุษย์เป็นสุดยอดของสิ่งสร้างของพระเจ้า เป็นภาพลักษณ์ของพระองค์และเป็นพี่น้องกัน มีคุณค่า มีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน ยึดหลักพระคริสตธรรม ได้แก่ ความยุติธรรม ความรัก รับผิดชอบ ไม่มีการแบ่งชนชั้น วรรณะ อนุรักษและนำคุณค่าขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้ทุกคนได้ปฏิบัติศาสนกิจอย่างเสรี นับถือศาสนาอยู่ในระดับคุณค่ามิใช่อยู่ในระดับพิธีกรรม เน้นศาสนสัมพันธ์จัดการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนเป็น “ประชาคม” สัมพันธ์กันดีระหว่างผู้บริหาร บุคลากร นักเรียน ชุมชน รณรงค์ให้ทุกคนเคารพและสำนึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ เทคโนโลยีเป็นของประทานจากพระเจ้า จึงควรนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้และต้องสร้างภูมิคุ้มกันให้ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด

อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ (2551: บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบการบริหารโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า” วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้เพื่อ

พัฒนารูปแบบการบริหารของโรงเรียนเอกชนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในประเทศไทยในทศวรรษหน้า โดยการใช้เทคนิคการวิจัยในอนาคต(EDFR) ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบการบริหารที่เหมาะสม มี 3 รูปแบบ ดังนี้ 1) โรงเรียนคาทอลิกเพื่อ “การประกาศข่าวดี” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างมนุษย์สู่ความสมบูรณ์เหมือนพระเยซูคริสต์ มีการจัดการองค์การที่ให้ความสำคัญกับการเผยแผ่หลักธรรมตามหลักของคริสต์ศาสนา ผู้นำต้องเป็นผู้อภิบาลที่ดี คือ เป็นต้นแบบที่มีอุดมการณ์แห่งความรักและรับใช้ ด้านการกำกับดูแลด้วยการสร้างมาตรฐานคาทอลิก โดยอาศัยความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนคาทอลิก การประเมินผลตามมาตรฐานโรงเรียนคาทอลิก ซึ่งมีมาตรฐานที่บ่งชี้ถึงคุณธรรมจริยธรรม ทั้งด้านผู้เรียน ด้านครู ด้านการบริหาร 2) โรงเรียนคาทอลิกแบบ “เครือข่าย” ซึ่งเพิ่มเติมด้านการวางแผนด้านการสร้างความร่วมมือในระหว่างโรงเรียนคาทอลิกและโรงเรียนอื่นๆ องค์กรและหน่วยงานต่างๆ นำมาบูรณาการแบบสหวิทยาการ ด้านการจัดองค์กรให้มีการจัดองค์กรเพื่อรองรับเครือข่าย ด้านการเป็นผู้นำ นอกจากจะเป็นผู้อภิบาลที่ดีและยังต้องเป็นผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ด้านการกำกับ โรงเรียนเครือข่ายให้มีการกำกับตามมาตรฐานคาทอลิกและมีการประเมินคุณภาพของโรงเรียนของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) 3) โรงเรียนเอกชนคาทอลิกเป็น “โรงเรียนทางเลือก” ซึ่งเพิ่มเติมด้านการวางแผนเป็นการจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย ด้วยหลักสูตรที่หลากหลาย ด้านการจัดองค์กร มีศูนย์การบริหารเครือข่ายเป็นศูนย์ดำเนินการ ด้านการนำ ผู้นำโรงเรียนทางเลือกนอกจากเป็นผู้อภิบาลที่เป็นผู้นำด้านวิสัยทัศน์แล้วยังเป็นผู้นำเหนือผู้นำชั้นยอด และใช้หลักการเทียบโอนทางการศึกษาและหลักสูตรการเรียนรู้เป็นการกำกับโรงเรียน

เชาวฤทธิ์ สาสาย (2550: บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับผู้เตรียมตัวบวชเป็นบาทหลวงคาทอลิกสู่ภาวะผู้รับใช้ในฐานะผู้นำทางการศึกษา” พบว่า ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของบาทหลวงที่ได้รับพิธีบวชไม่เกิน 3 ปี มีระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง และองค์ประกอบที่ปฏิบัติภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้น้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นๆ คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ซึ่งมีระดับต่ำเช่นเดียวกับผู้เตรียมตัวบวชเป็นบาทหลวง การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วย 9 โมดูล โดยจำแนกออกเป็น 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเพื่อให้ผู้เข้าร่วมรับการฝึกอบรม มีความรู้ความเข้าใจและพบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีต่อแนวความคิดภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ในองค์ประกอบทั้ง 7 ด้าน และสามารถพัฒนาคุณสมบัติภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้หลังการฝึกอบรม 2) เนื้อหาหลักสูตรประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ทั้ง 7 ด้าน คือ การสร้างแรงจูงใจ การทำงานเป็นทีม แนวทางการสอนงาน ความถ่อมตนในมิตศาสนา ผู้นำกับความรักอย่างประเสริฐ การสร้างและสานต่อวิสัยทัศน์ การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของผู้นำ

ชีวิตของผู้รับใช้ การวางแผนพัฒนาภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ 3) การวางแผนการสอน เป็นการบรรยายแบ่งกลุ่มปฏิบัติการ การวางแผนพัฒนาภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของตนเอง และการประเมินผลการพัฒนาภาวะผู้นำ 4) กิจกรรมและวิธีการฝึกอบรมเป็นการบรรยายประกอบสื่อ การระดมพลังสมอง การนำเสนอ การอภิปรายซักถาม การเล่นเกมบทบาทสมมุติ การเขียนแผนปฏิบัติการและการปฏิบัติในสถานการณ์จริง 5) วิธีการประเมินผู้เข้ารับการฝึกอบรม ด้านความรู้ ใช้แบบทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรม ด้านเจตคติ ใช้แบบวัดเจตคติก่อนและหลังการฝึกอบรม ส่วนการติดตามผลของหลักสูตรพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทุกคนมีความรู้ เจตคติ และระดับการปฏิบัติภาวะผู้นำเพิ่มมากขึ้นหลังการฝึกอบรมและหลักสูตรการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก

นิตยา โจษรณันุสนธิ (2547: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง “งานจิตตาศึกษาของโรงเรียนคาทอลิก ที่มีผลต่อคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน” โดยมีจุดประสงค์เพื่อทราบ 1) การปฏิบัติงานของจิตตาศึกษาของโรงเรียนคาทอลิก 2) พฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน 3) การปฏิบัติงานของจิตตาศึกษาของโรงเรียนคาทอลิกที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย การปฏิบัติงานของจิตตาศึกษาตามแนวทางการพัฒนางานด้านจิตตาศึกษา โรงเรียนในอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และพฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 1 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเป็นเครื่องมือในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างคือ จิตตาศึกษาหรือผู้ช่วยจิตตาศึกษาในโรงเรียน ครูผู้ปฏิบัติการสอน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากโรงเรียนนำร่องงานจิตตาศึกษาจำนวน 12 โรงเรียน จำนวน 144 คน สถิติการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) พบว่า การปฏิบัติงานของจิตตาศึกษาของโรงเรียนคาทอลิกที่พึงประสงค์ของผู้เรียนและรายด้านอยู่ในระดับมาก พฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก การปฏิบัติงานจิตตาศึกษาของโรงเรียนคาทอลิกที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนคือ งานการสร้างและการจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร งานด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ งานด้านการอภิบาล งานด้านการแพร่ธรรม และงานช่วยเหลือผู้ยากไร้ด้านการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชวลา เวชยันต์ (2544: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบการเรียนการสอนที่ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม เพื่อส่งเสริมความตระหนักในการรับใช้สังคม ทักษะ

การแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมตอนต้น” โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) พัฒนาแบบการเรียนการสอนที่ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม เพื่อส่งเสริมความตระหนักในการรับใช้สังคม ทักษะการแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมตอนต้น 2) ประเมินการใช้แบบการเรียนการสอนที่ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ดำเนินการพัฒนาแบบการเรียนการสอน สังเคราะห์แบบการเรียนการสอนกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่นักเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดภาคเหนือตอนบน 93 คน สังกัดพฤติกรรมการรับใช้ จำนวน 7 คน มีการสัมภาษณ์ก่อนและหลังการทดลอง ใช้เวลาในการทดลอง 12 สัปดาห์ มีการวัดผลก่อนและหลังการเรียนด้วยเครื่องที่พัฒนาขึ้น ผลของการศึกษาพบว่า ทัศนคติที่เรียนด้วยแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีคะแนนเฉลี่ยความตระหนักในการรับใช้สูงกว่าก่อนการสอน อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 คะแนนเฉลี่ยทักษะการแก้ปัญหา สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งรายวิชาภาษาอังกฤษและภาษาอังกฤษ สูงกว่าก่อนเรียนการปรกติ 0.05 และผลจาก การสังเกตพฤติกรรมมีพัฒนาการรับใช้สังคมสูงขึ้นตามลำดับ

สุดเจน ผ่นเรือง (2532: บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ “เจตคติต่อศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 3 ในเขต 12” พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 3 มีเจตคติต่อศาสนาในทางที่ดี นักเรียนคริสต์มีเจตคติต่อศาสนาดีกว่านักเรียนพุทธและมุสลิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนพุทธและมุสลิม มีเจตคติต่อศาสนาไม่แตกต่างกัน นักเรียนหญิงมีเจตคติต่อศาสนาดีกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในสภาพแวดล้อมทางศาสนาของโรงเรียนต่างกับศาสนาที่ตนนับถือ มีเจตคติต่อศาสนาที่ไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยต่างประเทศ

ปาลเดรธอน, แอน อาร์ (Palmeron, Ann R., 2013: บทคัดย่อ) นักศึกษาแห่งวิทยาลัยตรีนีตี ลูเธอรัน เซมินารี โอไฮโอ สหรัฐอเมริกา ได้วิจัยเรื่อง The Future of Milestones Ministry at Broad Street Presbyterian Church โดยศึกษาถึงผลที่จะเกิดในอนาคตกับสมาชิกของโบสถ์เพรสบีเตเรียน ในงานสำคัญ 5 ด้าน คือ การโปรดศีลล้างบาป การเฉลิมฉลองศีลล้างบาป การใช้พระคัมภีร์ การโปรดศีลกำลัง และการดำเนินงานโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์สมาชิก 12 ครอบครัว เกี่ยวกับความหมายของงานทั้ง 5 ประการของโบสถ์ว่ามีผลอย่างไรต่อชีวิต จากนั้นได้จัดประเภทคำตอบ โดยวิเคราะห์ว่างานเหล่านี้ได้เผยแสดงให้ได้สัมผัสถึงการประทับอยู่ของพระเจ้าในชีวิตประจำวันอย่างไร และได้อภิปรายถึงบริบทของการศึกษาแบบคริสตชน และการพัฒนาความเชื่อ

บันซ์, คลาเรนซ์ (Bunch, Clarence., 2013: บทคัดย่อ) มหาวิทยาลัยอันติโอก วิจัยเรื่อง ผู้นำแบบผู้รับใช้และผู้อภิบาลแอฟริกัน-อเมริกัน (Servant Leadership and African American Pastors) งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อตรวจสอบว่าผู้อภิบาล แอฟริกัน-อเมริกัน ได้แสดงออกถึงคุณลักษณะของการเป็นผู้นำแบบผู้รับใช้หรือไม่ อย่างไร โดยใช้ทฤษฎีผู้นำแบบผู้รับใช้ของ Robert Greenleaf (1977) เป็นต้นแบบ และเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ ใช้ประชากรตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้อภิบาลอเมริกัน – แอฟริกันจำนวน 358 คน จาก 11 นิคมทั่วประเทศสหรัฐฯ โดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณที่ไม่มีการทดลองเพื่อตรวจสอบพฤติกรรมและทัศนคติของผู้อภิบาลกลุ่มทดลอง ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้อภิบาลแอฟริกัน-อเมริกันมองเห็นตัวเองว่าเป็นผู้นำแบบผู้รับใช้บางเวลา ซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่น อายุ เพศ นิคม และจำนวนที่ทำงาน

สคาร์ดีโน, แอนโทนี (Scardino, Anthony J., 2013: บทคัดย่อ) มหาวิทยาลัย อันติโอก เรื่อง การเป็นผู้นำแบบผู้รับใช้ในการศึกษาชั้นสูง (Servant Leadership in Higher Education: The Influence of Servant-Led Faculty on Student Engagement) ผู้วิจัยใช้แนวคิดการเป็นผู้นำแบบผู้รับใช้ตามประเพณีการศึกษาของคณะฟรังซิสกัน ที่เน้นการให้การอบรมนักศึกษาให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ เป็นการให้การศึกษอบรมเพื่อให้เป็นประชาชนที่ดีขึ้น (Better citizen) จุดประสงค์ของการวิจัยเพื่อตรวจสอบความสำเร็จของสมาชิกและการทุ่มเทในการทำงานเพื่อนักศึกษาของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัย โดยเลือกวิจัยกับอาจารย์ประจำในสถาบันการศึกษาของคณะฟรังซิสกันสามแห่งเพื่อตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นผู้นำแบบผู้รับใช้เพื่อวัดระดับการเป็นผู้นำแบบผู้รับใช้ โดยมีคำถามวิจัย 2 ประการ คือ คณาจารย์ในมหาวิทยาลัยได้แสดงออกถึงการเป็นผู้นำแบบผู้รับใช้หรือไม่ อย่างไร และในระหว่างการสอนในมหาวิทยาลัยของคณะฟรังซิสกัน การเป็นผู้นำแบบผู้รับใช้มีความสัมพันธ์อย่างไรกับการเรียนการสอน ผลของการศึกษาพบว่ามีความเชื่อมโยงกันในระดับสูงระหว่างการเป็นผู้นำแบบผู้รับใช้กับการเรียนการสอน

ลอร์ด ฮันนาห์ (Lord, Hannah., 2013: บทคัดย่อ) มหาวิทยาลัยอันติโอก วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของครู นักศึกษา และเนื้อหาในชั้นเรียนจิตวิทยาคลินิก (The Relationship of Teacher, Student, and Content in the Clinical Psychology Classroom) จุดประสงค์เพื่อสำรวจความรู้ในระดับปฏิบัติการชั้นยอดเยี่ยม (best - practice) ของผู้สอนจิตวิทยาคลินิก และประเมินผลที่เกิดขึ้น โดยใช้การสืบสวนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ผลการศึกษาทำให้เกิดความเข้าใจถึงความสำคัญของประสบการณ์ส่วนตัวของผู้สอนในการศึกษา การมีศิลปะในการสอน การได้รับการฝึกอบรมอย่างมืออาชีพ การได้รับการสนับสนุน

รีเชก, คอร์ทเนย์ (Rizek, Courtney, 2012: บทคัดย่อ) จากมหาวิทยาลัย โอไฮโอ คอโมกัน สหรัฐอเมริกา วิจัยเรื่อง “ครูที่ใกล้ชิดทำให้ศิษย์ดีขึ้น: ผลกระทบของความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ต่อแรงจูงใจทางการศึกษาของเยาวชน” (A Close Teacher Makes a Better

Student: The Impact of Teacher-Student Relationship on Adolescents' Academic Motivation) โดยอ้างถึงงานของ Finn & Rock (1997) ที่ว่า “ความสัมพันธ์ที่มีคุณภาพสูงระหว่างครูกับศิษย์จะ ช่วยเพิ่มการทุ่มเท ในการเรียนกับการปฏิบัติงานด้านการศึกษา และยังช่วยลดจำนวนการหยุดพัก หรือลาออกจากการศึกษาในระหว่างการเรียนรู้” ซึ่งงานวิจัยเกี่ยวกับประเด็นนี้ยังมีจำนวนไม่มากนัก ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงต้องการตรวจสอบการรับรู้ของเยาวชนในเรื่องความสัมพันธ์ของ พวกเขากับครู และตรวจสอบว่าความสัมพันธ์นี้มีผลต่อแรงจูงใจที่แท้จริงในทางวิชาการ และมี ศักยภาพในฐานะตัวเชื่อมโยงระหว่างผลการเรียนและการศึกษา โดยทำการวิจัยกับนักเรียน ในระดับมัธยมศึกษาจำนวน 42 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนให้ความสนใจเข้าเรียนในหัวข้อ การเรียนการสอนที่มีคาดการณ์ว่าจะ มีบรรยากาศของความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างตัวพวกเขา กับครู และ ยังพบว่าพวกเขาสามารถควบคุมตนเองได้ดีกว่า และมีความพยายามมากกว่านักเรียนที่มี ความสัมพันธ์ที่มีคุณภาพที่ต่ำกว่า ในความสัมพันธ์ทั้งสองมิตินี้ คือ “ความไว้วางใจที่สูงและ เห็นห่างที่น้อย” ปรากฏเด่นชัดในการค้นพบครั้งนี้

บิน ยู (Bin Yu, 2012) เขียนบทความเรื่อง “เยซูอิตมีคุณค่าต่อวิทยาศาสตร์การเมือง อย่างไร” (How Do Jesuit Values Matter in a Political Science Class?) เนื่องจาก วิชา วิทยาศาสตร์การเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับรัฐ ชาติ รัฐบาล การปกครอง แล้วระบบการศึกษาของ อิกญาเซียนเข้ามาเกี่ยวข้องกับได้อย่างไร ในที่นี้ บิน ยู อาจารย์ผู้สอนวิชาการเมืองเปรียบเทียบ ได้ใช้ คุณลักษณะการศึกษาของเยซูอิต ในเรื่องของ การพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น (Magis) การรู้จักแยกแยะ พิศอก (discernment) การเป็นพี่เป็นน้อง (Solidarity and kinship) และการไตร่ตรอง (Personal reflection) ซึ่งผู้สอนเองพบว่า การใช้คุณลักษณะเหล่านี้เป็นตัวตั้งในการสอน ทำให้ตัวเอง และผู้เรียนเกิดความผูกพันต่อกันและมีความมุ่งมั่นใจการเรียนรู้มากขึ้น ผลของการนำเอา กระบวนการสอนแบบอิกญาเซียนไปใช้ ในการให้นักศึกษาได้ทำการวิจัยเรื่องของ มัลดีมีเดียใน วิชาการเมืองเปรียบเทียบ ผู้สอนได้สนับสนุนให้นักศึกษาของเขาได้เรียนมากกว่าเนื้อหาวิชา วิทยาศาสตร์การเมือง และเชิญชวนให้พวกเขาได้นำเอาความรู้ในห้องเรียนไปประยุกต์เข้ากับ สถานการณ์จริงในโลกปัจจุบัน ยิ่งกว่านั้นโครงการนี้ยังเป็นแรงบันดาลใจในการอ่านหนังสือ ค้นคว้าและเพิ่มความสามารถในการคิดวิเคราะห์อีกด้วย

ลิซ่า ยิทท์ (Lisa S. Jutte, 2012) อาจารย์สอนวิชาพลศึกษา ได้รายงานผล “การไตร่ตรองถึงการใช้กระบวนการสอนของอิกญาเซียนในหลักสูตรการฝึกกรีฑา” (Reflection on the Integration of Ignatian Pedagogy into an Athletic Training Course) จากการศึกษา กระบวนการสอนของอิกญาเซียน เธอรู้สึกประทับใจในพระพร 5 ประการของอิกญาเซียน คือ การรู้จักแยกแยะ (Discernment) การปฏิบัติตามพันธกิจ (Mission) การไตร่ตรอง (Reflection) การรับใช้บนพื้นฐานของความรักและความยุติธรรม (Love and justice) และความเป็นพี่เป็นน้อง

กัน (Solidarity and kinship) และ 5 ขั้นตอนในการสอน คือ บริบท (Context) ประสบการณ์ (Experience) การไตร่ตรอง (Reflection) การปฏิบัติ (Action) และการประเมินผล (Evaluation) ในผู้ฝึกอบรมกีฬา เธอต้องสอนเรื่องของการบำบัดและการฟื้นฟูสมรรถภาพ ซึ่งในหลักสูตรนี้ นักศึกษาจะต้องวางแผนการรักษาอาการบาดเจ็บต่างๆ โดยเฉพาะ ซึ่งเริ่มตั้งแต่การประเมินสภาพ ความบาดเจ็บของนักกีฬา การวินิจฉัยอาการ กระบวนการบำบัด พิจารณาจุดดีและจุดเสียในการบำบัด ซึ่งเรื่องนี้ทำให้นักศึกษามีความยากลำบากในการตัดสินใจ แต่หลังจากพวกเขาได้เรียนรู้หลักการไตร่ตรองของอิกญาเซียนแล้ว นักศึกษาได้พัฒนาความสามารถในการตัดสินใจได้อย่างน่าประหลาดใจ จากประสบการณ์ของผู้วิจัยพบว่า วิธีการไตร่ตรองโดยผ่านบทความหรือการบันทึกเป็นวิธีการที่มีประโยชน์ แต่อาจจะซ้ำซ้อนกับการบันทึกที่นักศึกษาต้องกระทำอยู่แล้ว ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ให้นักศึกษาได้ไตร่ตรองจากตัวของพวกเขาเอง โดยตั้งคำถามปลายเปิดให้ถึงการพัฒนาตนเองใน 2 ประเด็น คือ ความสามารถและความสำเร็จ ความสามารถเป็นความสามารถในการเรียนรู้ ส่วนความสำเร็จเป็นผลที่แสดงให้เห็นความก้าวหน้ามุ่งไปสู่เป้าหมายที่ได้วางไว้ในอนาคต จากการให้นักศึกษาได้ไตร่ตรองถึงความสามารถของตน และความสำเร็จที่คาดหวัง ทำให้นักศึกษามีความต้องการที่จะเรียนรู้และฝึกฝนการทำกายบำบัดและหาวิธีเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพของนักกีฬาเพื่อเพิ่มความสามารถของตนเองและเพื่อจะบรรลุผลสำเร็จในอนาคต แม้ว่านักศึกษากำหนดความสามารถและความสำเร็จของตนไม่เท่ากัน แต่การไตร่ตรองทำให้ทุกคนกระตือรือร้นในการฝึกฝนตนเองมากขึ้น สิ่งที่ผู้วิจัยได้เรียนรู้จากประสบการณ์การใช้วิธีการของอิกญาเซียนในเรื่องการไตร่ตรอง ก็คือ เราไม่จำเป็นต้องจำกัดวิธีการให้ผู้เรียนได้ไตร่ตรอง แต่เราต้องพัฒนาเครื่องมือของเราให้เหมาะกับผู้เรียนของเรา อย่างเช่น นักศึกษาสายพลศึกษา เราอาจจะให้พวกเขาไตร่ตรองจากประสบการณ์ของพวกเขาเองเป็นต้น

ลินดา เจ ชูสเต็ดท์ (Linda J. Schoenstedt., 2012) ในบทความ เรื่อง “การใช้กระบวนการสอนแบบอิกญาเซียนในการสอนจิตวิทยาสังคมการกีฬา” (Incorporating Ignatian Pedagogy in the Psycho-Social Aspects of Sport) เนื่องจากปรากฏการณ์ด้านการกีฬาในปัจจุบันเต็มไปด้วยปัญหาสารพัด เช่น ตัวอย่างของพฤติกรรม เช่น การละเมิดการสรรหาสิทธิประโยชน์ที่ผิดกฎหมาย ความรุนแรง ยาเสพติด เพศและความไม่เสมอภาคทางเชื้อชาติ การข่มขู่พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหรือภาษาของโค้ชและมือคดิกับคนที่มีความพิการ ฯลฯ ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความสนใจ สาเหตุของปัญหาต่างๆ Crone (1999) ได้เสนอทฤษฎีเพื่อพัฒนาการกีฬา 3 ประการ คือ 1) ระดับของความสำคัญในการชนะ 2) ระดับของการให้ความสำคัญกับผลตอบแทนที่ภายนอก (เช่นเงินอำนาจและบารมี) และ 3) ปริมาณของ bureaucratization (การจัดตั้งเป็นองค์กร) ที่ผ่านมาผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกับวิชาการที่เกี่ยวข้องเท่านั้น แต่จากการศึกษาวิธีการ

สอนของอิกญาเซียน เขาได้เลือกเอาคุณลักษณะ 3 ประการมาใช้เพื่อให้นักศึกษาในสาขาของเธอ ได้ไตร่ตรองอยู่เสมอ นั่นก็คือ 1) การเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล (Cura Personalis) 2) การรู้จัก แยกแยะถูก-ผิด (Discernment) และ 3) การเป็นบุคคลเพื่อผู้อื่น (Men and Women for Others) ซึ่งที่จริงแล้วจากงานวิจัยต่างๆ ตระหนักว่าการกีฬา มีคุณค่าที่งดงามมากมาย เช่น การมีน้ำใจ ความเห็นอกเห็นใจ ความสุภาพ ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความจงรักภักดี ความเคารพ และ ความรับผิดชอบ (Lumpkin, 2011). Gough (1997: 21) ยืนยันว่า “จริยธรรมเป็นเรื่องของการคุณ งามความดีและการกระทำสิ่งที่ถูกต้องในการกีฬา” เมื่อได้ศึกษาการสอนตามแนวคิดของ อิกญาเซียนแล้ว เธอมีความมั่นใจว่าเธอจะเป็นผู้หนึ่งที่ช่วยเปลี่ยนแปลงจิตวิทยาสังคมของกีฬา แม้ว่าผลสำเร็จยังไม่เกิดขึ้น แต่นี่เป็นการเริ่มต้นที่เต็มไปด้วยความหวัง

วอลเตอร์, เวย์น เบิร์ก (Walters, Wayne Berk., 2011: บทคัดย่อ) จากมหาวิทยาลัย อันติโอก ได้วิจัยเรื่อง จากการเป็นสาวุศิษย์เพียงแค่มิชื่อสู่การเป็นสาวุศิษย์ที่แท้จริง (From Nominal to Radical Discipleship: One Church's Approach to Disciple) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาถึงชีวิตแห่งการเป็นสาวุศิษย์ ของพระเยซูของบรรดาคริสตชน การเปลี่ยนแปลงชีวิต หลังจากการหันมานับถือศาสนาคริสต์ การพัฒนาชีวิต และวิธีการที่โบสถ์ได้พัฒนาศรัทธาชน เหล่านี้ สาเหตุที่ทำให้ต้องวิจัยในประเด็นนี้ เนื่องจากคริสตชนในประเทศสหรัฐอเมริกาเกิด ปรากฏการณ์ว่า จำนวนผู้ร่วมศาสนกิจน้อยลง ชีวิตของคริสตชนมีแนวโน้ม ไปในทางที่ไม่มี อะไรที่แตกต่างไปจากผู้ที่ไม่ได้เป็นคริสตชน คนร่วมพิธีที่โบสถ์ลดจำนวนน้อยลง ผู้วิจัยได้ใช้ วิธีการสัมภาษณ์บุคคลต่างๆที่เป็นสมาชิกของศาสนาคริสต์นิกายเมธอดิสต์ ทั้งผู้อภิบาล ผู้นำ และสมาชิกอื่นๆ รวมถึงได้เข้าร่วมในพิธีกรรม การประชุม และกิจกรรมต่างๆที่ทางโบสถ์ได้ กระทำ หลังจากนั้นจึงนำมาสังเคราะห์เพื่อหาคำตอบสำหรับการเป็นสาวุศิษย์ที่แท้จริงซึ่งผลที่ ผู้วิจัยได้ค้นพบโดยสรุป เช่น โบสถ์มีความชัดเจนในสร้างสาวุศิษย์เพื่อช่วยเปลี่ยนแปลงโลก โบสถ์ได้พัฒนาความคิด ระบบ และวิธีการที่มีประสิทธิภาพเพื่อเสริมสร้างการเป็นสาวุศิษย์ โบสถ์ได้พัฒนาวัฒนธรรมในการนำและสนับสนุนสมาชิกให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเส้นทาง แห่งความเชื่อของแต่ละคน คุณค่าที่โดดเด่นในกระบวนการสร้างสาวุศิษย์ที่สมาชิกได้ระบุ คือ ผู้อภิบาล กลุ่มย่อย ความอบอุ่น การรับใช้ การนมัสการ การยอมรับกันและกัน การทำทาย มิตรภาพ การช่วยทำให้มีความเข้าใจในค่านิยมต่าง ๆ การให้คำแนะนำ การเอาใจใส่เรื่องสุขภาพ การเป็นผู้นำ ผู้อภิบาลระดับอาวุโสได้พัฒนาความคาดหวังและมาตรฐานของบุคคลที่จะเข้ารับ พิธีล้างบาป การเป็นสมาชิก และบทบาทของผู้นำไว้อย่างชัดเจนและเหมาะสม และได้รับการ ยอมรับของสมาชิกในปัจจุบัน นอกจากนี้โบสถ์ได้ส่งสมาชิกออกไปประกาศข่าวดี ด้วยการ ช่วยเหลือบุคคลที่ด้อยทุนทุกซ์ทรมานและมีความต้องการ

ซีโมน เอ เดอ รูส์, ยูเรน อีดีเดมา, ซีเอเบรน มีเอเดมา (Simone a. de roos, Jurjen Iedema, Siebren Miedema, 2011: บทคัดย่อ) ในงานวิจัยที่ชื่อว่า “การพรรณนาเรื่องพระเจ้าของเด็ก: อิทธิพลของพ่อแม่ และครูและนิกายศาสนาในโรงเรียน (Young Children’s Descriptions of God: Influences of Parents’ and Teachers’ God Concepts and Religious Denomination of Schools) การศึกษานี้จะมุ่งศึกษาถึงความคิดของเด็กที่แตกต่างกันเกี่ยวกับพระเจ้าวัยเด็ก โดยการตรวจสอบความเข้าใจพระเจ้าจากพ่อแม่ ครู และนิกายศาสนาของโรงเรียน ประชากรในการศึกษาได้แก่เด็กวันก่อนประถมศึกษาก่อน 165 คน (อายุเฉลี่ย 63 เดือน) พ่อแม่จำนวน 107 คน และครู 16 คน ผู้เกี่ยวข้องเหล่านี้การกระจายกันอยู่ในแปดโรงเรียนประถมศึกษาที่มีศาสนาที่แตกต่างกัน เช่น คาทอลิก ปฏิรูปของชาวคัตซ์ และโรงเรียนของรัฐ แนวความคิดเกี่ยวกับพระเจ้าของเด็ก ผู้ปกครองและครูที่ได้รับการวัดโดยใช้การสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่าทั้งพ่อแม่และครู ความคิดเกี่ยวกับพระเจ้าแตกต่างกันไปในแต่ละคน พ่อแม่ดูเหมือนจะมีอิทธิพลต่อเด็กโดยเฉพาะเจาะจง ครูมีส่วนในการให้ความหมายของพระเจ้า พระคัมภีร์ นิกายศาสนาในโรงเรียนมีผลที่เป็นอิสระเกี่ยวกับแนวความคิดเรื่องพระเจ้าของเด็ก

โดราน ยากอบ เอส (Doran, Jacob S., 2010: บทคัดย่อ) นักศึกษาจาก Ohio Dominican University วิจัยเรื่อง การใช้วิดีโอช่วยเพิ่มแรงจูงใจให้กับนักศึกษาในการอ่าน (Using Video Game Playing to Increase Student Motivation To Read) โดยนำเสนอว่า งานวิจัยนี้ต้องการตอบคำถามของนักการศึกษาที่มักจะถามคุณลักษณะเรื่องการอ่านของนักศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยเริ่มจากการอ่านวรรณกรรมเกี่ยวกับการใช้วิดีโอเกมในฐานะที่เป็นอุปกรณ์ประเภทในการเรียนการสอน รวมถึงการลดความสนใจในการอ่าน การเพิ่มขึ้นในความสะดวกสบายของนักเรียนในการใช้เทคโนโลยี ความสามารถของวิดีโอเกมในการเพิ่มแรงจูงใจภายใน ความกว้างขวางในการอ่าน แรงจูงใจ และวิดีโอเกมในรูปแบบที่นำมาใช้เพื่อการวิจัยนี้ และผลประโยชน์จากการวิจัยก่อนหน้านี้ การวิจัยในครั้งนี้ใช้นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยโอไฮโอ โดมินิกันจำนวน 20 คนเล่นวิดีโอเกมเรื่อง The Hobbit (2003) แล้วตรวจสอบว่าหลังจากการชมภาพยนตร์จะเป็นแรงจูงใจให้พวกเขาอ่านหนังสือ The Hobbit (1937) หรือไม่ เนื่องจากขาดการแสดงความคิดเห็นสะท้อนกลับ ผลในเชิงปริมาณจึงมีจำกัด แต่ผลเชิงคุณภาพพบว่าไม่มีกลุ่มทดลองที่เล่นเกมเป็นปกติ แต่สองถึงห้าคนได้เล่นเกมและได้ตอบคำถามว่าได้อ่านหนังสือบางเล่มหลังจากได้เล่นเกมแล้ว ขณะที่การวิจัยในครั้งนี้มีตัวเลขที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงควรที่จะดำเนินการวิจัยต่อไป

ยูดส์, ไมเคิล ดับเบิลยู (Judd, Michael W., 2009) เรื่อง Religious Orientation, Context Effects, and Socially Desirable Responding (Masters in Psychology, Marietta College, 2009, Psychology) ศาสนามีความเกี่ยวข้องกับการตอบสนองของสังคม แต่ความสัมพันธ์นี้

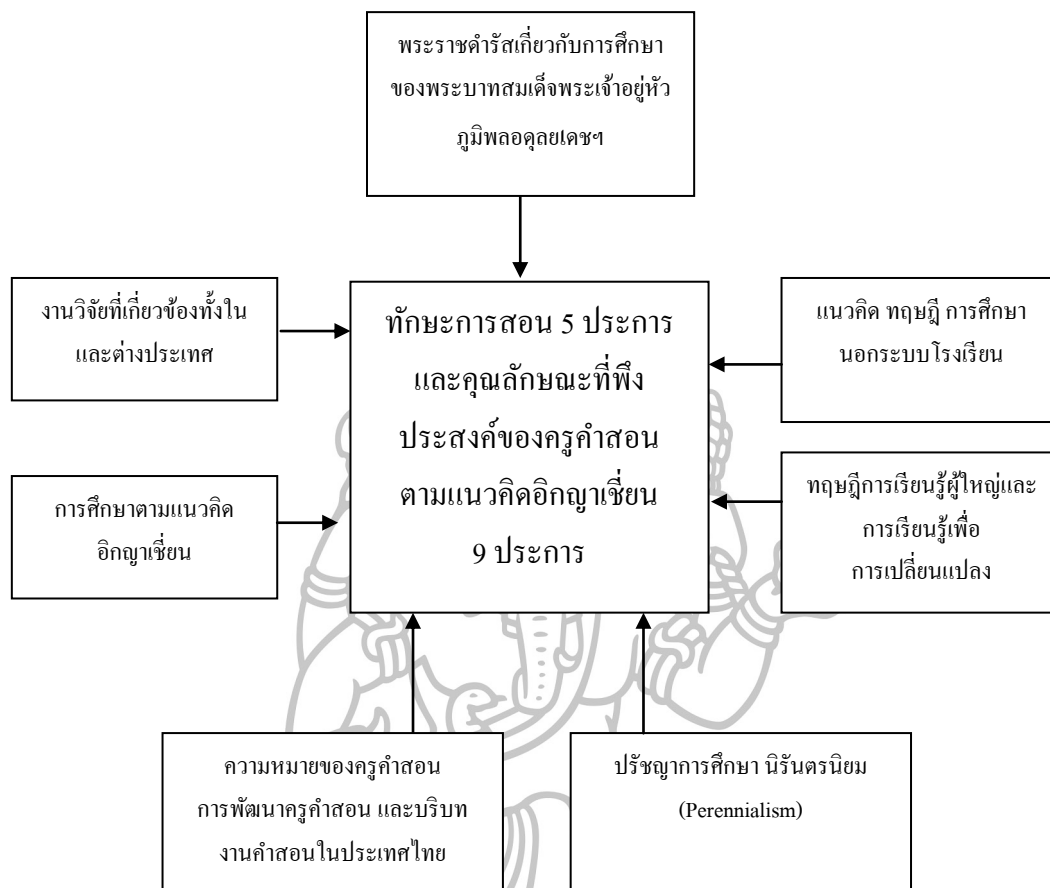
ยังคงไม่แน่นอน และผลจากการศึกษายังไม่ชัดเจนนัก การศึกษาที่ผ่านมานี้อาจจะไม่ได้รับคำตอบ ทั้งนี้อาจจะเกิดความเข้าใจไม่ชัดเจนหรือไม่ได้ตั้งใจจากโครงสร้างทางศาสนาที่ดีกับการวัดผลการตอบสนองของสังคม การศึกษาครั้งนี้ได้ตั้งสมมุติฐานว่า การเปลี่ยนแปลงในการตอบสนองของสังคมขึ้นอยู่กับความเข้าใจถึงธรรมชาติของศาสนาหรือไม่ ผลของการศึกษาครั้งนี้ปรากฏชัดว่า การตอบสนองของสังคมที่มีต่อศาสนาจะเพิ่มขึ้นถ้าบุคคลนั้นมีความเชื่อในศาสนา ในขณะที่ผลการตอบสนองของสังคมที่มีต่อศาสนาไม่มีผลอะไรกับบุคคลที่ไม่นับถือศาสนาหรือไม่นิยมชมชอบในเรื่องศาสนา

มีซันอร์, คารา (Meixner, Cara., 2008: บทคัดย่อ) เรื่อง การพัฒนาการเรียน (Evolving Learning: Educators' Inner Experiences of Engaging in Service-Learning with Undergraduates) การพัฒนาการเรียนรู้อิงประสบการณ์ภายในของนักการศึกษาของการทุ่มเทในการให้บริการ – ศึกษาแก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ของอาจารย์ในเรื่อง การเติบโต และการพัฒนาในบริบทที่ให้บริการทางการเรียนรู้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเอาทัศนคติส่วนตัวของอาจารย์ ออกมาเปิดเผยถึงประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในฐานะผู้ให้บริการทางการศึกษากับนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย โดยใช้ 3 ขั้นตอน คือ Recursive, Comparative Interviews และ Concurrent Analysis ซึ่งประกอบด้วย 5 มิติ คือ: 1) การแสดงตนเป็นประจักษ์พยาน 2) การเป็นผู้นำทาง 3) การคาดหวังให้เกิดการสมานฉันท์ 4) การแก้ปัญหาและการเริ่มต้นใหม่ และ 5) การตั้งตนในความเป็นมนุษย์ ทั้งจากการสำรวจเดิมและใหม่ งานวิจัยนี้เพิ่มวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อความเข้าใจถึงวิธีที่นักการศึกษาสามารถประยุกต์เปลี่ยนแปลง หรือทำให้การมุ่งมั่นของตนเองมีความหมายมากขึ้น นอกจากนี้ การศึกษานี้ยังได้แสดงให้เห็นโอกาสต่างๆที่จะใช้การวิจัยแบบผสมผสานเพื่อตรวจสอบการเรียนการสอน ความมุ่งมั่นในการสอน และการพัฒนาอีกด้วย

ตอนที่ 9 สรุปทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนจากการศึกษาแนวคิดวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอน ตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย

จากการวิเคราะห์เอกสารต่างๆ สามารถสรุปทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทยเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 3 ทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย

รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ประกอบด้วย 1) พระราชดำรัสเกี่ยวกับการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช 2) แนวคิด ทฤษฎี การศึกษานอกระบบโรงเรียน 3) ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่และการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง 4) ปรัชญาการศึกษาแบบนิรันดรนิยม (Perennialism) 5) การพัฒนาครูคำสอนและบริบทงานคำสอนในประเทศไทย 6) การจัดการศึกษาตามแนวคิดอิกญาเซียน 7) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน และ 8) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ โดยใช้การจัดการศึกษาตามแนวคิดอิกญาเซียนเป็นหลัก ผลการวิเคราะห์เอกสาร ปรากฏดังตารางที่ 3 - 4

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เอกสารด้านทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย

ข้อ	รายการ	พระราชบัญญัติ	การศึกษานอกระบบโรงเรียน	การเรียนรู้ผู้ใหญ่	ปรัชญาการศึกษาแบบนิรันดร์นิยม	การพัฒนาครูคำสอน	การจัดการศึกษาของอิกญาเซียน	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	รวม	ลำดับ
1. บริบท (Context)										
1	วิเคราะห์ ทำความเข้าใจบริบทของผู้เรียนเป็นรายบุคคล/รายกลุ่มเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6	1
2	แสดงความห่วงใยเอาใจใส่ ติดตาม ดูแลอภิบาลผู้เรียน	-	-	-	-	✓	✓	-	2	2
3	เรียนรู้และเข้าใจในศาสตร์การสอนที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน	-	-	-	-	-	-	✓	1	3
4	นำชีวิตและคำสอนของพระเยซูเจ้ามาเป็นแบบฉบับ ในการสอนคำสอน	-	-	-	-	-	✓	-	1	3
5	เรียนรู้และเข้าใจในเรื่องมานุษยวิทยาและจิตวิทยาการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับผู้เรียน	-	-	✓	-	✓	-	-	2	2
6	นำความรู้ด้านพระคัมภีร์ พระวรสาร พิธีกรรม บทบัญญัติ และการภาวนามาถ่ายทอดให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน	-	-	-	-	✓	-	-	1	3
7	เสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้	-	-	-	-	-	✓	✓	2	2
8	เป็นผู้นำทางปัญญา ฝึกฝนให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง นำตนเองในการเรียนรู้ได้	-	✓	-	✓	-	-	-	2	2
2. ประสบการณ์ (Experience)										
9	วางแผนการสอน (กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาวิชา ออกแบบกิจกรรม การเรียนการสอนและการประเมินผล)	-	-	✓	✓	✓	-	✓	4	1

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เอกสารด้านทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย (ต่อ)

ข้อ	รายการ												
ทักษะการสอน													
10	นำเข้าสู่บทเรียน การชี้แจงวัตถุประสงค์ อธิบายให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์สำคัญของเนื้อหาที่จะเรียน ความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิต การสรุปบทเรียน	-	-	-	-	-	✓		3	1	4		
11	ถ่ายทอดความรู้ด้านต่างๆ อย่างเต็มศักยภาพ	✓	-	✓	-	-	-	-	-	2	3		
12	ถ่ายทอดสื่อสาร ได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน สร้างสรรค์	-	-	-	-	-	-	✓		1	4		
13	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน	-	✓	-	-	-	-	-	-	2	3		
14	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาสติปัญญา จิตใจและวุฒิภาวะของผู้เรียน	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	1	4		
15	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเกิดความรู้และทักษะ นำความรู้ที่ได้รับมาลงมือกระทำด้วยตนเองได้	-	-	-	-	-	✓	-	-	1	4		
16	เลือกใช้วิธีการเรียนการสอน/การเรียนรู้ที่หลากหลาย น่าสนใจ	-	✓	✓	-	✓	✓	-	-	4	1		
17	เลือกใช้วิธีการเรียนการสอน/การเรียนรู้เพื่อเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Centered Learning)	-	-	✓	-	-	-	✓	-	2	3		
18	มุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้ การลงมือปฏิบัติ มากกว่าการสอน หรือ การบอกความรู้	-	✓	-	-	-	✓	-	-	2	3		
19	บูรณาการองค์ความรู้ กระบวนการและกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมหรือบริบทของผู้เรียน	-	-	✓	-	✓	-	✓	-	3	2		
20	บูรณาการมิติด้านความเชื่อทางศาสนาเข้าไปในการศึกษา ทุกกิจกรรม	-	-	-	-	-	✓	-	-	1	4		
21	สอนให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักแก้ปัญหาและรับผิดชอบร่วมกัน	-	✓	-	-	-	-	✓	-	2	3		

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เอกสารด้านทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย (ต่อ)

ข้อ	รายการ												
ทักษะการสอน													
22	ผลิตและการเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนและสังคม	✓	✓	-	-	-	✓	✓	4	1			
23	สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	-	-	✓	✓	-	-	-	2	3			
3. การไตร่ตรอง (Reflection)													
24	สอนให้ผู้เรียนมีเหตุผล แยกแยะถูกผิด	✓	-	-	-	✓	✓	✓	4	1			
25	สอนให้ผู้เรียนสามารถคิดไตร่ตรอง	-	-	-	-	-	✓	✓	2	3			
26	สอนให้ผู้เรียนมีจิตสำนึก ความรับผิดชอบ	✓	-	-	-	✓	✓	-	3	2			
27	สอนให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย	-	-	-	✓	-	-	-	1	4			
28	สอนให้ผู้เรียนรู้จักควบคุมสติและจิตใจ	✓	-	-	-	-	-	-	1	4			
29	พิจารณาให้เห็นเหตุเห็นผล	✓	-	-	-	-	-	-	1	4			
30	เปิดโอกาสและกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนรู้และการอภิปราย แสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมและสร้างสรรค์	-	-	✓	✓	-	-	✓	3	2			
4. การปฏิบัติ (Action)													
31	สอนให้มีผู้เรียนปฏิบัติตามสุขนิสัย	-	-	-	-	-	-	✓	1	3			
32	สั่งสอนอบรมมโนสัยให้แก่ผู้เรียน	✓	-	-	-	-	-	-	1	3			
33	สอนให้ผู้เรียนมีความเลื่อมใสในศาสนา	✓	-	-	-	✓	✓	✓	4	1			
34	สอนให้ผู้เรียนประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งสอนของ พระเยซูเจ้า เป็นมิตรกับพระเยซูเจ้า	-	-	-	-	✓	✓	-	2	2			
35	สอนให้ผู้เรียนเป็นคนดีและคนเก่ง (มีความรู้คู่คุณธรรม)	✓	-	-	-	-	✓	-	2	2			
36	เสริมสร้างภาวะผู้นำ ความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียน	-	✓	-	-	-	-	-	1	3			
37	รักษาวินัยทางจิตใจ เป็นผู้นำทางวิญญาณของผู้เรียน เป็นแบบอย่างที่ดี	-	-	-	✓	-	-	✓	2	2			

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เอกสารด้านทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย (ต่อ)

ข้อ	รายการ		พระราชดำริฯ	การศึกษานอกระบบโรงเรียน	การเรียนรู้ผู้ใหญ่	ปรัชญาการศึกษาแบบบันชรนิยม	การพัฒนาครุภัณฑ์	การจัดการศึกษาของอิกญาเซียน	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	รวม	ลำดับ
38	เป็นผู้รับใช้ ผู้ประสานงานระหว่างผู้เรียน ชุมชนและสถาบันต่างๆ ในชุมชน	-	✓	-	-	-	-	✓		2	2
39	แสวงหาความร่วมมือ สร้างเครือข่าย ภายในและภายนอกกลุ่ม/องค์กร	-	-	-	-	-	-	✓		1	3
5. ประเมินผล (Evaluation)											
40	ออกแบบประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย	-	-	-	-	✓	✓	-		2	2
41	ประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง	-	-	✓	-	✓	-	✓		3	1
42	ประเมินตนเอง	-	-	-	-	-	✓	-		1	3

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เอกสารด้านทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย มี 5 ประการ ประกอบด้วย บริบท (Context) ประสบการณ์ (Experience) การไตร่ตรอง (Reflection) การปฏิบัติ (Action) และ การประเมินผล (Evaluation) มีตัวชี้วัดทั้งหมด 42 ประการ โดยมีรายละเอียดในแต่ละทักษะดังนี้

1. ด้านบริบท (Context) ในประเด็นทำความเข้าใจบริบทของผู้เรียนเป็นรายบุคคล/รายกลุ่มเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ แสดงความห่วงใย เอาใจใส่ ติดตาม ดูแลอภิบาลผู้เรียน เรียนรู้และเข้าใจเรื่องมนุษยวิทยาและจิตวิทยาการเรียนรู้เกี่ยวกับผู้เรียน เสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ และการเป็นผู้นำทางปัญญาฝึกฝนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองในการเรียนรู้

2. ด้านประสบการณ์ (Experience) ในประเด็นวางแผนการสอน (กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาวิชา ออกแบบกิจกรรม การเรียนการสอนและการประเมินผล) เลือกการใช้วิธีการเรียน/การสอนที่หลากหลาย น่าสนใจ ผลดีและการเลือกใช้สื่อเทคโนโลยี

สารสนเทศต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนและสังคม รองลงมาได้แก่บูรณาการองค์ความรู้ กระบวนการและกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมหรือบริบทของผู้เรียน

3. การไตร่ตรอง (Reflection) ในประเด็นสอนให้ผู้เรียนมีเหตุผล แยกแยะถูกผิดมากที่สุด รองลงมาได้แก่ สอนให้ผู้เรียนมีจิตสำนึก ความรับผิดชอบและเปิดโอกาสและกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้และการอภิปราย แสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมและสร้างสรรค์

4. การปฏิบัติ (Action) ในประเด็นสอนให้ผู้เรียนมีความเลื่อมใสในศาสนามากที่สุด รองลงมาได้แก่สอนให้ผู้เรียนประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระเยซูเจ้าเป็นมิตรกับพระเยซูเจ้าสอนให้ผู้เรียนเป็นคนดีแลคนเก่ง (มีความรู้คู่คุณธรรม) และเป็นผู้รับใช้ผู้ประสานงานระหว่างผู้เรียน ชุมชนและสถาบันต่างๆ ในชุมชน

5. ประเมินผล (Evaluation) ประเด็นประเมินผลตามความเป็นจริงมากที่สุด รองลงมาได้แก่ออกแบบประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย และประเมินตนเอง

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เอกสารด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิด อิกญาเขียนในประเทศไทย

ข้อ	รายการ	พระราชมารีย์	การศึกษานอกระบบโรงเรียน	การเรียนรู้ผู้ใหญ่	ปรัชญาการศึกษาแบบบรันเดอเรียม	การพัฒนาครูคำสอน	การจัดการศึกษา ของอิกญาเขียน	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	รวม	ลำดับ
1. รัก-ศรัทธาในพระเจ้า										
1	มองโลกในแง่ดี มองเห็นพระเจ้าในทุกสิ่ง	-	-	-	-	✓	✓	-	2	3
2	เชื่อว่ามนุษย์เป็นสิ่งสร้างสุดยอดของพระเจ้า	-	-	-	-	-	-	✓	1	4
3	มีจิตจิตใจที่ดี มีมโนธรรมที่ดี นำความเชื่อมาปฏิบัติ	-	-	-	-	-	✓	-	1	4
4	มีจิตวิญญาณความเป็นครู เคารพศักดิ์ศรีของตน	-	-	-	-	-	✓	✓	2	3
5	มีวุฒิภาวะแบบมนุษย์ มีความสมดุลด้านร่างกายและจิตใจ	✓	-	-	-	-	-	-	1	4
6	มีบุคลิกภาพที่ดี	✓	-	-	-	-	-	-	1	4
7	เป็นผู้ร่วมงานธรรมชาติของพระศาสนจักร	-	-	-	-	-	✓	-	1	4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เอกสารด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิด
 อิกญาเขียนในประเทศไทย (ต่อ)

ข้อ	รายการ	พระราชดำรัสฯ	การศึกษานอกระบบโรงเรียน	การเรียนรู้ผู้ใหญ่ฯ	ปรัชญาการศึกษาแบบบิรันดรนิยม	การพัฒนาครุศาสตร์ฯ	การจัดการศึกษา ของอิกญาเขียน	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	รวม	ลำดับ
คุณลักษณะที่พึงประสงค์										
8	สนับสนุนการสานเสวนาระหว่างความเชื่อและวัฒนธรรม เป็นนักเสวนา และปลูกจิตสำนึกความรับผิดชอบ	✓	-	✓	-	✓	✓	-	4	1
9	อนุรักษ์และปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียม ประเพณี และ วัฒนธรรมที่ดีงาม ให้มีความสำคัญกับวัฒนธรรมท้องถิ่น	✓	-	-	-	-	✓	✓	3	2
10	เป็นผู้นำทางความเชื่อ ผู้นำแห่งวิถีชุมชนวัด การแสดงตน เป็นประจักษ์พยาน โดยมีพระเยซูเจ้าเป็นรูปแบบการ ดำเนินชีวิต	-	-	-	-	✓	✓	✓	3	2
11	ยึดหลักพระคริสตธรรม (ความยุติธรรม ความรัก รับผิดชอบ)	-	-	-	-	-	✓	✓	2	3
2. รักผู้เรียน										
12	เอาใจใส่และห่วงใยผู้เรียนเป็นรายบุคคล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	5	1
13	เป็นผู้นำทางวิชาการ	-	-	-	-	✓	-	✓	2	4
14	มีความคิดสร้างสรรค์	-	✓	✓	-	-	-	✓	3	3
15	ให้ความสำคัญกับความรู้ ประสบการณ์ ความคิด ทฤษฎี ใหม่ ที่เกิดกับผู้เรียนในแต่ละวัน	-	-	-	-	-	✓	-	1	5
16	มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้	-	-	-	-	-	✓	-	1	5
17	เปิดโอกาสให้ผู้อื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน	-	-	-	-	-	✓	-	1	5
18	เป็นนักวิเคราะห์ แสวงหาความรู้ มุ่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ขอมรับการเปลี่ยนแปลง	-	✓	✓	✓	-	✓	-	4	2
19	ให้ความสำคัญกับการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และ ตามอัธยาศัย	✓	✓	✓	-	✓	-	-	4	2
3. ส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง										
20	มีความคิดรอบคอบ และกว้างไกล	✓	-	-	✓	-	-	-	2	3
21	มีความรัก ขอมรับตนเอง ขอมรับสิ่งรอบตัว	-	-	-	-	-	✓	-	1	4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เอกสารด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิด
 อิกญาเขียนในประเทศไทย (ต่อ)

ข้อ	รายการ	พระราชดำรัสฯ	การศึกษาจากระบบโรงเรียน	การเรียนรู้ผู้ใหญ่	ปรัชญาการศึกษาแบบนิรันดร์นิยม	การพัฒนาครุศาสตร์	การจัดการศึกษาฯ ของอิกญาเขียน	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	รวม	ลำดับ
คุณลักษณะที่พึงประสงค์										
22	มีความเมตตา กรุณา ปราณี ให้อภัย	✓	-	✓	-	✓	-	✓	4	1
23	มีจริยธรรม ตั้งมั่นในความดี ละอายชั่วกลัวบาป อดทน อดกลั้น รู้จักกาลเทศะ	✓	-	-	-	-	✓	✓	3	2
24	มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม	-	-	-	-	-	✓	-	1	4
25	เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง	-	-	-	-	-	✓	✓	2	3
4. ดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า										
26	มีพระเยซูเจ้าเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิต ตอบสนอง เสียงเรียกของพระเจ้า	-	-	-	-	-	✓	-	1	4
27	มีจิตภavana ดำเนินชีวิตตามความเชื่อทั้งการภavana การน้อมสการ และการบริการรับใช้บนพื้นฐานของความรัก ในชีวิตส่วนตัวและชีวิตกลุ่ม	-	-	-	-	✓	✓	✓	3	2
28	เคารพในคุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	-	-	-	-	-	✓	✓	2	3
29	เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล นับถือ เกรงใจ ให้ความสำคัญผู้อื่น ยอมรับฟัง ในเหตุผลของอื่น	✓	-	-	✓	-	✓	✓	4	1
30	คำนึงถึงความต้องการพื้นฐานของมนุษย์	-	-	✓	-	-	-	-	1	4
31	มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี ไม่แบ่งชั้นวรรณะ	-	✓	-	-	✓	-	✓	3	2
32	มีความเป็นประชาธิปไตย เน้นการมีเสรีภาพ และ ความเท่าเทียม	-	-	✓	-	-	✓	✓	3	2
33	มีความกระตือรือร้น อุทิศตนเพื่อพระศาสนจักร ชุมชน สังคม	-	-	-	-	✓	✓	✓	3	2
34	เป็นผู้อภิบาลผู้เรียนอย่างพอเพียง	-	-	-	-	-	✓	-	1	4
35	ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอารัดเอาเปรียบ	✓	-	-	-	-	-	-	1	4
5. อุทิศตนเพื่อสังคม										
36	มีความยุติธรรม เป็นกลาง ไม่อคติ	✓	-	-	-	-	-	✓	2	3

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เอกสารด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิด
 อิกญาเขียนในประเทศไทย (ต่อ)

ข้อ	รายการ	พระราชดำริฯ	การศึกษานอกระบบโรงเรียน	การเรียนรู้ผู้ใหญ่	ปรัชญาการศึกษาแบบนิรันดร์นิยม	การพัฒนาครุศาสตร์	การจัดการศึกษาฯ ของอิกญาเขียน	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	รวม	ลำดับ
คุณลักษณะที่พึงประสงค์										
37	มีความซื่อสัตย์ สุจริต รักษาความจริง	✓	-	-	-	✓	✓	✓	4	1
38	มีความขยันหมั่นเพียร อุตสาหะ กระตือรือร้น	✓	-	-	-	✓	-	-	2	3
39	มีอุดมคติ อุดมการณ์ รับผิดชอบช่วยเหลือสังคมด้วยพระพรและความสามารถที่ได้รับ	-	-	-	-	✓	✓	✓	3	2
40	มีความสามัคคี รักใคร่กลมเกลียว ปรารถนาดีต่อผู้อื่น ยินดีในความสุขของผู้อื่น	✓	-	✓	-	-	✓	✓	4	1
6. จงรักภักดีและรับใช้พระศาสนจักรคาทอลิก										
41	เอาใจใส่คนยากจน การเข้าหาและช่วยเหลือคนยากจน	✓	-	-	-	✓	✓	-	3	1
42	รับใช้พระศาสนจักรและสังคม	-	-	-	-	-	✓	✓	2	2
43	ให้ความร่วมมือร่วมใจในงานศาสนสัมพันธ์และคริสตศาสนสัมพันธ์	-	-	-	-	-	✓	-	1	3
44	ร่วมมือ โรงเรียน หน่วยงาน ชุมชนท้องถิ่น และพระศาสนจักร	-	-	-	-	-	✓	-	1	3
7. กระทำสิ่งต่างๆให้ดีขึ้นอยู่เสมอ										
45	เป็นผู้นำแบบผู้รับใช้	-	-	-	-	-	✓	✓	2	3
46	ดำเนินชีวิตเป็นประจักษ์พยาน ประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีไว้ใจได้นับถือตนเอง	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	6	1
47	กล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้ากระทำในสิ่งดีงาม	-	-	-	-	-	-	✓	1	4
48	มีความเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	✓	-	✓	-	✓	-	-	3	2
49	นอบน้อม ถ่อมตน	-	-	-	-	-	-	✓	1	4
8. ทำงานเป็นหมู่คณะ										
50	ให้โอกาสแก่ผู้อื่น ขอมอบและให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน	-	-	-	-	-	✓	-	1	2

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เอกสารด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิด
 อิกญาเขียนในประเทศไทย (ต่อ)

ข้อ	รายการ	คุณลักษณะที่พึงประสงค์								
		พระราชดำรัสฯ	การศึกษานอกระบบโรงเรียน	การเรียนรู้ผู้ใหญ่ฯ	ปรัชญาการศึกษาแบบวันตรินิยม	การพัฒนาครูคำสอนฯ	การจัดการศึกษาฯ ของอิกญาเขียน	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	รวม	ลำดับ
51	มีชีวิตเป็นหมู่คณะ ทำงานเป็นทีม ร่วมมือกับบุคคล/ชุมชนที่เกี่ยวข้อง มีน้ำหนึ่งใจเดียวกับผู้อภิบาลและเพื่อนร่วมงาน	-	-	-	✓	✓	✓	-	3	1
52	เข้าใจเจตนารมณ์การทำงาน เข้าใจบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	-	-	-	-	-	✓	-	1	2
9. ประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ										
53	มีความสามารถในการใช้เครื่องมือและวิธีการต่างๆ	-	-	-	-	-	✓	-	1	2
54	เข้าใจในเจตนารมณ์การทำงานเป็นครูคำสอน	-	-	-	-	✓	✓	-	2	1
55	เป็นนักสื่อสารเรื่องความเชื่อศรัทธาด้วยความรักและความหวัง	-	-	-	-	✓	-	-	1	2
56	รับรู้ระบบการจัดการโรงเรียน/องค์กรภายใต้วิสัยทัศน์และเป้าหมายเดียวกันกับหมู่คณะ	-	-	-	-	-	✓	-	1	2
57	เป็นผู้สร้างและสานต่อวิสัยทัศน์ขององค์กร/พระศาสนจักร	-	-	-	-	-	✓	✓	2	1

จากตารางที่ 4 ผลสรุปการวิเคราะห์เอกสารด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย มี 9 ประการ ได้แก่ รัก-ศรัทธาในพระเจ้า รักผู้เรียน ส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า อุทิศตนเพื่อสังคม จงรักภักดีและรับใช้พระศาสนจักรคาทอลิก กระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ทำงานเป็นหมู่คณะ ประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ มีตัวชี้วัดทั้งหมด 57 ประการ โดยมีรายละเอียดในแต่ละคุณลักษณะดังนี้

1. รัก-ศรัทธาในพระเจ้า ในประเด็นสนับสนุนการสานเสวนาระหว่างความเชื่อและวัฒนธรรม เป็นนักเสวนา และปลูกจิตสำนึกความรับผิดชอบมากที่สุด รองลงมาได้แก่ อนุรักษ์และปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมที่ดีงาม ให้ความสำคัญ

วัฒนธรรมท้องถิ่นและเป็นผู้นำทางความเชื่อ ผู้นำแห่งวิถีชุมชนวัด การแสดงตนเป็นประจักษ์พยาน โดยมีพระเยซูเจ้าเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิต

2. รักผู้เรียน ในประเด็น เอาใจใส่และห่วงใยผู้เรียนเป็นรายบุคคล มากที่สุด รองลงมาได้แก่ เป็นนักวิเคราะห์ แสวงหาความรู้ มุ่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ยอมรับการเปลี่ยนแปลง และให้ความสำคัญกับการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย

3. ส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในประเด็น มีความเมตตา กรุณา ปราณี ให้อภัย มากที่สุด รองลงมาได้แก่ มีจริยธรรม ตั้งมั่นในความดี ละอายชั่วกลัวบาป อดทน อดกลั้น รู้จักกาลเทศะ

4. ดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า ในประเด็น เคารพความแตกต่าง ระหว่างบุคคล นับถือ เกรงใจ ให้ความสำคัญผู้อื่น ยอมรับฟังเหตุผลของผู้อื่น มากที่สุด รองลงมาได้แก่ มีจิตภavana ดำเนินชีวิตตามความเชื่อทั้งการภavana การนมัสการ และการบริการ รับใช้บนพื้นฐานของความรัก ในชีวิตส่วนตัวและชีวิตกลุ่ม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ไม่แบ่งชั้นวรรณะ มีความเป็นประชาธิปไตย เน้นการมีเสรีภาพ และความเท่าเทียม และมีความกระตือรือร้น อุทิศตนเพื่อพระศาสนจักร ชุมชน สังคม

5. อุทิศตนเพื่อสังคม ในประเด็น มีความซื่อสัตย์ สุจริต รักษาความจริง และมีความสามัคคี รักใคร่กลมเกลียว ประารถนาดีต่อผู้อื่น ยินดีในความสุขของผู้อื่นมากที่สุด รองลงมาได้แก่ มีอุดมคติ อุดมการณ์ รับใช้ ช่วยเหลือสังคมด้วยพระพรและความสามารถที่ได้รับ

6. จงรักภักดีและรับใช้พระศาสนจักรคาทอลิก ในประเด็นเอาใจใส่คนยากจน การเข้าหาและช่วยเหลือคนยากจนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ รับใช้พระศาสนจักรและสังคม

7. กระทำสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ในประเด็นดำเนินชีวิตเป็นประจักษ์พยาน ประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี ใฝ่ใจใฝ่ใฝ่ตนเองมากที่สุด รองลงมาได้แก่ มีความเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

8. ทำงานเป็นหมู่คณะ ในประเด็นมีชีวิตเป็นหมู่คณะ ทำงานเป็นทีม ร่วมมือกับบุคคล/ชุมชน ที่เกี่ยวข้อง มีน้ำหนึ่งใจเดียวกับผู้อภิบาลและเพื่อนร่วมงานมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ให้โอกาสแก่ผู้อื่น ยอมรับและให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน และเข้าใจเจตนารมณ์การทำงาน เข้าใจบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

9. ประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ ในประเด็น เข้าใจในเจตนารมณ์การทำงานเป็นครุคำสอน และเป็นผู้สร้างและสานต่อวิสัยทัศน์ขององค์กร/พระศาสนจักร มากที่สุด รองลงมาได้แก่ มีความสามารถในการใช้เครื่องมือและวิธีการต่างๆ เป็นนักสื่อสารเรื่องความเชื่อ ศรัทธาด้วยความรักและความหวัง และรับรู้ระบบการจัดการ โรงเรียน/องค์กรภายใต้วิสัยทัศน์ และเป้าหมายเดียวกันกับหมู่คณะ

จากข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปในภาพรวมได้ ดังนี้

1. ด้านทักษะการสอน ผลสรุปการวิเคราะห์ด้านทักษะการสอน 5 ประการ ประกอบด้วย บริบท (Context) ประสบการณ์ (Experience) การไตร่ตรอง (Reflection) การปฏิบัติ (Action) และ การประเมินผล (Evaluation) มีตัวชี้วัดทั้งหมด 42 ประการนั้น ด้านบริบท (Context) ประเด็นทำความเข้าใจบริบทของผู้เรียนเป็นรายบุคคล/รายกลุ่มเพื่อนำมาใช้ ในการพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียนมีความสอดคล้องกันมากที่สุด ด้านประสบการณ์ (Experience) ประเด็นวางแผนการสอน (กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาวิชา ออกแบบกิจกรรม การเรียนการสอนและการประเมินผล) เลือกรูปแบบวิธีการเรียน/ การสอนที่หลากหลาย น่าสนใจ ผลดีและการเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ เพื่อ ประโยชน์ของผู้เรียนและสังคมมีความสอดคล้องกันมากที่สุด ด้านการไตร่ตรอง (Reflection) ประเด็นสอนให้ผู้เรียนมีเหตุผล แยกแยะถูกผิดมากที่สุดมีความสอดคล้องกันมากที่สุด ด้านการ ปฏิบัติ (Action) ประเด็นสอนให้ผู้เรียนมีความเชื่อมโยงในศาสนามีความสอดคล้องกันมากที่สุด และด้านการประเมินผล (Evaluation) ประเด็นประเมินผลตามความเป็นจริงมีความสอดคล้องกัน มากที่สุด

2. ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผลสรุปการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยจากเอกสารทั้ง 9 ประการ ได้แก่ รัก-ศรัทธา ในพระเจ้า รักผู้เรียน ส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การดำเนินชีวิตตาม แบบอย่างของพระเยซูเจ้า อุทิศตนเพื่อสังคม จงรักภักดีและรับใช้พระศาสนจักรคาทอลิก กระทำ สิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ทำงานเป็นหมู่คณะ ประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ มีตัวชี้วัด ทั้งหมด 57 ประการ พบว่า ด้านรัก-ศรัทธาในพระเจ้า ประเด็นสนับสนุนการสานเสวนาระหว่าง ความเชื่อและวัฒนธรรม เป็นนักเสวนา และปลูกจิตสำนึกความรับผิดชอบมีความสอดคล้องกัน มากที่สุด ด้านรักผู้เรียน ประเด็นเอาใจใส่และห่วงใยผู้เรียนเป็นรายบุคคลมีความสอดคล้องกัน มากที่สุด ด้าน ส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประเด็นมีความเมตตา กรุณา ปราณี ให้อภัย มีความสอดคล้องกันมากที่สุด ด้านดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า ประเด็น เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล นับถือ เกรงใจ ให้ความสำคัญผู้อื่น ยอมรับฟังใน เหตุผลของผู้อื่นมีความสอดคล้องกันมากที่สุด ด้าน อุทิศตนเพื่อสังคม ประเด็น มีความซื่อสัตย์ สุจริต รักษาความจริง และมีความสามัคคี รักใคร่กลมเกลียว ประารถนาคือต่อผู้อื่น ยินดีในความ สุขของผู้อื่นมีความสอดคล้องกันมากที่สุด ด้านจงรักภักดีและรับใช้พระศาสนจักรคาทอลิก ประเด็น เอาใจใส่คนยากจน การเข้าหาและช่วยเหลือคนยากจนมีความสอดคล้องกันมากที่สุด ด้านกระทำ สิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ประเด็นดำเนินชีวิตเป็นประจักษ์พยาน ประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี ไว้ใจ

ได้นับถือตนเองมีความสอดคล้องกันมากที่สุด ด้านทำงานเป็นหมู่คณะ ประเด็นมีชีวิตเป็นหมู่คณะ ทำงานเป็นทีม ร่วมมือกับบุคคล/ชุมชน ที่เกี่ยวข้อง มีน้ำหนึ่งใจเดียวกับผู้อภิบาลและเพื่อนร่วมงานมีความสอดคล้องกันมากที่สุด และด้านประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ ประเด็น เข้าใจในเจตนารมณ์การทำงานเป็นครูคำสอน และเป็นผู้สร้างและสานต่อวิสัยทัศน์ขององค์กร/ พระศาสนจักรมีความสอดคล้องกันมากที่สุด

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเพื่อการพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย เป็นการวิจัยพัฒนา (Research and Development) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดของอิกญาเขียนในประเทศไทย 2) แบบสอบถาม เกี่ยวกับความต้องการ เรื่อง การพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย และ 3) แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์มีผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 13 คน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม มีครูคำสอน จำนวน 343 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม การเก็บข้อมูลการทดลองกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดของอิกญาเขียนในประเทศไทย มีครูคำสอนกลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน เป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดของอิกญาเขียนในประเทศไทย มีผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เป็นผู้ประเมิน การดำเนินการวิจัยประกอบด้วยขั้นตอนดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาสภาพความต้องการด้านทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย 2) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดของอิกญาเขียนในประเทศไทย 3) การทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดของอิกญาเขียนในประเทศไทย และ 4) การประเมินกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดของอิกญาเขียนในประเทศไทย รายละเอียดในแต่ละขั้นตอน มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพความต้องการด้านทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย

ขั้นตอนนี้ เป็นการศึกษสภาพความต้องการด้านทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย เพื่อนำไปใช้เป็นแนวกรอบ

แนวคิดทฤษฎีในการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดของอิกญาเซียนในประเทศไทย ในขั้นตอนต่อไป โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ แล้วส่งให้ครูกำสอนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 343 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดในการดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร มีดังนี้

1.1.1 ประชากรในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ที่เป็น 1) ผู้อำนวยการศูนย์คริสตศาสนธรรมประจำสังฆมณฑล และ 2) ผู้เชี่ยวชาญกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดของอิกญาเซียนในประเทศไทย จำนวน 47 คน

1.1.2 ประชากรในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูกำสอนปฏิบัติการ จำนวน 2,431 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 13 คน ประกอบด้วย

1.2.1.1 ผู้เชี่ยวชาญ ที่เป็นผู้จัดการศูนย์คริสตศาสนธรรมประจำสังฆมณฑลจำนวน 7 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดคุณสมบัติดังนี้ คือ เป็นบุคคลที่สำเร็จการศึกษาด้านการเผยแผ่ธรรมในระดับปริญญาโทขึ้นไป หรือมีประสบการณ์การทำงานบริหารศูนย์คริสตศาสนธรรมอย่างน้อยเป็นเวลา 3 ปี

1.2.1.2 ผู้เชี่ยวชาญการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดของอิกญาเซียนในประเทศไทย จำนวน 6 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดคุณสมบัติดังนี้ คือ เป็นผู้สอนหรือเป็นผู้ให้การอบรมครูกำสอนมาเป็นเวลาอย่างน้อย 5 ปี หรือเป็นบุคคลที่ทำงานในศูนย์คริสตศาสนธรรมประจำสังฆมณฑลอย่างน้อย 5 ปี

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูกำสอนปฏิบัติการ จำนวน 343 ได้มาโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) จำนวนร้อยละ 14 จากจำนวนครูกำสอนทั่วไปประเทศไทย รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครุคำสอน

จังหวัด	จำนวนครุคำสอน	กลุ่มตัวอย่าง 14%
กรุงเทพฯ	646	91
จันทบุรี	112	16
เชียงใหม่	726	102
ท่าแร่หนองแสง	170	24
นครราชสีมา	168	24
ราชบุรี	183	26
สุราษฎร์ธานี	112	16
อุดรธานี	57	8
อุบลราชธานี	172	24
นครสวรรค์	85	12
รวม	2,431	343

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

- 2.1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structure interview) สำหรับสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
- 2.2 แบบสอบถาม สำหรับการสอบถามครุคำสอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

- 3.1 การสร้างและพัฒนาแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้
 - 3.1.1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพความต้องการการพัฒนาทักษะที่พึงประสงค์ของครุคำสอนตามแนวคิดของอิกญาเขียนในประเทศไทย เพื่อนำข้อมูลและความรู้มาเป็นประเด็นในการสร้างคำถามในการสัมภาษณ์
 - 3.1.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้เชี่ยวชาญ ส่วนที่สองเป็นแนวคำถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาด้านทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุคำสอนตามแนวคิดของอิกญาเขียนในประเทศไทย
 - 3.1.3 นำแบบสัมภาษณ์เสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาพร้อมปรับปรุงแก้ไข (Content Validity)

3.1.4 แก้ไขปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ และนำไปใช้ในการสัมภาษณ์

3.2 การสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.2.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะการสอนและคุณลักษณะของครู- คำสอน

3.2.2 ศึกษาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

3.2.3 ศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถาม

3.2.4 สร้างแบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สังกัด ประสบการณ์ในการเป็นครูคำสอน และประสบการณ์ในการศึกษาอบรมเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการสอนคำสอน สถานภาพในการปฏิบัติงานเป็นครูคำสอน สถานที่ในการปฏิบัติงานเป็นครูคำสอน วุฒิการศึกษา และสถานภาพทางการสมรส ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเพื่อทราบถึงความต้องการในด้านทักษะการสอนของครูคำสอน ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's rating scale) เพื่อเป็นการตรวจสอบสภาพต้องการในด้านทักษะการสอนคำสอนของครูคำสอน โดยมีความหมาย ดังนี้

5 หมายถึง มีสภาพความต้องการ อยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง มีสภาพความต้องการ อยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง มีสภาพความต้องการ อยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง มีสภาพความต้องการ อยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง มีสภาพความต้องการ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

โดยในการวิเคราะห์ให้ถือว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ตอบแบบสอบถามตกอยู่ในช่วงความสำคัญระดับใดก็แสดงว่า ข้อคำถามนั้นมีระดับความสำคัญตามสภาพความต้องการแบบนั้น โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best)

4.50-5.00 หมายถึงว่ามีสภาพความต้องการ อยู่ในระดับ มากที่สุด

3.50-4.49 หมายถึงว่ามีสภาพความต้องการ อยู่ในระดับ มาก

2.50-3.49 หมายถึงว่ามีสภาพความต้องการ อยู่ในระดับ ปานกลาง

1.50-2.49 หมายถึงว่ามีสภาพความต้องการ อยู่ในระดับ น้อย

1.00-1.49 หมายถึงว่ามีสภาพความต้องการ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเพื่อทราบถึงสภาพความต้องการในด้านคุณลักษณะของครูคำสอนตามแนวคิดของอิกญาเซียนในประเทศไทย ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's rating scale) เพื่อเป็นการตรวจสอบสภาพความต้องการในด้านคุณลักษณะของครูคำสอน โดยมีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง มีสภาพความต้องการ อยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพความต้องการ อยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง มีสภาพความต้องการ อยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีสภาพความต้องการ อยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง มีสภาพความต้องการ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

โดยในการวิเคราะห์ให้ถือว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ตอบแบบสอบถามตกอยู่ในช่วงความสำคัญระดับใดก็แสดงว่า ข้อคำถามนั้นมีระดับความสำคัญตามสภาพความต้องการแบบนั้น โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best)

- 4.50-5.00 หมายถึงว่ามีสภาพความต้องการ อยู่ในระดับ มากที่สุด
- 3.50-4.49 หมายถึงว่ามีสภาพความต้องการ อยู่ในระดับ มาก
- 2.50-3.49 หมายถึงว่ามีสภาพความต้องการ อยู่ในระดับ ปานกลาง
- 1.50-2.49 หมายถึงว่ามีสภาพความต้องการ อยู่ในระดับ น้อย
- 1.00-1.49 หมายถึงว่ามีสภาพความต้องการ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเพื่อทราบความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อการเรียนรู้ พัฒนาศักยภาพการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

3.2.5 เสนอแบบสอบถามที่สร้างขึ้นต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) การใช้ภาษา ความเหมาะสมของข้อคำถาม และความครบถ้วนของเนื้อหาความรู้ที่ต้องการ ได้ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.60-1.00

3.2.6 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.2.7 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับครูคำสอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.977 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ มากกว่า 0.7 ขึ้นไป

3.2.8 นำแบบสอบถามไปใช้เก็บข้อมูลจากครูกำสอนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 343 คน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการดังนี้

4.1 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

4.1.1 ผู้วิจัย นำหนังสือจากมหาวิทยาลัยศิลปากร ส่งไปยังผู้เชี่ยวชาญกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์

4.1.2 ผู้วิจัย ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย และสัมภาษณ์ตามแนวคำถามที่ตั้งไว้

4.1.3 ผู้วิจัยสรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Content Analysis)

4.2 การเก็บข้อมูลจากครูกำสอน

4.2.1 ผู้วิจัยนำหนังสือจากมหาวิทยาลัยศิลปากร ส่งไปยังผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ร่วมมือในการเก็บข้อมูล

4.2.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึงโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองและทางไปรษณีย์โดยขอความอนุเคราะห์ร่วมมือให้ผู้แทนของแต่ละโรงเรียนรวบรวมแบบสอบถามจากผู้ให้ข้อมูลส่งกลับคืนโดยผู้วิจัยไปรับเองและส่งกลับทางไปรษณีย์ แล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

4.2.3 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับ และจัดทำรายงานผลการวิจัยต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage: %) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic mean: \bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และสำหรับข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ตามแนวคิดในการพัฒนากิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตของ Boone (2002) ซึ่งประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การพัฒนาและการดำเนินการ และ 3) การประเมินผลและรายงานผล มีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย

2.2 เอกสารประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย

3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

การสร้างและพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการออกแบบแผนชุดกิจกรรม (Designing the Planned Program)

1.1 วิเคราะห์และแปลความ สภาพความต้องการที่ได้จากการสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง มาจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ

1.2 สร้างวัตถุประสงค์การเรียนรู้

1.3 เลือกกิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงตนเองตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

1.4 กำหนดผลสัมฤทธิ์ที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้นสำหรับวัตถุประสงค์ในแต่ละประการได้กำหนดไว้

ขั้นที่ 2 การทำแผนกิจกรรม (Implementing the Planned Program)

2.1 ศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการ วัตถุประสงค์ การเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ ต้องการให้เกิดขึ้น และผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรมที่ได้วางไว้ในขั้นที่ 1

2.2 ตรวจสอบอย่างละเอียดถึงความต้องการ วัตถุประสงค์ การเปลี่ยนแปลงที่ต้องการให้เกิดขึ้นและผลสัมฤทธิ์ แล้วทำเป็นแผนปฏิบัติการ (Plans of Action)

ขั้นที่ 3 การพัฒนากิจกรรม

3.1 นำกิจกรรมเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการศึกษาตลอดชีวิต และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย และผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการเผยแผ่หลักธรรมคริสต์ศาสนา เพื่อตรวจสอบ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) การใช้ภาษา ความเหมาะสม และความครบถ้วนของเนื้อหาความรู้ที่ต้องการ

3.2 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัย นำหนังสือจากมหาวิทยาลัยศิลปากร ส่งไปยังผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความอนุเคราะห์ตรวจแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดของอิกญาเซียนในประเทศไทย

4.2 ผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดของอิกญาเซียนในประเทศไทย

4.3 ผู้วิจัยสรุปข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ และปรับปรุงแก้ไข กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดของอิกญาเซียนในประเทศไทย

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดของอิกญาเซียนในประเทศไทย

ขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินการทดลอง แบบศึกษากลุ่มเดียวและวัดก่อน-หลังการทดลอง : The One-Group Pretest-Posttest Design (กัญญา ลินทร์ศรีกุล, 2555) มีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการทดลอง คือ ครูคำสอน จำนวน 15 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดคุณสมบัติต้องเป็น ครูคำสอนที่เพิ่งเข้ารับหน้าที่หรือ มีประสบการณ์การสอนคำสอนไม่เกิน 5 ปี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบทดสอบก่อนการทดลอง (O_1)

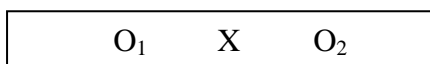
2.2 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย

2.3 แบบทดสอบหลังการทดลอง (O_2)

3. รูปแบบการทดลอง

3.1 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research & Develop) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรอิสระ เพื่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับตัวแปรตาม

3.2 ใช้รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียว วัดผลก่อนหลัง (One-Group: Pretest - Posttest Design) การทดลองแบบนี้เลือกตัวอย่างมาทดลองกลุ่มเดียว แต่ก่อนทดลองมีการวัดผลไว้ก่อน (O_1) จากนั้นจึงให้การทดลอง เสร็จแล้วให้ผลหลังทดลอง (O_2) ดังรูปแบบทั่วไปดังนี้

โดยที่ X หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิด
 อิกญาเขียนในประเทศไทย

O_1 หมายถึง การวัดผลก่อนการทดลอง

O_2 หมายถึง การวัดผลหลังการทดลอง

เมื่อผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์การทดลอง และขั้นตอนวิธีการทดลองแล้ว ดำเนินการทดลองตามขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

3.2.1 การวัดผลก่อนการทดลอง ก่อนเริ่มทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการวัดทักษะการสอนและคุณสมบัตินี้ที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดของอิกญาเขียนในประเทศไทย โดยใช้แบบทดสอบก่อนการทดลอง (O_1)

3.2.2 ดำเนินการทดลอง ตามรูปแบบ และวันเวลาที่กำหนด

3.2.3 การวัดผลหลังทดลอง เมื่อทดลองเสร็จ ผู้วิจัยดำเนินการวัดทักษะการสอนและคุณสมบัตินี้ที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดของอิกญาเขียนในประเทศไทย โดยใช้แบบทดสอบหลังการทดลอง (O_2)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการดังนี้

4.1 ผู้วิจัยนำหนังสือจาก มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่งไปยัง ผู้อำนวยการศูนย์ คริสตศาสนธรรม เพื่อรับรองการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และขออนุญาตนำครูคำสอนกลุ่มทดลองเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

4.2 ผู้วิจัย ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย วิธีการทดลอง ให้กลุ่มทดลองทราบ และดำเนินการทดสอบก่อนการทดลอง ทดลองกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ ขั้นตอน วิธีการ และเวลาที่กำหนดไว้ และทดสอบหลังการทดลอง

4.3 ผู้วิจัยจัดสนทนากลุ่มทดลอง เกี่ยวกับผลที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิด อิกญาเซียนในประเทศไทย

4.4 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับ และจัดทำรายงานผลการวิจัยต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ผลการสอบวัด ทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดของอิกญาเซียนในประเทศไทย ก่อนทดลอง (O_1) กับหลังทดลอง (O_2) เปรียบเทียบกันด้วย Paired sample t-test ถ้าพบว่า มีนัยสำคัญ โดยทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ยหลังทดลองมากกว่าก่อนทดลอง ก็แสดงว่ากิจกรรมเพื่อการพัฒนาครูคำสอนตามแนวคิดของอิกญาเซียนในประเทศไทย ช่วยเพิ่มทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนได้ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2551)

4.2 ในระหว่างการจัดกิจกรรม ผู้นำจะรับฟังเสียงสะท้อนกลับ (Feed Back) จากกลุ่มทดลอง และให้ความสำคัญต่อการประเมินผลการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน (Formative evaluation) และรูปแบบการประเมินในลักษณะอื่นๆ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อนำมาปรับหรือกระทำใหม่ในกิจกรรมการเรียนรู้ และเป็นข้อมูลในการวางแผนต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนการประเมินผลที่ได้จากการทดลอง และปรับปรุงพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดของอิกญาเซียนในประเทศไทย ให้มีประสิทธิภาพ และเป็นฐานข้อมูลสำหรับการนำไปใช้ในการพัฒนาครูคำสอนในด้านอื่นๆ ต่อไปทั้งในและต่างประเทศ มีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย วิทยากร/ผู้สอน ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ผู้ช่วยวิจัยและหัวหน้าศูนย์ของผู้เข้าโปรแกรม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินผล และประเด็นการสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัย นำหนังสือจากมหาวิทยาลัยศิลปากร ส่งไปยังผู้ทรงเชี่ยวชาญ เพื่อขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ประเมินกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุคําสอนตามแนวคิดของอิกญาเขียนในประเทศไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.2 ผู้วิจัย ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย นำเสนอเอกสาร แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุคําสอนตามแนวคิดของอิกญาเขียนในประเทศไทย และผลการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุคําสอนตามแนวคิดของอิกญาเขียนในประเทศไทย

3.3 ผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุคําสอนตามแนวคิดของอิกญาเขียนในประเทศไทย

3.4 ผู้วิจัยสรุปข้อมูลที่ได้จากการประเมินและการสนทนากลุ่ม นำไปปรับปรุงแก้ไข กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุคําสอนตามแนวคิดของอิกญาเขียนในประเทศไทย

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมิน ใช้ค่าร้อยละ (percentage : %) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic mean : \bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4.2 ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

5. การรายงานผล

5.1 รายงานผลสัมฤทธิ์และผลความสำเร็จของกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุคําสอนตามแนวคิดของอิกญาเขียนในประเทศไทย ให้กับครุคําสอนและผู้ผู้นำในกลุ่มเป้าหมาย ผู้บริหารการศึกษา ผู้อำนวยการศูนย์คริสตศาสนธรรม ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

5.2 วิเคราะห์และประเมินองค์กร (บทบาทหน้าที่ โครงสร้าง และกระบวนการ) และการดำเนินงานในการจัดฝึกอบรมกิจกรรมเพื่อพิจารณาความเปลี่ยนแปลง และ/หรือ ทบทวนความต้องการที่จะช่วยเพิ่มความสำเร็จในองค์กรเพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่กำลังเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเป้าหมายและสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่

5.3 ให้คำเสนอแนะวิธีการที่จะทำให้ศูนย์คําสอนต่างๆในประเทศไทยได้พัฒนามากยิ่งขึ้นในการให้บริการด้านการเผยแพร่หลักธรรมตามความต้องการของชุมชน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย เป็นการวิจัยและพัฒนา (The Research and Development) ใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบผสม (Mixed Method) การวิเคราะห์ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ 1) วิเคราะห์ผลศึกษาสภาพความต้องการในการปฏิบัติทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย 2) วิเคราะห์ผลการพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย และ 3) วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์การทดลองใช้แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ผลการศึกษาสภาพความต้องการในการปฏิบัติงานด้านทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ประกอบด้วย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามครูกำสอน เรื่องสภาพความต้องการด้านทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย

1.1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของครูกำสอน

ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของครูกำสอน ดังปรากฏในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 สถานภาพทั่วไปของครูกำสอน

(n=343)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
เพศชาย	79	23.00
เพศหญิง	264	77.00
2. อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	11	3.21
21-25 ปี	35	10.20
26-30 ปี	36	10.50
31-35 ปี	28	8.16
36-40 ปี	52	15.16
41-45 ปี	45	13.12
46-50 ปี	45	13.12
51-55 ปี	38	11.08
56-60 ปี	33	9.62
มากกว่า 60 ปี	20	5.83
3. ตั้งชมรมทลที่สังกัด		
อัครตั้งชมรมทลกรุงเทพฯ	91	26.53
ตั้งชมรมทลราชบุรี	26	7.58
ตั้งชมรมทลจันทบุรี	16	4.66
ตั้งชมรมทลเชียงใหม่	102	29.74
ตั้งชมรมทลนครสวรรค์	12	3.50
ตั้งชมรมทลสุราษฎร์ธานี	16	4.66
อัครตั้งชมรมทลท่าแร่-หนองแสง	24	7.00
ตั้งชมรมทลอุบลราชธานี	24	7.00
ตั้งชมรมทลนครราชสีมา	24	7.00
ตั้งชมรมทลอุดรธานี	8	2.33

ตารางที่ 6 สถานภาพทั่วไปของครูกำสอน (ต่อ)

(n=343)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
4. ประสบการณ์ในการเป็น ครูกำสอน		
ประสบการณ์ 1- 5 ปี	150	43.73
ประสบการณ์ 6-10 ปี	60	17.49
ประสบการณ์ 11-15 ปี	41	11.95
ประสบการณ์ 16-20 ปี	43	12.54
ประสบการณ์ 21-25 ปี	19	5.54
ประสบการณ์ 26-30 ปี	16	4.66
ประสบการณ์ 31-35 ปี	6	1.75
ประสบการณ์ 36-40 ปี	6	1.75
ประสบการณ์ มากกว่า 40 ปี	2	0.58
5. ท่านเคยได้รับการฝึกอบรม กิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการสอน กำสอน		
เคยเข้าร่วมกิจกรรม	282	82.22
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม	61	17.78
6. สถานภาพของท่านในการ ปฏิบัติงานเป็นครูกำสอน		
บาทหลวง	8	2.33
บราเดอร์	8	2.33
ซิสเตอร์	17	4.96
ฆราวาส	310	90.38

ตารางที่ 6 สถานภาพทั่วไปของครูกำสอน (ต่อ)

(n=343)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
7. สถานที่ในการปฏิบัติงานเป็น ครูกำสอน		
ประจำวัด	40	11.66
ประจำโรงเรียน	246	71.72
ศูนย์อบรมคริสตศาสนธรรม	40	11.66
องค์กรคาทอลิกอื่นๆ	7	2.04
ไม่ระบุ	10	2.92
8. วุฒิการศึกษาสูงสุดของท่านใน ปัจจุบัน		
มัธยมศึกษาตอนต้น	13	3.79
มัธยมศึกษาตอนปลาย	45	13.12
ปริญญาตรี	234	68.22
ปริญญาโท	36	10.50
ไม่ระบุ	15	4.37
9. สถานภาพทางการสมรส		
โสด	181	52.77
แต่งงาน	145	42.27
หย่าร้าง	6	1.75
ไม่ระบุ	11	3.21
รวม	343	100.00

จากตารางที่ 6 พบว่า ครูกำสอนทั้งหมด 343 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 77 มีอายุอยู่ในช่วง 36-40 ปีมากที่สุด จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 15.16 รองลงมาคือ ในช่วงอายุ 41-45 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 13.12 และอายุ 46-50 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 13.12 ครูกำสอนส่วนใหญ่สังกัดสังฆมณฑลเชียงใหม่ จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 29.74 รองลงมาคือ อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 26.53 ครูกำสอนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนคำสอน 1-5 ปี จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 43.73 รองลงมาคือมีประสบการณ์ 6-10 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 17.49 และส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการสอนคำสอน จำนวน 282 คน คิดเป็นร้อยละ 82.22 ทั้งนี้ ครูกำสอนส่วนใหญ่เป็นฆราวาส จำนวน 310 คน คิดเป็นร้อยละ 90.38 รองลงมาคือ ซิสเตอร์

จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.96 และครูคำสอนส่วนใหญ่ปฏิบัติงานประจำในโรงเรียน จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 71.72 รองลงมาคือ ประจำวัด จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 11.66 และประจำศูนย์อบรมคริสตศาสนธรรม จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 11.66 สำหรับวุฒิการศึกษา ครูคำสอนส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 68.22 รองลงมาคือ จบมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 45 คน คิดเป็นร้อยละ 13.12 และในสถานภาพด้านการสมรส กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นโสด จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 52.77 รองลงมาคือ แต่งงานแล้ว จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 42.27

1.2 วิเคราะห์ผลศึกษา สภาพความต้องการในการปฏิบัติด้านทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยจากแบบสอบถามครูคำสอนจำนวน 343 คน โดยลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's rating scale) และกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

1.2.1 สภาพความต้องการในการปฏิบัติด้านทักษะเฉลี่ยรวมทุกด้าน
ตารางที่ 7 ระดับสภาพความต้องการในการปฏิบัติด้านทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยเฉลี่ยรวมทุกด้าน

รายการ		ทักษะที่ต้องการ			
		\bar{x}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1	บริบท (Context) รวมเฉลี่ย	4.30	.535	มาก	4
2	ประสบการณ์ (Experience) รวมเฉลี่ย	4.31	.548	มาก	3
3	การไตร่ตรอง (Reflection) รวมเฉลี่ย	4.44	.598	มาก	1
4	การปฏิบัติ (Action) รวมเฉลี่ย	4.40	.579	มาก	2
5	ประเมินผล (Evaluation) รวมเฉลี่ย	4.25	.646	มาก	5
รวมเฉลี่ยทุกด้าน		4.35	.504	มาก	-

จากตารางที่ 7 ระดับค่าเฉลี่ยรวมสภาพความต้องการทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยทุกด้าน พบว่า ครูคำสอนกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการทักษะการสอนโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = .504) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีด้านการไตร่ตรองมากที่สุด ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = .598 อยู่ในระดับมาก) รองลงมาคือ การปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = .579 อยู่ในระดับมาก) ด้านประสบการณ์ ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = .548 อยู่ในระดับมาก) ด้านบริบท ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = .535 อยู่ในระดับมาก) และการประเมินผล ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = .646 อยู่ในระดับมาก) ตามลำดับ

สรุปได้ว่า สภาพความต้องการทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิด อิกญาเซียน ครูคำสอนมีความต้องการการพัฒนาในระดับมากในทุกด้าน โดยมีความต้องการที่จะพัฒนาทักษะการสอนในด้านการใช้เทคโนโลยี ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = .598 อยู่ในระดับ มาก) รองลงมาคือ การปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = .579 อยู่ในระดับ มาก) และด้านประสบการณ์ ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = .548 อยู่ในระดับ มาก)

1.2.2 สภาพความต้องการในการปฏิบัติด้านทักษะเฉลี่ยเฉพาะด้าน

1.2.2.1 ด้านบริบท (Context)

ตารางที่ 8 ระดับสภาพความต้องการในการปฏิบัติทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิด อิกญาเซียนในประเทศไทยด้านบริบท (Context)

รายการ		ทักษะที่ต้องการ		
		\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	นำชีวิตและคำสอนของพระเยซูเจ้ามาเป็นแบบฉบับ ในการสอน คำสอน	4.53	.634	มากที่สุด
2	นำความรู้ด้านพระคัมภีร์ พระวรสาร พิธีกรรม บทบัญญัติ และการภาวนามาถ่ายทอดให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน	4.39	.708	มาก
3	เสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้	4.35	.662	มาก
4	แสดงความห่วงใย เอาใจใส่ ติดตาม ดูแลอภิบาลผู้เรียน	4.34	.700	มาก
5	เป็นผู้นำทางปัญญา ฝึกฝนให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง นำตนเอง ในการเรียนรู้ได้	4.28	.716	มาก
6	เรียนรู้และเข้าใจในด้านศาสตร์การสอนที่เหมาะสม กับกลุ่มผู้เรียน	4.24	.716	มาก
7	วิเคราะห์ ทำความเข้าใจบริบทของผู้เรียนเป็นรายบุคคล/รายกลุ่ม เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน	4.20	.709	มาก
8	เรียนรู้และเข้าใจในเรื่องมนุษยวิทยาและจิตวิทยาการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับ ผู้เรียน	4.09	.778	มาก
รวมเฉลี่ย		4.30	.535	มาก

จากตารางที่ 8 สภาพความต้องการทักษะการสอนของครูคำสอนด้านบริบท (Context) สามลำดับแรก คือ นำชีวิตและคำสอนของพระเยซูเจ้ามาเป็นแบบฉบับในการสอน คำสอนมากที่สุด ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = .634 อยู่ในระดับ มากที่สุด) รองลงมาคือ นำความรู้ด้านพระคัมภีร์ พระวรสาร พิธีกรรม บทบัญญัติ และการภาวนามาถ่ายทอดให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = .708 อยู่ในระดับ มาก) และเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจใน

การเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = .662 อยู่ในระดับ มาก) โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = .535)

1.2.2.2 ด้านประสบการณ์ (Experience)

ตารางที่ 9 ระดับสภาพความต้องการในการปฏิบัติทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิด
อิกญาเขียนในประเทศไทยด้านประสบการณ์ (Experience)

รายการ		ทักษะที่ต้องการ		
		\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	ถ่ายทอดความรู้ด้านต่างๆ อย่างเต็มศักยภาพ	4.39	.665	มาก
2	สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	4.38	.720	มาก
3	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน	4.37	.700	มาก
4	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาสติปัญญา จิตใจและวุฒิภาวะของผู้เรียน	4.35	.675	มาก
5	มุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้ การลงมือปฏิบัติ มากกว่าการสอน หรือ การบอกความรู้	4.35	.702	มาก
6	เลือกใช้วิธีการเรียนการสอน/การเรียนรู้เพื่อเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Centered Learning)	4.34	.702	มาก
7	บูรณาการมิติด้านความเชื่อทางศาสนาเข้าไปในการศึกษาทุกกิจกรรม	4.34	.703	มาก
8	สอนให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักแก้ปัญหาและรับผิดชอบร่วมกัน	4.34	.715	มาก
9	ถ่ายทอดสื่อสาร ได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน สร้างสรรค์	4.33	.709	มาก
10	เลือกใช้วิธีการเรียนการสอน/การเรียนรู้ที่หลากหลาย น่าสนใจ	4.33	.721	มาก
11	นำเข้าสู่บทเรียน การชี้แจงวัตถุประสงค์ อธิบายให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์สำคัญของเนื้อหาที่จะเรียน ความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิต การสรุปบทเรียน	4.29	.733	มาก
12	ผลิตและการเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนและสังคม	4.26	.757	มาก
13	บูรณาการองค์ความรู้ กระบวนการและกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมหรือบริบทของผู้เรียน	4.25	.707	มาก
14	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเกิดความรู้และทักษะ นำความรู้ที่ได้มาลงมือกระทำด้วยตนเองได้	4.24	.687	มาก
15	วางแผนการสอน (กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาวิชา ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผล)	4.23	.755	มาก
รวมเฉลี่ย		4.31	.548	มาก

จากตารางที่ 9 สภาพความต้องการทักษะการสอนของครูกำสอนด้านประสบการณ์ (Experience) สามลำดับแรก คือ ถ่ายทอดความรู้ด้านต่างๆ อย่างเต็มศักยภาพ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = .665 อยู่ในระดับ มาก) รองลงมาคือ สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = .720 อยู่ในระดับ มาก) และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = .700 อยู่ในระดับ มาก) โดยมีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = .548)

1.2.2.3 ด้านการไตร่ตรอง (Reflection)

ตารางที่ 10 ระดับสภาพความต้องการในการปฏิบัติทักษะการสอนของครูกำสอนตามแนวคิด อิกญาเขียนในประเทศไทยด้านการไตร่ตรอง (Reflection)

รายการ		ทักษะที่ต้องการ		
		\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	สอนให้ผู้เรียนมีจิตสำนึก ความรับผิดชอบ	4.50	.662	มากที่สุด
2	สอนให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย	4.49	.683	มาก
3	สอนให้ผู้เรียนรู้จักควบคุมสติและจิตใจ	4.48	.679	มาก
4	สอนให้ผู้เรียนมีเหตุผล แยกแยะถูกผิด	4.43	.667	มาก
5	พิจารณาด้วยเหตุผล	4.43	.688	มาก
6	เปิดโอกาสและกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนรู้และการอภิปราย แสดงความคิดเห็น อย่างเท่าเทียมและสร้างสรรค์	4.42	.700	มาก
7	สอนให้ผู้เรียนสามารถคิดไตร่ตรอง	4.40	.710	มาก
รวมเฉลี่ย		4.44	.598	มาก

จากตารางที่ 10 สภาพความต้องการทักษะการสอนของครูกำสอนด้านการไตร่ตรอง (Reflection) สามลำดับแรก คือ ให้ผู้เรียนมีจิตสำนึก ความรับผิดชอบ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = .662 อยู่ในระดับ มาก) รองลงมาคือ สอนให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย ($\bar{x} = 4.49$, S.D. = .683 อยู่ในระดับ มาก) และสอนให้ผู้เรียนรู้จักควบคุมสติและจิตใจ ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = .679 อยู่ในระดับ มาก) โดยมีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = .598)

1.2.2.4 ด้านการปฏิบัติ (Action)

ตารางที่ 11 ระดับสภาพความต้องการในการปฏิบัติทักษะการสอนของครูกำสอนตามแนวคิด
อิกญาเขียนในประเทศไทยด้านการปฏิบัติ (Action)

รายการ		ทักษะที่ต้องการ		
		\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	สอนให้ผู้เรียนมีความเลื่อมใสในศาสนา	4.55	.660	มากที่สุด
2	สอนให้ผู้เรียนประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งสอนของ พระเยซูเจ้า เป็นมิตรกับพระเยซูเจ้า	4.49	.700	มาก
3	สอนให้ผู้เรียนเป็นคนดีและคนเก่ง (มีความรู้คู่คุณธรรม)	4.48	.679	มาก
4	รักษาวินัยทางจิตใจ เป็นผู้นำทางวิญญาณของผู้เรียน เป็นแบบอย่างที่ดี	4.42	.674	มาก
5	สอนผู้เรียนให้ปฏิบัติตามสุณิสัยที่ดี	4.41	.677	มาก
6	สั่งสอนอบรมผู้เรียนได้ปฏิบัติตามอย่างถูกต้องตามหลักธรรมที่ได้เรียนรู้มา	4.41	.702	มาก
7	เสริมสร้างภาวะผู้นำ ความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียน	4.38	.698	มาก
8	เป็นผู้รับใช้ ผู้ประสานงานระหว่างผู้เรียน ชุมชนและสถาบันต่างๆ ในชุมชน	4.29	.732	มาก
9	แสวงหาความร่วมมือ สร้างเครือข่าย ภายในและภายนอกกลุ่ม/องค์กร	4.22	.771	มาก
รวมเฉลี่ย		4.40	.579	มาก

จากตารางที่ 11 สภาพความต้องการทักษะการสอนของครูกำสอนด้านการปฏิบัติ (Action) สามลำดับแรก คือ สอนให้ผู้เรียนมีความเลื่อมใสในศาสนา มากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = .660 อยู่ในระดับ มาก) รองลงมาคือ สอนให้ผู้เรียนประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระเยซูเจ้า เป็นมิตรกับพระเยซูเจ้า ($\bar{x} = 4.49$, S.D. = .700 อยู่ในระดับ มาก) และสอนให้ผู้เรียนเป็นคนดีและคนเก่ง (มีความรู้คู่คุณธรรม) ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = .679 อยู่ในระดับ มาก) โดยมีค่าเฉลี่ยรวมในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = .579)

1.2.2.5 ด้านการประเมินผล (Evaluation)

ตารางที่ 12 ระดับสภาพความต้องการในการปฏิบัติทักษะการสอนของครูกำสอนตามแนวคิด
อิกญาเขียนในประเทศไทยด้านการประเมินผล (Evaluation)

รายการ		ทักษะที่ต้องการ		
		\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	ประเมินผลการทำงานของตนเองอย่างรอบคอบเพื่อนำผลไปปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่งขึ้น	4.33	.688	มาก
2	ประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้การสอนตามสภาพจริง	4.26	.697	มาก
3	ออกแบบประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย	4.18	.762	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.25	.646	มาก

จากตารางที่ 12 สภาพความต้องการทักษะการสอนของครูกำสอนด้านการการประเมินผล (Evaluation) สามลำดับแรก คือ ประเมินผลการทำงานของตนเองอย่างรอบคอบเพื่อนำผลไปปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่งขึ้นมากที่สุด ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = .688 อยู่ในระดับ มาก) รองมาคือ ประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้การสอนตามสภาพจริง ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = .697 อยู่ในระดับ มาก) และออกแบบประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = .762 อยู่ในระดับ มาก) โดยมีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = .646)

1.3 วิเคราะห์ผลศึกษาสภาพความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยจากแบบสอบถามครูกำสอนจำนวน 343 คน โดยลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's rating scale) และกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

1.3.1 สภาพความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์เฉลี่ยรวมทุกด้าน

ตารางที่ 13 ระดับสภาพความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิด
 อิกญาเขียนในประเทศไทยทุกด้าน

รายการ		คุณลักษณะที่พึงประสงค์			
		\bar{x}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1	รัก-ศรัทธาในพระเจ้ารวมเฉลี่ย	4.47	.612	มาก	1
2	รักผู้เรียนรวมเฉลี่ย	4.31	.632	มาก	9
3	ส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง รวมเฉลี่ย	4.42	.639	มาก	6
4	ดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้ารวมเฉลี่ย	4.46	.640	มาก	2
5	อุทิศตนเพื่อสังคม รวมเฉลี่ย	4.45	.666	มาก	3
6	จงรักภักดีและรับใช้พระศาสนจักรคาทอลิกรวมเฉลี่ย	4.35	.742	มาก	7
7	กระทำสิ่งต่างๆให้ดีขึ้นอยู่เสมอ รวมเฉลี่ย	4.43	.697	มาก	4
8	ทำงานเป็นหมู่คณะ รวมเฉลี่ย	4.43	.730	มาก	5
9	ประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ รวมเฉลี่ย	4.32	.710	มาก	8
	รวมเฉลี่ยทุกด้าน	4.41	.594	มาก	-

จากตารางที่ 13 สภาพความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยเฉลี่ยทุกด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = .594) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีด้านรัก-ศรัทธาในพระเจ้ามากที่สุด ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = .613 อยู่ในระดับ มาก) รองลงมาคือ ด้านดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = .640 อยู่ในระดับ มาก) อุทิศตนเพื่อสังคม ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = .666 อยู่ในระดับ มาก) การกระทำสิ่งต่างๆให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = .697 อยู่ในระดับ มาก) ทำงานเป็นหมู่คณะ ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = .730 อยู่ในระดับ มาก) ส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = .639 อยู่ในระดับ มาก) จงรักภักดีและรับใช้พระศาสนจักรคาทอลิก ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = .742 อยู่ในระดับ มาก) ประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = .710 อยู่ในระดับ มาก) และรักผู้เรียน ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = .632 อยู่ในระดับ มาก) ตามลำดับ

สรุปได้ว่าสภาพความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ครูคำสอนมีความต้องการการพัฒนาในระดับมากในทุกด้าน โดยมีความต้องการที่จะพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ฯ ในด้านรัก-ศรัทธาในพระเจ้ามากที่สุด

($\bar{x} = 4.47$, S.D. = .613 อยู่ในระดับ มาก) รองลงมาคือ ด้านดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของ พระเยซูเจ้า ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = .640 อยู่ในระดับ มาก) และอุทิศตนเพื่อสังคม ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = .666 อยู่ในระดับ มาก)

1.3.2 สภาพความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์เฉลี่ยรวมเฉพาะด้าน

1.3.2.1 ด้านรัก - ศรัทธาในพระเจ้า

ตารางที่ 14 ระดับสภาพความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิด อิกญาเขียนในประเทศไทย ด้านรัก - ศรัทธาในพระเจ้า

รายการ	คุณลักษณะฯ ที่ต้องการ			
		\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	เชื่อว่ามนุษย์เป็นสิ่งสร้างสุดยอดของพระเจ้า	4.60	.663	มากที่สุด
2	มีจิตวิญญาณความเป็นครู เคารพศักดิ์ศรีของตน	4.59	.682	มากที่สุด
3	มีชีวิตจิตที่ดี มีมโนธรรมที่ดี นำความเชื่อมาปฏิบัติ	4.53	.700	มากที่สุด
4	ยึดหลักพระคริสตธรรม (ความยุติธรรม ความรัก รับผิดชอบ)	4.52	.688	มากที่สุด
5	มองโลกในแง่ดี มองเห็นพระเจ้าในทุกสิ่ง	4.50	.692	มากที่สุด
6	มีบุคลิกภาพแบบมนุษย์ มีความสมดุลด้านร่างกายและจิตใจ	4.49	.700	มาก
7	มีบุคลิกภาพที่ดี	4.43	.713	มาก
8	อนุรักษ์และปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม ที่ดีงาม ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมท้องถิ่น	4.43	.726	มาก
9	เป็นผู้นำทางความเชื่อ ผู้นำแห่งวิถีชุมชนวัด การแสดงตน เป็นประจักษ์พยาน โดยมีพระเยซูเจ้าเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิต	4.41	.747	มาก
10	สนับสนุนการสานเสวนาระหว่างความเชื่อและวัฒนธรรม เป็นนักเสวนา และปลูกจิตสำนึกความรับผิดชอบ	4.36	.760	มาก
11	เป็นผู้ร่วมงานธรรมทูตของพระศาสนจักร	4.34	.786	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.47	.612	มาก

จากตารางที่ 14 ระดับสภาพความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอน ตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ด้าน รัก-ศรัทธาในพระเจ้าในสามลำดับแรก ครูคำสอน เชื่อว่ามนุษย์เป็นสิ่งสร้างสุดยอดของ พระเจ้ามากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$, S.D. = .663 อยู่ในระดับ มาก ที่สุด) รองมาคือ มีจิตวิญญาณความเป็นครู เคารพศักดิ์ศรีของตน ($\bar{x} = 4.59$, S.D. = .682 อยู่ใน ระดับ มากที่สุด) และมีชีวิตจิต ที่ดี มีมโนธรรมที่ดี นำความเชื่อมาปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = .700 อยู่ในระดับ มากที่สุด) โดยมีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = .612)

1.3.2.2 ด้านรักผู้เรียน

ตารางที่ 15 ระดับสภาพความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิด
 อิกญาเขียนในประเทศไทย ด้านรักผู้เรียน

รายการ	รายการ	คุณลักษณะฯ ที่ต้องการ		
		\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้	4.39	.708	มาก
2	เอาใจใส่และห่วงใยผู้เรียนเป็นรายบุคคล	4.38	.734	มาก
3	เปิดโอกาสให้ผู้อื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน	4.38	.699	มาก
4	มีความคิดสร้างสรรค์	4.34	.743	มาก
5	ให้ความสำคัญกับความรู้ ประสบการณ์ ความคิด ทฤษฎีใหม่ ที่เกิด กับผู้เรียนในแต่ละวัย	4.32	.702	มาก
6	ให้ความสำคัญกับการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย	4.31	.763	มาก
7	เป็นนักวิเคราะห์ แสวงหาความรู้ มุ่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ขอมรับการ เปลี่ยนแปลง	4.29	.765	มาก
8	เป็นผู้นำทางวิชาการ	4.16	.829	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.31	.632	มาก

จากตารางที่ 15 ระดับสภาพความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ด้านรักผู้เรียนสามลำดับแรก คือ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากที่สุด ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = .708 อยู่ในระดับ มาก) รองมาคือ เอาใจใส่และห่วงใยผู้เรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = .734 อยู่ในระดับ มาก) และเปิดโอกาสให้ผู้อื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = .699 อยู่ในระดับ มาก) โดยมีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = .632)

1.3.2.3 ด้านส่งเสริมคุณธรรมและเป็นผู้มีการเปลี่ยนแปลง

ตารางที่ 16 ระดับสภาพความต้องการในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ด้านส่งเสริมคุณธรรมและเป็นผู้มีการเปลี่ยนแปลง

รายการ		คุณลักษณะฯ ที่ต้องการ		
		\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	มีความเมตตา กรุณา ปราณี ให้อภัย	4.52	.661	มาก
2	มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม	4.50	.688	มากที่สุด
3	มีจริยธรรม ตั้งมั่นในความดี ละอายชั่วกลัวบาป อดทน อดกลั้น รู้จักกาลเทศะ	4.48	.708	มาก
4	มีความรัก ยอมรับตนเอง ยอมรับสิ่งรอบตัว	4.46	.712	มาก
5	มีความคิดรอบคอบ และกว้างไกล	4.32	.751	มาก
6	เป็นผู้มีการเปลี่ยนแปลง	4.29	.798	มาก
รวมเฉลี่ย		4.42	.639	มาก

จากตารางที่ 16 ระดับสภาพความต้องการในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ด้านส่งเสริมคุณธรรมและเป็นผู้มีการเปลี่ยนแปลงสาม ลำดับแรก คือ มีความต้องการ การเมตตา กรุณา ปราณี ให้อภัย มากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = .661 อยู่ในระดับ มาก) รองมาคือ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = .688 อยู่ในระดับ มาก) และมีจริยธรรม ตั้งมั่นในความดี ละอายชั่วกลัวบาป อดทน อดกลั้น รู้จักกาลเทศะ ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = .708 อยู่ในระดับ มาก) โดยมีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = .639)

1.3.2.4 ด้านดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า

ตารางที่ 17 ระดับสภาพความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิด

อิกญาเขียนในประเทศไทย ด้านดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า

รายการ		คุณลักษณะ ^๑ ที่ต้องการ		
		\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	เคารพในคุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	4.52	.692	มากที่สุด
2	มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี ไม่แบ่งชั้นวรรณะ	4.52	.729	มากที่สุด
3	มีพระเยซูเจ้าเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิต ตอบสนองเสียงเรียกของพระเจ้า	4.50	.688	มากที่สุด
4	เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล นับถือ เกรงใจ ให้ความสำคัญผู้อื่น ยอมรับฟังในเหตุผลของผู้อื่น	4.49	.717	มาก
5	ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอารอดเอาเปรียบ	4.47	.752	มาก
6	คำนึงถึงความต้องการพื้นฐานของมนุษย์	4.45	.731	มาก
7	มีความเป็นประชาธิปไตย เน้นการมีเสรีภาพ และความเท่าเทียม	4.45	.751	มาก
8	มีจิตภาวนา ดำเนินชีวิตตามความเชื่อทั้งการภาวนา การนมัสการ และการบริการรับใช้บนพื้นฐานของความรัก ในชีวิตส่วนตัวและชีวิตกลุ่ม	4.43	.729	มาก
9	มีความกระตือรือร้น อุทิศตนเพื่อพระศาสนจักร ชุมชน สังคม	4.43	.722	มาก
10	เป็นผู้อภิบาลผู้เรียนอย่างพอเพียง	4.38	.767	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.46	.640	มาก

จากตารางที่ 17 ระดับสภาพความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ด้านดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้าสามลำดับแรก คือ เคารพในคุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = .692 อยู่ในระดับ มากที่สุด) รองมาคือ มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี ไม่แบ่งชั้นวรรณะ ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = .729 อยู่ในระดับ มากที่สุด) และมีพระเยซูเจ้าเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิต ตอบสนองเสียงเรียกของพระเจ้า ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = .688 อยู่ในระดับ มากที่สุด) โดยมีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = .640)

1.3.2.5 ด้านอุทิศตนเพื่อสังคม

ตารางที่ 18 ระดับสภาพความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิด
 อิกญาเขียนในประเทศไทย ด้านอุทิศตนเพื่อสังคม

รายการ		คุณลักษณะฯ ที่ต้องการ		
		\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	มีความซื่อสัตย์ สุจริต รักษาความจริง	4.50	.709	มากที่สุด
2	มีอุดมคติ อุดมการณ์ รับผิดชอบต่อสังคมด้วย พระพรและความสามารถที่ได้รับ	4.47	.716	มาก
3	มีความยุติธรรม เป็นกลาง ไม่อคติ	4.45	.743	มาก
4	มีความสามัคคี รักใคร่กลมเกลียว ปรารถนาดีต่อผู้อื่น ยินดีในความสุขของผู้อื่น	4.45	.751	มาก
5	เอาใจใส่คนยากจน การเข้าหาและช่วยเหลือคนยากจน	4.45	.739	มาก
6	มีความขยันหมั่นเพียร อุตสาหะ กระตือรือร้น	4.44	.722	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.45	.666	มาก

จากตารางที่ 18 ระดับสภาพความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ด้านอุทิศตนเพื่อสังคมสามลำดับแรก คือ ความซื่อสัตย์ สุจริต รักษาความจริงมากที่สุด ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = .709 อยู่ในระดับ มากที่สุด) รองมาคือ ด้านมีอุดมคติ อุดมการณ์ รับผิดชอบต่อสังคมด้วย พระพรและความสามารถที่ได้รับ ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = .716 อยู่ในระดับ มาก) และมีความยุติธรรม เป็นกลาง ไม่อคติ ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = .743 อยู่ในระดับ มาก) โดยมีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = .666)

1.3.2.6 ด้านจงรักภักดีและรับใช้พระศาสนจักรคาทอลิก

ตารางที่ 19 ระดับสภาพความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิด
 อิกญาเขียนในประเทศไทย ด้านจงรักภักดีและรับใช้พระศาสนจักรคาทอลิก

รายการ		คุณลักษณะฯ ที่ต้องการ		
		\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	ร่วมมือ โรงเรียน หน่วยงาน ชุมชนท้องถิ่น และ พระศาสนจักร	4.38	.781	มาก
2	รับใช้พระศาสนจักรและสังคม	4.36	.771	มาก
3	ให้ความร่วมมือร่วมใจในงานศาสนสัมพันธ์และ คริสตศาสนสัมพันธ์	4.33	.815	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.35	.742	มาก

จากตารางที่ 19 ระดับสภาพความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ด้านจงรักภักดีและรับใช้พระศาสนจักรคาทอลิก สามลำดับแรก คือ การพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียน หน่วยงาน ชุมชนท้องถิ่น และพระศาสนจักร มากที่สุด ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = .781 อยู่ในระดับ มาก) รองลงมาคือ รับใช้พระศาสนจักรและสังคม ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = .771 อยู่ในระดับ มาก) และให้ความร่วมมือร่วมใจในงานศาสนสัมพันธ์และคริสตศาสนสัมพันธ์ ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = .815 อยู่ในระดับ มาก) โดยมีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = .742)

1.3.2.7 ด้านกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

ตารางที่ 20 ระดับสภาพความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิด

อิกญาเขียนในประเทศไทย ด้านกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

รายการ		คุณลักษณะฯ ที่ต้องการ		
		\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	นอบน้อม ถ่อมตน	4.48	.737	มาก
2	ดำเนินชีวิตเป็นประจักษ์พยาน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีไว้ใจได้ นับถือตนเอง	4.45	.747	มาก
3	มีความเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	4.45	.755	มาก
4	กล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้ากระทำในสิ่งดีงาม	4.42	.752	มาก
5	เป็นผู้นำแบบผู้รับใช้	4.37	.787	มาก
รวมเฉลี่ย		4.43	.697	มาก

จากตารางที่ 20 ระดับสภาพความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ด้านกระทำสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอตามลำดับแรก คือ การนอบน้อม ถ่อมตน มากที่สุด ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = .737 อยู่ในระดับ มาก) รองมาคือ ดำเนินชีวิตเป็นประจักษ์พยาน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีไว้ใจได้ นับถือตนเอง ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = .747 อยู่ในระดับ มาก) และมีความเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = .755 อยู่ในระดับ มาก) โดยมีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = .697)

1.3.2.8 ด้านทำงานเป็นหมู่คณะ

ตารางที่ 21 ระดับสภาพความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิด
อิกญาเขียนในประเทศไทย ด้านทำงานเป็นหมู่คณะ

รายการ		คุณลักษณะฯ ที่ต้องการ		
		\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	เข้าใจเจตนารมณ์การทำงาน เข้าใจบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	4.45	.755	มาก
2	มีจิตเป็นหมู่คณะ ทำงานเป็นทีม ร่วมมือกับบุคคล/ชุมชน ที่เกี่ยวข้อง มีน้ำหนึ่งใจเดียวกับผู้อภิบาลและเพื่อนร่วมงาน	4.43	.761	มาก
3	ให้โอกาสแก่ผู้อื่น ขอมรับและให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน	4.41	.778	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.43	.730	มาก

จากตารางที่ 21 ระดับสภาพความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ด้านทำงานเป็นหมู่คณะสามลำดับแรก คือ ความเข้าใจเจตนารมณ์การทำงาน เข้าใจบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มากที่สุด ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = .755 อยู่ในระดับ มาก) รองมาคือ มีจิตเป็นหมู่คณะ ทำงานเป็นทีม ร่วมมือกับบุคคล/ชุมชนที่เกี่ยวข้อง มีน้ำหนึ่งใจเดียวกับผู้อภิบาลและเพื่อนร่วมงาน ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = .761 อยู่ในระดับ มาก) และให้โอกาสแก่ผู้อื่น ขอมรับและให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = .778 อยู่ในระดับ มาก) โดยมีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = .730)

1.3.2.9 ด้านประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ

ตารางที่ 22 ระดับสภาพความต้องการในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ด้านประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ

รายการ		คุณลักษณะฯ ที่ต้องการ		
		\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	เข้าใจในเจตนารมณ์การทำงานเป็นครูคำสอน	4.41	.751	มาก
2	เป็นนักสื่อสารเรื่องความเชื่อศรัทธาด้วยความรักและความหวัง	4.33	.779	มาก
3	รับรู้ระบบการจัดการของโรงเรียน/องค์กรภายใต้วิสัยทัศน์และเป้าหมายเดียวกันกับหมู่คณะ	4.32	.796	มาก
4	มีความสามารถในการใช้เครื่องมือและวิธีการต่างๆ	4.28	.778	มาก
5	เป็นผู้สร้างและสานต่อวิสัยทัศน์ขององค์กร/ พระศาสนจักร	4.28	.814	มาก
รวมเฉลี่ย		4.32	.710	มาก

จากตารางที่ 22 ระดับสภาพความต้องการในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ด้านประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ สามลำดับแรก คือ เข้าใจในเจตนารมณ์การทำงานเป็นครูคำสอน มากที่สุด ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = .751 อยู่ในระดับ มาก) รองมากคือ เป็นนักสื่อสารเรื่องความเชื่อศรัทธาด้วยความรักและความหวัง ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = .779 อยู่ในระดับ มาก) และรับรู้ระบบการจัดการของโรงเรียน/องค์กรภายใต้วิสัยทัศน์และเป้าหมายเดียวกันกับหมู่คณะ ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = .796 อยู่ในระดับ มาก) โดยมีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = .710)

1.4 สรุประดับสภาพความต้องการทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ดังนี้

สภาพความต้องการทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ครูคำสอนกลุ่มตัวอย่างต้องการที่จะพัฒนาทักษะการสอนโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = .504) โดยมีด้านการไต่ตรองมากที่สุด ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = .598 อยู่ในระดับ มาก) รองลงมาคือ การปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = .579 อยู่ในระดับ มาก) ด้าน

ประสบการณ์ ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = .548 อยู่ในระดับ มาก) ด้านบริบท ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = .535 อยู่ในระดับ มาก) และการประเมินผล ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = .646 อยู่ในระดับ มาก) ตามลำดับ

สภาพความต้องการด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิด อิกญาเซียนในประเทศไทย ครูคำสอนกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการพัฒนาคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = .594) โดยมีด้านรัก-ศรัทธาในพระเจ้า มากที่สุด ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = .613 อยู่ในระดับ มาก) รองลงมาคือ ด้านดำเนินชีวิตตามแบบอย่าง ของพระเยซูเจ้า ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = .640 อยู่ในระดับ มาก) อุทิศตนเพื่อสังคม ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = .666 อยู่ในระดับ มาก) การทำสิ่งต่างๆให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = .697 อยู่ในระดับ มาก) ทำงานเป็นหมู่คณะ ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = .730 อยู่ในระดับ มาก) ส่งเสริมคุณธรรมและการ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = .639 อยู่ในระดับ มาก) จงรักภักดีและรับใช้ พระศาสนจักรคาทอลิก ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = .742 อยู่ในระดับ มาก) ประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = .710 อยู่ในระดับ มาก) และรักผู้เรียน ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = .632 อยู่ในระดับ มาก) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เรื่องสภาพความต้องการ ด้านทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน ในประเทศไทย โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 13 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการ ศูนย์คริสตศาสนธรรมประจำสังมณฑลจำนวน 7 คน และผู้เชี่ยวชาญการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้อีกเพื่อทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดของ อิกญาเซียนในประเทศไทย จำนวน 6 คน ซึ่งประกอบด้วย 1) พระสังฆราชสังวาล สุระสรพงศ์ 2) บาทหลวง จำเนียร กิจเจริญ 3) บาทหลวง เฟอ์มิน รืออาโน 4) บาทหลวง สมบูรณ์ แสงประสิทธิ์ 5) บาทหลวงปราโมทย์ นิลเพ็ชร 6) บาทหลวงพงศ์ศิระ คำศรี 7) บาทหลวง เอกรัตน์ หอมประทุม 8) บาทหลวง คำดี ทองมาก 9) บาทหลวง เอกสิทธิ์ ทัพพะกุลธร 10) บาทหลวงธวัช สิงห์สา 11) นางสาวบัวไข วีระโห 12) นางสาวยุพา ชูลีระรักษ์ และ 13) นาง วราภรณ์ สุวรรณวงศ์ ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structure interview) วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2.1 ผลการวิเคราะห์ทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนใน ประเทศไทย

ตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์ทักษะการสอนของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย
ไทย ด้านบริบท (Context) (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ ลำดับที่													รวม	ลำดับ
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
5	เรียนรู้และเข้าใจในเรื่องมานุษยวิทยาและจิตวิทยา การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับผู้เรียน	✓	-	-	✓	-	✓	✓	✓	-	-	✓	✓	-	7	6
6	นำความรู้ด้านพระคัมภีร์ พระวรสาร พิธีกรรม บทบัญญัติ และการภาวนามาถ่ายทอดให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	13	1
7	เสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้	-	✓	✓	✓	-	-	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	9	5
8	เป็นผู้นำทางปัญญา ฝึกฝนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองนำตนเองในการเรียนรู้ได้	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	10	4

จากตารางที่ 23 ด้านบริบท (Context) สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด (13 คน) มีความเห็นสอดคล้องถึงความต้องให้ให้ครูคำสอนมีทักษะการสอนในด้าน การวิเคราะห์ ทำความเข้าใจบริบทของผู้เรียนเป็นรายบุคคล/รายกลุ่มเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียน การสอนและพัฒนาผู้เรียน และ นำชีวิตและคำสอนของพระเยซูเจ้ามาเป็นแบบฉบับ ในการสอน คำสอน พร้อมกับ นำความรู้ด้านพระคัมภีร์ พระวรสาร พิธีกรรม บทบัญญัติ และการภาวนามา ถ่ายทอดให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนมากที่สุด เช่น ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 ที่กล่าวว่า “ในการสอนคำสอน เราจะต้องรู้จักผู้เรียนก่อนว่า เขาเป็นใคร มีความรู้พื้นฐานอะไร ส่วนใหญ่เราถูกกำหนดให้สอนเป็นบทๆตามลำดับ แต่ในการสอนแบบตัวต่อตัว เราต้องรู้จักผู้เรียนให้ดี เราจะนำความรู้เรื่องพระเจ้าโดยผ่านสิ่งที่เขารู้นั้นเป็นเรื่องที่สำคัญ”

2.1.2 ด้านประสบการณ์ (Experience)

ตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์ทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเรียนในประเทศ ไทย ด้านประสบการณ์ (Experience)

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ ลำดับที่													รวม	ลำดับ
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
1	วางแผน การสอน (กำหนด วัตถุประสงค์ การเรียนรู้ เนื้อหาวิชา ออกแบบ กิจกรรม การเรียน การสอน และการ ประเมินผล)	✓	-	✓	-	✓	✓	✓	-	-	✓	-	✓	✓	8	5

ตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์ทักษะการสอนของครูกำสอนตามแนวคิดอภิญญาเขียนในประเทศไทย
ไทย ด้านประสบการณ์ (Experience) (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ ลำดับที่													รวม	ลำดับ
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
2	นำเข้าสู่บทเรียน การชี้แจง วัตถุประสงค์ อธิบายให้ผู้เรียน เห็นประโยชน์ ความสำคัญของ เนื้อหาที่จะเรียน ความสัมพันธ์ เชื่อมโยงกับการ ดำเนินชีวิต การสรุปบทเรียน	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	✓	✓	✓	9	4
3	ถ่ายทอดความรู้ ด้านต่างๆ อย่าง เต็มศักยภาพ	✓	-	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	-	-	8	5
4	ถ่ายทอดสื่อสารได้ อย่างถูกต้อง ชัดเจน สว่างสรรค์	-	✓	-	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	-	8	5
5	จัดกิจกรรมการ เรียนรู้ที่ง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	9	4
6	จัดกิจกรรมการ เรียนรู้ที่มุ่งพัฒนา สติปัญญา จิตใจ และวุฒิภาวะของ ผู้เรียน	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	✓	10	3

ตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์ทักษะการสอนของครูกำสอนตามแนวคิดอภิปูญาเขียนในประเทศไทย
ไทย ด้านประสบการณ์ (Experience) (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ ลำดับที่													รวม	ลำดับ	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13			
7	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเกิดความรู้และทักษะ นำความรู้ที่ได้รับมาลงมือกระทำด้วยตนเองได้	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	10	3
8	เลือกใช้วิธีการเรียนการสอน/การเรียนรู้ที่หลากหลายน่าสนใจ	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	10	3	
9	เลือกใช้วิธีการเรียนการสอน/การเรียนรู้เพื่อเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Centered Learning)	-	-	✓	✓	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9	4	
10	มุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้ การลงมือปฏิบัติ มากกว่าการสอนหรือการบอกความรู้	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	10	3	

ตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์ทักษะการสอนของครูกำสอนตามแนวคิดอภิญญาเขียนในประเทศไทย
ไทย ด้านประสบการณ์ (Experience) (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ ลำดับที่													รวม	ลำดับ	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13			
11	บูรณาการองค์ความรู้กระบวนการและกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมหรือบริบทของผู้เรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	13	1
12	บูรณาการมิติด้านความเชื่อทางศาสนาเข้าไปในการศึกษาทุกกิจกรรม	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	12	2
13	สอนให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มรู้จักแก้ปัญหาและรับผิดชอบร่วมกัน	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	3
14	ผลิตและการเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนและสังคม	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-	✓	✓	9	4	
15	สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	-	-	✓	✓	✓	-	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	8	5	

จากตารางที่ 24 ด้านประสบการณ์ (Experience) สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด (13 คน) มีความเห็นสอดคล้องถึงความต้องให้ครูกำสอนมีทักษะการสอนในด้าน การบูรณาการ

องค์ความรู้ กระบวนการและกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมหรือบริบทของผู้เรียนมากที่สุด เช่น ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4 ที่กล่าวว่า “ครูคำสอนควรเข้าใจถึงสภาพความเป็นจริงของผู้เรียนและสภาพสังคมในปัจจุบัน โดยการทำความรู้จักผู้เรียนแต่ละคนอย่างดีว่ามีพื้นฐานเป็นอย่างไร ครูผู้สอนควรรู้ว่าสถานการณ์ในสังคมปัจจุบันเป็นอย่างไร อะไรคือปัญหาที่เร่งด่วนเกี่ยวกับเรื่องศีลธรรมและคำสอนในปัจจุบัน การประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ครูคำสอนสามารถแนะนำให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ดี และดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข”

2.1.3 ด้านการไตร่ตรอง (Reflection)

ตารางที่ 25 ผลการวิเคราะห์ทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย

ด้านการไตร่ตรอง (Reflection)

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ ลำดับที่													รวม	ลำดับ
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
1	สอนให้ผู้เรียนมีเหตุผลแยกแยะถูกผิด	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	12	2
2	สอนให้ผู้เรียนสามารถคิดไตร่ตรอง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	13	1
3	สอนให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกความรับผิดชอบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	13	1
4	สอนให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย	-	✓	-	-	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	-	7	5
5	สอนให้ผู้เรียนรู้จักควบคุมสติและจิตใจ	✓	-	✓	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	9	4
6	พิจารณาให้เห็นเหตุเห็นผล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	-	✓	✓	10	3

ตารางที่ 25 ผลการวิเคราะห์ทักษะการสอนของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย
ด้านการไตร่ตรอง (Reflection) (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ ลำดับที่													รวม	ลำดับ
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
7	เปิดโอกาสและกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้และการอภิปราย แสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมและสร้างสรรค์	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	10	3

จากตารางที่ 25 ด้านการไตร่ตรอง (Reflection) สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด (13 คน) มีความเห็นสอดคล้องถึงความต้องให้ให้ครูกำสอนมีทักษะการสอนในด้าน การสอนให้ผู้เรียนสามารถคิดไตร่ตรอง สอนให้ผู้เรียนมีจิตสำนึก ความรับผิดชอบมากที่สุด เช่น ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10 ที่กล่าวว่า “ครูกำสอนจะต้องรู้จักการตั้งคำถามเพื่อสอนให้ผู้เรียนรู้จักการวิเคราะห์ ไตร่ตรอง หากำตอบได้ด้วยตนเอง”

ตารางที่ 26 ผลการวิเคราะห์ทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย
ไทย ด้านการปฏิบัติ (Action) (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ ลำดับที่													รวม	ลำดับ
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
6	เสริมสร้าง ภาวะผู้นำ ความเชื่อมั่น ในตนเอง ของผู้เรียน	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	11	3
7	รักษาวินัย ทางจิตใจ เป็นผู้นำทาง วิญญูณของผู้เรียน เป็น แบบอย่างที่ดี	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	✓	10	4
8	เป็นผู้รับใช้ ผู้ประสาน งานระหว่าง ผู้เรียน ชุมชนและ สถาบันต่างๆ ในชุมชน		✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	4
9	แสวงหา ความร่วมมือ สร้าง เครือข่าย ภายในและ ภายนอก กลุ่ม/องค์กร	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	10	4

จากตารางที่ 26 ด้านการปฏิบัติ (Action) สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด (13 คน) มีความเห็นสอดคล้องถึงความต้องให้ครุคำสอนมีทักษะการสอนในด้าน สอนให้ผู้เรียนมีความเลื่อมใสในศาสนา และสอนให้ผู้เรียนประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระเยซูเจ้า เป็นมิตรกับพระเยซูเจ้ามากที่สุด เช่น ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 ที่เห็นว่า “การสอนคำสอนเป็นการสอนเรื่องของความเชื่อ ดังนั้นการสอนคำสอนโดยให้เรียนรู้กันแต่ในห้องเรียนเท่านั้นยังไม่เป็นการเพียงพอ ครุคำสอนจะต้องจัดกิจกรรมหรือให้เด็กๆ ได้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมความเชื่อศรัทธา การเรียนรู้ในห้องนั้นเป็นการเรียนรู้ทางสติปัญญา รู้หลักการ แต่การให้ทำกิจกรรม เช่น การให้เด็กๆ ได้ไปร่วมพิธีกรรม ร่วมมิสซาฯ การไปสวดภาวนา รับศีลมหาสนิท การสวดภาวนา ฯลฯ จึงเป็นส่วนสำคัญของการสอนคำสอนด้วย”

2.1.5 ด้านประเมินผล (Evaluation)

ตารางที่ 27 ผลการวิเคราะห์ที่ทักษะการสอนของครุคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ด้านประเมินผล (Evaluation)

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ ลำดับที่													รวม	ลำดับ
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
1	ออกแบบประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	12	2
2	ประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	13	1
3	ประเมินตนเอง	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	5	3

จากตารางที่ 27 ด้านประเมินผล (Evaluation) สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด (13 คน) มีความเห็นสอดคล้องถึงความต้องให้ครุคำสอนมีทักษะการสอนในด้าน การประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริงมากที่สุด และผู้เชี่ยวชาญส่วนมาก (12 คน) เห็นว่าครุคำสอนต้องออกแบบประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 ที่ระบุว่า “ครุคำสอนยังต้องมีการประเมินผล และติดตามผล เช่น ตรวจสอบว่าเด็กสามารถปฏิบัติกิจศาสนาได้หรือไม่ สวดเป็นหรือไม่ ไปวัดได้หรือไม่ นำคำสอนที่ได้เรียนรู้ไปปฏิบัติหรือไม่ การติดตามไม่ได้เป็นการไปจับผิดแต่เพื่อหาวิธีการที่จะช่วยเหลือเด็กๆของเราให้เติบโตในความเชื่อศรัทธา”

2.2 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทยจากผู้เชี่ยวชาญ โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 13 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการศูนย์คริสตศาสนธรรมประจำสังมณฑลจำนวน 7 คน และผู้เชี่ยวชาญการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดของอิกญาเซียนในประเทศไทย จำนวน 6 คน ซึ่งประกอบด้วย 1) พระสังฆราชสังวาล สุระสรศักดิ์ 2) บาทหลวง จำเนียร กิจเจริญ 3) บาทหลวง เพอร์มิน รืออาโน 4) บาทหลวง สมบูรณ์ แสงประสิทธิ์ 5) บาทหลวง ปราโมทย์ นิลเพ็ชร 6) บาทหลวง พงศ์ศิระ คำศรี 7) บาทหลวง เอกรัตน์ หอมประทุม 8) บาทหลวง คำดี ทองมาก 9) บาทหลวง เอกสิทธิ์ ทัพหะกุลธร 10) บาทหลวง ธวัช สิงห์สา 11) นางสาวบัวไข วีระโห 12) นางสาวอุษา ชูสิทธิ์รักษ์ เบาะ 13) นางวารภรณ์ สุวรรณวงศ์ ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structure interview) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2.2.1 ด้านรัก-ศรัทธาในพระเจ้า

ตารางที่ 28 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ด้านรัก-ศรัทธาในพระเจ้า

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ ลำดับที่													รวม	ลำดับ
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
1	มองโลกในแง่ดี มองเห็นพระเจ้า ในทุกสิ่ง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	13	1
2	เชื่อว่ามนุษย์ เป็นสิ่งสร้างสุด ยอดของพระเจ้า	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	10	3
3	มีชีวิตจิตที่ดี มีมโนธรรมที่ดี นำความเชื่อมา ปฏิบัติ	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	10	3
4	มีจิตวิญญาณ ความเป็นครู เคารพศักดิ์ศรี ของตน	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	✓	10	3

ตารางที่ 28 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ด้านรัก-ศรัทธาในพระเจ้า (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ ลำดับที่													รวม	ลำดับ
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
5	มีวุฒิภาวะ แบบมนุษย์ มีความสมดุล ด้านร่างกาย และจิตใจ	✓	-	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	3
6	มีบุคลิกภาพที่ดี	-	-	-	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9	4
7	เป็นผู้ร่วมงาน ธรรมชาติของ พระศาสนจักร	-	✓	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	3	
8	สนับสนุน การสานเสวนา ระหว่าง ความเชื่อและ วัฒนธรรม เป็นนักเสวนา และปลูก จิตสำนึก ความ รับผิดชอบ	-	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	10	3	

ตารางที่ 28 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ด้านรัก-ศรัทธาในพระเจ้า (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ ลำดับที่													รวม	ลำดับ
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
9	อนุรักษ์และปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมที่ดั่งามให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมท้องถิ่น	✓	-	-	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	9	4
10	เป็นผู้นำทางความเชื่อ ผู้นำแห่งวิถีชุมชนวัด การแสดงตนเป็นประจักษ์พยาน โดยมีพระเยซูเจ้าเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิต	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	12	2
11	ยึดหลักพระคริสตธรรม (ความยุติธรรม ความรัก รับผิดชอบ)	✓	✓		✓		✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	10	3

จากตารางที่ 28 ด้านรัก-ศรัทธาในพระเจ้า สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด (13 คน) มีความเห็นสอดคล้องถึงความต้องให้ครูคำสอนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้าน การมองโลกในแง่ดี มองเห็นพระเจ้าในทุกสิ่งมากที่สุด เช่น ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 ที่กล่าวว่า “เริ่มจากธรรมชาติ ให้เรียนรู้พระเจ้าจากธรรมชาติ ความสวยงาม ระบบระเบียบในธรรมชาติ

ตารางที่ 29 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ด้านรักผู้เรียน (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ ลำดับที่													รวม	ลำดับ
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
7	เป็นนักวิเคราะห์แสวงหาความรู้มุ่งเรียนรู้ตลอดชีวิตยอมรับการเปลี่ยนแปลง	✓	✓	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	11	3
8	ให้ความสำคัญกับการศึกษาทั้งในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัย	✓	-	-	✓	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	9	5	

จากตารางที่ 29 ด้านรักผู้เรียน สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด(13 คน) มีความเห็นสอดคล้องถึงความต้องการให้ครูคำสอนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้าน การเอาใจใส่และห่วงใยผู้เรียนเป็นรายบุคคลมากที่สุด เช่น ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8 และคนที่ 6 มีความเห็นสอดคล้องกันว่า “ควรฝึกให้ผู้สอนมีความเข้าใจสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม เข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน ต้องเรียนรู้เข้าใจ ยอมรับ และเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล หรือมีจิตวิทยา และเป็นแบบอย่าง และมีบุคลิกภาพที่เป็นตัวแทนแห่งความรักของพระเจ้า นำเข้าใกล้ นำเชื่อถือ นำเป็นเยี่ยงอย่าง” และ “ในเขตสังฆมณฑลอุบล ขอให้มิจิตใจที่รักผู้เรียนและรักการสอนมาก่อน เมื่อรักแล้วก็จะเรียนรู้หรือฝึกทักษะต่างๆได้”

2.2.3 ด้านส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ตารางที่ 30 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ด้านส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ ลำดับที่														รวม	ลำดับ
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13			
1	มีความคิด รอบคอบ และ กว้างไกล	✓	-	-	-	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8	5	
2	มีความรัก ยอมรับตนเอง ยอมรับสิ่ง รอบตัว	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	12	2	
3	มีความเมตตา กรุณา ปราณี ให้อภัย	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	11	3	
4	มีจริยธรรม ตั้งมั่นในความ ดี ละอายชั่ว กลัวบาป อดทน อดกลั้น รู้จักกาลเทศะ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	13	1	
5	มีความ รับผิดชอบต่อ ตนเอง และ สังคม	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	11	3	
6	เป็นผู้นำการ เปลี่ยนแปลง	-	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	4	

จากตารางที่ 30 ด้านส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด (13 คน) มีความเห็นสอดคล้องถึงความต้องให้ครูคำสอนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้าน การมีจริยธรรม ตั้งมั่นในความดี ละอายชั่วกลัวบาป อดทน อดกลั้น รู้จักกาลเทศะมากที่สุด เช่นที่ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 ได้แสดงความคิดเห็นว่า “คุณลักษณะของครูคำสอนที่ดีนั้น พุดกว้างๆคือ ต้องเป็นคนดี เป็นมนุษย์ที่ดี ซื่อสัตย์ อุทิศตน เสียสละ มีมนุษยสัมพันธ์

ตารางที่ 31 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ด้านดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ ลำดับที่													รวม	ลำดับ
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
4	เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล นับถือ เกรงใจ ให้ความสำคัญผู้อื่น ขอมริบ ฟังในเหตุผลของผู้อื่น	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	11	3
5	คำนึงถึงความต้องการพื้นฐานของมนุษย์	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	11	3
6	มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี ไม่แบ่งชั้นวรรณะ	-	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	11	3
7	มีความเป็นประชาธิปไตย เน้นการมีเสรีภาพและความเท่าเทียม	-	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	11	3
8	มีความกระตือรือร้น อุทิศตนเพื่อพระศาสนจักร ชุมชน สังคม	✓	-	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	4
9	เป็นผู้อภิบาลผู้เรียนอย่างพอเพียง	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	10	4

ตารางที่ 31 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ด้านดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ ลำดับที่														
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	รวม	ลำดับ
10	ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอารัด เอาเปรียบ	-	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	10	4

จากตารางที่ 31 ด้านดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด (13 คน) มีความเห็นสอดคล้องถึงความต้องให้ครูคำสอนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้าน มีพระเยซูเจ้าเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิต ตอบสนองเสียงเรียกของพระเจ้ายิ่งมากที่สุด เช่นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4 ที่กล่าวว่า “ครูคำสอนควรได้รับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มเติมในด้านการมีความเชื่อที่เข้มแข็งมั่นคง เชื่อมมั่นและไว้วางใจในพระเจ้าในทุกกรณีของชีวิต ไม่ว่าจะทุกข์สุขก็ยังยึดมั่นในพระเจ้า เป็นประจักษ์พยานด้วยชีวิต ดำเนินชีวิตเป็นคริสตชนที่ดี เป็นแบบอย่างให้แก่คนอื่น มีความรักความเมตตาต่อผู้อื่น มองเห็นพระเจ้าในทุกสิ่งและทุกคน แสดงความรักความเมตตาแก่ผู้อื่นที่พบเจอ และที่ต้องการความช่วยเหลือ มีความสามารถในการถ่ายทอดและเผยแพร่คำสอนแก่ผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ รู้และเข้าใจผู้เรียนอย่างดี สามารถหาวิธีที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

2.2.5 ด้านอุทิศตนเพื่อสังคม

ตารางที่ 32 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียน
ในประเทศไทย ด้านอุทิศตนเพื่อสังคม

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ ลำดับที่													รวม	ลำดับ
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
1	มีความยุติธรรม เป็นกลาง ไม่อคติ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	12	2
2	มีความซื่อสัตย์ สุจริต รักษา ความจริง	✓	✓	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	4
3	มีความ ขยันหมั่นเพียร อดสาหัส กระตือรือร้น	✓	✓	-	✓	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	4
4	มีอุดมคติ อุดมการณ์ รับ ใช้ช่วยเหลือ สังคมด้วย พระพรและ ความสามารถ ที่ได้รับ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	13	1
5	มีความสามัคคี รักใคร่ กลมเกลียว ปรารถนาดีต่อ ผู้อื่น ยินดีใน ความสุขของ ผู้อื่น	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	11	3

จากตารางที่ 32 ด้านอุทิศตนเพื่อสังคม สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด (13 คน) มีความเห็นสอดคล้องถึงความต้องให้ครูคำสอนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้าน การมีอุดมคติ

จากตารางที่ 33 ด้านจรรักษ์กักตุนและรับใช้พระศาสนจักรคาทอลิก สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด (13 คน) มีความเห็นสอดคล้องถึงความต้องให้ครุคำสอนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้าน การเอาใจใส่คนยากจน การเข้าหาและช่วยเหลือคนยากจนมากที่สุด เช่น ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5 แสดงความคิดเห็นว่า “ครุคำสอนจะต้องเจริญชีวิตร่วมกับผู้อื่นในฐานะผู้มีความเชื่อ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนทุกเพศทุกวัย เข้าใจความต้องการ ห่วงใยและเอาใจใส่ทุกคน เป็นต้นเด็ก ๆ ที่มีความต้องการพิเศษ นอกจากนั้นยังควรให้ความดูแลคนยากไร้ ซึ่งเป็นการสอนคำสอนด้วยการปฏิบัติจริง”

2.2.7 ด้านกระทำสิ่งต่างๆให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

ตารางที่ 34 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน ในประเทศไทย ด้านกระทำสิ่งต่างๆให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ ลำดับที่													รวม	ลำดับ
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
1	เป็นผู้นำแบบผู้รับใช้	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	12	2
2	ดำเนินชีวิตเป็นประจักษ์พยาน ประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี ไว้วางใจนับถือตนเอง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	13	1
3	กล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้ากระทำในสิ่งดีงาม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	✓	10	3
4	มีความเสียสละเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	10	3
5	นอบน้อม ถ่อมตน	-	✓	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	3

จากตารางที่ 34 ด้านกระทำสิ่งต่างๆให้ดีขึ้นอยู่เสมอ สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด (13 คน) มีความเห็นสอดคล้องถึงความต้องให้ครุคำสอนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการดำเนินชีวิตเป็นประจักษ์พยาน ประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี ไว้วางใจนับถือตนเองมากที่สุด เช่น

จากตารางที่ 35 ด้านทำงานเป็นหมู่คณะ สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด (13 คน) มีความเห็นสอดคล้องถึงความต้องให้ครูคำสอนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้าน การเข้าใจ เจตนารมณ์การทำงาน เข้าใจบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมากที่สุด เช่น ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7 ที่กล่าวว่า “ครูคำสอนควร ได้รับการพัฒนาให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของการเป็นครูคำสอน ดำเนินชีวิตด้วยความเชื่อศรัทธามั่นคงในพระเจ้า และปฏิบัติศาสนกิจอย่างซื่อสัตย์ สม่ำเสมอ ผสมผสานมิตีความเชื่อเข้าในชีวิตและในการจัดการเรียนการสอน ใช้กฎการซื่อสัตย์ต่อพระเจ้าและต่อเพื่อนมนุษย์ในการสอนคำสอน เจริญชีวิตโดยยึดพระเยซูคริสต์เป็นศูนย์กลาง และเป็นแบบอย่าง โดยยึดมั่นในคุณค่าพระวรสาร คุณธรรม ศีลธรรม และจริยธรรม รับใช้พระศาสนจักรด้วยการอุทิศตนในการสอนคำสอน งานอภิบาล และงานแพร่ธรรม อย่างเต็มความสามารถ เอาใจใส่ทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนคำสอนด้วยความรักเมตตาและมนุษยสัมพันธ์อันดี มุ่งนำทุกคนสู่การรู้จักและรักพระเจ้า ร่วมมือกับผู้ร่วมงานในกลุ่มต่างๆ ไม่ทำงานคนเดียวแต่ทำงานเป็นทีม เป็นหมู่คณะ ด้วยการร่วมรับผิดชอบ”

2.2.9 ด้านประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ

ตารางที่ 36 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ด้านประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ ลำดับที่													รวม	ลำดับ
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
1	มีความสามารถในการใช้เครื่องมือและวิธีการต่างๆ	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	12	2
2	เข้าใจในเจตนารมณ์การทำงานเป็นครูคำสอน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	13	1	
3	เป็นนักสื่อสารเรื่องความเชื่อศรัทธาด้วยความรักและความหวัง	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	-	9	4

ตารางที่ 36 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน
ในประเทศไทย จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ด้านประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่
เสมอ (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ ลำดับที่													รวม	ลำดับ
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
4	รับรู้ระบบการ จัดการ โรงเรียน/ องค์กรภายใต้ วิสัยทัศน์และ เป้าหมาย เดียวกันกับหมู่ คณะ	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	11	3
5	เป็นผู้สร้างและ สานต่อ วิสัยทัศน์ของ องค์กร/ พระศาสนจักร	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	11	3

จากตารางที่ 36 ด้านประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญ
ทั้งหมด (13 คน) มีความเห็นสอดคล้องถึงความต้องให้ครูคำสอนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ใน
การเข้าใจในเจตนารมณ์การทำงานเป็นครูคำสอนมากที่สุด เช่น ที่ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 13 ได้กล่าวว่า
“ผู้สอนควรเข้าใจเจตนารมณ์ของการเป็นครูคำสอนที่ดี เช่น รู้จักผู้เรียนให้ดี คำนึงถึง
ประสบการณ์ของผู้เรียน ว่าเขาต้องการอะไร อะไรเป็นข่าวดีสำหรับเขา การนำเสนอข่าวดีโดยใช้
วิธีที่เหมาะสมกับวัย สำหรับผู้ใหญ่ควรเป็นการพูดคุยแบ่งปันประสบการณ์ชีวิตเพื่อให้เขาได้รู้จัก
ชีวิตของคริสตชน แล้วนำไปพิจารณาต่อไป ไม่ใช่เป็นการสอนแค่ตำรา แต่ต้องสอนจากชีวิตและ
เพื่อชีวิต โดยให้ผู้เรียนมีความหวัง ความรัก และความเชื่อ ให้ทั้งสามสัมพันธ์ต่อกันและแสดง
ออกมาในการดำเนินชีวิตประจำวัน ต้องเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต คำสอนไม่มีวันจบ เรียนไปจน
วันตาย แต่จะต้องไม่เป็นการบังคับ ดังนั้นครูคำสอนจึงควรที่จะบทบาทหน้าที่ และมีการ
ประเมินผลตนเองและการทำงานของตนเองอยู่เสมอ”

2.3 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เรื่องสภาพความต้องการด้านทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย

2.3.1 ด้านทักษะการสอน

ผลการวิเคราะห์ด้านทักษะการสอน ด้านบริบท (Context) ประเด็นวิเคราะห์ทำความเข้าใจบริบทของผู้เรียนเป็นรายบุคคล/รายกลุ่มเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน นำชีวิตและคำสอนของพระเยซูเจ้ามาเป็นแบบฉบับ ในการสอนคำสอน และ นำความรู้ด้านพระคัมภีร์ พระวรสาร พิธีกรรม บทบัญญัติ และการภาวนามาถ่ายทอดให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนมีความสอดคล้องมากที่สุด ด้านประสบการณ์ (Experience) ประเด็นบูรณาการองค์ความรู้ กระบวนการและกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมหรือบริบทของผู้เรียนมีความสอดคล้องมากที่สุด ด้านการไตร่ตรอง (Reflection) ประเด็นสอนให้ผู้เรียนสามารถคิดไตร่ตรอง สอนให้ผู้เรียนมีจิตสำนึก ความรับผิดชอบมีความสอดคล้องกันมากที่สุด ด้านการปฏิบัติ (Action) ประเด็นสอนให้ผู้เรียนมีความเลื่อมใสในศาสนา และสอนให้ผู้เรียนประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระเยซูเจ้า เป็นมิตรกับพระเยซูเจ้ามีความสอดคล้องกันมากที่สุด ด้านประเมินผล (Evaluation) ประเด็นประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริงมีความสอดคล้องกันมากที่สุด

2.3.2 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอน ด้านรัก-ศรัทธาในพระเจ้า ประเด็น มองโลกในแง่ดี มองเห็นพระเจ้าในทุกสิ่งมีความสอดคล้องกันมากที่สุด ด้านรักผู้เรียน ประเด็น เอาใจใส่และห่วงใยผู้เรียนเป็นรายบุคคลมีความสอดคล้องกันมากที่สุด ด้านส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประเด็น มีจริยธรรม ตั้งมั่นในความดี ละอายชั่วกลัวบาป อุดหนุน อดทน อดกลั้น รู้จักกาลเทศะมีความสอดคล้องกันมากที่สุด ด้านดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า ประเด็น มีพระเยซูเจ้าเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิต ตอบสนองเสียงเรียกของพระเยซูเจ้ามีความสอดคล้องกันมากที่สุด ด้านอุทิศตนเพื่อสังคม ประเด็น มีอุดมคติ อุดมการณ์ รับผิดชอบ ช่วยเหลือสังคมด้วยพระพรและความสามารถที่ได้รับมีความสอดคล้องกันมากที่สุด ด้านจงรักภักดีและรับใช้พระศาสนจักรคาทอลิก ประเด็น เอาใจใส่คนยากจน การเข้าหาและช่วยเหลือคนยากจนมีความสอดคล้องกันมากที่สุด ด้านกระทำสิ่งต่างๆให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ประเด็น ดำเนินชีวิตเป็นประจักษ์พยาน ประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี ใฝ่ใจใฝ่ตนเองมีความสอดคล้องกันมากที่สุด ด้านทำงานเป็นหมู่คณะ ประเด็น เข้าใจเจตนารมณ์การทำงาน เข้าใจบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมีความสอดคล้องกันมากที่สุด ด้านประเมินผลชีวิตและการ

ทำงานอยู่เสมอ ประเด็นเข้าใจในเจตนารมณ์การทำงานเป็นครูคำสอนมีความสอดคล้องกันมากที่สุด

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ผลการพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย

ขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย โดยใช้แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของ บูน (Edgar J. Boone., 2002) ซึ่งประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การพัฒนาและการดำเนินการ และ 3) การประเมินผลและรายงานผล โดยมีขั้นตอนและผลดำเนินการดังนี้

1. ขั้นการวางแผน

การวางแผนพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ดำเนินการด้วยการวิเคราะห์ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1.1 วิเคราะห์การสอนคำสอนและกระบวนการสอนคำสอนในประเทศไทยที่ต้องการเปลี่ยนแปลงใหม่

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิเคราะห์เอกสารเรื่องกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการไตร่ตรอง ของสภาการศึกษาภาคatholicแห่งประเทศไทย (2556) ซึ่งพบว่าในโลกปัจจุบันมีความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนทั้งในการสอนวิชาการตามระบบโรงเรียนทั่วไป โดยมีเหตุผลสำคัญสองประการที่จะต้องพิจารณาไตร่ตรองให้ถ่องแท้เพื่อแสวงหาวิธีการสอนคำสอนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสำหรับการหล่อหลอมความเชื่อให้กับผู้เรียน

ประการแรก สภาพของสังคมที่อยู่ในช่วงยุคสมัยของ “โลกหลังนวยิม” (Post-Modern World) ซึ่งมีแรงต่อต้านมากมายต่อการหล่อหลอมให้บรรดาชายหญิงเป็นบุคคลเพื่อผู้อื่นหรือเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมจริยธรรมที่งดงาม ตัวอย่างเช่น แนวคิดที่ไม่เชื่อในความจริงเรื่องศาสนา วัตถุนิยม ปฏิบัตินิยม อรรถประโยชน์นิยม แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อมูลฐานทางศาสนา เชื้อชาตินิยม ชาตินิยม ลัทธิกีดกันทางเพศ เป็นต้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีวิธีการสอนคำสอนที่มุ่งมั่นในการหล่อหลอมประชากรของเราให้กลับมาอยู่ในแนวทางที่ดีตามหลักศาสนา เราจำเป็นต้องให้การหล่อหลอมอบรมอย่างต่อเนื่องสำหรับครูคำสอนเพื่อให้สามารถที่จะนำเสนอวิธีการสอนที่เหมาะสมและมี ประสิทธิภาพ (กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการไตร่ตรอง. 2556 ข้อ 20)

ประการที่สอง เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสอนคำสอนเองที่ส่วนใหญ่จะเป็น การสอนในลักษณะที่เรียกว่า รูปแบบการสอนแบบสองขั้น “Two-Step” หมายถึง วิธีการสอนที่ ครูเป็นผู้ที่มีอำนาจที่สุดในการแจกจ่ายความรู้ ครูเป็น “ผู้รู้” ส่วนผู้เรียนเป็นรับ หรือ “ผู้ไม่รู้” ที่ ต้องคอยรอ จดจำ และเก็บรักษาความรู้ นั้นไว้ การสอนเช่นนี้เป็นการสอนในรูปแบบของ “chalk-and-talk” ซึ่งหมายถึงจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการเน้นครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher Center) วิธีการสอนในรูปแบบนี้ได้ปฏิบัติกันมาในการสอนคำสอนที่ปรากฏอยู่ในหนังสือคำสอน คาทอลิกจำนวนมากในประเทศไทย (สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2556, กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการไตร่ตรอง, กรุงเทพมหานคร บริษัทประชาชนจำกัด ข้อ 21)

การสอนคำสอนส่วนใหญ่ยังคงถูกจำกัดด้วยรูปแบบสองขั้น จาก ประสบการณ์ ไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งครูคำสอนมีบทบาทสำคัญมากกว่าผู้เรียน ดังนั้น ผลที่เกิดขึ้นจากการเรียน การสอนในลักษณะนี้จะเกิดผลดีกับเด็กที่มีความจำดี ตอบคำถามในเชิงความรู้ได้ แต่จะขาดในด้าน การวิเคราะห์ ไตร่ตรองที่ทำให้เกิดเจตคติได้จะทำให้ผู้เรียน ได้มากกว่าแค่ความรู้

ด้วยเหตุนี้ จากการวิเคราะห์วิธีการเรียนการสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน ผู้วิจัย เห็นควรที่จะนำทักษะการสอนและคุณลักษณะของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนนี้มาปรับใช้ ให้เหมาะกับสภาพแวดล้อมของการสอนคำสอนของประเทศไทย ทั้งนี้เพราะ “กระบวนการนี้ ตระหนักว่า ประสบการณ์ในการเรียนรู้ควรจะเคลื่อนไปไกลกว่าความรู้ที่ได้จากการท่องจำเพียง อย่างเดียว ไปสู่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่ซับซ้อนมากขึ้นในด้านความเข้าใจ การประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล” นอกจากนั้นแนวคิดแบบอิกญาเซียนยังเล็งเห็น ว่า “หากการเรียนรู้หยุดอยู่เพียงความจำเท่านั้น นั้นไม่ใช่วิธีการสอนเพื่อให้เกิดการไตร่ตรอง เนื่องจากขาดองค์ประกอบของการไตร่ตรองซึ่งผู้เรียนจะได้รับการจูงใจให้พิจารณาถึง ความหมายของสาระนั้นต่อความเป็นมนุษย์และความสำคัญของสิ่งที่กำลังศึกษา และสามารถบูรณาการความหมายนั้นอย่างผู้เรียนที่รับผิดชอบ ซึ่งจะเติบโตขึ้นเป็นบุคคลผู้มีความสามารถ มีมโนธรรม และมีความรัก-เมตตา” (สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย (2556) กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการไตร่ตรอง กรุงเทพมหานคร บริษัทประชาชนจำกัด ข้อ 31)

1.2 วิเคราะห์ วัฒนธรรม บริบท และ โครงสร้างของการสอนคำสอนที่จะพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เอกสาร เรื่อง พันธกิจ เป้าหมาย และ โครงสร้าง ของงานคำสอน จาก คู่มือแนะแนวทั่วไปสำหรับการสอนคำสอน โดยสมณกระทรวงว่าด้วยเรื่อง พระสงฆ์ (2546) ซึ่งพบว่า

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทยนี้ เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองนโยบายและการปฏิบัติของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ที่ได้ให้ความสำคัญกับงานคำสอนและการพัฒนาครูกำสอนตลอดมา การสอนคำสอนเป็นกิจกรรมที่พระศาสนจักรคาทอลิกที่ได้สืบสานพันธกิจของพระเยซูเจ้า โดยได้รับมอบหมายผ่านมาทางศาสนิกษีด้วยพระบัญชาที่ว่า “ท่านทั้งหลายจงไปสั่งสอนนานาชาติให้มาเป็นศิษย์ของเรา” (คณะกรรมกรคาทอลิกเพื่อพระคัมภีร์ (2002) มัทธีว บทที่ 29 ข้อที่ 19 ใน พระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่ กรุงเทพฯ องค์การอมตธรรมเพื่อชีวิต)

พระศาสนจักรคาทอลิกได้ให้ความสำคัญกับงานคำสอนและครูกำสอน โดยจัดให้เป็นงานสำคัญลำดับแรกท่ามกลางงานมากมายที่ศาสนจักรคาทอลิกได้กระทำ “การสอนคำสอนจึงต้องได้รับการพิจารณาให้เป็นงานอันดับแรกของการประกาศข่าวดีเสมอ” (สมณกระทรวงว่าด้วยเรื่องพระสงฆ์, 2546: ข้อ 64)

ดังนั้น ความสำคัญของครูกำสอนและการพัฒนาครูกำสอน ในทางปฏิบัติจึงเป็นหน้าที่ที่ทุกคนต้องให้ความสำคัญ โดยเริ่มจากผู้นำชุมชนคาทอลิก ได้แก่ของพระสังฆราชซึ่งเป็นประมุขในเขตสังฆมณฑลที่จะต้องดำเนินงานให้การสอนคำสอนในเขตปกครองของท่านเป็นงานที่มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ เพราะท่านคือ “ผู้ที่มีความรับผิดชอบอันดับแรกในเรื่องการสอนคำสอนและเป็นครูกำสอนชั้นเยี่ยมยอดที่สุดเหนือบรรดา คริสตชนทั้งหลาย” (สมณกระทรวงว่าด้วยเรื่องพระสงฆ์, 2546: ข้อ 63) และยังได้ให้แนวทางปฏิบัติสำหรับบรรดาประมุขเขตปกครองที่จะต้องหาวิธีที่ดีที่สุดเพื่อพัฒนางานคำสอน ทั้งจัดหาบุคลากร ตรวจสอบความถูกต้องฝึกอบรมครูกำสอน และจัดให้งานการสอนคำสอนอยู่ในแผนอภิบาลของสังฆมณฑล (เทียบ สมณกระทรวงว่าด้วยเรื่องพระสงฆ์, 2546: ข้อ 223)

เป้าหมายของการสอนคำสอนก็คือ การเสริมสร้างบุคคลให้มีความสนิทสัมพันธ์กับพระเยซูเจ้า โดยเริ่มจากการนำบุคคลหนึ่งมารู้จักพระเจ้าและมอบตนเองไว้ในความคุ้มครองของพระองค์ เพื่อให้บุคคลนั้นได้เข้าใจคำสั่งสอนและพระอาณาจักร เกิดการเปลี่ยนแปลงในชีวิตและติดตามรับใช้พระองค์ (เทียบ (เทียบ สมณกระทรวงว่าด้วยเรื่องพระสงฆ์, (2546: ข้อ 80)

สำหรับโครงสร้างการทำงานด้านคำสอนในประเทศไทย เนื่องจากศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกได้แบ่งการปกครองออกเป็น 10 เขต (สังฆมณฑล) แต่ละเขตจะมีศูนย์คริสตศาสนธรรมที่รับผิดชอบเรื่องงานคำสอนทั้งหมดของตนเอง และยังเป็นตัวแทนของเขตเข้าเป็นกรรมการคำสอนระดับชาติ เพื่อบริหารจัดการงานคำสอนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่พระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยต้องการ (เทียบ สมณกระทรวงว่าด้วยเรื่องพระ 2546: ข้อ 219)

1.3 วิเคราะห์ความเข้าใจและการปฏิบัติตามโครงการขององค์การการสอน คำสอนพระศาสนจักรคาทอลิก

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เอกสาร เรื่อง ความเข้าใจและการปฏิบัติตามโครงการขององค์การสอนคำสอนของพระศาสนจักรคาทอลิก จาก คู่มือแนะแนวทั่วไปสำหรับการสอนคำสอน โดยสมณกระทรวงว่าด้วยเรื่องพระสงฆ์ (2546) ซึ่งพบว่า การฝึกอบรมครูคำสอนเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด โดยคู่มือแนะแนวทั่วไปสำหรับการสอนคำสอนได้ระบุว่า “ภารกิจเหล่านี้ทั้งหมดเกิดจากความเชื่อมั่นว่า งานอภิบาลในรูปแบบใดๆ ก็ตามไม่ก่อให้เกิดผลดีใดๆ ได้เลยหากไม่อาศัยการฝึกบุคลากรที่ได้รับการฝึกอบรมและมีความสามารถที่แท้จริง... การฝึกอบรมครูคำสอนให้มีความสามารถอย่างเพียงพอ จึง ไม่อาจละเลยเรื่องสำคัญต่างๆ เช่น การปรับเนื้อหาเอกสารต่างๆ ให้ทันสมัยขึ้น และการจัดระบบการสอนคำสอนในรูปแบบใหม่ๆ” และ “โครงการอภิบาลต่างๆ ของสังฆมณฑลจะต้องให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมครูคำสอน ฆราวาสก่อนเรื่องอื่นใดทั้งสิ้น”

นอกจากนั้นพันธกิจอื่นขององค์การคำสอน ยังประกอบด้วย การส่งเสริมให้มีครูคำสอนประจำวัดละชุมชน การจัดหาครูคำสอนเต็มเวลาที่สามารถอุทิศตนทำงานอย่างจริงจัง การจัดระบบการจัดสรรครูคำสอนเพื่อการทำงานให้ทั่วถึง การจัดระบบการฝึกอบรมอย่างเหมาะสมกับกับครูคำสอนในระดับต่างๆ การประสานงานระหว่างครูคำสอนกับงานอภิบาลอื่นในชุมชนพระศาสนจักร

1.4 วิเคราะห์ ความรู้และทักษะเรื่องการพัฒนาครูคำสอน

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เอกสาร เรื่อง ความรู้และทักษะ เรื่องการพัฒนาครูคำสอน จาก คู่มือแนะแนวทั่วไปสำหรับการสอนคำสอน โดยสมณกระทรวงว่าด้วยเรื่องพระสงฆ์ (2546) ซึ่งพบว่า ความรู้ที่ครูคำสอนต้องรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาครูคำสอน ครูคำสอนควรรู้ใน 2 เรื่องที่สำคัญคือ 1) ความรู้ด้านพระคัมภีร์และเทววิทยา กับ 2) ความรู้ที่เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ โดยในคู่มือฯ ข้อที่ 240 ระบุไว้ว่า “นอกจากการเป็นประจักษ์พยานแล้ว ครูคำสอนเป็นครูที่สอนเรื่องความเชื่อ การฝึกอบรมเรื่องพระคัมภีร์และเทววิทยาจะช่วยให้ครูคำสอนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสารของคริสตชน...และในการบริบทการสอนคำสอนในทุกบทเรียนนั้นจะต้องนำจากพระคัมภีร์” ในเรื่องศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ในคู่มือฯ ข้อที่ 242 ระบุว่า “ครูคำสอนยังได้รับความรู้เกี่ยวกับมนุษย์ และความเป็นจริงในการดำเนินชีวิตของเขา ผ่านทางศาสตร์ต่างๆ...ในงานอภิบาลควรจะต้องใช้ความรู้ทั้งด้านหลักการทางเทววิทยาและความรู้ทางฝ่ายโลกที่ได้การค้นพบโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาต่างๆ ของจิตวิทยา (psychology) และสังคมวิทยา (sociology) เพราะแนวทางนี้จะทำให้สัตบุรุษได้รับการนำไปสู่การดำเนินชีวิตตามความเชื่ออย่างมีวุฒิภาวะมากยิ่งขึ้น”

ในด้านทักษะคู่มือแนะแนวทั่วไปสำหรับการสอนคำสอน (1997) ข้อที่ 244 ได้ระบุว่า “การฝึกอบรมครูคำสอนยังต้องพัฒนาเรื่องทักษะการสอนให้ดีขึ้น...การฝึกอบรมมุ่งหาทางช่วยครูคำสอนให้มีศักยภาพในการให้การอบรมอย่างสมบูรณ์ ซึ่งหมายความว่าความสามารถในการเอาใจใส่ดูแลประชาชน ความสามารถในการตีความหรือตอบสนองงานต่างๆ ด้านการให้การศึกษอบรม หรือแผนสำคัญต่างๆ ในการจัดระบบกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหลาย และความสามารถในการนำกลุ่มคนไปสู่การบรรลุผลภาวะ” และในข้อที่ 245 ได้แนะนำให้การจัดการฝึกอบรมโดยให้เรียนรู้เรื่องการประเมินผลเชิงวิเคราะห์ด้วย

1.5 วิเคราะห์องค์กรและบุคคลที่เป็นเป้าหมาย

ผู้วิจัย ได้วิเคราะห์ถึงความจำเป็นในการพัฒนาครูคำสอนในประเทศไทย และผลสำรวจองค์กรที่เป็นเป้าหมายของการพัฒนา จาก คู่มือแนะแนวการสอนคำสอนในประเทศไทย โดยคณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม แผนกคริสตศาสนธรรม (2010) พบว่า พระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยมีองค์กรที่รับผิดชอบในการสอนคำสอนทั้งสิ้น 14 แห่ง ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม แผนกคริสตศาสนธรรม ยานนาวา กรุงเทพฯ ศูนย์อบรมคริสตศาสนธรรม ระดับชาติ สามพราน นครปฐม ศูนย์คริสตศาสนธรรมภาคอีสาน มุกดาหาร ศูนย์คำสอนสังฆมณฑลเชียงใหม่ อ.แมริม เชียงใหม่ ศูนย์คำสอนสังฆมณฑลจันทบุรี อ.ศรีราชา ชลบุรี ศูนย์คริสตศาสนธรรมสังฆมณฑลราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ศูนย์คริสตศาสนธรรมอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ บางรัก กรุงเทพฯ ศูนย์ประสานงานแพร่ธรรมเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์คริสตศาสนธรรม สังฆมณฑลนครสวรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ศูนย์อภิบาลบ้านซุมพาบาล อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ศูนย์คริสตศาสนธรรมอัครสังฆมณฑลท่าแร่-หนองแสง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ศูนย์คริสตศาสนธรรมสังฆมณฑลอุบล อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ศูนย์คริสตศาสนธรรมสังฆมณฑลนครราชสีมาอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา และศูนย์คำสอนสังฆมณฑลอุดรธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยมีจำนวนครูคำสอนที่ต้องได้รับการพัฒนาจำนวนทั้งสิ้น จำนวน 2431 คน (สถิติครูคำสอนในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2556/ ค.ศ. 2013 สำรวจเมื่อ มกราคม 2013) ในแต่ละองค์กรต่างๆ มีจุดมุ่งหมายเพื่อ “วางแผน ช่วยเหลือ สนับสนุน ฝึกอบรมและประสานงานในทางคริสตศาสนธรรม(คำสอน)มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งในระดับชาติ สังฆมณฑล วัตถุประสงค์ ชุมชน และกลุ่มคริสตชนต่างๆ”

ในการวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทยนี้ ผู้วิจัยได้การประสานงานกับผู้นำของกลุ่มองค์กรเป้าหมายโดยทำหนังสือเพื่อขอการสนับสนุนและความร่วมมือในการวิจัย

2. การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย

การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญของแผนกิจกรรมการเรียนรู้

2.1.1 วิเคราะห์ผลการประเมินความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยของครูกำสอน

ผลจากการวิเคราะห์คำตอบจากแบบสอบถามครูกำสอนจำนวน 343 คนในหัวข้อ “หากมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ท่านคิดว่าท่านต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่ ปรากฏว่าครูกำสอนจำนวน 328 คน (ร้อยละ 95.62) มีความต้องการที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ และ จำนวน 15 คน (ร้อยละ 4.38) ไม่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฯ เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม เวลา 3 วัน จำนวน 247 คน (ร้อยละ 72.00) เวลา 5 วัน จำนวน 43 คน (ร้อยละ 12.55) อื่นๆจำนวน 53 คน (ร้อยละ 15.45) ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรม เดือนเมษายนจำนวน 145 คน (ร้อยละ 42.28) เดือนตุลาคมจำนวน 170 คน (ร้อยละ 49.56) อื่นๆ จำนวน 28 คน (ร้อยละ 8.16) สถานที่ที่ควรจัดกรุงเทพฯจำนวน 76 คน (ร้อยละ 22.16) จัดตามสังฆมณฑลต่างๆจำนวน 224 คน (ร้อยละ 65.30) และอื่นๆจำนวน 43 คน (ร้อยละ 12.54) ดังนั้นครูกำสอนส่วนใหญ่มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองในการสอนคำสอนให้ดีขึ้น

2.1.2 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมด้านทักษะการสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 13 คน

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า ทักษะการสอนทั้ง 5 ด้านหรือขั้นตอนมีความสำคัญและต่อเนื่องเป็นลำดับ สมควรที่ครูกำสอนในประเทศไทยควรเรียนรู้ เพราะการสอนในอดีต มักจะใช้วิธีการท่องจำ ใครท่องได้ตามที่ครูกำหนด ถือว่าเรียนคำสอนได้ แต่ขั้นตอนเหล่านี้ทำให้การเรียนคำสอนมีระบบและครบทุกด้าน ทั้งความรู้ ความเข้าใจ และการนำไปปฏิบัติ ถ้าครูกำสอนสามารถกระทำได้ตามนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนอย่างมาก แต่ครูกำสอนจะต้องได้รับการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ เพื่อจะได้ทำการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีประโยชน์ต่อการสอนคำสอนอย่างยิ่ง ถ้าสามารถกระทำได้ครบทุกขั้น เช่น ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10 และ 12 ที่ระบุว่า

“ครูคำสอนควรมีการพัฒนาทักษะการสอนคำสอน ในด้านการนำเอาประสบการณ์ใกล้ตัวมาสอน มีทักษะการเล่าเรื่อง เช่น ประวัตินักบุญ และนำเอาประวัตินักบุญมาใช้ในการสอนคำสอน และ การเอาตัวอย่างชีวิตของคนดีมาเป็นประจักษ์ในการสอนคำสอน รู้จักการใช้เครื่องมือที่ทันสมัย แต่ตัวครูคำสอนเองที่สำคัญกว่าเครื่องมือใด เช่น บุคลิกภาพของครูคำสอน ทำที่แห่งความเมตตา เอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ฐึ่บริบทของผู้เรียน รักผู้เรียน ยิ้มแย้มแจ่มใส เหล่านี้เครื่องมือทำแทนคนไม่ได้”

“ทักษะการสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนที่ครูคำสอนควรฝึกปฏิบัติเพิ่มขึ้น ได้แก่ ทักษะด้าน บริบท (Context) ครูคำสอนควรมีความเข้าใจสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม เข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน ต้องเรียนรู้ เข้าใจ ยอมรับ และเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล หรือมีจิตวิทยา และอีกทักษะหนึ่งก็คือ การปฏิบัติ (Action) ครูคำสอนต้องเป็นแบบอย่าง และมีบุคลิกภาพที่เป็นตัวแทนแห่งความรักของพระเจ้า นำเข้าใกล้ นำเชื่อถือ นำเป็นเยี่ยงอย่าง”

2.1.3 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสม ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทยจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 13 คน

ในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง 9 ประการ ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า มีประโยชน์และเหมาะสม แม้ว่าครูคำสอนในประเทศไทยอาจจะบอกไม่ได้ถึงลักษณะที่พึงประสงค์เหล่านี้ แต่ในชีวิตจริงของพวกเขาก็มีคุณลักษณะเช่นนี้อยู่ในตัวของพวกเขาอยู่แล้ว คุณลักษณะเหล่านี้เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับครูคำสอนอย่างมาก เป็นต้นเรื่องของความเชื่อศรัทธาในพระเจ้าจะต้องมาเป็นลำดับแรก เพราะถ้าไม่เชื่อว่ามีพระเจ้าแล้ว คงไม่มาเป็นครูคำสอนอย่างแน่นอน คุณลักษณะที่พึงประสงค์เหล่านี้ แม้จะยากหรือตั้งเป้าหมายไว้สูง แต่มีความจำเป็นต้องพัฒนาให้ได้ เพราะการสอนศาสนาไม่ใช่การสอนวิชาความรู้ด้านสติปัญญาเท่านั้น นอกจากนั้นยัง เหมาะสมและยังมีความจำเป็นมิใช่แต่เพียงครูคำสอนเท่านั้น แต่เหมาะสมสำหรับผู้ที่มีหน้าที่ให้การอบรมสั่งสอนในวิชาการด้านอื่นๆ ด้วย

นอกจากนั้น ในปัจจุบันกระแสสังคมในปัจจุบันทำให้ชีวิตทางศาสนาของคนเรากำลังต่ำลง จึงจำเป็นต้องมีผู้ที่ช่วยให้สติ หรือผู้นำฝ่ายจิตที่ดีเพิ่มมากขึ้น เช่น ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8 และ 5 ที่ระบุว่า

“คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ครูคำสอนควรได้รับการพัฒนามากกว่าครูทั่วไป ตามแนวคิดอิกญาเซียนที่ครูคำสอนควรได้รับการพัฒนา ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี มองเห็นพระเจ้าในทุกสิ่งและในทุกคน การมีชีวิตเป็นหมู่คณะ ทำงานเป็นทีม และการมีความรัก การยอมรับตนเอง และหลีกเลี่ยงหนีบป”

“คุณลักษณะที่ครูคำสอนพึงมี ได้แก่ การรู้จักปรับตนเอง พัฒนา ปรับปรุงตนเองให้เข้ากับยุคสมัย เพราะชีวิตและสังคมของคนเราเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วมาก คร่ำคำสอน

ต้องมีใจที่เปิดกว้างรับรู้สิ่งใหม่ๆ แต่ยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีในชุมชน ให้เกียรติ ประเพณี นับถือประเพณีท้องถิ่น เข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่น มิใช่ไปเปลี่ยนแปลงใหม่หมด สร้างความเป็นหนึ่งเดียว เป็นศูนย์กลางของชุมชน ใส่ใจทุกคน ไม่เลือกหน้า ไม่เลือกฝ่าย เสมอภาค ใจกว้างให้อภัย มีเมตตา จริงใจ หล้าหาญยืนหยัดในความถูกต้อง มีมโนธรรมที่ชัดเจน นำเอาชีวิตและคำสอนของพระเยซูเจ้ามาเป็นแบบฉบับในการสอนคำสอน นำผู้เรียนให้ชิดสนิท กับพระเยซูเจ้า รักพระเยซูเจ้ามากๆ ครูคำสอนมีชีวิตที่เป็นประจักษ์พยาน และต้องมีความคิด เสมอๆว่า ตนเองจะต้องทำให้ดีกว่าที่เป็นอยู่เสมอ”

2.2 การพัฒนางิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย

2.2.1 กำหนดบุคคลเป้าหมาย

บุคคลเป้าหมายของการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ครูคำสอนทั่วประเทศจำนวน 2431 คน คัดเลือกครูคำสอนที่เป็นกลุ่มทดลองเพื่อใช้แผน กิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 15 คน โดยกำหนดคุณลักษณะของกลุ่มทดลองให้มีอายุและ ประสบการณ์ที่คล้ายกันเพื่อจะได้ประสบการณ์และความคิดเห็นจากการทดลองที่หลากหลาย และเพื่อความสะดวกในการเดินทางเข้าร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยจึงเลือกครูคำสอนที่อยู่ในเขตใกล้เคียง กัน ซึ่งประกอบด้วยครูคำสอนจากโรงเรียนนรีวุฒิ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรีจำนวน 4 คน ครูคำสอนจากโรงเรียนมารีย์อุปถัมภ์ อำเภอสามปราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 2 คน ครูฝึกสอน จากวิทยาลัยแสงธรรม 5 คน และครูคำสอนจากศูนย์คริสตศาสนธรรมสังฆมณฑลราชบุรี จำนวน 4 คน

2.2.2 กำหนดเป้าหมายของแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะ การสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย

เป้าหมายของแผนกิจกรรมการเรียนรู้ คือ ศึกษาผลสัมฤทธิ์การทดลองใช้ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตาม แนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย และนำไปใช้เป็นคู่มือสำหรับการฝึกอบรมครูคำสอนให้มี ทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย

2.2.3 กำหนดวัตถุประสงค์ของแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนา ทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการ สอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ได้แก่

1 เพื่อให้ครูคำสอนได้ศึกษาและเข้าใจทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย

2 เพื่อให้ครูคำสอนสามารถนำทักษะการสอนไปทำแผนการสอนและใช้ในการสอนคำสอนที่ตนรับผิดชอบได้

3 เพื่อให้ครูคำสอนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย

2.2.4 จัดทำแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ร่างฉบับที่ 1

แผนกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ร่างฉบับที่ 1 ประกอบด้วย 3 ส่วนดังนี้ คือ

ส่วนที่ 1 ความเป็นมาและความสำคัญ ประกอบด้วย รัฐธรรมนูญที่ให้สิทธิและเสรีภาพในการนับถือศาสนา นโยบายของพระศาสนจักรคาทอลิกทั่วโลก สภาพการสอนคำสอนในปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 การสอนคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน ประกอบด้วย ความเป็นมาของแนวคิด เป้าหมายทางการศึกษาของโรงเรียนเซซุอิต ขั้นตอนการสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน คุณลักษณะเฉพาะของการศึกษาตามแนวคิดอิกญาเซียน

ส่วนที่ 3 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน ประกอบด้วย แผนกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งสิ้น 14 กิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การถ่ายทอดคำสอนให้สอดคล้องกับสภาพของผู้เรียน

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ประสบการณ์ของผู้เรียน

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การไตร่ตรองและการสร้างมโนธรรม

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การนำคำสอนไปปฏิบัติ

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การประเมินผลการเรียนคำสอน

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง ความเชื่อในพระเจ้า

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง รักผู้เรียน

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง การส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการ

เปลี่ยนแปลง

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 9 เรื่อง การดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 10 เรื่อง การอุทิศตนเพื่อสังคม

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 11 เรื่อง จงรักภักดีและรับใช้พระศาสนจักรคาทอลิก

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 12 เรื่อง กระทำสิ่งต่างๆให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 13 เรื่อง ทำงานเป็นหมู่คณะ

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 14 เรื่อง ประเมินผลชีวิตและการทำงานอย่าง

สม่ำเสมอ

1 วิเคราะห์ผลการประเมินแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ร่างฉบับที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยได้นำ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ร่างฉบับที่ 1 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบและแสดงความคิดเห็น ผลการประเมินแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย พบว่า มีคะแนนประเมิน IOC อยู่ในช่วง 0.60 – 1.00 รายการต่างๆ ที่ปรากฏในคู่มือกิจกรรมการเรียนรู้ฯ ดังกล่าว มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา การใช้ภาษา และความครบถ้วนของเนื้อหาความรู้ที่ต้องการ เหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินแผนกิจกรรมการเรียนรู้ และให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงดังนี้ 1) ความเป็นมาและความสำคัญมีเนื้อหาน้อยไปควรพิจารณาใส่ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อความเข้าใจและความชัดเจนมากขึ้น 2) การกำหนดกิจกรรมในแต่ละแผน ให้พิจารณากิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน และการนำไปประยุกต์ใช้ของผู้เรียน 3) ใบบทความรู้ ใบบทกิจกรรม ให้ตรวจทานให้มีความต่อเนื่องตั้งแต่แผนการจัดกิจกรรมแรกจนถึงแผนการจัดกิจกรรมสุดท้าย 4) เนื้อหาและระยะเวลาในแต่ละช่วงกิจกรรม เนื้อหาและระยะเวลาในบางช่วงกิจกรรมอาจยังน้อยไป เช่น การไตร่ตรองชีวิตของพระเยซูเจ้า ในช่วงของประสบการณ์ยังมีน้อยเกินไป หรือในช่วงของการแบ่งปันประสบการณ์ อาจน้อยเกินไป ควรระบุไว้ให้ชัดเจนว่า ในช่วงสำคัญนี้ จะใช้เวลานานมากเพียงใดจึงจะเพียงพอ 5) การใช้สื่อการเรียนการสอน ควรใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายและเป็นที่น่าสนใจของผู้เรียน โดยเฉพาะที่เป็นภาพเคลื่อนไหว (ซีดีรอม คลิปต่าง ๆ) 6) แบบทดสอบก่อนเรียน และ แบบทดสอบก่อนเรียน อาจพิจารณาใช้แบบทดสอบชุดเดียวกัน หรือใช้แบบคู่ขนานที่สามารถนำมาเปรียบเทียบเพื่อเห็นถึงการพัฒนาของผู้เรียน 7) ตรวจทานข้อคำถามแบบเลือกตอบ ในส่วนของ 7.1) ข้อคำถามบางข้อยังไม่ชัดเจน 7.2) ตัวเลือกมีความใกล้เคียงกัน อ่านเผินๆ เหมือนมีถูก 2 ตัวเลือก 7.3) การจัดเรียงตัวเลือก อาจพิจารณาการจัดเรียงจาก ข้อความสั้น->ยาว หรือยาว->สั้น เพื่อความมี

ระเบียบ สวขงาม 8) การเขียนบันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือ การประเมิน
 ไปกิจกรรมควรเขียนอธิบายหรือให้แนวทางในการเขียนบันทึกหรือประเมินในแต่ละหัวข้อไว้
 ด้วย เพื่อให้ผู้เขียนได้เข้าใจและเขียนได้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการบันทึกหรือการประเมิน
 นั้น ๆ 9) การอ้างอิง การอ้างอิงข้อความจากพระคัมภีร์ หรือจากกฎหมายพระศาสนจักร ควร
 อ้างอิงทุกครั้งและให้ละเอียดชัดเจน 10) รูปแบบการจัดพิมพ์ ให้ตรวจทานคำที่ใช้ 10.1) ให้เป็น
 ภาษาทางการ (หลีกเลี่ยงภาษาพูด) 10.2) ใช้คำเดียวกันทั้งหมด 10.3) การสะกดคำ 10.4) การจัด
 วรรคตอน และ 10.5) การเรียงลำดับเลขข้อ 11) การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ
 ครูคำสอน จำเป็นต้องพัฒนาโดยผ่านภารกิจธรรมที่ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ปฏิบัติ จากการศึกษา
 ข้า ๆ จนเกิดเป็นความคุ้นเคย จากความคุ้นเคยก็จะพัฒนาเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ประจำตน
 ดังนั้น การพัฒนาคุณลักษณะของบุคคลใดบุคคลหนึ่งจะใช้เวลาสอนในห้องเรียนอย่างเดียวยังไม่
 เพียงพอ 12) ควรแบ่งการเรียนรู้ออกเป็น 2 ส่วน คือ การเรียนรู้ภาคทฤษฎีในห้องเรียน และการ
 เรียนรู้ด้วยตนเองและการปฏิบัติจริง โดยมอบหมายให้กลุ่มทดลองได้ปฏิบัติกิจกรรมอย่างใด
 อย่างหนึ่ง แล้วให้ใคร่ครวญตนเองว่าได้รับผลอะไรจากการปฏิบัติกิจกรรมนั้นๆ ตนเองมีอะไรที่
 เปลี่ยนแปลงไปบ้าง ทั้งด้านทักษะและคุณลักษณะ แนวความคิดหรือทัศนคติ

2.2.5 การปรับปรุงแผนพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการ
 สอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย

ผู้วิจัยได้นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังกล่าวไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไข
 แผนกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ
 ครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย โดย แบ่งแผนกิจกรรมการเรียนรู้ออกเป็น 3
 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1 ความเป็นมาและความสำคัญ ประกอบด้วย รัฐธรรมนูญที่ให้สิทธิ
 และเสรีภาพในการนับถือศาสนา นโยบายของพระศาสนจักรคาทอลิกทั่วโลก สภาพการสอน
 คำสอนในปัจจุบัน โดยเพิ่มเติมรายละเอียดตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ส่วนที่ 2 การสอนคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียน ประกอบด้วย
 ความเป็นมาของแนวคิด เป้าหมายทางการศึกษาของโรงเรียนเยซุอิต ขั้นตอนการสอนตาม
 แนวคิดอิกญาเขียน คุณลักษณะเฉพาะของการศึกษาตามแนวคิดอิกญาเขียน โดยเพิ่มเติม
 รายละเอียดตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ส่วนที่ 3 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและ
 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียน ประกอบด้วย แผนกิจกรรมการ
 เรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย 14
 กิจกรรมการเรียนรู้ และแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำ

สอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย 12 กิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เวลาเรียนรู้ 100 ชั่วโมง ภายในระยะเวลา 31 วัน ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

1 กำหนดช่วงระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้พัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย แผนกิจกรรมการเรียนรู้เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้เวลาทั้งสิ้น 31 วัน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย

ส่วนที่ 2 แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทยด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการปฏิบัติ

โดยตั้งสมมุติฐานว่าการเรียนรู้ในส่วนที่ 1 เป็นการทำความเข้าใจให้ภาคทฤษฎีหรือหลักการ พร้อมกับการฝึกปฏิบัติทักษะการสอนที่จำเป็น จากนั้นให้มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ได้ปฏิบัติในตอนที่ 2 ต่อเนื่องไป โดยให้นำความรู้ที่ได้รับไปศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเองและออกไปปฏิบัติในสนามงานจริง ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆที่กำหนดให้จะเป็นเครื่องมือเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนประการใดประการหนึ่งหรือหลายคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับ ในส่วนนี้จะมีการประเมินผลด้วยตัวจากผู้ร่วมกิจกรรมเอง โดยใช้เวลาภายใน 31 วัน จากนั้นจึงนัดหมายให้กลุ่มทดลองได้กลับมาไตร่ตรองและสนทนากลุ่ม (Focus group) ถึงผลที่ได้รับ พร้อมกับการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้นำไปใช้ เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทยต่อไป

2 กำหนดเนื้อหาของแผนกิจกรรมการเรียนรู้

แผนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย จำนวน 100 ชั่วโมง ในระยะเวลา 31 วัน ตามตารางที่ 37

ตารางที่ 37 แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ลำดับที่	แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	กิจกรรม	เวลา/ ชม.
1	บทนำการสอนคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน	<ul style="list-style-type: none"> เรียนรู้ความเป็นมา เป้าหมาย และภาพรวมของทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน 	1
2	การรู้บริบทของผู้เรียน	<ul style="list-style-type: none"> เรียนรู้ความสำคัญของการรู้บริบทของผู้เรียน การปฏิบัติกรู้บริบทของผู้เรียนโดยพฤกษและบันทึกประวัติของศิษย์ 	8
3	การให้ความสำคัญกับประสบการณ์	<ul style="list-style-type: none"> เรียนรู้ความสำคัญของประสบการณ์ในการสอนคำสอน เรียนรู้และปฏิบัติกรอ่านเครื่องหมายแห่งกาลเวลา ทบทวนประสบการณ์การสอนคำสอนของกลุ่มทดลองเอง ศึกษาแหล่งที่มาของคำสอน การอ่านประวัตินักบุญ 	27
4	การไตร่ตรอง	<ul style="list-style-type: none"> เรียนรู้ความสำคัญของการไตร่ตรองในการเรียนคำสอนได้ การตั้งคำถามเพื่อการไตร่ตรอง การไตร่ตรองจากพระคัมภีร์ 	23
5	การปฏิบัติ	<ul style="list-style-type: none"> เรียนรู้ความสำคัญของการนำคำสอนมาปฏิบัติในชีวิต การฝึกปฏิบัติการเขียนแผนการสอน การสอนคำสอน การทำงานจิตอาสา 	32
6	การประเมินผล	<ul style="list-style-type: none"> เรียนรู้ความสำคัญของการประเมินผลได้ การประเมินผลรวมการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผลกรร่วมกิจกรรมการเรียนรู้และสอนคำสอน 	9
รวม			100

รวมจำนวนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ใช้การเรียนรู้ 100 ชั่วโมง ในระยะเวลา 31 วัน

3 กำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละกิจกรรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการฝึกอบรมโดยใช้ทักษะการสอนของอิกญาเขียน 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นบริบท(Context) ประสบการณ์ (Experience) การไตร่ตรอง (Reflection) การปฏิบัติ (Action) และการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งมีโครงสร้างของแต่ละกิจกรรมดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 บริบท ประกอบด้วย

1 จุดประสงค์ ได้แก่ 1) ชี้แจงให้ผู้เรียนรู้ว่าตนเองจะเรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาคำสอนที่สำคัญในเรื่องใด 2) ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาทักษะหรือความสามารถที่สำคัญในด้านใด และ 3) ผู้เรียนจะตอบสนองพระราชวาจาของพระเจ้าด้วยการปฏิบัติอะไร

2 การสร้างบรรยากาศ ได้แก่ ฉันจะสร้างความสัมพันธ์กับผู้เรียนอย่างไรให้เหมาะสมกับการร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนสนใจ/มีแรงจูงใจและความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม

3 หัวข้อและเนื้อหา ได้แก่ 1) แก่นของสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องรู้และเข้าใจเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ได้ 2) เนื้อหาที่จะสอนมีขอบเขตเพียงใดจึงเหมาะสมกับวัตถุประสงค์และเวลาที่มี และ 3) เน้นคุณค่าพระวรสารประการใดในกิจกรรมนี้

4 ความจำเป็นในการเรียนรู้ ได้แก่ 1) การเรียนรู้มีความจำเป็นอย่างไรต่อผู้เรียน เพราะเหตุใด และ 2) ความสามารถและทักษะที่จะได้รับการพัฒนาจำเป็นต่อชีวิตของผู้เรียนอย่างไร เพราะเหตุใด

5 เวลา ได้แก่ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ฉันควรจะใช้เวลาสำหรับกิจกรรมการเรียนรู้กี่คาบ

6 สื่ออุปกรณ์ ได้แก่ 1) ฉันจะอ้างอิงตำรา หนังสือ และเอกสารของพระศาสนจักรใด บทใด และใช้หนังสือแบบฝึกหัดใด และ 2) ฉันต้องเตรียมสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนอะไรบ้างในการจัดกิจกรรมนี้

ขั้นตอนที่ 2 ประสบการณ์ (เนื้อหา) ประกอบด้วย

1 ประสบการณ์จากกิจกรรม ได้แก่ 1) ฉันจะให้ผู้เรียนได้สำรวจ(see) ประสบการณ์ สถานการณ์ ปรากฏการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่ยังเป็นปัญหา หรือมีความจำเป็น หรือยังสงสัย ต้องการคำตอบ ได้อย่างไร ด้วยวิธีใด หรือกิจกรรมอะไร หรือด้วยคำถามใด เพื่อให้ผู้เรียน สำรวจ สืบเสาะ และเกิดความต้องการที่จะค้นพบคำตอบ ซึ่งอาจจะ

ทำงานด้วยตนเองหรือเป็นกลุ่มก็ได้ และ 2) ฉันจะเชื่อมโยงประสบการณ์ที่ผู้เรียนมีหรือค้นพบ ค้นหาคำตอบให้เข้ากับเนื้อหา หลักการ หรือคำสอนใด และด้วยวิธีใด

2 ประสบการณ์จากการศึกษา (เนื้อหา) ได้แก่ ฉันจะให้เนื้อหา ที่มาจากพระคัมภีร์ หรือจากแหล่งที่มาของคำสอนอะไรเพื่อเป็นคำตอบให้กับผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 3 การไตร่ตรอง (วิเคราะห์)

1 ฉันจะตั้งคำถามอย่างไรเพื่อให้ผู้เรียน ได้ไตร่ตรอง ทบทวน เข้าใจ เห็นความสำคัญ เห็นความจำเป็น และซึมซับด้วยความคิดของตนเองเพื่อเป็นแรงบันดาลใจ ไปสู่การนำไปใช้ในชีวิตและหน้าที่การสอน

2 การตั้งคำถาม เพื่อการไตร่ตรอง (เลือกให้เหมาะสมกับเรื่อง และจุดประสงค์ที่ต้องการ) ได้แก่ 1) เข้าใจในความจริงของเรื่องที่กำลังศึกษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น 2) เข้าใจแหล่งที่มาของความรู้สึกหรือปฏิกิริยาที่สัมผัสได้ 3) เข้าใจให้ลึกซึ้งถึงผลที่จะตามมา กับตนเองและผู้อื่น 4) บรรลุถึงการหยั่งรู้ส่วนบุคคล ต่อเหตุการณ์ ความคิด ความจริง หรือความจริง ที่ถูกบิดเบือน 5) เข้าใจว่าฉันคือใคร และใครที่ฉันอาจจะเป็นเมื่อมีความสัมพันธ์กับคนอื่น และ 6) เข้าถึงความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกับพระเจ้าอันเป็นรากฐานของชีวิต

ขั้นตอนที่ 4 การปฏิบัติ

1 ฉันจะให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ฝึกฝนหรือทำแบบฝึกหัด ใดๆ ด้วยวิธีใด หรือด้วยคำถามใด เพื่อให้ผู้เรียนทบทวนหรือซึมซับความรู้และความเข้าใจใน เนื้อหาและกระบวนการให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยการทำได้ด้วยตนเองหรือเป็นกลุ่ม

2 ฉันจะให้ความคิดเห็นงานของผู้เรียนเพื่อทำการปรับปรุง หรือแก้ไขอย่างไรจนผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะและความสามารถได้ตามวัตถุประสงค์

3 ฉันจะเชื่อมโยงความรู้และความเข้าใจในเรื่องนี้ เพื่อให้ ผู้เรียนได้ค้นหาข้อปฏิบัติเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างไร

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล

1 ฉันจะรู้ได้อย่างไร หรือมีหลักฐานหรือร่องรอยใดว่าผู้เรียน ได้เข้าใจเนื้อหาและได้พัฒนาความสามารถและทักษะ ตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้

2 ประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์จากการร่วมกิจกรรม ฉัน จะประเมินการสอนของฉันเพื่อการพัฒนาตนเองอย่างไร

4 แหล่งข้อมูล ได้แก่

คณะกรรมการที่ปรึกษาด้านกฎหมายพระศาสนจักร (ผู้แปล).

2003. ประมวลกฎหมายพระศาสนจักร (Code of Canon Law)

- คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อพระคัมภีร์. 2002. พระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่
- คณะแห่งพระเยซูเจ้า ประเทศไทย. 2556. แนวทางปฏิบัติสำหรับพระบวณการเรียนการสอนที่เน้นการไตร่ตรอง
- แผนกคำสอนกรุงเทพฯ. 2542. คำสอนพระศาสนจักรคาทอลิก: ภาคสาม ชีวิตในพระคริสตเจ้า
- พระสังฆราช ยอร์ช ยอด พิมพิสาร. 2010. สัญญาแห่งกาลเวลา. กรุงเทพฯ: สื่อมวลชนคาทอลิกประเทศไทย
- สมณกระทรวงเพื่อการศึกษาคาทอลิก. 1988. มิติด้านศาสนาของการศึกษาในโรงเรียนคาทอลิก
- สมณกระทรวงว่าด้วยเรื่องพระสงฆ์. 2549. คู่มือแนะแนวทั่วไปสำหรับการสอนคำสอน
- อนุพันธ์, พงษ์นรินทร์. 2014. กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการไตร่ตรอง
- The International Commission of Jesuit Education. 1986. The Characteristics of Jesuit Education in "Acta Romana Societatis Iesu" Vol. XIX, Fasc. III. Rome.
- 5 กำหนดเวลา (time line) เพื่อการปฏิบัติและการประเมินผล การพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้ เดือน กันยายน - พฤศจิกายน พ.ศ. 2557
- การส่งแผนกิจกรรมให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนตรวจสอบ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2557
- ปรับปรุงแก้ไขแผนกิจกรรมการเรียนรู้ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2557
- นำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับกลุ่มทดลอง เดือน มกราคม (26-28) พ.ศ. 2558
- การเรียนรู้ด้วยตนเองและการปฏิบัติ 29 มกราคม พ.ศ. 2558-28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558
- ไตร่ตรองและสนทนากลุ่ม มีนาคม (1) พ.ศ. 2558
- ประเมินผลและปรับปรุงแผน เดือน มีนาคม-เมษายน พ.ศ. 2558

ได้แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและ
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยฉบับสมบูรณ์
เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2558

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์การทดลองใช้แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์การทดลองใช้แผนกิจกรรมการเรียนรู้ใน 3
ประเด็น คือ ผลการวิเคราะห์ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการวิเคราะห์ระหว่างการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ และผลการวิเคราะห์หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีรายละเอียด

1. ก่อนการดำเนินการทดลองกิจกรรมการเรียนรู้

1.1 ผู้วิจัยทำหนังสือถึงบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อรับรองการจัด
กิจกรรมในขั้นตอนนี้

1.1.1 ผู้วิจัยได้ทำหนังสือถึงบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
เพื่อรับรองการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย และขออนุญาตนำครูคำสอนกลุ่มทดลอง
เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าว ส่งไปยังผู้อำนวยการศูนย์คริสตศาสนธรรมทั้ง 2 แห่ง คือ
ผู้อำนวยการศูนย์คริสตศาสนธรรมอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และผู้อำนวยการศูนย์คริสตศาสน-
ธรรมสังฆมณฑลราชบุรี โดยผู้อำนวยการศูนย์คริสตศาสนธรรมอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ได้
มอบหมายให้ครูคำสอนจำนวน 2 คน จากโรงเรียนมารีย์อุปถัมภ์ อำเภอสามพราน จังหวัด
นครปฐม และครูฝึกสอนจำนวน 5 คน วิทยาลัยแสงธรรม อ.สามพราน จ.นครปฐม ผู้อำนวยการ
ศูนย์คริสตศาสนธรรมสังฆมณฑลราชบุรีมอบหมายให้ครูคำสอนจำนวน 4 คน จากโรงเรียน
นาวิรุฒิ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี และครูคำสอนจากศูนย์คริสตศาสนธรรมสังฆมณฑล
ราชบุรี อำเภอมือง จังหวัดราชบุรี จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น 15 คนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ใน
ครั้งนี้

1.2 การประเมินความต้องการที่เฉพาะเจาะจงต่อกลุ่มคนที่เป็เป้าหมาย

ความต้องการที่เฉพาะเจาะจงของกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มทดลอง คำตอบจาก
แบบสอบถามก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ส่วนใหญ่ตอบว่ามีความต้องการที่จะเรียนรู้เพื่อ
นำไปปรับใช้ในการสอนคำสอนของตนเอง ได้แก่

1.2.1 ต้องการนำวิธีที่ได้เรียนรู้ไปปรับใช้ในการสอนคำสอนของตนให้ดี
ขึ้น พัฒนาการสอนคำสอนให้มีคุณภาพมากขึ้น เข้าถึงเด็ก และทำให้เด็กรักการเรียนคำสอนมาก
ขึ้น

1.2.2 มีวิธีการใหม่ๆเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.3 ต้องการได้รับความรู้และความเข้าใจในการสอนนำเสนอมากยิ่งขึ้น

1.2.4 เข้าใจการสอนนำเสนอตามแนวคิดอิกญาเขียน และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างดีมากยิ่งขึ้น

1.2.5 ได้รับความรู้เพิ่มเติมจากที่มีอยู่ นำความรู้ที่ได้รับไปใช้งานได้อย่างจริง

1.3 กิจกรรม ระยะเวลา และสถานที่

1.3.1 กำหนดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยระหว่างวันที่ 26 - 28 มกราคม พ.ศ. 2558 ณ บ้านฝื่ออบรมธารพระพร อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม กำหนดการดังตารางที่ 38

ตารางที่ 38 แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนของครูนำเสนอตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย

กิจกรรม ที่	แผนกิจกรรม การเรียนรู้	กิจกรรม	เวลา/ ชม.
		วันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2558	
1	บทนำการสอน นำเสนอตาม แนวคิด อิกญาเขียน	<ul style="list-style-type: none"> อธิบายความเป็นมา เป้าหมาย และภาพรวมของทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูนำเสนอตามแนวคิดอิกญาเขียนได้ ตรวจสอบและเปรียบเทียบประสิทธิภาพการสอนของ ผู้ร่วมกิจกรรมกับการสอนตามแนวคิดอิกญาเขียน หาข้อตั้งใจเพื่อการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความรักของพระเจ้า 	1
2	การรู้บริบทของ ผู้เรียน	<ul style="list-style-type: none"> บอกความสำคัญของการรู้บริบทของผู้เรียนได้ นำเสนอกิจกรรมเพื่อการรู้บริบทของผู้ร่วมกิจกรรมได้อย่างน้อยกลุ่มละ 1 กิจกรรม ตระหนักถึงความสำคัญของบุคคลแต่ละคน มีความรักผู้เรียนทุกคน 	1.30

ตารางที่ 38 แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิด
 อิกญาเขียนในประเทศไทย (ต่อ)

กิจกรรม ที่	แผนกิจกรรม การเรียนรู้	กิจกรรม	เวลา/ ชม.
3	การสร้าง บรรยากาศใน การเรียนรู้คำสอน	<ul style="list-style-type: none"> อธิบายความสำคัญของการสร้างบรรยากาศในการเรียนคำสอน ออกแบบกิจกรรมที่ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทั้งภายนอกและภายในได้ สนองตอบพระวาจาของพระเจ้าโดยการสร้างบรรยากาศแห่งความรัก ความไว้วางใจ และความเคารพต่อกันและกัน 	1.30
4	การให้ ความสำคัญกับ ประสบการณ์	<ul style="list-style-type: none"> อธิบายความสำคัญของประสบการณ์ในการสอนคำสอนได้ สามารถดึงเอาประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนมาใช้ในการสอนคำสอนได้ ตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของประสบการณ์ชีวิต โดยให้เกียรติและเคารพต่อทุกคน 	1.30
5	การอ่าน เครื่องหมายแห่ง กาลเวลา	<ul style="list-style-type: none"> อธิบายความหมายของสัญญาณแห่งกาลเวลาได้ ตรวจสอบสัญญาณแห่งกาลเวลาเพื่อนำมาใช้ในการสอนคำสอนได้ ตระหนักถึงการเผยแสดงของพระเจ้าในเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นรอบตัว 	1.30
6	การไตร่ตรอง	<ul style="list-style-type: none"> อธิบายความสำคัญของการไตร่ตรองในการเรียนคำสอนได้ ทบทวนประสบการณ์จากการไตร่ตรองการร่วมกิจกรรมที่ผ่านมา สร้างคุณลักษณะของการเป็นบุคคลที่ไตร่ตรองสิ่งต่างๆ ด้วยความรอบคอบ 	2

ตารางที่ 38 แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนของครูกำสอนตามแนวคิด
 อิกญาเขียนในประเทศไทย (ต่อ)

กิจกรรม ที่	แผนกิจกรรม การเรียนรู้	กิจกรรม	เวลา/ ชม.
7	การพิจารณา มโนธรรม	<ul style="list-style-type: none"> อธิบายความสำคัญของการพิจารณามโนธรรมได้ ฝึกปฏิบัติการพิจารณามโนธรรม พิจารณาถึงความสัมพันธ์ที่มีกับพระเจ้าในการดำเนินชีวิตประจำวัน 	1
		วันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2558	
8	การตั้งคำถาม เพื่อการ ไตร่ตรอง	<ul style="list-style-type: none"> อธิบายความสำคัญของการตั้งคำถามเพื่อการไตร่ตรองทั้ง 6 ด้านได้ ตั้งคำถามเพื่อการไตร่ตรองได้ สร้างความสัมพันธ์กับพระเจ้าด้วยการใช้คำถามเพื่อการไตร่ตรอง 	
9	แหล่งที่มาของ เนื้อหาคำสอน	<ul style="list-style-type: none"> อธิบายแหล่งที่มาของเนื้อหาคำสอนได้ ยกตัวอย่างแหล่งเนื้อหาคำสอนที่กำหนดให้ได้ ศึกษาหลักคำสอนจากแหล่งที่มาของเนื้อหาอย่างสม่ำเสมอ 	2
10	การปฏิบัติ	<ul style="list-style-type: none"> อธิบายความสำคัญของการนำคำสอนมาปฏิบัติในชีวิต ตระหนักถึงความสำคัญของการนำคำสอนไปปฏิบัติ ปฏิบัติตามคำสอนที่ตนเองได้สอน 	2
11	การทำทุกสิ่งให้ ดีที่สุด	<ul style="list-style-type: none"> อธิบายถึงความสำคัญของการกระทำสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ และความหมายของการเป็นผู้นำแบบผู้รับใช้ได้ ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้นในการเป็นครูกำสอน เป็นผู้นำแบบผู้รับใช้ตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า 	2

ตารางที่ 38 แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนของครูกำสอนตามแนวคิด
 อิกญาเขียนในประเทศไทย (ต่อ)

กิจกรรม ที่	แผนกิจกรรม การเรียนรู้	กิจกรรม	เวลา/ ชม.
		วันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2558	
12	การประเมินผล	<ul style="list-style-type: none"> อธิบายความสำคัญของการประเมินผลได้ นำเสนอวิธีการประเมินผลตนเองและการประเมินผลผู้เรียนได้ ตระหนักถึงความสำคัญและทำการประเมินตนเองและผู้เรียนในการสอนทุกครั้ง 	2
13	การฝึก ปฏิบัติการเขียน แผนการสอน	<ul style="list-style-type: none"> อธิบายขั้นตอนการเขียนแผนการสอนกำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนได้ เขียนแผนการสอนกำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนได้ 	4
14	การประเมินผล รวมกิจกรรม การเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> ให้กลุ่มทดลองประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะการสอนกำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยตามหัวข้อที่กำหนด 	1
		รวมทั้งสิ้น	25

1.3.2 กำหนดการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย โดยกำหนดให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมศึกษาด้วยตนเองและปฏิบัติจริงในสถานที่แต่ละคนปฏิบัติงานหลักจากได้เรียนรู้ร่วมกันแล้ว ในระยะเวลา ระหว่างวันที่ 29 มกราคม - 1 มีนาคม พ.ศ. 2558 รวมเวลา 31 วัน โดยกำหนดให้วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2558 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมดมาร่วมสนทนากลุ่มเพื่อประเมินผลและแบ่งปันประสบการณ์ที่ได้รับการศึกษาด้วยตนเองและการปฏิบัติจริง ณ โรงเรียนนาริวุฒิ อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี ซึ่งประกอบ 12 กิจกรรม ดังนี้

แผนการศึกษาด้วยตนเองและการปฏิบัติจริง เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ระหว่างวันที่ 29 มกราคม – 1 มีนาคม พ.ศ. 2558 รายละเอียดดังตารางที่ 39

ตารางที่ 39 แผนการศึกษาด้วยตนเองและการปฏิบัติจริง เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย

<p>แผนการศึกษาด้วยตนเองและการปฏิบัติจริงเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย</p>
<p>กิจกรรมที่ 1 การรู้บริบทของผู้เรียน</p>
<p>จุดประสงค์ กิจกรรมที่ 1</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้นำความรู้เรื่องการเรียนรู้บริบทผู้เรียนจากหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ไปปฏิบัติจริง 2) ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พัฒนาการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล 3) สร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอน <p>เวลา กิจกรรมที่ 1</p> <p>เก็บข้อมูลผู้เรียนจำนวน 10 คนๆละ 30 นาที รวมเป็นเวลาทั้งสิ้น 5 ชั่วโมง</p> <p>ขั้นตอนการดำเนินการ กิจกรรมที่ 1</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) มอบหมายงานให้ผู้ร่วมกิจกรรม หลังจากการเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การรู้จักบริบทของผู้เรียน 2) ติดตามการทำงานด้วยสื่อออนไลน์ การเขียนและทางโทรศัพท์ 3) ให้ดำเนินงานการสัมภาษณ์และการเก็บข้อมูลผู้เรียนคำสอนจำนวน 10 คนๆละ 30 นาที รวมเป็นเวลาทั้งสิ้น 5 ชั่วโมง โดยนำผลงานใส่แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) 4) นำแฟ้มผลงานมานำเสนอในวันที่นัดหมาย 5) หัวข้อคือ การรู้จักบริบทของผู้เรียน ส่วนเนื้อหาคือการสัมภาษณ์ผู้เรียนเพื่อให้รู้ประวัติ ภูมิหลังของผู้เรียน และข้อมูลที่ทำให้รู้จักผู้เรียนได้มากที่สุด

ตารางที่ 39 แผนการศึกษาด้วยตนเองและการปฏิบัติจริง เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์
 ประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย (ต่อ)

<p>แผนการศึกษาด้วยตนเองและการปฏิบัติจริงเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย</p>
<p>กิจกรรมที่ 2: การให้ความสำคัญกับประสบการณ์</p>
<p>จุดประสงค์ กิจกรรมที่ 2</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้นำความรู้เรื่องการให้ความสำคัญกับประสบการณ์จาก หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ไปปฏิบัติจริง 2) ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พัฒนาการไตร่ตรองและการนำเอาประสบการณ์มาเป็น บทเรียนในการทำงานการสอนคำสอน 3) สร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอน <p>เวลา กิจกรรมที่ 2 เวลาทั้งสิ้น 3 ชั่วโมง</p> <p>ขั้นตอนการดำเนินงาน กิจกรรมที่ 2</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) มอบหมายงานให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ทบทวนประสบการณ์การสอนคำสอนของตัวเอง แล้วให้เขียนเป็นบทความจำนวน 4 บทความๆละ 45 นาที รวมเวลาทั้งสิ้น 3 ชั่วโมง หลังจากการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การให้ความสำคัญกับประสบการณ์ 2) ติดตามการทำงานด้วยสื่อออนไลน์ การเขียนเขียนและทางโทรศัพท์ 3) ให้ดำเนินการเขียนบทความหลังจากได้เรียนรู้ในห้องเรียน โดยนำผลงานใส่ แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) 4) นำแฟ้มผลงานมานำเสนอในวันที่นัดหมาย 5) หัวข้อคือ ประสบการณ์การสอนคำสอนของข้าพเจ้า

ตารางที่ 39 แผนการศึกษาด้วยตนเองและการปฏิบัติจริง เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย (ต่อ)

<p>แผนการศึกษาด้วยตนเองและการปฏิบัติจริงเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย</p>
<p>กิจกรรมที่ 3: การอ่านเครื่องหมายแห่งกาลเวลา</p>
<p>จุดประสงค์ กิจกรรมที่ 3</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้นำความรู้เรื่องการอ่านเครื่องหมายแห่งกาลเวลาจากหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ไปปฏิบัติจริง 2) ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พัฒนาการอ่านเครื่องหมายแห่งกาลเวลาเพื่อนำมาใช้ในการสอนคำสอน 3) สร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอน <p>เวลา กิจกรรมที่ 3 เวลาทั้งสิ้น 4 ชั่วโมง</p> <p>ขั้นตอนการดำเนินงาน กิจกรรมที่ 3</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) มอบหมายงานให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ฝึกการอ่านเครื่องหมายแห่งกาลเวลา โดยพิจารณาจากข่าวหนังสือพิมพ์จำนวน 8 ข่าวๆละ 30 นาที รวมเวลาทั้งสิ้น 4 ชั่วโมง หลังจากการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การอ่านสัญญาแห่งกาลเวลา 2) ติดตามการทำงานด้วยสื่อออนไลน์ การเยี่ยมชมและทางโทรศัพท์ 3) ให้ดำเนินการเขียนผลงานหลังจากได้เรียนรู้ในห้องเรียนแล้ว โดยนำผลงานใส่แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) 4) นำแฟ้มผลงานมานำเสนอในวันที่นัดหมาย 5) หัวข้อคือ การอ่านเครื่องหมายแห่งกาลเวลา

ตารางที่ 39 แผนการศึกษาด้วยตนเองและการปฏิบัติจริง เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย (ต่อ)

<p>แผนการศึกษาด้วยตนเองและการปฏิบัติจริงเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย</p>
<p>กิจกรรมที่ 4: การไตร่ตรองจากพระคัมภีร์</p>
<p>จุดประสงค์ กิจกรรมที่ 4</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้นำความรู้เรื่องการไตร่ตรองจากการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ไปปฏิบัติจริง 2) ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกการไตร่ตรองจากการอ่านพระคัมภีร์ 3) สร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอน <p>เวลา กิจกรรมที่ 4 เวลาทั้งสิ้น 13 ชั่วโมง</p> <p>ขั้นตอนการดำเนินงาน กิจกรรมที่ 4</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) มอบหมายงานให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ฝึกการไตร่ตรองจากการอ่านพระคัมภีร์จำนวน 26 บทๆละ 30 นาที เป็นเวลาทั้งสิ้น 13 ชั่วโมง หลังจากได้เรียนรู้จากหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง การไตร่ตรอง 2) ติดตามการทำงานด้วยสื่อออนไลน์ การเยี่ยมเยียน และทางโทรศัพท์ 3) ให้ดำเนินการเขียนบทความหลังจากได้เรียนรู้ในห้องเรียน โดยนำผลงานใส่แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) 4) นำแฟ้มผลงานมานำเสนอในวันที่นัดหมาย 5) หัวข้อคือ การไตร่ตรอง (บทอ่านจากพระคัมภีร์)

ตารางที่ 39 แผนการศึกษาด้วยตนเองและการปฏิบัติจริง เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์
 ประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย (ต่อ)

<p>แผนการศึกษาด้วยตนเองและการปฏิบัติจริงเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย</p>
<p>กิจกรรมที่ 5: การศึกษาแหล่งที่มาของคำสอน</p>
<p>จุดประสงค์ กิจกรรมที่ 5</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ศึกษาด้วยตนเองในเรื่องแหล่งที่มาของคำสอน จากหนังสือคาทอลิกสอนอะไรหลังจากได้เรียนรู้จากหน่วยการเรียนรู้ที่ 9 ไป ปฏิบัติการจริง 2) ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พัฒนาความรู้เรื่องเนื้อหาการสอนคำสอนโดยการอ่านเพิ่มเติม 3) สร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอน <p>เวลา กิจกรรมที่ 5 เวลาทั้งสิ้น 3 ชั่วโมง</p> <p>ขั้นตอนการดำเนินงาน กิจกรรมที่ 5</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) มอบหมายงานให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้อ่านหนังสือ “คาทอลิกสอนอะไร” (ศูนย์คริสตศาสนธรรมราชบุรี) สรุปย่อคำสอนพระศาสนจักรคาทอลิก 4 ภาค ภาคละ 2.30 ชั่วโมง เป็นเวลาทั้งสิ้น 10 ชั่วโมง 2) ติดตามการทำงานด้วยสื่อออนไลน์ การเขียนเขียนและทางโทรศัพท์ 3) ให้ดำเนินงานโดยการอ่านแล้วเขียนสรุปย่อหัวข้อที่อ่าน โดยระบุเวลา และหัวข้อที่ได้อ่าน ตามเวลาที่กำหนด โดยนำผลการอ่านได้เพิ่มสะสมผลงาน (Portfolio) 4) นำเพิ่มผลงานมานำเสนอในวันที่นัดหมาย 5) หัวข้อคือ การศึกษาแหล่งที่มาของคำสอน

ตารางที่ 39 แผนการศึกษาด้วยตนเองและการปฏิบัติจริง เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์
 ประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย (ต่อ)

แผนการศึกษาด้วยตนเองและการปฏิบัติจริงเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย	
กิจกรรมที่ 6: การตั้งคำถามเพื่อการไตร่ตรอง	
จุดประสงค์ กิจกรรมที่ 6	<ol style="list-style-type: none"> 1) ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พัฒนาทักษะการตั้งคำถามเพื่อการไตร่ตรองหลังจากที่ได้เรียนรู้จากหน่วยการเรียนรู้ที่ 8 ไปปฏิบัติจริง 2) สร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอน
เวลา กิจกรรมที่ 6	เวลาทั้งสิ้น 5 ชั่วโมง
ขั้นตอนการดำเนินงาน กิจกรรมที่ 6	<ol style="list-style-type: none"> 1) มอบหมายงานให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ฝึกตั้งคำถามเพื่อการไตร่ตรอง จากการอ่านพระคัมภีร์จำนวน 10 บทๆละ 30 นาที รวมเป็นเวลา 5 ชั่วโมง หลังจากได้เรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง การตั้งคำถามเพื่อการไตร่ตรอง 2) ติดตามการทำงานสื่อออนไลน์ ด้วยการเยี่ยมชมและทางโทรศัพท์ 3) ให้ดำเนินการตั้งคำถามเพื่อการไตร่ตรองจากการอ่านพระคัมภีร์ตามจำนวนที่กำหนด หลังจากได้เรียนรู้ในห้องเรียนแล้ว โดยนำผลงานใส่แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) 4) นำแฟ้มผลงานมานำเสนอในวันทีนัดหมาย 5) หัวข้อคือ การตั้งคำถามเพื่อการไตร่ตรอง

ตารางที่ 39 แผนการศึกษาด้วยตนเองและการปฏิบัติจริง เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์
 ประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย (ต่อ)

<p>แผนการศึกษาด้วยตนเองและการปฏิบัติจริงเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย</p>
<p>กิจกรรมที่ 7: การอ่านประวัตินักบุญ</p>
<p>จุดประสงค์ กิจกรรมที่ 7</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้นำความรู้เรื่องแหล่งที่มาของเนื้อหาการสอนคำสอนจาก หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 ไปปฏิบัติจริง 2) ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พัฒนาการความรู้เรื่องเนื้อหาการสอน โดยการอ่านประวัติ นักบุญจำนวน 10 ท่าน 3) สร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอน <p>เวลา กิจกรรมที่ 7 เวลาทั้งสิ้น 5 ชั่วโมง</p> <p>ขั้นตอนการดำเนินงาน กิจกรรมที่ 7</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) มอบหมายงานให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้สะสมเนื้อหาการสอน โดยการอ่านประวัตินักบุญ จำนวน 10 ท่านๆละ 30 นาที รวมเวลาทั้งสิ้น 5 ชั่วโมง แล้วเขียนสรุปสาระสำคัญ สั้นๆ หลังจากการเรียนรู้จากหน่วยการเรียนรู้ที่ 9 เรื่อง แหล่งที่มาของเนื้อหาการสอน 2) ติดตามการทำงานด้วยสื่อออนไลน์ การเยี่ยมชมและทางโทรศัพท์ 3) ให้ดำเนินการอ่านและผลการสรุปย่อ โดยนำผลงานใส่แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) 4) นำแฟ้มผลงานมานำเสนอในวันที่นัดหมาย 5) หัวข้อคือ ประวัตินักบุญ

ตารางที่ 39 แผนการศึกษาด้วยตนเองและการปฏิบัติจริง เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์
 ประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย (ต่อ)

แผนการศึกษาด้วยตนเองและการปฏิบัติจริงเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย	
กิจกรรมที่ 8: การทำงานจิตอาสา	
จุดประสงค์ กิจกรรมที่ 8	<ol style="list-style-type: none"> 1) ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ร่วมงานจิตอาสา หลังจากได้เรียนรู้จากหน่วยการเรียนรู้ที่ 10 ไปปฏิบัติจริงในชีวิต 2) สร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอน
เวลา กิจกรรมที่ 8	เวลาทั้งสิ้น 8 ชั่วโมง
ขั้นตอนการดำเนินงาน กิจกรรมที่ 8	<ol style="list-style-type: none"> 1) มอบหมายงานให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้หากิจกรรมช่วยเหลือสังคม โดยการทำงานจิตอาสาจำนวน 4 ครั้งๆละ 2 ชั่วโมง รวมเป็นเวลา 8 ชั่วโมง หลังจากการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 10 เรื่อง การปฏิบัติ 2) ติดตามการทำงานด้วยสื่อออนไลน์ การเยี่ยมเยียนและทางโทรศัพท์ 3) ให้ทำงานจิตอาสา แล้วให้บันทึกสรุปการทำงานจิตอาสาสั้นๆ แล้วนำผลงานใส่แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) 4) นำแฟ้มผลงานมานำเสนอในวันทีนัดหมาย 5) หัวข้อคือ การทำงานจิตอาสา

ตารางที่ 39 แผนการศึกษาด้วยตนเองและการปฏิบัติจริง เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย (ต่อ)

<p>แผนการศึกษาด้วยตนเองและการปฏิบัติจริงเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย</p>
<p>กิจกรรมที่ 9: การเขียนแผนการสอนคำสอน</p>
<p>จุดประสงค์ กิจกรรมที่ 9</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้นำความรู้เรื่องการเขียนแผนการสอนคำสอนจากการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 13-14 ไปปฏิบัติจริง 2) ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พัฒนาทักษะการเขียนแผนการสอนคำสอน 3) สร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอน <p>เวลา กิจกรรมที่ 9 เวลาทั้งสิ้น 8 ชั่วโมง</p> <p>ขั้นตอนการดำเนินงาน กิจกรรมที่ 9</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) มอบหมายงานให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้เขียนแผนการสอนคำสอนจำนวน 4 แผนๆละ 2 ชั่วโมง เป็นเวลาทั้งสิ้น 8 ชั่วโมง หลังจากการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 13-14 เรื่อง การเขียนแผนการสอนคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียน 2) ติดตามการทำงานสื่อออนไลน์ ด้วยการเยี่ยมเยียนและทางโทรศัพท์ 3) ให้ดำเนินการเขียนแผนการสอนตามแนวคิดอิกญาเขียน หลังจากได้เรียนรู้ในห้องเรียน โดยนำผลงานใส่แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) 4) นำแฟ้มผลงานมานำเสนอในวันทีนัดหมาย 5) หัวข้อคือ การเขียนแผนการสอนคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียน

ตารางที่ 39 แผนการศึกษาด้วยตนเองและการปฏิบัติจริง เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย (ต่อ)

<p>แผนการศึกษาด้วยตนเองและการปฏิบัติจริงเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย</p>
<p>กิจกรรมที่ 10: การสอนคำสอน</p>
<p>จุดประสงค์ กิจกรรมที่ 10</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้นำความรู้เรื่องการสอนคำสอนไปปฏิบัติจริงหลังจากได้เรียนในหน่วยการเรียนรู้ที่ 13-14 ไปปฏิบัติจริง 2) ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พัฒนาทักษะการสอนคำสอน 3) สร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอน <p>เวลา กิจกรรมที่ 10 เวลาทั้งสิ้น 8 ชั่วโมง</p> <p>ขั้นตอนการดำเนินงาน กิจกรรมที่ 10</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) มอบหมายงานให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้นำแผนการสอนไปสอนจริง 4 ครั้งๆละ 2 ชั่วโมง รวมเวลา 8 ชั่วโมง แล้วให้เขียนบันทึกการสอนทั้ง 4 ครั้ง หลังจากการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 13-14 เรื่อง การเขียนแผนการสอนคำสอน 2) ติดตามการทำงานด้วยสื่อออนไลน์ การเยี่ยมเยียนและทางโทรศัพท์ 3) ให้ดำเนินการสอนคำสอนจริง แล้วให้บันทึกการสอนทั้ง 4 ครั้ง แล้วนำผลงานใส่แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) 4) นำแฟ้มผลงานมานำเสนอในวันนัดหมาย 5) หัวข้อคือ การสอนคำสอน

ตารางที่ 39 แผนการศึกษาด้วยตนเองและการปฏิบัติจริง เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย (ต่อ)

<p>แผนการศึกษาด้วยตนเองและการปฏิบัติจริงเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย</p>
<p>กิจกรรมที่ 11: การประเมินผล</p>
<p>จุดประสงค์ กิจกรรมที่ 11</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้นำความรู้เรื่องการประเมินผลจากการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 15 ไปปฏิบัติจริง 2) ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พัฒนาทักษะการประเมินผล 3) สร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอน <p>เวลา กิจกรรมที่ 11</p> <p>เวลาทั้งสิ้น 1 ชั่วโมง</p> <p>ขั้นตอนการดำเนินงาน กิจกรรมที่ 11</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) มอบหมายงานให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ทำการประเมินผลการเรียนการสอนคำสอนกับศิษย์ของท่าน 2 ครั้งๆละ 30 นาที รวมเวลา 1 ชั่วโมง โดยสรุปผลการประเมินใน 2 ด้าน คือ ความก้าวหน้าของผู้เรียนหลังจากได้เรียนคำสอนแล้ว และประเมินการสอนคำสอนของท่านว่าบรรลุผลตามจุดประสงค์อย่างไร 2) ติดตามการทำงานด้วยสื่อออนไลน์ การเยี่ยมชมและทางโทรศัพท์ 3) ให้ดำเนินการประเมินผลการสอนคำสอน แล้วเขียนรายงานสรุปใส่แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) 4) นำแฟ้มผลงานมานำเสนอในวันที่นัดหมาย 5) หัวข้อคือ การประเมินผลการสอนคำสอน

ตารางที่ 39 แผนการศึกษาด้วยตนเองและการปฏิบัติจริง เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย (ต่อ)

<p>แผนการศึกษาด้วยตนเองและการปฏิบัติจริงเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย</p>
<p>กิจกรรมที่ 12: การไตร่ตรอง และสนทนากลุ่ม</p>
<p>จุดประสงค์ กิจกรรมที่ 12</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) เพื่อให้กลุ่มทดลองได้มาพบกันเพื่อไตร่ตรองประสบการณ์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันและกัน หลังจากได้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆตามเวลาที่กำหนด 2) เพื่อให้กลุ่มทดลองประเมินตนเองถึงผลการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนจากการปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้ปฏิบัติตามเวลาที่กำหนด <p>เวลา กิจกรรมที่ 12 เวลาทั้งสิ้น 5 ชั่วโมง</p> <p>ขั้นตอนการดำเนินงาน กิจกรรมที่ 12</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) นัดหมายการพบปะกลุ่มทดลองจำนวน 15 คน ในวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2558 ณ โรงเรียนนาวิวุฒิก อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี เวลา 9.00-15.00 น. 2) ให้กลุ่มทดลองได้นำเสนอบทสรุปจากงานต่างๆในแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) และตอบคำถามว่า “กิจกรรมการเรียนรู้แต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ที่ท่านได้ปฏิบัติตามได้ช่วยพัฒนาคุณลักษณะการเป็นครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยของท่านอย่างไรอย่างไร” 3) ดำเนินงานไตร่ตรองและการสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยเอง พร้อมกับผู้ช่วยผู้วิจัย จดบันทึก และผู้บันทึกภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว

1.4 ในการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการ โดยมี ผศ. ดร.ลัดดาวรรณ ประสูตร์แสงจันทร์ เป็นผู้ช่วยผู้วิจัย

2. ผลการวิเคราะห์ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมี ผศ.ดร. ลัดดาวรรณ ประสูตร์แสงจันทร์ เป็นผู้ช่วยผู้วิจัย โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

2.1 ลงทะเบียน ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ผู้เข้าร่วมกลุ่มทดลองเข้าร่วมตามกำหนด 15

คน

2.2 พิธีเปิดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย โดยการอธิษฐานภาวนาของพระพรจากพระเจ้า ซึ่งประกอบด้วย การสรรเสริญพระเจ้าด้วยการขับร้องบทสวดที่ 119 การรับฟังพระวาจาของพระเจ้าจากบทจดหมายของนักบุญเปาโลถึงชาวโคโลสี บทที่ 3 ข้อที่ 12-17 และการอธิษฐานเพื่อความสำเร็จของการเรียนรู้ และการใช้ชีวิตร่วมกันใน 3 วัน 2 คืนนี้

2.3 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ แนะนำตัวเอง ผู้ช่วยผู้วิจัย และให้สมาชิกแต่ละคนได้แนะนำตนเอง เพื่อสร้างความคุ้นเคย และเป็นการเสริมสร้างชีวิตหมู่คณะ แบ่งสมาชิกออกเป็นกลุ่มๆ 5 คน เพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน สร้างความตระหนักและสนใจให้กลุ่มทดลองเห็นความสำคัญของการพัฒนาทักษะการสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน โดยนำเสนอประวัตินักบุญอิกญาซีโอ ผู้ริเริ่มแนวคิดการศึกษาและการเรียนการสอนซึ่งเรียกว่าแนวคิดของอิกญาเซียน

2.4 ผู้วิจัย ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ประเมินตนเองก่อนการร่วมกิจกรรม เรื่องการพัฒนาทักษะทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาจากการบันทึกของกลุ่มทดลอง ใน 9 ประเด็น ผลการวิเคราะห์การประเมินตนเองมีดังนี้

2.4.1 ภูมิหลังของผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด 15 คน (คิดเป็นร้อยละร้อย) ไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทยมาก่อน

2.4.2 ประสบการณ์ในการสอนกำสอน ในการเตรียมการสอนในการสอนกำสอนแต่ละครั้ง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 10 คน (ร้อยละ 66.67) เตรียมการสอนกำสอนและดำเนินการสอนตามคู่มือที่โรงเรียนหรือสถาบันจัดเตรียมให้ ในขณะที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 5 คน (ร้อยละ 33.33) เขียนแผนการสอนเองโดยปรับให้เหมาะสมกับผู้เรียน ด้วยการพิจารณาระดับผู้เรียน แล้วทำการเขียนแผน เตรียมอุปกรณ์ สอนและประเมินผล ด้วยบรรยากาศแห่งความรัก

2.4.3 ด้านการให้ความสำคัญกับการทำความรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล และวิธีการทำความรู้จักและการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับศิษย์ของท่าน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 12 คน (ร้อยละ 80) ให้ความสำคัญกับการทำความรู้จักผู้เรียนโดยสอบถามประวัติ เชื้อชื่อ ทำกิจกรรม

ร่วมกัน พุศุขย สังเกตพฤติกรรม ส่วนจำนวน 3 คน (ร้อยละ 20) ไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ เนื่องจากมีผู้เรียนจำนวนมากและมีเวลาสอนที่จำกัด

2.4.4 ด้านการให้ความสำคัญกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียนในการสอน คำสอนแต่ละครั้ง และการตรวจสอบความรู้หรือประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 7 คน (ร้อยละ 46.67) ได้มีการตรวจสอบ ชักถาม สัมภาษณ์ ประวัติและความรู้เดิมก่อน ทำการสอน ส่วนจำนวน 7 คน (ร้อยละ 46.67) ทำการสอนโดยใช้การแบ่งปันประสบการณ์หรือ เหตุการณ์ในการสอน และจำนวน 1 คน (ร้อยละ 6.67) ไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้

2.4.5 วิธีเลือกเนื้อหาเพื่อการสอนคำสอน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 12 คน (ร้อยละ 80.00) ใช้การสอนโดยนำเนื้อหาจากแหล่งคำสอนทั่วไป เช่น จากคู่มือคำสอน และจาก แหล่งคำสอนทางการของพระศาสนจักร ซึ่งประกอบด้วย พระคัมภีร์ คำสอนพระศาสนจักร ประวัตินักบุญ และจำนวน 3 คน (ร้อยละ 20.00) เขียนแผนการสอนเอง โดยให้ตรงกับ สถานการณ์ ระดับความรู้ ความสนใจ ตามเทศกาล

2.4.6 การใช้เวลาผู้เรียนได้ทำการไตร่ตรอง หรือทำความเข้าใจในบทเรียน ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 10 คน (ร้อยละ 66.67) ได้จัดให้ผู้เรียนได้มีเวลาเพื่อการ ไตร่ตรองโดย การให้บททวน การทำแบบฝึกหัด การเขียน ตั้งคำถาม ให้สงบนิ่ง ศึกษาส่วนตัว ส่วนจำนวน 5 คน (ร้อยละ 33.33) ไม่ได้จัดเวลาให้ผู้เรียนได้ไตร่ตรอง

2.4.7 การให้ผู้เรียนได้หาข้อปฏิบัติทุกครั้งในการสอน ผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 8 คน (ร้อยละ 53.33) ไม่ได้ให้ข้อปฏิบัติในทุกครั้งที่ทำการสอน ส่วนจำนวน 7 คน (ร้อยละ 46.66) ได้ให้ผู้เรียนได้นำคำสอนไปปฏิบัติ โดยให้มีความเชื่อในการประทับอยู่ของพระเจ้า การสวดภาวนา การดำเนินชีวิตเป็นคริสตชนที่ดี การอยู่ร่วมกันในสังคม การทำงานจิตอาสา

2.4.8 การประเมินความก้าวหน้าของศิษย์ และการสอนของผู้สอนเอง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 6 คน (ร้อยละ 40.00) ได้กระทำทุกครั้งหลังการสอน โดยทำการ ประเมินการสอนของตนเอง การทำแบบสอบถาม ส่วนจำนวน 8 คน (ร้อยละ 53.33) ได้กระทำ บ้างเป็นบางโอกาส และกลุ่มทดลองจำนวน 1 คน (ร้อยละ 6.67) ตอบว่าไม่ได้ทำ

2.4.9 ความคาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้ ผู้เข้าร่วม กิจกรรมทั้งหมด 15 คน (ร้อยละร้อย) ได้แสดงความคาดหวังว่าจะได้ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ

การสอนมีมุมมองและวิธีการสอนใหม่ๆ เพื่อนำมาพัฒนาทักษะการสอนและการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยได้

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ก่อนการทดลองใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีสภาพของทักษะการสอนดังนี้

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมดไม่เคยได้รับฝึกอบรมหรือเรียนรู้เรื่องทักษะการสอนและคุณลักษณะของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนมาก่อน ในการเตรียมการสอนคำสอน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเตรียมการสอนคำสอนโดยการใช้คู่มือสำเร็จรูปมากกว่าการเขียนแผนการสอนด้วยตนเอง ส่วนใหญ่ สอนคำสอน และดำเนินการสอนโดยคู่มือสำเร็จรูปที่โรงเรียนหรือสถาบันจัดเตรียมให้ มีจำนวนน้อยที่เขียนแผนการสอนด้วยตนเอง เรื่องทักษะการสอนตามแนวคิดอิกญาเขียน 5 ประการแม้ว่าจะมีผู้ตอบถูกแต่เพียง 1 คน (ร้อยละ 6.66) แต่เมื่อถามถึงประสบการณ์การสอนคำสอนจริงในแต่ละประการ พบว่าคำตอบของผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่ได้มีการปฏิบัติตามทักษะเหล่านั้นเป็นประจำหรืออย่างน้อยได้ใช้ทักษะเหล่านั้นในการสอนคำสอนอยู่แล้ว เช่น ทักษะการรู้บริบทของผู้เรียน ทักษะการสอนเรื่องการให้ความสำคัญกับประสบการณ์ของเรียนในการสอนคำสอนส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ ทักษะด้านการไตร่ตรองพบว่าคำตอบจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่ ได้ให้ความสำคัญและได้ใช้วิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีเวลาเพื่อการไตร่ตรอง เช่น การให้ทบทวน การทำแบบฝึกหัด การเขียนตั้งคำถาม ให้สงบนิ่ง ศึกษาส่วนตัว ทักษะการสอนด้านการนำคำสอนที่ได้เรียนรู้ไปปฏิบัติพบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ให้ผู้เรียนได้นำคำสอนที่ได้เรียนรู้ไปปฏิบัติ ส่วนใหญ่เป็นการปฏิบัติให้มีความเชื่อในการประทับอยู่ของพระเจ้า การสวดภาวนา การดำเนินชีวิตเป็นคริสตชนที่ดี การอยู่ร่วมกันในสังคม การทำงานจิตอาสา ซึ่งเป็นการตอบรับกับเนื้อหาคำสอนที่ได้เรียนรู้ไปในครั้งนั้น ทักษะการสอนด้านการประเมินผล พบว่า คำตอบในเรื่องนี้มีความแตกต่างกัน แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนหนึ่งตอบว่าได้กระทำทุกครั้งหลังการสอน โดยทำการประเมินการสอนของตนเอง การทำแบบสอบถาม อีกจำนวนหนึ่งตอบว่าทำบ้างเป็นบางโอกาส และอีกจำนวนหนึ่งไม่ได้ทำการประเมินผลหลังจากการเรียนการสอน ส่วนความคาดหวัง พบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมดได้แสดงความคาดหวังว่าจะได้ความรู้ความเข้าใจ ทักษะการสอน

มีมุมมองและวิธีการสอนใหม่ๆ เพื่อนำมาพัฒนาทักษะการสอนและการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดอภิญญาเขียนในประเทศไทยได้

2.5 ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยได้เตรียมสื่ออุปกรณ์ในการเรียนรู้ ประกอบด้วย

2.5.1 คู่มือการพัฒนาทักษะการสอนตามแนวคิดอภิญญาเขียนในประเทศไทยจำนวน 26 กิจกรรม

2.5.2 วัสดุทัศนั ประกอบด้วย ประวัตินักบุญอภิญญาชีโ อ ครุสมพระสอนสิงตอนที่ 1 คลิปบทเพลงพระเจ้าดีต่อฉัน คลิปเพลง ราฟิงถึงองค์ คลิปข่าวการก่อการร้ายในฝรั่งเศส คลิปข่าวแม่วัย 17 ข โมยนมเพื่อนำมาเลี้ยงลูก คลิปพระคัมภีร์เรื่องอุปมาเรื่องบุตรสองคน คลิปสารคดีเรื่องครูขยะ

2.5.3 เกมและเพลงเพื่อการเรียนรู้ ได้แก่ เกมการแนะนำตัวด้วยคุณลักษณะของนักบุญประจำตัว เพลงอัลเลลูยา สรรเสริญพระเจ้า เกม ZIP ZAP ZOP เกม walk-stop เกมของอยู่ที่ใคร เกม ส่งบอล เกมปิดตาเดิน เกมบอกใบ้ทายคำ เกมหาคนที่หายไป เกมพระราชาสั่งว่า เกมสูงที่สุด

2.5.4 การแสดงละคร คำอุปมาบุตรสองคน

2.6 ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยดำเนินการแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนทักษะการสอนตามแนวคิดอภิญญาเขียนในประเทศไทย โดย

2.6.1 ชั้นบริบท เริ่มด้วยการชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศความเป็นพี่เป็นน้อง และการทำความรู้จักกันให้มากยิ่งขึ้น ด้วยการทักทายพูดคุย เล่นเกม ร้องเพลง สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ด้วยการชี้แจงถึงประโยชน์ที่จะได้รับการเรียนรู้ในครั้งนี้

2.6.2 ชั้นประสบการณ์ ตรวจสอบความรู้เดิมเกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยการสอบถาม การแบ่งปันประสบการณ์ ใบกิจกรรม จากนั้นนำเข้าสู่ประสบการณ์ความรู้ใหม่ที่ต้องการให้ ด้วยใบความรู้ ทำความเข้าใจหลักการ คำสอนตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละกิจกรรม

2.6.3 ชั้นไตร่ตรอง ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ไตร่ตรองเนื้อหาหรือประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับไป โดยมีคำถามให้เขียนลงในคู่มือที่ได้รับ จากนั้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้แบ่งปันผลการไตร่ตรองในเรื่องนั้นๆกับเพื่อนๆในกลุ่มของตน

2.6.4 ขั้นปฏิบัติ ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้หาข้อปฏิบัติที่เกิดขึ้นจากการไตร่ตรองหลักการ คำสอนที่ได้รับ การปฏิบัตินี้อาจจะเป็นการปฏิบัติเพื่อตรวจสอบความเข้าใจในกิจกรรมการเรียนรู้นั้นหรือการนำข้อตั้งใจที่ได้รับจากหลักการคำสอนไปปฏิบัติในชีวิตจริง

2.6.5 ขั้นประเมินผล ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ประเมินตนเองว่าในครั้งนี้ได้เรียนรู้อะไร ได้แรงบันดาลใจในเรื่องอะไร และทำให้ชีวิตดีขึ้นอย่างไร จากนั้นมีการทวนถามขอบพระคุณพระเจ้าสำหรับการเรียนรู้ เป็นการจบกิจกรรมการเรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ ส่วนผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยทำการประเมินผลการนำเสนอของตนเองเพื่อการปรับปรุงในการนำเสนอในครั้งต่อไป

2.7 ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยใช้การประเมินผล โดยการสังเกตพฤติกรรมกิจกรรมร่วมกันของ ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งมีความคิดเห็นจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้ดังนี้

2.7.1 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรม

2.7.2 การจัดให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ได้พักอยู่ด้วยกันเป็นเวลา 3 วัน 2 คืน ทำให้นอกจากจะได้ความรู้แล้ว ยังทำให้เกิดความใกล้ชิด เป็นกันเอง กล้าที่จะแสดงความรู้สึกรู้สึกและความคิดเห็น ซึ่งทำให้การทดลองได้รับข้อมูลสะท้อนกลับที่นำเชื่อถือ และเกิดเครือข่ายในการทำงานด้านคำสอนต่อไป

2.7.3 ในการกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอน การเรียนรู้ในบางหัวข้อนั้นมีเวลาน้อยเกินไป จนทำให้รีบเร่ง เป็นต้นเรื่องการไตร่ตรอง และการฝึกปฏิบัติ

2.7.4 กิจกรรมการเรียนรู้ทุกกิจกรรมมีเนื้อหาที่ต่อเนื่องกัน ดังนั้นในการนำไปใช้จะต้องให้ผู้ทำหน้าที่นำแผนการเรียนรู้นี้ไปใช้ ใช้ตามลำดับขั้นตอนจึงจะเกิดผล

2.7.5 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนคำสอนมาแล้ว ดังนั้นจึงทำความเข้าใจหลักการสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนได้ไม่ยาก แต่บางคนต้องการการฝึกปฏิบัติ เช่น การจัดกิจกรรม การเขียนแผนการสอน เป็นต้น

3. ผลการวิเคราะห์หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์การทดลองใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยจากการติดตามผลกลุ่มทดลองภายใน 1 เดือน ด้วยการสนทนากลุ่มและการวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงด้านทักษะการสอน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอน

ตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยอันเป็นผลจากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยสรุปใน 4 ประเด็น ดังนี้ 1) ทักษะการสอน 2) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ 3) ผลสัมฤทธิ์ของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4) ประโยชน์ที่ได้รับจากแผนกิจกรรมการเรียนรู้ และ 5) ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแผนพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย

3.1 ทักษะการสอน

3.1.1 ด้านบริบท (Context)

ก่อนการร่วมกิจกรรม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 12 คน (ร้อยละ 80.00) ได้ให้ความสำคัญกับการรู้บริบทของผู้เรียน แต่หลังจากการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 15 คน (ร้อยละร้อย) ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการทำความเข้าใจผู้เรียน โดยใช้วิธีการ สอบถามประวัติ เช็กชื่อ ทำกิจกรรมร่วมกัน พูดคุย สังเกตพฤติกรรม และนำมากำหนดเป็นแผนการสอน โดยการเลือกเนื้อหาและวิธีการที่เหมาะสมกับผู้เรียนได้ตามความคิดเห็นของกลุ่มทดลอง ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เช่น “บริบทของผู้เรียนคือตัวกำหนดแนวทางวิธีการและเนื้อหาการสอน ดังนั้นถ้าไม่รู้บริบทก็เหมือนการให้ยาที่ไม่ถูกต้อง” (ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 8) ส่วนปัจจัยของความสำเร็จที่สำคัญได้แก่ เวลาและจำนวนผู้เรียน ตามความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม เช่น “ถ้าผู้สอนมีเวลาสอนที่ต่อเนื่องกับผู้เรียนกลุ่มเดียวกัน และผู้เรียนมีจำนวนไม่มาก ผู้สอนสามารถรู้จักผู้เรียนได้มากและลึกซึ้ง แต่ถ้ามีเวลาสอนน้อยและผู้เรียนมีจำนวนมากจะทำให้รู้จักผู้เรียนได้น้อยลง” (ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 6)

3.1.2 ด้านประสบการณ์ (Experience)

ทักษะด้านการให้ความสำคัญกับประสบการณ์ พบว่า ก่อนการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 7 คน (ร้อยละ 46.67) ได้มีการตรวจสอบ ซักถาม สัมภาษณ์ ประวัติและความรู้เดิมก่อนทำการสอน หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 11 คน (ร้อยละ 73.33) ตอบว่าเห็นความสำคัญของการให้ความสำคัญกับประสบการณ์ในการสอนคำสอน โดยมีความเห็นว่าการให้ความสำคัญกับประสบการณ์ในการสอนคำสอนเป็นทักษะการสอนที่ปฏิบัติได้ง่ายที่สุดเมื่อเทียบกับทักษะอื่นๆ ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เช่น “การนำประสบการณ์เป็นเรื่องที่ประสบด้วยตนเอง และมีประสบการณ์มากมายที่เด็กคุ้นเคยซึ่งทำให้ผู้สอนได้ใกล้ชิดกับผู้เรียน สามารถนำมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ในการสอนได้อย่างดี

ประสบการณ์ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจคำสอนที่เราสอนได้โดยทำให้ผู้เรียนได้มองเห็นภาพจริงมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน เราสามารถถ่ายทอดให้กับผู้เรียนได้ตลอดเวลา และยังทำให้สามารถนำไปปฏิบัติได้” (ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 2,4,6)

3.1.3 ด้านการไตร่ตรอง (Reflection)

ทักษะการสอนด้านการไตร่ตรองก่อนการร่วมกิจกรรม พบว่าคำตอบจากผู้ร่วมกิจกรรมจำนวน 8 คน (ร้อยละ 53.33) ให้ความสำคัญกับการไตร่ตรองในการสอนคำสอน หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 15 คน (ร้อยละร้อย) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการไตร่ตรอง เช่น “ทักษะการไตร่ตรองช่วยทำให้คำสอนซึมลงลงไปในชีวิตและก่อให้เกิดการปฏิบัติ ซึ่งเป็นทักษะการสอนที่สำคัญตามแนวคิดอิกญาเซียน และมีความมั่นใจว่าสิ่งที่ได้ปฏิบัติมานั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องต่อการสอนคำสอน” (ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 15)

3.1.4 ด้านการปฏิบัติ (Action)

ทักษะด้านการปฏิบัติพบว่า ก่อนการร่วมกิจกรรม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 8 คน (ร้อยละ 53.33) ได้ให้ผู้เรียนได้นำเอาคำสอนไปปฏิบัติ หลังจากการร่วมกิจกรรม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 15 คน (ร้อยละร้อย) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการให้ผู้เรียนได้นำคำสอนไปปฏิบัติ เช่น “การปฏิบัติเป็นเป้าหมายของการเรียนคำสอน คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นบุคคลเพื่อผู้อื่น อุทิศตนเพื่อผู้อื่นและสังคม มีจิตอาสา รับผิดชอบต่อผู้อื่น” (ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 1,2,3 และ 4)

3.1.5 ด้านการประเมินผล (Evaluation)

ทักษะการสอนด้านการประเมินผล พบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 6 คน (ร้อยละ 40.00) ได้กระทำทุกครั้งหลังการสอน หลังจากการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 15 คน (ร้อยละร้อย) ตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินผล มีความเข้าใจเรื่องการประเมินผลดีขึ้น และมีความเข้าใจเพิ่มเติมว่าการประเมินผลไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการตรวจสอบความรู้หรือการให้คะแนนเพื่อเป็นการวัดผลเท่านั้น แต่เป็นการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนแต่ละคนในทุกๆด้าน และเพื่อเป็นการให้กำลังใจหรือแสดงความยินดีกับความก้าวหน้าของผู้เรียน เช่น “ความคิดเรื่องการประเมินผลของฉันเปลี่ยนไป ฉันคิดว่าความสำเร็จเล็กๆน้อยๆของผู้เรียนเป็นความก้าวหน้าของตัวเองที่ฉันจะต้องให้ความสนใจและแสดงความยินดีต่อเขา” (ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 3) “การประเมินต้องทำทั้งสองฝ่ายคือตัวฉันเอง

ในฐานะผู้สอนว่าได้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่และตัวผู้เรียนได้รับความรู้และการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์หรือไม่” (ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 10 และ 11)

และจากการติดตามผลกลุ่มทดลองภายใน 1 เดือน ด้วยการวิเคราะห์จากค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยอันเป็นผลจากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ สรุปผลดังตารางที่ 40

ตารางที่ 40 สรุปผลการวิเคราะห์การประเมินทักษะการสอนของครูคำสอนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย

รายการประเมิน	จำนวน	ประเมินก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมฯ (t1)		ประเมินหลังการเข้าร่วมกิจกรรมฯ (t2)		ผลต่าง (t1-t2)
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
1 ด้านบริบท (Context)	15	3.5600 มาก	0.51100	4.2100 มาก	0.45600	0.6500
2 ด้านประสบการณ์ (Experience)	15	3.0400 ปานกลาง	1.11300	3.7200 มาก	0.99400	0.6800
3 ด้านการไตร่ตรอง (Reflection)	15	3.0700 ปานกลาง	0.47100	3.8200 มาก	0.32400	0.7500
4 ด้านการปฏิบัติ (Action)	15	3.0700 ปานกลาง	0.88400	3.5500 มาก	0.60100	0.4800
5 ด้านประเมินผล (Evaluation)	15	3.1300 ปานกลาง	0.52700	3.6700 มาก	0.46300	0.5400
รวมทักษะ 5 ด้าน	15	3.2400	0.46200	3.8900	0.44500	0.6500

จากตารางที่ 40 พบว่า ในภาพรวม หลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีทักษะการสอนสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.8900 - 3.2400 = .6500$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาการพัฒนาทักษะการสอนตามลำดับในแต่ละด้าน พบว่า ทักษะการสอนที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงสุดได้แก่ ด้านการไตร่ตรอง (Reflection) ($\bar{x} = 3.8200 - 3.0700 = 0.7500$) รองลงมาคือ ด้านประสบการณ์ (Experience) ($\bar{x} = 3.7200 - 3.0400 = 0.6800$) ด้านบริบท (Context) ($\bar{x} = 4.2100 - 3.5600 = 0.6500$) ด้านประเมินผล (Evaluation) ($\bar{x} = 3.6700 - 3.1300 = 0.5400$) และด้านการปฏิบัติ (Action) ($\bar{x} = 3.5500 - 3.0700 = 0.4800$) ตามลำดับ

2. ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2.1 จากการติดตามผลผู้เข้าร่วมกิจกรรมภายใน 31 วัน ด้วยการวิเคราะห์ผลงานจากแฟ้มสะสมงานและการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยอันเป็นผลจากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ให้ผู้ร่วมกิจกรรมจำนวน 15 คน ได้เรียนรู้ด้วยตนเองและปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ 11 กิจกรรมการเรียนรู้ ภายในระยะเวลา 31 วัน (ตั้งแต่วันที่ 29 มกราคมถึงวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2558) โดยให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้รวบรวมผลงานของแต่ละกิจกรรมใส่แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) นำมาไตร่ตรอง สนทนากลุ่ม และเสนอผลงานในวันที่ได้นัดหมาย (วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2558) เพื่อติดตามผลการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และคำร้อยละ เพื่อสรุปผลจากเขียนและการสนทนากลุ่มได้ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 41 คำร้อยละของผลการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิด
 อิกญาเขียนในประเทศไทย จากการวิเคราะห์แฟ้มสะสมงานและการสนทนากลุ่ม
 ของกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 15 คน

คุณลักษณะ	1. รัก-ศรัทธา ในพระเจ้า	2. รักผู้เรียน	3. ส่งเสริม คุณธรรม และการเป็น ผู้นำการ เปลี่ยนแปลง	4. ดำเนิน ชีวิตตาม แบบอย่าง ของพระ เยซูเจ้า	5. อุทิศตน เพื่อสังคม	6. จงรักภักดี และรับใช้ พระศาสน จักร คาทอลิก	7. กระทำสิ่ง ต่างๆให้ดี ขึ้นอยู่กับ เสมอ	8. ทำงานเป็น หมู่คณะ	9. ประเมินผล ชีวิตและ การทำงาน อยู่เสมอ
กิจกรรม									
1.การรับรู้บทบาท ของผู้เรียน	2 (13.34%)	15 (100.00%)	5 (33.34%)	4 (26.67%)	1 (6.67%)	1 (6.67%)	6 (40.00%)	3 (20.00%)	7 (46.67%)
2.การให้ ความสำคัญ กับ ประสบการณ์	11 (73.34%)	4 (26.67%)	3 (20.00%)	10 (66.67%)	6 (40.00%)	6 (40.00%)	6 (40.00%)	2 (13.34%)	9 (60.00%)
3.การอ่าน เครื่องหมาย แห่งกาลเวลา	13 (86.67%)	1 (6.67%)	5 (33.34)	7 (46.67%)	4 (26.67%)	1 (6.67%)	9 (60.00%)	1 (6.67%)	1 (6.67%)
4.การ ไตร่ตรอง	13 (86.67%)		3 (20.00%)	12 (80.00%)		4 (26.67%)	6 (40.00%)		5 (33.34%)
5.การศึกษา แหล่งที่มา ของคำสอน	10 (66.67%)		6 (40.00%)	7 (46.67%)		10 (66.67%)	5 (33.34%)	1 (6.67%)	3 (20.00%)
6.การตั้ง คำถามเพื่อ การไตร่ตรอง	10 (66.67%)	4 (26.67%)	6 (40.00%)	8 (53.34%)	2 (13.34%)		6 (40.00%)	1 (6.67%)	9 (60.00%)
7.การอ่าน ประวัติ นักบุญ	13 (86.67%)	2 (13.34%)	4 (26.67%)	9 (60.00%)	6 (40.00%)	7 (46.67%)	2 (13.34%)		2 (13.34%)
8.ทำงานจิต อาสา	6 (40.00%)		2 (13.34%)	6 (40.00%)	12 (80.00%)	5 (33.34%)	1 (6.67%)	9 (60.00%)	3 (20.00%)
9.การเขียน แผนการสอน คำสอน	9 (60.00%)	11 (73.34%)	5 (33.34%)	5 (33.34%)	1 (6.67%)	6 (40.00%)	6 (40.00%)	1 (6.67%)	6 (40.00%)
10.การสอน คำสอน	12 (80.00%)	13 (86.67%)	4 (26.67%)	8 (53.34%)	3 (20.00%)	5 (33.34%)	1 (6.67%)	2 (13.34%)	12 (80.00%)
11.การ ประเมินผล การสอนคำ สอน	4 (26.67%)	6 (40.00%)	4 (26.67%)		1 (6.67%)	1 (6.67%)	8 (53.34%)	2 (13.34%)	12 (80.00%)
รวม	103 (62.42%)	56 (33.94%)	47 (28.48%)	66 (40.00%)	36 (21.82%)	46 (27.88%)	56 (33.94%)	21 (12.73%)	69 (41.82%)

จากตารางที่ 41 หลังจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง การปฏิบัติ พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 15 คน ได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย โดยพัฒนาในด้าน รัก-ศรัทธาในพระเจ้ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.42 รองลงมา คือ ประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 41.82 ดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า คิดเป็นร้อยละ 40.00 รักผู้เรียนและกระทำการต่างๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 33.98 ส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 28.48 จงรักภักดีและรับใช้พระศาสนจักรคาทอลิก คิดเป็นร้อยละ 27.88 อุทิศตนเพื่อสังคม คิดเป็นร้อยละ 21.82 และลำดับสุดท้าย คือ ทำงานเป็นหมู่คณะ คิดเป็นร้อยละ 12.73

เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรม พบว่า

2.1.1 กิจกรรมการรับรู้ทของนักเรียนทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทยด้าน รักผู้เรียนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมา คือ ประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 46.67 กระทำการต่างๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 40.00 ส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 33.34 ดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า คิดเป็นร้อยละ 26.67 ทำงานเป็นหมู่คณะ คิดเป็นร้อยละ 20.00 รัก-ศรัทธาในพระเจ้า คิดเป็นร้อยละ 13.34 และอุทิศตนเพื่อสังคมน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.67

2.1.2 กิจกรรมการให้ความสำคัญกับประสบการณ์ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ด้านรัก-ศรัทธาในพระเจ้ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.34 รองลงมา คือ ดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า คิดเป็นร้อยละ 66.67 ประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 60.00 อุทิศตนเพื่อสังคม จงรักภักดีและรับใช้พระศาสนจักรคาทอลิก และกระทำการต่างๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 40.00 รักผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 26.67 ส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 20.00 และทำงานเป็นหมู่คณะน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 13.34

2.1.3 กิจกรรมการอ่านเครื่องหมายแห่งกาลเวลาทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ด้านรัก-ศรัทธาในพระเจ้ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.67 รองลงมา คือ กระทำการต่างๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 60.00 ดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า คิดเป็นร้อยละ 46.67 ส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 33.34 อุทิศตนเพื่อสังคม คิดเป็นร้อยละ 26.67 รักผู้เรียน จงรักภักดีและรับใช้พระศาสนจักรคาทอลิก ทำงานเป็นหมู่คณะ และประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.67

2.1.4 กิจกรรมการไตร่ตรอง ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยด้าน รัก-ศรัทธาในพระเจ้ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.67 รองลงมา คือ ดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า คิดเป็นร้อยละ 80.00 กระทำสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 40.00 ประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 33.34 จงรักภักดีและรับใช้พระศาสนจักรคาทอลิก คิดเป็นร้อยละ 26.67 และส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.00

2.1.5 กิจกรรมการศึกษาแหล่งที่มาของคำสอน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยด้าน รัก-ศรัทธาในพระเจ้า และจงรักภักดีและรับใช้พระศาสนจักรคาทอลิกมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาได้ คือ ดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า คิดเป็นร้อยละ 46.67 ส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 40.00 กระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 33.34 ประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 20.00 และทำงานเป็นหมู่คณะน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.67

2.1.6 กิจกรรมการตั้งคำถามเพื่อการไตร่ตรอง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยด้าน รัก-ศรัทธาในพระเจ้า มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมา คือ ประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 60.00 ดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า คิดเป็นร้อยละ 53.34 ส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและกระทำสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 40.00 อุทิศตนเพื่อสังคม คิดเป็นร้อยละ 13.34 และทำงานเป็นหมู่คณะน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.67%

2.1.7 กิจกรรมการอ่านประวัตินักบุญ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยด้าน รัก-ศรัทธาในพระเจ้า มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.67 รองลงมา คือ ดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า 60.00 จงรักภักดีและรับใช้พระศาสนจักรคาทอลิก 46.67 อุทิศตนเพื่อสังคม 40.00 ส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง 26.67 รักผู้เรียน กระทำสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ และประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 13.34

2.1.8 กิจกรรมการทำงานจิตอาสา ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยด้าน อุทิศตนเพื่อสังคม มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80.00 รองลงมา คือ ทำงานเป็นหมู่คณะ คิดเป็นร้อยละ 60.00 รัก-ศรัทธาในพระเจ้าและดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า คิดเป็นร้อยละ 40.00 จงรักภักดีและรับใช้พระศาสนจักรคาทอลิก คิดเป็นร้อยละ 33.34 ประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ

ละ 20.00 ส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 13.34 และ กระทำสิ่งต่างๆให้ดีขึ้นอยู่เสมออย่างน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.67%

2.1.9 กิจกรรมการเขียนแผนการสอนคำสอน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยด้าน รักผู้เรียนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.34 รองลงมา คือ รัก-ศรัทธาในพระเจ้า 60.00 จงรักภักดีและรับใช้พระศาสน-จักรคาทอลิก กระทำสิ่งต่างๆให้ดีขึ้นอยู่เสมอ และประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 40.00 ส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า คิดเป็นร้อยละ 33.34 และอุทิศตนเพื่อสังคม และทำงานเป็นหมู่คณะน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.67

2.1.10 กิจกรรมการสอนคำสอน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยด้าน รักผู้เรียนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.67 รองลงมา คือ รัก-ศรัทธาในพระเจ้า และประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 80.00 ดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า คิดเป็นร้อยละ 53.34 จงรักภักดีและรับใช้พระศาสนจักรคาทอลิก คิดเป็นร้อยละ 33.34 ส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 26.67 อุทิศตนเพื่อสังคม คิดเป็นร้อยละ 20.00 ทำงานเป็นหมู่คณะ คิดเป็นร้อยละ 13.34 และ กระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมออย่างน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.67

2.1.11 กิจกรรมการประเมินผลการสอนคำสอน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยด้าน ประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80.00 รองลงมา คือ กระทำสิ่งต่างๆให้ดีขึ้นอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 53.34 รักผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รัก-ศรัทธาในพระเจ้า และส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 26.67 ทำงานเป็นหมู่คณะ คิดเป็นร้อยละ 13.34 อุทิศตนเพื่อสังคม และจงรักภักดีและรับใช้พระศาสนจักรคาทอลิกน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.67

2.2 จากการติดตามผลผู้เข้าร่วมกิจกรรมภายใน 1 เดือน โดยการมอบหมายให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 15 คน ได้เรียนรู้ด้วยตนเองและปฏิบัติ 11 กิจกรรมตามที่ได้กำหนดไว้ จากนั้นได้นัดหมายเพื่อทำการไต่ตรง นำเสนอผลงานที่ได้สะสมไว้ในแฟ้มสะสมผลงาน และการสนทนากลุ่ม จากนั้นนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยอันเป็นผลจากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

2.2.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มทดลอง ดังปรากฏในตารางที่ 42
 ตารางที่ 42 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มทดลอง

(n=15)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ	
เพศ	ชาย	1	6.7
	หญิง	14	93.3
	รวม	15	100.0
อายุ	<30 ปี	8	53.3
	30-40 ปี	4	26.7
	41-50 ปี	1	6.7
	>50 ปี	2	13.3
	รวม	15	100.0
สังฆมณฑลที่สังกัดได้แก่	อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ	2	13.3
	สังฆมณฑลราชบุรี	9	60.0
	สังฆมณฑลเชียงใหม่	3	20.0
	สังฆมณฑลอุบลราชธานี	1	6.7
	รวม	15	100.0
ประสบการณ์การเป็นครูคำสอน	<1 ปี	3	20.0
	1-5 ปี	5	33.3
	6-10 ปี	3	20.0
	11-15 ปี	1	6.7
	>16 ปี	3	20.0
	รวม	15	100.0
การเข้าร่วมการอบรมหลักสูตร	ไม่เคย	4	26.7
	เคย	11	73.3
	รวม	15	100.0

จากตารางที่ 42 พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 93.3 เป็นเพศชาย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7 มีอายุน้อยกว่า 30 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 รองลงมาคืออยู่ในช่วงอายุ 30-40 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 เป็นครูคำสอนในสังฆมณฑลราชบุรี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 รองลงมาคือ

ในสังคมชนบทเชียงใหม่ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 มีประสบการณ์สอนคำสอน 1-5 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาคือ น้อยกว่า 1 ปี 6-10 ปี และ มากกว่า 16 ปี มีจำนวนเท่ากันคือกลุ่มละ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 เท่ากัน และกลุ่มทดลองส่วนใหญ่เคยเข้ารับการศึกษอาบรมเกี่ยวกับการสอนคำสอน จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 73.3 ไม่เคยเข้ารับการศึกษอาบรมเกี่ยวกับการสอนคำสอน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 26

2.2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้และหลังเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์จากค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1997:263) ซึ่งได้ผลสรุปดังนี้

ตารางที่ 43 สรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย

รายการประเมิน	จำนวน (n)	ประเมินก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมฯ (t1)		ประเมินหลังการเข้าร่วมกิจกรรมฯ (t2)		ผลต่าง (t2-t1)
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
1 รัก-ศรัทธาในพระเจ้า	15	4.0933 มาก	.43337	4.3714 มาก	.29202	.2781
2 รักผู้เรียน	15	3.4095 ปานกลาง	.45132	4.0408 มาก	.25326	.6313
3 ส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง	15	3.5833 มาก	.33630	4.0536 มาก	.42943	.4703
4 ดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า	15	3.8857 มาก	.52456	4.4429 มาก	.32514	.5572
5 อุทิศตนเพื่อสังคม	15	3.6000 มาก	.47809	4.2714 มาก	.44103	.6714
6 จงรักภักดีและรับใช้พระศาสนจักร	15	3.4667 ปานกลาง	.48206	4.1000 มาก	.48198	.6333
7 กระทำสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ	15	3.4667 ปานกลาง	.54989	4.1607 มาก	.49621	.6940

ตารางที่ 43 สรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย (ต่อ)

รายการประเมิน		จำนวน (n)	ประเมินก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมฯ (t1)		ประเมินหลังการเข้าร่วมกิจกรรมฯ (t2)		ผลต่าง (t2-t1)
			\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
8	ทำงานเป็นหมู่คณะ	15	3.7500 มาก	.56695	4.4107 มาก	.41146	.6607
9	ประเมินผลชีวิตและการทำงานอย่างสม่ำเสมอ	15	3.4933 ปานกลาง	.48912	4.0714 มาก	.38115	.5781
	รวมเฉลี่ย 9 ประการ อยู่ในระดับ		3.6509 มาก	.38928	4.2137 มาก	.29265	.5628

จากตารางที่ 43 พบว่า ในภาพรวม หลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.2137 - 3.6509 = .5628$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปได้ว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนสูงการก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

เมื่อพิจารณาการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามลำดับในแต่ละด้าน พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีผลต่างค่ามัธยฐานอันดับสูงสุดได้แก่ ด้านกระทำความดีต่างๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.1607 - 3.4667 = .6940$) รองลงมาได้แก่ ด้านอุทิศตนเพื่อสังคม ($\bar{x} = 4.2714 - 3.6000 = .6714$) ด้านทำงานเป็นหมู่คณะ ($\bar{x} = 4.4107 - 3.7500 = .6607$) ด้านจงรักภักดีและรับใช้พระศาสนจักร ($\bar{x} = 4.1000 - 3.4667 = .6333$) ด้านรักผู้เรียน ($\bar{x} = 4.0408 - 3.4095 = .6313$) ด้านประเมินผลชีวิตและการทำงานอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 4.0714 - 3.4933 = .5781$) ด้านดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า ($\bar{x} = 4.4429 - 3.8857 = .5572$) ด้านส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ($\bar{x} = 4.0536 - 3.5833 = .4703$) และด้านรัก-ศรัทธาในพระเจ้า น้อยที่สุด ($\bar{x} = 4.3714 - 4.0933 = .2781$) ตามลำดับ

3. ผลวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ของแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย

3.1 จากการสัมภาษณ์แบบทางการเปรียบเทียบความความรู้เรื่องการสอน คำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทยของผู้ร่วมกิจกรรมหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม การเรียนเพิ่มขึ้นก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการเปรียบเทียบจากการสัมภาษณ์แบบทางการก่อนและหลังการร่วม กิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 15 คน (ร้อยละร้อย) จากการที่ไม่เคยรู้ทักษะ การสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนทั้ง 5 ประการมาก่อนเลย แต่เมื่อได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว พบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 15 คน (ร้อยละร้อย) สามารถอธิบายถึงเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และ ทักษะการสอนทั้ง 5 ด้านได้ โดยระบุว่าเป้าหมายของการสอนคำสอนคือการช่วยให้ผู้เรียนได้ ดำเนินชีวิตเพื่อผู้อื่น อุทิศตนเพื่อสังคม สร้างสังคมให้มีความสุข สร้างให้ผู้เรียนเป็นเหมือนพระ เยซูเจ้า นอกจากนั้นให้เอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล สอนที่เน้นประสบการณ์และให้ผู้เรียนได้มี การปฏิบัติที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน และเน้นการไตร่ตรองเพื่อให้เด็กหรือผู้เรียนได้ ค้นพบคุณค่าที่แท้จริงด้วยตัวเอง ตามตัวอย่างความคิดเห็นของกลุ่มทดลอง ดังนี้

“แก่นสำคัญของการสอนคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนที่สรุปได้คือ การฝึก ครุคำสอนให้รู้ทักษะที่จะรู้จักผู้เรียน แนวทางในการทำกิจกรรม ให้ความสำคัญกับการนำ ประสบการณ์มาจัดเป็นแนวทางในการสอน ให้มีการไตร่ตรอง การเขียน การเรียนรู้ และการ ประเมินผลเมื่อจบการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง เพื่อพัฒนาการสอนคำสอนให้ดียิ่งขึ้น” (ผู้เข้าร่วม กิจกรรมคนที่ 2)

“เป้าหมายของการสอนคำสอนคือ การฝึกอบรมที่มุ่งเน้นผู้เรียนให้เป็นบุคคลเพื่อคน อื่น โดยใช้ทักษะ 5 ด้าน” (ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 6)

“ทักษะการสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน 5 ประการคือ การรู้บริบทคือการรู้จักผู้เรียน ให้ดีประสบการณ์คือการให้ความสำคัญกับประสบการณ์ของผู้เรียน การไตร่ตรองคือการนำเอา ประสบการณ์ของผู้เรียนมาพิจารณาแยกแยะ การปฏิบัติคือแบบทดสอบของความรัก และการ ประเมินผลคือการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของการเรียนการสอนทั้งการสอนของผู้สอนและ ความก้าวหน้าของผู้เรียน” (ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 3)

“เป็นการสอนที่เน้นการไตร่ตรอง การคิด การเขียน โดยมีเป้าหมายเพื่อการเป็น บุคคลเพื่อผู้อื่น” (ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 4) “แนวคิดอิกญาเซียน คือการอบรมหล่อหลอมชาย หญิงให้เป็นบุคคลเพื่อผู้อื่น เป็นผู้นำแบบผู้รับใช้ตามแบบอย่างของพระเยซูคริสตเจ้า” (ผู้เข้าร่วม กิจกรรมคนที่ 6)

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมยังเห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้นี้ทำให้มีแนวทางและ กระบวนการการสอนที่ชัดเจนมากขึ้นนอกจากนั้นยังได้รับแรงบันดาลใจในการทำหน้าที่การ สอนคำสอนมากขึ้น ตามตัวอย่างความคิดเห็นของกลุ่มทดลอง ดังนี้

“เกิดความสำนึกและความตั้งใจในการเตรียมการสอนคำสอนให้ดีขึ้น โดยการเขียนแผนการสอนที่รัดกุม เป็นระบบ ชัดเจน คำนึงเป้าหมายในการสอนคำสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นบุคคลเพื่อผู้อื่น เชื่อมโยงเนื้อหาและประสบการณ์ของผู้เรียนเพื่อให้เข้าใจคำสอนมากยิ่งขึ้น โดยให้มีเวลาอย่างเพียงพอในการไตร่ตรอง” (ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 9)

การเข้าร่วมกิจกรรมการครั้งนี้ยังช่วยผู้เข้าร่วมกิจกรรมในการเตรียมการสอนครั้งต่อไปให้ดียิ่งขึ้น โดย ทำให้มีขั้นตอนในการสอนคำสอนชัดเจนยิ่งขึ้น ให้การเขียนแผนการสอนได้ง่ายขึ้น พัฒนาการจัดกิจกรรม การตั้งคำถาม การทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนการสอน การทำให้เวลาผู้เรียนได้มีเวลาไตร่ตรอง เนื้อหาคำสอนที่ได้สอนไป มีทิศทางเป้าหมาย ตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ประสบการณ์ของผู้เรียน รวมถึงเน้นให้ผู้เรียนนำคำสอนไปปฏิบัติ และต้องประเมินตนเองและความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วย (ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 1, 2, 3, 5, 6)

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 15 คน (ร้อยละร้อย) สามารถเขียนแผนการสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนด้วยตนเองได้ ตามความคิดของผู้เข้าร่วมกิจกรรม เช่น “สามารถเขียนแผนการสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนได้ เพราะ แม้ว่าแผนการสอนแม้จะมีหลายรูปแบบแต่เนื้อหาขั้นตอนที่ใกล้เคียงกัน เพียงแต่นำมาปรับเรียบเรียงให้เป็นระบบมากขึ้นจะเขียนได้ดีถ้ามีเวลาสำหรับการไตร่ตรองเพราะได้ผ่านการเรียนรู้แล้ว แผนการสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนนี้มีกระบวนการที่เป็นขั้นตอน ง่ายในการเขียนแผน แต่ต้องฝึกเขียนบ่อยๆ และควรทำงานเป็นทีม มีการทดลองใช้สอนจริง แล้วนำมาประเมินผลหลังการสอน” (ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 9) และยังสามารถถ่ายทอดให้กับผู้อื่น ได้โดยผ่านการฝึกการเขียนบ่อยๆ ด้วย “สามารถถ่ายทอดทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยให้ผู้อื่นได้ แต่มีเงื่อนไขว่า จะต้องผ่านการฝึกเขียนแผนบ่อยๆ และสามารถกระตุ้นผู้สอนอื่นๆ ให้มีความมั่นใจและให้มีแบบแผนการสอนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น” (ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 6 และ 10)

3.2 ผลการประเมิน ผลสัมฤทธิ์แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย

ขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 15 คนมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาผลสัมฤทธิ์ของแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย โดยวิเคราะห์จากค่ามัธยิมเลขคณิต (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best)

ตารางที่ 44 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
เพื่อพัฒนาทักษะการสอนของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย

ที่	รายการ	ผลสัมฤทธิ์		
		\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	การสอนคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน	4.27	.594	มาก
2	การรับรู้บริบทของผู้เรียน	4.60	.507	มากที่สุด
3	การสร้างบรรยากาศในการเรียนคำสอน	4.40	.507	มาก
4	การให้ความสำคัญกับประสบการณ์	4.47	.516	มาก
5	การอ่านสัณฐานแห่งกาลเวลา	4.27	.704	มาก
6	การไตร่ตรอง	4.60	.507	มากที่สุด
7	มนิธรรม	4.47	.516	มาก
8	การตั้งคำถามเพื่อการไตร่ตรอง	4.33	.724	มาก
9	แหล่งที่มาของเนื้อหาการสอน	4.80	.414	มากที่สุด
10	การปฏิบัติ	4.73	.458	มากที่สุด
11	การกระทำสิ่งต่างๆให้ดีขึ้นอยู่เสมอ	4.60	.507	มากที่สุด
12	การประเมินผลการเรียนคำสอน	4.40	.507	มาก
13	การเขียนแผนการสอนคำสอน	4.53	.516	มากที่สุด
14	ความเหมาะสมสำหรับพัฒนาทักษะการสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน ในประเทศไทย	4.40	.507	มาก
	รวม	4.49	.271	มาก

จากตารางที่ 44 พบว่า แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการสอนของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย มีผลสัมฤทธิ์โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.49$ SD. = .271)

เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมการเรียนรู้พบว่าผลต่างค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงสุดได้แก่ แผนกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง แหล่งที่มาของเนื้อหาของการสอน ($\bar{x} = 4.80$ SD. = .414) รองลงมาคือ การปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.73$ SD. = .458) การกระทำสิ่งต่างๆให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.60$ SD. = .507) การรับรู้บริบทของผู้เรียน ($\bar{x} = 4.60$ SD. = .507) การไตร่ตรอง ($\bar{x} = 4.60$ SD. = .507) การเขียนแผนการสอนคำสอน ($\bar{x} = 4.53$ SD. = .516) การให้ความสำคัญกับประสบการณ์ ($\bar{x} = 4.47$ SD. = .516) มนิธรรม ($\bar{x} = 4.47$ SD. = .516) การประเมินผลการเรียนคำสอน ($\bar{x} = 4.40$ SD. = .507) การสร้างบรรยากาศในการเรียนคำสอน ($\bar{x} = 4.40$ SD. =

.507) การตั้งคำถามเพื่อการไต่ตรอง ($\bar{x} = 4.33$ SD. = .724) และการสอนคำสอนตามแนวคิด
 อิกญาเซียน ($\bar{x} = 4.27$ SD. = .594) ตามลำดับ

3.3 ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนา
 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ค่าเฉลี่ยและ
 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ 45 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อ
 การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน
 ในประเทศไทย

ที่	รายการ	ผลสัมฤทธิ์		
		\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	การรู้บริบทของผู้เรียน	4.73	.458	มากที่สุด
2	การให้ความสำคัญกับประสบการณ์	4.40	.737	มาก
3	การอ่านเครื่องหมายแห่งกาลเวลา	4.60	.507	มากที่สุด
4	การไต่ตรอง	4.67	.488	มากที่สุด
5	การศึกษาแหล่งที่มาของคำสอน	4.40	.507	มาก
6	การตั้งคำถามเพื่อการไต่ตรอง	4.33	.724	มาก
7	การอ่านประวัตินักบุญ	4.60	.507	มากที่สุด
8	การทำงานจิตอาสา	4.67	.488	มากที่สุด
9	แผนการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนแผนการสอนคำสอน	4.60	.507	มากที่สุด
10	การสอนคำสอน	4.87	.352	มากที่สุด
11	การประเมินผลการสอนคำสอน	4.47	.516	มาก
12	ความเหมาะสมสำหรับพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำ สอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย	4.80	.414	มากที่สุด
13	ความเหมาะสมของเวลาในการทำกิจกรรม	4.47	.640	มาก
	รวม	4.58	.258	มากที่สุด

จากตารางที่ 45 พบว่า แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ
 ครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย มีผลสัมฤทธิ์โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด
 ($\bar{x} = 4.58$ SD. = .258)

เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมการเรียนรู้พบว่า ผลต่างค่ามัธยฐานเลขคณิตสูงสุด ได้แก่
 แผนการเรียนรู้ด้วยตนเองและการปฏิบัติ เรื่อง การสอนคำสอน ($\bar{x} = 4.87$ SD. = .352

มากที่สุด) รองลงมาคือ การรู้บริบทของผู้เรียน ($\bar{x} = 4.73$ SD. = .458 มากที่สุด) การไต่ร่อง ($\bar{x} = 4.67$ SD. = .488 มากที่สุด) การทำงานจิตอาสา ($\bar{x} = 4.67$ SD. = .488 มากที่สุด) การอ่านเครื่องหมายแห่งกาลเวลา ($\bar{x} = 4.60$ SD. = .507 มากที่สุด) การเขียนแผนการสอนคำสอน ($\bar{x} = 4.60$ SD. = .507 มากที่สุด) การอ่านประวัตินักบุญ ($\bar{x} = 4.60$ SD. = .507 มากที่สุด) การประเมินผลการสอนคำสอน ($\bar{x} = 4.47$ SD. = .516 มาก) การให้ความสำคัญกับประสบการณ์ ($\bar{x} = 4.40$ SD. = .737 มาก) การศึกษาแหล่งที่มาของคำสอน ($\bar{x} = 4.40$ SD. = .507 มาก) และการตั้งคำถามเพื่อการไต่ร่อง ($\bar{x} = 4.33$ SD. = .724 มาก) ตามลำดับ

4. ประโยชน์ที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับจากแผนกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการประเมินประโยชน์ที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับ จากการสัมภาษณ์ถึง โครงสร้างเพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย มีดังนี้

4.1 ด้านเนื้อหา

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย มีความเหมาะสมในด้านเนื้อหา โดยมีข้อคิดเห็น ดังนี้

4.1.1 เนื้อหาทุกแผนเหมาะสม สำหรับการพัฒนาคุณลักษณะของครูคำสอน แต่ก็มีบางแผนที่จะไม่เหมาะสมกับครูคำสอนบางที่ ที่อยู่พื้นที่ไกล ๆ เพราะอาจจะเป็นสิ่งยากสำหรับครูคำสอนบนคอย ซึ่งเน้นที่วิถีการดำเนินชีวิตเป็นหลักอิงกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.1.2 สารเนื้อหาของ แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยสามารถนำไปจัดการเรียนการสอนได้จริง เพราะเนื้อหา มีความสอดคล้องกับเรื่องที่ต้องการพัฒนาตนเอง เมื่อผ่านการร่วมกิจกรรมแล้วทำให้ได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เช่น มีความศรัทธาต่อพระเจ้ามากยิ่งขึ้น จากการไต่ร่องพระวาจาประจำวัน จึงมีความคิดเห็นว่เนื้อหาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการสอนนั้นมีความเหมาะสมต่อการใช้พัฒนาครูคำสอนในประเทศไทย

4.1.3 เนื้อหาเข้ากับสถานการณ์และบริบทของคนไทย มีความเรียบง่าย แต่ในขณะที่เดียวกันก็เข้าถึงผู้สอน และผู้เรียน ทำให้ผู้สอนง่ายต่อการนำไปใช้ ผู้เรียนก็รับรู้และเข้าใจได้

4.1.4 เนื้อหาของแต่ละบททำให้เข้ารายละเอียดในแต่ละขั้นตอนในการเขียนแผนการสอนมากขึ้น สามารถนำไปใช้จริง แผนการสอนจึงมีคุณภาพ ทำให้การเรียนการ

สอนที่ดำเนินไปอย่างดี เพราะเกิดจากความเข้าใจและการฝึกฝน รวมถึงการบทวนเนื้อหาสาระที่ได้เรียนรู้

4.1.5 เนื้อหาสาระของการพัฒนาทำให้ผู้เรียนได้มีการไตร่ตรองเนื้อหาเพื่อบทวนและสรุปเนื้อหา ทำให้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง เหมาะสมกับประเทศไทย เพราะผู้เรียนบางกลุ่มหรือบางคนอาจมีความเข้าใจในแต่ละเรื่องยาก ดังนั้น การใช้แผนของแนวคิดอิกญาเซียนนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับคนหลายกลุ่มที่มักเข้าใจยาก เพื่อที่จะได้เห็นอย่างชัดเจน โดยประยุกต์ได้จากประสบการณ์ สัญญาณกาลเวลา และจากเหตุการณ์รอบข้างต่างๆ ด้วย

4.1.6 เนื้อหาสาระของ แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนมีความเหมาะสม แต่สามารถเพิ่มกิจกรรมสร้างสรรค์ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระหายที่อยากเรียนมากขึ้น ดังนั้น กิจกรรมหรือเนื้อหา ผู้สอนเตรียมมากขึ้น และตัวเองควรไตร่ตรอง และประเมินผลเสมอ

4.1.7 เนื้อหาทำให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนรู้ สามารถใช้ประสบการณ์ นำสู่ความเชื่อคริสตชน เทียบเคียงชีวิตกับพระวาจา

4.1.8 ไม่ยากไม่ง่ายจนเกินไป ครูทุกคนสามารถทำได้ เพียงแต่ต้องใช้เวลากับการทำกิจกรรมตรงนี้ ด้วยความใส่ใจและสนใจ มีความขยันที่จะทำ มีใจรักที่จะทำ และตนเองก็อยากจะพัฒนาความเป็นครูคำสอนจริงๆ สิ่งเหล่านี้ช่วยให้คุณลักษณะต่างๆ บังเกิดผลในตัวของผู้สอนและผู้เรียน มีส่วนช่วยส่งเสริมความรักในพระเจ้ามากกว่าเดิม มุ่งพัฒนาความเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมอันดีมากขึ้น โดยมองแบบอย่างของพระเยซูเจ้า จนอยากที่จะปฏิบัติตนเองอุทิศตนเองเพื่อสังคม

4.1.9 มีความเหมาะสมกับเวลา 1 คาบ ที่สอน ถ้ามากเกินไป เวลาที่จะไม่พอ เพียงแต่จากประสบการณ์สอนอาจไม่ได้เป็นไปตามที่เราตั้งใจทุกครั้ง ขึ้นกับสถานการณ์ภายนอกหรือ บริบทของผู้เรียน และการเตรียมตัวด้วยและถ้าได้ตั้งใจเขียนแผนอย่างดี จากประสบการณ์ก็จะทำให้การเรียนการสอนลื่นไหลดีกว่า

4.2 ด้านการนำเสนอ

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย มีความเหมาะสม ในด้านการนำเสนอ โดยมีข้อคิดเห็น ดังนี้

4.2.1 การนำเสนอของแต่ละแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทยมีความเป็นลำดับขั้นตอนที่สามารถนำไปใช้ได้จริง มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับเนื้อหา มีความหลากหลาย และสามารถประยุกต์กิจกรรมอื่นมาปรับใช้ให้เหมาะสม

4.2.2 ในการนำเสนอมีการนำเสนอสิ่งรอบๆ ตัวมาใช้ในการสอน ทำให้การสอนน่าสนใจมากขึ้นทำให้ผู้สอนค่อยๆ ดึงความสนใจของผู้เรียนจึงไม่น่าเบื่อ

4.2.3 มีลำดับขั้นตอนการนำเสนอที่สอดคล้องต่อเนื่อง ทำให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจมากยิ่งขึ้น ผ่านทางกิจกรรมและประสบการณ์ รวมถึงคำถามที่ช่วยในการไตร่ตรอง

4.2.4 ได้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมที่เห็นได้ชัด โดยสามารถเห็นได้ชัดจากประสบการณ์จากตัวเอง บุคคลรอบข้างและรวมถึงสัญญาณแห่งกาลเวลา และยังส่งผลดีในเรื่องของการประเมินตนเองในแต่ละแผนงาน กิจกรรมที่ได้กระทำลงไปทั้งตัวผู้สอนและผู้เรียน

4.2.5 การนำเสนอแผนการจัดกิจกรรม เป็นไปตามลำดับอย่างเหมาะสมทำให้เกิดความคิดที่จะพัฒนามากยิ่งขึ้น และคิดไปตามลำดับตั้งแต่การรู้จักผู้เรียน การสร้างบรรยากาศ อาศัยการไตร่ตรองประสบการณ์ชีวิต ผู้แผนการสอน และจบด้วยการประเมินผล

4.2.6 เหมาะสม เพราะการนำเสนอทำได้ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ตามลำดับ เรียนรู้ทำความเข้าใจ แบ่งปันประสบการณ์คิดถึงสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น นำมาทบทวนตั้งคำถามและสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติได้ด้วย

4.2.7 มีความเหมาะสมเป็นการช่วยให้มีประสบการณ์ ต่อการสอนคำสอนไม่ว่าการใช้สื่อสาร เทคโนโลยี โดยการคู่มือ เกม เพลง ละคร หรือบทบาทสมมุติ สิ่งเหล่านี้ช่วยให้ผู้สอนสามารถศึกษาและมีวิธีการใหม่ๆ ได้ ตามความเหมาะสมของผู้เรียน เพราะสมัยปัจจุบันมีทางเลือกที่หลากหลาย ต่อการใช้สื่อสารต่าง ๆ

4.2.8 ในแต่ละแผนการจัดกิจกรรม มีการนำเสนอแบบชัดเจนตามลำดับการได้ทำอย่างซ้ำๆ ทำให้เกิดความแม่นยำมากยิ่งขึ้น และทำให้ผู้เรียนรู้ว่าตนเองต้องมีกระบวนการคิดอย่างไร

4.3 ด้านการนำแผนกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ในการสอน

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์สามารถนำไปใช้ได้จริง โดยมีเหตุผล ดังนี้

4.3.1 เป็นวิธีการสอนที่มีขั้นตอนอย่างละเอียด ชัดเจน เป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกัน เมื่อได้ใช้แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาการสอนคำสอนนี้ ทำให้รู้สึกมั่นใจว่าการสอนจะเกิดผลที่ดีต่อผู้เรียน และช่วยพัฒนาการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นการสอนคำสอนที่เป็นขั้นตอน แบบค่อยเป็นค่อยไป เริ่มจากง่ายไปสู่ยาก การได้มีโอกาสเรียนรู้และได้ฝึกหัด ทำให้การสอนคำสอนง่ายขึ้น และความคิดสร้างสรรค์นี้จะใช้กิจกรรมอื่นๆ เพื่อให้ได้ความเหมาะสมกับผู้เรียน และสภาพแวดล้อมที่ผู้เรียนอาศัยอยู่

4.3.2 เคยสอนอยู่แล้ว และแผนที่ได้เรียนรู้ไม่ยากจนเกินไป จึงนำมาปรับใช้กันได้ และทักษะนี้ก็ง่ายเป็นขั้นตอนที่ดี จึงไม่ยากที่จะนำมาใช้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับแผนการสอนรูปแบบทั่วไป โดยเน้นในเรื่องของประสบการณ์และทำให้ผู้เรียนเห็นตัวอย่างได้อย่างชัดเจน

4.3.3 ทักษะนี้จะเน้นให้เราได้เรียนรู้จักบริบทของตัวผู้สอนและของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น เมื่อนำไปใช้จึงทำให้เข้าใจผู้เรียนมากขึ้น รู้ว่าผู้เรียนชอบหรือไม่ชอบในแบบใดและเป็นข้อดีสำหรับการเลือกรูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน ช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนมากขึ้น ด้วยการเรียนรู้จักผู้เรียน ยอมรับสภาพความจริงของแต่ละบุคคล และการประเมินผลเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน ผู้สอนเพื่อพัฒนาจุดอ่อนทั้งผู้เรียน และผู้สอน เพราะเป็นตัวชี้วัดเพื่อประสิทธิภาพของการเรียนการสอน

4.3.4 หลังจากที่ได้ลองนำขั้นตอนทักษะการสอนไปเขียนแผนการสอนและได้ใช้สอนจริงกับเด็กๆ พบว่า การสอนเกิดผลดีกว่าเดิมเป็นต้นว่า การสอนที่ตรงกับบริบทของผู้เรียนและสภาพชีวิตจริงของเด็กๆ และได้พัฒนาตนเองให้พยายามเป็นครูคำสอนที่ดีขึ้น มีชีวิตที่รักพระเจ้า และรักผู้เรียนมากยิ่งขึ้น อาศัยการสังเกตและมองสัญญาณแห่งกาลเวลามากขึ้น

4.3.5 ใช้ได้จริง เพราะช่วยพัฒนาประสบการณ์ของเรากับพระเจ้า รู้จักสังเกตและมองสัญญาณของกาลเวลา ฝึกฝนการคิดรอบคอบ การไตร่ตรอง หมั่นฝึกฝนอ่านแหล่งข้อมูลของการสอนคำสอน ฝึกเป็นผู้ที่สงสัยใฝ่รู้ (ตั้งคำถามเพื่อไตร่ตรอง) ปฏิบัติตนเพื่อผู้อื่นและสังคม มีแนวทางการเขียนแผนการสอนที่ดี และประเมินผลตนเองอยู่เสมอ

4.3.6 เพราะจากประสบการณ์การนำไปใช้ แผนพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยช่วยให้รู้จักตนเองและรู้ผลสัมฤทธิ์ที่ได้ เมื่อนำผลที่ได้ขึ้นมาพัฒนาตัวเองให้มีประสิทธิภาพในการเป็นครูคำสอนมากขึ้น จนเกิดประสิทธิผลในการสอนคำสอน

4.3.7 เกิดแนวคิดชัดเจนในการสอนคำสอนได้ดีขึ้น มีการสอนที่ง่ายขึ้น เกิดการยอมรับของผู้เรียนมากขึ้น ทำให้ผู้สอนรู้จักผู้เรียน เป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนด้วยกัน รู้ถึงประสบการณ์เดิม เพื่อพัฒนาความรู้ใหม่ที่ถูกต้อง เอกลักษณะเฉพาะของแต่ละคน ทำให้การดำเนินการเรียนการสอน สัมผัสกับสิ่งที่ต้องการต่อชีวิตของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักไตร่ตรอง และสามารถประเมินความรู้ล่วงหน้าของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม วัดได้ และผู้เรียนนำบทเรียนไปปฏิบัติได้จริงและเรียนอย่างมีความสุข

4.4 ด้านการพัฒนาชีวิตครูคำสอน

4.4.1 การเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งนี้ทำให้ตนเองรู้สึกว่าคุณค่าตนเองได้เปลี่ยนแปลงเป็นครูคำสอนที่ดีขึ้น มี เกิดแรงบันดาลใจในการสอนมากขึ้น ช่วยส่งเสริมด้านการไต่ตรองถึงชีวิตของตนเองมากขึ้น ใส่ใจบุคคลรอบข้าง อยากรับฟังครูคำสอนที่มีคุณธรรม ดังเช่น พระเยซูเจ้า อยากรู้อุทิศตนเพื่อเด็กๆ ทำให้มีวิสัยทัศน์เปิดกว้างขึ้น และรักงานคำสอนมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนและผู้สอน มีการยอมรับกันและกันสนใจและใส่ใจกันมากขึ้น การไต่ตรองและการประเมินผลช่วยให้เกิดข้อคิดมาใช้เป็นแนวทางในชีวิตประจำวัน

4.4.2 มีส่วนช่วยในการพัฒนาชีวิตภายในของการเป็นครูคำสอนให้ดีขึ้น ทำให้รักพระมากกว่าเดิม มีความใกล้ชิดกับพระเจ้าทั้งผู้สอนและผู้เรียน การเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อให้บุคคลนั้นมีความรู้ความศรัทธาในศาสนาโดยมองเห็นความต้องการของบุคคลรอบข้าง รับใช้เพื่อพี่น้อง แสดงความรักพระด้วยความเชื่อ ความไว้วางใจ และรักผู้อื่นเหมือนรักตนเอง

4.4.3 มีประโยชน์ต่อชีวิตการเป็นครูคำสอนมาก เพราะครูคำสอนเป็นผู้ที่ประกาศพระวาจาไปสู่ผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนเกิดความรักพระเท่านั้น ไม่เพียงพอ แต่ต้องทำให้แสดงผลของความรักออกมาทางการปฏิบัติ ดังนั้นการประเมินการเรียน และแผนการสอนจึงมีความสำคัญมาก จึงต้องกระทำอย่างซื่อสัตย์ แม้จะใช้เวลาเตรียมตัวอย่างมาก ถ้าทำตามแผนทั้ง 14 แผนนี้ผู้สอนและผู้เรียนจะรู้จักกัน และสามารถสร้างบรรยากาศแห่งความรักต่อการแสวงหาพระประสงค์ของพระเจ้าได้ร่วมกัน

4.4.4 ช่วยให้อุทิศและใกล้ชิดกับพระเจ้ามากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะตัวฉันเองที่เป็นผู้สอนเรื่องพระเจ้า และช่วยให้ได้ไต่ตรองว่าในวันนี้เป็นลูกที่ดีของพระองค์แล้วหรือยัง ตั้งใจที่จะทำให้อุทิศยิ่งขึ้นในทุกๆ วัน

4.4.5 มีประโยชน์ ได้รับการพัฒนาในด้านที่พัฒนามากที่สุด คือ ดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า เพราะการสอนคำสอนสิ่งที่เป็นหัวใจสำคัญต่อการสอนคำสอน คือการรู้จักชีวิตของพระเยซูเจ้าและในด้านอื่นๆ ก็ได้รับการพัฒนาเช่นกัน ชีวิตการเป็นครูคำสอนก่อนที่จะสอนคำสอน สิ่งแรกคือ การมีความรัก ศรัทธาในพระเจ้า เพื่อการสอนคำสอนบังเกิดผลที่เป็นไปตามพระประสงค์ของพระเจ้า คุณลักษณะแต่ละด้าน ช่วยให้อุทิศเกิดการพัฒนาและมีประสบการณ์ที่ดี เพื่อเติมเต็มจากสิ่งที่ขาดหายไป

4.4.6 เพราะเมื่อได้ลงมือปฏิบัติ ช่วยให้ทบทวนชีวิตตนเองในการเป็นครูคำสอนแบบไหนในอดีต และเมื่อสะท้อนตามแนวคิดอิกญาเซียน ช่วยให้ปรับปรุงพัฒนาและฝึกการเป็นครูคำสอนที่ดีมากขึ้น ที่รักการทำประสบการณ์กับพระเจ้าสู่การนำให้ผู้อื่นรักพระเจ้าผ่านทางตนเองด้วยชีวิต

4.4.7 การนำประสบการณ์ 31 วันนี้ ไปพัฒนาทักษะในทุกด้าน เป็นต้น ได้รู้จักการดำเนินชีวิตรัก ศรัทธาในพระเจ้ามากขึ้น ดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า ราฟิง พระวาจาแบบจริงจัง และมีจิตสำนึกในการประทับอยู่ของพระองค์ ประเมินตนเองและการทำงานอยู่เสมอ พัฒนาตนเองให้ดีขึ้น ได้อ่านเครื่องหมายแห่งกาลเวลาภายใต้การทรงนำของพระจิต ทำให้ชีวิตมีความสุข

5. ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรม

ข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมหลังจากการทดลองใช้ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงสรุปได้ใน 2 ด้าน ดังนี้

5.1 ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุคําสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย

5.1.1 ควรให้มีการฝึกปฏิบัติการตั้งคำถามให้มากขึ้น

5.1.2 ควรให้เวลาในการพิจารณาบทเรียนและทำใบงานมากกว่านี้ เพราะการเรียนแบบนี้เป็นแบบใหม่ที่ทำให้ผู้เรียนได้สัมผัสได้ปฏิบัติมากกว่าที่จะแค่เรียนรู้ในห้องเท่านั้น

5.1.3 ควรจัดให้มีการวางแผนการสอนโดยการทำงานเป็นทีม จะทำให้ได้ความรู้ที่หลากหลายและเกิดประสิทธิภาพของแผนมากขึ้น

5.1.4 ควรมีเวลาให้ฝึกปฏิบัติ การไตร่ตรองและมากกว่านี้

5.1.5 ควรมีตัวอย่างที่ชัดเจนเพื่อนำไปเป็นแบบอย่างในการนำไปใช้

5.1.6 ควรให้เวลาในการไตร่ตรอง การตั้งคำถามให้มากขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะทั่วไปในการนำทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุคําสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนไปใช้ในการสอนคําสอน

5.2.1 ควรมีทีมเขียนแผนการสอนคําสอนตามแนวคิดอิกญาเขียน

5.2.2 ควรปลูกฝังเด็ก ๆ ให้รู้จักการไตร่ตรองมากขึ้น

5.2.3 ควรเน้นให้เด็กปฏิบัติด้วยน้ำใจของเขาเองมิใช่ถูกบังคับจากผู้สอน

5.2.4 ควรฝึกเด็กให้มีความประสพการณ์และการไตร่ตรองในชีวิตมากขึ้น

5.2.5 ควรมีการนำไปประยุกต์ให้เหมาะสมกับสภาพ สถานการณ์ และบริบทของสังคมไทยในแต่ละท้องถิ่น

5.2.6 การเขียนแผนการสอนคําสอน เมื่อนำมาปฏิบัติจริงอาจมีการปรับให้เข้ากับบริบทและสถานการณ์ปัจจุบัน

5.2.7 ควรประชาสัมพันธ์ให้ สถานศึกษาคาทอลิกและองค์กรต่างๆ นำวิธีการนี้ไปใช้

5.2.8 ควรมีการนำไปประยุกต์ใช้กับวิชาอื่นๆ ได้

5.2.9 การสอนตามแนวอิกญาเขียน เป็นการเน้นด้านการไต่ตรอง ซึ่งผู้สอน ควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์จริง เช่น ประสบการณ์พบกับพระเจ้า

5.2.10 ควรมีการอบรมครูคำสอนอย่างต่อเนื่อง เป็นระยะๆ เพื่อเพิ่มความเข้าใจให้มากยิ่งขึ้น

สรุปแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ 3 ประการ คือ ครูคำสอนได้ศึกษาและเข้าใจทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ครูคำสอนสามารถนำทักษะการสอนไปทำแผนการสอนและนำทักษะไปใช้ในการสอนคำสอนที่ตนรับผิดชอบ และครูคำสอนได้พัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยได้ นอกจากนี้กลุ่มทดลองยังได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์สำหรับการปรับปรุงและการนำแผนกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้จริงอีกด้วย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย เป็นการวิจัย และพัฒนา (The Research and Development) ใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบผสม (Mixed Method)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มี ผู้วิจัย ได้กำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะของการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาสภาพความต้องการในการปฏิบัติงานของครูคำสอนในด้านทักษะการสอน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย
2. พัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย และ
3. ศึกษาผลสัมฤทธิ์การทดลองใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนการศึกษาสภาพความต้องการในการปฏิบัติงานของครูคำสอนในด้านทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย

วิเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 13 คน นำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาสร้างแบบสอบถามเพื่อทราบถึงสภาพความต้องการในการปฏิบัติงานของครูคำสอนในด้านทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วส่งไปยังครูคำสอนจำนวน 343 คนทั่วประเทศ เพื่อตรวจสอบสภาพความต้องการในการปฏิบัติงานของครูคำสอนในด้านทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย นำคำตอบของครูคำสอนจากแบบสอบถามมาประเมินเป็นผลของความต้องการในการปฏิบัติงานของครูคำสอนในด้านทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ด้วยการหาค่าโดยวิเคราะห์

จากจากค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best)

ขั้นตอนการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย

ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์สภาพความต้องการในการปฏิบัติงานของครุคำสอนในด้านทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยมาจัดทำแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย โดยใช้แนวคิดในการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของบูน (Edgar J. Boone., 2002) จากนั้นนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ทำการปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลองกับกลุ่มทดลองซึ่งเป็นครุคำสอนจำนวน 15 คน โดยใช้เวลาในการทดลอง 31 วัน

ขั้นตอนการศึกษาผลสัมฤทธิ์การทดลองใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย

ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มทดลองได้ทำการทดสอบก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย โดยการตอบคำถามจากแบบทดสอบ และการทำแบบสอบถามเพื่อหาค่าผลสัมฤทธิ์ด้วยการวิเคราะห์จากจากค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) จากนั้นได้จัดให้กลุ่มทดลองได้สนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อนำเสนอผลสัมฤทธิ์ที่แต่ละคนได้รับ และทำการประเมินผลแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ด้วยการบันทึกและการแสดงความคิดเห็น จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อเสนอจากกลุ่มทดลองไปปรับปรุงแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย จนได้แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยฉบับสมบูรณ์ สุดท้ายผู้วิจัยได้รายงานผลการดำเนินงานและแผนการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยไปยังผู้อำนวยการศูนย์คริสตศาสนธรรมประจำสังฆมณฑลทั้ง 10 ในประเทศไทย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย มีขั้นตอนในการดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การศึกษาสภาพความต้องการในการปฏิบัติงานของครูกำสอนในด้านทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย 2) การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย และ 3) การศึกษาผลสัมฤทธิ์การทดลองใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย และมีกิจกรรมการเรียนรู้จำนวนทั้งสิ้น 26 กิจกรรม ใช้เวลา 31 วัน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพความต้องการในการปฏิบัติงานของครูกำสอนในด้านทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย พบว่า

ทักษะการสอนของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย มี 5 ประการ ได้แก่ 1) บริบท 2) ประสบการณ์ 3) การไตร่ตรอง 4) การปฏิบัติ และ 5) การประเมินผล มีตัวชี้วัดทั้งหมด 44 ประการ

1.1 ระดับค่าเฉลี่ยสภาพความต้องการทักษะการสอนของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยทุกด้าน พบว่า ครูกำสอนกลุ่มทดลองมีความต้องการทักษะการสอนโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = .504) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบริบทอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = .535 อยู่ในระดับ มาก) ด้านประสบการณ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = .548 อยู่ในระดับ มาก) ด้านการไตร่ตรองอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = .598 อยู่ในระดับ มาก) การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = .579 อยู่ในระดับ มาก) และการประเมินผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = .646 อยู่ในระดับ มาก)

สรุปได้ว่าครูกำสอนมีความต้องการพัฒนาทักษะการสอนที่สำคัญตามลำดับดังนี้ ด้านการไตร่ตรองมากที่สุด รองลงมาคือ การปฏิบัติ ด้านประสบการณ์ และด้านบริบท

1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย มี 9 ประการ ได้แก่ 1) รัก-ศรัทธาในพระเจ้า 2) รักผู้เรียน 3) ส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการ

เปลี่ยนแปลง 4) ดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า 5) อุทิศตนเพื่อสังคม 6) จงรักภักดีและรับใช้พระศาสนจักร 7) กระทำสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ 8) ทำงานเป็นหมู่คณะ และ 9) ประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ มีตัวชี้วัดทั้งหมด 57 ประการ

ระดับค่าเฉลี่ยสภาพความต้องการด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ครูคำสอนมีความต้องการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = .594) ด้านรัก-ศรัทธาในพระเจ้าอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = .613 อยู่ในระดับ มาก) รักผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = .632 อยู่ในระดับ มาก) ส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = .639 อยู่ในระดับ มาก) ดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้าอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = .640 อยู่ในระดับ มาก) อุทิศตนเพื่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = .666 อยู่ในระดับ มาก) จงรักภักดีและรับใช้พระศาสนจักรคาทอลิกอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = .742 อยู่ในระดับ มาก) กระทำสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = .697 อยู่ในระดับ มาก) ทำงานเป็นหมู่คณะอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = .730 อยู่ในระดับ มาก) ประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = .710 อยู่ในระดับ มาก)

สรุปได้ว่าครูคำสอนมีความต้องการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทยตามลำดับ ดังนี้ ด้าน รัก-ศรัทธาในพระเจ้ามากที่สุด รองลงมาคือ ด้านดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า อุทิศตนเพื่อสังคม กระทำสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ทำงานเป็นหมู่คณะ ส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง จงรักภักดีและรับใช้พระศาสนจักรคาทอลิก ประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ และรักผู้เรียน

2. ผลการพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย

2.1 ขั้นตอนเตรียมการพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนานักกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการวิเคราะห์การสอนคำสอนและกระบวนการการสอนคำสอนในประเทศไทยที่ต้องการเปลี่ยนแปลงใหม่ วัฒนธรรม บริบท และโครงสร้างของการสอนคำสอนที่จะพัฒนานักกิจกรรมการเรียนรู้ ความเข้าใจและการปฏิบัติตามโครงการขององค์กรการสอนคำสอนพระศาสนจักรคาทอลิก ความรู้และทักษะเรื่องการพัฒนาครูคำสอน และองค์กรและบุคคลที่เป็นเป้าหมาย ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่า มีทั้งปัจจัยภายนอกที่เกื้อหนุนให้มีการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย เช่น เสรีภาพในการนับถือศาสนา ความพร้อมของบุคลากรและการบริหารจัดการ และปัจจัยภายในพระศาสนจักรคาทอลิกเองที่มีความต้องการที่จะ

พัฒนาบุคลากรด้านการเผยแพร่ศาสนาอย่างสม่ำเสมอและเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม จึงมีความจำเป็นและเหมาะสมที่จะดำเนินการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนต่อไป

2.2 ขั้นการพัฒนาและการปรับปรุงแผนกิจกรรมการเรียนรู้

การพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้และผลจากประเมินความต้องการการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนและผู้เชี่ยวชาญมาจัดทำแผนกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย 26 กิจกรรมการเรียนรู้ ใช้เวลาสำหรับการเรียนรู้ 100 ชั่วโมง ในระยะเวลา 31 วัน แผนกิจกรรมการเรียนรู้ฉบับนี้ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ 1) ความเป็นมาและความสำคัญ 2) การสอนคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียน และ 3) กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย เป็นกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนจำนวน 14 กิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนจำนวน 12 กิจกรรมการเรียนรู้

ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนพบว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา การใช้ภาษา และความครบถ้วนของเนื้อหาความรู้ที่ต้องการ เหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (มีคะแนนประเมิน IOC อยู่ในช่วง 0.60 – 1.00) โดยมีข้อเสนอเพื่อการปรับปรุงแผนกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นต้นเรื่องของเวลา กิจกรรม และสื่ออุปกรณ์

ผู้วิจัยได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและนำแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยไปใช้ทดลองกับกลุ่มทดลองจำนวน 15 คนในวันที่กำหนด

3. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์การทดลองใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย มีดังนี้

3.1 ผลก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

ผลจากการประเมินความต้องการก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่าครูกำสอนมีความต้องการที่จะได้เรียนรู้วิธีการใหม่ๆเพื่อพัฒนาการสอนคำสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องการเรียนรู้วิธีการสอนคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนและสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างดีมากยิ่งขึ้น และต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติมจากที่มีอยู่แล้วและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในงานได้จริง

ผลสรุปสภาพของทักษะการสอน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มทดลองทั้งหมดไม่เคยได้รับฝึกอบรมหรือเรียนรู้เรื่องทักษะการสอนและคุณลักษณะของครูคำสอนตามแนวคิด อิกญาเซียนในประเทศไทยมาก่อน ในการเตรียมการสอนคำสอนกลุ่มทดลองเตรียมการสอนคำสอน โดยการให้คู่มือสำเร็จรูปมากกว่าการเขียนแผนการสอนด้วยตนเอง กลุ่มทดลองส่วนใหญ่สอนคำสอน และดำเนินการสอนโดยคู่มือสำเร็จรูปที่โรงเรียนหรือสถาบันจัดเตรียมให้ มีจำนวนน้อยที่เขียนแผนการสอนด้วยตนเอง เรื่องทักษะการสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน 5 ประการแม้ว่าจะมีผู้ตอบถูกแต่เพียง 1 คน (ร้อยละ 6.66) แต่เมื่อถามถึงประสบการณ์การสอนคำสอนจริงในแต่ละ ประการ พบว่าคำตอบของผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทดลองส่วนใหญ่ได้มีการปฏิบัติตามทักษะเหล่านั้น เป็นประจำหรืออย่างน้อยได้ใช้ทักษะเหล่านั้นในการสอนคำสอนอยู่แล้ว เช่น ทักษะการรับรู้บริบทของ ผู้เรียน ทักษะการสอนเรื่องการให้ความสำคัญกับประสบการณ์ของเรียนในการสอนกลุ่มทดลอง ส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ ทักษะด้านการไตร่ตรองพบว่าคำตอบจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้กลุ่มทดลองส่วนใหญ่ ได้ให้ความสำคัญและได้ใช้วิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียน ได้มีเวลาเพื่อการ ไตร่ตรอง เช่น การให้บททวน การทำแบบฝึกหัด การเขียน ตั้งคำถาม ให้สงบนิ่ง ศึกษาส่วนตัว ทักษะ การสอนด้านการนำคำสอนที่ได้เรียนรู้ไปปฏิบัติพบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มทดลองที่ให้ผู้เรียนได้นำคำสอนที่ได้เรียนรู้ไปปฏิบัติ ส่วนใหญ่เป็นการปฏิบัติให้มีความเชื่อในการประทับอยู่ ของพระเจ้า การสวดภาวนา การดำเนินชีวิตเป็นคริสตชนที่ดี การอยู่ร่วมกันในสังคม การทำงาน จิตอาสา ซึ่งเป็นการตอบรับกับเนื้อหาคำสอนที่ได้เรียนรู้ไปในครั้งนั้น ทักษะการสอนด้านการ ประเมินผล พบว่า คำตอบในเรื่องนี้มีความแตกต่างกัน แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ กลุ่มทดลองส่วน หนึ่งตอบว่าได้กระทำทุกครั้งหลังการสอน โดยทำการประเมินการสอนของตนเอง การทำ แบบสอบถาม อีกจำนวนหนึ่งตอบว่าทำบ้างเป็นบางโอกาส และอีกจำนวนหนึ่งไม่ได้ทำการ ประเมินผลหลังจากการเรียนการสอน ส่วนความคาดหวัง พบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่ม ทดลองทั้งหมดได้แสดงความคาดหวังว่าจะได้ความรู้ความเข้าใจ ทักษะการสอน มีมุมมองและ วิธีการสอนใหม่ๆ เพื่อนำมาพัฒนาทักษะการสอนและการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตาม แนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทยได้

3.2 ผลระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยใช้การประเมินผลโดยการสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือกิจกรรม ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มทดลอง ซึ่งสามารถสรุปผลได้ว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มทดลองมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ได้พัก อยู่ด้วยกันเป็นเวลา 3 วัน 2 คืน ทำให้นอกจากจะได้ความรู้แล้ว ยังทำให้เกิดความใกล้ชิด เป็นกันเอง กล้าที่จะแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น ซึ่งทำให้การทดลองได้รับข้อมูลสะท้อนกลับที่น่าเชื่อถือ

และเกิดเครือข่ายในการทำงานด้านคำสอนต่อไป ในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะ การสอน การเรียนรู้ในบางหัวข้อนั้นมีเวลาน้อยเกินไป จนทำให้รีบเร่ง เป็นต้นเรื่องการไต่ตรอง และการฝึกปฏิบัติ กิจกรรมการเรียนรู้ทุกกิจกรรมมีเนื้อหาที่ต่อเนื่องกัน ดังนั้นในการนำไปใช้จะต้อง ให้ผู้ที่นำแผนการเรียนรู้มาใช้ ใช้ตามลำดับขั้นตอนจึงจะเกิดผล ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ในการสอนคำสอนมาแล้ว ดังนั้นจึงทำความเข้าใจหลักการสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนได้ ไม่ยาก แต่บางคนต้องการการฝึกปฏิบัติ เช่น การจัดกิจกรรม การเขียนแผนการสอน เป็นต้น

3.3 ผลเมื่อสิ้นสุดการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

สรุปผลการเปรียบเทียบทักษะการสอนก่อนและหลังการทดลองใช้แผนการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย จากการ สัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยภาพรวมพบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มทดลองมีความเข้าใจใน เรื่องการสอนคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนร้อยละร้อย จากไม่เคยมีใครได้เรียนรู้ เรื่องทักษะการสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนทั้ง 5 ประการมาก่อนเลย แต่เมื่อได้ร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้แล้วพบว่ากลุ่มทดลองทั้ง 15 คน (ร้อยละร้อย) สามารถอธิบายถึงประวัติความเป็นมา เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และทักษะการสอนทั้ง 5 ด้านได้ และยังได้รับแรงบันดาลใจในการทำหน้าที่การสอน คำสอน คำนี้เป้าหมายในการสอนคำสอน มีสำนึกและความตั้งใจในการเตรียมการสอนคำสอนให้ดีขึ้น ตลอดจนสามารถเขียนแผนการสอนที่รัดกุม เป็นระบบ และสามารถถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทักษะการรู้บริบทของผู้เรียน หรือการให้ความสำคัญ กับชีวิตของผู้เรียน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มทดลองเห็นความสำคัญเพิ่มขึ้นจากจำนวน 12 คน (ร้อยละ 80.00) เป็นจำนวน 15 คน (ร้อยละร้อย) ทักษะด้านการให้ความสำคัญกับประสบการณ์ของ ผู้เรียน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มทดลองให้ความสำคัญเพิ่มขึ้นจากจำนวน 7 คน (ร้อยละ 46.67) เป็นจำนวน 11 คน (ร้อยละ 73.33) ทักษะด้านการไต่ตรอง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่ม ทดลองเห็นความสำคัญเพิ่มขึ้นจากจำนวน 8 คน (ร้อยละ 53.33) เป็นจำนวน 15 คน (ร้อยละร้อย) ทักษะการสอนด้านการปฏิบัติเพิ่มขึ้นจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทดลองจำนวน 8 คน (ร้อยละ 53.33) เป็นจำนวน 15 คน (ร้อยละร้อย) ทักษะด้านการประเมินผลเพิ่มขึ้นจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มทดลองจำนวน 6 คน (ร้อยละ 40.00) เป็นจำนวน 15 คน (ร้อยละร้อย) ส่วนเรื่องความคาดหวัง และความพึงพอใจกับการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มทดลอง ทั้งหมด (ร้อยละร้อย) มีความพึงพอใจในการร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะการสอนตามแนวคิด อิกญาเซียนในประเทศไทย

ผลการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สรุปได้ว่า การพัฒนาคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย หลังจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การปฏิบัติ จากการสนทนากลุ่มสรุปได้ว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มทดลองได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทยหลังจากการเรียนรู้ด้วยตนเองและการปฏิบัติ ในด้าน รัก-ศรัทธาในพระเจ้ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.42 รองลงมา คือ ประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 41.82 ดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า คิดเป็นร้อยละ 40.00 รักผู้เรียนและกระทำการต่างๆให้ดีขึ้นอยู่เสมอ และด้านที่ได้รับการพัฒนาเป็นลำดับสุดท้าย คือ ทำงานเป็นหมู่คณะ คิดเป็นร้อยละ 12.73

ผลจากการทำแบบสอบถามเพื่อหาค่าผลสัมฤทธิ์ ด้วยการวิเคราะห์จากค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ในภาพรวม เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มทดลองมีระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.2137$ S.D. = .29265) สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.6509$ S.D.=.38928)

สรุปได้ว่า ผู้เข้าร่วมการทดลองมีความเข้าใจการสอนคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนเพิ่มขึ้น ได้รับการพัฒนาทักษะการสอนเพิ่มขึ้นในทุกด้าน ทั้งในด้านบริบท ประสบการณ์ การไตร่ตรอง การปฏิบัติ และการประเมินผล และได้รับการพัฒนาด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทยตามวัตถุประสงค์ของแผนกิจกรรมการเรียนรู้และความต้องการของผู้เข้าร่วมทดลองเอง เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้พบว่าหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้มีระดับการพัฒนาที่สูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

3.4 ผลจากการติดตามผล

ผลการติดตามผลหลังจากการเรียนรู้และการปฏิบัติในระยะเวลา 31 วันด้วยการสนทนากลุ่ม สรุปได้ว่า ผู้เข้าร่วมการทดลองได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ใน 4 ด้านด้วยกัน คือ

3.4.1 ด้านเนื้อหา กลุ่มทดลองมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย มีความเหมาะสมในด้านเนื้อหา โดยมีข้อคิดเห็น เช่น เนื้อหาของแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทยสามารถนำไปจัดการเรียนการสอนได้จริง เพราะเนื้อหามีความสอดคล้องกับเรื่องที่ต้องการพัฒนาตนเอง เนื้อหาเข้ากับสถานการณ์และบริบทของคนไทย มีความเรียบง่าย แต่ในขณะเดียวกันก็เข้าถึงผู้สอน และผู้เรียนทำให้ผู้สอนง่ายต่อการนำไปใช้ ผู้เรียนก็รับรู้และเข้าใจได้

3.4.2 ด้านการนำเสนอ กลุ่มทดลองมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย มีความเหมาะสม ในด้านการนำเสนอ โดยให้เหตุ เช่น การนำเสนอของแต่ละแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยมีความเป็นลำดับขั้นตอนที่สามารถนำไปใช้ได้จริง มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับเนื้อหา มีความหลากหลาย และสามารถประยุกต์กิจกรรมอื่นมาปรับใช้ให้เหมาะสม

3.4.3 ด้านการนำแผนกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ในการสอน กลุ่มทดลองมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์สามารถนำไปใช้ได้จริง โดยมีเหตุผล เช่น เป็นวิธีการสอนที่มีขั้นตอนอย่างละเอียด ชัดเจน เป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกัน เมื่อได้ใช้แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาการสอนคำสอนนี้ ทำให้รู้สึกมั่นใจว่าการสอนจะเกิดผลที่ดีต่อผู้เรียน และช่วยพัฒนาการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นการสอนคำสอนที่เป็นขั้นตอน แบบค่อยเป็นค่อยไป เริ่มจากง่ายไปสู่ยาก การได้มีโอกาสเรียนรู้และได้ฝึกหัด ทำให้การสอนคำสอนง่ายขึ้น และความคิดสร้างสรรค์นี้จะใช้กิจกรรมอื่นๆ เพื่อให้ได้ความเหมาะสมกับผู้เรียน และสภาพแวดล้อมที่ผู้เรียนอาศัยอยู่

3.4.4 ด้านการพัฒนาชีวิตครูคำสอน หลังจากได้นำแผนกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ ผู้เข้าร่วมการทดลองได้เปลี่ยนแปลงชีวิตการเป็นครูคำสอนที่ดีขึ้น ตัวอย่างเช่น การนำประสบการณ์ 31 วัน ทำให้ตนเองได้พัฒนาทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในทุกด้าน เป็นต้น ได้รู้จักการดำเนินชีวิตรัก สรัทธาในพระเจ้ามากขึ้น ดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า ราพึงพระวาจาแบบจริงจัง และมีจิตสำนึกในการประทับอยู่ของพระองค์ ประเมินตนเองและการทำงานอยู่เสมอ พัฒนาตนเองให้ดีขึ้น ได้อ่านเครื่องหมายแห่งกาลเวลาภายใต้การทรงนำของพระจิต ทำให้ชีวิตมีความสุข เกิดแรงบันดาลใจในการสอนมากขึ้น ช่วยส่งเสริมด้านการไตร่ตรองถึงชีวิตของตนเองมากขึ้น ใส่ใจบุคคลรอบข้าง อยากรับเป็นครูคำสอนที่มีคุณธรรม ดังเช่นพระเยซูเจ้า อยากรู้อุทิศตนเพื่อเด็กๆ ทำให้มีวิสัยทัศน์เปิดกว้างขึ้น และรักงานคำสอนมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนและผู้สอน มีการยอมรับกันและกันสนใจและใส่ใจกันมากขึ้น การไตร่ตรองและการประเมินผลช่วยทำให้เกิดข้อคิดมาใช้เป็นแนวทางในชีวิตประจำวัน

3.5 ผลการประเมินและปรับปรุงแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย

จากการวิเคราะห์จากค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสต์ (Best) พบว่า แผนกิจกรรมการ

เรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย มีผลสัมฤทธิ์โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.49$ S.D. = .271) และแผนกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย มีผลสัมฤทธิ์โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.58$ S.D. = .258)

สรุปได้ว่า แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนมีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก ส่วนแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทยมีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมากที่สุด

จากการสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มทดลอง เรื่อง ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย สรุปได้ว่ามี 2 ด้านด้วยกัน คือ

ด้านที่ 1 ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ ควรให้มีการฝึกปฏิบัติการตั้งคำถามให้มากขึ้น ควรใช้เวลาในการพิจารณาบทเรียนและทำใบงานมากกว่านี้ เพราะการเรียนแบบนี้เป็นแบบใหม่ที่ทำให้ผู้เรียนได้สัมผัสได้ปฏิบัติมากกว่าที่จะแค่เรียนรู้ในห้องเท่านั้น ควรจัดให้มีการวางแผนการสอนโดยการทำงานเป็นทีมจะทำให้ได้ความรู้ที่หลากหลายและเกิดประสิทธิภาพของแผนมากขึ้น ควรใช้เวลาให้ฝึกปฏิบัติ การไตร่ตรองและมากกว่านี้ ควรมีตัวอย่างที่ชัดเจนเพื่อนำไปเป็นแบบอย่างในการนำไปใช้ ควรใช้เวลาในการไตร่ตรอง และการตั้งคำถามให้มากขึ้น

ด้านที่ 2 ข้อเสนอแนะในการนำแผนไปใช้ ได้แก่ ควรปลูกฝังเด็ก ๆ ให้รู้จักการไตร่ตรองมากขึ้น ควรเน้นให้เด็กปฏิบัติด้วยน้ำใจของตนเองมิใช่ถูกบังคับจากผู้สอน ควรฝึกเด็กให้มีประสบการณ์และการไตร่ตรองในชีวิตมากขึ้น ควรมีการนำไปประยุกต์ให้เหมาะสมกับสภาพสถานการณ์ และบริบทของสังคมไทยในแต่ละท้องถิ่น การเขียนแผนการสอนคำสอน เมื่อนำมาปฏิบัติจริงอาจมีการปรับให้เข้ากับบริบทและสถานการณ์ปัจจุบัน (อาจไม่ตรงกับแผนการสอนคำสอน) ควรประชาสัมพันธ์ให้สถานศึกษาคาทอลิกและองค์กรต่างๆ นำวิธีการนี้ไปใช้ ควรมีการนำไปประยุกต์ใช้กับวิชาอื่นๆ ได้ การสอนตามแนวอิกญาเซียน เป็นการเน้นด้านการไตร่ตรอง ซึ่งผู้สอน ควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์จริง เช่น ประสบการณ์พบกับพระเจ้า อยากให้มีการอบรมครูคำสอนอย่างต่อเนื่อง เป็นระยะๆ เพื่อเพิ่มความเข้าใจให้มากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ผู้วิจัยอภิปรายตามวัตถุประสงค์ 3 ประการดังนี้ 1) การศึกษาสภาพความต้องการในการปฏิบัติงานของครูคำสอนในด้านทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย 2) การพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย และ 3) การศึกษาผลสัมฤทธิ์การทดลองใช้แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย

1. ครูคำสอนกลุ่มทดลองมีสภาพความต้องการในการปฏิบัติงานด้านทักษะการสอน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ในระดับมาก

1.1 ครูคำสอนกลุ่มตัวอย่างมีระดับความต้องการการพัฒนาทั้งด้านทักษะการสอน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทยที่อยู่ในระดับมากในทุกด้าน

ผลการประเมินความต้องการจากกลุ่มตัวอย่างพบว่า ในภาพรวม พบว่าทักษะการสอนมีระดับความต้องการการพัฒนามีค่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = .504) ในขณะที่ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ กลุ่มทดลองมีความต้องการการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = .594) เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจความต้องการการเข้ารับการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทยที่พบว่าครูคำสอนร้อยละ 95.62 มีความต้องการที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

จึงสรุปได้ว่าครูคำสอนมีความต้องการที่จะได้รับการพัฒนาตนเองให้มากขึ้นทั้งด้านทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสาเหตุ 3 ประการ ดังนี้

1.1.1 เป็นผลจากการคัดเลือกครูคำสอนเข้ามาทำหน้าที่สอนคำสอน เพราะครูคำสอนที่เข้ามาทำหน้าที่เป็นบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกและการรับรองจากผู้รับผิดชอบในแต่ละองค์กรอย่างเข้มงวด และครูคำสอนเข้ามาทำหน้าที่นี้ด้วยความสมัครใจ

1.1.2 ครูคำสอนต้องการพัฒนาตนเองตามนโยบายของศูนย์คริสตศาสนธรรมประจำสังฆมณฑลที่ตนเองสังกัด ทั้งนี้เพราะครูคำสอนในประเทศไทยทุกคนจะต้องสังกัดเขตสังฆมณฑลใดสังฆมณฑลหนึ่งใน 10 สังฆมณฑลทั่วประเทศ และแต่ละสังฆมณฑลมีศูนย์คริสตศาสนธรรมประจำสังฆมณฑลของตนเพื่อทำหน้าที่อำนวยความสะดวกด้านคำสอนดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ ศูนย์คริสตศาสนธรรมจำเป็นจะต้องพัฒนาบุคลากรประจำศูนย์

ของตนอยู่เป็นประจำ ดังนั้นความต้องการการพัฒนาทั้งด้านทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์จึงเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของศูนย์คริสตศาสนธรรม

1.1.3 เป็นความต้องการของครูคำสอนเองที่ต้องการเรียนรู้ทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในรูปแบบใหม่ๆ เพื่อพัฒนาตนเองจากการสอนเดิมๆที่ได้ปฏิบัติ เพราะจากการวิเคราะห์แบบสอบถามถึงประสบการณ์และภูมิหลังของครูคำสอนกลุ่มทดลองพบว่า ครูคำสอนกลุ่มทดลองทั้งหมด 15 คน (คิดเป็นร้อยละร้อย) ไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยมาก่อน และในการเตรียมการสอนในการสอนคำสอนแต่ละครั้ง กลุ่มทดลองจำนวนร้อยละ 66.67 เตรียมการสอนคำสอนและดำเนินการสอนตามคู่มือที่โรงเรียนหรือสถาบันจัดเตรียมให้ ดังนั้นเมื่อมีโอกาสได้รับการเรียนรู้กลุ่มทดลองทั้งหมดร้อยละร้อย ได้แสดงความคาดหวังว่าจะได้ความรู้ความเข้าใจ ทักษะการสอน มีมุมมองและวิธีการสอนใหม่ๆ เพื่อนำมาพัฒนาทักษะการสอนและการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยได้ ความต้องการที่จะพัฒนานี้ทำให้เข้าใจได้ว่าการสอนคำสอนที่ผ่านมากลุ่มทดลองไม่ได้มีแบบแผนในการสอนคำสอนของตนเอง การสอนคำสอนกระทำไปตามคู่มือ โดยการศึกษาคู่มือที่ถูกออกแบบสำหรับการสอนคำสอนทั่วไป จึงทำให้เนื้อหาและวิธีการสอนไปเป็นไปตามสภาพความเป็นจริงของผู้เรียน ดังนั้นการเรียนรู้แนวทางในการสอนคำสอนที่กลุ่มทดลองไม่เคยได้เรียนรู้จึงเป็นความสนใจและความคาดหวังของพวกเขา

ทั้งนี้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของคู่มือแนะแนวการสอนคำสอนในประเทศไทยที่ต้องการให้มีบุคลากรด้านคำสอนที่ดีที่สุดสำหรับงานในด้านนี้ โดยให้เริ่มจากการคัดเลือกครูคำสอนที่มีใจรักและศรัทธา สนใจที่จะทำหน้าที่การสอนคำสอนทั้งด้วยการสอนด้วยวาจาและการดำเนินชีวิตที่ดีเป็นแบบอย่างให้กับผู้อื่นได้ โดยระบุว่า “ควรคัดเลือกผู้สมัครที่มีแรงจูงใจในเชิงบวก แสดงออกถึงความเชื่อและความศรัทธาในการเจริญชีวิตประจำวัน มีน้ำหนึ่งใจเดียวกันกับผู้อภิบาลและผู้ร่วมงาน มีจิตตารมณ์เยี่ยงธรรมทูต มีความกระตือรือร้นที่จะแพร่ธรรม รักเพื่อนพี่น้อง สนใจที่ใจถ่ายทอดหลักการและชีวิตของพระเยซูคริสตเจ้า โดยการสอนและแบบอย่างที่ดีของชีวิต” (คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรมแผนกคริสตศาสนธรรม, 2010: ข้อ 145)

และยังสอดคล้องกับข้อเสนอแนะเรื่องบทบาทหน้าที่ของศูนย์คริสตศาสนธรรม (Officium Catecheticum) ที่จะต้องกำกับดูแลงานการพัฒนาบุคลากรของศูนย์คริสตศาสนธรรมเอง และการพัฒนาครูคำสอนประจำสังฆมณฑลอย่างต่อเนื่อง ทั้งทางด้าน การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการสอนคำสอนในเขตสังฆมณฑล การพัฒนาแผนการปฏิบัติด้านคำสอน การส่งเสริมการอบรมครูคำสอน เป็นต้น จึงทำให้ผู้รับผิดชอบและตัวครูคำสอนเองให้ความสนใจที่จะพัฒนาองค์กรและตนเองให้มีความรู้และทักษะใหม่ๆอยู่เสมอ ทั้งนี้เพราะหน้าที่ของศูนย์คริสตศาสนธรรม คือ

“เครื่องมือที่พระสังฆราชในฐานะเป็นหัวหน้าของชุมชนและเป็นครูคำสอนได้ใช้สำหรับอำนวยการและดูแลกิจกรรมด้านการสอนคำสอนทั้งหมดของสังฆมณฑล” (สมณกระทรวงว่าด้วยเรื่องพระสงฆ์, 2006: ข้อ153)

1.2 ครูคำสอนมีสภาพความต้องการด้านทักษะการสอน อยู่ในระดับมาก

จากการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า ครูคำสอนมีความต้องการทักษะการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = .504) แม้ว่าจะมีความคุ้นเคยและได้ใช้ทักษะการสอนคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนอยู่แล้ว แต่อาจจะไม่ได้ปฏิบัติอย่างเป็นระบบหรือตามลำดับขั้นตอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าแต่ละคนได้ผ่านการเรียนคำสอนตั้งแต่ในวัยเด็กตามธรรมเนียมปฏิบัติและตามกฎหมายของพระศาสนจักรคาทอลิก (Cannon Law) ซึ่งเริ่มเรียนคำสอนตั้งแต่อยู่ในครอบครัว โดยมีบิดามารดาเป็นครูคำสอนคนแรกของคุณ และเมื่อลูกเข้าสู่วัยเรียน ลูกๆ ต้องเข้าเรียนคำสอนที่โบสถ์หรือที่โรงเรียน ได้จัดขึ้นจนกระทั่งจบการศึกษาระดับสามัญศึกษา นอกจากนี้โบสถ์ยังมีกิจกรรมการฝึกอบรมในรูปแบบของกลุ่มหรือองค์กรต่างๆ เช่น กลุ่มเยาวชน กลุ่มเยาวชน เพื่อเป็นการสอนคำสอนอย่างต่อเนื่องให้กับสมาชิกของโบสถ์ คริสตชนคาทอลิกจึงมีความคุ้นเคยกับการเรียน ระบบ และวิธีการการเรียนการสอนคำสอนในรูปแบบต่างๆ อยู่ตลอดเวลา เมื่อได้คัดเลือกเข้ามาเป็นครูคำสอนพวกเขาจึงสามารถนำทักษะการสอนที่ได้รับจากครูคำสอนในอดีตมาใช้ในการสอนคำสอนของพวกเขาได้ นอกจากนี้จากการสำรวจพบว่าครูคำสอนส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 68.22) และปฏิบัติงานประจำในโรงเรียน (ร้อยละ 71.72) ซึ่งทำให้ครูคำสอนมีทักษะการสอนในวิชาการต่างๆ ที่ตนเองรับผิดชอบที่สามารถนำมาใช้ในการสอนคำสอนได้อย่างดีอีกด้วย แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงประสบการณ์ในการสอนคำสอนพบว่า ครูคำสอนกลุ่มทดลองมีประสบการณ์ในการสอนคำสอนอยู่ในระหว่าง 1-5 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 43.73) รองลงมา มีประสบการณ์การสอนระหว่าง 6-10 ปี (ร้อยละ 17.49) ดังนั้นแม้ว่าครูคำสอนในประเทศไทยจะมีทักษะการสอนที่อยู่ในระดับมาก แต่ยังคงมีความต้องการที่จะได้รับการพัฒนาด้านทักษะการสอนคำสอนอย่างต่อเนื่องต่อไป

สอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากคู่มือแนะแนวทั่วไปสำหรับการสอนคำสอน (1997) เรื่องการให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาครูคำสอน ทั้งนี้เพราะว่าในบรรดางานต่างๆ ของพระศาสนจักรคาทอลิกนั้น งานการพัฒนาบุคลากรถือว่าเป็นงานที่สำคัญที่สุด สำคัญมากกว่าเครื่องมือหรืออุปกรณ์การสอนที่ทันสมัยใดๆ “ภารกิจเหล่านี้ทั้งหมดเกิดจากความเชื่อมั่นว่างานอภิบาลในรูปแบบใดๆ ก็ตามจะไม่ก่อให้เกิดผลดีใดๆ เลยหากไม่อาศัยบุคลากรที่ได้รับการฝึกอบรมและมีความสามารถอย่างแท้จริง เครื่องมือต่างๆ ที่จัดไว้สำหรับงานคำสอนนั้นจะเกิดผลดีจริงมิได้เลย ถ้ามิได้มีการใช้อย่างถูกต้องโดยครูคำสอนที่ผ่านการฝึกอบรมมาแล้ว ดังนั้น

การฝึกอบรมครูคำสอนให้มีความสามารถเพียงพอ จึงไม่อาจละเลยเรื่องที่สำคัญต่าง ๆ เช่น การปรับเนื้อหาเอกสารต่าง ๆ ให้ทันสมัยขึ้น และการจัดระบบการสอนคำสอนในรูปแบบใหม่” (ข้อ 234) และสอดคล้องกับคู่มือแนะแนวการสอนคำสอนในประเทศไทย (2010) ที่ได้ให้ความสำคัญแก่ครูคำสอนและการพัฒนาครูคำสอนที่เชื่อว่าเป็นการทรงเรียกของพระเจ้าให้มากระทำหน้าที่ที่สำคัญของพระศาสนจักรคาทอลิก “กระแสเรียกของฆราวาสในด้านการสอนคำสอนมาจากศีลล้างบาป ได้รับการเสริมพลังด้วยการรับศีลกำลังพวกเขาจึงมีส่วนร่วมใน ‘งานศาสนบริการของพระคริสตเจ้าในฐานะสงฆ์ ประกาศ และกษัตริย์’ นอกเหนือจากกระแสเรียกทั่วไปให้ทำงานแพร่ธรรมแล้ว ฆราวาสบางคนได้รับการเรียกเป็นพิเศษ ให้มาเป็นครูคำสอนซึ่งได้รับการเรียกจากพระจิตเจ้า มาสู่พันธกิจของพระศาสนจักรภายใต้การนำของพระสังฆราชและเป็นผู้ประสานงานอย่างพิเศษกับกิจกรรมแพร่ธรรมของพระศาสนจักร พระศาสนจักรเห็นถึงความสำคัญของกระแสเรียกนี้ ‘ในปัจจุบันนี้ เนื่องจากมีบรรพชิต น้อยลงสำหรับเทศน์สอน และทำงานอภิบาลคริสตชนซึ่งมีจำนวนมาก หน้าที่ของผู้สอนคำสอนจึงมีความสำคัญมาก ฉะนั้น การอบรมผู้สอนคำสอนจึงต้องทำอย่างดี และให้เหมาะสมกับความเจริญทางวัฒนธรรม จนเขาสามารถปฏิบัติหน้าที่ของเขาได้อย่างดีที่สุดในฐานะเป็นผู้ร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพของพระสงฆ์’

สำหรับความคุ้นเคยกับการเรียนคำสอนนั้น คริสตชนคาทอลิกทุกคนต่างได้รับการหล่อหลอมและคุ้นเคยมาตั้งแต่วัยเยาว์ โดยเริ่มการเรียนคำสอนตั้งแต่อยู่ในอ้อมกอดของครอบครัว โดยมีบิดามารดาเป็นครูคำสอนคนแรกของลูก ครูคำสอนทุกคนต่างมีประสบการณ์เช่นเดียวกัน จึงทำให้ครูคำสอนมีความคุ้นเคยกับทักษะการสอนคำสอนมาตั้งแต่วัยเด็ก ทั้งนี้เป็นไปโดยสอดคล้องกับกฎหมายของพระศาสนจักร (Cannon Law) ที่ยืนยันถึงการเรียนคำสอนในบ้าน โดยมีบิดามารดาเป็นครูคำสอนไว้ว่า “การเอาใจใส่ในเรื่องการสอนคำสอน เป็นหน้าที่ของสมาชิกทุกคนในพระศาสนจักร ตามบทบาทของแต่ละคน โดยอยู่ภายใต้การดูแลของผู้ใหญ่ผู้มีอำนาจที่ชอบด้วยกฎหมายฝ่ายพระศาสนจักร บิดามารดา มีหน้าที่มากกว่าผู้อื่นในการอบรมลูกของตนในความเชื่อและการปฏิบัติชีวิตคริสตชน ด้วยวาจาและแบบอย่าง ผู้ทำหน้าที่แทนบิดามารดา และพ่อแม่อุปถัมภ์ มีหน้าที่รับผิดชอบเท่ากัน” (คณะกรรมการที่ปรึกษาด้านกฎหมายพระศาสนจักรภายใต้สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2000: มาตรา 774) และยังสอดคล้องกับคำแถลงของสภาสังคายนา เรื่องการอบรมตามหลักคริสตธรรม (1965) ที่ได้กล่าวถึงบทบาทของบิดามารดาในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบในการอบรมคนแรกของลูกไว้ดังนี้ “บิดามารดา เมื่อให้กำเนิดแก่ลูกแล้ว มีพันธะอันหนักยิ่งจะต้องเลี้ยงดูอบรมลูก เพราะเหตุนี้ต้องถือว่าบิดามารดาเป็นผู้อบรมสำคัญคนแรกของลูก หน้าที่อบรมของบิดามารดามีความสำคัญอย่างยิ่งยวด จนว่าถ้าขาดการอบรมของบิดามารดา ก็ยากที่จะหาการอบรมอื่นใดมาทดแทนได้ บิดามารดา มีหน้าที่ต้องสร้างให้เกิดบรรยากาศในครอบครัวซึ่งมี

ความศรัทธาและความรักต่อพระเจ้าและต่อมนุษย์” (ข้อ 3) และเมื่อโตขึ้นคริสตชนคาทอลิกในวัยต่างๆจะต้องเข้าเรียนคำสอนตามที่โบสถ์ได้จัดขึ้นซึ่งเป็นไปตามกฎหมายของพระศาสนจักร (Canon Law) ที่กำหนดให้ พระสงฆ์เจ้าอาวาสทุกคนจัดการสอนคำสอนให้กับสมาชิกทุกคนของโบสถ์ของตน “พระสงฆ์เจ้าอาวาสโดยหน้าที่ต้องเอาใจใส่จัดให้มีการอบรมคำสอน แก่ผู้ใหญ่ เยาวชน และเด็ก” (มาตรา 776) โดยให้เจ้าอาวาสเอาใจใส่พิเศษ “1) ให้การสอนคำสอนที่เหมาะสมกับการประกอบศีลศักดิ์สิทธิ์ 2) ให้เด็กๆเตรียมรับศีลศักดิ์สิทธิ์อภัยบาปและศีลมหาสนิทครั้งแรกรวมทั้งศีลกำลังด้วย โดยการอบรมคำสอนเป็นเวลานานพอสมควร 3) ให้เด็กๆที่ได้รับศีลมหาสนิทครั้งแรกแล้ว ได้รับการอบรมคำสอนให้เกิดผลและลึกซึ้งยิ่งขึ้น 4) ให้ผู้ที่พิการทางกายหรือทางสติปัญญา ได้รับการอบรมคำสอนเท่าที่สภาพของเขายอมรับ 5) ให้ความเชื่อของหนุ่มสาวและผู้ใหญ่ได้รับความเข้มแข็ง แสงสว่าง และการพัฒนาด้วยวิธีการ และการริเริ่มต่างๆ (เทียบ มาตรา 777) จึงทำให้เห็นได้ว่าคริสตชนคาทอลิกจะต้องได้รับการเรียนคำสอนในทุกช่วงวัยของชีวิต ซึ่งทำให้ครูคำสอนเองได้รับแรงบันดาลใจ ความมั่นใจ และคุ้นเคยกับทักษะการสอนต่างๆที่ตนเองเคยได้รับมา จนสามารถนำมาปรับใช้ในการสอนคำสอนของตนเองได้ แต่อย่างไรก็ตามครูคำสอนยังมีความต้องการการพัฒนา ด้านทักษะการสอนคำสอนให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้รับผิดชอบงานด้านคำสอนที่จะต้องดำเนินการต่อไป

1.3 ครูคำสอนให้ความสำคัญทักษะการไตร่ตรองในการสอนคำสอนเป็นลำดับแรก ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ครูคำสอนมีความต้องการที่จะพัฒนาทักษะด้านการไตร่ตรองมากที่สุด ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = .598) ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ประสบการณ์การสอนคำสอนของครูคำสอนเองที่ครูคำสอนร้อยละ 66.67 ได้เตรียมการสอนคำสอนและดำเนินการสอนตามคู่มือที่โรงเรียนหรือสถาบันจัดเตรียมให้ ส่วนร้อยละ 33.33 เขียนแผนการสอนคำสอนขึ้นเองโดยปรับให้เหมาะสมกับผู้เรียน การสอนตามคู่มือสำเร็จรูปนี้ทำให้ครูคำสอนไม่ได้มีโอกาสไตร่ตรองบทเรียนอย่างลึกซึ้ง เป็นการสอนลำดับขั้นตอนจากคู่มือการสอนคำสอน จึงไม่มีประสบการณ์จากการไตร่ตรองด้วยตนเอง และไม่ได้ให้โอกาสผู้เรียนได้ไตร่ตรองถึงหลักคำสอน จากการวิเคราะห์ผลจากแบบสอบถาม ครูคำสอนบางส่วนมีความคุ้นเคยทักษะการไตร่ตรองกันบ้างแล้ว แต่ยังมีอีกจำนวนหนึ่งที่ประเมินตนเองว่าโดยส่วนตัวแล้วไม่ค่อยได้ไตร่ตรองและไม่ได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ไตร่ตรองถึงหลักคำสอนที่ได้เรียนรู้ การสอนคำสอนส่วนใหญ่จะเป็นการเน้นการเรียนรู้ด้านสติปัญญาและท่องจำ ดังนั้นครูคำสอนจึงให้ความสนใจที่จะพัฒนาทักษะการไตร่ตรองมากกว่าทักษะการสอนในด้านอื่นๆ

สอดคล้องกับการวิเคราะห์ของสภาการศึกษาคาทอลิกที่ได้สรุปถึงสภาพการเรียนการสอนในปัจจุบันที่ว่า “การสอนคำสอนส่วนใหญ่ยังคงถูกจำกัดด้วยรูปแบบสองชั้น

จากประสบการณ์ไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งครูคำสอนมีบทบาทสำคัญมากกว่าผู้เรียน ดังนั้น ผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอนในลักษณะนี้จะเกิดผลดีกับเด็กที่มีความจำดี ตอบคำถามในเชิงความรู้ได้ แต่จะขาดในด้านการวิเคราะห์ ไตร่ตรองที่ทำให้เกิดเจตคติได้จะให้ผู้เรียนได้มากกว่าแค่ความรู้” ทั้งนี้เพราะว่า “เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสอนคำสอนเองที่ส่วนใหญ่จะเป็นการสอนในลักษณะที่เรียกว่ารูปแบบการสอนแบบสองขั้น “Two-Step” หมายถึง วิธีการสอนที่ครูเป็นผู้ที่มีอำนาจที่สุดในการแจกจ่ายความรู้ ครูเป็น “ผู้รู้” ส่วนผู้เรียนเป็นรับ หรือ “ผู้ไม่รู้” ที่ต้องคอยรอ จดจำ และเก็บรักษาความรู้เอาไว้ การสอนเช่นนี้เป็นการสอนในรูปแบบของ “chalk-and-talk” ซึ่งหมายถึงจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการเน้นครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher Center) วิธีการสอนในรูปแบบนี้ได้ปฏิบัติกันมาในการสอนคำสอนที่ปรากฏอยู่ในหนังสือคำสอนคาทอลิกจำนวนมากในประเทศไทย (สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย 2556: ข้อ 21) และยังคงตรงกับความต้องการของครูคำสอนเอง ตัวอย่างจากการประเมินของกลุ่มทดลองที่สะท้อนให้เห็นประโยชน์ในการนำทักษะการไตร่ตรองไปใช้ เช่น “การเข้าร่วมกิจกรรมทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการเตรียมตัวเองในการสอนคำสอน โดยการให้เวลากับไตร่ตรอง และเห็นความสำคัญของการนำทักษะเหล่านี้ไปใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 2) การสนับสนุนให้ครูคำสอนได้เรียนรู้ทักษะการไตร่ตรองจึงเป็นแนวทางในการช่วยแก้ไขการสอนคำสอนที่ผ่านมาได้สอดคล้องกับแนวทางสภาการศึกษาคาทอลิกได้นำเสนอแนวทางในการใช้ทักษะการไตร่ตรองในการสอนคำสอนไว้ว่า “ในขั้นตอนของการไตร่ตรองนี้ เราอาจจะใช้ความจำ ความเข้าใจ จินตนาการ และความรู้สึก เข้ามาจับความหมายและคุณค่าที่สำคัญของสิ่งที่เรากำลังเรียนรู้อยู่ เพื่อค้นหาความสัมพันธ์ของเรื่องนั้นกับแง่มุมอื่นๆ ของความรู้และกิจกรรมของมนุษย์ และเห็นคุณค่าของผลที่จะตามมาในการค้นหาความจริงและอิสรภาพอย่างต่อเนื่อง การไตร่ตรองนี้เป็นกระบวนการหล่อหลอมและปลดปล่อยให้เป็นอิสระ การไตร่ตรองนี้สร้างจิตสำนึกของผู้เรียน (ความเชื่อ คุณค่าชีวิต ทศนคติ และวิธีการคิดทั้งหมดของผู้เรียน) ในลักษณะที่ผู้เรียนจะได้รับการกระตุ้นให้ก้าวพ้นจากการรับรู้ ไปสู่การลงมือปฏิบัติ” (สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2556: ข้อ 48)

1.4 ครูคำสอนให้ความสำคัญกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านอุทิศตนเพื่อสังคม

จากการวิจัยสรุปได้ว่าครูคำสอนต้องการคุณลักษณะด้านการอุทิศตนเพื่อสังคมมากในลำดับที่ 3 ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = .666) รองจากรักศรัทธาในพระเจ้าและการดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูคำสอนจะต้องอุทิศตนทำงานเพื่อสังคมและศาสนานอกจากมีหน้าที่การงานของตนอยู่แล้ว ซึ่งจากตัวเลขของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ครูคำสอนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 71.72) ปฏิบัติงานประจำโรงเรียน เป็นครูคำสอนที่ทำงานบางเวลา และอีกส่วนหนึ่ง

(ร้อยละ 11.66) เป็นครูคำสอนที่ทำงานเต็มเวลา เป็นครูคำสอนที่ทำงานประจำวัดและประจำศูนย์ คริสตศาสนธรรม ดังนั้นการที่ครูคำสอนบางเวลาที่ต้องทำหน้าที่สอนประจำในโรงเรียนนั้นไม่ได้แค่สอนคำสอนเท่านั้น แต่จะต้องสอนวิชาอื่นๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ของครูตามภาระหน้าที่ของครู โดยทั่วไปอีกด้วย การสอนคำสอนจึงเป็นงานที่เพิ่มเข้ามานอกเหนือจากงานในหน้าที่ประจำของตนเอง ซึ่งต่างกับครูคำสอนประจำวัดและประจำศูนย์คริสตศาสนธรรมที่ทำงานด้านการสอนคำสอนโดยตรง นอกจากนี้อีกปัจจัยหนึ่งก็คือมีครูคำสอนจำนวนมาก (ร้อยละ 42.27) ที่แต่งงานมีครอบครัว ที่จะต้องรับผิดชอบจึงทำให้งานการสอนคำสอนเป็นงานที่ต้องอุทิศตนเพื่อสังคมมากขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าครูคำสอนรู้สึกว่าคุณต้องทำงานมากขึ้น แต่ตนเองมีความเต็มใจที่จะปฏิบัติหน้าที่การสอนคำสอนเพราะเห็นว่าการสอนคำสอนเป็นการทำงานเพื่ออุทิศเพื่อสังคมและเพื่อตอบสนองความรักต่อพระเจ้าและเพื่อนมนุษย์ซึ่งเรื่องนี้พระศาสนจักรคาทอลิกตระหนักดีถึงความเสียหายของบรรดาครูคำสอนเหล่านี้ และพยายามที่จะสนับสนุนให้ครูคำสอนได้รับกำลังใจที่จะปฏิบัติหน้าที่การสอนคำสอนต่อไปด้วยความศรัทธาและเข้มแข็งต่อไป

สอดคล้องกับคู่มือครูคำสอน (1994) ที่ได้จำแนกครูคำสอนได้เป็น 2 ประเภทคือ ครูคำสอนที่ทำงานเต็มเวลากับครูคำสอนที่ทำงานบางเวลา โดยพระศาสนจักรคาทอลิกตระหนักดีว่าครูคำสอนทั้ง 2 ประเภทต่างเป็นบุคคลที่ได้อุทิศตนทำงานรับใช้สังคมและพระศาสนจักรคาทอลิก รับใช้พระเจ้าและเพื่อนมนุษย์ด้วยความเข้มแข็งตามภาระหน้าที่ของตนเอง “ครูคำสอนที่ทำงานเต็มเวลาคือ ผู้ที่อุทิศชีวิตในการบริการรับใช้และเป็นที่รู้จักอย่างเป็นทางการว่าเป็นครูคำสอน ส่วนครูคำสอนที่ทำงานบางเวลา (PART TIME) มีชื่อจำกัดในการบริการรับใช้มากกว่า แต่ยังคงคุณค่าให้ความร่วมมือ สัดส่วนระหว่างครูคำสอนสองประเภทนี้ต่างกันไปในแต่ละสถานที่ แต่โดยทั่วไป ครูคำสอนที่ทำงานบางเวลามีมากกว่าครูคำสอนที่ทำงานเต็มเวลาครูคำสอนทั้งสองประเภททำงานต่างกัน เราเห็นความหลากหลายของงานซึ่งขึ้นกับพื้นที่ที่ต่างกันไป” (ข้อ 4)

สำหรับครูคำสอนที่แต่งงานแล้ว พระศาสนจักรเล็งเห็นถึงคุณค่าอันสูงส่งของชีวิตแต่งงานกับการทำหน้าที่เป็นครูคำสอน เพราะการมีชีวิตครอบครัวทำให้ครูคำสอนเข้าใจชีวิตในความเป็นจริง มีประสบการณ์ตรงกับความสุขหรือความทุกข์ของชีวิต เข้าใจถึงความหวัง ความต้องการที่แท้จริงของมนุษย์ สอดคล้องกับคำสอนจากคู่มือครูคำสอน 1994 ข้อ 6 ที่ระบุว่า “สำหรับครูคำสอนที่แต่งงานแล้ว ชีวิตแต่งงานจะทำให้ชีวิตจิตของเขาสมบูรณ์ขึ้น ดังที่สมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสยืนยันว่า “เราปรารถนาให้ครูคำสอนที่แต่งงานแล้ว เป็นประจักษ์พยานถึงค่านิยมแบบคริสตชนเกี่ยวกับชีวิตแต่งงานอย่างสม่ำเสมอ เจริญชีวิตศีลศักดิ์สิทธิ์อย่างซื่อสัตย์ และให้การศึกษอบรมแก่บุตรธิดาของตนด้วยความสำนึกรับผิดชอบ” ชีวิตจิตในชีวิตแต่งงานมีผลกระทบ

อย่างมากต่อกิจกรรมของครูกำสอน และเป็นการดีสำหรับเขาที่จะช่วยเหลือคู่แข่งงานอื่น ๆ และบุตรธิดาในงานของเขา เพื่อว่าครอบครัวทั้งหมดจะได้ถ่ายทอดวิถีชีวิตของการเป็นประจักษ์พยานเยี่ยงธรรมทูต”

คู่มือฉบับเดียวกัน ในข้อ 4 ยังได้แสดงความห่วงใยต่อสภาพความเป็นอยู่ของครูกำสอน โดยได้ให้แนวทางในการสนับสนุนด้านการเงินในการครูกำสอนสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้มีมาตรฐานที่แน่นอนเหมาะสมกับแต่ละท้องถิ่นที่ “ไม่เพียงพอที่จะยึดกับจุดมุ่งหมายหนึ่ง แต่ต้องเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่จะเข้าถึงจุดมุ่งหมายนั้นด้วย และความคิดนี้เป็นจริงสำหรับการอบรมครูกำสอน ควรมีโครงการที่ปฏิบัติได้จัดหาโครงสร้างที่เพียงพอและการสนับสนุนทางการเงิน ผู้อบรมที่พร้อมด้วยคุณลักษณะ เพื่อจัดหาครูกำสอนที่ผ่านการอบรมมาอย่างดีเท่าที่ปรากฏลำดับขั้นของความสะดวกสบาย และระดับการศึกษาจะต่างกันตามความเป็นไปได้ที่แท้จริงของพระศาสนจักรท้องถิ่น แต่ละแห่ง แต่ควรบรรลุมหาวิทยาลัยที่แน่นอน โดยไม่ยอมพ่ายแพ้ต่อความยากลำบาก”

สำหรับพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม ได้คำนึงถึงความเสียดุลและการอุทิศตนเพื่อสังคมของบรรดาคูกำสอนจึงได้ออกประกาศเรื่อง ครูกำสอนและการตอบแทน ในวันที่ 2 กรกฎาคม ค.ศ. 2003 ลงนามโดยพระสังฆราช พเยาว์ มณีทรัพย์) ประธานคณะกรรมการคาทอลิกเพื่อศาสนธรรม โดยระบุถึงความบทบาทและความสำคัญของครูกำสอนตามหลักคำสอนของพระศาสนจักรคาทอลิก และได้ประกาศเรื่องการให้ค่าตอบแทนแก่ครูกำสอน เช่น ผู้ที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่าและสำเร็จการศึกษาที่ ศูนย์อบรมคริสตศาสนธรรมระดับชาติ ภาคฤดูร้อน (3 เดือน) ให้สถาบันคาทอลิกที่เขาสังกัด จ่ายเงินค่าเพิ่มวุฒิเทียบเท่าประกาศนียบัตรวิชาชีพ ผู้ที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่าและสำเร็จการศึกษาที่ศูนย์อบรมคริสตศาสนธรรมระดับชาติ ภาคปกติ (2 ปี) ให้สถาบันคาทอลิกที่เขาสังกัด จ่ายเงินค่าเพิ่มวุฒิเทียบเท่าอนุปริญญา ผู้ที่เรียนจบปริญญาตรี และไปศึกษาต่อที่ศูนย์อบรมคริสตศาสนธรรม ระดับชาติ ภาคฤดูร้อน (3 เดือน) โดยได้รับทุนการศึกษาจากต้นสังกัด เมื่อกลับเข้าทำงานตามที่ต้นสังกัดมอบหมาย ให้ได้ค่าเพิ่มวุฒิ 1 ชั้น ผู้ที่เรียนจบปริญญาตรี และไปศึกษาต่อที่ศูนย์อบรมคริสตศาสนธรรม (ระดับชาติ) ภาคปกติ (2 ปี) ครอบคลุมหลักสูตร โดยได้รับทุนการศึกษาจากต้นสังกัด เมื่อกลับเข้าทำงานตามที่ต้นสังกัดมอบหมาย ให้ได้รับค่าเพิ่มวุฒิ 2 ชั้น เป็นต้น (คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม แผนก คริสตศาสนธรรม, 2553: 124-127)

1.5 ครูกำสอนมีความต้องการการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้าน รัก-ศรัทธา ในพระเจ้ามากที่สุด

ผลการวิจัยสภาพความต้องการการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ว่า ครูคำสอนมีระดับความต้องการการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านรัก-ศรัทธาในพระเจ้ามากที่สุด ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = .613)

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ มาจากความสำนึกในบทบาทหน้าที่ของครูคำสอนเอง ครูคำสอนมีความจำเป็นที่จะต้องมีชีวิตที่สนิทสัมพันธ์กับพระเจ้าเป็นลำดับแรกหมายความว่า นอกจากการมีความรู้ถึงชีวิตและคำสั่งสอนของพระเจ้าแล้ว พวกเขาจะต้องมีใจที่รักและศรัทธาในองค์พระเจ้าก่อน จากนั้นพวกเขาจะต้องมีชีวิตที่งดงามด้วยการดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้าก่อนที่จะได้อาสาหรือได้รับการคัดเลือกให้มาเป็นครูคำสอน การทำหน้าที่ครูคำสอนมิใช่แค่การสอนด้วยคำพูดเท่านั้น แต่ด้วยการดำเนินชีวิตที่เป็นประจักษ์พยานยืนยันถึงคำสอนที่พวกเขาจะต้องถ่ายทอดไปยังบุคคลต่างๆ พวกเขาเป็นบุคคลสำคัญในการสร้างชุมชนคริสตชน งานจะบังเกิดผลสำเร็จเพียงใด ขึ้นอยู่กับการดำเนินชีวิตที่ดีของครูคำสอนมากกว่าวิธีการหรือสื่ออุปกรณ์ใด เพราะคนสมัยนี้เรียนรู้และเชื่อศรัทธาจากแบบอย่างมากกว่าคำพูด ครูคำสอนได้รับการเรียกให้มาเป็น “พยานถึงคำสอนและผู้ร่วมงานของพระเยซูเจ้า” ความต้องการที่จะพัฒนาตนเองในด้านความรัก-ศรัทธาในพระเจ้าและการดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้าจึงอยู่ในจิตสำนึกของครูคำสอนแต่ละคน และพวกเขาจะต้องพัฒนาตนเองจนตลอดชีวิต ทั้งนี้เพราะหน้าที่ของครูคำสอนคือการแนะนำให้มนุษย์ได้เข้ามาสัมพันธ์กับองค์พระเยซูเจ้า และร่วมชีวิตสนิทสัมพันธ์กับพระองค์อย่างแน่นแฟ้น ดังนั้นถ้าครูคำสอนไม่มีคุณลักษณะเช่นนี้ในชีวิตของตนเองก่อน ครูคำสอนก็ไม่สามารถที่จะให้ในสิ่งที่ตนเองไม่มีไม่ได้ (Nemo dat quod non habet) ความรัก-ศรัทธาในพระเจ้าส่งผลถึงการดำเนินชีวิตของครูคำสอน

สอดคล้องกับคู่มือครูคำสอน (1994 ข้อ 22) ที่ได้ระบุว่าครูคำสอนต้องมีชีวิตจิตที่ลึกซึ้ง ซึ่งหมายถึงการมีความรัก-ศรัทธาในพระเจ้า “ชีวิตจิตที่ลึกซึ้ง เพื่อที่จะให้การอบรมผู้อื่นในเรื่องความเชื่อ ครูคำสอนควรมีชีวิตจิตลึกซึ้ง เพราะชีวิตจิตเป็นแง่มุมที่สำคัญที่สุดในการอบรม ครูคำสอนที่แท้จริงคือนักบุญ ชีวิตจิตครูคำสอนอยู่บนพื้นฐานของการรวมเป็นหนึ่งกับความเป็นบุคคลของพระเยซูเจ้าในเรื่องความเชื่อและความรัก พระเยซูเจ้าได้ตรัสเรียก และทรงส่งครูคำสอนไปกระทำพันธกิจของพระองค์ เช่นเดียวกับพระเยซูเจ้าซึ่งทรงเป็นพระอาจารย์แต่ผู้เดียว (เทียบ มัทธิว, 23:8) ครูคำสอนรับใช้เพื่อนพี่น้องชายหญิงโดยการสอนและการทำงาน (เทียบ กิจการอัครสาวก, 1:1) ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความรัก เพื่อที่จะกระทำตามพระประสงค์ของพระบิดา ซึ่งเป็นการแสดงความรักเพื่อช่วยคนอื่นให้รอด พระประสงค์ของพระบิดาคืออาหารของครูคำสอนเช่นเดียวกับพระกระยาหารของพระเยซูเจ้า (เทียบ ยอห์น, 4:34) อุดมคติของครูคำสอนคือ การทำให้ชีวิตศักดิ์สิทธิ์ในขณะที่ดำเนินชีวิตเยี่ยงฆราวาสแพรวพราว”

ส่วนการอบรมด้านชีวิตจิตเพื่อให้ครูกำสอนมีความรัก-ศรัทธาในพระเจ้าและดำเนินชีวิตตามแบบฉบับของพระเยซูเจ้า นั่นคือ ครูกำสอนได้ให้ข้อแนะนำว่า “วิธีที่ดีที่สุดที่จะเข้าถึงวุฒิภาวะแห่งชีวิตภายในคือ เจริญชีวิตภาวนาและชีวิตแห่งศีลศักดิ์สิทธิ์อย่างเข้มข้น” และได้เน้นย้ำถึงศาสนกิจที่ครูกำสอนจะต้องปฏิบัติเพื่อจะได้เสริมสร้างความรัก-ความศรัทธาต่อพระเจ้า ได้แก่ การรับศีลมหาสนิทอย่างสม่ำเสมอและทุกวัน เพื่อเลี้ยงตัวเองด้วย “ปังทรงชีวิต” (ยอห์น, 6:34) เพื่อสร้าง “กายเดียวกัน” กับชุมชน (เทียบ 1 โครินธ์, 10:17) และถวายตัวเองแก่พระบิดาร่วมกับพระกายและพระโลหิตของพระเยซูเจ้า การทำให้พิธีกรรมมีชีวิตชีวา ในหลายมิติ เพื่อการเจริญเติบโตของตนเองและชุมชน การตอบรับในการสวดทำวัตร โดยเฉพาะสวดทำวัตรเช้าและสวดทำวัตรเย็น เพื่อร่วมเป็นหนึ่งในเดียวกับเพลงสรรเสริญพระเจ้าซึ่งพระศาสนจักรทูลเสนอต่อพระบิดา “ตั้งแต่ที่ดวงอาทิตย์ขึ้นจนถึงที่ดวงอาทิตย์ตก” (สดุดี, 113:3) การรำพึงภาวนาประจำวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรำพึงตามพระวาจาของพระเจ้าในท่าทีของกริพิสเฟงรำพึงและการตอบสนองการรำพึงนั้น ตามประสบการณ์จะเห็นว่า “แม้เป็นฆราวาสก็ควรรำพึงภาวนาอย่างสม่ำเสมอ และอ่านหนังสือบำรุงความศรัทธาเพื่อจัดระเบียบชีวิตของคุณและประกันการเจริญเติบโตฝ่ายจิต” การภาวนาส่วนตัวซึ่งติดต่อกับพระเจ้าในช่วงเวลาการทำงานประจำวัน ด้วยความตั้งใจภาวนาถึงพระนางมารีย์เป็นพิเศษ การรับศีลอภัยบาปบ่อยๆ เพื่อขอภัยสำหรับความผิดที่ได้กระทำและฟื้นฟูความกระตือรือร้นของคุณ มีส่วนร่วมในการอบรมฟื้นฟูจิตใจทั้งส่วนตัวและชุมชนอาศัยชีวิตแห่งการภาวนา ครูกำสอนจะมั่งคั่งในชีวิตภายในและเข้าถึงวุฒิภาวะฝ่ายจิตซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเป็นครูกำสอน

ในคู่มือครูกำสอน ข้อ 22 ระบุว่า การภาวนาเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้งานอภิบาลบังเกิดผล เพราะการถ่ายทอดความเชื่อคริสตชนขึ้นกับความสามารถของครูกำสอนน้อยกว่าการทำงานของพระพรหมทานของพระเจ้าในดวงใจของผู้ที่ได้ยินข่าวสารนั้น ครูกำสอนจึงจำเป็นที่จะต้องมีชีวิตจิตที่ลึกซึ้ง นั่นคือ “พวกเขาต้องเจริญชีวิตอยู่ในพระจิต ซึ่งจะช่วยให้เขาฟื้นฟูตัวเองอย่างต่อเนื่องตามเอกลักษณ์เฉพาะของตน กระแสเรียกและงานธรรมทูตกระตุ้นให้ครูกำสอนต้องการมีชีวิตจิต เพราะฉะนั้น แรงจูงใจแบบใหม่และพิเศษคือ การเรียกไปสู่ความศักดิ์สิทธิ์ พระคำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปา ยอห์น ปอล ที่ 2 ที่ว่า “ธรรมทูตที่แท้จริงคือนักบุญ” ปรับให้เข้ากับครูกำสอนได้อย่างแน่นอน เช่นเดียวกันสมาชิกของผู้มีความเชื่อทั่วไป ครูกำสอนได้รับเรียกให้ไปสู่ความศักดิ์สิทธิ์และไปสู่งานธรรมทูต นั่นคือ การเจริญชีวิตตามกระแสเรียกของเขาเอง ด้วยความกระตือรือร้นแบบนักบุญ ชีวิตจิตครูกำสอนเกี่ยวเนื่องอยากใกล้ชิดกับสถานภาพของเขาในฐานะฆราวาสแพร่ธรรม ทำให้เป็นผู้มีส่วนร่วมในระดับของเขาเองในการกระทำที่เยี่ยงประกาศก สงฆ์ และกษัตริย์ของพระคริสต์ ในฐานะที่เป็นสมาชิกของกลุ่มฆราวาส ครูกำสอนเกี่ยวข้องกับโลกตามสภาพของแต่ละคน ข้อผูกมัดพิเศษที่จะใช้จิตตารมณ์แห่งพระวรสารในการจัดระเบียบสิ่งของ

ชั่วคราวต่างๆ ให้ความไวพบุลย์และแพร่จิตตารมณ์ไปทั่วโลกด้วยวิธีนี้เอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครุคำสอนจึงเป็นประจักษ์พยานถึงพระคริสต์ในขณะที่ยังส่งเสริมงานของโลกและทำงานของโลกได้”

2. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย

2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดชีวิตของบูน (Boone, 2002) ซึ่งประกอบด้วย ขั้นการวางแผน ขั้นการพัฒนาและการดำเนินการ และขั้นการประเมินผลและรายงานผล พบว่าเป็นขั้นตอนการดำเนินงานที่ทำให้ได้แผนการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความเป็นจริงและความต้องการของครุคำสอนและองค์กรที่ รับผิดชอบ

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในขั้นตอนแรกคือการวางแผน ผู้วิจัยได้สำรวจสภาพความเป็น จริงและความต้องการของงานคำสอนในประเทศไทย โดยวิเคราะห์ในประเด็นที่สำคัญ เพื่อนำมาเป็น แนวทางในการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งทางด้านเนื้อหาและวิธีการนำเสนอ ประเด็น สำคัญที่ได้ทำการวิเคราะห์ได้แก่ วิเคราะห์การสอนคำสอนและกระบวนการการสอนคำสอนใน ประเทศไทยที่ต้องการเปลี่ยนแปลงใหม่ วิเคราะห์วัฒนธรรม บริบท และ โครงสร้างของการสอน คำสอนที่จะพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ วิเคราะห์ความเข้าใจและการปฏิบัติตามโครงการขององค์กร การสอนคำสอนพระศาสนจักรคาทอลิก วิเคราะห์ความรู้และทักษะเรื่องการพัฒนาครุคำสอน และ วิเคราะห์องค์กรและบุคคลที่เป็นเป้าหมาย

การวิเคราะห์สภาพความเป็นจริงและความต้องการทำให้การจัดทำแผน กิจกรรมการเรียนรู้ตั้งอยู่บนความจริงและตามความต้องการของพระศาสนจักรคาทอลิกซึ่งเป็นองค์กร ที่รับผิดชอบงานการสอนคำสอนอย่างแท้จริง ทำให้แน่ใจได้ว่างานวิจัยและการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับความต้องการของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยและได้ตามคำแนะนำ กระทำ

สอดคล้องกับคำแนะนำเรื่องการฝึกอบรมครุคำสอนจากคู่มือแนะแนวทางทั่วไป สำหรับการสอนคำสอน (1997) ข้อ 243-244 ที่ได้เสนอแนะแนวทางในการอบรมครุคำสอนโดยใช้ ศาสตร์ต่างๆ มาวิเคราะห์เพื่อจะได้ทราบสภาพความเป็นจริงก่อนที่จะได้จัดการฝึกอบรมและการ สอนคำสอนได้อย่างเหมาะสม “ครุคำสอนจำเป็นต้องได้สัมผัสกับองค์ประกอบต่างๆ อันเป็นพื้นฐาน ทางจิตวิทยา เช่น พลังขับเคลื่อนต่างๆทางด้านจิตวิทยาที่ผลักดันให้มนุษย์ปรารถนาที่ทำบางอย่าง กา รสร้างบุคลิกภาพ ความต้องการและสิ่งที่คาดหวังต่างๆ ในส่วนลึกสุดของหัวใจมนุษย์ ... สังคมศาสตร์ (social science) ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมซึ่งมนุษย์ อาศัยอยู่และมีอิทธิพลต่อมนุษย์อย่างชัดเจน ดังนั้น ในการฝึกอบรมครุคำสอนจึงจำเป็นต้องมีการ

วิเคราะห์สถานการณ์ด้านศาสนา เช่นเดียวกับสภาพการณ์ทางสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ จนถึงขั้นที่ว่าข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตสามารถส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการสอนคำสอน” และยังคงคล้องกับมโนทัศน์สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรหรือแผนกิจกรรมการเรียนรู้ ของบุญเลี้ยง ทุมทอง (2554) ที่ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านต่างๆก่อนที่จะแผนกิจกรรมการเรียนรู้ หรือหลักสูตรการเรียนรู้ต่าง ๆ ดังนี้ “ข้อมูลพื้นฐานเป็นข้อมูลในด้านต่างๆ ที่จำเป็นซึ่งนักพัฒนาหลักสูตรจะต้องศึกษาวิเคราะห์ และใช้ประกอบการพิจารณาในการสร้างหรือจัดทำหลักสูตรในทุกองค์ประกอบของหลักสูตร อันได้แก่ ข้อมูลทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง การพัฒนาการทางเทคโนโลยี ประวัติศาสตร์การศึกษา หลักสูตรเดิม ข้อมูลจากบุคลากรและจิตวิทยาการศึกษา การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเป็นขั้นตอนแรกสุดของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวจะนำไปใช้ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรในขั้นตอนต่างๆ ตั้งแต่กระบวนการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร กระบวนการกำหนดเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกระบวนการประเมินผล เพื่อให้ได้หลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม อีกทั้งเหมาะสมกับลักษณะ โครงสร้างของความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ และเป็นหลักสูตรที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศชาติในทิศทางที่ต้องการได้”

2.2 เป็นแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาครูคำสอนที่ครบสมบูรณ์ ช่วยให้ครูคำสอนมีทั้งทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ผลการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า แผนการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ที่ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยและแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย แผนการพัฒนาทั้งสองเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคคลที่ครบสมบูรณ์เพราะทักษะการสอนหมายถึงความสามารถ ความชำนาญในการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งเป็นผลมาจากความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติ ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์หมายถึงคุณภาพภายในจิตใจของบุคคลที่พร้อมจะแสดงออกมามีภายนอกอย่างเป็นธรรมชาติ แผนพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยจึงเป็นการพัฒนาครูคำสอนทั้งทางด้านความรู้และด้านจิตใจไปในเวลาเดียวกัน

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูคำสอนมีความสำนึกเสมอว่าการสอนคำสอนไม่ใช่เป็นการสอนแค่ความรู้ทางศาสนาเท่านั้น แต่จะต้องนำผู้เรียนให้หันเอาความรู้จากคำสอนนั้นไปปฏิบัติจริงใน

ชีวิตประจำวัน ดังนั้นการสอนคำสอนจึงมิใช่การสอนวิชาต่างๆไป แต่เป็นการแบ่งปันประสบการณ์ การดำเนินชีวิตของตนเองในฐานะผู้ที่รักศรัทธาในพระเจ้าให้ผู้เรียนได้รับรู้ได้สัมผัส จนเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนได้นำไปไตร่ตรองและตัดสินใจที่จะปฏิบัติตาม แรงจูงใจของการเป็นทำหน้าที่ครูคำสอนจึงเป็นแรงจูงใจที่มาจากภายใน คือ ความรักและความปรารถนาที่จะให้ผู้เรียนได้มีความสุขด้วยการดำเนินชีวิตที่ดีตามหลักคำสอนของคริสต์ศาสนา นอกจากนี้ปัญหาเรื่องการศึกษาของชาติพบว่าสังคมได้สะท้อนความหวังต่อจิตสำนึกของความเป็นครู ที่มีแนวโน้มแย่งลง โดยเฉพาะเรื่องความรับผิดชอบต่อนักเรียนและด้านจริยธรรม การสอนที่เน้นแต่ความรู้หรือสติปัญญาไม่ว่าจะเป็นการสอนในวิชาใด ยังไม่บรรลุถึงเป้าหมายของการศึกษา เพราะการศึกษาจะต้องนำไปสู่การดำเนินชีวิตที่ดีงามและมีสันติสุข การพัฒนาครูให้มีทักษะการสอนที่ดีแต่ไม่ได้พัฒนาครูด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ยอมทำให้การศึกษาไม่สมบูรณ์ ปัญหาที่เกิดกับการศึกษาไทยที่ทำให้เกิดกระแสการปฏิรูปทางการศึกษาครั้งใหญ่ของประเทศ เช่น การคัดเลือกครู โดยเน้นความเก่ง มากกว่านิสัยใจคอ คุณธรรม การให้ความสนใจปัญหาครูมีรายได้น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ทำงานในภาคธุรกิจเอกชน และปัญหาครูมีหนี้สินมาก ปัญหาการไม่มีระบบการบริหารจัดการและการนิเทศติดตามผลที่จะช่วยให้ครูพัฒนาได้เพิ่มขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาการขาดแคลนการพัฒนาเทคโนโลยีและการสื่อสารการเรียนรู้สมัยใหม่เพื่อช่วยการสอน รวมทั้งการขาดความสนใจ ความรู้ความสามารถของครูอาจารย์ให้มีบรรยากาศการทำงานที่ส่งเสริมความรู้ความสามารถ การให้ความสนใจกับเรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องที่ดูเหมือนว่าสำคัญ แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู ซึ่งเป็นงานที่จำเป็นรีบด่วนที่วงการการศึกษาทั่วไปและวงการศาสนาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องควบคู่กันไปกับการปฏิรูปในเรื่องอื่นๆ

สอดคล้องกับพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบันที่แสดงถึงความห่วงใยเกี่ยวกับบทบาทและศักดิ์ศรีของครู “...ถ้าครูไม่ห่วงประโยชน์ที่ควรจะห่วง หันไปห่วงอำนาจ ห่วงตำแหน่ง ห่วงสิทธิ และห่วงรายได้กันมากๆ เข้าแล้ว จะเอาจิตใจที่ไหนมาห่วงความรู้ ห่วงความดี ความเจริญของเด็ก ความห่วงในสิ่งเหล่านั้นจะค่อยๆ บั่นทอนทำลายความเป็นครูไปจนหมดสิ้น จะไม่มีอะไรที่เหลือไว้พอที่ตัวเองจะภาคภูมิใจ หรือผูกใจใครไว้ได้ ความเป็นครูก็จะไม่มีค่าเหลืออยู่ให้เป็นที่เคารพบูชาอีกต่อไป” (พระราชดำรัส พระราชทานแก่ครูอาวุโส ในโอกาสเข้าเฝ้าฯ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2531 อ้างถึงใน ทิศนา แจมมณี, 2555: 175) และยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ข้อ 2 ระบุว่า “สังคมไทยเผชิญวิกฤติความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมและจริยธรรม และมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย” และมาตรา 24 ที่ได้ให้แนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวว่า “ให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้

สัดส่วนสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา” แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฉบับนี้ซึ่งได้พัฒนาขึ้นตามแนวคิดอิกญาเซียนที่มีเป้าหมายในการฝึกอบรมบุคคลว่า “เป็นการหล่อหลอมอบรมมนุษย์ทั้งชายและหญิงให้เป็นบุคคลเพื่อผู้อื่น...มีความรอบรู้ มีความสามารถทางสติปัญญา พร้อมทั้งจะเติบโตศรัทธาในศาสนา รู้จักรักและอุทิศตนเพื่อผดุงความยุติธรรมในการรับใช้ประชากรของพระเจ้าด้วยใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่...เป้าหมายดังกล่าวสร้างความจำเป็นให้มีการหล่อหลอมมนุษย์ที่ครบสมบูรณ์และลึกซึ้ง” (สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2556: ข้อ 13-14) ซึ่งหมายถึงการพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้ที่ทั้งเก่งและคนดี และแผนกิจกรรมการเรียนรู้ฉบับนี้ยังสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 ที่แสดงความต้องให้มีครูคำสอนที่ไม่เพียงแต่มีความรู้ที่ดีเท่านั้นแต่ต้องมีความประพฤติที่ดีงามอีกด้วย “ปัจจุบันครูคำสอนมีความก้าวหน้า มีปริญญา มีการอบรม แต่ถ้ามีความรู้ท่วมหัวแต่ไม่เป็นตัวอย่างก็ไม่ได้ผล เพราะการสอนคำสอนไม่เหมือนการสอนวิชาอื่นๆ ไม่ใช่ว่าจะสอนอะไรก็ได้หรือสอนไปอย่างนั้น แต่ต้องสอนด้วยชีวิตและแบบฉบับที่ดีตามที่ได้อธิบายไป มีศรัทธา มีชีวิตจิต คนที่สอนต้องปฏิบัติจริง วันอาทิตย์ต้องมาวัด มีความรู้เพื่อนำไปปฏิบัติ” และจากผลการไตร่ตรองของครูคำสอนที่ได้ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมในกลุ่มทดลองคนที่ 5 ที่ได้แสดงความตั้งใจว่า “การเข้าร่วมกิจกรรมทั้งการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทำให้เกิดความสำนึกว่า ความเก่งในการสอนคำสอนไม่ว่าจะเป็นการอธิบายหรือการใช้เทคโนโลยีนั้น ยังไม่เป็นการเพียงพอที่จะทำให้การสอนคำสอนเกิดประสิทธิภาพ แต่คุณลักษณะที่ดีของครูคำสอน ซึ่งเป็นตัวตนที่แท้จริงของครูคำสอนเองเป็นสิ่งที่สำคัญกว่า ดังนั้นข้าพเจ้าจึงตั้งใจที่จะพัฒนาทั้งความสามารถและคุณลักษณะที่ดีของการเป็นครูคำสอนตามที่ได้เรียนรู้ไปในครั้งนี้”

ดังนั้นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน ฉบับนี้จึงเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11, พ.ศ. 2555-2559 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และความต้องการของผู้เชี่ยวชาญรวมทั้งกลุ่มทดลองเองด้วย

2.3 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทยเน้นทั้งด้านเหตุผลและความเชื่อศรัทธา

จากงานวิจัยสรุปได้ว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทยที่ได้พัฒนาขึ้นโดยมีทักษะการสอน 5 ประการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 9 ประการ เป็นแผนการพัฒนาคนสร้างคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งความรู้และการมีชีวิตที่งดงาม เป็นทั้งคนเก่งและคนดี เป็นคนที่เข้าใจ

ตนเองและเข้าใจผู้อื่น เป็นคนที่เข้าถึงและยึดมั่นในความดีงามสูงสุด เป็นคนที่อุทิศตนเพื่อสังคม โดยเป็นการเรียนรู้ที่ต้องใช้ทั้งเหตุผลและความเชื่อศรัทธาผสมผสานกัน ทักษะการสอนต่าง ๆ เป็นความรู้ที่ครูกำสอนจะต้องใช้เหตุผลเพื่อการเรียนรู้ ทำความเข้าใจ การยอมรับ และฝึกฝนจนเชี่ยวชาญ เช่น ทักษะการรู้บริบทของผู้เรียนอย่างดี ทักษะการนำประสบการณ์ของผู้เรียนมาใช้โดยการไตร่ตรอง การจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความคิดและทัศนคติในมุมมองใหม่ๆ ในชีวิต ซึ่งส่งผลไปสู่การปฏิบัติจริงในชีวิตตามความเชื่อนั้น และความรู้ที่จะต้องประเมินผลเพื่อนำผลไปปรับใช้ให้การเรียนการสอนดียิ่งขึ้น ส่วนคุณลักษณะ เป็นการแสดงด้วยพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของความเชื่อศรัทธาที่อยู่ภายในจิตใจของคน เช่น ความเชื่อว่าชีวิตเป็นของประทานจากพระเจ้า คนที่เชื่อก็จะมีความรักศรัทธาต่อพระเจ้า และแสดงออกด้วยดำเนินชีวิตตามคำสอนของพระเจ้า เป็นต้น แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทยจึงต้องใช้ทั้งเหตุผลและความเชื่อศรัทธาผสมผสานกัน

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า งานการสอนคำสอนนั้นเป็นวิชาที่ต้องอาศัยทั้งความรู้ในเชิงทฤษฎีและความเชื่อศรัทธา การสอนคำสอนเป็นการให้เหตุผลกับความเชื่อศรัทธา ครูกำสอนที่ได้รับคัดเลือกหรืออาสาสมัครจะต้องมาจากศรัทธาในพระเจ้าเป็นลำดับแรก เพราะการสอนคำสอนมิใช่การสอนความรู้แต่เป็นการถ่ายทอดชีวิตความเชื่อที่ตนเองมีกับพระเจ้าไปสู่ผู้อื่น ครูกำสอนได้รับการเรียกร้องให้ศาสตร์ต่างๆ ที่ไม่ขัดแย้งกับข้อคำสอนหรือธรรมประเพณีของพระศาสนจักรมาใช้ในการสอนคำสอนได้ โดยยึดหลักการที่ว่าวิธีการสอนนั้นจะต้อง “สิ่งที่เป็นจริง สิ่งที่น่าประเสริฐ สิ่งที่ดี และบริสุทธิ์ สิ่งที่เรารักและให้เกียรติ และสิ่งที่เป็นคุณธรรมหรือสิ่งที่มีคุณค่าแก่การสรรเสริญ” (ฟิลิปปี 4:8) และให้นำเอาประโยชน์ของศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาครู และการสื่อสารมาปรับเข้ากับการสอนคำสอน การสอนคำสอน ครูกำสอนจะต้องเรียนรู้ แต่ความรู้และความเชี่ยวชาญในศาสตร์การสอนในรูปแบบต่างๆ เป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งของการสอนคำสอนเท่านั้น ความรู้ความชำนาญในด้านทักษะการสอนจะเป็นเกิดประโยชน์ถ้าตัวครูกำสอนไม่ได้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์หรือเป็นคนดีตามที่มาตรฐานสังคมและศาสนจักรคาดหวัง

สอดคล้องกับแนวความคิดปรัชญาการศึกษาานิรันตรนิยม (Perennialism) ผู้เป็นต้นคิดของปรัชญาลัทธินี้ คือ อริสโตเติล (Aristotle) และเซนต์ โทมัส อะไควนัส (St. Thomas Aquinas) อริสโตเติลได้พัฒนาปรัชญาลัทธินี้โดยเน้น การใช้ความคิดและเหตุผล จนเชื่อได้ว่า Rational humanism ส่วนอะไควนัส ได้นำมาปรับให้เข้ากับสถานการณ์ โดยคำนึงถึงความเชื่อเกี่ยวกับพระเจ้า เรื่องศาสนา ซึ่งเป็นเรื่องของเหตุและผล ความหมายของคำว่า Perennialism หรือนิรันตรนิยม หมายความว่า เชื่อในแบบอย่างที่ดีงามอันเป็นนิรันดร์ คำว่า Perennial แปลตามศัพท์ว่า “คงอยู่ชั่วนิรันดร์” ปรัชญานี้จึงเชื่อว่า การศึกษาควรจะได้สอนสิ่งที่เป็นนิรันดร์ ไม่เปลี่ยนแปลง

มีคุณค่าไม่ว่าจะเป็นยุคสมัยใด สิ่งที่มีคุณค่าไม่เปลี่ยนแปลงตามแนวคิดของปรัชญานี้คือสิ่งที่มีคุณค่าในสมัยกลางของยุโรป อันได้แก่คุณค่าของเหตุผลและคุณค่าของศาสนา ซึ่งหมายความว่า มนุษย์สามารถเข้าถึงพระเจ้าหรือมีความเชื่อในพระเจ้าด้วยซึ่งเป็นนิรันดร์ด้วยเหตุผลได้

แนวคิดสำคัญทางการศึกษา ปรัชญาการศึกษาลัทธินี้เชื่อว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดของธรรมชาติมนุษย์คือ ความสามารถในการใช้เหตุผล ซึ่งความสามารถในการใช้เหตุผลนี้จะควบคุมอำนาจฝ่ายต่ำของมนุษย์ได้ เพื่อให้มนุษย์บรรลุจุดมุ่งหมายในชีวิตที่ปรารถนา ดังที่ โรเบิร์ต เอ็มฮัทชินส์ (Hutchins 1953 : 68) กล่าวว่า การปรับปรุงมนุษย์ หมายถึงการพัฒนาพลังงาน เหตุผล ศิลปกรรม และจิตใจอย่างเต็มที่ มนุษย์ทุกคนล้วนมีพลังเหล่านี้ และมนุษย์ควรพัฒนาพลังที่มีอยู่ให้ดีที่สุด การศึกษาในแนวปรัชญาการศึกษานิรันดรนิยม คือ การจัดประสบการณ์ให้ได้มาซึ่งความรู้ ความคิดที่เป็นสัจธรรม มีคุณธรรม และมีเหตุผล

โดยทั่วไปปรัชญาลัทธินี้จะแบ่งแนวการศึกษาออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นลักษณะของปรัชญาทั่วไปที่เน้นหนักในเรื่องของเหตุผล สติปัญญา ไม่เกี่ยวกับศาสนาโดยตรง แต่อีกลักษณะหนึ่งจะเกี่ยวข้องกับศาสนาโดยตรง เป็นแนวคิดของกลุ่มศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิกที่สัมพันธ์เรื่องศาสนาเข้ากับเหตุผล เป้าหมายของการศึกษากลุ่มนี้เน้นที่จะให้เด็กสัมผัสกับศาสนา มีเป้าหมายในชีวิตเพื่อพระเจ้า เป็นสุภาพบุรุษในแนวทางของศาสนา จุดมุ่งหมายของการศึกษา ปรัชญาการศึกษาลัทธินี้มีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์เพราะมนุษย์มีพลังธรรมชาติอยู่ในตัว พลังในที่นี้คือสติปัญญา จะต้องพัฒนาสติปัญญาของมนุษย์ให้เต็มที่เมื่อมนุษย์ได้พัฒนาสติปัญญาอย่างดีแล้วก็จะทำอะไรอย่างมีเหตุมีผล การจัดการศึกษาก็ควรที่จะพัฒนาคุณสมบัติเชิงสติปัญญาและเหตุผลในตัวมนุษย์ เพื่อให้มนุษย์ดำรงความเป็นคนดีตลอดไป ไม่เปลี่ยนแปลง แต่ไม่เน้นการเปลี่ยนแปลงของสังคม

เป้าหมายของการศึกษาของแนวคิดอิกญาเซียนและปรัชญานิรันดรนิยม มีความสอดคล้องกันในเรื่องของการสร้างคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ เป็นคนที่เข้าใจตนเอง เป็นคนดีที่เข้าถึงความดีงามสูงสุด แต่จุดเน้นของแนวคิดอิกญาเซียนนอกจากจะใช้ความรักและศรัทธาเพื่อเข้าถึงพระเจ้าแล้ว ยังใช้หลักเหตุผลเพื่อเข้าถึงพระเจ้าด้วย ในขณะที่ปรัชญานิรันดรนิยมเน้นการพัฒนาคนในเรื่องของสติปัญญาและเหตุผลเป็นหลัก “ปรัชญานิรันดรนิยมที่มีจุดมุ่งหมายที่การสร้างคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ เป็นคนที่แท้จริง การที่จะสร้างคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ได้นั้น เน้นให้ผู้เรียน ได้รู้จักและเข้าใจตนเอง เห็นว่าตนเองมีพลังธรรมชาติอันได้แก่สติปัญญาอยู่ภายในแล้ว การศึกษาก็คือการส่งเสริมให้พลังธรรมชาติได้พัฒนาอย่างเต็มที่ เป้าหมายของการศึกษาจึงควรเป็นไปเพื่อการพัฒนาคุณสมบัติในเชิงของสติปัญญาและเหตุผลในตัวมนุษย์เองเป็นหลักสำคัญ กล่าวโดยสรุป การจัดการศึกษาตามทฤษฎีนี้มุ่งจัดเพื่อให้ผู้เรียนได้รักษาความดีที่มีอยู่ มุ่งพัฒนาผู้เรียนรายบุคคล มุ่งไปที่คุณ

งามความดีอันสูงสุดที่ไม่เปลี่ยนแปลงมากกว่าที่จะเปลี่ยนแปลงสังคม การจัดการศึกษาจะต้องจัดให้เป็นไปเพื่อพัฒนาปัญญาอันเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของมนุษย์ และการเรียนจากโรงเรียนเป็นการทำให้เด็กรู้คุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมเท่าที่จะเป็นไปได้

แผนการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยสอดคล้องกันกับปรัชญาการศึกษาวันตรนิคมในเรื่องความเชื่อว่าคุณเป็นคนดีแต่กำเนิด การพัฒนาคนต้องเป็นการพัฒนาจากภายใน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ เป็นคนที่เข้าใจตนเอง เป็นคนดีที่เข้าถึงความดีงามสูงสุด จุดเน้นตามแนวคิดอิกญาเขียนนอกจากจะใช้ความรักและศรัทธาเพื่อเข้าถึงพระเจ้าแล้ว ยังใช้หลักเหตุผลเพื่อเข้าถึงพระเจ้าด้วย ในขณะที่ปรัชญาวันตรนิคมเน้นการพัฒนาคนในเรื่องของสติปัญญาและเหตุผลเป็นหลัก “ปรัชญาวันตรนิคมที่มีจุดมุ่งหมายที่การสร้างคนให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ เป็นคนที่แท้จริง การที่จะสร้างคนให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ได้นั้น เน้นให้ผู้เรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเอง เห็นว่าตนเองมีพลังธรรมชาติอันได้แก่สติปัญญาอยู่ภายในแล้ว การศึกษาก็คือการส่งเสริมให้พลังธรรมชาติได้พัฒนาอย่างเต็มที่ เป้าหมายของการศึกษาจึงควรเป็นไปเพื่อการพัฒนาคุณสมบัติในเชิงของสติปัญญาและเหตุผลในตัวมนุษย์เองเป็นหลักสำคัญ กล่าวโดยสรุป การจัดการศึกษาตามทฤษฎีนี้มุ่งจัดเพื่อให้ผู้เรียนได้รักษาความดีที่มีอยู่ มุ่งพัฒนาผู้เรียนเรียนเป็นรายบุคคลมุ่งไปที่คุณงามความดีอันสูงสุดที่ไม่เปลี่ยนแปลงมากกว่าที่จะเปลี่ยนแปลงสังคม การจัดการศึกษาจะต้องจัดให้เป็นไปเพื่อพัฒนาปัญญาอันเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของมนุษย์ และการเรียนจากโรงเรียนเป็นการทำให้เด็กรู้คุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมเท่าที่จะเป็นไปได้

ความเข้าใจปรัชญาปรัชญาวันตรนิคมช่วยทำให้การสอนคำสอนหรือความเชื่อเรื่องศาสนามีความสมดุลขึ้น เพราะความเชื่อในศาสนาหรือการเข้าถึงพระเจ้านั้น มนุษย์สามารถเข้าถึงได้ทั้งด้วยความเลื่อมใสศรัทธา จากประสบการณ์ส่วนตัว และจากสติปัญญา การที่คนได้ไตร่ตรองถึงธรรมชาติต่างๆ หรือสิ่งต่างๆ ที่เกิด การได้อ่านเครื่องหมายแห่งกาลเวลา การพิจารณา มโนธรรมซึ่งเป็นเสียงลึกลับภายในใจของตนเอง “เริ่มจากความเคลื่อนไหวและความเป็นไป สิ่งนี้อาจเกิดขึ้น ความมีระเบียบและความงามของโลก เราสามารถรู้จักพระเจ้าได้ในฐานะที่เป็นบ่อเกิดและความสิ้นสุดของโลกจักรวาล” (คำสอนพระศาสนจักรคาทอลิก 1997 ข้อ 32) ความเชื่อที่ไม่มีเหตุผล เป็นคนเชื่อที่อันตราย คนที่ยึดเหตุผลแต่ไม่มีศรัทธาก็จะเป็นคนแข็งกระด้าง ดังนั้นศรัทธาและเหตุผลจะต้องเดินควบคู่กันไป ตามที่ พระสันตะปาปา ยอห์น ปอลที่ 2 ได้ทรงลิขิตจดหมายเตือนใจถึงคริสตชนคาทอลิก เรื่อง ความเชื่อและเหตุ (FIDES ET RATIO) ในวันที่ 14 กันยายน ค.ศ. 1998 โดยสรุปว่า “ความเชื่อจะต้องเคียงคู่ไปกับเหตุผล”

ดังนั้นแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนจึงเป็นแผนการสอนที่ให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้บรรลุเป้าหมายทั้งด้วยความเชื่อศรัทธาและด้วยเหตุผล

3. ผลสัมฤทธิ์การทดลองใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย

3.1 ผลการพัฒนาทักษะการสอนคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย

จากผลการเปรียบเทียบทักษะการสอนก่อนและหลังการทดลองใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย สรุปได้ว่า กลุ่มทดลองทั้งหมด 15 คน (ร้อยละร้อย) ได้รับความรู้และสามารถอธิบายถึงเป้าหมายวัตถุประสงค์ และทักษะการสอนทั้ง 5 ด้านได้ นอกจากนี้กลุ่มทดลองยังได้รับแรงบันดาลใจในการทำหน้าที่การสอนคำสอน คำนี้เป้าหมายในการสอนคำสอน มีสำนึกและความตั้งใจในการเตรียมการสอนคำสอนให้ดีขึ้น สามารถเขียนแผนการสอนที่รัดกุม เป็นระบบ และสามารถถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้อีกด้วย ทักษะที่กลุ่มทดลองทุกคน(ร้อยละร้อย) ตอบว่าได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้นทุกคน ได้แก่ ทักษะการให้ความสำคัญบริบทของผู้เรียน ทักษะด้านการได้ตรง ทักษะด้านการปฏิบัติ และทักษะด้านการประเมินผล ส่วนทักษะด้านประสบการณ์นั้นกลุ่มทดลองกลุ่มทดลองตอบว่าได้รับการพัฒนาทักษะด้านนี้ ร้อยละ 73.33 ผู้วิจัยขออภิปรายทักษะทั้ง 5 ตามลำดับดังนี้

3.1.1 ทักษะด้านบริบท (Context)

ทักษะด้านบริบท หรือการให้ความสำคัญกับการทำความรู้จักผู้เรียนให้ได้มากที่สุดนั้น จากงานวิจัยสรุปได้ว่าครูคำสอนกลุ่มทดลองทุกคนได้รับประโยชน์จากการนำไปใช้ในการสอนคำสอนหลังจากที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เป็นทักษะประการแรกที่ครูคำสอนจะตอบคำถามตนเองได้ว่าครูคำสอนจะต้องสอนใคร สาเหตุที่ครูคำสอนกลุ่มทดลองเกิดความตระหนักถึงการให้ความสำคัญกับตัวของผู้เรียนมากขึ้น เนื่องจากกลุ่มทดลองได้มีโอกาสทบทวนประสบการณ์การสอนคำสอนของตนเอง และพบว่าระบบการสอนคำสอนที่ตนเองได้ปฏิบัติไปนั้นเป็นการสอนคำสอนที่เน้นหลักสูตรเป็นสำคัญ แต่หลังจากการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว กลุ่มทดลองทั้งหมดตระหนักถึงความสำคัญและเห็นประโยชน์ของการให้ความสำคัญบริบทของผู้เรียน เช่น ผลการประเมินตนเองของสมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 1 “การรู้บริบทของผู้เรียน ทำให้เข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล เข้าใจสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวมากขึ้น เข้าใจความนึกคิดในใจของพวกเขา บริบทของผู้เรียนทำให้ผู้สอนมีความรัก ความเมตตาต่อผู้เรียนมากขึ้นและมีความเป็นกันเองตามเจตนารมณ์แบบครอบครัว” การให้ความสำคัญกับบริบทหรือการทำความรู้จักผู้เรียนให้มากที่สุด จึงช่วยทำให้การเรียนสอน

คำสอนเป็นการเน้นผู้เรียนมากกว่าการเน้นตำรา ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการเรียนการสอนตามแนวคิด อิกญาเซียนที่ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญกับตัวผู้เรียนเป็นรายบุคคลโดยการทำความเข้าใจผู้เรียนให้ ได้มากที่สุด เข้าใจผู้เรียนให้ ได้มากที่สุด เน้นการมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน “ความเอาใจใส่ส่วนตัวและความห่วงใยต่อแต่ละบุคคล เป็นลักษณะเด่นของการศึกษาเชิงฮิวิต (อิกญาเซียน) เรียกร้องให้ครูรู้จักคุ้นเคยกับประสบการณ์ชีวิตของผู้เรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้” (สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2556: ข้อ 33)

สอดคล้องกับพระราชโองวาหาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้ พระราชทานแก่คณะครูที่ปรึกษาและคณะกรรมการจัดงานธารน้ำใจไว้ดังนี้ “ธรรมดาครูก็ปรารถนา ความก้าวหน้าและความดีของลูกศิษย์ ครูก็ต้องมีความเข้าใจในลูกศิษย์ที่ดี ในเวลาเดียวกันลูกศิษย์ก็ จะต้องพยายามที่จะเข้าใจว่าครูมีความปรารถนาอย่างไร ครูก็เป็นคนเหมือนกัน ถ้าสามารถที่จะทำให้ ครูมีความรู้สึกว่าลูกศิษย์มีความนับถือและปรารถนาดีต่ออาจารย์และครูด้วย ก็ทำให้สามารถที่จะให้ ความรู้ทุกสิ่งทุกอย่าง ขอมสละเวลา กำลังทุกประการ ที่จะให้ลูกศิษย์ก้าวหน้า และเมื่อลูกศิษย์ ก้าวหน้า คือได้รับความรู้ดี ทั้งในวิชาการ ทั้งในความรู้รอบตัวในชีวิต ก็ปลื้มใจ” (พระราชดำรัส พระราชทานแก่คณะครูที่ปรึกษาและคณะกรรมการจัดงาน “ธารน้ำใจ” วันที่ 27 ตุลาคม 2515 และ ข้อเสนอแนะเพื่อการสอนคำสอนที่ให้ข้อเสนอแนะถึงความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างครูคำสอนกับผู้เรียน คำสอนว่า “ไม่มีระเบียบวิธีการสอนใดๆ ในทุกขั้นตอนของกระบวนการสอนคำสอนจะ สามารถทำงานได้เองโดยไม่ต้องพึ่งตัวครูคำสอน...ความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างครูคำสอนกับผู้เรียน เป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด” (สมณกระทรวงว่าด้วยเรื่องพระสงฆ์, 2006: ข้อ 156) นอกจากนั้นความรู้ถึง บริบทของผู้เรียนรวมถึงรู้ความต้องการของผู้เรียนยังสอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ ของอับราฮัม มาสโล ที่ครูคำสอนจะต้องทำความเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียนเพื่อจะได้จัดการเรียนการ สอนได้อย่างเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงและความต้องการของผู้เรียน ได้แก่ ความต้องการทาง กายภาพและการอยู่รอด ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการความรักและการยอมรับ ความต้องการให้คนรู้คุณค่า และความต้องการเป็นบุคคลตามศักยภาพสูงสุดของตนเอง (เทียบ ชิตชงศ์ ส.นันทนาเนตร, ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่, โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาลัยเขต สนามจันทร์ จ.นครปฐม, 2549. หน้า 18) และยังสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่ เสนอแนะว่า “ในการสอนคำสอน เราจะต้องรู้จักผู้เรียนก่อนว่า เขาเป็นใคร มีความรู้พื้นฐานอะไร ส่วนใหญ่เราถูกกำหนดให้สอนเป็นบทบาทตามลำดับ แต่ในการสอนแบบตัวต่อตัว เราต้องรู้จักผู้เรียน ให้ดี เราจะนำความรู้เรื่องพระเจ้าโดยผ่านสิ่งที่เขารู้มันเป็นเรื่องที่สำคัญ” (ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1)

3.1.2 ทักษะด้านประสบการณ์

ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์การทดลองใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนด้านประสบการณ์สรุปได้ว่า ครูคำสอนกลุ่มทดลองมีความตระหนักถึงความสำคัญของทักษะด้านการนำประสบการณ์มาใช้ในการคำสอนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 46.67 คิดเป็นร้อยละ 73.33 ตัวอย่างความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มทดลอง เช่น “การใช้ประโยชน์จากประสบการณ์เพราะเป็นการสอนที่ทำให้ใกล้ชิดกับผู้เรียน” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 6) “ประสบการณ์เพราะคิดถึงการคิดประสบการณ์จากเหตุการณ์ต่างๆทำให้นำเอาประสบการณ์นั้นมาขียนเป็นตัวอย่างเป็นการสอนคำสอนได้” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 11) “ประสบการณ์เพราะฉันคิดว่าสิ่งที่สามารถให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายที่เราสอนได้นั้น มีความจำเป็นที่จะต้องสอนโดยให้ผู้เรียนได้มองเห็นสภาพจริงถ้าผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในเรื่องนั้นมาบ้างแล้ว ผู้เรียนก็จะเข้าใจการสอนและสามารถนำไปปฏิบัติได้อีกด้วย” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 15)

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูคำสอนทุกคนต่างมีประสบการณ์ชีวิต เมื่อมีโอกาสได้คิดพิจารณาถึงประสบการณ์ชีวิตของตนเอง ซึ่งไม่ได้หมายถึงแค่การพิจารณาว่าเกิดอะไรขึ้นกับชีวิตของตนเองเท่านั้น แต่เป็นการพิจารณาหรือเรียนรู้จากประสบการณ์นั้นๆ นอกจากนั้นยังได้เพิ่มเติมด้านความรู้สึกตามธรรมชาติด้านอารมณ์หรือเจตคติที่ครูคำสอนมีต่อเรื่องนั้นด้วย เป็นการต่อยอดจากความรู้ไปสู่ความรู้สึกและผลักดันให้นำคำสอนหรือประสบการณ์ที่ได้รับนั้นมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงต่อไป จากประสบการณ์การสอนของครูคำสอน เมื่อได้ประเมินค่าประสบการณ์ และนำประสบการณ์มาใช้ในการสอน พบว่าการกระทำเช่นนี้ช่วยกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความสนใจในการเรียนรู้ ช่วยทำให้ผู้เรียนเห็นถึงปัญหา มีความหวัง มีความหวังกังวล มีวิจรรย์ญาณและรู้จักตัดสินใจที่จะเปลี่ยนแปลงชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขา ซึ่งเป็นไปตามหน้าที่ของการสอนคำสอนประการหนึ่งก็คือ การทำให้ผู้เรียนสำนึกถึงประสบการณ์พื้นฐานที่สำคัญที่สุดของเขา เพื่อช่วยพวกเขาให้รู้จักพิจารณาและตัดสินใจปัญหาและความต้องการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในตัวเขา นอกจากนั้นประสบการณ์ยังช่วยสร้างเสริมศักยภาพในการเข้าใจคำสอนคริสตชน เรื่องนี้สอดคล้องกับการกระทำต่าง ๆ ของพระเยซูเจ้าเป็นอย่างดี พระองค์ทรงใช้ประสบการณ์และสถานการณ์ต่าง ๆ ของมนุษย์ในการสอนเรื่องของความเชื่อศรัทธา พร้อมทั้งแสดงท่าทีที่จะปรับตัวไปตามความเข้าใจเกี่ยวกับความจริงดังกล่าว จากมุมมองนี้เองที่ทำให้ประสบการณ์เป็นสื่อกลางอันจำเป็นในการแสวงหาและเข้าใจข้อความจริงต่างๆที่ประกอบกันเป็นเนื้อหาในการสอนคำสอน

สอดคล้องกับคู่มือแนะแนวทั่วไปสำหรับการสอนคำสอน (1977) ข้อ 153 ที่ได้แนะนำให้ครูคำสอนนำประสบการณ์มาใช้ในการสอนคำสอนดังนี้ “ครูคำสอนจะต้องช่วยคนให้รู้จักอ่านประสบการณ์ชีวิตของตนให้เข้าใจไปในแนวทางที่จะสามารถตอบรับคำเชิญของพระจิตเจ้าให้

กลับใจ ให้ถวายตัว ให้มีความหวัง และให้ค้นพบแผนการของพระเจ้าสำหรับชีวิตของคุณได้มากยิ่งขึ้น”

การให้ความสำคัญกับการนำประสบการณ์มาใช้ในการสอนคำสอนยังสอดคล้องกับทฤษฎีแอนดราโกยี (Andragogy) ของ มัลคอม โนลส์ (1913-1997) (อ้างถึงในซิดซิงค์ ส.นันทนาเนตร, 2549: 36) ที่เน้นถือว่าประสบการณ์เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของผู้เรียน โดยตั้งสมมติฐานว่าผู้ใหญ่ทุกคนมีประสบการณ์มากมายและหลากหลาย นักการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญต่อเทคนิคการสอนที่เน้นการเรียนรู้รายบุคคลและตระหนักเสมอว่า ประสบการณ์ของบุคคลถือเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ” และทิสนา แคมมณี (2555: 71) ที่ได้สรุปหลักการจัดการศึกษาหรือการสอนตามแนวความคิดการเรียนรู้ของ มัลคอม โนลส์ ไว้ว่า “ในกระบวนการเรียนรู้ ควรเปิดโอกาสและส่งเสริมผู้เรียนนำประสบการณ์ ความรู้ ทักษะ เจตคติและค่านิยมต่างๆ ของตน เข้ามาใช้ในการทำความเข้าใจสิ่งใหม่ ประสบการณ์ใหม่” และในงานวิจัยของ มาลีรัตน์ บุญอนันตบุตร (2549) เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรมแบบ MCCP สำหรับเด็กปฐมวัย” ได้จัดให้ประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นขั้นตอนแรกๆ ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรมแบบ MCCP (Modification of Christian Communities Program) สำหรับเด็กปฐมวัย

นอกจากนั้น การให้ความสำคัญกับประสบการณ์ ยังสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดย คาร์ล โรเจอร์ (Carl Ransom Rogers) โรเจอร์ให้ความสำคัญต่อศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ของบุคคล และให้ความสำคัญต่อบุคคลในฐานะ “ผู้กระทำ” (subject) มากกว่าที่จะเป็น “ผู้ถูกกระทำ” (object) โรเจอร์เชื่อว่าโดยธรรมชาติแล้ว มนุษย์ทุกคนเป็นคนดีและมีคุณค่า มนุษย์ทุกคนมีความสามารถอยู่ในตนเอง สามารถนำตนเองและดำเนินชีวิตของตนเองไปในลักษณะที่ตนเองมีความพึงพอใจและสร้างสรรค์สังคม ในกระบวนการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์นั้น เราควรช่วยให้บุคคลมีอิสระและสามารถค้นพบความสามารถ สติปัญญาและความมั่นใจ เมื่อบุคคลสามารถค้นพบความสามารถของตนเองแล้ว จะช่วยเพิ่มความสามารถในการตัดสินใจหรือเลือกทางเดินที่ดีและสร้างสรรค์ได้ การพัฒนาบุคคลให้เติบโตในความเป็นมนุษย์นั้น จึงควรเป็นการพัฒนาไปสู่การชี้นำตนเอง (self-direction) และไปสู่การเห็นคุณค่าของตนเอง และรับรู้ความรู้สึกของตนเอง โรเจอร์ได้ให้ทฤษฎีการเรียนรู้ที่สำคัญ 2 แนวทาง คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) และการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-Centered Learning) “การเรียนรู้จากประสบการณ์” โรเจอร์ เชื่อว่าการเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นการให้ความสำคัญต่อความต้องการและตอบสนองต่อความสนใจของผู้เรียน ซึ่งประสบการณ์อาจมาได้ 2 ทางด้วยกัน คือ การศึกษาจากประสบการณ์โดยตรงของตนเอง กับ การศึกษาจากประสบการณ์ของผู้อื่น รูปแบบของการเรียนรู้จากประสบการณ์อาจสรุปได้ 3 ขั้นตอนดังนี้ เริ่มจากประสบการณ์เดิม/ปัญหา ขั้นการ

วิเคราะห์ประสบการณ์ อภิปราย และประเมินประสบการณ์และสรุปการเรียนรู้จากประสบการณ์เดิม จากนั้นจึงทำการทดสอบ แล้วบูรณาการความรู้ในสถานการณ์ใหม่

3.1.3 ทักษะด้านการไตร่ตรอง

ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์การทดลองใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนด้านการไตร่ตรองสรุปได้ว่า สมาชิกกลุ่มทดลองทั้งหมด (ร้อยละ 100) ตระหนักและเห็นคุณค่าของทักษะการไตร่ตรอง เช่น สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 15 ระบุว่า “ทักษะการไตร่ตรองช่วยให้คำสอนซึมลงไปในจิตใจและก่อให้เกิดการปฏิบัติ ซึ่งเป็นทักษะการสอนที่สำคัญตามแนวคิดอิกญาเซียน และมีความมั่นใจว่าสิ่งที่ได้ปฏิบัติมานั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องต่อการสอนคำสอน” ในขณะที่เดียวกันกลุ่มทดลองกลุ่มทดลองจำนวน 9 คน (ร้อยละ 66.66) มีความเห็นว่าการไตร่ตรองเป็นทักษะที่เข้าใจและปฏิบัติได้ยากที่สุด เพราะโดยส่วนตัวของสมาชิกกลุ่มทดลองเองไม่ค่อยได้ผู้เรียนได้ทำการไตร่ตรอง แต่มักจะบอกให้ผู้เรียนได้นำคำสอนไปปฏิบัติเลย และเห็นว่าการไตร่ตรองเป็นเรื่องที่ยากเพราะต้องตั้งคำถามที่กระชับ ชัดเจน รัดกุม เพื่อให้ผู้เรียนได้พิจารณาให้มากที่สุด และคำตอบจะแสดงให้เห็นว่าเขาเป็นคนแบบใด การไตร่ตรองยังเป็นเรื่องส่วนตัวของแต่ละคน บางครั้งความคิดก็แตกต่างกันจึงต้องใช้ความรอบคอบเพื่อการตั้งคำถามให้สอดคล้องและดีที่สุด นอกจากนี้การไตร่ตรองยังเป็นความลึกซึ้งถึงแก่นแท้ของบุคคลและเรื่องที่เรียนรู้ตามตัวอย่างความคิดเห็นของกลุ่มทดลอง เช่น “การไตร่ตรองเพราะเป็นเรื่องที่ต้องการเวลาและค่อยๆคิดค่อยๆทำไม่รีบร้อนจึงจะได้ผล” (กลุ่มทดลองคนที่ 3) “การไตร่ตรองเพราะการไตร่ตรองต้องลงลึกในชีวิต มีการตั้งคำถามเพื่อการพิจารณาและนำมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลง” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 4) “การไตร่ตรองเพราะต้องนำผู้เรียนเข้าถึงภายในของตนเอง ในความสัมพันธ์กับพระเจ้าและบุคคลรอบข้าง” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 5) “การไตร่ตรองเป็นเรื่องยากเพราะตัวเราไม่ค่อยได้ทำการไตร่ตรองมากเท่าไร ส่วนใหญ่บอกให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติเลย” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 7) “การไตร่ตรองเพราะผู้สอนต้องตั้งคำถามที่กระชับ ชัดเจน รัดกุม เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดความคิดมากที่สุด และคำตอบของเขาจะบอกได้ว่าเขาเป็นคนแบบใด” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 9) “การไตร่ตรองเพราะการไตร่ตรองเป็นเรื่องส่วนตัวของแต่ละบุคคล บางครั้งความคิดเห็นก็แตกต่างกัน จึงต้องใช้ความคิดและไตร่ตรองอย่างดีเพื่อตั้งคำถามให้สอดคล้องและดีที่สุด” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 10)

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กลุ่มทดลองตระหนักถึงความสำคัญของการไตร่ตรอง และจากประสบการณ์ของพวกเขาเองที่ยังไม่มีประสบการณ์โดยตรงกับการไตร่ตรอง จึงมีความต้องการที่จะได้รับการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติให้มากขึ้น จากประสบการณ์การสอนคำสอนที่ส่วนใหญ่จะเป็นการสอนในลักษณะที่เรียกว่า รูปแบบการสอนแบบสองขั้นตอน (Two-Step)

หมายถึง วิธีการสอนที่ครูเป็นผู้ที่มีอำนาจที่สุดในการแจกจ่ายความรู้ ส่วนผู้เรียนเป็นรับ ที่ต้องคอยรอจดจำ และเก็บรักษาความรู้เอาไว้ การสอนเช่นนี้เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการเน้นครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher Center) ซึ่งทำให้ผู้เรียนไม่ได้มีโอกาสที่จะคิดไตร่ตรอง หรือทำให้คำสอนได้ซึมลึกเข้าสู่จิตใจของตน ผู้เรียนเองไม่ได้รับการพัฒนาจากภายในของตนเอง เป็นการปฏิบัติตามคำสั่งของครูเท่านั้น วิธีการสอนในรูปแบบนี้ได้ปฏิบัติกันมาในการสอนคำสอนที่ปรากฏอยู่ในหนังสือคำสอนคาทอลิกจำนวนมากในประเทศไทย ดังนั้น ผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอนในลักษณะนี้จะเกิดผลดีกับเด็กที่มีความจำดี ตอบคำถามในเชิงความรู้ได้ แต่จะขาดในด้านทักษะในการคิดวิเคราะห์ หรือการไตร่ตรอง

ทักษะการไตร่ตรองที่สมาชิกกลุ่มทุกคนเกิดความตระหนักนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ เมอเรย์ เกล-แมนน์ เจ้าของรางวัลโนเบลสาขาฟิสิกส์ที่เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องฝึกฝนคนรุ่นใหม่ให้รู้จักไตร่ตรองคิดวิเคราะห์เป็น “ในศตวรรษที่ 21 จิตใจที่มีคุณค่ามากที่สุดคือจิตที่สังเคราะห์ซึ่งหมายถึงจิตที่สำรวจข้อมูลอันหลายหลาก รู้ว่าอะไรสำคัญควรแก่ความสนใจ และนำข้อมูลทั้งหมดนั้นมาประสานกัน ได้อย่างมีเหตุมีผลสำหรับตนเองและผู้อื่น” (ทักษะแห่งอนาคต: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21, วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอริบ จิตตฤกษ์ แปล, กรุงเทพฯ 2554 สำนักพิมพ์ open mind, หน้า 64.) และยังสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อความเป็นไทยของเจอร์เก็น ฮาเบอร์มาสที่กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้เรื่องการคิดอย่างวิพากษ์วิจารณ์ ดังนี้ “การคิดอย่างวิพากษ์วิจารณ์เป็นวิธีการคิดซึ่งตรงข้ามกับการเรียนรู้แบบท่องจำ ไม่เหมือนกับการเรียนความรู้ขั้นพื้นฐาน หรือการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม แต่การคิดอย่างวิพากษ์วิจารณ์ (Critical Thinking) เป็นวิธีการคิดเชิงท้าทายต่อความเชื่อต่างๆ ต่อด้านอคติและความลำเอียง การโฆษณาชวนเชื่อต่างๆ และความเยอเยอของชน ความคิดเชิงวิพากษ์วิจารณ์มีจุดมุ่งหมายเพื่อทำให้คนมีส่วนร่วมในการดำเนินชีวิตของตนเองทั้งด้านสังคมและการเมือง เพื่อสร้างความเท่าเทียมและความยุติธรรมในสังคม” (ชิดชงศ์ ส.นันทนานตร, 2549: 36)

3.1.4 ทักษะด้านการปฏิบัติ

ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์การทดลองใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนด้านการปฏิบัติสรุปได้ว่า กลุ่มทดลองมีความตระหนักถึงความสำคัญของการนำคำสอนไปปฏิบัติเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 53.33 เป็นร้อยละร้อย โดยที่กลุ่มทดลองตระหนักกว่า “การปฏิบัติเป็นเป้าหมายของการเรียนคำสอน คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นบุคคลเพื่อผู้อื่น อุทิศตนเพื่อผู้อื่นและสังคม มีจิตอาสา รับผิดชอบต่อผู้อื่น” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 1, 2, 3 และ 4)

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การปฏิบัติยังเป็นเสมือนบททดสอบของความรักและความรู้ เพราะ “ความรักแสดงออกด้วยการกระทำมิใช่ด้วยคำพูด” และเป้าหมายของการศึกษาตาม

แนวคิดอิกญาเซียน คือ การหล่อหลอมทัศนคติ คุณค่าของชีวิต และอุดมคติของผู้เรียน ซึ่งจะเป็นเครื่องกำหนดการตัดสินใจของผู้เรียนให้อุทิศตนเพื่อประโยชน์สุขของสังคมตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า การปฏิบัติยังหมายถึงการเจริญเติบโตภายในของมนุษย์ อันมีพื้นฐานมาจากประสบการณ์ที่ผ่านการไตร่ตรองและถูกแสดงออกให้เห็นภายนอก ซึ่งเกี่ยวข้องกับสองขั้นตอน การเลือกที่เกิดขึ้นภายใน และการเลือกที่แสดงออกภายนอก

สอดคล้องกับคำสอนจากพระสมณสาสน์เตือนใจเรื่อง การสอนคำสอนในยุคปัจจุบัน (1979) ข้อ 20 ที่ระบุว่า “จุดมุ่งหมายเฉพาะของการสอนคำสอนก็คือ การพัฒนาความเชื่อที่เพิ่งเริ่มต้น โดยอาศัยความช่วยเหลือจากพระเจ้า ให้มุ่งไปสู่ความไพบูลย์ และการหล่อเลี้ยงชีวิตคริสตชนของสัตบุรุษทั้งผู้เยาว์และผู้สูงอายุ ให้เจริญงอกงามขึ้นทุกวัน นั่นก็คือ การบันดลให้เมล็ดพืชแห่งความเชื่อที่พระเจ้าได้ทรงหว่านไว้ โดยการประกาศข่าวดีครั้งแรกและศีลล้างบาปนั้นให้เจริญงอกงามขึ้นทั้งในทางความรู้และชีวิต ดังนั้นการสอนคำสอนจึงเป็นการพัฒนาความเชื่อศรัทธาของคริสตชนคาทอลิกให้เติบโตขึ้นจนถึงขั้นที่สมบูรณ์ และให้ความเชื่อศรัทธานั้นกลับกลายมาเป็นชีวิตซึ่งก็คือการให้ผู้เรียนได้นำความรู้และความเชื่อไปปฏิบัติจริงในชีวิตของแต่ละบุคคล และเป็น การปฏิบัติตามแนะนำของนักบุญยากอบที่ได้แนะนำให้ผู้ที่มีความเชื่อศรัทธาได้ปฏิบัติคือ “ความเลื่อมใสศรัทธาบริสุทธิ์และไร้มลทินเฉพาะพระพักตร์ของพระเจ้าพระบิดา คือการเยี่ยมเด็กกำพร้าและหญิงม่ายที่มีความทุกข์ร้อน และการรักษาตนให้พ้นจากมลทินของโลก” (คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม แผนกพระคัมภีร์, 2014: 27)

การปฏิบัติยังช่วยให้ผู้ปฏิบัติเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงตนเองโดยผ่านประสบการณ์ที่ได้ลงมือปฏิบัติสิ่งหนึ่งสิ่งใด ตามที่ทฤษฎีการเรียนรู้ของเดวีวี่ (Dewey, 1926: 359) ได้เสนอว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้ลงมือกระทำเอง มาจากกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในผู้เรียน โดยผ่านประสบการณ์ของการปฏิบัติ ความคิดและความรู้สึก รวมถึงการทบทวน ไตร่ตรอง การลงมือกระทำใหม่ และเกิดผลที่ตามมาคือการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้กระทำและเกิดการเรียนรู้ว่าเป็นกระบวนการ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ซวาลา เวชยันต์ (2544) ที่ได้ทำพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องการรับใช้หรือการลงมือปฏิบัติเพื่อรับใช้สังคมในงานวิจัยชื่อ “การพัฒนาแบบการเรียนการสอนที่ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมเพื่อส่งเสริมความตระหนักในการรับใช้สังคม ทักษะการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนของนักเรียนมัธยมตอนต้น” พบว่าการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตนในการเป็นผู้รับใช้สังคมทำให้ผู้เรียนมีความตระหนักในการรับใช้สูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 คะแนน และผลจากการรับใช้สังคมก่อให้เกิดทักษะในการแก้ปัญหาต่างๆสูงกว่าก่อนการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 คะแนน และยังสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ว่า การสอนคำสอนจะต้องนำไปสู่

การปฏิบัติซึ่งการปฏิบัติที่สำคัญคือการปฏิบัติกิจกรรมที่เสริมสร้างความศรัทธาต่อพระเจ้า “การสอนคำสอนเป็นการสอนเรื่องของความเชื่อ ดังนั้นการสอนคำสอนโดยให้เรียนรู้กันแต่ในห้องเรียนเท่านั้นยังไม่เป็นการเพียงพอ ครูคำสอนจะต้องจัดกิจกรรมหรือให้เด็กๆ ได้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมความเชื่อศรัทธา การเรียนรู้ในห้องนั้นเป็นการเรียนรู้ทางสติปัญญา ฐูลักการ แต่การให้ทำกิจกรรม เช่น การให้เด็กๆ ได้ไปร่วมพิธีกรรม ร่วมมิสซาฯ การไปสารภาพบาป รับศีลมหาสนิท การสวดภาวนา ฯลฯ จึงเป็นส่วนสำคัญของการสอนคำสอนด้วย” (ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2)

3.1.5 ทักษะด้านการประเมินผล

ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์การทดลองใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนด้านการปฏิบัติสรุปได้ว่า กลุ่มทดลองมีความตระหนักถึงความสำคัญของทักษะการประเมินผลเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 40.00 เป็นร้อยละ 100 กลุ่มทดลองตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินผล และมีความเข้าใจเพิ่มเติมขึ้นว่าการประเมินผลไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการตรวจสอบความรู้หรือการให้คะแนนเพื่อเป็นการวัดผลเท่านั้น แต่เป็นการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนแต่ละคนในทุกๆ ด้าน และเพื่อเป็นการให้กำลังใจหรือแสดงความยินดีกับความก้าวหน้าของผู้เรียน “ความคิดเรื่องการประเมินผลของฉันเปลี่ยนไป ฉันคิดว่าความสำเร็จเล็กๆ น้อยๆ ของผู้เรียนเป็นความก้าวหน้าของตัวเขาที่ฉันจะต้องให้ความสนใจและแสดงความยินดีต่อเขา” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 3) และการประเมินผลจะต้องกระทำทั้งสองฝ่ายคือการประเมินผลผู้สอนเองและการประเมินผลผู้เรียนด้วย “การประเมินต้องทำทั้งสองฝ่ายคือตัวฉันเองในฐานะผู้สอนว่าได้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่และตัวผู้เรียนได้รับความรู้และการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์หรือไม่” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 10 และ 11)

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การประเมินผล เป็นขั้นตอนหนึ่งที่กลุ่มทดลองทราบดีว่าเป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อจะทำให้ได้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ของการเรียนการสอนที่ได้กระทำไป ซึ่งบางคนอาจจะมีประสบการณ์การประเมิน โดยใช้การทดสอบประจำวัน การทดสอบรายสัปดาห์ รายเดือน หรือรายภาค ซึ่งเป็นเครื่องมือการประเมินที่กลุ่มทดลองและครูคำสอนทั่วไปมีความคุ้นเคย การจัดให้มีการทดสอบเป็นระยะๆ เช่นนี้ช่วยเตือนทั้งผู้สอนและผู้เรียนให้ตรวจสอบความก้าวหน้าทางสติปัญญาและทักษะทั้งสองฝ่าย และตรวจสอบความบกพร่องหรือช่องว่างที่ขาดหายไป ซึ่งจำเป็นที่ผู้สอนจะต้องทำงานเพิ่มเติมมากขึ้นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ หรือแสวงหาวิธีการสอนแบบอื่นๆ ที่เหมาะสมกว่า และยังเป็นโอกาสที่ผู้สอนจะให้กำลังใจและคำแนะนำเพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนได้ปรับปรุงการเรียนของพวกเขาด้วย การประเมินผลยังเป็น “ช่วงเวลาพิเศษสำหรับครูที่จะแสดงความยินดีกับศิษย์ และให้กำลังใจผู้เรียนสำหรับความก้าวหน้าของพวกเขา อีกทั้งยังเป็น โอกาสที่จะกระตุ้นให้เกิดการไตร่ตรองให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นถึงจุดบอดหรือช่องว่างที่ขาดหายไปจากมุมมองของผู้เรียน

เอง” (กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการไตร่ตรอง, 2556 ข้อ 62) นอกจากนั้น การทบทวนการเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนยังเป็นไปเพื่อติดตามและปรับปรุงการเรียนรู้ ซึ่งจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญของครูที่จะประเมินตนเอง เพื่อปรับปรุงแผนการเรียนการสอนและวิธีการสอนของครูให้ดียิ่งขึ้นในคาบต่อไป

สอดคล้องกับหลักการประเมินผลการสอนคำสอนของ เฮอรั มอรัริสเสท (1993) ในหนังสือ คำสอนเยาวชน (Youth Catechesis, 1993) ที่ว่า “การทดสอบและการสอบไม่ได้เป็นเครื่องมือที่มีความจำเป็นที่สุดในการประเมินผลการเรียนคำสอน การทดสอบไม่ใช่เครื่องมือเพื่อการควบคุมผู้เรียนให้สนใจในการเรียนคำสอน การประเมินด้วยการทดสอบอาจจะเป็นเพียงการประเมินความสามารถในการบอกซ้ำถึงความรู้ที่อยู่ในคู่มือการเรียนการสอนหรือในเรื่องที่ครูได้สอน นอกจากนั้นยังไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ของตนเองออกมา การประเมินเช่นนี้ทำลายบรรยากาศการไตร่ตรองภาวนาซึ่งเป็นจุดเด่นของการเรียนคำสอน เรียกร้องให้ผู้เรียนต้องท่องจำคำสอนแบบเครื่องจักร ที่สุดทั้งครูคำสอนและผู้เรียนอาจจะเกิดปฏิกิริยาตามคำกล่าวที่ว่า ‘ศาสนาเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตแห่งความเชื่อ แต่ทำไมถึงต้องถูกควบคุมด้วยการสอบเล่า’ เฮอรั มอรัริสเสท ได้เสนอวิธีการประเมินผลการเรียนคำสอนดังนี้ “การประเมินผลการเรียนคำสอนสามารถกระทำให้เป็นประจำ (เช่น เดือนละครั้ง) และด้วยวิธีที่สร้างสรรค์ที่จะให้ผู้เรียนได้ทบทวนความก้าวหน้าในชีวิตแห่งความเชื่อตนเองออกมา ซึ่งจำทำให้ผู้เรียน ได้ถึงความสำคัญและประโยชน์ของการประเมินตน ถ้าทำเป็นประจำก็ไม่จำเป็นที่จะต้องมีการสอบปลายภาคหรือเมื่อสิ้นสุดการเรียนครูคำสอนเองก็จะรู้ถึงความก้าวหน้าของผู้เรียนทุกเดือน อีกวิธีหนึ่งที่ครูคำสอนสามารถทำการประเมินผลผู้เรียนได้ คือ การให้ผู้เรียนได้พบกันในกลุ่มย่อยและสัมภาษณ์กันและกันถึงสิ่งที่ได้รับจากการเรียนคำสอนในหนึ่งเดือนที่ผ่านมา จากนั้นให้สมาชิกคนหนึ่งในกลุ่มออกมารายงานผลสังเคราะห์ของความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นกับสมาชิก และครูคำสอนช่วยเพิ่มเติมข้อสังเกตหรือเน้นย้ำประเด็นสำคัญที่ได้รับฟังจากตัวแทนกลุ่ม หรือในประเด็นที่ขาดไป อีกวิธีหนึ่งคือการตั้งคำถามแบบอ้อมๆ โดยนำเนื้อหาจากคู่มือหรือแหล่งความรู้อื่นๆ หรืออาจจะให้ผู้เรียนได้เขียนบทความที่เกี่ยวกับบทเรียนที่ได้เรียนรู้ไป หรือการสรุปบทเรียนที่ได้เรียนรู้ไปในสัปดาห์ก่อน หรือครูคำสอนอาจจะสัมภาษณ์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลในประเด็นที่สำคัญที่ได้จากการเรียนรู้” สุดท้ายเป็นข้อสังเกตจาก เฮอรั มอรัริสเสทที่ว่าครูคำสอนควรหลีกเลี่ยงการให้คะแนน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าครูคำสอนมองเห็นล่วงหน้าแล้วว่าการให้คะแนนจะก่อให้เกิดการเปรียบเทียบและแปลความไปถึงพฤติกรรมความเชื่อ ถ้าจำเป็นต้องให้คะแนนก็ขอให้ทำเป็นเรื่องส่วนตัว (Herve Morrisette, 1993: 285-287)

นอกจากนั้นการประเมินผลได้ถูกขยายออกไปจากการตรวจสอบความรู้ของผู้เรียน ไปยังชีวิตของผู้เรียน ยังสอดคล้องกับความคิดของดักลาส รีฟส์ (Douglas Reeves, Ph.D.)

ในหนังสือทักษะแห่งอนาคตใหม่ การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21 ในหัวข้อ กรอบการประเมินทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้นำเสนอกรอบการประเมินผลแบบใหม่สำหรับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งไม่ได้เป็นการวัดหรือประเมินความรู้เท่านั้น แต่เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะอื่นๆเพื่อการไตร่ตรองและนำไปสู่การนำความรู้ไปใช้ในชีวิต ทั้งนี้ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ของตนเองเท่านั้น แต่จะต้องนำไปแบ่งปัน หรือการช่วยเหลือผู้อื่น เป็นบุคคลเพื่อผู้อื่นด้วย “แกนของการประเมินทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ทั้ง 5 มิติ ซึ่งได้แก่ การเรียนรู้ ความเข้าใจ การสร้าง การสำรวจ และการแบ่งปัน...ครูและผู้นำของโรงเรียนสามารถใช้กรอบนี้เพื่อพิจารณาช่องว่างระหว่างการประเมินแบบดั้งเดิมและโอกาสในการสร้างความท้าทายใหม่ให้นักเรียน นี่เป็นโอกาสที่จะตอบสนองความต้องการของศตวรรษใหม่ ตัวอย่างเช่น การทดสอบส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่ทักษะ ‘การเรียนรู้’ โดยมีมักจะพิจารณาคำถามที่ว่า ‘คุณรู้อะไร’ และ ‘คุณทำอะไรเป็นบ้าง’ เราอาจจะพัฒนาการประเมินนี้โดยมีนัยสำคัญโดยการรวมองค์ประกอบอื่นๆ ในกรอบและคำถามที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบเหล่านั้น สำรวจ – คุณได้เรียนรู้อะไรนอกจากในบทเรียน คุณเคยทำผิดพลาดอะไรและได้เรียนรู้อะไรจากสิ่งนั้น สร้างสรรค์ – คุณเสนออะไรใหม่ๆ บ้างที่เป็นความคิด ความรู้ ความเข้าใจ เข้าใจ- มีหลักฐานอะไรที่แสดงว่าคุณรู้จักประยุกต์ใช้สิ่งที่เรียนรู้ในสถานการณ์อื่น แบ่งปัน – คุณจะใช้สิ่งที่เรียนรู้เพื่อช่วยเหลือ ชั้นเรียน ชุมชน หรือโลกได้อย่างไร” (วราพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และ อธิป จิตตฤกษ์, 2554: 445)

ดังนั้น การประเมินผลการเรียนการสอนจึงมีความสำคัญทั้งสำหรับครูคำสอนและผู้เรียน การประเมินผลเป็นโอกาสให้ครูคำสอนได้รู้ว่าการสอนของตนมีข้อดีและข้อบกพร่องเพื่อนำไปปรับปรุงการสอนของตนอย่างไร ส่วนผู้เรียนได้มีโอกาสทบทวนตนเองในด้านของชีวิต ความเชื่อ โดยไม่ต้องมีความกังวลหรือความกลัวใดๆ

3.2 การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย

ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์การทดลองใช้แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย โดยให้กลุ่มทดลองได้เรียนรู้ด้วยตนเอง การปฏิบัติ ใน 12 กิจกรรมการเรียนรู้ ในภาพรวมพบว่ากลุ่มทดลอง กลุ่มทดลองทั้งหมด (ร้อยละร้อย) ได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้าน รัก-ศรัทธาในพระเจ้ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.42 รองลงมา คือ ประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 41.82 ดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า คิดเป็นร้อยละ 40.00 รักผู้เรียนและกระทำความดีต่างๆให้ดีขึ้นอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 33.98 ส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 28.48 จงรักภักดีและรับใช้พระศาสนจักรคาทอลิก คิดเป็นร้อยละ 27.88 อุทิศตนเพื่อสังคม คิดเป็นร้อยละ

21.82 และลำดับสุดท้าย คือ ทำงานเป็นหมู่คณะ คิดเป็นร้อยละ 12.73 ผู้วิจัยจะอภิปรายคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามลำดับดังนี้

3.2.1 ความรัก – ศรัทธาในพระเจ้า

จากการร่วมกิจกรรมทั้ง 12 กิจกรรมในระยะเวลา 1 เดือน กลุ่มทดลองได้ประเมินตนเองสรุปได้ว่าครูคำสอนกลุ่มทดลองได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรัก-ศรัทธาในพระเจ้าเป็นลำดับที่ 1 เมื่อเปรียบเทียบกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์อื่นๆ อีก 8 ประการ กิจกรรมที่กลุ่มทดลองจำนวนร้อยละ 86.67 ได้พัฒนาคุณลักษณะ รัก-ศรัทธาในพระเจ้ามากที่สุด ได้แก่ การอ่านเครื่องหมายแห่งกาลเวลา รองลงมาคือ การไตร่ตรอง การอ่านประวัตินักบุญ

กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาครูคำสอนให้มีความรัก-ศรัทธาในพระเจ้ามากที่สุดได้แก่ การอ่านเครื่องหมายแห่งกาลเวลา ทั้งนี้เพราะคริสตชนคาทอลิกเชื่อว่าเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ทุกอย่างที่เกิดขึ้นเป็นสัญญาณที่พระเจ้าต้องการเผยแสดงให้มนุษย์ได้เรียนรู้ถึงพระประสงค์ของพระเจ้า ดังนั้นครูคำสอนจะต้องมองดู รับรู้ และอ่านเครื่องหมายต่างๆ ด้วยสายตาแห่งความเชื่อ และอธิบายได้ว่าพระเจ้าทรงปรารถนาจะเผยแสดงหรือบอกอะไรแก่เรามนุษย์ กิจกรรมที่สมาชิกกลุ่มทดลองได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติคือ การพิจารณาข่าวจากหนังสือพิมพ์จำนวน 8 ข่าว แล้วให้เขียนบันทึกใส่ไว้ในแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) จากนั้นให้นำมาแบ่งปันในวันสนทนากลุ่ม ผลการประเมินตนเองของสมาชิกกลุ่มทดลองหลังจากการอ่านเครื่องหมายแห่งกาลเวลา เช่น “การอ่านเครื่องหมายแห่งกาลเวลาทำให้ได้ฝึกมองเหตุการณ์ต่างๆ ด้วยสายตาแห่งความเชื่อ และอาศัยการแบ่งปันกับผู้อื่นทำให้เกิดคุณค่ามากยิ่งขึ้น เครื่องหมายแห่งกาลเวลาทำให้เรารักและซื่อสัตย์ต่อพระเจ้า ต่อความเชื่อ และเกิดความรักพระเจ้ามมากขึ้น” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 2) “เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมสะท้อนให้เห็นถึงชีวิตประจำวันของตนเองที่มีสายตาแห่งความเชื่อ แม้มีสถานการณ์ที่เลวร้าย แต่มีความรักของพระเจ้าที่โอบอุ้มอยู่เสมอ และช่วยทำให้ดิฉันได้ประเมินผลชีวิตและการทำงานที่ตนเองกระทำนั้นว่าสอดคล้องกับสิ่งที่เป็นมากหรือน้อยเพียงใด” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 3) “ทำให้ศรัทธาในพระเจ้า มองเหตุการณ์ต่างๆ ด้วยสายตาแห่งความเชื่อพระเจ้าต้องการสอนอะไรเรา” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 6) “ในเหตุการณ์ต่างๆ ที่เราพบหรือได้เห็นแสดงถึงความรักของพระเจ้า ทำให้ดิฉันมองเหตุการณ์ต่างๆ ด้วยความไว้วางใจ” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 7) “ทำให้ได้มองสิ่งต่างๆ ด้วยสายตาของพระเจ้า การได้ฝึกการอ่านเครื่องหมายแห่งกาลเวลาทำให้ดิฉันใส่ใจคนอื่นมากขึ้น อยากจะช่วยเหลือพวกเขาที่ตกทุกข์ได้ยาก อยากจะอุทิศตนเพื่อสังคมตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 8)

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนที่ได้พัฒนาตนเองให้มีความรัก-ศรัทธามากเป็นลำดับแรกนี้ เนื่องมาจากครูคำสอนกลุ่มทดลองเป็นบุคคลที่

สมัครใจเข้ามาทำหน้าที่เป็นครูคำสอนด้วยตนเอง มีอายุที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ เป็นผู้ที่มิประสบการณืการ สอนคำสอน และผ่านการฝึกอบรมด้านการสอนคำสอนมาแล้ว ดังนั้นจึงเป็นกลุ่มทดลองที่มีความรัก ศรัทธาในพระเจ้าเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว

และสอดคล้องกับ คู่มือแนะแนวทั่วไปสำหรับการสอนคำสอน (1997 ข้อ 80 ที่ได้ให้เหตุผลถึงความสำคัญของความรัก-ศรัทธาในพระเจ้าว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่สุดของการ เป็นครูคำสอน เพราะการสอนคำสอนคือ “การนำประชาชนให้มีความสนิทสัมพันธ์กับพระเจ้า เป็น การสนับสนุนให้ประชาชนได้ร่วมสัมพันธ์กับพระเยซูเจ้า” ดังนั้นครูคำสอนจึงต้องเป็นบุคคลที่มี ประสบการณ์ความรัก-ศรัทธาต่อพระเจ้าก่อนจึงสามารถที่จะถ่ายทอดหรือแบ่งปันสิ่งนี้ให้กับผู้อื่นได้ “เป็นเรื่องที่น่าเศร้าถ้าครูคำสอนไม่ได้ปฏิบัติในสิ่งที่เขาสอน เขาสอนเรื่องพระเจ้าซึ่งเป็นเพียงความรู้ แง่ทฤษฎีแต่ตนเองไม่เคยติดต่อสัมพันธ์กับพระเจ้าเลย” และเป็นการสนองตอบต่ออุดมหมายของ การฝึกอบรมครูคำสอน ตามที่คู่มืออบรมครูคำสอนฉบับนี้ยังได้ให้ข้อเสนอแนะว่า “เพื่อที่จะให้การ อบรมผู้อื่นให้มีความเชื่อ ครูคำสอนเองควรมีชีวิตจิตที่สนิทสัมพันธ์กับพระเจ้าอย่างลึกซึ้ง เพราะชีวิต จิตเป็นแง่มุมที่สำคัญที่สุดของการฝึกอบรมครูคำสอน” (เสมณกระทรวงว่าด้วยเรื่องพระสงฆ์, 1994: ข้อ 8)

ความรัก-ศรัทธาในพระเจ้าที่กลุ่มทดลองได้พัฒนาตนเองจากการร่วมกิจกรรม การเรียนรู้ในครั้งยังเป็นการตอบสนองต่อข้อเรียนร้องของผู้เชี่ยวชาญที่ต้องการที่จะให้ครูคำสอนใน ปัจจุบันเป็นเหมือนครูคำสอนในสมัยก่อนที่ทำงานด้วยความรักความศรัทธาต่อพระเจ้ายิ่งกว่าการมี ความสามารถที่สูงส่ง (ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1)

3.2.2 การประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ

จากการร่วมกิจกรรมทั้ง 12 กิจกรรมในระยะเวลา 31 วัน ครูคำสอนกลุ่มทดลอง ได้ประเมินตนเองพบว่าพวกเขาได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ เป็นลำดับที่ 2 เมื่อเปรียบเทียบกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์อื่น ๆ อีก 8 ประการ กิจกรรมที่กลุ่มทดลองจำนวนร้อยละ 41.82 ได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการประเมินผล ชีวิตและการทำงานอยู่เสมอมากที่สุด ได้แก่ การประเมินผลการสอนคำสอน รองลงมาคือ การสอน คำสอน การให้ความสำคัญกับประสบการณ์ และการตั้งคำถามเพื่อการไตร่ตรอง

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการทำกิจกรรมการประเมินผลนั้น ผู้วิจัยได้มอบหมาย งานให้กลุ่มทดลองได้ทำการประเมินผลการเรียนการสอนคำสอนกับศิษย์ของแต่ละคนจำนวน 2 ครั้ง ๆ ละ 30 นาที รวมเวลา 1 ชั่วโมง โดยสรุปผลการประเมินใน 2 ด้าน คือ ความก้าวหน้าของ ผู้เรียนหลังจากได้เรียนคำสอนแล้ว และประเมินการสอนคำสอนของกลุ่มทดลองว่าบรรลุผลตาม จุดประสงค์อย่างไร จากนั้นให้เขียนรายงานสรุปใส่แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เพื่อนำผลงานมา

นำเสนอในวันทีนัดหมาย ผลการประเมินตนเองจากการทำกิจกรรมดังกล่าว ทำให้กลุ่มทดลองได้เรียนรู้ว่าการสอนของตนเองเกิดผลอย่างไร ผู้เรียนได้รับตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ มีอะไรที่ต้องปรับปรุงเพื่อให้การทำงานได้ดีขึ้น เช่น “การประเมินผลการสอนคำสอน ทำให้ฉันได้รู้ว่าผู้เรียนรู้จักการสวดภาวนา มีความรู้ทางศาสนา และจดจำคำสอนตามที่ฉันได้สอนไป และรู้ว่าพวกเขาได้นำคำสอนไปปฏิบัติ รู้จักมีเมตตา รู้จักให้ มีความเข้าใจว่าการเรียนคำสอนต้องกลับเป็นชีวิตคริสตชนที่ดี ฉันได้เรียนรู้ว่าการสอนคำสอน โดยอาศัยสื่อต่างๆ จะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจมากขึ้น และจากประสบการณ์การเข้าใจบริบทของผู้เรียนทำให้เกิดความเป็นกันเอง สามารถพูดคุยและตักเตือนกันได้ ผู้เรียนมีความสุขและความพึงพอใจที่ได้เรียนคำสอน ซึ่งทำให้ฉันเองมีกำลังในการสอนคำสอนมากขึ้น (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 1) “ได้ทำการประเมินผลพร้อมกับผู้เรียน ได้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่ผู้เรียนมีความตั้งใจที่ดีในการเป็นลูกของพระเจ้า สามารถจดจำเรื่องที่เรียน โดยไม่ใช่แบบท่องจำ แต่เป็นความเข้าใจและช่วยให้เป็นแนวทางในการปรับปรุงประยุกต์ในการสอนคำสอนของตนเองต่อไป” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 5) “ได้มีโอกาสประเมินการทำงานของตนเอง พบว่ามีหลายเรื่องที่จะต้องปรับปรุงตนเอง โดยส่วนตัวแล้วรู้สึกมีความรักต่อผู้เรียนมากขึ้น อยากให้พวกเขาได้เรียนรู้ให้ง่ายขึ้น สะดวกสบายขึ้น และอยากที่จะปรับปรุงตนเองให้ทำงานได้ดีขึ้นอยู่เสมอ” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 8)

การประเมินผลชีวิตและการทำงานอยู่เสมอ นั้น มีความสำคัญต่อการสอนคำสอน สำหรับการเรียนการสอนตามแนวคิดของอิกญาเซียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อการหล่อหลอมอบรมบุคคลให้เติบโตอย่างครบสมบูรณ์เพื่อที่จะได้เป็นบุคคลเพื่อผู้อื่น ตามแบบอย่างของพระเยซูคริสตเจ้า ดังนั้น การประเมินผลการพัฒนาของผู้เรียนจึงเน้นการประเมินด้านทัศนคติ การรู้จักการจัดลำดับความสำคัญในชีวิต และการปฏิบัติตนตามหลักคำสอนที่ได้เรียนรู้ไป แม้ว่าจะไม่บ่อยเท่ากับการทดสอบทางวิชาการ แต่จำเป็นต้องมีการวางแผนจัดทำเป็นระยะๆ อย่างน้อยครั้งหนึ่งในภาคเรียน ครูที่เป็นคนช่างสังเกตย่อมจะรับรู้ถึงสัญญาณบ่งชี้ถึงการพัฒนาหรือการขาดการพัฒนาโดยสังเกตจากการอภิปรายในชั้นเรียน ความเอื้ออาทรของผู้เรียนในการตอบสนองต่อสิ่งที่เป็นความต้องการร่วมกันของกลุ่ม

การประเมินผลการพัฒนามนุษย์ที่ครบสมบูรณ์นี้ สามารถกระทำได้ด้วยหลากหลายวิธีการ โดยคำนึงถึงอายุ ความสามารถ และระดับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ความไว้วางใจและความเคารพต่อกันและกันจะเป็นตัวกำหนดบรรยากาศของการหารือเกี่ยวกับการเจริญพัฒนาของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็น วิธีการสอน การให้คำปรึกษา การตรวจสอบบันทึกประจำวันของผู้เรียน การประเมินตนเองของผู้เรียนในแง่ของความเจริญเติบโตส่วนบุคคล การทบทวนเรื่องกิจกรรมในยามว่าง และการอาสาสมัครรับใช้ผู้อื่น

การให้ผู้เรียนได้ประเมินหรือไตร่ตรองก่อนสิ้นคาบเรียน เป็นโอกาสที่ดีที่ครูจะได้รับรู้ถึงความก้าวหน้าของผู้เรียน แต่ครูต้องทำให้ผู้เรียนมั่นใจว่า การไตร่ตรองไม่ใช่การทดสอบและไม่มีการให้คะแนน มิฉะนั้นแล้ว ผู้เรียนจะไม่บันทึกประสบการณ์ด้วยคำพูดของตนเองอย่างอิสระเพื่อแสดงความเข้าใจที่แท้จริงของตนเอง แต่จะพยายามทำ เช่นเดียวกับการตอบข้อสอบเพื่อให้ได้คะแนนสูงๆเท่านั้น และครูกำสอนเองจะไม่ได้รับข้อมูลที่แท้จริงเพื่อนำไปปรับปรุงชีวิตและการทำงานของตนเอง

สอดคล้องกับ แนวคิดของ อวยพร เรืองตระกูล และสุนทรพจน์ คำรงพานิช (2010) ในบทความทางวิชาการเรื่อง “การประเมินตนเอง” (Self-evaluation) ดังนี้ “ปัจจุบันนี้ การประเมินตนเอง ได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการประเมินตนเอง ได้เข้ามามีบทบาทต่อการพัฒนาตนเองและองค์กรทุกภาคส่วน การประเมินตนเองนั้น นอกจาก จะช่วยให้บุคคลรับทราบข้อดีและข้อบกพร่องของตนเองแล้ว ยังจะนำไปสู่การพัฒนาตนเองอย่างถูกต้องตรงประเด็นกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้ผลการปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ และยังนำไปสู่การพัฒนาขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ การประเมินตนเอง ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกันกับการพัฒนาคุณภาพและการประกันคุณภาพมากขึ้น (Dixon & Moorse, 2000) โดยมักนำไปใช้ในรูปแบบหลอมรวมการประเมินตนเองเข้ากับแผนการปฏิบัติงานขององค์กรนั้นๆ และยึดถือปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง (Davies, 2002) ดังนั้น การประเมินตนเองจึงเป็นตัวบ่งชี้ของความสำเร็จขององค์กร

3.3.3 ดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า

จากการร่วมกิจกรรมทั้ง 12 กิจกรรมในระยะเวลา 31 วัน ครูกำสอนกลุ่มทดลองได้ประเมินตนเองพบว่าพวกเขาได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า เป็นลำดับที่ 3 เมื่อเปรียบเทียบกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์อื่นๆอีก 8 ประการ กิจกรรมที่กลุ่มทดลองจำนวนร้อยละ 40.00 ได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้ามากที่สุดได้แก่ การไตร่ตรองพระคัมภีร์ รองลงมาคือ การให้ความสำคัญกับประสบการณ์ และการอ่านประวัตินักบุญ

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการทำกิจกรรมการไตร่ตรองนั้น ผู้วิจัยได้มอบหมายงานให้กลุ่มทดลองได้ฝึกการไตร่ตรองด้วยการอ่านพระคัมภีร์จำนวน 26 บทๆละ 30 นาที เป็นเวลาทั้งสิ้น 13 ชั่วโมง จากนั้นให้บันทึกผลการไตร่ตรองเก็บไว้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เพื่อนำเสนอผลงานนำมาเสนอในวันถัดมา ผลการประเมินตนเองจากการทำกิจกรรมดังกล่าว ทำให้กลุ่มทดลองได้เรียนรู้ว่า “การไตร่ตรองทำให้มีเวลาอ่านพระวาจาของพระเจ้าอย่างสงบ ใกล้ชิดพระเจ้ามากขึ้น พระวาจาลงลึกในจิตใจ ได้ข้อคิดที่พระเจ้าได้ตรัสในความเงียบ ทำให้จดจำพระวาจาและนำมาปฏิบัติในด้านความรักต่อพระเจ้าและต่อเพื่อนมนุษย์ และอาศัยการไตร่ตรองพระวาจาทำให้เกิด

การกระตุ้นที่จะทำดีเสมอ และสามารถนำไปปฏิบัติตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้าในชีวิตจริง” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 1) “การไตร่ตรองทำให้ดิฉันดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้าและตั้งใจที่จะกระทำสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ การไตร่ตรองพระคัมภีร์ประจำวัน ช่วยให้มีข้อตั้งใจที่จะเจริญชีวิตเลียนแบบพระเยซูเจ้า เป็นต้นในการกระทำภารกิจที่พร้อมเสมอที่จะมีความรัก น้ำใจ และเพียรอดทน” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 5) “การไตร่ตรองทำให้ได้มีเวลาทบทวนตนเอง ได้ฟังพระวาจาของพระเจ้า และทำให้ได้พัฒนาชีวิตจิตและการกระทำของตนเอง ช่วยให้สามารถดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า เพราะพระวาจาของพระเจ้าใหม่สอนเราอยู่เสมอ ในชีวิตประจำวันของเรามีพระวาจาของพระเจ้าเป็นกำลัง” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 6) “การไตร่ตรองทำให้ดิฉันรู้จักพิจารณาชีวิตของดิฉันเองให้เหมือนกับที่พระเยซูเจ้าทรงสอน การดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้าผู้เป็นต้นแบบของดิฉัน” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 7)

กิจกรรมการไตร่ตรองพระคัมภีร์เป็นกิจกรรมที่ได้รับการส่งเสริมให้ครูคำสอนได้ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ซึ่งจากผลการวิจัยในครั้งนี้ช่วยยืนยันว่าการไตร่ตรองพระคัมภีร์นี้ช่วยครูคำสอนให้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านการดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้า เพราะหน้าที่ของครูคำสอนคือ “ผู้สื่อสารพระวาจาของพระเจ้า ท่าทีที่เกี่ยวกับชีวิตฝ่ายจิตขั้นพื้นฐานคือการเปิดรับพระวาจาของพระเจ้า” (สมณกระทรวงว่าด้วยเรื่องพระสงฆ์, 1993: ข้อ 7) การไตร่ตรองพระคัมภีร์ทำให้กลุ่มทดลองได้รับรู้และซาบซึ้งถึงชีวิตและคำสอนของพระเยซูเจ้า ซึ่งสอดคล้องกับคำแนะนำจากคู่มือครูคำสอนที่เน้นย้ำครูคำสอนให้ยึดพระเยซูเจ้าเป็นแบบฉบับและเป็นศูนย์กลางในชีวิตและการทำงานในฐานะครูคำสอน “ครูคำสอนจะต้องสนใจถ่ายทอดหลักการคำสอนและชีวิตของพระเยซูเจ้าคริสต์โดยผ่านทางกาสอนและความประพฤติของเขา แบบอย่างของชีวิต ความเป็นอยู่และการทำงานควรขึ้นกับพระฉบับแบบของพระเยซูคริสต์ทั้งหมด เอกภาพและความกลมกลืนในพระบุคลิกภาพควรมีศูนย์กลางอยู่ที่พระเยซูคริสต์” (สมณกระทรวงว่าด้วยเรื่องพระสงฆ์, 1994: ข้อ 20)

สอดคล้องกับคำสอนของพระสันตะปาปา ยอห์น ปอล ที่ 2 (1990: ข้อ 9) ที่ได้ทรงแนะนำให้ครูคำสอนทุกคนได้ยึดเอาพระเยซูเจ้าเป็นแบบฉบับในการดำเนินชีวิตและในการทำการสอนคำสอนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ให้ครูคำสอนได้มีความสนิทสัมพันธ์กับพระเยซูเจ้า ให้ถ่ายทอดคำสอนของพระเยซูเจ้า ให้ยึดพระเยซูเจ้าเป็นอาจารย์ในการสอน และให้สอนคำสอนโดยอาศัยแบบอย่างจากชีวิตของพระองค์ทั้งหมด “ข้าพเจ้าไม่เคยลืมว่า ความสว่างงามของพระเยซูคริสต์ผู้ทรงเป็นพระอาจารย์ ความหนักแน่น และความโน้มแน่วจิตใจในคำสอนของพระองค์ มิได้ปรากฏอยู่เฉพาะในพระวาจา ในนิทานเปรียบเทียบหรือในคำพิสูจน์ยืนยันของพระองค์เท่านั้น แต่ยังปรากฏในชีวิตและความเป็นอยู่ของพระองค์ ซึ่งไม่สามารถแยกออกจากกันได้เลย ด้วยเหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่า

พระชนม์ชีพทั้งหมดของพระคริสต์เจ้าเป็นการสอนที่ต่อเนื่องกัน โดยตลอด ไม่ว่าจะเป็นการเก็บ การทำอัศจรรย์ อิริยาบถต่าง ๆ การภาวนา ความรักต่อประชาชน ความเมตตาพิเศษต่อเด็ก ๆ และ คนยากจน การน้อมรับการถวายพระองค์เป็นเครื่องบูชาบนไม้กางเขนเพื่อไถ่โลก และการกลับคืนพระชนม์ชีพ ล้วนเป็นการยืนยันพระวาจาและทำให้แผนการเผยแสดงของพระองค์สำเร็จไป”

การดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้าสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทาง สังคมเชิงพุทธิปัญญา (Social Cognitive Learning Theory) ของบันดูรา แห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (Stanford) ประเทศสหรัฐอเมริกา บันดูรา มีความเชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเป็นการเรียนรู้ โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบ (Bandura 1963) จึงเรียกการเรียนรู้จากการสังเกตว่า “การเรียนรู้ โดยการสังเกต” หรือ “การเลียนแบบ” และสม โทซัน เอียมสุภายิต (2537:188) ที่ว่า บุคคลจะได้อะไร ซึ่ง ความรู้จากประสบการณ์ที่เขาได้รับหรือจากการสังเกตบุคคลอื่นรอบๆ ข้างตัว การได้อะไรซึ่งความรู้ นั้นเป็นการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงศักยภาพของพฤติกรรมนั้นเองบุคคลก็จะรอโอกาสที่จะ แสดงออกถึงพฤติกรรมที่เขาได้เรียนรู้แล้วในโอกาสที่เหมาะสมต่อไป

ดังนั้น การดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้าจึงเป็นคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทยที่ได้รับการพัฒนาโดยผ่านทาง กิจกรรมการไตร่ตรองพระคัมภีร์ซึ่งเป็น 1 ใน 8 กิจกรรมการเรียนรู้ที่กลุ่มทดลองได้เรียนรู้และปฏิบัติ จริงในช่วงเวลาที่กำหนดในการทดลอง

3.3.4 รักผู้เรียน

จากการร่วมกิจกรรมทั้ง 12 กิจกรรมในระยะเวลา 1 เดือน กลุ่มทดลองได้ ประเมินตนเองพบว่าพวกเขาได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านรักผู้เรียน เป็นลำดับที่ 4 (เท่ากับ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านกระทำการสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ) เมื่อเปรียบเทียบกับคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์อื่นๆอีก 8 ประการ กิจกรรมที่กลุ่มทดลองจำนวนร้อยละ 33.98 ได้พัฒนาคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ด้านรักผู้เรียนมากที่สุด ได้แก่ การรู้บริบทของผู้เรียน รองลงมาคือ การสอนคำสอน และ การเขียนแผนการสอนคำสอนตามลำดับ

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการทำกิจกรรมการรู้บริบทของผู้เรียนนั้น ผู้วิจัยได้ มอบหมายงานให้กลุ่มทดลองทำความรู้จักผู้เรียนเป็นการส่วนตัว โดยเลือกใช้วิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสมในเก็บข้อมูลผู้เรียนจำนวน 10 คน ใช้เวลาพบกับผู้เรียนอย่างน้อยคนละ 30 นาที รวมเป็น เวลาทั้งสิ้น 5 ชั่วโมง โดยนำผลงานใส่แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เพื่อนำมาเสนอในวันที่ได้นัดหมาย ผลการประเมินตนเองหลังจากทำกิจกรรมดังกล่าว ทำให้กลุ่มทดลองได้รับประสบการณ์ตรง เช่น รู้จัก รักและเข้าใจผู้เรียนมากขึ้น มีความเป็นกันเอง ได้มีโอกาสให้ปรึกษาคำแนะนำ ตักเตือน และปรารภนาที่จะทำหน้าที่ให้ดีที่สุดเพื่อช่วยเหลือผู้เรียน ตามตัวอย่างดังนี้ “รักผู้เรียน รู้และเข้าใจ

ผู้เรียนมากขึ้น อยากที่จะทำการสอนให้ดีที่สุดเพื่อให้เขาได้นำไปใช้ และยังได้ลดความแตกแยก โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รักกันและกัน” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 11) “รู้ เข้าใจ รักผู้เรียนมากขึ้น และจากการเรียนรู้นี้ทำให้ต้องการพัฒนาผู้เรียนให้รักและศรัทธาในพระเยซูเจ้าให้มากขึ้น” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 12) “เข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน ซึ่งแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ได้มีโอกาสให้คำแนะนำ ตักเตือน และให้กำลังใจ” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 13) “เข้าใจเขามากขึ้น และเกิดความเป็นกันเองระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน มีชีวิตอยู่กับเขา ได้แนะนำแนวทางในการใช้ชีวิต ให้ความรู้เกี่ยวกับชีวิตภายในของเขา และทำให้ตนเองยอมรับผู้เรียนอย่างที่พวกเขาเป็น” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 14) “ทำให้ใส่ใจผู้เรียนมากขึ้นเพื่อจะได้รู้ถึงข้อดีและข้อบกพร่อง เข้าใจผู้เรียนมากขึ้น รู้วิธีการที่จะช่วยเขาให้เปลี่ยนแปลงตนเองให้ดีขึ้น” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 15)

ในการสอนคำสอน เพื่อที่จะรักและเข้าใจผู้เรียนได้ดั่งนั้น ครูคำสอนจะต้องไม่มองข้ามการทำความรู้จักผู้เรียนแต่ละคนอย่างจริงจัง การรู้จักผู้เรียนอย่างดีจะช่วยให้ครูคำสอนสามารถปรับเนื้อหาและวิธีการให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียนให้ได้มากที่สุด ทักษะที่ครูสามารถพัฒนาได้ ได้แก่ การสังเกต การพูดคุย มนุษย์สัมพันธ์ ความเห็นอกเห็นใจ

สอดคล้องกับคำสอนและแบบฉบับของพระเยซูเจ้า ตัวอย่างจากพระคัมภีร์ไบเบิล ที่พระเยซูเจ้าทรงเปรียบเทียบพระองค์เองเป็นดั่งผู้เลี้ยงแกะที่มีความรักต่อแกะของตนเอง “เราเป็นผู้เลี้ยงแกะที่ดี เรารู้จักแกะของเรา และแกะของเราก็รู้จักเรา..แกะของเราย่อมฟังเสียงของเรา เรารู้จักมัน และมันก็ตามเรา” (ยอห์น 10: 14-15, 27) เหตุการณ์หนึ่งเมื่อพระเยซูเจ้าได้มีโอกาสพบหญิงชาวสะมาเรีย พระองค์ทรงทำให้หญิงนั้นประหลาดใจและประทับใจ เพราะพระองค์ทรงรู้ประวัติของนาง พระเยซูเจ้าตรัสแก่นางว่า “จงไปเรียกสามีของเธอ และกลับมาที่นี่” หญิงผู้นั้นทูลตอบว่า “ดิฉันไม่มีสามี” พระเยซูเจ้าตรัสแก่นางว่า “เธอพูดถูกแล้วว่า ‘ดิฉันไม่มีสามี’ เพราะเธอมีสามีมาแล้วถึงห้าคน และคนที่อยู่กับเธอเวลานี้ ก็ไม่ใช่สามีของเธอด้วย เธอพูดจริงทีเดียว” หญิงผู้นั้นจึงทูลว่า “ดิฉันเห็นแล้วว่าท่านเป็นประกาศก” และได้เริ่มติดตามเป็นศิษย์ของพระองค์ (ยอห์น 4:17- 19) และอีกบุคคลหนึ่งที่พระเยซูเจ้าทรงรู้จักเขาก่อนที่เขารู้จักพระองค์นั้นคือนาธานาเอล พระเยซูเจ้าทรงรู้จักนาธานาเอล จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ พระเยซูเจ้าทอดพระเนตรเห็นนาธานาเอลเข้ามาเฝ้า จึงตรัสถึงเขาว่า “นี่คือชาวอิสราเอลแท้ เป็นคนไม่มีมารยา” นาธานาเอลทูลถามว่า “พระองค์ทรงรู้จักข้าพเจ้าได้อย่างไร” พระเยซูเจ้าตรัสตอบว่า “ก่อนที่ฟิลิปจะเรียกท่าน เราเห็นท่านอยู่ใต้ต้นมะเดื่อ” นาธานาเอลทูลตอบว่า “รับบี พระองค์เป็นพระบุตรของพระเจ้า พระองค์ทรงเป็นกษัตริย์ของชนชาติอิสราเอล” (ยอห์น 2:47-49)

ความรักผู้เรียน การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนย่อมส่งผลที่ดีในการเรียนการสอนของครูคำสอน จากงานวิจัยของ ไรเซก, คอร์ทเนย์ (Rizek, Courtney, 2012: บทคัดย่อ)

มหาวิทยาลัย โอไฮโอ คอโมกัน สหรัฐอเมริกา ในหัวข้อวิจัยชื่อ “ครูที่ใกล้ชิดทำให้ศิษย์ดีขึ้น: ผลกระทบของความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ต่อแรงจูงใจทางการศึกษาของเยาวชน” (A Close Teacher Makes a Better Student: The Impact of Teacher-Student Relationship on Adolescents' Academic Motivation.) โดยทำการวิจัยกับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาจำนวน 42 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนได้ให้ความสนใจเข้าเรียนในหัวข้อการเรียนการสอนที่มีคาดการณ์ว่าจะมีบรรยากาศของความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างตัวเขากับครู และยังพบว่าพวกเขาสามารถควบคุมตนเองได้ดีกว่า และมีความพยายามมากกว่านักเรียนที่มีความสัมพันธ์ที่มีคุณภาพที่ต่ำกว่า ในความสัมพันธ์ทั้งสองมิตินี้ คือ “มีความไว้วางใจที่สูงและมีความเห็นห่างที่น้อย” ปรากฏเด่นชัดในการค้นพบครั้งนี้

3.3.5 กระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

จากการร่วมกิจกรรมทั้ง 12 กิจกรรมในระยะเวลา 1 เดือน กลุ่มทดลองได้ประเมินตนเองสรุปได้ว่าพวกเขาได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ เป็นลำดับที่ 4 (เท่ากับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านรักผู้เรียน) เมื่อเปรียบเทียบกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์อื่น ๆ อีก 8 ประการ กิจกรรมที่กลุ่มทดลองจำนวนร้อยละ 33.94 ได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอมากที่สุด ได้แก่ การอ่านเครื่องหมายแห่งกาลเวลา รองลงมาคือ การประเมินผลการสอนคำสอน

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการทำกิจกรรมการอ่านเครื่องหมายแห่งกาลเวลานั้น ผู้วิจัยได้มอบหมายงานให้กลุ่มทดลองพิจารณาข่าวจากหนังสือพิมพ์จำนวน 8 ข่าว แล้วให้เขียนบันทึกใส่ไว้ในแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) จากนั้นให้นำมาเสนอในวันที่นัดหมาย ผลการประเมินตนเองหลังจากทำกิจกรรมดังกล่าว ทำให้กลุ่มทดลองได้ตระหนักถึงความสำคัญและตั้งใจที่จะการกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ เช่น “เครื่องหมายแห่งการเวลาจากข่าวต่างๆหรือเรื่องต่างๆที่เกิดขึ้นกับชีวิตของตนเองเป็นสัญญาณที่บอกเราให้ดำเนินชีวิตให้ดีและถูกต้อง และยังยกตัวอย่างเหตุการณ์ต่าง ๆ นี้ไปสู่การสอนคำสอน เพื่อให้เด็กเห็นเครื่องหมายนี้เช่นกัน ตนเองจึงเกิดความรู้สึกว่าจะต้องกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 10) “ทำให้มองการสอนคำสอนมิใช่เพื่อตนเอง ให้ผู้อื่นชื่นชมหรือยกย่อง แต่มุ่งทำงานเพื่อสังคม เพื่อเพื่อนพี่น้อง เพื่อพระเจ้า การอ่านเครื่องหมายแห่งกาลเวลาทำให้ตนเองได้ฝึกการสังเกตบุคคลอื่น ฝึกการมองโลก ฝึกมองสิ่งที่พระเจ้าต้องการจะบอกเราผู้เป็นสื่อกลางที่จะต้องไปสอนผู้อื่น ดังนั้นจึงเกิดความรู้สึกว่าจะต้องกระทำการสอนให้ดีขึ้นอยู่เสมอเพื่อพระเจ้า” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 9)

สอดคล้องกับ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียน ด้านการกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอนี้ อิกญาเซียนใช้คำว่า “มากิส” (Magis) ซึ่งแปลว่า “มากขึ้น” (more) เป็นการแสดงความตั้งใจที่แน่นอนมั่นคงที่จะการรับใช้พระเจ้าที่ยิ่งใหญ่โดยผ่านทาง การ

ติดตามพระเยซูเจ้าอย่างใกล้ชิดให้มากยิ่งขึ้นและในการทำงานธรรมทูตตามแบบอย่างของสมาชิกรุ่นแรกที่ดีว่าการตอบสนองต่อพระเจ้าจะต้องเป็นเรื่องที่มีคุณค่าที่ยิ่งใหญ่ จึงต้องทำให้ดีที่สุดในเรื่องการอบรมให้เป็นคนดีมากขึ้นตามความต้องการของศาสนา เป็นผู้นำในการรับใช้ เป็นผู้ที่ทำให้ร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน และทำให้ดีขึ้นในเรื่องการมีชีวิตที่เป็นประจักษ์พยาน โดยเป็นประจักษ์พยานในความร่วมมือกับองค์กรทางการศึกษาอื่นๆ ดังนั้นความหมายของการกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอขึ้นตามแนวคิดอิกญาเซียนนั้นเน้น 2 ด้าน คือ การฝึกอบรม และการเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งหมายความว่า ประการแรกครูคำสอนจะต้องได้รับการพัฒนาหรือการฝึกอบรมเรื่องการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคู่มือครูคำสอน (1993: ข้อ 29) ที่ได้พูดถึงความจำเป็นที่ครูคำสอนจะต้องได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพราะสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา “เป็นความจริงที่ว่า บุคคลไม่ควรหยุดการเจริญเติบโตด้านชีวิตภายใน ซึ่งได้แก่ธรรมชาติอันทรงพลังของศีลล้างบาปและศีลกำลัง ขบวนการการกลับใจอย่างต่อเนื่องและความเติบโตในความรักเชิงธรรมทูต การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม วัฒนาการของสังคม และการปรับปรุงวิธีการสอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ ครูคำสอนควรใช้ทุกวิธีดังกล่าวในขบวนการอบรมต่อเนื่อง ระหว่างที่กำลังปฏิบัติการอยู่ นอกจากนั้นควรจัดให้มีการอบรมด้านมนุษยธรรม ชีวิตจิต ข้อความเชื่อ และงานธรรมทูต ครูคำสอนควรได้รับความช่วยเหลือในสิ่งนี้ “ไม่ควรปล่อยให้ครูคำสอนวางแผนงานด้านนี้เอง” โดยผ่านการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องครูคำสอนจะได้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่จะให้การฝึกอบรมแก่ประชาชนได้ดีขึ้น ประการที่สอง การเป็นแบบอย่างที่ดีขึ้น คำสอนพระศาสนจักรคาทอลิกได้สอนถึงความสำคัญของการมีชีวิตที่เป็นประจักษ์พยานว่าอาศัยชีวิตที่เป็นประจักษ์พยานจึงทำให้มีผู้เข้ามารับความเชื่อในพระเจ้า “ความสัตย์ซื่อของบรรดาผู้รับศีลล้างบาปเป็นเงื่อนไขพื้นฐานสำหรับประกาศพระวรสาร และเพื่อพันธกิจของพระศาสนจักรในโลก เพื่อให้สารแห่งความรอดพ้นสามารถสำแดงพลังแห่งความจริงและแผ่รัศมีต่อหน้ามนุษย์ ต้องได้รับการรับรองโดยประจักษ์พยานด้วยชีวิตคริสตชน "การบำเพ็ญชีวิตแบบคริสตชนและกิจการต่างๆ ที่กระทำโดยมีจิตตารมณ์เหนือธรรมชาติ ก็มีอำนาจมากที่จะชักจูงมนุษย์ให้มาสู่ความเชื่อและมาหาพระเป็นเจ้า" (วิทยาลัยแสงธรรม, 2003: ข้อ 2044)

3.3.6 ส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

จากการร่วมกิจกรรมทั้ง 12 กิจกรรมในระยะเวลา 1 เดือน กลุ่มทดลองได้ประเมินตนเองพบว่าพวกเขาได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 28.48 เป็นลำดับที่ 5 เมื่อเปรียบเทียบกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์อื่นๆอีก 8 ประการ กิจกรรมที่กลุ่มทดลองจำนวนร้อยละ 28.48 ได้พัฒนาคุณลักษณะ

ที่พึงประสงค์ด้านส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง รักผู้เรียนมากที่สุด ได้แก่ การศึกษาแหล่งที่มาของคำสอน และการตั้งคำถามเพื่อการไตร่ตรอง

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการทำกิจกรรมการศึกษาแหล่งที่มาของคำสอน ผู้วิจัย ได้มอบหมายงานให้กลุ่มทดลองได้อ่านหนังสือ “คาทอลิกสอนอะไร” ของศูนย์คริสตศาสนธรรม ราชบุรี ทั้ง 4 ภาคๆ ละ 2.30 ชั่วโมง เป็นเวลาทั้งสิ้น 10 ชั่วโมงโดยให้เขียนบทสรุปสาระที่ได้อ่านเก็บไว้ในแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เพื่อนำมาเสนอในวันที่นัดหมาย ผลการประเมินตนเองหลังจาก ทำกิจกรรมดังกล่าว ทำให้กลุ่มทดลองได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านส่งเสริมคุณธรรมและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ในฐานะครูกำสอน หน้าที่โดยตรงก็คือการส่งเสริมคุณธรรมและเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยเริ่มจากการเปลี่ยนแปลงตนเองและก้าวต่อไปเพื่อให้ผู้อื่นการ ได้ศึกษาแหล่งที่มาของคำสอนและหลักคำสอนทำให้กลุ่มทดลองค้นพบด้วยตนเองว่าตนเองจะต้องปฏิบัติตนอย่างไร และจะต้องคุณธรรมและความรู้ที่ได้รับนั้นไปถ่ายทอดให้แก่เด็ก ๆ ได้อย่างไร “การศึกษาแหล่งที่มาของคำสอน ทำให้ได้รับความรู้เรื่องคำสอน มีความรู้และความเชื่อมากขึ้น ทำให้รู้ว่าเราจะนำสิ่งที่อ่านนี้ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างไร และจะช่วยเสริมสร้างคุณธรรมและความรู้ที่ได้อ่านนั้นไปถ่ายทอดได้อย่างไร” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 15) “การศึกษาคำสอนจากแหล่งที่มาของคำสอนเป็นการเพิ่มพูนความเชื่อของตนเอง ทำให้ตนเองมีแรงผลักดันที่จะกระทำให้ดีขึ้นอยู่เสมอ และอยากจะช่วยทำให้ผู้อื่นให้ดีขึ้นด้วยเช่นกัน” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 7)

สอดคล้องกับทฤษฎี การปลุกมโนธรรมสำนึกของเปาโล แฟร์เร่ (Paulo Freire) ที่มีความคิดพื้นฐานที่เริ่มต้นจากรักที่ต้องการช่วยให้โลกนี้เป็น โลกที่คนมีความรักต่อกัน เพราะในความเป็นจริงแล้วในโลกนี้คนทุกคนมีความสัมพันธ์กัน และแต่ละคนมีความสัมพันธ์กับโลกที่ตนอาศัยอยู่เช่นกัน แฟร์เร่ เชื่อว่ามนุษย์โดยแท้จริงแล้วต้องการที่จะเป็นผู้กระทำเพื่อเปลี่ยนแปลงโลกที่เขาอาศัยอยู่ให้ดีขึ้น แต่พวกเขายังอยู่ในวัฒนธรรมแห่งความเงียบ (Culture of Silence) หากได้รับการสนับสนุนให้เหมาะสมแล้ว บุคคลต่าง ๆ จะสามารถ “เสวนา” ได้และค่อย ๆ มองเห็นความเป็นจริงของตนเองและสังครรอบตัวเขา และขณะเดียวกันก็สามารถมองเห็นข้อขัดแย้งต่าง ๆ ที่ปรากฏ จากนั้นบุคคลจะมีความรู้สึกตระหนักถึงมโนทัศน์ที่ตนเองมีต่อความเป็นจริงเหล่านั้นและสามารถแก้ไขสถานการณ์นั้นได้ จากฐานความคิดนี้แฟร์เร่ ได้นำเสนอแนวทางในการช่วยส่งเสริมให้คนเกิดการพัฒนาโดยใช้กระบวนการที่เรียกว่า “การปลุกมโนธรรมสำนึก” (Conscientization) เพื่อที่จะได้หลุดพ้นจากวัฒนธรรมเงียบหรือสถานการณ์ที่ถูกกดขี่ ความอยุติธรรม หรือการถูกเอาเปรียบจากผู้อื่นและกลายเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยทั้งนี้บุคคลเองจำเป็นต้องสละความคิด หรือความเชื่อเดิม ๆ ที่เคยชินออกไปโดยพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองและมีความรับผิดชอบ กระบวนการศึกษาที่

แฟร์เร่เสนอแนะคือ กระบวนการศึกษาที่เน้น “การเสวนา” เป็นสำคัญรวมทั้งการมีความรับผิดชอบ ต่อสังคม การเมือง

บทสรุป

ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์การทดลองใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย โดยให้ครูคำสอน ได้ เรียนรู้ด้วยตนเองและการปฏิบัติ ใน 12 กิจกรรมการเรียนรู้ โดยสรุปพบว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ กลุ่มทดลองได้ปฏิบัติทั้ง 12 กิจกรรมการเรียนรู้นี้ได้ช่วยพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยได้ครบทั้ง 9 คุณลักษณะ กิจกรรมการเรียนรู้ ทุกกิจกรรมมีประโยชน์สำหรับการพัฒนาครูคำสอนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ สิ่งที่ผู้วิจัย ค้นพบคือ วิธีการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้ครูคำสอน ไม่ใช่แค่การบอก การสอน หรือการ บังคับ แต่ต้องผ่านทางการปฏิบัติ โดยอาศัยกิจกรรมที่กระทำอย่างซ้ำๆจนเกิดการเรียนรู้ เห็นคุณค่า แล้วจึงกลายเป็นลักษณะนิสัย หรือคุณลักษณะที่ติดตัวไป

ตัวอย่างกิจกรรมการเรียนรู้ที่กลุ่มทดลองได้ไปเรียนรู้ด้วยตนเองและปฏิบัติในสถานที่ ที่กลุ่มทดลองรับผิดชอบ เช่น กิจกรรมการเรียนรู้ การรู้บริบทของผู้เรียน “น.ศ.อายุ 17 ปี บ้านเป็น คริสตชนทุกคนยกเว้นแม่ มีกั้ง อาม่า พ่อและอาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตคริสตชน เป็น สัตบุรุษวัดนักบุญยอแซฟ ไปวัดเย็นกับอา มีความเชื่อและความศรัทธาต่อพระแม่มาเรียในเรื่องความ เชื่อสัจย์และความไว้วางใจพระเจ้า การยอมรับฟังเสียงของพระเจ้า นักบุญยอห์นบอสโกเป็น แบบอย่างในเรื่องการสั่งสอนอบรมเด็กเยาวชนโดยมาใช้ความรุนแรง แต่ด้วยความรักและความเชื่อ ท่านได้นำเด็กๆ ให้เข้ามาใกล้ชิดพระเจ้ามากขึ้นด้วย” (จากบันทึกของสมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 2)

ตัวอย่างกิจกรรมเรื่อง การให้ความสำคัญกับประสบการณ์ “ในประสบการณ์ชีวิตการ เป็นครูคำสอน สิ่งหนึ่งที่ฉันได้เรียนรู้คือการถ่ายทอดชีวิตแห่งความเชื่อของตนเองแก่ผู้อื่นและคนที่ อยู่รอบข้าง ไม่ว่าจะเป็นเด็ก เยาวชน หรือบุคคลทั่วไป ทุกคนคือลูกของพระเจ้าที่ฉันเจริญชีวิตพร้อม กับพวกเขา แต่ก่อนที่จะให้ผู้อื่นได้นั้น ฉันจะต้องเรียนรู้และสัมผัสถึงความรักของพระเจ้าที่มีต่อฉัน ก่อน แสวงหาจุดยืนของตนเอง ก้าวเดินไปด้วยความมั่นใจและด้วยใจอิสระ แม้จะมีอุปสรรคมากมาย ที่ฉันจะต้องเผชิญ” (จากบันทึกของสมาชิกกลุ่มทดลองคน 5)

ตัวอย่างกิจกรรมเรื่อง การอ่านเครื่องหมายแห่งกาลเวลา จากภาพข่าวการช่วยเหลือผู้ป่วย “การช่วยเหลือผู้อื่น ที่เจ็บป่วยเป็นสิ่งที่เราซึ่งเป็นลูกของพระเจ้าต้องทำแก่เพื่อนพี่น้องที่มีความ ต้องการมากกว่าเราในภาพข่าวมีคนกลุ่มหนึ่งได้บริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยโรคหัวใจ พร้อมติด สติกเกอร์ส่งความปรารถนาดีต่อคนที่ตนรัก เป็นภาพแห่งความรักที่เรามนุษย์ต้องมอบให้แก่กัน

ในสังคมที่เต็มไปด้วยความโหดร้าย เห็นแก่ตัว ไม่สนใจคนอื่น แต่ก็มีคนกลุ่มหนึ่งที่ยังมีความคิดที่จะทำเพื่อผู้อื่น พระเจ้าทรงให้เราองเหตุการณ์นี้เป็นเครื่องหมายแห่งกาลเวลา ในชีวิตของเราหากวันหนึ่งเราป่วย เราต้องการกำลังใจ เราต้องการทุนเพื่อการรักษาตัว เราพร้อมไหมที่จะต้องรับเหตุการณ์นั้นๆ หากเรามีสุขภาพดี เราก็ควรจะมองเห็นความต้องการของผู้อื่นมากยิ่งขึ้น เราสามารถทำความดีได้โดยไม่ต้องหวังสิ่งตอบแทน เราควรจะมองเห็นเหตุการณ์ที่เต็มไปด้วยความรักนี้ ด้วยความรู้สึกว่าเราเป็นเหมือนพี่น้องกัน พระองค์ทรงสอนให้เรากักเพื่อนมนุษย์เหมือนรักตนเอง หากเรารักตนเองแล้ว เราก็ควรรักผู้อื่นด้วย” (สมาชิกกลุ่มทดลองคนที่ 7)

ผลการวิจัยยังทำให้สามารถสรุปตัวแบบการพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุคําสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยได้ดังนี้

1. การพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุคําสอน เป็นงานที่มีความรัก-ศรัทธาต่อพระเจ้า (Faithfulness to God) เป็นจุดศูนย์กลางของการวิจัย ในการกระทำทุกขั้นตอนผู้วิจัยจำเป็นต้องมีความเชื่อ-ศรัทธาต่อพระเจ้าเป็นแรงบันดาลใจและเป็นเป้าหมายของงานวิจัย ทั้งนี้เพราะการสอนคําสอนจะต้องเป็นงานที่มาจากความเชื่อ-ศรัทธาต่อพระเจ้า กระทำทุกอย่างเพราะความเชื่อศรัทธา และมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาบุคคลต่าง ๆ ให้มีความรัก-ศรัทธาต่อพระเจ้า ตัวแบบนี้จึงเรียกว่า “F Model” (Faithfulness to God Model)

2. ศึกษาวิเคราะห์ ทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุคําสอนจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อนำมาสังเคราะห์ให้เป็นทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุคําสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย

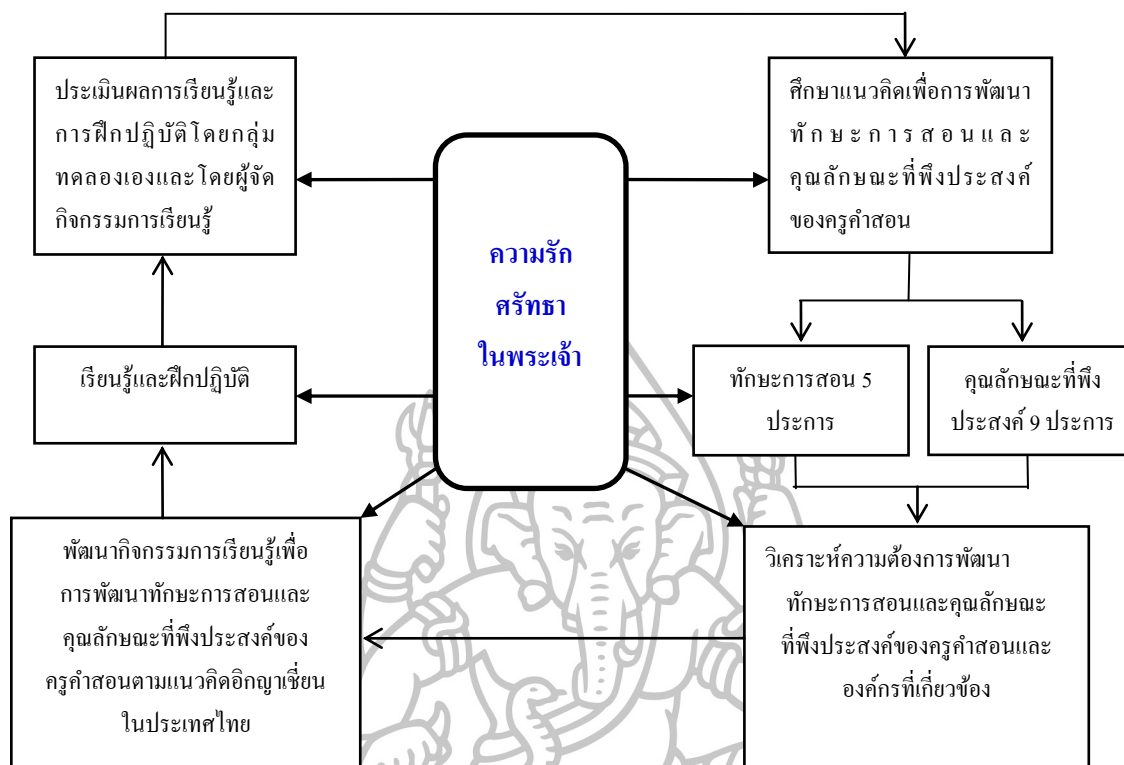
3. วิเคราะห์ความต้องการการพัฒนาทักษะการสอนของครุคําสอนและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครุคําสอนในประเทศไทย

4. พัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุคําสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย

5. นำพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุคําสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง

6. ประเมินผลการทดลองใช้แผนกิจกรรมการเรียนรู้จากกลุ่มทดลองและผู้วิจัย

ซึ่งจากการศึกษาวิจัยนี้ สามารถสรุปตัวแบบการพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุคําสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 4 ตัวแบบการพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ในระดับนโยบาย

1.1 คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม แผนกคริสตศาสนธรรม ระดับชาติ ควรกำหนดนโยบายให้งานวิจัยด้านคำสอนเป็นงานที่สำคัญประการแรกของการพัฒนา งานด้านการสอนคำสอนในประเทศไทย

1.2 คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม แผนกคริสตศาสนธรรม ระดับชาติ ควรวางแผนการพัฒนาทักษะการสอนคำสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอน อย่างชัดเจน โดยการกำหนดเวลาและเนื้อหาการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อตอบสนองต่อความต้องการ การพัฒนาตนเองของครูคำสอน

1.3 คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม แผนกคริสตศาสนธรรม ระดับชาติ ควรจัดให้ครูคำสอนในประเทศไทยได้เรียนรู้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนา ทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเซียนในประเทศไทย

เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการฝึกอบรมครูคำสอนทั่วประเทศ หรือแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับประเทศไทย

1.4 ศูนย์คำสอนประจำสังฆมณฑลควรจัดให้มีคณะผู้ให้การอบรมประจำสังฆมณฑล เพื่อการจัดการวางแผนการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาครูคำสอนที่สามารถตอบสนองต่อความเป็นจริงและสภาพความต้องการของสังฆมณฑลอย่างแท้จริง

1.5 ศูนย์คริสตศาสนธรรมประจำสังฆมณฑลควรทำการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพความเป็นจริงและความต้องการในการปฏิบัติงานของครูคำสอนประจำสังฆมณฑลเพื่อนำมาประกอบการวางแผนการพัฒนาครูคำสอนประจำสังฆมณฑลของตน

2. ข้อเสนอแนะทั่วไป

2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ที่ใช้วิธีการเรียนรู้ในห้องเรียนเป็นเวลา 25 ชั่วโมง 14 หน่วยการเรียนรู้เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอน แต่อย่างไรก็ตามยังสามารถเพิ่มเติมทั้งเนื้อหาและเวลาให้มากขึ้นเพื่อความเข้าใจทักษะการสอนในแต่ละประการให้ดียิ่งขึ้น และมีเวลาเพื่อการฝึกปฏิบัติในแต่ละทักษะการสอนให้มากขึ้น

2.2 รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอน ในแต่ละดำเนินการไปตาม 5 ขั้นตอนของการสอนตามแนวคิดอิกญาเขียน ซึ่งในแต่ละขั้นตอนเป็นทักษะการสอนที่ครูคำสอนจะต้องเรียนรู้อย่างดีและสามารถนำไปใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ ขั้นตอนหรือทักษะการสอนทั้ง 5 ประการ เป็นทักษะที่ใช้ในการสอนคำสอนที่ครูคำสอนจะต้องปฏิบัติตลอดเวลา ไม่ใช่แค่ใช้ในขณะทำการสอนคำสอนเท่านั้น เช่น ทักษะด้านบริบทซึ่งเป็นทักษะที่ครูคำสอนจะต้องทำความเข้าใจกับผู้เรียนให้ได้มากที่สุด ดังนั้นครูคำสอนจะต้องใช้เวลาและวิธีการต่างๆ ทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อจะได้รู้จักบริบทของผู้เรียนดังกล่าว เช่นเดียวกับทักษะด้านการปฏิบัติ ครูคำสอนจะต้องติดตามและเป็นเพื่อนร่วมทางกับผู้เรียนอย่างใกล้ชิด ดังนั้นความรู้ที่ได้รับในห้องเรียนจึงเป็นการทำความเข้าใจหลักการและการสร้างจิตสำนึกให้ตระหนักถึงความสำคัญของทักษะการสอนประการนั้น ผู้ที่นำแผนกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้จึงควรทำความเข้าใจและนำไปใช้ในภาคปฏิบัติต่อไป

2.3 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยที่ให้กลุ่มทดลองได้เรียนรู้ด้วยตนเองและปฏิบัติจริงในพื้นที่ที่ครูคำสอนทำงานอยู่ โดยมอบหมายให้ปฏิบัติ 12 กิจกรรม ในเวลา 31 วันนั้นเพียงพอสำหรับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอน ผลการทดลองทำให้ตระหนักว่าการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์นั้นสามารถฝึกฝนได้โดยผ่านทางกิจกรรมต่างๆ ทุกกิจกรรม

ดังนั้นกิจกรรมตามแผนพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนนี้สามารถปรับเปลี่ยนตัวกิจกรรมที่ให้กลุ่มทดลองได้ปฏิบัติตามความเหมาะสมกับพื้นที่ที่ครูคำสอนประจำอยู่ หรืออาจจะให้ครูคำสอนได้เลือกที่จะปฏิบัติกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่พวกเขาคิดว่าจะช่วยพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยได้ ซึ่งอาจจะเป็นกิจกรรมที่พวกเขาได้ปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันอยู่แล้วก็ได้

2.4 การนำแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยไปใช้ควรมีการติดตามผลจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อประเมินความก้าวหน้าและหาข้อบกพร่องของแผนเพื่อนำมาปรับปรุงในการใช้สำหรับการฝึกอบรมครูคำสอนทั้งในประเทศและต่างประเทศต่อไป

2.5 เป็นความจริงตามที่คู่มือแนะแนวทั่วไปสำหรับการสอนคำสอน (1997) ข้อที่ 148 แนะนำว่าพระศาสนจักรคาทอลิกมิได้มีวิธีการสอนเฉพาะอย่างหนึ่ง หรือวิธีการเดี่ยวใดๆ ในการถ่ายทอดความเชื่อ แต่พระศาสนจักรคาทอลิกส่งเสริมให้ทำความเข้าใจและใช้วิธีการต่างๆ ที่ดี ประเสริฐ มีคุณค่า ที่ไม่ขัดแย้งกับคำสอนของพระศาสนจักรคาทอลิกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ ดังนั้นจึงเป็นโอกาสที่เปิดกว้างให้เกิดการศึกษา วิจัยค้นคว้าด้านการสอนคำสอนต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง ทั้งจากสำหรับผู้สนใจและกับทุกคนที่เกี่ยวข้องกับงานการสอนคำสอน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาทักษะการสอนคำสอนตามแนวคิดของนักวิชาการทางศาสนาคริสต์อื่นๆ เช่น คณะซาลาเซียนในประเทศไทย คณะยอห์น แบพติสท์ เดอลาซาล เป็นต้น

3.2 ควรทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะของครูคำสอนในบริบทอื่นๆ ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น ชาติพันธุ์ปกากะญอ หรือการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะของครูคำสอนตามวัยต่างๆ เช่น ครูคำสอนสำหรับสอนวัยผู้ใหญ่ หรือการพัฒนาผู้ใหญ่ให้เป็นครูคำสอน เป็นต้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กาญจนา คุณารักษ์. (2540). **หลักสูตรและการพัฒนา**. โครงการส่งเสริมการผลิตตำราและเอกสารการสอนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. มปท.

กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการไตร่ตรอง. (มปป.). กรุงเทพมหานคร บริษัทประชาชน จำกัด.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). **แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2545-2559**. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม แผนกคริสตศาสนธรรม. (2553). **คู่มือแนะแนวการสอนคำสอนในประเทศไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.

คณะกรรมการที่ปรึกษาด้านกฎหมายพระศาสนจักร, ผู้แปล. (มปป.). **ประมวลกฎหมายพระศาสนจักร (Code of Canon Law)**. กรุงเทพฯ: แผนกคำสอนอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2554). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)**. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

จารุภา ะสี, บรรณาธิการ. (2552). **หยั่งราก: ก้าวแรกของจิตตปัญญาศึกษาในสังคมไทย**. นครปฐม: ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.

จิรัฐกาล พงศ์ภคเชิขร. (2553). **จิตตปัญญาศึกษา: การเรียนรู้สู่จิตสำนึกใหม่**. นครปฐม: ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.

ฉลาด จันทรสุมบัตติ, ทองสง่า ผ่องแผ้ว. (2553). **การเขียนวิทยานิพนธ์**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชวลา เวชยันต์. (2544). “การพัฒนาแบบการเรียนการสอนที่ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม เพื่อส่งเสริมความตระหนักในการรับใช้สังคม ทักษะการแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมตอนต้น.” *ดุชนิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.

ชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ. (2541). **ความพร้อมในการเรียนรู้โดยการเรียนรู้จากตนเองของผู้เรียนผู้ใหญ่ของ กิจกรรมการศึกษาผู้ใหญ่บางประเภท**. กรุงเทพมหานคร: สาขาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ชาติชาย พงษ์ศิริ และคณะ. (2552). “รายงานการวิจัย เรื่อง การสำรวจความต้องการการบริการความรู้ด้านคริสต์ศาสนาสำหรับคริสตชนคาทอลิกในประเทศไทย.” วิทยาลัยแสงธรรม.
- ชาลินี เอี่ยมศรี. (2549). “การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานด้านสุขภาพของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล.” วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชิดชงศ์ ส.นันทนาเนตร. (2549). **ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- _____. (ม.ป.ป.). “หลักการเรียนรู้และการสอนผู้ใหญ่.” เอกสารประกอบการสอน รายวิชา 469402 ภาควิชาการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เชาวฤทธิ์ สาสาข. (2550). “การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับผู้เตรียมตัวบวชเป็นพระสงฆ์คาทอลิก สู่ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ในฐานะผู้นำทางการศึกษา.” คุชฎีบัณฑิตหลักสูตรปรัชญาคุชฎีบัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- เชียรศิริ วิวิธศิริ. (2541). **จิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ณัฐทวี ปูนบัณฑิตย์กุล, บรรณาธิการ. (2552). **รวมคำสอนแนวทางการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาศึกษา**. นครปฐม: ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เดิมแท้ ชาวหินฟ้า. (2551). **คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศได้ทุกวัน**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
- พิศนา เขมมณี. (2555). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนา นิลชัยโกวิทย์, อติสร จันทรสุข. (2552). **ศิลปะการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง: คู่มือกระบวนการจิตตปัญญา**. นครปฐม: ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิตยา โจสรรักษ์สนธิ์. (2547). “งานของจิตตภิบาล โรงเรียนคาทอลิกที่ส่งผลต่อคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2554). **การพัฒนาหลักสูตร**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรัชญาการศึกษานิรันตรนิยม**. (2554). เข้าถึงเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2554. เข้าถึงได้จาก
<http://www.kroobannok.com/blog/>, <http://gotoknow.org/blog/jananey/>
- ปรีชา เมธาวัชรภาคย์. (2544). **สถาบันศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกกับภารกิจทางการศึกษา
ในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ.
- แผนกคริสตศาสนธรรม. (2010). **คู่มือแนะแนวการสอนคำสอนในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ:
คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม แผนกคริสตศาสนธรรม.
- พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช**. (2556). เข้าถึงเมื่อ 20 มีนาคม
2556. เข้าถึงได้จาก http://sksingtong.blogspot.com/2009/06/blog-post_2190.html.
http://sobkroo.com/detail_room_index.php?nid=2361.
<http://www.ku.ac.th/e-magazine/jun49/known/sara.htm>.
<http://www.pla2khanongfc.com/webboard/index.php?topic=7055.0>.
<http://www.sudipan.net/phpBB2/viewtopic.php?p=10552>.
- “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่มที่ 119, ตอนที่
123 ก (19 ธันวาคม 2545): 16-21.
- “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553.” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่มที่ 127, ตอนที่
45 ก (22 กรกฎาคม 2553): 1-2.
- “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่มที่ 16, ตอนที่ 74 ก
(19 สิงหาคม 2542): 16-19.
- พุลลวี เรื่องวิชาธร. (2553). **ชุมชนกระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง**. นครปฐม:
ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ไผยอง มนिरาช. (2005). **การบริหารและการปกครองของชาวคริสต์**. ราชบุรี: สัมมมณฑลราชบุรี.
- ไพศาล วรคำ. (2554). **การวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- มิเกล กาไรชบา. (2539). **การศึกษาคาทอลิกผู้สหัสวรรษที่สาม**. กรุงเทพฯ: อัสสัมชัญ.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย.” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่มที่ 124, ตอนที่ 47 ก (24 สิงหาคม
2550): 10
- รัตนะ บัวสนธ์. (2552). **ปรัชญาการวิจัย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โรแบร์ต โกสเด. (2006). **ประวัติการเผยแพร่ศาสนาในสยามและลาว**. กรุงเทพฯ:
สื่อมวลชนคาทอลิกประเทศไทย.

- ลาวัลย์ ก๊กเครือ, (2545). “การจัดจรรยาศึกษาตามแนวปรัชญาการศึกษาคาทอลิกในโรงเรียนเอกชนคาทอลิกระดับประถมศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจรรยาศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และ อธิป จิตตฤกษ์, ผู้แปล. (2554). **ทักษะแห่งอนาคตใหม่ การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : open mind.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2553). **รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด**. พิมพ์ครั้งที่ 5. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชศิลป์ กฤษเจริญ. (2550). **การสอนคริสตศาสนธรรม**. นครปฐม: โรงพิมพ์วิทยาลัยแสงธรรม. _____ (2551). **การอบรมคริสตศาสนธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ปิตินาณิข. _____ (2554). **ประวัติการสอนคริสตศาสนธรรม**. นครปฐม: วิทยาลัยแสงธรรม. _____ (2555). **ข่าวดีสำหรับครูคำสอนทุกท่าน**. เข้าถึงเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2555. เข้าถึงได้จาก <http://www.kamsondede.com>. _____ (2555). “รายงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เรื่อง การพัฒนาทักษะทางสังคมของนักศึกษา ในรายวิชา ค.ศ. 102 พระบัญญัติ 10 ประการ ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ.” วิทยาลัยแสงธรรม. _____ (2556). **ข้อกำหนดการรับรองครูคำสอน**. เข้าถึงเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2556. เข้าถึงได้จาก <http://ccbkk.catholic.or.th/>
- วิศนี ตั้งเจริญ, อมรา ปฐภิญโญบูรณ์. (2544). **การศึกษาตามอัธยาศัย: จากแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่แนวปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย กรมการศึกษานอกโรงเรียน.
- วีระ อัมพันธุ์. (2553). **ปฏิวัติด้านการศึกษาตลอดชีวิต**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2547). **ทฤษฎีการประเมิน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2552). **ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม**. พิมพ์ครั้งที่ 6 (ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์คำสอนราชบุรี. (2554). **ความหมายของการสอนคำสอน ตอนที่ 11**. เข้าถึงเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2554. เข้าถึงได้จาก <http://www.kamsondede.com>.
- สถาบันวิจัยและการพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2555). **เอกสารการเรียนรู้การทำวิจัยด้วยตนเอง**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย. รายงานประชุมสัมมนาครั้งที่ 43 หัวข้อ “โรงเรียนคาทอลิกในมาตรฐานสากล” เมื่อวันอาทิตย์ที่ 18 ถึงวันพุธที่ 21 สิงหาคม พ.ศ. 2556 ณ โรงแรมเอเชีย พัทยา จังหวัดชลบุรี
- สภาพระสังฆราชคาทอลิกประเทศไทย. (2000). **ทิศทางงานอภิบาล คริสตศักราช 2000** ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย สำหรับ ค.ศ. 2000-2010. กรุงเทพฯ: อัสสัมชัญ.
- _____. (2010). **แผนอภิบาล คริสตศักราช 2010-2015** ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก. (2531). **มิติด้านศาสนาของการศึกษาในโรงเรียนคาทอลิก แนวทางเพื่อการพิจารณาใคร่ครวญ และการฟื้นฟูขึ้นใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อัสสัมชัญ.
- _____. (2551). **อัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- สมณกระทรวงเพื่อการประกาศพระวรสารสู่ปวงชน. (1994). **คู่มือครูคำสอน 1993**. กรุงเทพฯ: ศูนย์คำสอนกรุงเทพฯ.
- สมณกระทรวงว่าด้วยเรื่องของพระสงฆ์. (1980). **คู่มือแนะแนวการสอนคำสอนทั่วไป**. แปลโดย ชมรมศิษย์เก่า EAPI, ราชบุรี: โรงพิมพ์วิศวะการพิมพ์.
- _____. (1997). **คู่มือแนะแนวทั่วไปสำหรับการสอนคำสอน 1997**. แปลโดย ศูนย์คริสตศาสนธรรม, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- _____. (2549). **คู่มือแนะแนวทั่วไปสำหรับการสอนคำสอน**. แปลโดย วีระ อภรณ์รัตน์, พิมพ์ครั้งที่ 4, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- สมเด็จพระสันตะปาปา ยอห์น ปอล ที่ 2. (1979). **เอกสารการสอนคำสอนในยุคปัจจุบัน**. มปท.
- _____. (1990). **การสอนคำสอนในยุคปัจจุบัน (Catechesi Tradende)**. กรุงเทพฯ: ศูนย์คำสอนอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ.
- _____. (1990). **พระสมณสาส์นเตือนใจเรื่อง การสอนคำสอนในยุคปัจจุบัน (Catechesi Tradendae)**. กรุงเทพฯ: ศูนย์คำสอนอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ.
- _____. (1990). **พระสมณสาส์นเตือนใจ เรื่อง การสอนคำสอนในยุคปัจจุบัน**. ศูนย์คำสอนอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ผู้จัดพิมพ์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- สมประสงค์ น่วมบุญดี. (2556). **การคิดวิจารณ์ญาณ: การใช้หลักตรรกะเพื่อการตัดสินใจทางเลือก**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมร เจนจิยะ. (2554). **จิตตปัญญาเพื่อการพัฒนาศิลปะการใช้ภาษา**. นครปฐม: ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.

- สมสิทธิ์ อัสตรนิตี, บรรณาธิการ. (2552). **จิตตปัญญาศึกษาคืออะไร**. นครปฐม:
ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการสภาการศึกษา. (2553). **รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบ/แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชนกลุ่มอายุ 15-59 ปี ที่อยู่นอกระบบโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทย.
- สำนักมิสซังโรมันคาทอลิกกรุงเทพฯ. (2010). **แผนอภิมหาอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ค.ศ. 2011-2015**. กรุงเทพฯ: สำนักมิสซังโรมันคาทอลิกกรุงเทพฯ.
- สิริอร วิชาวุธ. (2554). **จิตวิทยาการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุชาดา จักรพิสุทธิ์, ชัชวาล ทองดีเลิศ, อิศรา สุขคงคารัตนกุล, ลำยอง เตียสกุล และสาธิต สมพงษ์, (2548). **การศึกษาทางเลือก โลกแห่งการเรียนรู้นอกระบบโรงเรียน**. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สวก.).
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2547). **การประเมินผลโครงการ: หลักการและการประยุกต์**. กรุงเทพมหานคร: หจก. สามลดา.
- สุพาดา สิริกุดตา, ไสว ศิริทองถาวร, ธนิน ศิริวะระมย์, อรนิษฐ์ แสงทองสุข และอำนาจ เลิศประเสริฐวงศ์. (2543). **การวางแผนและการบริหารโครงการ**. กรุงเทพฯ: ไดมอนด์บิซิเนสเวอลด์.
- สุมาลี สังข์ศรี. “การจัดการศึกษานอกระบบ เพื่อการศึกษาตลอดชีวิต.” **อนุสารอุดมศึกษา**. 29, 299 (พฤษภาคม 2546): 3-10.
- สุลักษณ์ ศิวรักษ์. (2515). **ปรัชญาการศึกษา**. พระนคร: เคล็ดไทย.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2551). **จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่**. พิมพ์ครั้งที่ 2 (ฉบับปรับปรุง). มปท.
- หน่วยงานศึกษานิเทศก์. (2551). **เอกสารสาระหลักการและแนวคิดประกอบการดำเนินงาน กศน.: คัมภีร์ กศน.** สำนักงานการศึกษานอกระบบ กระทรวงศึกษาธิการ.
- อดิศร จันทรสุน, บรรณาธิการ. (2552). **สายธารทฤษฎีและแนวปฏิบัติการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง**. นครปฐม: ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ. (2551). “การพัฒนาารูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า.” **คู่มือปฏิบัติการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา**.
- อาชัญญา รัตนอุบล. (2542). **กระบวนการฝึกอบรมสำหรับการศึกษานอกระบบโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทประชาชน จำกัด.

เอกชัย ชิน โศตร. (2551). **การศึกษาคาทอลิก: วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนคาทอลิกในทศวรรษหน้า**. นครปฐม: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนางานวิชาการวิทยาลัยแสงธรรม.

ภาษาอังกฤษ

Anderson, George M. (2000). **With Christ in Prison: Jesuits in Jail from Ignatius to the Present**. New York: Fordham University Press.

Barry, William A. and Robert J. Doherty. (2002). **Contemplatives In Action: The Jesuit Way**. New York: Paulist Press.

Barry, William A. and Robert J. Doherty. (1997). "Our Way of Proceeding": To Make the Constitutions of the Society of Jesus *and Their Complementary Norms Our Own*. St. Louis: Institute of Jesuit Sources.

Bergan, Jacqueline Syrup and Marie Schwan. (1991). **Praying with Ignatius of Loyola**. Winona, MN: St. Mary's Press.

Best W, John. (1997). **Research in Education**. New Jersey: Prentice Hall Inc.

Brackley, Dean. (2004). **The Call to Discernment in Troubled Times: New Perspectives on the Transformative Wisdom of Ignatius of Loyola**. New York: Crossroad.

Brodrick, James. (1986). **The Origin of the Jesuits**. Chicago: Loyola Press.

_____. (1986). **The Progress of the Jesuits: 1556-1579**. Chicago: Loyola Press.

_____. (1998). **St. Ignatius Loyola: The Pilgrim Years, 1491-1538**. San Francisco: Ignatius Press.

Brown, Timothy and Patricia Sullivan. (1997). **Setting Hearts on Fire: A Spirituality for Leaders**. New York: Alba House.

Brown, Timothy. (2003). **Great Ideas, Gentle as Doves: Reflections on Catholic Social Teaching**. Baltimore: Resonant Publishing.

Cronbach, Lee J. (1984). **Essentials of psychological Testing**. 4 th ed. New York: Harper&Row.

Curran, Robert Emmett. (1988). **American Jesuit Spirituality: The Maryland Tradition, 1634-1900**. New York: Paulist Press.

De Dalmases, Candido. (1985). **Ignatius of Loyola, Founder of the Jesuits: His Life and Work**. St. Louis: Institute of Jesuit Sources.

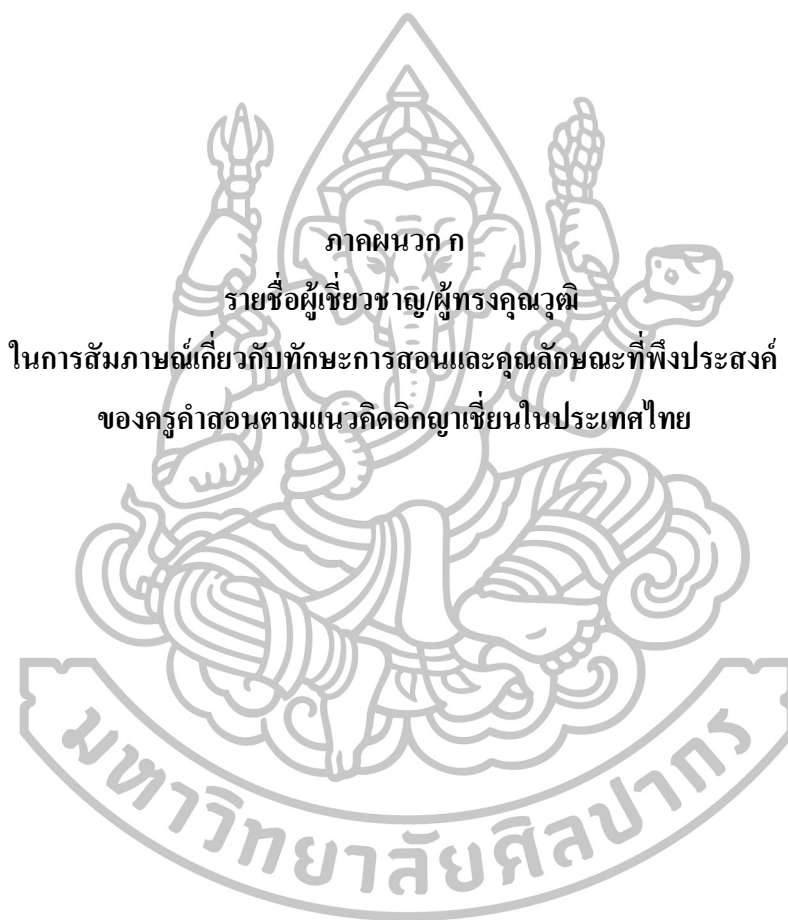
- Dolan, James R. (2001). **The Spiritual Exercises of St. Ignatius: A Contemporary Revision for Retreatants and Retreat Directors.** New York: New York Province Society of Jesus.
- Doran, Jacob S. (2020). **Using Video Game Playing to Increase Student Motivation To Read.** Accessed January 9, 2014. *Available from* <https://etd.ohiolink.edu/>
- Dyckman, Katherine, Mary Garvin, and Elizabeth Liebert. (2001). **The Spiritual Exercises Reclaimed.** New York: Paulist Press.
- Edgar J. Boone, R. Dale Safrit, Jo Jones. (n.d.). **Developing Programs in Adult Education: A Conceptual Programming Model.** 2nd ed. USA: Waveland Press, Inc.
- Fitzmyer, Joseph A. (1995). **Spiritual Exercises: Based on Paul's Epistle to the Romans.** New York: Paulist Press.
- Fleming, David L. (1996). **Draw Me Into Your Friendship: A Literal Translation and a Contemporary Reading of the Spiritual Exercises.** St. Louis: Institute of Jesuit Sources.
- Gain, J. A. (1996). "Catechesis and Religious education in Catholic theory and practice." In W. S. Leslie J Francis, *Research in Religious Education.* Georgia: Smyth & Helways.
- Gallaagher, M. (1998). **The Art of Catechesis.** New York: Paulist Press.
- Ganss, George E., ed. (1992). **The Spiritual Exercises of St. Ignatius Loyola: A Translation and Commentary.** Chicago: Loyola Press.
- Gibert Choondal, S. (2004). **Introducing the General Directory for Catechesis.** Bangalore: Kristu Jyoti Publication, India.
- Giglioni, P. (1980). **The Catechesis of the Apostles and of the first Christians.** In C. B. (adi), **"Going, TEACH..." (Commentary on the Apostolic Catechesi Tradendea of John Paul II (pp. 104-105).** Boston: the daughters of St. Paul.
- Haughey, John, ed. (2004). **Revisiting the Idea of Vocation: Theological Explorations.** Washington: Catholic University of America Press.
- Joselito C. Asis, jcd., (2012). **Parish Catechetical Instruction According to the 1983 code of Canon Law.** Quezon City: Claretian Publications.

- Judd, Michael W. (2009). **Religious Orientation, Context Effects, and Socially Desirable Responding (Masters in Psychology, Marietta College, 2009, Psychology.**
 Accessed January 9, 2014. Available form <https://etd.ohiolink.edu/>
- Kolvenbach, Peter-Hans. (2001). "The Service of Faith and the Promotion of Justice in Jesuit Higher Education." In *Studies in the Spirituality of Jesuits.*
- Krejcie, R.V. and P.W. Morgan. (1970). **Educational and Psychological Measurement.**
 New York: Harper & Row Publishers.
- Likert , Rensis. (1967). **The Human Organization : Its Management and Values.**
 New York: McGraw – Hill.
- Lord, Hannah. (2013). **The Relationship of Teacher, Student, and Content in the Clinical Psychology Classroom.** Accessed January 9, 2014. Available from [https://etd.ohiolink.edu.](https://etd.ohiolink.edu/)
- Lord, Hannah. (2013). **The Relationship of Teacher, Student, and Content in the Clinical Psychology Classroom.** Accessed January 9, 2014. Available from <https://etd.ohiolink.edu/ap/>
- Madge, B. H. (1994). **The CATECHISM Highlight & Commentary, CT.** U.S.A: Twenty-Third Publication.
- Malcolm S. Knowles, Elwood F. Holton and Richard A. Swanson. (2005). **The Adult Learner: The Definition Classic in Adult Education and Human Resource Development. Sixth Edition.** USA: Butterworld-Heinemann.
- Mariani, Paul. (2002). **Thirty Days: On Retreat with the Exercises of St. Ignatius.**
 New York: Viking Compass.
- Martin, James, ed. (1997). **How Can I Find God?.** Liguori, MO: Triumph Books.
- Meissner, W.W. (1992). **Ignatius of Loyola: The Psychology of a Saint.** New Haven: Yale University Press.
- _____. **To the Greater Glory: A Psychological Study of Ignatian Spirituality.** Milwaukee: Marquette University Press.
- Meixner, Cara. (2008). **Evolving Learning: Educators' Inner Experiences of Engaging in Service- learning with Undergraduates.** Accessed January 9, 2014. Available from <https://etd.ohiolink.edu/ap/>

- Modras, Ronald. (2004). **Ignatian Humanism**. Chicago: Loyola Press.
- O'Malley, John W. (1993). **The First Jesuits**. Cambridge: Harvard University Press.
- Palmerton, Ann R. (2013). **The Future of Milestones Ministry at Broad Street Presbyterian Church**. Accessed January 9, 2014. Available from: <https://etd.ohiolink.edu/ap> .
- Ravier, André. (1987). **Ignatius of Loyola and the Founding of the Society of Jesus**. San Francisco: Ignatius Press.
- Rizek, Courtney. (2012). **A Close Teacher Makes a Better Student: The Impact of Teacher-Student Relationship on Adolescents' Academic Motivation**. Accessed January 9, 2014. Available from <http://rave.ohiolink.edu/>
- Scardino, Anthony J. (2013). **Servant Leadership in Higher Education: The Influence of Servant-Led Faculty on Student Engagement**. Accessed January 9, 2014. Available from <https://etd.ohiolink.edu/>.
- Sheldrake, Philip ed. (1991). **The Way of Ignatius Loyola: Contemporary Approaches to the Spiritual Exercises**. St. Louis: Institute of Jesuit Sources.
- Silf, Margaret. (1999). **Inner Compass: An Invitation to Ignatian Spirituality**. Chicago: Loyola Press.
- Smith, Gary N. (2002). **Radical Compassion: Finding Christ in the Heart of the Poor**. Chicago: Loyola Press.
- Tylenda, Joseph N., trans. (1985). **A Pilgrim's Journey: The Autobiography of Ignatius of Loyola**. Collegeville, MN: Liturgical Press.
- Walters, Wayne Berk. (2011). **From Nominal to Radical Discipleship: One Church's Approach to Disciple Making**. Accessed January 9, 2014. Available: <https://etd.ohiolink.edu/ap>.
- William J. O'malley, S.J. (1992). **Becoming a Catechist: Way To Outfox Teenage Skepticism**. New York: Paulist Press.

ภาคผนวก

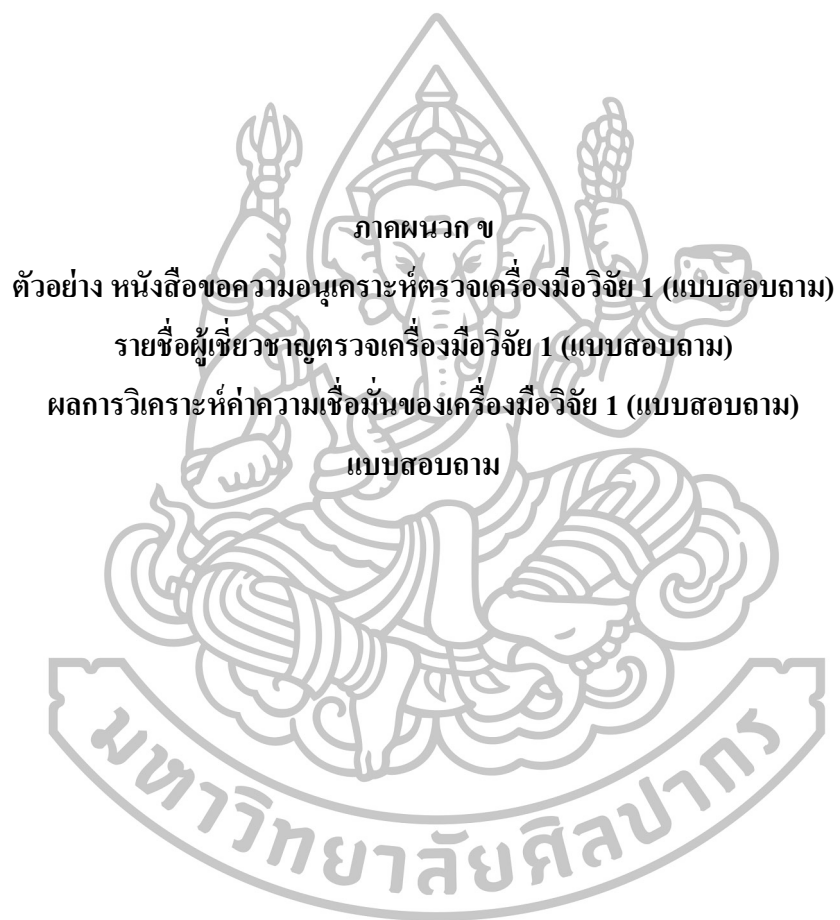
ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ

ในการสัมมนาเกี่ยวกับทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย

**รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ
ที่ให้สัมภาษณ์การสัมภาษณ์เกี่ยวกับทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย**

1. พระสังฆราชสังวาล สุระสรารงค์	อัครสังฆมณฑลเชียงใหม่
2. บาทหลวงจำเนียร กิจเจริญ	อัครสังฆมณฑลราชบุรี
3. บาทหลวงเฟอร์มีน รืออาโน	ผู้อำนวยการศูนย์คริสตศาสนธรรม
สังฆมณฑลอุดรธานี
4. บาทหลวงสมบูรณ์ แสงประสิทธิ์	ที่ปรึกษาศูนย์คริสตศาสนธรรม สังฆมณฑลราชบุรี
ผู้อำนวยการด้านการสอนคริสตศาสนธรรมด้วย
ระบบ CCP (Christian Community Program)
5. บาทหลวงปราโมทย์ นิลเพ็ชร	ผู้อำนวยการศูนย์คริสตศาสนธรรม สังฆมณฑล
ราชบุรี
6. บาทหลวงพงศ์ศิระ คำศรี	ผู้อำนวยการศูนย์คริสตศาสนธรรม
อัครสังฆมณฑลท่าแร่-หนองแสง
7. บาทหลวงเอกรัตน์ หอมประทุม	ผู้จัดการแผนกคริสตศาสนธรรม อัครสังฆมณฑล
กรุงเทพฯ
8. บาทหลวง คำดี ทองมาก	ผู้อำนวยการศูนย์คำสอนสังฆมณฑลอุบลราชธานี
9. บาทหลวง เอกสิทธิ์ ทัพพะกุลธร	ผู้อำนวยการศูนย์คำสอนสังฆมณฑลเชียงใหม่
10. บาทหลวงธวัช สิงห์สา	ที่ปรึกษาศูนย์คริสตศาสนธรรมสังฆมณฑล
นครสวรรค์
11. นางสาวบัวไข วีระโห	ผู้จัดการศูนย์คริสตศาสนธรรมสังฆมณฑล
นครราชสีมา
12. นางสาวยุพา ชูสิทธิ์รักษ์	หัวหน้าฝ่ายวิชาการ แผนกคริสตศาสนธรรม
สังฆมณฑลจันทบุรี
13. นางวราภรณ์ สุวรรณวงศ์	ครู โรงเรียนมานะศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ภาคผนวก ข

ตัวอย่าง หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย 1 (แบบสอบถาม)

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย 1 (แบบสอบถาม)

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย 1 (แบบสอบถาม)

แบบสอบถาม

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / 7219

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

9 ธันวาคม 2557

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.บุญเลิศ วิวรรณ

ด้วย บาทหลวงวิชาศิลป์ กฤษเจริญ นักศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์ ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนเพื่อส่งเสริมการเผยแผ่หลักธรรมตามแนวคิด อิกญาเขียนในประเทศไทย" มีความประสงค์จะขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จาก ท่านโปรดเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย
รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
นครปฐม โทร.0-3421-8788

ปณิธานบัณฑิตวิทยาลัย "มุ่งส่งเสริม สนับสนุน เพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิตศึกษา"

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย 1
แบบสอบถามเรื่อง การพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูกำสอน
ตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย

1. บาทหลวง ผศ.ดร. อภิสัทธี กฤษเจริญ

ตำแหน่ง รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม /

ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยฯ วิทยาลัยแสงธรรม จ.นครปฐม

วุฒิ ปรินญาเอก การศึกษาคุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) ม.บูรพา

2. ผศ. ดร. ลัดดาวรรณ ประสูตรแสงจันทร์

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ สาขาวิชาคริสตศาสนศึกษา วิทยาลัยแสงธรรม จ.นครปฐม

วุฒิ ปรินญาเอก ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) ม.ศิลปากร

3. ผศ.ดร. วิลาสลักษณ์ ชวีวัลลี

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ม.ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร /

ประธานหลักสูตรคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์

ม.ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร / กรรมการสภาวิทยาลัยแสงธรรม

วุฒิ ปรินญาเอก (Educational Psychology) University of Hawaii, USA

4. ดร. บุญเลิศ วิวรรณ

ตำแหน่ง อาจารย์ ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ ม.เกษตรศาสตร์

วุฒิ ปรินญาเอก ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต (ภาษาไทย) ม.เกษตรศาสตร์

5. ดร. จิตตรา มาคะผล

ตำแหน่ง อาจารย์ ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

วุฒิ ปรินญาเอก สาขาการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย

Reliability

Scale : ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	8.7
	Excluded ^a	313	91.3
	Total	343	100.0

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย 1 (แบบสอบถาม)

A Listwise deletion based on all variables in the Procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.977	198

สำหรับ สอบถามครุภัณฑ์

แบบสอบถาม

เรื่อง การพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุภัณฑ์ ตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของครุภัณฑ์ตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย
 2. แบบสอบถามนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาสภาพการปฏิบัติจริงและความต้องการ ในการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุภัณฑ์ตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย
 3. ผู้วิจัยขอรับรองว่า ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามฉบับนี้จะเป็นความลับ การนำเสนอข้อมูลจะเป็นข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น ผู้วิจัยจึงขอความกรุณาจากท่านในการตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วนทุกตอนและทุกข้อ ตามความคิดเห็นของท่าน
 4. แบบสอบถามฉบับนี้ มี 4 ตอน ได้แก่
 - 4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - 4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับ สภาพการปฏิบัติจริงและความต้องการที่จะเรียนรู้ในด้านทักษะการสอนครุภัณฑ์
 - 4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับ สภาพการปฏิบัติจริงและความต้องการที่จะเรียนรู้ในด้านคุณลักษณะที่พึง-ประสงค์ของครุภัณฑ์
 - 4.4 ข้อมูลเกี่ยวกับ ความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุภัณฑ์ตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย
- ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

บาทหลวง วัชรศิลป์ กฤษเจริญ

นักศึกษาระดับคุณวุฒิบัณฑิต ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ใน หรือ เติมข้อมูลในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ (1) ชาย (2) หญิง

2. อายุ (เศษปีที่เกิน 6 เดือน ให้นับเพิ่มอีกหนึ่งปี)

3. สังกัดสังกัดมหามณฑล

☐ (1) อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ	☐ (2) สังฆมณฑลราชบุรี
☐ (3) สังฆมณฑลจันทบุรี	☐ (4) สังฆมณฑลเชียงใหม่
☐ (5) สังฆมณฑลนครสวรรค์	☐ (6) สังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี
☐ (7) สังฆมณฑลท่าแร่-หนองแสง	☐ (8) สังฆมณฑลอุบลราชธานี
☐ (9) สังฆมณฑลนครราชสีมา	☐ (10) สังฆมณฑลอุดรธานี

4. ประสบการณ์ในการสอนคำสอน (เศษปีที่เกิน 6 เดือน ให้นับเพิ่มอีกหนึ่งปี)

5. ประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการสอนคำสอน

- (1) เคยเข้าร่วมกิจกรรม (2) ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม

ถ้าท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการสอนคำสอน ท่านได้เข้าร่วมในเรื่องใด (ภายใน 5 ปี นับจากปัจจุบัน)

- 1).....
2).....
3).....

6. สถานภาพในการปฏิบัติงาน

- (1) บาทหลวง (2) บราเดอร์ (3) ซิสเตอร์ (4) ข้าราชการ

7. สถานที่ในการปฏิบัติงาน

- (1) ประจำวัด (2) ประจำโรงเรียน (3) ศูนย์คริสตศาสนธรรม
 (4) องค์กรคาทอลิกอื่นๆ (5) อื่นๆ ระบุ.....

8. วุฒิการศึกษาสูงสุดในปัจจุบัน

- (1) มัธยมศึกษาตอนต้น (2) มัธยมศึกษาตอนปลาย (3)ปริญญาตรี
 (4)ปริญญาโท (5)ปริญญาเอก (6) อื่นๆ ระบุ.....

9. สถานภาพทางการสมรส

- (1) โสด (2) แต่งงาน (3) หย่าร้าง (4) อื่นๆ ระบุ.....

**ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติจริงและความต้องการที่จะเรียนรู้ในด้านทักษะการ
สอนคำสอน ของครูคำสอน**

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องช่องรายการที่ตรงกับสภาพความต้องการที่จะเรียนรู้
ในด้านทักษะการสอนคำสอน ของท่าน ในแต่ละข้อคำถาม โดยพิจารณาความมากน้อยตาม
ความหมาย ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง มีสภาพความต้องการ อยู่ใน ระดับน้อยที่สุด หรือ ไม่มี (0-20%)

ระดับ 2 หมายถึง มีสภาพความต้องการ อยู่ใน ระดับน้อย (21-40%)

ระดับ 3 หมายถึง มีสภาพความต้องการ อยู่ใน ระดับปานกลาง (41-60%)

ระดับ 4 หมายถึง มีสภาพความต้องการ อยู่ใน ระดับมาก (61-80%)

ระดับ 5 หมายถึง มีสภาพความต้องการ อยู่ใน ระดับมากที่สุด (81-100%)

ตัวอย่าง การประเมินสภาพความต้องการที่จะเรียนรู้ในด้านทักษะการสอนคำสอน

รายการ	สภาพความต้องการที่จะเรียนรู้				
	1	2	3	4	5
1. เข้าใจในความหมายของการสอนคำสอน					✓

ข้อ 1 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความต้องการที่จะเข้าใจในความหมายของการสอน
คำสอนในระดับ 5 (มากที่สุด)

รายการ		สภาพความต้องการ ที่จะเรียนรู้				
		1	2	3	4	5
1. บริบท (Context)						
1	วิเคราะห์ ทำความเข้าใจบริบทของผู้เรียนเป็นรายบุคคล/ รายกลุ่มเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและ พัฒนาผู้เรียน					
2	แสดงความห่วงใย เอาใจใส่ ติดตาม ดูแลอภิบาลผู้เรียน					
3	เรียนรู้และเข้าใจในด้านศาสตร์การสอนที่เหมาะสม กับกลุ่ม ผู้เรียน					
4	นำชีวิตและคำสอนของพระเยซูเจ้ามาเป็นแบบฉบับในการ สอนคำสอน					
5	เรียนรู้และเข้าใจในเรื่องมานุษยวิทยาและจิตวิทยาการเรียนรู้ ที่เกี่ยวกับผู้เรียน					
6	นำความรู้ด้านพระคัมภีร์ พระวรสาร พิธีกรรม บทบัญญัติ และการภาวนามาถ่ายทอดให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน					
7	เสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้					
8	เป็นผู้นำทางปัญญา ฝึกฝนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง นำตนเองในการเรียนรู้ได้					
2. ประสบการณ์ (Experience)						
9	วางแผนการสอน (กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาวิชา ออกแบบ กิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผล)					
10	นำเข้าสู่บทเรียน การชี้แจงวัตถุประสงค์ อธิบายให้ผู้เรียน เห็นประโยชน์สำคัญของเนื้อหาที่จะเรียน ความสัมพันธ์ เชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิต การสรุปบทเรียน					
11	ถ่ายทอดความรู้ด้านต่างๆ อย่างเต็มศักยภาพ					
12	ถ่ายทอดสื่อสารได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน สร้างสรรค์					
13	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน					
14	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาสติปัญญา จิตใจและ วุฒิภาวะของผู้เรียน					

รายการ		สภาพความต้องการ ที่จะเรียนรู้				
		1	2	3	4	5
15	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเกิดความรู้และทักษะ นำความรู้ที่ได้มาลงมือกระทำด้วยตนเองได้					
16	เลือกใช้วิธีการเรียนการสอน/การเรียนรู้ที่หลากหลาย น่าสนใจ					
17	เลือกใช้วิธีการเรียนการสอน/การเรียนรู้เพื่อเน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง (Student Centered Learning)					
18	มุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้ การลงมือปฏิบัติ มากกว่าการสอน หรือ การบอกความรู้					
19	บูรณาการองค์ความรู้ กระบวนการและกิจกรรมการเรียนรู้ ต่างๆ ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมหรือบริบทของผู้เรียน					
20	บูรณาการมิติด้านความเชื่อทางศาสนาเข้าไปในการศึกษา ทุกกิจกรรม					
21	สอนให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักแก้ปัญหาและรับผิดชอบ ร่วมกัน					
22	ผลิตและการเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนและสังคม					
23	สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้					
3. การไตร่ตรอง (Reflection)						
24	สอนให้ผู้เรียนมีเหตุผล แยกแยะถูกผิด					
25	สอนให้ผู้เรียนสามารถคิดไตร่ตรอง					
26	สอนให้ผู้เรียนมีจิตสำนึก ความรับผิดชอบ					
27	สอนให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย					
28	สอนให้ผู้เรียนรู้จักควบคุมสติและจิตใจ					
29	พิจารณาด้วยเหตุผล					
30	เปิดโอกาสและกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนรู้และการอภิปราย แสดงความคิดเห็น อย่างเท่าเทียม และสร้างสรรค์					

รายการ		สภาพความต้องการ ที่จะเรียนรู้				
		1	2	3	4	5
4. การปฏิบัติ (Action)						
31	สอนผู้เรียนให้ปฏิบัติตนตามสุภาษิตที่ดี					
32	สั่งสอนอบรมผู้เรียนได้ปฏิบัติตนอย่างถูกต้องตามหลักธรรม ที่ได้เรียนรู้อมา					
33	สอนให้ผู้เรียนมีความเลื่อมใสในศาสนา					
34	สอนให้ผู้เรียนประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระเยซูเจ้า เป็นมิตรกับพระเยซูเจ้า					
35	สอนให้ผู้เรียนเป็นคนดีและคนเก่ง (มีความรู้คู่คุณธรรม)					
36	เสริมสร้างภาวะผู้นำ ความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียน					
37	รักษาวินัยทางจิตใจ เป็นผู้นำทางวิญญาณของผู้เรียน เป็นแบบอย่างที่ดี					
38	เป็นผู้รับใช้ ผู้ประสานงานระหว่างผู้เรียน ชุมชนและสถาบัน ต่างๆ ในชุมชน					
39	แสวงหาความร่วมมือ สร้างเครือข่าย ภายในและภายนอก กลุ่ม/องค์กร					
5. ประเมินผล (Evaluation)						
40	ออกแบบประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย					
41	ประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้การสอนตามสภาพจริง					
42	ประเมินผลการทำงานของตนเองอย่างรอบคอบเพื่อนำผลไป ปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่งขึ้น					

ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นเพิ่มเติม (เกี่ยวกับทักษะการสอนของครูกำสอนตามแบบอิกญาเขียน)

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติจริงและความต้องการที่จะเรียนในด้านคุณลักษณะ
ที่พึงประสงค์ ของครุคำสอนตามแนวคิดอภิญญาเขียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องช่องรายการที่ตรงกับ สภาพ ความต้องการที่จะเรียนรู้
เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นครุคำสอน ของท่าน ในแต่ละข้อคำถาม

รายการ		สภาพความต้องการที่จะเรียนรู้				
		1	2	3	4	5
	เชื่อว่าพระเจ้าทรงเป็นผู้สร้าง เป็นผู้ทรงความดีสูงสุด ความเป็นจริงอื่นๆ นั้นล้วนมาจากพระเจ้า พระเจ้าทรงประทับอยู่ในชีวิตของมนุษย์ทุกคน					
1	มองโลกในแง่ดี มองเห็นพระเจ้าในทุกสิ่ง					
2	เชื่อว่ามนุษย์เป็นสิ่งสร้างสุดยอดของพระเจ้า					
3	มีชีวิตจิตใจที่ดี มีมโนธรรมที่ดี นำความเชื่อมาปฏิบัติ					
4	มีจิตวิญญาณความเป็นครู เคารพศักดิ์ศรีของตน					
5	มีวุฒิภาวะแบบมนุษย์ มีความสมดุลด้านร่างกายและจิตใจ					
6	มีบุคลิกภาพที่ดี					
7	เป็นผู้ร่วมงานธรรมชาติของพระศาสนจักร					
8	สนับสนุนการสานเสวนาระหว่างความเชื่อและวัฒนธรรม เป็นนักเสวนา และปลูกจิตสำนึกความรับผิดชอบ					
9	อนุรักษ์และปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมที่งดงาม ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมท้องถิ่น					
10	เป็นผู้นำทางความเชื่อ ผู้นำแห่งวิถีชุมชนวัด การแสดงตนเป็นประจักษ์พยาน โดยมีพระเยซูเจ้าเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิต					
11	ยึดหลักพระคริสตธรรม (ความยุติธรรม ความรัก รับผิดชอบ)					
	พระเจ้าทรงรู้จักและทรงรักมนุษย์แต่ละคน และ ทรงเชื่อเชิญให้แต่ละคนได้ตอบสนองด้วยความรักต่อพระองค์และต่อเพื่อนพี่น้องด้วยใจเสรี					
12	เอาใจใส่และห่วงใยผู้เรียนเป็นรายบุคคล					
13	เป็นผู้นำทางวิชาการ					
14	มีความคิดสร้างสรรค์					
15	ให้ความสำคัญกับความรู้ ประสบการณ์ ความคิด ทฤษฎีใหม่ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในแต่ละวัน					

	รายการ	สภาพความต้องการที่จะเรียนรู้				
		1	2	3	4	5
16	มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้					
17	เปิดโอกาสให้ผู้อื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน					
18	เป็นนักวิเคราะห์ แสวงหาความรู้ มุ่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ยอมรับ การเปลี่ยนแปลง					
19	ให้ความสำคัญกับการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบ และตาม อริยาศีล					
	มนุษย์ไม่สามารถตอบสนองความรักต่อพระเจ้าได้อย่างที่ควร เป็น เพราะมนุษย์ยังยึดติดอยู่ในบาป ดังนั้นจึงต้องพึ่งพระเจ้า เพื่อจะได้ยอมรับตนเองเอาชนะความชั่วร้าย รับรู้สภาพความจริงของโลก มีความรู้คู่คุณธรรม ร่วมกับผิชอบสังคม เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง					
20	มีความคิดรอบคอบ และกว้างไกล					
21	มีความรัก ยอมรับตนเอง ยอมรับสิ่งรอบตัว					
22	มีความเมตตา กรุณา ปราณี ให้อภัย					
23	มีจริยธรรม ตั้งมั่นในความดี ละอายชั่วกลัวบาป อดทน อดกลั้น รู้จักกาลเทศะ					
24	มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม					
25	เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง					
	ดำเนินชีวิตตามแบบพระเยซูเจ้า ประพฤติปฏิบัติตามความเชื่อ ศรัทธา มีชีวิตภาวนา รักและรับใช้ อุทิศตน					
26	มีพระเยซูเจ้าเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิต ตอบสนองเสียงเรียก ของพระเจ้า					
27	มีจิตภาวนา ดำเนินชีวิตตามความเชื่อทั้งการภาวนา การ นมัสการ และการบริการรับใช้บนพื้นฐานของความรัก ในชีวิต ส่วนตัวและชีวิตกลุ่ม					
28	เคารพในคุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์					
29	เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล นับถือ เกรงใจ ให้ความสำคัญผู้อื่น ยอมรับฟังในเหตุผลของผู้อื่น					
30	คำนึงถึงความต้องการพื้นฐานของมนุษย์					
31	มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี ไม่แบ่งชั้นวรรณะ					

รายการ		สภาพความต้องการที่ จะเรียนรู้				
		1	2	3	4	5
32	มีความเป็นประชาธิปไตย เน้นการมีเสรีภาพ และ ความเท่าเทียม					
33	มีความกระตือรือร้น อุทิศตนเพื่อพระศาสนจักร ชุมชน สังคม					
34	เป็นผู้อภิบาลผู้เรียนอย่างพอเพียง					
35	ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอารัดเอาเปรียบ					
	ความรักและการตอบสนองความรักพระเจ้านั้น ไม่ใช่เป็นเรื่อง ของความคิดหรือทฤษฎี แต่จะต้องนำไปสู่การปฏิบัติจริงด้วย ความกระตือรือร้น ยุติธรรม ห่วงใยสังคม เอาใจใส่คนยากจน					
36	มีความยุติธรรม เป็นกลาง ไม่อคติ					
37	มีความซื่อสัตย์ สุจริต รักษาความจริง					
38	มีความขยันหมั่นเพียร อุตสาหะ กระตือรือร้น					
39	มีอุดมคติ อุดมการณ์ รับผิดชอบต่อสังคมด้วย พระพรและ ความสามารถที่ได้รับ					
40	มีความสามัคคี รักใคร่กลมเกลียว ปรารถนาดีต่อผู้อื่น ยินดีใน ความสุขของผู้อื่น					
41	เอาใจใส่คนยากจน การเข้าหาและช่วยเหลือคนยากจน					
	การตอบสนองความรักของพระเจ้าจะต้องอยู่ใน และผ่านทาง พระศาสนจักร โดยมีชีวิตที่พร้อมจะรับใช้พระศาสนจักร คาทอลิกและสังคม ร่วมมือในงานศาสนสัมพันธ์และ คริสตสัมพันธ์					
42	รับใช้พระศาสนจักรและสังคม					
43	ให้ความร่วมมือร่วมใจในงานศาสนสัมพันธ์และ คริสตศาสนสัมพันธ์					
44	ร่วมมือ โรงเรียน หน่วยงาน ชุมชนท้องถิ่น และพระศาสนจักร					
	เป็นคนดี ทำสิ่งที่ดีที่สุดใน พัฒนาความเป็นผู้นำ มีความตั้งใจที่จะ กระทำสิ่งต่างๆให้ดีขึ้นอยู่เสมอ(Magis) เป็นต้นในการดำเนิน ที่เป็นประจักษ์พยาน					
45	เป็นผู้นำแบบผู้รับใช้					
46	ดำเนินชีวิตเป็นประจักษ์พยาน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ไว้ใจได้ นับถือตนเอง					

รายการ		สภาพความต้องการที่ จะเรียนรู้				
		1	2	3	4	5
47	กล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้ากระทำในสิ่งดีงาม					
48	มีความเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่					
49	นอบน้อม ถ่อมตน					
	เชื่อว่าการทำงานเป็นหมู่คณะในการรับใช้พระเจ้าและสังคม มีคุณค่าและยิ่งใหญ่กว่าการกระทำแต่เพียงลำพังหรือเฉพาะกลุ่มของตนเองเท่านั้น					
50	ให้โอกาสแก่ผู้อื่น ยอมรับและให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน					
51	มีชีวิตเป็นหมู่คณะ ทำงานเป็นทีม ร่วมมือกับบุคคล/ชุมชน ที่เกี่ยวข้อง มีน้ำหนึ่งใจเดียวกับผู้อภิบาลและเพื่อนร่วมงาน					
52	เข้าใจเจตนารมณ์การทำงาน เข้าใจบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย					
	การตัดสินใจใดๆต้องกระทำบนพื้นฐานของกระบวนไตร่ตรอง ที่ต่อเนื่องทั้งจากแต่ละคนและจากหมู่คณะ จึงต้องมีการ ทบทวนการกระทำและปรับเปลี่ยนวิธีการและเครื่องมือให้เหมาะสม รวมทั้ง แสวงหาวิธีการที่ดีขึ้นในการรับใช้พระเจ้า					
53	มีความสามารถในการใช้เครื่องมือและวิธีการต่างๆ					
54	เข้าใจในเจตนารมณ์การทำงานเป็นครุคำสอน					
55	เป็นนักสื่อสารเรื่องความเชื่อศรัทธาด้วยความรักและความหวัง					
56	รับรู้ระบบการจัดการของ โรงเรียน/องค์กรภายใต้วิสัยทัศน์และ เป้าหมายเดียวกันกับหมู่คณะ					
57	เป็นผู้สร้างและสานต่อวิสัยทัศน์ขององค์กร/ พระศาสนจักร					

ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นเพิ่มเติม (เกี่ยวกับคุณลักษณะของครุคำสอนตามแบบอิกญาเซียน)

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะและ
 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย
 คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ที่ตรงกับความต้องการของท่าน และระบุเหตุผล
 เพิ่มเติม

1. หากมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ
 ครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ท่านคิดว่า ท่านต้องการเข้าร่วมกิจกรรม
 การเรียนรู้หรือไม่
 (1) ต้องการเข้าร่วม เพราะ
 (2) ไม่ต้องการเข้าร่วม เพราะ
 (ถ้าตอบว่าไม่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมให้ข้ามไปตอบข้อ 5)
2. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม ท่านคิดว่าควรใช้เวลา
 (1) 3 วัน
 (2) 5 วัน
 (3) อื่นๆ (โปรดระบุ)
3. ช่วงเวลาที่เหมาะกับการจัดกิจกรรม ท่านคิดว่าควรเป็นช่วง
 (1) เดือนเมษายน
 (2) เดือนตุลาคม
 (3) อื่นๆ (โปรดระบุ)
4. สถานที่
 (1) กรุงเทพฯ
 (2) ตามสังฆมณฑลต่างๆ
 (3) อื่นๆ (โปรดระบุ)
5. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....ขอขอบคุณสำหรับการอนุเคราะห์ให้ข้อมูล.....

ภาคผนวก ค

ตัวอย่าง หนังสือขอความอนุเคราะห์ประเมินเครื่องมือวิจัย 2 (แผนกิจกรรมฯ)

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินเครื่องมือวิจัย 2 (แผนกิจกรรมฯ)

แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณสมบัตที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตาม

แนวคิดอภิญญาเขียนในประเทศไทย

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / 2222

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

9 ธันวาคม 2557

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ยุพา ชูสิทธิ์รักษ์

ด้วย บาทหลวงวิชาศิลป์ กฤษเจริญ นักศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์ ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนเพื่อส่งเสริมการเผยแผ่หลักธรรมตามแนวคิด อิกญาเขียนในประเทศไทย" มีความประสงค์จะขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โยยศ โพธิ์ทองธรรม)
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย
รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
นครปฐม โทร.0-3421-8788

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินเครื่องมือวิจัย 2
แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตาม
แนวคิคือึกญาเขียนในประเทศไทย

1. อาจารย์ กฤติยา อุตสาหะ

ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายวิชาการศูนย์คริสตศาสนธรรมสังฆมณฑลราชบุรี จ. ราชบุรี

วุฒิ ปริญญาโท (การสอนคริสตศาสนธรรม) มหาวิทยาลัยอูบรานีอานา กรุงโรม
 ประเทศอิตาลี

2. อาจารย์กมลลา สุริยพงศ์ประไพ

ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายจิตตภาบาล โรงเรียนวัดนักบุญเปโตร สามพราน จ. นครปฐม /

คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม ประเทศไทย คณะกรรมการ
 ปรับปรุงหนังสือคำสอนชุดชีวิตคริสตัง

วุฒิ ปริญญาโท (การสอนคริสตศาสนธรรม) วิทยาลัยมาแตเอ็กเกรเซีย กรุงโรม
 ประเทศ อิตาลี

ปริญญาโท (การวัดและประเมินผล) มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม

3. อาจารย์ ยุพา สุทธิรักษ์

ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายวิชาการประจำศูนย์คริสตศาสนธรรมสังฆมณฑลจันทบุรี

วุฒิ ปริญญาโท (การสอนคำสอน) มหาวิทยาลัยเอชริอุม กรุงโรม ประเทศอิตาลี

4. ชิสเตอร์ สังวาล วาปีทะ

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์คริสตศาสนธรรมประเทศไทย

วุฒิ ปริญญาโท (การสอนคำสอน) มหาวิทยาลัยซาลาเซียน กรุงโรม ประเทศอิตาลี

5. อาจารย์ สมบัติ งามวงศ์

ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายทีมคำสอนสัตยูจร ประจำศูนย์คริสตศาสนธรรมอัครสังฆมณฑล
 กรุงเทพฯ

แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของครูกำสอนตาม แนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย

แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู กำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทยเป็นแผนการเรียนรู้ที่ใช้เวลาในการเรียนรู้และปฏิบัติจำนวน 100 ชั่วโมง ภายในระยะเวลา 31 วัน ประกอบด้วย

1. กิจกรรมการเรียนรู้ภายในห้องเรียน เวลา 25 ชั่วโมง

การเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งสิ้น 14 กิจกรรม ซึ่งเป็นการนำเสนอในเรื่องของหลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะการสอนตามจุดประสงค์ของแต่ละกิจกรรม ในแต่ละแผนกิจกรรมการเรียนรู้มีโครงสร้างที่ประกอบด้วยการใช้ทักษะ 5 ประการตามแนวคิดอิกญาเขียน ซึ่งประกอบด้วย บริบท (Context) ประสบการณ์ (Experience) การไตร่ตรอง (Reflection) การปฏิบัติ (Action) และ การประเมินผล (Evaluation)

ลักษณะการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ได้เขียนในลักษณะแผนการจัดการเรียนรู้เบ็ดเสร็จ ทั้งนี้เพื่อมุ่งหวังให้ผู้สอนได้นำแนวคิด กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอิกญาเขียนไปใช้ได้จริง จึงได้รวบรวมข้อมูลไว้อย่างครบทุกแผนอย่างสมบูรณ์ที่สุด พร้อมทั้งจัดเตรียมสื่อสำหรับผู้เรียนด้วย ผู้นำกิจกรรมเพียงแต่ศึกษาขั้นตอนต่างๆ ให้เข้าใจล่วงหน้า และปฏิบัติตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งมีแนวทางในการใช้แผนการเรียนรู้ดังนี้

1. บริบท: (บอกภาพรวมและก็นำสู่กิจกรรมการเรียนรู้)

1.1 จุดประสงค์

1.1.1 ผู้เรียนจะรู้และเข้าใจเนื้อหาคำสอนที่สำคัญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

1.1.2 ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาทักษะหรือความสามารถที่สำคัญในด้านใดด้านหนึ่ง

1.1.3 ผู้เรียนจะตอบสนองพระวาจาของพระเจ้าด้วยการปฏิบัติอย่างไร

1.2 การสร้างบรรยากาศ

1.2.1 การสร้างความสัมพันธ์กับผู้เรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมที่จะเรียนรู้ครั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนสนใจ/มีแรงจูงใจและความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม

1.3 หัวข้อและเนื้อหา

1.3.1 แก่นของสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องรู้และเข้าใจเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ประการนั้น

- 1.3.2 ขอบเขตเนื้อหาที่จะสอนที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และเวลา
- 1.3.3 คุณค่าพระวรสารประการที่ต้องการเน้นในกิจกรรมนี้
- 1.4 ความจำเป็นในการเรียนรู้
- 1.4.1 การเรียนรู้เรื่องนี้มีความจำเป็นต่อผู้เรียนอย่างไร
- 1.4.2 ความสามารถและทักษะที่จะผู้เรียนจะได้รับการพัฒนา
- 1.5 เวลา
- 1.5.1 เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมนี้
- 1.6 สื่ออุปกรณ์
- 1.6.1 เอกสารอ้างอิงที่ใช้จัดกิจกรรมนี้
- 1.6.2 สื่อและอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการจัดกิจกรรมนี้
2. ประสพการณ์ (เนื้อหา)
- 2.1 ประสพการณ์จากกิจกรรม
- 2.1.1 ให้ผู้เรียนได้สำรวจ (see) ประสพการณ์ สถานการณ์ ปรัชญาการณที่ เกี่ยวข้องกับเนื้อหา ซึ่งอาจยังเป็นปัญหา ความจำเป็นหรือข้อสงสัยที่ต้องการคำตอบ โดยการจัด กิจกรรมหรือการตั้งคำถาม เพื่อให้ผู้เรียนได้สำรวจและสร้างความกระตือรือร้นที่จะค้นหาคำตอบ ซึ่งอาจจะทำงานด้วยตนเองหรือเป็นกลุ่มก็ได้
- 2.1.2 เชื่อมโยงประสพการณ์ที่ผู้เรียนมีหรือที่ได้กับเนื้อหา
- 2.2 ประสพการณ์จากการศึกษา (เนื้อหา)
- 2.2.1 ให้นำเนื้อหาที่มาจากพระคัมภีร์ หรือจากแหล่งที่มาของคำสอน เพื่อเป็นคำตอบให้กับผู้เรียน
3. การไตร่ตรอง (วิเคราะห์)
- 3.1 ตั้งคำถามอย่างไรเพื่อให้ผู้เรียน ได้ไตร่ตรอง ทบทวน เข้าใจ เห็น ความสำคัญ เห็นความจำเป็น และซึมซับด้วยความคิดของตนเองเพื่อเป็นแรงบันดาลใจก้าวไปสู่ การนำไปใช้ในชีวิตและหน้าที่การสอน
- 3.2 การตั้งคำถามเพื่อการไตร่ตรอง (เลือกให้เหมาะสมกับเรื่องและจุดประสงค์ ที่ต้องการ)
- 3.2.1 เข้าใจในความจริงของเรื่องที่กำลังศึกษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
- 3.2.2 เข้าใจแหล่งที่มาของความรู้สึกหรือปฏิกิริยาที่สัมผัสได้
- 3.2.3 เข้าใจให้ลึกซึ้งถึงผลที่จะตามมากับตนเองและผู้อื่น
- 3.2.4 บรรลุถึงการหยั่งรู้ส่วนบุคคล ต่อเหตุการณ์ ความคิด ความจริง หรือความจริงที่ถูกบิดเบือน

3.2.5 เข้าใจว่าฉันคือใคร และใครที่ฉันอาจจะเป็นเมื่อมีความสัมพันธ์กับคนอื่น

3.2.6 เข้าถึงความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกับพระเจ้าอันเป็นรากฐานของชีวิต

4. การปฏิบัติ

4.1 ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ทำแบบฝึกหัดอย่างไร หรือตอบคำถาม เพื่อให้ผู้เรียนทบทวนความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาและกระบวนการให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยการกระทำด้วยตนเองหรือเป็นกลุ่ม

4.2 ให้ความคิดเห็นต่องานของผู้เรียนเพื่อทำการปรับปรุงหรือแก้ไข เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะและความสามารถได้ตามวัตถุประสงค์

4.3 เชื่อมโยงความรู้และความเข้าใจในเรื่องนี้ เพื่อให้ผู้เรียนได้คิดหาข้อปฏิบัติเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

5. การประเมินผล

5.1 ตรวจสอบหลักฐานหรือร่องรอยที่แสดงว่าผู้เรียนได้เข้าใจเนื้อหาและได้พัฒนาทักษะและคุณลักษณะ ตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางแผนไว้

5.2 ประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์จากการร่วมกิจกรรม

5.3 ประเมินการจัดกิจกรรมของผู้นำ เพื่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมของตนเอง

2. กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองและการปฏิบัติ เวลา 70 ชั่วโมง

การเรียนรู้ด้วยตนเองและการปฏิบัติ ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่มอบหมายให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ปฏิบัติจำนวน 11 กิจกรรม โดยรวมระยะเวลาที่ใช้เรียนรู้ 70 ชั่วโมง จุดประสงค์ของขั้นตอนนี้เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ศึกษาด้วยตนเองในประเด็นที่สำคัญต่อเนื่องจากการเรียนรู้ในห้องเรียนและนำเอาความรู้ที่ได้รับทั้งจากการเรียนรู้ในห้องเรียนและการเรียนรู้ด้วยตนเองไปปฏิบัติจริงในสนามงานที่ตนรับผิดชอบอยู่ โดยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย และเขียนบันทึกผลปฏิบัติใส่ไว้ในแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เพื่อมานำเสนอในวันสนทนากลุ่ม ส่วนผู้นำกิจกรรมต้องคิดตามการเรียนรู้และการปฏิบัติของผู้เข้าร่วมกิจกรรมโดยการเชื่อมโยง การใช้สื่อออนไลน์ และโทรศัพท์

3. กิจกรรมการสนทนากลุ่มไต่ตรองหลังจากการเรียนรู้ด้วยตนเองและการปฏิบัติ 5 ชั่วโมง

ในขั้นตอนนี้เป็นการนัดหมายผู้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อมาสนทนากลุ่มและแบ่งปันถึงสิ่งที่ได้รับจากการเรียนรู้ด้วยตนเองและการปฏิบัติจาก 11 กิจกรรม 70 ชั่วโมง โดยใช้เวลา 5 ชั่วโมง มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ทบทวนประสบการณ์จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง

และการปฏิบัติ เพื่อให้พวกเขาได้เสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียน โดยการไต่ตรงทั้งแบบรายกิจกรรมการเรียนรู้และโดยภาพรวม แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สรุปได้ดังนี้

1. การเรียนรู้ภาคทฤษฎีในห้องเรียน 25 ชั่วโมง

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่	จำนวนเวลาที่ใช้ (ชม.)
1. บทนำการสอนคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียน	1.00
2. การรู้บริบทของผู้เรียน	1.30
3. การสร้างบรรยากาศในการเรียนคำสอน	1.30
4. การให้ความสำคัญกับประสบการณ์	1.30
5. การอ่านเครื่องหมายแห่งกาลเวลา	1.30
6. การไต่ตรง	2.00
7. การพิจารณามโนธรรม	1.00
8. การตั้งคำถามเพื่อการไต่ตรง	2.00
9. แหล่งที่มาของเนื้อหาการสอน	2.00
10. การปฏิบัติ	2.00
11. การทำทุกสิ่งให้ดีที่สุด (Magis)	2.00
12. การประเมินผล	2.00
13. การฝึกปฏิบัติการเขียนแผน	4.00
14. การประเมินผลรวม	1.00
รวม	25.00

2. เรียนรู้ด้วยตนเองและการปฏิบัติ 70 ชั่วโมง

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่	จำนวนเวลาที่ใช้ (ชม.)
1. การรู้บริบทของผู้เรียน (โดยพูดคุยและบันทึกประวัติของศิษย์ จำนวน 10 คนๆละ 30 นาที)	5.00
2. การให้ความสำคัญกับประสบการณ์ (การทบทวนประสบการณ์การสอนคำสอนของตัวเอง แล้วเขียนเป็นบทความ จำนวน 4 บทความๆละ 45 นาที)	3.00
3. การอ่านเครื่องหมายแห่งกาลเวลา (โดยการหาข่าวจากหนังสือพิมพ์นำมาติดในกระดาษ A4	4.00

	แล้วเขียนการไต่ตรองว่าพระเจ้าทรงปรารถนาที่จะบอกอะไรฉันและสังคม จำนวน 8 ข้าวๆละ 30 นาที)	
4.	ไต่ตรองจากพระคัมภีร์ (โดยอ่านและไต่ตรองพระคัมภีร์ 26 บทๆละ 30 นาที แล้วบันทึกข้อคิดที่ได้จากการไต่ตรองนั้น)	13.00
5.	แหล่งที่มาของคำสอน (ศึกษาแหล่งที่มาของคำสอนพระศาสนจักร โดย อ่านคำสอนพระศาสนจักร 4 ภาคๆละ 2.30 ชั่วโมง จากหนังสือคาทอลิกสอนอะไร(ศูนย์คริสตศาสนธรรมราชบุรี)	10.00
6.	การตั้งคำถามเพื่อการไต่ตรอง (ตั้งคำถามเพื่อการไต่ตรองจากพระคัมภีร์ 10 บทๆละ 30 นาที)	5.00
7.	การอ่านประวัตินักบุญ (อ่านประวัตินักบุญ 10 ท่านๆละ 30 นาที)	5.00
8.	การทำงานจิตอาสา (ทำงานจิตอาสา 4 ครั้งๆละ 2 ชั่วโมง)	8.00
9.	การเขียนแผนการสอนคำสอน (เขียนแผนการสอนคำสอน 4 แผนๆละ 2 ชั่วโมง)	8.00
10.	การสอนคำสอน (การสอนคำสอน 4 ครั้งๆละ 2 ชั่วโมง)	8.00
11.	การประเมินผลการเรียนคำสอน (ประเมินการเรียนคำสอนกับศิษย์ของท่าน 2 ครั้งๆ 30 นาที)	1.00
	รวม	70.00

3. การไต่ตรองหลังจากการเรียนรู้ด้วยตนเองและการปฏิบัติ 5 ชั่วโมง

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่	จำนวนเวลาที่ใช้ (ชม.)
1. ไต่ตรองการเรียนรู้ด้วยตนเองและการปฏิบัติ	1.00
2. การแบ่งปันของสมาชิกคนที่ 1-4 คนละ 15 นาที	1.00
3. การแบ่งปันของสมาชิกคนที่ 5-8 คนละ 15 นาที	1.00
4. การแบ่งปันของสมาชิกคนที่ 9-12 คนละ 15 นาที	1.00
5.การแบ่งปันของสมาชิกคนที่ 13-15 คนละ 20 นาที 45 นาที	0.45
6. สรุป – ปิดวันไต่ตรอง	0.15
รวม	5.00

คำแนะนำในการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย ได้กำหนดการเรียนรู้เป็น 3 ขั้นตอน คือ การเรียนรู้ในห้องเรียน 25 ชั่วโมง การเรียนรู้ด้วยตนเองและการปฏิบัติ 70 ชั่วโมง และการไตร่ตรองหลังจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง 5 ชั่วโมง

ข้อปฏิบัติสำหรับผู้นำแผนไปใช้

1. ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคำสอนตามแนวคิดอิกญาเขียนในประเทศไทย
2. จัดเตรียมสื่อ-อุปกรณ์ให้พร้อม โดยนำไปถ่ายเอกสาร ทบทวนขั้นตอนการใช้สื่อประกอบการจัดกิจกรรมให้เรียบร้อยก่อนเข้าสอนทุกครั้ง
3. กิจกรรมหรือเกมเพื่อสร้างบรรยากาศ และกิจกรรมเพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้ให้ไว้ในในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้นั้น ผู้นำสามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ในขณะที่ทำกิจกรรมนั้น เพื่อเป็นการตอบสนองต่อสัญญาณแห่งกาลเวลา
4. ระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละขั้นตอน ให้ผู้นำได้พิจารณาและปฏิบัติตามความเหมาะสม ตามระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้ในแต่ละแผน
5. จัดกิจกรรมตามลำดับขั้นตอน โดยทำความเข้าใจกับผู้ร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติตนขณะร่วมกิจกรรม โดยเน้นบรรยากาศแห่งความรักอันพี่น้อง การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ตามจุดประสงค์เพื่อพัฒนากระบวนการคิดให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ค้นพบด้วยตนเองให้มากที่สุด ซึ่งเป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการไตร่ตรอง คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิธีการทำงานเป็นหมู่คณะ โดยผู้นำเป็นเพียงผู้คอยชี้แนะหรือผู้สนับสนุนเท่านั้น
6. ทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้ร่วมกิจกรรมก่อนการทำกิจกรรม และประเมินความรู้หลังทำกิจกรรม เมื่อจบทุกแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว
7. การประเมินผลการร่วมกิจกรรม มีทั้งหมด 3 ส่วน คือ การประเมินผลผู้เรียน การประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และการประเมินการนำกิจกรรมของผู้นำ ในการประเมินส่วนที่ 1 เป็นให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ประเมินตนเองใน 4 ด้าน คือ สารสำคัญที่ฉันได้เรียนรู้ ความรู้สึก แรงบันดาลใจที่ฉันได้เรียนรู้จากกิจกรรมนี้ ทักษะที่ฉันได้รับ และข้อเสนอแนะในการเรียนการสอน ส่วนที่ 2 ให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ประเมินตนเองว่าจากการเรียนรู้ในแผนการเรียนรู้นี้ผู้ร่วมกิจกรรมได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นครูคำสอนในด้านใด และส่วนที่ 3 เป็นการประเมินตนเองของผู้นำ

8. ก่อนจบแต่ละกิจกรรม ผู้นำควรทบทวนแผนการจัดการเรียนรู้และควรชี้แจงกับผู้ร่วมกิจกรรมให้ทราบล่วงหน้าถึงกิจกรรมที่จะปฏิบัติในช่วงเวลาต่อไป

9. การเรียนรู้ตามแนวคิดอิกญาเขียนนี้ เน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้คิดไตร่ตรอง ดังนั้นแต่ละแผนการเรียนรู้จึงควรให้เวลาผู้ร่วมกิจกรรมได้สงบนิ่ง ไตร่ตรองและเขียนสิ่งที่ได้รับหรือเกิดขึ้นภายในจิตใจของผู้ร่วมกิจกรรมเอง เป็นการเรียนรู้ด้วยใจ มิใช่ด้วยสติปัญญาเท่านั้น

10. ให้ผู้เรียนแต่ละคนมีพระคัมภีร์ หรือเอกสารที่ได้กำหนดในแต่ละครั้งมาเพื่อการศึกษาทั้งในห้องเรียนและการค้นคว้าส่วนตัว

11. ให้ผู้เรียนแต่ละคนมีแฟ้มผลงาน(Portfolio) เพื่อสะสมผลงานที่ปฏิบัติในชั้นเรียน และการค้นคว้าด้วยตนเองคนละ 1 แฟ้มผลงาน

ภาคผนวก

รายชื่อหน่วยงานที่ทดลองเครื่องมือ

รายชื่อกลุ่มทดลอง

มหาวิทยาลัยศิลปากร

รายชื่อหน่วยงานที่ทดลองเครื่องมือ

1. ศูนย์อบรมคริสตศาสนธรรม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
เลขที่ 57 ซ.โอเรียนเต็ล ถ.เจริญกรุง 40 บางรัก กรุงเทพฯ 10500
2. ศูนย์อบรมคริสตศาสนธรรม สังฆมณฑลราชบุรี
เลขที่ 31/2-4 ถ.สมบุญกุด อ.เมืองฯ จ.ราชบุรี 70000
3. ศูนย์อบรมคริสตศาสนธรรม สังฆมณฑลจันทบุรี
เลขที่ 21/3 ม.1 ต.สุรศักดิ์ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี 20110

รายชื่อกลุ่มทดลอง

1. นางสาวศรียุทัย	โสทน
2. นางสาวพรพิรุณ	จันทร์เด่นดวง
3. นางสาวมาลัย	วงศ์นิรนาท
4. นางสาวอรุณี	โลกวิทย์
5. นางสาวปัจฉิณี	ไทยลัญ
6. นางสาวพรทิพย์	บุญไสย์
7. นางสาวกรนุช	เจริญผล
8. นางสาวกฤติ	อุดสาหะ
9. นางสาวเชษฐัฐดา	กิจเต่ง
10. นางสาวสุพรรณิการ์	จุงใจ
11. นางสาวณัฐกานต์	ศรีพุก
12. นางสาวน้ำฝน	ไวยแม่
13. นายบุญทวี	กันทรคำฟ้า
14. นางสาวศตนันท์	ชมไพรวลัย
15. นางสาวชญาภรณ์	ยนปลัดยศ

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ บาทหลวง ผศ.วัชศิลป์ กฤษเจริญ
- ที่อยู่ 20 หมู่ 6 ตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73110
- ที่ทำงาน วิทยาลัยแสงธรรม 20 หมู่ 6 ตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73110
- ประวัติการศึกษา
- 2523 ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา วิทยาลัยแสงธรรม
- 2527 ศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทววิทยา วิทยาลัยแสงธรรม
- 2535 Licentiam Theologia Spec. in Pastoralis inveniis et Catecheticae
U. Salesiana, Roma, Italy
- 2554 ศึกษาต่อระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาดลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ประวัติการทำงาน
- 2537-2551 ผู้อำนวยการศูนย์คริสตศาสนธรรม สังฆมณฑลราชบุรี
- 2542-ปัจจุบัน อาจารย์ประจำ / หัวหน้าสาขาวิชาคริสตศาสนศึกษา
คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม
- 2552-ปัจจุบัน ผู้อำนวยการองค์กรสนับสนุนงานแพร่ธรรมของสันตะสำนัก (PMS)
ประเทศไทย

